

ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΟΝ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1890

ΕΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΩΝ

[Μετ' εικόνων]

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1890

ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ 1890 ΕΤΟΥΣ

4	Φεβ. 4
---	--------

ΕΠΙΟΧΑΙ

✠
 EN AΘHNAIS
 EK TOY TYPHΓPAPHIOY TΩN KATACTHMATΩN
 ANECTH KΩNCTANTINIDIOY
 1889 — 1794
 ✠

ΔΠΟ	ΔΠΟ
κτίσεως κόσμου κατὰ τοὺς Ο' 7398	εἰς Βυζάντιον ὑπὸ Κωνσταν-
» » κατὰ Λατίνους 5894	τίνου τοῦ Μεγάλου 1560
» » καθ' Ἑβραίους 5650	κτίσεως Ἑνετίας 1469
τοῦ Κατακλισμοῦ 5156	τῆς Μοναρχίας τῶν Γάλλων 1459
τῆς Πυρροποιίας 4843	κτίσεως τῆς Ἁγίας Σοφίας
τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης 2380	ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ 1348
τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης 2370	Μωάμεθ κατ' Ὀθωμανοὺς 1308
τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας 2370	τοῦ αὐτοῦ καθ' ἡμᾶς 1268
τῆς ἐν Πλαταιαῖς καὶ τῆς ἐν Μυκάλη μάχης 2643	τοῦ χωρισμοῦ τῶν δύο Ἑκ-
κτίσεως Ρώμης 2368	κλησιῶν ἐπὶ Λέοντος Θ' Πά-
τοῦ Πελοποννησ. πολέμου 2321	πα Ρώμης καὶ Μιχαήλ Κη-
τοῦ θανάτου τοῦ Περικλέους 2319	ρουλαρίου Πατριάρχου Κων-
τῆς ἐν Ἀργινοῦσαις κατα-	σταντινουπόλεως 838
στροφῆς τοῦ Πελοποννησιακ.	τῆς ἀλώσεως τῆς Κων[πό-
στόλου ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων 2296	λεως ὑπὸ τῶν Λατίνων 686
τῆς ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς κατα-	τῆς εὐρέσεως τῆς τυπογραφ. 450
στροφῆς τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στό-	τῆς ἀλώσεως τῆς Κων[πό-
λου ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου 2295	λεως ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β' τῷ 1453 κατὰ Μάιον 437
τῆς καταλύσεως τῶν 30 Τυ-	τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Εὐέλ-
ράννων καὶ τῆς παλινρθώ-	πιδος ἀκρωτηρίου 404
σεως τῆς Ἀθηναϊκῆς δημο-	» τῆς Ἀμερικῆς 398
κρατίας ὑπὸ Θρασυβούλου 2244	τοῦ Γρηγοριανοῦ Ἡμερολογ. 308
τῆς ἀναβάσεως καὶ κατα-	τῆς συστάσεως τῶν Ὀμο-
βάσεως τῶν Μυρῶν 2290	σπόνδων Πολιτειῶν τῆς Βο-
τοῦ θανάτου τοῦ Σωκράτους 2289	ρείου Ἀμερικῆς 103
τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης καὶ	τῆς Γαλλ. Ἐπαναστάσεως 101
τῆς τῶν Ὀθηβαίων ἡγεμονίας 2262	τῆς Ἑλληνικῆς 69
τῆς ἐν Μαντινεῖα μάχης 2253	τῆς πτώσεως τῆς Ἑνετικῆς
τῆς ἐν Γρανικῷ μάχης 2224	Δημοκρατίας 93
τῆς ἐν Χερωνεῖα μάχης 2228	τῆς κατασκευῆς ἀτμοπλοίων 75
κτίσεως Ἀλεξάνδρειας 2222	Ἰθωνας Α' Βασιλέως τῆς
θανάτου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου 2213	Ἑλλάδος 57
τῆς ἀλώσεως τῶν Ἀθηνῶν	Γεωργίου τοῦ Α' βασιλέως
ὑπὸ Σύλλα 1976	τῶν Ἑλλήνων 27
τῆς ἐν Φιλίπποις μάχης 1932	τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανή-
τῆς ἐν Ἀκτίῳ ναυμαχίας 1921	σου μετὰ τῆς Ἑλλάδος 26
τῆς καταστροφῆς τῆς Ἱερου-	τῆς ἀνιδρύσεως τῆς Γερμα-
σαλήμ ὑπὸ Τίτου 1820	νικῆς Ἀυτοκρατορίας 19
τῆς μεταθέσεως τοῦ αὐτο-	τῆς καταλήψεως τοῦ Βώλου
κρατορικοῦ θρόνου ἐκ Ρώμης	ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ 8

ΕΚΛΙΨΕΙΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1890

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο θὰ συμβῶσι 3 ἐκλείψεις, 2 τοῦ Ἡλίου καὶ 1 τῆς Σελήνης.

α) Ἐκλείψις τοῦ Ἡλίου δακτυλοειδῆς τὴν 5/17 Ἰουνίου, διὰ τὴν Ἑλλάδα μερικὴ μὲν, ἀλλὰ μεγάλη.

Διὰ τὰς Ἀθήνας αἱ φάσεις τῆς ἐκλείψεως εἶναι ὡς ἑξῆς:

Ἀρχὴ τῆς ἐκλείψεως εἰς τὰς ὥρας 9 λ. 38' 31'' π. μ.	Μέσος Χρόνος Ἀθηνῶν
Μεγίστη φάσις " " " 11 " 17' 20'' "	
Τέλος " " " 1 " 4' 49'' μ. μ.	

Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς μεγίστης φάσεως θὰ καλυφθῶσι τὰ 9/10 τῆς φαινομένης διαμέτρου τοῦ Ἡλίου.

β') Ἐκλείψις τῆς Σελήνης τὴν 14/26 Νοεμβρίου, ἀόρατος ἐν Εὐρώπῃ, ὁρατὴ εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν, Αὐστραλίαν καὶ Ἀσίαν πλὴν τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ Ἀραβίας.

γ') Ἐκλείψις δι' ἄλλους μὲν τόπους δακτυλοειδῆς, δι' ἄλλους δὲ ὀλική τὴν 29 Νοεμβρίου 11 Δεκεμβρίου, ἀόρατος ἐν Εὐρώπῃ, ὁρατὴ εἰς τὴν νέαν Αὐστραλίαν, τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν καὶ τὰς περὶ τὸν Ν. Πόλον χώρας.

ΕΟΡΤΑΙ

Ἐθνικὴ. — Ἡ Ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος Μαρτίου 25.

Θρησκευτικαί — (καθ' ἃς δὲν ἐργάζονται καὶ τὰ Δημόσια γραφεῖα) 1. Νέον ἔτος. — 2. Θεοφάνεια. — 3. Εὐαγγελισμός. — 4. Μεγάλῃ Παρασκευῇ καὶ Σάββατον. — 5. Κυριακὴ καὶ Δευτέρα τοῦ Πάσχα. — 6. Πεντηκοστή. — 7. Ἅγιος Γεώργιος. — 8. Ἀνάληψις. — 9. Ἁγ. Ἀπόστολοι. — 10. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. — 11. Ἁγ. Δημήτριος. — 12. Αἱ δύο ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων.

Βασιλικάι. — Ἡ εορτὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ Βασιλέως.

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1890

Ἰνδικτιῶνος γ'—3.

Ἡλίου κύκλοι ς'—6.

Σελήνης κύκλοι ζ'—7.

Σελήνης Θεμέλιον κ'—20.

Κρεωφαγίας ἡμέραι μβ'—42.

Τὸ Τριώδιον ἄρχεται Ἰαν. κβ' 21

Ἐωθινὸν ἄ. Ἦχος ἄ.

Ἡ Ἀπόκρεω Φεβρουαρ. δ'—4.

Ἐὐαγγελισμός τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων.

Νομικὸν Φάσκα, Μαρτ. κδ'—24

Λατίνων Πάσχα Μαρτ. κέ—25.

Τὸ Ἁγ. Πάσχα Ἀπριλίου ἄ—1.

Ἡ Ἀνάληψις Μαΐου ι'—10.

Ἡ Πεντηκοστὴ " κ'—20.

Κυριακὴ τῶν Ἁγίων Πάντων Μαΐου κζ'—27.

Ἡ νηστεία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἡμέρ. λδ'—32.

Ἡ μνήμη αὐτῶν, ἡμέρ. Παρασ.

Παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων ἡμέρα Δευτέρα.

ΩΡΑΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1890

(Μέσου χρόνου Ἀθηνῶν).

Ἐὐκυριεύων πλανήτης τοῦ ἔτους τούτου εἶναι ἡ Σελήνην.

Τὸ Ἐαρ . . . ἄρχεται τὴν 8/20 Μαρτίου 5 ὥρ. 8' π. μ.

Τὸ Θέρος . . . " " 9/21 Ἰουνίου 1 " 26' π. μ.

Τὸ Φθινόπωρον " " 11/23 Σεπρίου 6 " 28' μ. μ.

Ἐ Χεῖμων " " 9/21 Δεβρίου 10 " 10' μ. μ.

Ἰσημερίαι : 9 Μαρτίου καὶ 9 Σεπτεμβρίου.

Ἡλιοστάσια : Χειμερινὸν καὶ αὐξήσις τῶν ἡμερῶν τῇ 9 Δεκεμβρίου. Ἐαρινὸν καὶ σμίκρυνσις τῶν ἡμερῶν τῇ 8 Ἰουνίου.

ΣΕΛΗΝΟΔΡΟΜΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1890

Ν. Π. ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

14	2	Τρίτ. Τελευταῖον 4ον
21	9	Τρίτ. Νέα Σελήνη
27	15	Δευτ. Πρῶτον 4ον
5	24	Τετ. Πανσέληνος
12	31	Τετ. Τελευταῖον 4ον

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

19	7	Τετ. Νέα Σελήνη
26	14	Τετ. Πρῶτον 4ον
6	22	Πέμ. Πανσέληνος

ΜΑΡΤΙΟΣ

14	2	Παρ. Τελευταῖον 4ον
20	8	Πέμ. Νέα Σελήνη
28	16	Παρ. Πρῶτον 4ον
5	24	Σάβ. Πανσέληνος
12	31	Σάβ. Τελευταῖον 4ον

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

19	7	Σάβ. Νέα Σελήνη
27	15	Κυρ. Πρῶτον 4ον
22	4	Κυρ. Πανσέληνος
11	29	Κυρ. Τελευταῖον 4ον

ΜΑΪΟΣ

18	6	Κυρ. Νέα Σελήνη
26	14	Δευτ. Πρῶτον 4ον
3	22	Τρίτ. Πανσέληνος
9	28	Δευτ. Τελευταῖον 4ον

ΙΟΥΝΙΟΣ

17	5	Τρίτ. Νέα Σελήνη
25	13	Τετ. Πρῶτον 4ον
2	20	Τετ. Πανσέληνος
9	27	Τετ. Τελευταῖον 4ον

Ν. Π. ΙΟΥΛΙΟΣ

17	5	Πέμ. Νέα Σελήνη
25	13	Παρ. Πρῶτον 4ον
31	19	Πέμ. Πανσέληνος
7	26	Πέμ. Τελευταῖον 4ον

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

15	3	Παρ. Νέα Σελήνη
23	11	Παρ. Πρῶτον 4ον
30	18	Σάβ. Πανσέληνος
6	25	Σάβ. Τελευταῖον 4ον

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

14	2	Κυρ. Νέα Σελήνη
21	9	Κυρ. Πρῶτον 4ον
28	16	Κυρ. Πανσέληνος
5	23	Κυρ. Τελευταῖον 4ον

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

13	1	Δευτ. Νέα Σελήνη
21	9	Τρίτ. Πρῶτον 4ον
28	16	Τρίτ. Πανσέληνος
4	23	Τρίτ. Τελευταῖον 4ον
12	31	Τετ. Νέα Σελήνη

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

19	7	Τετ. Πρῶτον 4ον
26	14	Τετ. Πανσέληνος
4	22	Πέμ. Τελευταῖον 4ον
12	30	Παρ. Νέα Σελήνη

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

18	6	Πέμ. Πρῶτον 4ον
26	14	Παρ. Πανσέληνος
3	22	Σάβ. Τελευταῖον 4ον
11	30	Κυρ. Νέα Σελήνη

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10 καὶ ἡ νύξ ὥρας 14.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ὑδροχόον.

	N.	Π.	
+	13	1	Δε. Ἡ κατὰ σάρκα περιτομὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ μνήμη Βασιλείου τοῦ μεγ. Ἀργία.
	14	2	Τρ. Προεόρτια Θεοφανείων, Σιλβέστρου πάπα Ῥώμης.
	15	3	Τε. Μαλαχίου τοῦ προφήτου Γορδίου μάρτυρος.
	16	4	Πε. Ἡ σύναξις τῶν 70 Ἀποστόλων καὶ Θεοκτίστου ὁσ.
	17	5	Πα. Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ τῶν μαρ. καὶ Συγκλητικῆς τῆς ὁσίας. Παραμονὴ τῶν Θεοφανείων Νηστεία.
+	18	6	Σα. Τὰ ἅγια Θεοφάνεια. Ἀργία.
+	19	7	Κυ. Ἡ Σύναξις τοῦ προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
	20	8	Δε. Δομνίκης τῆς ὁσίας Γεωργίου τοῦ Χοζεβίτου.
	21	9	Τρ. Πολυεύκτου μάρτυρος.
	22	10	Τε. Γρηγορ. ἐπισκόπου Νύσσης, Δομετιανοῦ Μελιτινῆς.
	23	11	Πε. Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου.
	24	12	Πα. Τατιανῆς μάρτυρος.
	25	13	Σα. Ἐρμούλου καὶ Στρατονικοῦ μαρτύρων.
+	26	14	Κυ. Τῶν ἐν Ραϊθῶ καὶ Σινᾷ ἀναιρεθέντων πατέρων.
	27	15	Δε. Παύλου τοῦ Θηβαίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου.
	28	16	Τρ. Ἡ προσκύνησις τῆς τιμίας ἀλύτῶς ἀποστ. Πέτρου.
+	29	17	Τε. Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου. Ἀργία.
+	30	18	Πε. Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπων Ἀλεξανδρ.
	31	19	Πα. Μακαρίτου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Ἀρσενίου Κερκύρ.
			ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
+	1	20	Σα. Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου. Ἀργία.
+	2	21	Κυ. Τοῦ Γελῶνον καὶ Φαρισαίου. Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ Νεοφύτου μαρτύρων.
	3	22	Δε. Τιμοθέου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου.
	4	23	Τρ. Κλήμεντος Ἀγκύρας καὶ Ἀγαθαγγέλου μαρτύρων.
	5	24	Τε. Εἰνῆς τῆς ὁσίας.
+	6	25	Πε. Γρηγορίου τοῦ Θεολ. ἐπισκόπου Κ[πόλεως]. Ἀργ.
	7	26	Πα. Ξενοφῶντος τοῦ ὁσίου καὶ τῆς συνοδείας αὐτοῦ.
	8	27	Σα. Ἀνακομιδῆ τοῦ λειψάνου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
+	9	28	Κυ. Τοῦ Ἀσώτου. Ἐφαίμ ὁσίου τοῦ Σύρου.
	10	29	Δε. Ἀνακομιδῆ τοῦ λειψάνου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου
+	11	30	Τρ. Τῶν τριῶν Ἰσραηλῶν. Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολ. καὶ Ἰωάννου Χρυσοστόμου. Ἀρ.
	12	31	Τε. Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν θαυματουργῶν Ἀναγούρων.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 28. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 11 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 13.

Ὁ ἥλιος εἰς τοὺς Ἰχθῦς.

	Ν.	Π.
	13	1 Πε. Προσώρτια Ὑπαπαντῆς. Τρύφωνος μάρτυρος.
†	14	2 Πα. Ὑπαπαντῆ τοῦ Κυρίου Ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργ.
	15	3 Σα. <i>Υεχοσάββατο</i> . Συμειῶν τοῦ Θεοδόχου καὶ Ἀννης τῆς Προφῆτιδος.
†	16	4 Κυ. Τῆς Ἀπόκρεω. Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου.
	17	5 Δε. Ἀγάπης μάρτυρος
	18	6 Τρ. Βουκόλου τοῦ ὁσίου ἐπισκόπου Σμύρνης.
	19	7 Τε. Παρθενίου καὶ Λουκᾶ τοῦ ὁσίου.
	20	8 Πε. Θεοδώρου Στρατηλάτου καὶ Ζαχαρίου ὁσίου.
	21	9 Πα. Νικηφόρου μάρτυρος.
	22	10 Σα. Χαράλαμπος ἱερομάρτυρος, Ἀργία.
†	23	11 Κυ. Τῆς <i>Τυροφάγου</i> . Βλασίου ἱερομάρτυρος καὶ Θεοδώρου τῆς Λυγούστης.
	24	12 Δε. <i>Καθαρὰ Δευτέρα</i> . Μελετίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας.
	25	13 Τρ. Μαρτιμιανοῦ τοῦ ὁσίου.
	26	14 Τε. Λύξεντιοῦ τοῦ ὁσίου.
	27	15 Πε. Οἰκονόμου τοῦ ἀποστόλου.
	28	16 Πα. Παμφίλου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
ΜΑΡΤΙΟΣ		
	1	17 Σα. Τῶν Ἁγίων Θεοδώρων. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος.
†	2	18 Κυ. Τῆς Ὁρθοδοξίας. Λέοντος Πάπα Ῥώμης.
	3	19 Δε. Ἀρχίππου τοῦ ἀποστόλου.
	4	20 Τρ. Λέοντος ἐπισκόπου Κατάνης.
	5	21 Τε. Τιμοθέου τοῦ ἐν Συμβόλ. καὶ Εὐσταθίου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας.
	6	22 Πε. Ἡ εὐρεσίς τῶν λειψάνων τῶν ἐν Εὐγενείας μαρτ.
	7	23 Πα. Πολυκάρπου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σμύρνης.
	8	24 Σα Ἡ ἀ καὶ β' εὐρεσίς τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
†	9	25 Κυ. Β' τῶν <i>Νηστειῶν</i> . Ταρασίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
	10	26 Δε. Πορφυρίου ἐπισκόπου Γάζης.
	11	27 Τρ. Προκοπίου τοῦ δεκαπολίτου.
	12	28 Τε. Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ.

ΜΑΡΤΙΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 12 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 12

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Κριόν.

	Ν.	Π.
	13	1 Πε. Εὐδοκίας τῆς ὁσιομάρτυρος.
	14	2 Πα. Ἡσυχίου μάρτυρος.
	15	3 Σα. Εὐτρόπιου, Κλεονίκου καὶ Βασιλίσκου μαρτύρων.
†	16	4 Κυ. Γ' <i>Νηστειῶν</i> . Τῆς Σταυροπροσκυρήσεως. Γερασίμου ὁσίου τοῦ ἐν Ἰορδάνη.
	17	5 Δε. Κόνωνος μάρτυρος.
	18	6 Τρ. Τῶν ἐν Ἀμορίῳ 12 μαρτύρων.
	19	7 Τε. Καπίτανος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ
	20	8 Πε. Θεοφύλακτου ἐπισκόπου Νικομηδείας.
†	21	9 Πα. Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ 40 μαρτύρων. Ἀργία.
	22	10 Σα. Κοδράτου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
†	23	11 Κυ. Δ'. Τῶν <i>Νηστειῶν</i> . Σωφρονίου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
	24	12 Δε. Θεοφάνους τοῦ ὁμολογητοῦ.
	25	13 Τρ. Ἀνακμο. λειψ Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως.
	26	14 Τε. Βενεδίκτου τοῦ ὁσίου.
	27	15 Πε. Ἀγαπίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 7 μαρτύρων.
	28	16 Πα. Σαβίνου μάρτ. καὶ Χριστοδούλου. [τοῦ Ἀκαθίστου].
	29	17 Σα. Ἀλεξίου τοῦ ὁσίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.
†	30	18 Κυ. Ε'. Τῶν <i>Νηστειῶν</i> . Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
	31	19 Δε. Χρυσάνθου καὶ Δαρείας μαρτύρων.
ΑΠΡΙΛΙΟΣ		
	1	20 Τρ. Τῶν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἁγίων Σάββα πατέρων.
	2	21 Τε. Ἰακώβου τοῦ ὁμολογητοῦ.
	3	22 Πε. Βασιλείου ἱερομάρτυρος.
	4	23 Πα. Νίκωνος ὁσιομάρτ. καὶ τῶν 199 μαθητῶν αὐτοῦ.
	5	24 Σα. Τῶν <i>Λαζάρου</i> . Ζαχαρίου τοῦ ὁσίου.
†	6	25 Κυ. Τῶν <i>Βαῖων</i> . Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Ἀργία.
	7	26 Δε. Σύναις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.
	8	27 Τρ. Ματρώνης τῆς ὁσίας.
	9	28 Τε. Ἰακώβου τοῦ νέου.
	10	29 Πε. Μάρκου ἐπισκόπου Ἀραβουσίων Κυρίλλου διακόνου
	11	30 Πα. Ἰωάννου τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος.
	12	31 Σα. Ὑπατίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Γαγγῶν.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 11.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ταῦρον.

	N.	Π.
†	13	1 Κυ. Τὸ ΛΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ, Ἀργία καὶ κατάλυσις εἰς πάντα καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα τῆς Διακαινησίμου. Μαρίας ὁσίας τῆς Αἰγυπτίας.
	14	2 Δε. Τίτου ὁσίου τοῦ θαυματουργοῦ
	15	3 Τρ. Νικήτα τοῦ ὁσίου πατρὸς καὶ Ἰωσήφ τοῦ ὕμνογράφου.
	16	4 Τε. Γεωργίου τοῦ ὁσίου τοῦ ἐν Μαλεῶ.
	17	5 Πε. Κλαυδίου, Θεοδώρου καὶ ἄλλων ὃ μαρτύρων.
†	18	6 Πα. Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Εὐτυχίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
	19	7 Σα. Καλλιπίου μάρτυρος. Γεωργίου ἐπισκ. Μυτιλήνης.
†	20	8 Κυ. Τοῦ Θωμᾶ. Ἡρωδίου, Ἀγάθου, Ρούφου, Ἀσυγκρίτου, Φλέγοντος, Ἑρμοῦ τῶν Ἀποστόλων ἐκ τῶν 70.
	21	9 Δε. Εὐτυχίου μάρτυρος.
	22	10 Τρ. Γερεντίου Πομπηίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς.
	23	11 Τε. Ἀντίπα ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Περγάμου.
	24	12 Πε. Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ ἐπισκόπου Παρίου.
	25	13 Πα. Μαρτίνου τοῦ ὁμολογητοῦ Πάπα Ρώμης.
	26	14 Σα. Ἀριστάρχου, Πούδη καὶ Τροφίμου ἐκ τῶν 70.
†	27	15 Κυ. Τῶν Μυροφόρων. Κρίσκεντος μάρτυρος.
	28	16 Δε. Ἀγάπης. Εἰρήνης καὶ Χιονίας τῶν αὐταδέλφων.
	29	17 Τρ. Συμεὼν ἱερομάρτυρος τοῦ ἐν Περσίδι.
	30	18 Τε. Ἰωάννου, μαθητοῦ Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου.
ΜΑΙΟΣ		
	1	19 Πε. Παρνούτιου ἱερομάρτυρος.
	2	20 Πα. Θεοδώρου ὁσίου τοῦ Τριχινᾶ.
	3	21 Σα. Ἰαννουαρίου ἱερομάρ. καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.
†	4	22 Κυ. Τοῦ Παραλύτου. Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου.
†	5	23 Δε. Γεωργίου μεγαλομάρτυρος τοῦ Τροπαιοφόρου. Ἀργ.
	6	24 Τρ. Ἐλισάβετ τῆς ὁσίας καὶ θαυματουργοῦ.
	7	25 Τε. Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Μάρκου ἀποστόλου.
	8	26 Πε. Βασιλέως ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ἀμασείας.
	9	27 Πα. Συμεὼν ἱερομάρτυρος.
	10	28 Σα. Τῶν ἐν Κυζίκῳ 9 μαρτύρων.
	11	29 Κυ. Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου τῶν ἀποστόλων.
†	12	30 Δε. Τῆς Σαμαρείτιδος. Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

ΜΑΙΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 14 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 10.

Ὁ ἥλιος εἰς τοὺς Διδύμους.

	N.	Π.
	13	1 Τρ. Ἰερεμίου τοῦ προφήτου.
	14	2 Τε. Ἀνακομιδῆ λειψάνου Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου.
	15	3 Πε. Τιμοθέου καὶ Μαύρης μαρτύρων.
	16	4 Πα. Πελαγίας μάρτυρος.
	17	5 Σα. Εἰρήνης μεγαλομάρτυρος.
+	18	6 Κυ. Τοῦ Τυφλοῦ. Ἰῶθ τοῦ δικαίου καὶ πολυάθλου.
	19	7 Δε. Ἀνάμνητις τοῦ ἐν οὐρανῷ φανεῖτος σημείου τοῦ Σταυροῦ ἐν Ἱερουσ. καὶ Ἀκακίου καὶ Κοδράτου μ.
†	20	8 Τρ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ Εὐαγγελιστοῦ καὶ Ἀρσενίου τοῦ Μεγάλου. Ἀργία.
	21	9 Τε. Ἰσαίου τοῦ προφήτου καὶ Χριστοφόρου μάρτυρος.
+	22	10 Πε. Τῆς Ἀναλήψεως. Σίμωνος Ἀποστόλου τοῦ Ζηλωτ.
	23	11 Πα. Μωκίου ἱερομάρτυρος.
	24	12 Σα. Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κύπρου καὶ Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
+	25	13 Κυ. Τῶν ἐν Νικαίᾳ 318 πατέρων. Γλυκερίας μάρτυρος.
	26	14 Δε. Ἰσιδώρου τοῦ ἐν Χίῳ μάρτυρος.
	27	15 Τρ. Παχωμίου τοῦ Μεγάλου καὶ Ἀχιλλίου ἀρχιεπ.
	28	16 Τε. Θεοδώρου Ἁγιασμένου, μαθητοῦ ὁσίου Παχωμίου.
	29	17 Πε. Ἀνδρονίκου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰουνίας.
	30	18 Πα. Πέτρου, Διονυσίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς μαρτύρων.
	31	19 Σα. Τῶν κεκοιμημένων. Πατρικίου ἱερομ. ἐπισκόπου Προύσης καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
ΙΟΥΝΙΟΣ		
†	1	20 Κυ. Τῆς Πεντηκοστῆς. Θαλαλαίου μάρτυρος.
†	2	21 Δε. Τῆς Ἀγίας Τριάδος. Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης μεγάλων βασιλέων καὶ ἰσαποστόλων. Ἀργία.
	3	22 Τρ. Βασιλίσκου μάρτυρος.
	4	23 Τε. Μιχαήλ τοῦ ὁμολογητοῦ ἐπισκόπου Συνδών.
	5	24 Πε. Συμεὼν τοῦ ἐν θαυμασῶ ὄρει.
	6	25 Πα. Τρίτη εὐρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδόμου.
+	7	26 Σα. Τῶν Ἀγίων Πάντων. Κάρπου ἀποστόλου ἐκ τῶν 70.
†	8	27 Κυ. Ἐλλαδίου ἱερομάρτυρος.
†	9	28 Δε. Εὐτυχοῦς ἱερομάρ. [ἀρχεται νηστεία τῶν ἀγ. Ἀποσ.]
	10	29 Τρ. Θεοδοσίας ἱερομάρτυρος.
	11	30 Τε. Ἰσαακίου ἡγουμένου τῆς Μονῆς τῶν Δαλμάτων.
	12	31 Πε. Ἑρμείου μάρτυρος.

ΙΟΥΝΙΟΣ

*Εχων ημέρας 31. *Η ημέρα ἔχει ὥρας 15 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 9.

*Ο Ἥλιος εἰς τὸν Καρκῖνον.

N.	Π.
13	1 Πα. Ἰουστίνου μάρτυρος τοῦ φιλοσόφου.
14	2 Σα. Νικηφόρου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
+	15 3 Κυ. Λουκιλιανῶ μάρτυρος.
16	4 Δε. Μητροφάνους ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
17	5 Τρ. Δωροθέου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Τύρου.
18	6 Τε. Ἰλαρίωνος τοῦ νέου ἡγουμένου Μονῆς Δαλματῶν.
19	7 Πε. Θεοδότου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ἀγκύρας.
20	8 Πα. Ἡ ἀνακομιδῆ τοῦ λειψ. Θεοδώρου Στρατηλάτου.
21	9 Σα. Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.
+	22 10 Κυ. Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης μαρτύρων.
23	11 Δε. Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν ἀποστόλων.
24	12 Τρ. Ὀνουφρίου καὶ Πέτρου τοῦ ἐν Ἀθῶ.
25	13 Τε. Ἀκυλίνης μάρτυρος.
26	14 Πε. Ἡλισσαίου προφήτου καὶ Μεθοδίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
27	15 Πα. Ἀμῶς τοῦ προφήτου.
28	16 Σα. Τύχωνος ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος τῆς Κύπρου.
+	29 17 Κυ. Ἰσαύρου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, Μανουήλ, Σαβὴλ καὶ Ἰσμαήλ μαρτύρων.
30	18 Δε. Λεοντίου μάρτυρος.
ΙΟΥΛΙΟΣ	
1	19 Τρ. Ἰούδα τοῦ ἀποστόλου
2	20 Τε. Μεθοδίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Πατάρων.
3	21 Πε. Ἰουλιανῶ μάρτυρος τοῦ Ταρσέως.
4	22 Πα. Εὐσεβίου ἱερομάρτυρος.
5	23 Σα. Ἀγριπίνης μάρτυρος.
+	24 24 Κυ. Τὰ γενέθλια τοῦ προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Ἀργία.
7	25 Δε. Φεβρωνίας ὁσιομάρτυρος.
8	26 Τρ. Δαβὶδ τοῦ ὁσίου τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ.
9	27 Τε. Σαμφῶν ὁσίου τοῦ Ξενοδόχου.
10	28 28 Πε. Ἡ ἀνακομιδῆ τῶν λειψάνων Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων.
+	11 29 Πα. Πέτρου καὶ Παύλου τῶν κορυφαίων ἀποστόλων. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
+	12 30 Σα. Ἡ σύναξις τῶν 12 Ἀποστόλων. Ἀργία.

ΙΟΥΛΙΟΣ

*Εχων ημέρας 31. *Η ημέρα ἔχει ὥρας 14 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 10.

*Ο Ἥλιος εἰς τὸν Λέοντα.

N.	Π.
+	13 1 Κυ. Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων. Ἀργία.
14	2 Δε. Ἡ ἐν Βλαχέρναις κατάθεσις τῆς ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκου.
15	3 Τρ. Ὑακίνθου μάρτ. καὶ Ἀνατολίου ἀρχιεπ. Κ/πόλεως.
16	4 Τε. Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου.
17	5 Πε. Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἀθῶ, Λαμπαδοῦ θαυματουργῶν.
18	6 Πα. Σισῶη τοῦ μεγάλου.
19	7 Σα. Θωμᾶ τοῦ ἐν Μαλεῶ, Κυριακῆς τῆς μεγαλομάρτ.
+	20 8 Κυ. Προκοπίου μεγαλομάρτυρος.
21	9 Δε. Παγκρατίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ταυρομενίας.
22	10 Τρ. Τῶν ἐν Νεαπόλει 45 μαρτύρων.
23	11 Τε. Εὐφημίας τῆς μεγαλομάρτυρος.
24	12 Πε. Πρόκλου καὶ Ἰλαρίου τῶν μαρτύρων.
25	13 Πα. Ἡ σύναξις τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, καὶ Στεφάνου τοῦ Σαββαΐτου.
26	14 Σα. Ἀκύλλα τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰωσήφ Θεσσαλονίκης.
+	27 15 Κυ. Κηρύκου καὶ Ἰουλίτης τῶν μαρτύρων.
28	16 Δε. Ἀθηνόγηνους ἱερομάρτυρος.
+	29 17 Τρ. Μαρίνης τῆς μελομάρτυρος
30	18 Τε. Αἰμιλιανῶ τοῦ μεγαλομάρτυρος.
31	19 Πε. Μακρίνης ἀδελφῆς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ Δίου τῶν ὁσίων.
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	
+	1 20 Πα. Τοῦ προφήτου Ἥλιου τοῦ Θεσβίτου. Ἀργία.
2	21 Σα. Συμεῶν τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ συνασκητοῦ.
+	3 22 Κυ. Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς τῆς Μυροφόρου.
4	23 Δε. Φωκᾶ ἱερομάρτυρος καὶ Ἰεζεκιήλ τοῦ προφήτου.
5	24 Τρ. Χριστίνης τῆς μεγαλομάρτυρος.
6	25 Τε. Ἡ κοίμησις τῆς ἀγ. Ἄννης μητρὸς τῆς Θεοτόκου.
7	26 Πε. Ἐρμούλου ἱερομ. καὶ Παρασκευῆς ὁσιομάρτυρος.
+	8 27 Πα. Παντελεήμονος τοῦ μεγάλου καὶ ἱαματικοῦ. Ἀργία.
9	28 Σα. Προχόου, Νικάνορος, Τίμενος, Παρμενᾶ, ἀποστόλων.
+	10 29 Κυ. Καλλινίκου καὶ Θεοδότης τῶν μαρτύρων.
11	30 Δε. Σίλα, Σιλουανοῦ, Κρήσκεντος, ἐν τῶν 70 ἀποστόλων.
12	31 Τρ. Εὐδοκίου δικαίου καὶ προεόρτια τοῦ Τιμ. Σταυροῦ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 11.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὴν Παρθένον.

N.	Π.	
13	1	Τε. Ἡ πρόδοδος τοῦ τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ καὶ τῶν 7 παιδῶν Μακκαβαίων Σολομονῆς Ἐλεαζάρου.
14	2	Πε. Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψ. Στεφάνου πρωτομάρτυρος.
15	3	Πα. Ἰσαακίου, Δαλμάτου καὶ Φαύστου τῶν ὁσίων.
16	4	Σα. Τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ ἁγίων παιδῶν.
†	17	5 Κυ. Εὐσιγνίου μάρτυρος.
†	18	6 Δε. Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
19	7	Τρ. Δομιτίου ἱερομάρτυρος.
20	8	Τε. Αἰμιλιανοῦ τοῦ ὁμολογητοῦ ἐπισκόπου Κυζίκου.
21	9	Πε. Μαθθία τοῦ ἀποστόλου.
22	10	Πα. Λαυρεντίου μάρτυρος καὶ ἀρχidiaκόνου.
23	11	Σα. Εὐπλου τοῦ διακόνου καὶ μάρτυρος.
†	24	12 Κυ. Φωτίου καὶ Ἀνικήτου τῶν μαρτύρων.
25	13	Δε. Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ ἀπόδοσις τῆς ἐορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως.
26	14	Τρ. Μιχαίου τοῦ προφήτου.
†	27	15 Τε. Ἡ κοίμησις τῆς Θεοτόκου. Ἀργία.
28	16	Πε. Ἡ ἀνακομιδὴ τῆς εἰκόνας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Διομήδους μάρτυρος.
•	29	17 Πα. Μύρωνος μάρτυρος.
30	18	Σα. Φλώρου καὶ Λαύρου τῶν μαρτύρων.
†	31	19 Κυ. Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 2593
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ		
1	20	Δε. Σαμουὴλ τοῦ προφήτου.
2	21	Τρ. Θαδαίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Βάσσης μάρτυρος.
3	22	Τε. Ἀγαθονίου μάρτυρος.
4	23	Πε. Λούπου μάρτ. καὶ ἀπόδοσις τῆς ἐορτῆς τῆς Θεοτόκ.
5	24	Πα. Εὐτυχοῦς ἱερομάρ. μαθητοῦ Ἰωάν. τοῦ Θεολόγου.
6	25	Σα. Ἡ ἐπάνοδος τοῦ λειψάνου Βαρθολομαίου τοῦ ἀπο-
†	7	26 Κυ. Ἀνδριανοῦ καὶ Ναταλίας μαρτύρων.
8	27	Δε. Ποιμένος τοῦ ὁσίου.
9	28	Τρ. Μωϋσέως τοῦ Αἰθίοπος.
†	10	29 Τε. Ἡ ἀποτομὴ τῆς κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Ἀργία καὶ νηστεία.
11	30	Πε. Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου καὶ Παύλου τοῦ νέου ἀρχιε.
12	31	Πα. Ἡ κατάθεσις τῆς τιμίας ζώνης τῆς Θεοτόκου.

Ο ΑΝΔΡΙΑΣ ΤΟΥ ΝΑΥΑΡΧΟΥ ΜΙΑΟΥΛΗ ΕΝ ΣΥΡΩ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 12 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 12.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ζυγόν.

	Ν.	Π.
	13	1 Σα. Ἡ σύναξις τῆς Θεοτόκου καὶ μνήμη Συμεῶν τοῦ Στυλίου καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ.
†	14	2 Κυ. Μάμαντος μάρτυρος καὶ Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ.
	15	3 Δε. Ἀνθίμου ἱερομάρτυρος καὶ Θεοκτίστου τοῦ ὁσίου.
	16	4 Τρ. Βαβύλα ἱερομάρτυρος καὶ Μωϋσέως τοῦ προφήτου.
	17	5 Τε. Ζαχαρίου τοῦ προφήτου πατρὸς τοῦ Προδρόμου.
	18	6 Πε. Ἡ ἀνάμνησις τοῦ θαύματος Μιχαὴλ τοῦ ἀρχιστρατήγου.
	19	7 Πα. Προεόρτια τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ Σώζοντος μάρτυρος.
†	20	8 Σα. Τὰ γενέθλια τῆς Θεοτόκου. Ἀργ. καὶ ἰχθύος κατάλ.
†	21	9 Κυ. Ἰωακείμ καὶ Ἄννης, καὶ Σεβηριανοῦ τῶν μαρτ.
	22	10 Δε. Μηνοδώρας, Μητροδώρας καὶ Νυμφοδώρας μαρτ.
	23	11 Τρ. Θεοδώρας τῆς ὁσίας.
	24	12 Τε. Αὐτονόμου ἱερομάρτυρος, καὶ ἀπόδοσις τῶν γενεθλίων τῆς Θεοτόκου.
	25	13 Πε. Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως καὶ Κορνηλίου τοῦ ἑκατοντάρχου.
†	26	14 Πα. Ἡ ἕψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Ἀργ. καὶ νηστεία.
	27	15 Σα. Νικήτα μάρτυρος.
	28	16 Κυ. Εὐφημίας τῆς μεγαλομάρτυρος.
	29	17 Δε. Σοφίας μάρτυρος καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς θυγατέρων.
	30	18 Τρ. Εὐμενίου τοῦ θαυματουργοῦ ἐπισκόπου Γορτύνης.
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ		
	1	19 Τε. Τροφίμου Σαββατίου καὶ Δορυμέδοντος μαρτύρων.
	2	20 Πε. Εὐσταθίου μεγαλομάρτ. συμβίας καὶ τῶν δύο αὐτοῦ υἱῶν.
	3	21 Πα. Κοδράτου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.
	4	22 Σα. Φωκᾶ ἱερομάρτυρος.
†	5	23 Κυ. Ἡ σύλληψις τοῦ προδρόμ. καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου.
	6	24 Δε. Θέκλης τῆς πρωτομάρτυρος.
	7	25 Τρ. Εὐφροσύνης τῆς ὁσίας.
†	8	26 Τε. Ἡ μετὰ στασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἀργία.
	9	27 Πε. Καλλιστράτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 49 μαρτύρων.
	10	28 Πα. Χαρίτωνος ὁμολογητοῦ καὶ Βαροῦχ τοῦ προφήτου.
	11	29 Σα. Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ.
†	12	30 Κυ. Γρηγορίου ἐπισκόπου Μεγάλης Ἀρμενίας

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

*Έχων ημέρας 31. *Η ημέρα έχει ώρας 11 και ἡ νύξ ὥρ. 13.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Σκορπιόν.

N.	Π.
13	1 Δε. Ἀνανίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ῥωμανοῦ μελωδοῦ.
14	2 Τρ. Κυπριανοῦ ἱερομάρτ. καὶ Ἰουστίνης τῆς παρθένου.
15	3 Τε. Διονυσίου ἱερομάρτυρος Ἀρειοπαγίτου.
16	4 Πε. Ἰεροθέου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
17	5 Πα. Χαριτίνης μάρτυρος.
18	6 Σα. Θωμᾶ τοῦ ἀποστόλου.
† 19	7 Κυ. Σεργίου καὶ Βάχγου τῶν μαρτύρων.
20	8 Δε. Πελαγίας τῆς ὁσίας
21	9 Τρ. Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἀνδρονίκου ὁσίου.
22	10 Τε. Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας τῶν ἀδελφῶν μαρτύρ.
23	11 Πε. Φιλίππου ἀποστόλου καὶ Θεοφάνους τοῦ Γραπτοῦ.
24	12 Πα. Πρόβου, Ταράχου τῶν μαρτύρων.
25	13 Σα. Κάρπου, Παπύλου, Ἀγαθοδώρου, Ἀγαθονίκης τῶν μαρτύρων.
† 26	14 Κυ. Ναζαρίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων, καὶ Κοσμᾶ τοῦ ποιητοῦ.
27	15 Δε. Λουκιανοῦ μάρτυρος.
28	16 Τρ. Λογγίνου τοῦ ἐκατοντάρχου μάρτυρος.
29	17 Τε. Ὡσιε τοῦ προφήτου καὶ Ἀνδρέου ὁσιομάρτυρος.
30	18 Πε. Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.
31	19 Πα. Ἰωὴλ τοῦ προφήτου καὶ Οὐαρίου μάρτυρος.
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	
1	20 Σα Ἀρτεμίου μάρτυρος, Γερασίου τοῦ ὁσίου καὶ τῆς ὁσίας Ματρῶνης τῆς Χιπολίτιδος.
† 2	21 Κυ. Ἰλαρίωνος μεγάλου καὶ Σωκράτους πρεσβυτέρου.
3	22 Δε. Ἀβερκίου θαυματουργοῦ, τῶν ἐν Ἐφέσῳ 7 παιδῶν
4	23 Τρ. Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου καὶ ἀποστόλου.
5	24 Τε. Ἀρέθα μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
6	25 Πε. Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου τῶν Νοταρίων.
† 7	26 Πα. Δημητρίου τοῦ Μεγαλομάρτυρος. Ἀργία.
8	27 Σα. Νέστορος μάρτυρος.
† 9	28 Κυ. Τερεντίου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
10	29 Δε. Ἀναστασίας Ῥωμαίας τῆς ὁσιομάρτυρος.
11	30 Τρ. Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῶν ἀδελφῶν μαρτύρων.
12	31 Τε. Στάχους καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀποστόλων καὶ Ἐπιμάχου μάρτυρος.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

*Έχων ημέρας 30. *Η ημέρα έχει ώρας 10 και ἡ νύξ ὥρ. 14.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Τοξότην.

N.	Π.
13	1 Πε. Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν θαυματουργ. Ἀναργύρων.
14	2 Πα. Ἀκινδύνου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
15	3 Σα. Ἀκεψιμᾶ μάρτυρος, κατάθεσις τοῦ λειψάνου Γεωργίου τοῦ μεγαλομάρτυρος.
† 16	4 Κυ. Ἰωαννίκου μεγαλομάρτ. Νικάνδρου, Ἐρμαίου ἱερομ.
17	5 Δε. Γαλακτιῶνος καὶ Ἐπιστήμης τῶν μαρτύρων.
18	6 Τρ. Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ ἀρχιεπισκόπ. Κων/πόλεως.
19	7 Τε. Τῶν ἐν Μελιτινῇ 33 μαρτ. Λαζάρου τοῦ θαυματουργ.
20	8 Πε. Ἡ σύναξις Μιχαὴλ τοῦ Ἀρχιστρατήγου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀσωμάτων Δυνάμεων. Ἀργία.
21	9 Πα. Ὀνησιφόρου, Πορφυρίου μαρτ. καὶ Ματρῶνας ὁσίας.
† 22	10 Σα. Ὀλυπᾶ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, Ὁρέττου μάρτυρος.
23	11 Κυ. Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου μαρτύρων.
† 24	12 Δε. Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος καὶ Νεΐλου τοῦ ὁσίου.
† 25	13 Τρ. Ἰωάννου τοῦ Χριστοφόρου ἀρχιεπ. Κ/πόλεως. Ἀργία.
† 26	14 Τε. Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλ.
27	15 Πε. Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίδου τῶν μαρτύρων.
28	16 Πα. Ματθαίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ.
29	17 Σα. Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ ἐπίσκ. Νεοκαισαρείας.
† 30	18 Κυ. Πλάτωνος καὶ Ῥωμανοῦ τῶν μαρτύρων.
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	
1	19 Δε. Ἀβδίου τοῦ προφήτου καὶ Βαρλαάμ μάρτυρος.
2	20 Τρ. Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου καὶ Πρόκλου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
† 3	21 Τε. Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. Ἀργία.
4	22 Πε. Φιλήμονος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀποστόλων καὶ Κιλικίας μάρτυρος.
5	23 Πα. Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Ἀκραγαντίνων καὶ Ἀμφιλογίου ἐπισκόπου Ἰκονίου.
6	24 Σα. Κλήμεντος πάπα Ῥώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας.
† 7	25 Κυ. Αἰκατερίνης μεγαλῶν. καὶ Μεσκουρίου μάρτ. Ἀργία.
8	26 Δε. Ἀλυπίου καὶ Νικωνος τῶν ὁσίων, καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Στυλιανοῦ τοῦ Παφλαγόνας.
9	27 Τρ. Ἰακώβου Πέρσου μεγαλομάρτυρος.
10	28 Τε. Στεφάνου τοῦ Νέου καὶ Εἰρηνάργου μάρτυρος.
11	29 Πε. Παραμόνου καὶ Φιλομένου τῶν μαρτύρων.
† 12	30 Πα. Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου. Ἀργία. 2*

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 9 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 15.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Αἰγόκερω.

N.	Π.	
+	13	1 Σα. Ναοὺμ τοῦ προφήτου.
	14	2 Κυ. Ἀββαχοὺμ τοῦ προφήτου.
	15	3 Δε. Σοφρονίου τοῦ προφήτου.
	16	4 Τρ. Βαρθάρα μεγαλομ. καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.
+	17	5 Τε. Σάββα τοῦ θεοφόρου καὶ ἡγιασμένου. Ἀργία.
+	18	6 Πε. Νικολάου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας. Ἀργία.
	19	7 Πα. Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων.
	20	8 Σα. Παταπίου τοῦ ὁσίου.
+	21	9 Κυ. Ἡ σύλληψις τῆς Θεοπρομήτορος Ἀννης. Ἀργία.
	22	10 Δε. Μηνᾶ, Ἑρμογένους καὶ Εὐγράφου μαρτύρων.
	23	11 Τρ. Δανιὴλ τοῦ στυλίτου.
+	24	12 Τε. Σπυρίδωνος τοῦ θαυματουργοῦ. Ἀργία.
	25	13 Πε. Εὐστρατίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
	26	14 Πα. Θύρσου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
	27	15 Σα. Ἐλευθερίου ἱερομάρτυρος.
	28	16 Κυ. Ἀγαίου τοῦ προφήτου καὶ Μαρίνου μάρτυρος.
	29	17 Δε. Δανιὴλ τοῦ προφήτου καὶ τῶν 3 παιδῶν, Διονυσίου ἀρχιεπισκ. Αἰγίνης, τοῦ ἐκ τῆς νήσου Ζακύνθου.
30	18	Τρ. Σεβαστιανοῦ, Ζωῆς καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς μαρτύρων.
31	19	Τε. Βονιφατίου μάρτυρος.
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ		
	1	20 Πε. Προεόρτια τῶν Χριστουγέννων καὶ μνήμη Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου.
	2	21 Πα. Ἰουλιανῆς μάρτυρος.
	3	22 Σα. Ἀναστασίας μάρτυρος τῆς Φαρμακολυτρίας.
+	4	23 Κυ. Τῶν ἐν Κρήτῃ 10 μαρτύρων
	5	24 Δε. Παραμονὴ τῶν Χριστογέννων καὶ Εὐγενίας ὁσιομάρ.
+	6	25 Τρ. Ἡ κατὰ σάρκα Γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργία τριήμερος καὶ κατὰλυσις εἰς πάντα μέχρι τῆς παραμονῆς τῶν Θεοφανείων.
	7	26 Τε. Ἡ σύναξις τῆς Θεοτόκου καὶ Εὐθυμίου ἱερομάρτ.
	8	27 Πε. Στεφάνου ἀρχιδιακ. καὶ πρωτομ. Θεοδώρου Γραπτοῦ.
	9	28 Πα. Τῶν ἐν Νικομηδείᾳ καέντων ὁσιμυρίων μαρτύρων.
	10	29 Σα. Τῶν ἐν Βιθλεὲμ ἀναιρεθέντων 14 χιλιάδων νηπίων.
	11	30 Κυ. Ἀνυσίας τῆς ὁσιομάρτυρος.
	12	31 Δε. Μελάνης τῆς ὁσίας καὶ ἀπόδοσις τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ 1890 ΕΤΟΥΣ

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

[ΕΠΙ ΤΟΥ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΟΣ Ε. Β.]

Σ ΤΟΝ ὀλογάλανο οὐρανὸ βγαίνει τὸ πρῶτο ἀστέρι,
Τὸ πρῶτο ῥόδο ἀχνογελαῖ ἔς τὸ σμαραγδένιο κῆπο,
Κ' ἡ κόρη ἡ ἀδασκάλευτη τρέμει σάν περιστέρι
ἔς τοῦ ἔρωτος τὸν πρῶτο χτύπο.

Καὶ ἔς τ' ἀγραφο τὸ λεύκωμα, τ' ἀγνό, χιονάτο ἀκόμα
Γλυκοχαράζουνε δειλὰ δυὸ στίχοι, ἐκεῖνοι πρῶτοι.
Ἄλλὰ δὲν ἔχουν τ' ἀστεριοῦ τὴ λάμψη, καὶ τὸ χρῶμα
Τοῦ ῥόδου, καὶ τοῦ ἔρωτος παντοτεινὴ τὴ νιότη.

Ἄς μὴν τὴν ἔχουν. Μυστικὴ σκορπίζεται εὐωδιά,
Σὰν ἄστρα, ῥόδα κ' ἔρωτες τὸ λεύκωμα ἐμορφαίνουν,
Γεννιῶνται ἀπ' τὴν ὀλόβαθν τοῦ ποιητοῦ καρδιά,
Καὶ πάλιν ἔς τὴν καρδιά πηγαίνουν.

Κωστής Παλαμᾶς

Η ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ ΕΙΣ ΒΙΕΝΝΑΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΜΟΥ

Ἐν Βιέννῃ, 7 Αὐγούστου 1889

ΠΡΟ τινων ἡμερῶν, ἀφού διέτριψα μίαν περίπου ἑβδομάδα εἰς τὴν πρώτην τῶν πόλεων τούτων, ἐπανῆλθον ἐνταῦθα. Ἀκολουθήσας δὲ τὴν συνει- τὴν συμβουλήν τοῦ καλοῦ κἀγαθοῦ ἡμετέρου ἐν Βερολίνῳ πρέσβειος Κου Ἀγγέλου Βλάχου, ἐσιδηροδρομήσα οὐχί, ὡς ἄχρι τοῦδε ἔπραττον ἐν νυκτί, ἀλλ' ἐν ἡμέρᾳ τὸ πλεῖστον, ἤτοι ἀπὸ τῆς 8^{ης} πρωϊνῆς ὥρας μέχρι τῆς 10^{ης} μετὰ μεσημβρίας. Τὸ πρῶτον τῆς τοιαύτης ὁδοπορίας πλεονέκτημα εἶναι ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς εὐχαρίστως ἀναπαύεται ἐπὶ τῶν περιπετειῶν τῆς ἐνώπιόν του κατὰ πᾶσαν σχεδὸν στιγμὴν ποικιλομένης φύσεως· ἀλλὰ εἰς τὴν παραμυθίαν ταύτην προστίθεται καὶ ἄλλη ὅταν συμπέσῃ νὰ ἀπαντήσῃ τις συνοδοιπόρους εὐπροσηγόρους καὶ ἐνταυτῷ πολλὰ ἀνεπαισθήτως διδάσκοντας εἰς ὑμᾶς πράγματα. Τοῦτο δὲ συνέβη εἰς ἐμὲ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην.

Εἰσελθὼν εἰς τὴν ἀτμάμαξαν, εὗρον ἐν αὐτῇ δύο γόνους τοῦ νέου κόσμου ἀναχωρήσαντας ἀπὸ Buenos Ayres διὰ νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν γηραιάν ἡμῶν Εὐρώπην. Εὐτυχῶς ἀμφοτέροι ἐλάλουν τὴν γαλλικὴν ἀρεκτὰ καλὰ, ὥστε ἡ μετ' αὐτῶν ἐπικοινωνία ἀπέβη ὅπως οὖν εὐκολος. Μάθητε λοιπὸν ὅτι εἰς Buenos Ayres ὑπάρχουσι γεωκτῆται τῶν ὁποίων αἱ ἰδιοκτησίαι ἔχουσιν ἕκτασιν ὅσον ὀλόκληρον τὸ βασιλεῖον τῆς Ἰταλίας. Εἰς τῶν πελωρίων τούτων ἰδιοκτητῶν ἀπῆλθε ποτὲ εἰς Λονδίνον ἵνα ἐκποιήσῃ τὸ κτῆμά του, ἀλλ' ἐπέστρεψεν ἄπρακτος, ἀκούσας πρὸς τούτοις ὅτι εἶναι τρελός, διότι πῶς εἶναι δυνατὸν, εἶπον, νὰ ὑπάρχῃ ἄνθρωπος νε-

μόμενος κτῆματα, ἔχοντα ἕκτασιν μεγαλητέραν τοῦ κρά- τους τοῦ ὁποίου ἄρχει ἡ βασίλισσα Βικτωρία.

Εἰς Buenos Ayres δὲν συνέβη ποτὲ ἡ μετὰ τῶν ἰθαγενῶν ἐπιμιξία, ἥτις τοσοῦτον πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἐπέδρασεν εἰς τὴν τύχην τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Οἱ ἰθαγενεῖς τῆς μεσημβρινῆς ἐκείνης χώρας δὲν ἠθέλησαν ποτὲ νὰ ἐργασθῶσι καὶ καταφυγόντες εἰς τὰς ἀγανεῖς κλιτύας τῶν Κορδελλιέρων, ἔζων ἐκεῖ ἀπὸ ληστείας καὶ ἄλλης κακουργίας. Ὅθεν ἐδέησε νὰ ἀποπεμφθῶσι διὰ πάσης βίας ἐπέκεινα τῆς οὐρανομήκου ἐκείνης ὀρεινῆς σειρᾶς.

Ἡ δημοκρατία τοῦ Buenos Ayres ἔχει πληθυσμὸν ἴσον σχεδὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἤτοι 2,500,000 περίπου ψυχῶν. Ἀλλ' ἡ πρωτεύουσα ἀριθμεῖ 500,000 κατοίκων, ἀπάντων πλουσιωτάτων. Ἐκεῖ ἡ Patti συνέλεξε θησαυρούς, ὅσους δὲν ἀπεταμίευσεν οὔτε εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, οὔτε ἀλλοῦ που τῆς Εὐρώπης. Ἐκεῖ οἱ ἄνδρες εἶναι γενναῖοι καὶ ἐπιτηδειότατοι σκοπευταί, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν ρεβόλβερ ἐτοιμοὶ νὰ παράσχῃ ἀναμφισβήτητον τούτου ἀπόδειξιν. Ἀλλ' ἐπιλήψαι μοι ὁ χῶρος καὶ ὁ χρόνος ἵνα διηγηθῶ πάντα τὰ θαυμάσια ὅσα παρ' αὐτῶν ἐδιδάχθην. Καὶ ἔπειτα μετ' οὐ πολὺ ἐδέησε νὰ μεταβῶ εἰς ἕτεραν ἀτμάμαξαν. Ἐκεῖ εὗρον δύο κυρίους. Ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν εἶχεν ὄψιν ὅπως οὖν μέλαιναν καὶ σχεδὸν ἀγρίαν μύστακα μακρὸν καὶ βελονοειδῶς συνεστριμμένον· ἐνταυτῷ ὅμως κατ' εὐτυχίαν ὄρεξιν βουλιμιώδη, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας διέτριβε τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου τρώγων καὶ πίνων ἐν τῷ ἐστιατορίῳ τοῦ συρμοῦ. Ὁ δὲ ἕτερος ἦτο νέος χριτωμένος ὅστις, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς συνοδοπορίας ἡμῶν, ἐφέρθη πρὸς ἐμὲ τολμῶ εἰπεῖν μετὰ στοργῆς. Τὸ παραδοξότερον εἶναι ὅτι ἦτο Ἀγγλος καὶ εἶναι πασίγνωστον ὅπως οἱ Ἀγγλοὶ δυσκόλως οἰκειοῦνται. Εἰς τὰς πολλὰς ἐν τούτοις ἀνά τὸν κόσμον περιπλανήσεις μου με συνέβη πλέον ἢ ἅπαξ νὰ πεισθῶ ὅτι ὁ κανὼν οὗτος δὲν εἶναι ἄνευ ἐξαι-

ρέσειαν. Ὅτε τῷ 1850 ἀπεδήμησα τὸ πρῶτον εἰς Ἑσπερίαν, εὗρον ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ δύο ἄγγλους οἵτινες ἀμέσως ἤλθον πρὸς ἐμὲ εἰς πολλὰς συνομιλίας· Ἕλληνα δὲ φίλον ἐκ τῶν συμπλωτῆρων, ἐρωτήσας τίς μὲ παρουσίασεν εἰς αὐτούς, ἤκουσε μὲ ἀπορίαν τοῦ ὅτι οὐδεὶς. Καὶ βραδύτερον κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εὕρισκόμενος μετὰ ἐτέρου Ἑλλήνου μότος ἐν τῇ ἀμάξῃ, ἐσπέρας οὔσης ἀπεκοιμήθην, ὅτε αἰφνης ἀκούω τὸν σύντροφόν μου κραυγάζοντα εἰς τὸ οὖς μου Fernay, θέλων νὰ εἴπῃ, ὅτι διερχόμεθα διὰ τῆς πόλεως ἣν ἀπθηνάτισεν ἢ ἐν αὐτῇ διατριβῇ τοῦ Βολταίρου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ταύτης τοσοῦτον ὠκειώθη πρὸς ἐμὲ ὁ ἄνθρωπος, ὥστε ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς Παρισίους, μὲ ἠρώτησε ποῦ τῆς πόλεως ταύτης σκοπεύω νὰ καταλύσω· ἀποκριθέντος δὲ ἐμοῦ ὅτι περὶ τὴν Place Vendôme, μὲ ἐκάλεσε νὰ ὑπάγω μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ Hôtel Meurice, ὅπου αὐτὸς κατέλυσε, μὲ εἶπε νὰ ἀναπαυθῶ ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ πέμψας ἕνα τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Hôtel Meurice εἰς τὴν Place Vendôme μὲ ἐγκατέστησε δι' αὐτοῦ εἰς ἕν τῶν ξενοδοχείων αὐτῆς οὐ μόνον ἄριστον, ἀλλὰ καὶ ἀνάλογον πρὸς τοὺς πόρους οὓς εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν μου.

Κ. Παπαρρηγόπουλος

Εἰς τὸ λευκωμα

ΤΗΣ ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΟΣ Α. Ε. Σ.

Με ἄλλα λόγια ἀπ' τὴν καρδιά βγαλμένα
Τέτοιαν εὐχὴ τὸ στόμα μου σοῦ δίνει:
Νὰ σμίξουνε ἔς ἐσὲ νὰ γείνουν ἕνα
Δυὸ χάρες: Ἐμμορφία καὶ Καλωσύνη.

*

Τοῦ ῥόδου τὴ δροσιά νάχης ἔς τὰ κάλλη
Τὴν εὐωδιά τοῦ ῥόδου ἔς τὴν καρδιά σου,
Κι' ἂν σὲ μαράνουν οἱ καιροὶ καὶ πάλι,
Νὰ μὴ χαθῇ ποτὲ ἡ εὐωδιά σου.

Γεώργιος Δροσίνης

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΓΩ

ΠΡΟΠΟΙΣΙΣ

ΥΠΕΡ

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΓΩ

[Ἐκφωνηθεῖσα εἰς τὸ ἐν Παρισίοις δὸθὲν μοι συμπόσιον
ὑπὸ τῆς ἐκεῖ Ἑλληνικῆς Νεολαίας]

ΤΡΕΜΕΙ καὶ χεῖρ καὶ κύπελλον πλὴν κ' ἐκ χαρᾶς δακρῶν,
Διότι νῦν δι' ἄνθρωπον ἀπλῶς δὲν θὰ προπίω,
Ἄλλὰ διὰ Ἀρχάγγελον, Τιτᾶνα καὶ Προζήτην,
Διὰ σκηπτοῦχον αἰοιδόν, εὐάγγελον κομήτην,
Ὅστις κτυπᾷ τοῦ ὕλισμου τὸ ἐπηρμένον τέρας,
Σδύνων τὰ φῶτα τῆς νυκτός καὶ φέρων τῆς ἡμέρας.
Ἐψώσατε τὰ κύπελλα προπίνω δι' Ἐκεῖνον,
Ὅστις ὡς σκηπτρόν του κρατεῖ τοῦ Γαβριὴλ τὸ κρίνον,

Κ' ἔτη ἀγάπης καὶ χαρᾶς ἀγγέλλει φωτοβόλα·
 Δι' ἄνδρα, Λέοντ' αἰτὸν καὶ ἄσμα· ἔλα, ἔλα!
 Διὰ τὸν Βίκτωρα Οὐγγῶ, τὸ ὕψος καὶ τὸ βάθος,
 Τὴν νύκτα καὶ τὸ ἄπειρον, τὴν φλόγα καὶ τὸ πάθος.
 Διὰ τὸν Μουσοκράτορα, τὴν λύραν τῶν συγχρόνων,
 Διὰ τὸ μέγα παρελθόν, τὸ ἐνεστώσ, τὸ μέλλον,
 Δι' ἔστεμμένον, ἀλλ' οὐχὶ ὑπὲρ τῶν ἡγεμόνων,
 Ἄλλ' ὑπὲρ χαίτης Λέοντος, καὶ μέτωπον ἀγγέλων ..
 Προπύω διὰ τοῦ Οὐγγῶ τὴν μεγαλοφυΐαν,
 Τὴν ἀχανῆ διάνοιαν, τὴν ἀχανῆ καρδίαν,
 τὸ ἀετῶδες βλέμμα

Καὶ τὸ προστάζον ἄσμά του, — τὸ μέγα τοῦτο στέμμα! —

ᾠ, εἶθε νὰ τὸν ἔχωμεν πολὺν καιρὸν εἰσέτι.

Εἶθε νὰ μένη με ἡμᾶς ἀκόμη μακρὰ ἔτη,

Ζωὴν νὰ διδῆ εἰς νεκροὺς ἐκπνέοντας καὶ ῥώμην

Καὶ στέμμα μας νὰ ἔχωμεν τὴν ἀργυρᾶν του κόμην

Ὁ κόσμος νῦν εἶναι αὐτός· μετέωρον αἰώνων,

Δασῶν διασωθεῖσα δρυς εὐγενεστέρων χρόνων,

ἢ γέφυρα ἢ μόνη,

Ἦτις τὴν ἀνθρωπότητα με τ' ἄνω συνενώνει...

ᾠ, τὴν στιγμὴν θαρρῶ αὐτὴν ἐν μέσῳ μας προβάλλει·

Πίωμεν, φίλοι, πίωμεν· τὸν οἶνον μεταβάλλει,

Ἦ πρόποσις ὑπὲρ Οὐγγῶ αὐτὴ εἰς Κοινωνίαν

Ἄς υεταλάβουν αἱ ψυχαὶ τὴν μεγαλοφυΐαν!...

(Ἐν Παρισίῳ κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1884)

Ἀχιλλεὺς Παράσχος

ΕΜΜΕΤΡΟΣ ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΔΡΙΑΝΤΑ ΤΟΥ ΝΑΥΑΡΧΟΥ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΙΑΟΥΛΗ

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΑΥΤΟΥ

ΤΕΛΕΣΘΕΝΤΑ ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ

ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΤΗ 23 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1889

ΚΑΤΩ τὸν πέπλον ῥίξετε κτ' ὁ ναύαρχος προσμένει
 τὴ γαλαρὴν τοῦ θάλασσα νὰ τήνε χαιρετίσῃ.
 Ἐξήντα χρόνῳ ἔπερασεν ποῦ εἶναι χωρισμένοι
 κ' ἔχει πολλὰ νὰ τῆς εἰπῆ, πολλὰ νὰ τὴ φωτίσῃ.

Γιατὶ δὲν εἶναι μάρμαρο αὐτὸ ποῦ τὴν κοιτάζει·
 ὅποιος 'ς τὴν ἄρῃα τὴ στιγμὴ ποῦ μᾶς περικυκλόνει
 δὲν βλέπει τὸ μυστήριον καὶ δὲν ἀνατριχιάζει,
 αὐτὸς εἶν' ἀπὸ μάρμαρο, αὐτὸς εἶν' ἀπὸ χροῖν!

Γιατὶ 'ς τὰ πίσω, Ναύαρχε, ὁ λογισμὸς γυρίζει
 ἀφ' τὴ στιγμὴ ποῦ ἀντίκρινσε τὸ βλέμμα σου τὸ κῆμα·
 ποῦ βογκητὸ παράξενον τριγύρω μου βοῦζει·
 γιατί ἔσκοτείνησε παντοῦ κ' ἔγειν' ὁ κόσμος μνήμα·

Γιατὶ τὸ μισοφέγγαρο αἱματωμένο ἐφάνη
 κ' ἐπάνω 'ς τὴν πατρίδα μας, τὴν ἀλυσοδεμένην,
 ὅσῳ μαύρη ἀράχνη ἢ Τουρκιὰ τὸ αἷμα τῆς βυζάνει
 κ' ἐκείνη στρέφει ἔσθ' θεὸ ἄματ' αἰμοσθεμένην·

Ἄχαρᾶ χρόρῳ τῆς σκλαβῶς, ποῦ σκοτεινὰ περῶτε
 μὲ Μᾶν δίχως ἄνοιξι, μὲ ῥόδα ἠματομέρα,
 ποῦ βλέπ᾽ ἢ μάρα τῆ μορφῇ τῆς κόρης καὶ φοβᾶται,
 ποῦ ψάλλουν τὴν Ἀνάστασι μὲ μάτια δακρυσιμέρα,

Δὲν εἶσθε σὺς γλ' αὐτὴ τῆ γῆ; δὲν διάλεξ' ὁ θεὸς τῆς
 τὸν πλὸ γαλάζιο τ' οὐρανὸ γλὰ νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ,
 τὸν πλὸ χρυσοῦ του ἥλιο νὰ γίνῃ ἥλιός τῆς,
 γλὰ νᾶλθῇ τούρκικη σκλαβῶ νὰ τοῦ τήρῃ χαλάσῃ.

Καὶ νά! τὰ σκότῃ ἀστραπὴ σχίσει βαθεῖα τὰ μαῦρα,
 Χριστὸς Ἀρέστη! ἔβρόντησε ἀφ' τὸ βορῶ καὶ φθάνει...
 Σηκόνεται ὁ Γερμανὸς ἀφ' τὴν Ἀγία Λαύρα...
 αἷμα βαπτίζει ἱερὸ τὸ μαῦρο Δραγατσάνι...

Φωτῶ παρτοῦ! Τί γίγαρες ταῖς φλόγαις διασκελοῦρε!
 Γλὰ δὲς τὸ Γέρο τοῦ Μωρῶ μὲ τὸ Μαυρομιχάλη
 ὅσῳ τὸν Ταῦρετο ἔψηλοι τὸν Τοῦρκο πολεμοῦρε!...
 καὶ ξεκιῶ ἢ Ἀλευθερῶ γλὰ τὴν Ἑλλάδα πάλι.

Κ' ἐκεῖ ποῦ πρὶν δὲν ἦκουες παρὰ τὴν ἀλυσίδα,
 ἐκεῖ ποῦ πρὶν δὲν ἔβλεπες παρὰ πηκτὸ σκοτάδι,
 τώρα φωτίζ' ἢ Λευθερῶ, χαμογελῶ ἢ Ἑλπίδα
 κλ' ἀνθίζει τὸ τριατάφυλλο ἔσθ' πράσινο λειβάδι.

Πετῶ ἢ Δόξα ὀλόχαρη ἔς Ἀνατολὴ καὶ Δύσι:
 ἔστην Ἀλαμᾶνα, ἔστ' Ἀγραφα, μὲς ἔτῆς Γραβῶς τὸ χᾶρι,
 ἔστῃ φλόγα τοῦ Μεσολογγιστοῦ, πετῶ ἔσθ' Καρπενῆσι...
 ποῦ νὰ προφθάσῃ! ἀπέκαμε δὲν ἔχει πλὸ στεφάνι!

Κ' ἢ θάλασσα! ἢ θάλασσα μὲ τὸ γαλάζιο ἠμάτι
 εἶδε τῆ δόξα τῆς στερεῶς κ' ἐζήλεψ' ἢ καρδιά τῆς.
 Ἐίχνει φωνὴν ἠερήφανη, παλληκαρῶν γεμάτων,
 καὶ κράζει γύρω ἀφ' τὰ ρησᾶ τ' ἀθάνατα παιδιὰ τῆς

Πέτα, τῆς Ὑδρας κολοσσὲ, μὲ τὸ πανὶ γεμάτο!
 Θαλασσοπούλιζα τῶν Φαρῶν, Σπετοζώταις ἔξακουσμένοι!
 Γλὰ δέτε πῶς δασώθηκε τὸ πέλαγο ἔκει κάτω
 ἀπὸ φεργάδες τούρκικαις πετῶχτε! οἷς προσμένει.

Κλ' ἴταν ὅσῳ κόκρους ἔτῃ νερὰ οἷς εἶδε νὰ πετῶτε
 μὲ τὴ σημαία τοῦ σταυροῦ καὶ μὲ τὴ λεβετῶ σας
 καὶ τῆς Τουρκῶς τὰ δίχροτα θερῶ νὰ κνηγῶτε,
 ὁ κόσμος οἷς καμάρωσε, ἐδάκρυσε μπροστὰ σας

Κ' εἶπε — Χαρὰ ἔς αὐτὴ τῆ γῆ, τὴν εὐμορφὴν πατρίδα,
 ποῦ ἔβυζαξε τέτοια παιδιὰ ἀπὸ τὰ σωθικά τῆς!
 Ποτὲ τοῦ σκλάβου νὰ μὴ δῆ τὴ μαῦρη ἀλυσίδα!
 Χαρὰ ἔσθ' ποῦ θὰ σκοτωθῇ γλὰ τὴν ἐλευθερῶ τῆς!

Κ' ἔγειναν τότε θαύματα. Καράβια ὅσῳ θερῶ,
 κρηφὸ καμᾶρι τῆς Τουρκῶς, βονῶ θαλασωμένα,
 ἔλο φωτῶ καὶ σίδηρο, περφαγεμένα πλοῖα,
 ἢ μπροστὰ σου νὰ σκορπίζονται, νὰ φεύγουν ἠτροπιασμένα!

Δὲν εἶχε ἀκόμα ὁ Καρᾶλης τὰ χέρια του ξεπλύνει
 ἀπὸ τῆς Λίον τῆ φοικτῆ σφαγῆ, ὁ μακελλᾶρης!
 καὶ μ' ἔλη τῆ φεργάδα του, τὴν ἀτιμῆ ἐκείνην,
 ἐκδικητῆς τὸν ἔκαψε μὲ νύκτα ὁ Καράρης.

Τὸ Μεσολόγγι, ὁ Γέρορας, ἢ Πάτρα, ἢ Μεθῶρη,
 ἢ Κρήτη, ἢ περήφανη τῆς Μεσογείου κόρη,
 ποτὸς βράχος δὲν σοῦ ἀντήχησε τ' ἀνίκητο κανόνι;
 ποτὸ κῶμα δὲν σοῦ ἔφιλησε τὴν ἀνδρεζωμένην πλώρη;

Ἄχ! τὰ θυμῶσαι, Νάναρχε, τὰ ζηλεμένα χρόρῳ,
 ποῦ σοῦ ἔχε ἢ θάλασσα λαμπρῆ, κ' ἦταν ἢ νύκτα ἢ μέρα;
 ποῦ τραγουδοῦσαν Ἀλευθερῶ τ' ἀθάνατα κανόνια
 κ' ἐχόρευαν ἢ τούρκικαις φεργάδαῖς ἔσθ' ἀέρα;

**Ἦξιζε ὁ τόσος χαλασμός, ἡ λευτεριά ἡ τόση,*
ποῦ εἶχε ὄλο τὸ γένος μας αἱματοκυλισμένο,
ἦξιζ' ὀλόκληρο αὐτὸ γὰρ τὸ ἐλευθερώση,
γιατ' ἦταν, Ναύαρχε, πολὺ τὸ αἷμα τὸ χυμένο!

Κ' ἐκεῖ ποῦ ἡ θάλασσα φιλεῖ Ἀνατολὴ καὶ Δύσι,
ἐπάνω, 'ςτὴν πρωτεύουσα τοῦ γένους τῆ μεγάλης,
ἔπρεπ' ἐκεῖ ὀλόχρυσο τὸ ἔθνος γὰρ σὲ στήση
κί' ἄλλη γλυκύτερη φωνὴ ταῖς νίκαις σου γὰρ ψάλη.

**Ἐπρεπε' δὲν ἦταν γραφτὸ... δὲν τό' θελαν... ποιὸς ξέρει,*
καὶ τὴν Ἑλλάδα, Ναύαρχε, τὴ μιά, τὴν ἐρωμένη,
σὲ δυὸ τὴν ἔκοψ' ἄσπλαγχο χριστιανικὸ μαχαίρι,
κ' ἔμειν' ἐλεύθερη ἡ μιὰ κ' ἡ ἄλλη σκλαβωμένη.

Μὰ ἄν ἡ δύστηνη πατρὶς στενάζει χωρισμένη,
εἶν' ἔρας βράχος ἱερὸς 'ς τὴ μέση τοῦ Αἰγαίου,
ἄσυλο, ποῦ τὸ ἔκτισε ἐδῶ αἱματομένη,
ὄχ' ἡ μισή, ὄλ' ἡ Ἑλλὰς τοῦ Ῥήγα τοῦ Φεραίου.

Εἶναι μικρὸς μὰ ἐλεύθερος, ὦ Ναύαρχε, ὁ βράχος,
'σὰν παρεκλήσῃ 'ςτ' ὄνειρο τῆς Ἀναστάσεως μας
καὶ τοῦ ἐταίραζε αὐτὸς γὰρ ἐκλεχθῆ μονάρχος
γὰρ γὰρ στηθῆ ἐπάνω του ὁ πρῶτος ναύαρχός μας.

Γι' αὐτὸ ἡ μεγάλη μας πατρὶς, ἡ σκλάβη κ' ἐλευθέρη,
σ' ἔστησ' ἐδῶ 'ςτὴν πόλι της, σεπτὸ προσκύνημά της,
ὡς γὰρ ἴθ' ἡ νυγιοπότητη, ἡ ἀργασμένη μέρα,
γὰρ σ' ἀναστήση πέρα 'κεῖ, ἔπου κτυπᾷ ἡ καρδιά της.

Ὡς τότε θὰ σὲ βλέπουμε 'σὰν πολικὸ ἀστέρι,
θὰ ψάλλωμε ταῖς νίκαις σου κ' ἐλεύθερη πατρίδα,
καὶ σὺ τὴ νύκτα, 'σὰν φουᾶ χαρούμενο τ' ἀγέρι,
στέλλε 'ςτὴ θάλασσα γλυκεῖά παρηγοριὰ κ' ἐλπίδα.

Γιατ' ἔχει, Ναύαρχε, πολὺν καιρὸ ποῦ περιμένει
ἔν' ἀετὸ ὄσῳ κ' ἐσὲ 'ςτὸ κῆμα γὰρ προβάλη.
Ἡ δόξα τὴν 'κακόμαθε καὶ πάντα λυπημένη
μ' ἔνα πικρὸ παράπονο κτυπιέται 'ςτ' ἀκρογιάλι.

'Πέ της πῶς ὀρίζωσε βαθεῖα ἡ 'λευτεριά ἡ νέα
'ςτὴ γῆ ποῦ τὴν ἐπότισαν τὰ αἷματα τοῦ γένους,
κ' ἔχει ψηλὴ, 'περήφανη κορφή, τὸ βασιλεῖα,
ἄρθος βασίλισσα γλυκεῖά, βλαστοὺς χαριτωμένους.

**ὦ! θάλλῃ θάλλῃ, Ναύαρχε, ἡ μέρα ἡ ἁγία,*
ποῦ ὁ πόθος της ἐγέννησε ναύαρχους σὰν κ' ἐσένα.
Εἶν' ἡ Ἑλλὰς ἠφαίστειο, κ' ἐνῶ κοιμᾶται κρύα,
ἐξαφρα σεζέται καὶ βροντᾷ κί' ἀστράφτ' εἰκοσιέτρα.

Ποιὸς ξέρει τούτη τὴ στιγμή ἐδῶ ποῦ σὲ κτυτᾷ
ὁ Κωνσταντῖνός μας ἐσὲ τὸν ἥρωα πατέρα,
ποῖα ἡ καρδιά του ἱερὰ ὑπόσχεσι σοῦ τάζει!...
**ὦ! θάλλῃ, θάλλῃ, Ναύαρχε, ἡ ἄρρα 'κέινη μέρα!*

Ἰω. Γ. Φραγκιᾶς

Σ Κ Ε Ψ Ε Ι Σ

Τὸ ἀσφαλέστερον μέσον, δι' οὗ ἠμπορεῖς ν' ἀπαλλαγῆς τῆς
 γυναικὸς ἦν ἐσάρυνθης, εἶνε νὰ ἀμφισβητήσης τὴν ἡλικίαν της.

Αἱ ὥραιαι γυναῖκες καὶ οἱ βασιλεῖς νομιζοῦν ὅτι τὰ πάντα
 τοῖς ὀφείλονται.

ΠΟΥΛΙΑ ΚΑΙ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ

Τ' ἀστέρια τρεμοσβύνουνε κί ὁ αὐγερινὸς τοὺς κραίνει
σὰν βασιληάς τοὺς λαμπερός·—*Λατρεύστε με ἀστέρια !
ἐγώ 'μαι ἢ κορώνα σας, γιὰ 'κείνο σᾶς θαμβόνω.*
Βλέπετ' ἐκεῖνο τὸ βοσκό, τὴ λιγεροῖ ἐκείνη,
πῶς ὄλος λάτρα τὴ θωρεῖ ! τὴν λάμψι τῶν ματιῶν της
τὴν πῆρε γιὰ τὴν λάμψι μου, γιὰ κείνο τὴν λατρεύει.
'Αστέρια προσκυνῆστε με' πιὸ λάμπει σὰν-κ' ἐμένα ;»
Τ' ἀκούει ἡ Πούλια κί ὤμμορφη ἀπολογία τοῦ δίνει•
—*Σῶπα γλυκέ μου Αὐγερινέ, καὶ μὴ κανχολογιέσαι,*
καὶ μὴ περηφανεύεσαι 'ς τὸ ἀργυρὸ θροῦνί σου.
"Ὅσο κί ἂν λάμπης πιὸ πολὺ, εἶσαι καὶ σὺ ἀστέρι,
βγαίνει ὁ ἥλιος καὶ μὲ μιᾶς σβύνεις καὶ σὺ μαζί μας »
Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε καὶ νά σου ὄλη χάρις,
προβαίνει σὰν ματιὰ Θεοῦ τοῦ "Ἡλιου ἢ ἀχτίδα,
καὶ σβύνει ὁ αὐγερινὸς καὶ σβύνουνε τ' ἀστέρια.

Ἄνδρας Δ. Νικολάρας

ΚΑΤΑ ΤΙ ΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΣ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ

ΥΠΟ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ν. ΦΛΟΓΑΪΤΟΥ

ΤΟ τανῦν ἰσχυὸν παρ' ἡμῖν Ἑλληνικὸν Σύνταγμα, ὡς καὶ πάντα τὰ προηγηθέντα αὐτοῦ, ἀπερρέυσεν ἀπὸ ψήφου Συντακτικῆς Συνελεύσεως. Ὅθεν κατὰ τὴν πηγὴν διαφέρει τοῦ Ἀγγλικοῦ, ὅπερ δὲν ἐδημιούργησε διὰ μιᾶς Συντακτικῆς Συνέλευσις, ἀλλὰ κατήρτισε μακροχρόνιος πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ πείρα ἔθνους ἐξόχως πρακτικοῦ. Ἀλλὰ κατὰ τὰς οὐσιώδεις αὐτοῦ διατάξεις καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Σύνταγμα ἤμιστα διαφέρει τοῦ ἀγγλικοῦ πολιτεύματος, ἅτε μετὰ καὶ τῶν ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν Συνταγμάτων ἀρυσάμενον αὐτὰς ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ.

Ἐν τούτοις ἐν Ἀγγλίᾳ μὲν ἐπικρατεῖ ἀπὸ πολλοῦ ἀληθῆς πολιτικὴ ἐλευθερία, παρ' ἡμῖν δὲ καὶ ἀλλαγῆς τάναπαλιν ἰσχύει οἰκτρά κομματικὴ τυραννία, συνδεομένη πρὸς φρικαλέαν πολιτικὴν διαφθοράν, ὁσημέραι προαγομένην. Ὡς πανταχοῦ τῶν ἄλλων συνταγματικῶν Ἐπικρατειῶν, καὶ κατὰ τὸ ἑλληνικὸν Σύνταγμα Βουλῆ, ἐκλεγομένη ἐλευθέρως ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ψηφίζει τοὺς νόμους καὶ τὰς ἐτησίας δαπάνας καὶ ἐλέγχει τοὺς Ὑπουργοὺς· ἀλλ' ἐν τούτοις ἐν Ἑλλάδι, ὡς καὶ ἐν ταῖς πλείσταις τῶν Ἠπειρωτικῶν Ἐπικρατειῶν, ψηφίζει μὲν πράγματι κατὰ τὸ πλείστον τοὺς νόμους καὶ τὰς ἐτησίας δαπάνας τὸ Ὑπουργεῖον, ἐπιβάλλον αὐτοὺς ἀληθῶς εἰς τὴν Βουλὴν, οἱ δ' ἐκ τοῦ ψηφισθέντος προϋπολογισμοῦ περιορισμοὶ οὐδεμίαν παρακωλύουσι δαπάνην, ὑπαγορευομένην ὑπὸ τῆς κομματικῆς ἢ προσωπικῆς ἰδιοτελείας τῶν Ὑπουργῶν· ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ ὁ κοινobουλευτικὸς ἐλεγχος τῶν ὑπουργείων εἶναι ἀληθῆς καὶ οἱ νόμοι εἰσὶν ἀληθῶς πόρισμα ἐθνικῶν ἀναγκῶν ἐπὶ μακρὸν ἐκδηλουμένων, ἐπι-

βαλλόμενοι ὄντως ὑπὸ τοῦ λαοῦ εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν.

Πόθεν ἡ διαφορὰ αὕτη τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πολιτεύματος, τοῦ αὐτοῦ τούλάχιστον κατὰ τὸν ἐλευθεριασμόν καὶ τὰς ἐγγυήσεις; Ἡ Ἀγγλία δὲν ἔχει σχεδὸν διοικητικούς λειτουργούς. Τὴν κομητείαν, ἰσοφαρίζουσαν πρὸς τὸν παρ' ἡμῖν νομόν, δὲν διέπει νομάρχης· ὁ τοποτηρητὴς εἶναι εἰς τῶν ἐπιτηδῶν ἀνδρῶν τοῦ νομοῦ, ἰσοθίως διοριζόμενος ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ καθῆκον ἰδίως ἔχων τὴν διοργάνωσιν καὶ τὴν σύγκλησιν τῆς ἐθνοφυλακῆς. Ὁ σερῖφ, διοριζόμενος ἐνιαυσίως ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀμισθεὶ μεταξὺ τριῶν ἐπιστήμων ἀνδρῶν, ἐκλεγόμενος ὑπὸ τοπικῶν συμβουλιῶν, συγκαλεῖ τὸ προνακριτικὸν ὄρκωτικὸν σῶμα, ὃ ἐκπληροῦ καὶ διοικητικὰ τινα καθήκοντα. Ἡ δὲ τράπεζα, ἡ μεγάλη αὕτη πιστωτικὴ μηχανή, εἰσπράττει καὶ συγκεντροῖ τοὺς φόρους. Ὅθεν οὔτε βουλευτὰς μετὰ τὸν σχηματισμόν τῆς Βουλῆς, οὔτε ἐκλογεῖς πρὸς κατάρτισιν πειθηνίου ἢ φιλικῆς Βουλῆς δύναται νὰ δελεάσῃ ἢ ἀγγλικὴ κυβέρνησις, ἀμοιρούσα τῶν πρὸς δελεασμὸν μέσων. Ὅταν διαλυθῇ ἡ λήξῃ ἢ Βουλῇ, τὸ κυβερνῶν καὶ τὸ ἀντιπολιτευόμενον κόμμα ἀλληλομαχοῦσιν ἐνώπιον τοῦ ἀγγλικοῦ λαοῦ δι' ἐφημερίδων, διὰ φυλλαδίων, διὰ συναθροίσεων, διὰ δημηγοριῶν, διὰ τοιχοκολλήσεων, δι' ὑποσχέσεων, ἀγωνιζόμενα νὰ πείσωσιν αὐτὸν περὶ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς κοινωφελείας τοῦ συστήματος αὐτῶν. Ἐνεκα τούτου κατὰ τὰς ἐκλογὰς τὸ κοινωνικὸν σῶμα κινεῖται καὶ πυρέσσει· ἀλλ' οὐδεμίαν ἐνέργειαν ὑλικὴν εἶναι δυνατόν νὰ τελεσθῇ ὑπὸ τῆς ἐξουσίας. Ὁ στρατὸς ἀποχωρεῖ τῶν πόλεων· ἡ δὲ πειθὴ καὶ ἡ ἠθικὴ ἐνέργεια καὶ πᾶσα ἄλλη μέθοδος πρὸς σαγήνευσιν ψήφων, ἐστιν ὅτε δὲ καὶ ἰδιωτικαὶ ἐνέργειαι μυστικά καὶ ἐπιλήψιμοι, συνήθως ἀνακαλυπτόμεναι καὶ τιμωρούμεναι, εἶναι τὰ μόνα μέσα τῆς ἐκλογικῆς ἐπικρατήσεως.

Παρ' ἡμῖν ὅμως οἱ μὲν δημόσιοι φόροι εἰσπράττονται ὑπὸ τῶν εἰσπρακτορικῶν ὀργάνων τῆς κυβερνήσεως, τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἢ διαχείρισις εἶναι ὀλοτελῶς σχεδὸν ἡρτημένη ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως, ὑποτεταγμένους παντελῶς ἐχούσης τοὺς εἰσπραγελεῖς· ἡ κυρίως διοικητικὴ λεγόμενη ὑπηρεσία ἰθύνεται· ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως· ἡ ἐκκλησία εἶναι ὡσαύτως ἐξάρτημα· ἐξάρτημα εἰς τὸν τελεῶν καὶ ἡ ἐκπαίδευσις, διότι καὶ αὐτοὶ οἱ

δημοδιδάσκαλοι διορίζονται, παύονται καὶ μετατίθενται ὑπὸ τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας. Ἐκ τούτου ἡ παρ' ἡμῖν παντοδυναμία τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ αὐτοδιοικησιν. Ἰδοὺ διατὶ παρ' ἡμῖν οἱ ἐκλογικοὶ ἀγῶνες ἐν πρώτοις κηλιδοῦνται κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ κυβερνητικῶν καὶ διοικητικῶν ἀσχημῶν, πολὺ διαφόρων τῆς Ἀγγλίας. Καὶ ὀλίγα μὲν δυστυχῶς εἶναι αἱ ἐκλογαὶ παρ' ἡμῖν, εἰς ἃς θρασύτερον ἢ πονηρότερον δὲν ἐπιτίθῃσι δάκτυλον ἀνομίας ἢ ἐξουσία, καθ' ἃς δὲν ρυπαίνει τοὺς ὄρους τῆς ἠθικῆς διὰ τῶν εὐφῆμως λεγομένων ἠθικῶν μέσων. Ἀλλὰ πολλαχοῦ μετασχηματίζονται καὶ οἱ στρατιωτικοὶ βαθμοφόροι εἰς ἐκλογικοὺς πράκτορας καὶ διαστρέφονται τὰ ὑπὲρ τῆς δημοσίας τάξεως μέτρα εἰς ἐκλογικὰ στρατηγήματα· αὕτη δὲ ἡ φάλαγγ τῶν στρατιωτῶν χρησιμοποιοῦται ὡς μεταλλεῖον ψήφων ἢ ὡς ἀρομήν εἰς διανομὴν χαρίτων ἰκανῶν νὰ ἀλλοιώσωσι πολλάκις τὸ ἐκλογικὸν φρόνημα. Πολλοὶ μὲν στρατιῶται λαμβάνουσι παρὰ τὸν νόμον ἀδείας ἢ ἀπολύονται ἐπὶ παντοίαις προφάσεσι καὶ ἐκστρατεύουσι κατὰ δεκάδας εἰς τὰ ἐπικαιρα σημεῖα, πεπληρωμένοι εὐγνωμοσύνης καὶ ἐκλογικοῦ ἐνθουσιασμοῦ· ἕτεροι δὲ ἐπιτηδείως μετατιθέμενοι εἰς τὰ τάγματα καὶ τοὺς λόχους τοὺς ἐδρεύοντας ἐν οἷς δήμοις ἀσκοῦσι τὸ ἐκλογικὸν αὐτῶν δικαίωμα, παρέχουσι ἀσφαλῆ ἔρανον εἰς τὰς κάλπας τῶν τῆς κυβερνήσεως εὐνοουμένων. Καὶ πάλιν ἰδοὺ διατὶ παρ' ἡμῖν μετὰ τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν οἱ βουλευταὶ, (καὶ αὐτοὶ οἱ ἐλευθέρως ἐκλεχθέντες), κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς Ἀγγλους, ἀναγκάζονται κατὰ τὸ πλεῖστον νὰ κηρύσσωνται δοῦλοι τῆς καθεστῶσης κυβερνήσεως, ἐπ' ἀνταλλαγῇ παροχῶν τῆς ἐξουσίας, νὰ κηρύσσωνται δὲ τάνάπαλιν ἀντιπολιτευόμενοι, προβαίνοντες καὶ μέχρι κωλυσιεργίας, δασάκις δὲν παρέχονται αὐτοῖς αἱ κατ' ἀνάγκην ζητούμεναι ὑπ' αὐτῶν παροχαί.

Ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ ἀσφαλῆς τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος ἐγγύησις μία καὶ μόνη ὑπάρχει, τὸ νὰ μὴ διατελῇ τις τὸ καθῆκον εἰς ἐναντιότητα πρὸς τὸ προσωπικὸν συμφέρον. Οἱ Φωκίωτες καὶ οἱ Ἀριστείδαι ὑπῆρξαν ἀείποτε καὶ ἀπανταχοῦ μεμετρημένοι. Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ἡ νομοθεσία περιάγει τὸ προσωπικὸν συμφέρον τοῦ ἐκλογέως εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸ καθῆκον αὐτοῦ, τὸ προσωπικὸν συμφέρον τοῦ βουλευτοῦ εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸ βουλευτικὸν καθῆκον, τὸ προσωπικὸν συμφέρον τοῦ

Υπουργοῦ εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ὑπουργικὸν αὐτοῦ καθήκον, διότι ὁ μὲν ἐκλογεὺς, προσφερόμενος εἰς τὸν ὑπουργικὸν ὑποψήφιον ἢ ὁμνῶν πίστιν εἰς τὸν ὑπουργικὸν βουλευτήν, δύναται νὰ ἐπιτύχη τῆς θερμῆς αὐτοῦ ἐπιθυμίας, ὁ δὲ βουλευτὴς δύναται, ἀπεμπολῶν τὴν ἰδίαν συνείδησιν, νὰ τύχη τῆς ἰκανοποιήσεως τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ συμφερόντων, ὁ δὲ ὑπουργὸς δύναται, παραβιάζων τὸ καθήκον αὐτοῦ, νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐξουσίαν, ἀπειλοῦσαν ἄλλως νὰ ἐγκαταλίπῃ αὐτόν.

Ἐκ τούτου ἰδίως προέρχεται, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ σχηματισμοῦ νέου ὑπουργείου, τῶν τανῶν ὑπουργικῶν βουλευτῶν οἱ πρότερον πιεζόμενοι καὶ παραγκωνιζόμενοι φίλοι ζητοῦσιν εἰς ἰκανοποίησιν αὐτῶν τῶν ὀρνίθων τὸ γάλα κατὰ τὴν παροιμίαν, καὶ ἡ ἀπαίτησις αὐτῶν αὐτῆ ἀνάγκῃ ἀφευκτος τάχιστα νὰ ἰκανοποιηθῇ· ἄλλως ὁ ἀμελήσας ἢ ἀτυχεὺς ἐνεργήσας βουλευτὴς θεωρεῖται ἀνάξιος εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς βουλευτικῆς ἐντολῆς ἠθέλοδακκος καὶ ἀγνώμων πρὸς τοὺς τοσαῦτα ὑποστάντας, ὅπως ἀναδειξῶσιν αὐτὸν βουλευτήν. Ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις λοιπὸν ἰδίως οἱ τάλανες ὑπουργικοὶ βουλευταὶ εἰσι καταγκασμένοι νὰ καταναλίσκωσιν ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς ἀτερεπῆ καὶ ἀναξιοπερηπὴ περιουσίαν, ἐκπολιτοκοῦντες νυκθήμερὸν τὰ ὑπουργεῖα πρὸς ἀξιώσιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐλλόγων ἢ παραβόλων θελημάτων τῶν ἐκλογέων. Καὶ κατ' ἀνάγκην οἱ ὑπουργοὶ σπεύδουσι νὰ ἰκανοποιῶσιν ἀπαξάπαντα τὰ θελήματα ταῦτα, καθ' ὅσον δύνανται, καθ' ὅσον δηλονότι δὲν συγκρούονται τὰ θελήματα ταῦτα τῶν φίλων ἐκλογέων, οὗς ἀντιπροσωπεύει ὁ εἰς τῶν ὑπουργικῶν βουλευτῶν πρὸς τὰ θελήματα ἄλλων φίλων ἐκλογέων, οὗς ἀντιπροσωπεύει ἕτερος ὑπουργικὸς βουλευτὴς. Ἄλλ' ἔτι μᾶλλον τῶν φίλων ἐκλογέων αἱ ἀξιώσεις πλατύνονται καὶ μηκύνονται τεραστίως ἐν αἰς ἐπαρχίαις ἢ νομοῖς πολιτεύονται αὐτοὶ οἱ δυσδαίμονες ὑπουργοί. Οἱ οἰκεῖοι αὐτῶν πιστεύουσι θερησκευτικῶς, ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ θριάμβου ἕως τῆς ἡμέρας τῆς πτώσεως ἔχουσι ἀπόλυτα δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἐπαρχίας ἢ τοῦ νομοῦ αὐτῶν. Οἱ παντοιοτρόπως κακοουργοῦντες ἀξιοῦσιν ἐπιμόνως νὰ εὕρισκωσιν ἰσχυροὺς προστάτας τοὺς εἰσαγγελεῖς· οἱ δὲ καθυστεροῦντες τοὺς φόρους αὐτῶν καὶ οἱ ὀφείλοντες μεγάλα ἢ μικρὰ ποσὰ εἰς τὸ δημόσιον πρσθεύουσι πεποιθῶτως, ὅτι οἱ εἰσπράκτορες καὶ οἱ ταμίαι θὰ διέπραττον ἀδίκημα ἐσχάτης προδοσίας, εἴποτε ἐπε-

χεῖρουν τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὀφειλομένων· ἐν δὲ ταῖς παντοίαις δημοπρασίαις καὶ ἄλλαις ἐνοικιάσεις· δοξάζουσι κατὰ βάθος, ὅτι κέκτηνται ἐξαιρετικὰ δικαιώματα καὶ προνόμια, οὗ ἕνεκεν πᾶς ἕτερος ὀφείλει νὰ μὲνη οἴκῳ ἐφησυχάζων, μηδαμῶς δικαιούμενος νὰ παρεμβάλῃ κωλύματα εἰς τὰ συμφέροντα αὐτῶν.

Ἐκ τούτου προέρχεται, ὅτι καὶ τὰ πολιτικὰ κόμματα, διὰ μόνων τῶν ἐκ τῆς ἐξουσίας παροχῶν διατηροῦντα τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν, μάχονται παρ' ἡμῖν ἀδιαλείπτως καὶ θηριωδῶς περὶ τὸν μοχλὸν τοῦ πηδαλίου, καταλιμπάνοντα πολλὰκις διὰ τοῦτο τὸ πολιτικὸν σκάφος εἰς τὴν διάκρισιν τῶν συριζόντων ἀνέμων καὶ τῶν περὶ τὰ πλευρὰ αὐτοῦ παφλαζόντων κυμάτων· εὐκολώτερον δὲ καταλαμβάνουσι καὶ μακρότερον διατηροῦσι τὸ πηδάλιον τοῦ σκάφους ἐκ τῶν πολιτικῶν μαχητῶν οἱ ἔχοντες εὐρυτέραν τὴν συνείδησιν καὶ τελειότεραν τὴν τέχνην εἰς τὸ πηδαλιουχεῖν αὐτό διὰ τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς τῶν κοινῶν ἀπεμπολήσεως. Ἐκ τούτου καὶ ἡ ἐπιβρόμια τῶν πλειστων ἐκ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων εἰς τὴν ἀφοβὸν παραβίαν τοῦ καθήκοντος, πολλοὶ δὲ τούτων καὶ μάλιστα κατώτεροι, οἷον ἐπιστάται φυλακῶν κλπ. καὶ προσέχουσι τὸν νοῦν εἰς τὸ βουλευτικὸν βαρόμετρον, ὅπως ὑπολογίσωσιν ἀκριβῶς τὸν χρόνον τῆς διαρκείας τοῦ εὐμενῶς πρὸς αὐτοὺς διακειμένου ὑπουργείου καὶ ἐπιτείνωσιν ἢ χαλαρώσωσιν ἀναλόγως τὰς εἰσπράξεις αὐτῶν ἢ τὰ τυχερά των, καὶ συνήθως λέγουσιν· ἐκ τούτου δὲ καὶ κατήντησε να θεωρηθῆται ἡ δημοσία θέσις ὡς τι ἐνοικιαζόμενον κτήμα, ἂν οὐ δικαιῶνται οἱ διοριζόμενοι νὰ καρπωθῶσιν ὅσα ἂν πλειότερα δυνηθῶσιν.

Ἐκ τούτου τέλος προέρχεται, ὅτι ἐν μὲν τῇ Ἀγγλίᾳ ἡ ἀντιπολίτευσις ἐλέγχει εὐσυνειδήτως καὶ ἐπισταμένως τὰς κυβερνητικὰς πράξεις, καὶ, ὡς εὐφυῆς δημοσιογράφος παρετήρησεν, ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ ἔλεγχος τῆς ἀντιπολιτεύσεως δύναται εἰκότως νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀστρονόμων, ἀναζητούντων κηλίδας καὶ ἐν τῷ δίσκῳ τοῦ ἡλίου· παρ' ἡμῖν δὲ καὶ ἀλλαχῶ αἱ ἀντιπολιτεύσεις, ὑπὸ πολλοῦ παραφερόμεναι ζήλου, δύνανται νὰ προβῶσι μέχρι τοῦ ἰσχυρισμοῦ, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ κατασελαγίζων ἡλιακὸς δίσκος εἶναι ἀλαμπής. Ἄν δὲ οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ ἰδιοτελεῖς πολιτεῦται, βιάζόμενοι ἐνίοτε νὰ μεταβάλωσι φρόνημα ἐκ φαιστικῶν συμφερόντων, αἰσθάνονται ἐπὶ τούτῳ μεγίστην συστολήν, οὗ ἕνεκα προβαίνουσι εἰς τὴν μεταβολὴν βαθμιαίως, οἱ

παρ' ἡμῖν πολιτευταί, καὶ πρῶτιστα οἱ παρ' ἡμῖν ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων, ἐθεώρουν καὶ θεωροῦσι τοὺς αἰδήμονας τοὺτους ἐλιγμοὺς πολυτέλειαν περιττήν, πολλῶν πρακτικωτέραν ἐκ τῆς ἔξεως ὑπολαμβάνοντες τὴν δι' ἐνός μόνου ἄλματος μεταπήδησιν εἰς τὴν ἀκριβῶς ἀντίθετον τῆς χθὲς ὑποστηρικθείσης γνώμης. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐκ τούτου πᾶσαι αἱ καταπιλοῦσαι τὸ ἐλληνικὸν πρόσωπον τερατώδεις ἀσχημῖαι, ὧν ἀπὸ πολλοῦ καθαρῶν ἢ Ἀγγλίας.

Αἰτία λοιπὸν τῆς καταφανοῦς διαφορᾶς τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ αὐτοῦ περίπου πολιτεύματος ἐν Ἀγγλίᾳ ἐξ ἐνός, ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχού ἐξ ἄλλου, εἶναι ἢ τῆς διοικήσεως διάφορος ὀργάνωσις καὶ κατασκευή. Ἐὰν ἐκλίπη καὶ παρ' ἡμῖν ἢ ἀπὸ τῆς θελήσεως τῆς κυβερνήσεως ἐξάρτησις τῆς τῶν δημοσίων λειτουργῶν διατηρήσεως ἢ ἀπολύσεως, ἐὰν περιορισθῇ ὁ κύκλος τῆς κυβερνητικῆς ἰσχύος, ἐὰν ἐφαρμοσθῇ καὶ παρ' ἡμῖν ἐπὶ ταῖς προσηκούσαις βέβαια διαφοραῖς ἢ ἐν Ἀγγλίᾳ αὐτοβουλία καὶ αὐτενέργεια τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, θέλει καταπέσει καὶ τὸ παρ' ἡμῖν πύργωμα τῆς διαφθορᾶς. Τότε ὁ ἐκλογεὺς δὲν θέλει ἀναγκάζεσθαι νάνταλλάττη τὴν ψῆφον αὐτοῦ πρὸς τὸν βουλευτὴν ἢ τὸν ὑπουργόν, ὁ δὲ βουλευτὴς δὲν θέλει ἀναγκάζεσθαι νάνταλλάττη τὴν ψῆφον αὐτοῦ πρὸς τὰς ὑπουργικὰς παροχάς. Ὅθεν ἐκλογεῖς, βουλευταί, ὑπουργοὶ θέλουσι πολιτεῦσθαι εὐσυνειδήτως, ἅτε μὴ πιεζόμενοι ἐφεξῆς νὰ πολιτευθῶσιν ἀσυνειδήτως. Ἀνάγκη ἄρα ταχίστη νὰ πέσῃ ἢ παντοδυναμία τῆς κυβερνήσεως. Ἀνάγκη νὰ ἐξαφανισθῇ ἢ δύναμις τοῦ κέντρου, δι' ἧς ἀπορφῶνται καὶ συσφίγγονται ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτοῦ καὶ στρεβλοῦνται καὶ διαφθείρονται ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ ἔθνους.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Ἰουνίου 1889.

Θεόδωρος Ν. Φλογαίτης

ΕΙΚΟΝΟΚΛΑΣΤΑΙ

ΥΠΟ

ΚΛΕΩΝΟΣ ΡΑΓΚΑΒΗ

[Ὁ διαπρεπὴς ἐν τε τῷ διπλωματικῷ καὶ φιλολογικῷ κόσμῳ, ἄριστος δὲ καλλιτέχνης τοῦ λόγου κ. Κλέων Ραγκαβῆς εὐηρεστήθη νὰ κοσμήσῃ καὶ αὐτὸς τὰς στήλας τοῦ ἡμετέρου Ἡμερολογίου διὰ τοῦ κάτωθι ἀποσπάσματος ἐξ ἀνεκδότου πολυτίμου ἔργου του ὑπὸ τὸν τίτλον *Εἰκονοκλάσαι*. Οἱ ἀναγνώσται τοῦ Ἡμερολογίου θὰ ἐντροφήσωσιν ἀπλήτως, πεποθναμεν, εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ δημοσιευομένου τούτου μέρους ἐν ᾧ διακρίνονται πλεῖστα ἐξαιρετὰ λυρικά τεμάχια, καὶ ἐξ οὗ καταφαίνεται μίαν ἀκόμη φοράν ὅτι ὁ Ὀλυμπιονίκης ποιητὴς τῆς «Δουκίσεως τῶν Ἀθηναίων» ὁ ὁσημέραι πλουτίων δι' ἀπαραμίλλων ἔργων τὴν παρ' ἡμῖν πενιχρὰν δραματικὴν φιλολογίαν, κατέχει τὸ μυστήριον τοῦ ἐνθάπτειν ἐκ τῆς κονίας καὶ τῆς λήθης τὸν σκοτεινὸν κόσμον τῶν βυζαντινῶν παραδόσεων, καὶ περιβάλλειν αὐτὸν δι' αἰγλῆς καὶ ἐξόγου δραματικῆς δεξιότητος. Πρὸς πλερεστέραν δὲ αὐτοῦ κατὰληψιν προτάσσομεν τὰ ἑξῆς: Ἡ Αυτοκράτειρα τοῦ Βασιλείου Εἰρήνη, ἣν τινες ἀπεκάλεσαν καὶ Ἀγία κατ' ἄλλην σύγχυσιν τοῦ ὀνόματος, ἔσχεν ἐκ τοῦ συζύγου αὐτῆς Λέοντος Δ' ἓνα μόνον υἱόν, Κωνσταντῖνον τὸν ΣΤ'. Ὁ νεαρὸς οὗτος Ἡγεμὼν, ἀληθὴς γόνος τῶν Ἰσαύρων διεπλέγετο ὑπὸ τῶν εὐγενῶν πόθων καὶ μεγαλειότητων σχεδίων, ἵτινα ἐνέπνευσαν τοὺς περιδόξους Βασιλεῖς τῆς μεταρρυθμίσεως, ἐνῶ ἡ μητὴρ οὐτοῦ ἐμπαθὴς εἰκονολάτρει, κατὰ τὴν στενοτέραν τῆς κείσεως ἔνοιαν, ἐνῆργει παντὶ σθένει ὅπως ἀνακόψῃ πάσαις τὰς ὑπὸ τῶν προκατόχων αὐτῆς ἐπιτελεσθείσας τεραστίας προόδους, καὶ ἀναστήσῃ τὴν προτέραν δεισιδαιμονίαν καὶ νάρκην. Ἐκ τούτου δεινὴν προέκυψεν ἀντίθεσις μεταξὺ μητρὸς καὶ υἱοῦ, ἀλλ' ἐνῶ ὁ Κωνσταντῖνος, ἐκ διακαοῦς πρὸς τὴν μητέρα φίλτρον, ὑψίστατο πᾶσαν τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ προθέσεων θυσίαν καὶ οὐδόλως ἐπέσπευδε τὴν στέψιν αὐτοῦ, εἰς ἣν, ἐνηλικιωθεὶς, ἐδικαιοῦτο ἤδη, ἢ Εἰρήνην ἀπ' ἐναντίας, ὑπὸ τῆς θρησκομανίας ἀποτυφλουμένη, ἐκίνει πάντα λίθον ὅπως ἀποκλείσῃ τῆς ἀρχῆς τὸν υἱόν, προβάσας, ὡς γνωστὸν, ἐπὶ τέλους καὶ εἰς ἀπαίσιον κακούργημα διὰ τῆς ἀποτυφλώσεως αὐτοῦ. Εἰς ταῦτα ἐξωθεῖτο ἰδίως ἡ Αυτοκράτειρα ὑπὸ τοῦ ἀνεπιού αὐτῆς Σερανταπήχου, ἀληθοῦς τέρατος τὴν τε μορφήν καὶ τὴν καρδίαν, ὅστις ἐσκεύηρε τὴν ἀπώλειαν

τοῦ Κωνσταντίνου, ὅπως εἶτα εὐχερέστερον ἀνατρέψας καὶ αὐτὴν τὴν Εἰρήνην, ἀρπάσῃ τὸ στέμμα. Εἶχε δὲ συνένοχον εἰς τὰς δολογραφίας ταύτας τὸν ἀστρολόγον Παγκράτιον, ὅστις μεγάλην ἤσκει ἐπιτροπὴν ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς τῆς Βασιλίσσης πνεύματος, καὶ συνάμα διὰ τῶν ὠτακουστων αὐτοῦ ἀνακαλύψας ὅτι ὁ Κωνσταντίνος ἠγάπα τὴν Κουβικουλαρίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ Θεοδότῃν, ὧθει αὐτὸν εἰς τὸν μετὰ τῆς ἐπεράστου θαλαμηπόλου γάμον, ὅπως οὕτως ἔτι πλειότερον ὑποσκάψῃ αὐτόν. Εἰς τὴν ἐπομένην σκηνὴν παριστάμεθα εἰς τὰς μαγγανείας τοῦ Σερανταπήχου καὶ τοῦ Παγκρατίου, ὅπως ὠθήσῃσι τὴν τε Αὐτοκράτειραν καὶ τὴν Θεοδότῃν εἰς τὸ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν ὑποσκαπτόμενον βῆραθρον.]

ΜΕΡΟΣ Γ΄.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

Τὸ Ὑπερφῶν τοῦ Παγκρατίου ἐν τοῖς Ἀνακτόροις. Πολλὰ αὐτῷ ἀστρολογικὰ ἐργαλεῖα, ἔργα τεταρταχίμαια καὶ ἄλλα σκεῖν. Ὁ ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ, φέρων μανθῶν, ἐπ' οὐ διακρίνεται ὁ Σωδιακὸς κύκλος, καὶ ὁ ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ. Ἀργότερον ΕἰΡΗΝΗ καὶ τέλος ΘΕΟΔΟΤΗ.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Μακρὰ ὑπῆρξεν ἡ περιοδεία σου.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν ἐνδιέτριψα,
τὰς μαγικὰς βοτάνας, ὅσαι χρήσιμοι
τῇ τέχνῃ μου, συλλέγων. Ὑποσκύαμον
καὶ ἄτροπον καὶ στρύχον καὶ στραμόνιον
ἀσκληπιὰς καὶ μύκων μοι ἔλλειπουσιν
ἀκόμη.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Εὖγε! καὶ βεβαίως ἤκουσας
ἰποίας κνίδας ἰσοβόλους καὶ ἡμέτι
ἐν τούτοις ἀπεσπῶμεν.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Τὴν διάλυσιν
τῶν παλαιστράτων ἐννοεῖς. Ναὶ ἤκουσα.
Πλὴν πῶς τὸ μέγα ἐπετεύχθη τόλμημα;
Καὶ ἀναιμάκτως σὺν τοῖς ἄλλοις!

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

ὁ θαυμασμός σου. Ὄντως ἐπιτήρδειον
τὸ σχέδιόν μου, ἐντελῶς ἐπέτυχε.

Δίκαιος

Πεμφθεῖς εἰς Θράκην ὁ Σταυράκιος, ἐκεῖ
νεοσυλλέκτους συνεκέντρωσε πολλοὺς,
καὶ τῶν ταγματῶν προσλαβὼν τὰ χαλαρῶς
πρὸς τοὺς εἰκονοκλάστας διακειμένα,
κατῆλθεν ἐσπευσμένως εἰς Βυζάντιον.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Ἦν σωτηρία τοῦτο ὄντως πρόνοια.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Προφασισθεῖσα τῶν Ἀράβων εἰσβολὴν,
μετὰ συμπάσης τῆς αὐλῆς ἐξέρχεται
τῆς πρωτεύουστος τότε ἡ Βασίλισσα,
καὶ μέχρι Μαλαγίνων φθάνει. Τρόπαια
τοῖς στρατιώταις νέα ἐξγγέλλουσα,
τοῖς ἐν εἰρήνῃ φθειρομένοις, εὐχερῶς
τοὺς Σχολαρίους καὶ τοὺς Ἐξκουβίτορας
παρέσυρεν.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

*Ω εὖγε.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Πῶς σοὶ φαίνεται

ὁ δόλος; Ἐν ᾧ οὗτοι ἐμακρύνοντο,
ὁ Λογοθέτης ἀφ' ἑτέρου διεισδύς,
ἀναιμωτὴ τὴν πόλιν κατελάμβανε.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Συγχαίρω ἐκ καρδίας, Ὑψηλότατε.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Ἐπιτευχθέντος τούτου, οἱ παλαιστράτοι
εἰς τὴν Ἀσίαν ἄοπλοι ἐστάλησαν,
καὶ ἄνευ κίπου πλέον διελύθησαν.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Ἐξαίσιον καθ' ὅλα τὸ στρατήγημα.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Ἀσπόνδων οὕτω ἀπῆλλάγημεν ἐχθρῶν,
πλὴν μένουσιν εἰσέτι δυσπερβλήτα
προσκόμματα, πρὶν ὅλως κατισχύσωμεν,
καὶ πάσης χρήζω τῆς πιστῆς σου ἀρωγῆς.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Θεράποντά σου ταπεινὸν θεωρεῖ με.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Τῆς τέχνης σου τὰς ἀρκυς πάσας τάνυσον,
ἀνάγνωθι τῶν ἄστρον τὸ ἀλφάβητον.

συμμάχους λάβε και θεούς και δαίμονας,
 αλλά τό μῖσος πρὸς τὸν ἴδιον υἱόν,
 τό διακαῖον τῆς Εἰρήνης τὴν ψυχὴν.
 συνδαύλιζε, και πρόσθεσ τό προμήνυμα
 ἢ μοῖρα ὅτι ἐντελῶς ἀπέκλεισε
 τὸν Κωνσταντῖνον τῆς ἀρχῆς.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Ἐργάζομαι
 πρὸς τοῦτο ἀνεγδότης. Μ' ἐπισκέπτεται
 ἢ Ἄνασσα συγγάκις, τὰς θαυματουργοῦς
 εἰκόνας προσκυνούσα, και τοῦ μέλλοντος
 ἐτάζουσα τὰς δέλτους. Αἱ συνέπειαι
 καταφανεῖς νομίζω τῶν ἀγώνων μου
 εἰσὶ και ἤδη.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Σοὶ ὀφείλω χάριτας.

Σὺ πᾶσάν μου γνωρίζεις τὴν διάνοιαν.
 Ἄφοῦ τὸν Κωνσταντῖνον καταστρέψωμεν,
 τῆς Βασιλείσσης ἢ σειρὰ ἐλεύσεται.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Και σὸν τό στέμμα τότε. Τοῦ Ὁρίωνος
 και τῆς Πλειάδος ἐναργῆς συνδουασιδὸς
 παρέχει τούτου ἀσφαλῆ ἀπόδειξιν.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Ἄ νόστιμον. Εἰς ἄλλους ἀπεμπόλησον
 τὰ φληναφήματά σου. Συναντώμενοι
 οἱ ἱερεῖς τῆς Ῥώμης, ἐλησιμόνησας
 τί ἔπραττον ;

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Ἄδίκως, Ὑψηλότατε,
 τὴν ἐπιστήμην μυκτηρίζεις.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ, ῥίπτων αὐτῷ βαλάντιον.

Πλὴν ἀδρῶς
 ἐξαγοράζω τὰ ξηρά σου βότανα.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ, βαθεῖως υποκλινομένου.

Ἐπλάσθης ὄντως Βασιλεῦς.

[Ἀντηχοῦσι βηματισμοί.]

Ἄνερχεται

τὴν κλίμακά τις.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Ἴσως ἢ Βασιλίσα.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

[Σπειδῶν πρὸς τὴν εἴσοδον και θεωρῶν διὰ τῶν παραπετασμάτων.]

Ἐκείνη.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Εὐγε.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Οἰωνὸς ἐξαιρέτος.

[Ἐπιέρχονται δύο εἰνούχοι, και ἵστανται ἐκατέρωθεν τῆς θύρας. Ἄμα ἐπιφανείσσης τῆς Αὐτοκρατορίας, σπειδῶσιν ὅ τε Σεραντάπηχος και ὁ Παγκράτιος; και ἀσπάζονται ὁ μὲν τὴν χεῖρα ὁ δὲ τὸ κράσπεδον τοῦ ἱματίου αὐτῆς. Οἱ εἰνούχοι ἀποσύρονται.]

ΕΙΡΗΝΗ τῷ ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧῳ μετ' ἐπιπλάστου μελαγχολίας.

Σὺ ὦδε, ἀγαθὲ μου Θεοφύλακτε ;
 Περιλυπον ὄραξ με και περίφροντιν.
 Τὴν ἡρεμίαν πᾶσάν μου ἀπόλεσα,
 τὴν ἀναγκαιοτάτην εἰς τοὺς Ἄνακτας,
 και διαρκῶς πλανῶμαι, δίκην φάσματος,
 ἐν τοῖς ἐρήμοις ἀνακτόροις. Πρὸ ἐμοῦ
 και ὀπισθὲν μου χαῖνον βράθρον ὄρῳ,
 οὐδὲ τολμῶ τι ἀνδρικόν· τό σκῆπτρόν μου
 ἐκ τῆς χειρὸς μου διαφεύγει, σιδηροῦς
 τό στέμμα κρίκος, θλίβει τοὺς κροτάφους μου,
 και στένουσα τὸν βίον τὸν ἀμέριμον
 φθονῶ τοῦ ἀπλουστέρου τῶν εἰλώτων μου.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Ἦ Ἄνασσα, τί λόγοι ; Ἄνεξήγητος
 ἢ τόση δυσθυμία. Πάντα θάλλουσι.
 και ὁμοθύμως σ' εὐλογεῖ τό Κράτος σου.

ΕΙΡΗΝΗ

Φεῦ, οἶον τῆς πορφύρας τό δυσβάστακτον
 και ἀπεχθὲς φορτίον συναισθάνονται
 οἱ οὐρανόθεν κεχρισμένοι μόνοι.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Ναί,

πλὴν και τό σθένος ἴσον τοῦ καθήκοντος
 εἰς τοὺς Ἠγέτας οἱ θεοὶ παρέχουσι

ΕΙΡΗΝΗ

Εἰς ἄλλους ἴσως, ἀλλ' ἐγὼ ἢ τάλαινα
 ὑπὸ διττῆς μερίμνης κατατρώχομαι,
 ὡς Ἄνασσα και μήτηρ.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ, ἰδίᾳ τῷ Παγκρατίῳ.

Ἦ ὀρθότερον

ὡς τίγρις καὶ ἀλώπηξ.

ΕΙΡΗΝΗ

Πρῶτον μέλημα
τῆς οἰκουμένης ἔγω τὰ συμφέροντα·
ὑπὲρ αὐτῆς προθύμως θυσιάζομαι
καὶ ἀνευδότης κοπιῶ, πλήν μύχιος
μὲ κατατῆχει καὶ σκληρὸς ἐνδοιασμός,
μὴ οὕτω ἐνεργοῦσα σφάλλω.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Ἄνασσα

μὲ καταπλήττεις.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν
αἱ πράξεις σου ἐξόχως ἐπιδέξιοι.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Καὶ ἡ ἐπιτυχία πλήρης.

ΕΙΡΗΝΗ

Νόμιμος

πλήν ἄναξ ὁ υἱός μου.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Ἴσως νόμιμος

ἄλλ' εἰς τὸ Κράτος καὶ εἰς σὲ ὀλέθριος.

ΕΙΡΗΝΗ

Σὺ λέγεις τοῦτο, ἀλλ' οἱ ἄλλοι . . .

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Σύμφωνος

εἰς τοῦτο πᾶσα ἡ ὑφήλιος.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Εἰς σὲ

καὶ μόνην ἀναθλέπει αὐτή.

ΕΙΡΗΝΗ, μετὰ χαρᾶς.

Πράγματι :

Οἱ λόγοι οὗτοι θάρρος μοι ἐμπνέουσι.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Σὺ τῶν εἰκόνων ἢ προστάτις ἢ σεπτή.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Πρὸ τούτου πάντα τὰ λοιπὰ ἐλάχιστα.

ΕΙΡΗΝΗ

Ναί, ναί, γνωρίζω, καὶ εἰς τοῦτον ἄπασαν
τὴν ἡσυχίαν, τοὺς μυχίους πόθους μου,
τὸν λόγον θυσιάζω. Ἄλλ' εὐαίσθητος

ἡ μητρικὴ καρδία, Θεοφύλακτε,
ἐν ἔχω μόνον τέκνον, ἡ ἀγκάλη μου
αὐθόρμητος, ὅταν εἰς ἐμφανίζεται,
καλεῖ αὐτό, καὶ ὅμως αὐστηρότητα
καὶ μῖσος ἐπιβάλλει τὸ καθήκον μου.
Ὡ ἄρρητον τὸ ἄλγος τῆς καρδίας μου !
Κρατῶ τὸ στέμμα ὅπερ δικαιοῦτερον
ἐκεῖνος ἴσως . . .

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Μὴ προσφέρῃς, Ἄνασσα,

τοὺς λόγους τούτους.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Ἄμυδρὰ ὑπόνοια

ἄρκεῖ τοιοῦτου μέτρου, ὅπως ἄπελπις
ἐξαναστῆ ὁ κληρὸς.

ΕΙΡΗΝΗ

Σοὶ ἐμπνέουσι

τὰς σκέψεις ταύτας ἀσφαλῆ διδόμενα :

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Ἄναμφιλέκτως περὶ τούτου πείσθητι.

ΕΙΡΗΝΗ

Ὡ βλέπω οἱ πιστοὶ μου πράγματι
ὀλίγον μὲ φιλοῦσι.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Σοὶ ἀνήχομεν

μέχρι θανάτου πάντες.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Ἐπεδίκασεν

εἰς σὲ τὸ σκῆπτρον εἰμαρμένη πάνσοφος.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Τὸν Κωνσταντῖνον παντελῶς ἀπέκλεισε.

ΕΙΡΗΝΗ, ἀπλήστως.

Ὡ λέγε, λέγε, ποία ἡ ἀπόδειξις :

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Αἱ ἀποδείξεις ἐναργεῖς, ὦ Ἄνασσα,
καὶ τὰ σημεῖα πλείστα. Εἰς τὰ σφάγια
εὐρίσχω σπλάγγων ἐλιγμούς τὸ ἐψύλοι-
συχνάκις παριστῶντας. Τὸ θυμίαμα
ἐπίσης τοῦτο παριστᾷ τὸ σῆμα, κατ'
ἀνιόντας κύκλους ἀφιπτάμενον,
καὶ ὁ σκορπίος, οὐδὲν ἑτερόν ἐστι

ἢ τὸνομά σου δι' ἀπτέρων χαραχθὲν
εἰς τοὺς αἰθέρας.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Τοῦτο ἀναμφήριστον.

ΕἰΡΗΝΗ τῆ ΠΑΓΚΡΑΤΙΩ.

Εἰς τὰς πληγὰς μου ἐπιχέεις βλάσamon.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Τῶν ἱερῶν εἰκόνων ἡ ἀπόφασις
ἀδῆριτος ἐπίσης.

ΕἰΡΗΝΗ

Τοῦτο δεῖξόν μοι.

Τὴν μαρτυρίαν ταύτην τὴν πολύτιμον
παράσχου.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Τῆς μαγείας τὰ μυστήρια
εἰς τοὺς μεμυημένους μόνον δεικνυνται,
καὶ ἀμαρτάνει φοβερόν ἀμαρτήμα
ὁ ἀστρονόμος ὁ κλυδωνιζόμενος,
ἢ ἐπωδὰς ψελλιζῶν καὶ εἰς τὰδουτα
τῆς φαρμακείας εἰσχωρῶν οὐράνια
πρὸ τῶν τυχόντων· ἀλλ' ἢ Αὐτοκράτειρα
βεβαίως ἐξαιρεῖται·

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

(Δίδων τῆ Παγκρατίω κρύφα καὶ ἕτερον βαλάντιον.)

Εὖγε, δέχθητι

καὶ τοῦτο τῆς ψυχῆς σου ἰλαστήριον.

Ἡ Παγκρατίος ἀποσύρει παραπίτασμα καὶ ἀποκαλύπτει πολυτελέστατον εἰκονοστάσιον. Ἐν τῇ μέσῳ μεγάλη εἰκὼν τῆς Ἰσιδος μετὰ τοῦ μικροῦ Ὀσίριδος, καὶ περίεξ ἄλλων διαφόρων αἰγυπτιακῶν θεοτήτων. Πρὸ αὐτοῦ ἔξ χρυσοῦ κηροστάται μετὰ πληθῆος κηρίων ἐσοσμιένων. Εἰς τὸ κέντρον ἀργυροῦς τρίπους, ἐπ' οὗ μέγα θυμιατήριον. Ὁ Παγκρατίος ἀμφιένεται τότε φέρον, περισπῶντα τὰς ἐρυθρὰς γλώσσας καὶ τὸν καπνὸν ζωηρῶς πυρᾶς, καὶ λαμβάνων δύο δάδας ἐπίσης ἐσοσμιένας, χαράσσει δι' αὐτῶν ποικίλα ἐν τῇ ἀέρι σχήματα, ἐνθ' ἀπαγγέλλει τοὺς κατωτέρω ἐξορκισμοὺς, οὓς συνομιλεῖ ἡρέμα αἰθερία μουσική.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Ὁ Πλάστης ἤνοιξε θεῖα ὄμματα
καὶ τὰ αἰθέρια αἴφνης δώματα
κατεπλημύρησε νέον φῶς.

Ἐνθα τὸ χάος πρὶν τὸ ἀπαίσιον
θάλλει τὸ σύμπαν νῦν τὸ θεσπέσιον
ἐκεῖθεν ὑπαρξιν εἰληφός.

Ἴδε διὰ ττουσι κόσμοι χίλιοι,
ὠχροὶ πλανῆται, φλογώδεις ἥλιοι,
εἰς τὰς ἐκτάσεις τοῦ ἀχανοῦς,
καὶ ἡ τῶν ἀστρων ἀκτινοβόλησις,
τῆς οἰκουμένης ὑψίστης στόλησις
χρυσοῦ γελῶντας ὠκεανούς.

Σ' ἐπικαλοῦμαι σέλας οὐράνιον,
σέλας θεόδοτον καὶ τιτάνειον,
πάσης οὐσίας, πρῶτε σπινθήρ,
ἐλθέ φοιθόληπτος ἀναμένει σε
ὅστις μετάρσιος σέ ἤτενισε
σέ πῦρ ἀστραῖον, αὐτὸς αἰθῆρ.
(καὶ δάδες ἀναρλίγονται αὐτομάτως.)

ΕἰΡΗΝΗ

Μεγάλη ὄντως τῆς μαγείας ἡ ἰσχὺς.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Τελεῖται ἡ ὑψίστη μετουσίωσις.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ, ὡς ἔνω.

Σὲ εἰς τὴν θύραν τοῦ Παραδείσου
ρομφαίαν εἶδομεν φλογεράν.
Ἡ ἀπαίσια μαρμαρυγὴ σου
ἔτι φωτίζει ἐκ τῆς ἀβύσσου
τὴν καταδίκην καὶ τὴν ἀράν.

Σὺ ἐξ Αἰγύπτου, στήλη πυρίνη,
ὠδήγεις εἰτα πρὸς τὴν Σιών
τὸ ἔθνος, ὅπερ ὑπῆρξε κρήνη
γχεῖς, καὶ ὅπερ θεὸς ἐκίνει
διὰ κινδύνων καὶ θυσιῶν.

Σὺ τὴν ἁγίαν ἀνάψας βάτον
ἐκ βάρων ἔσεισας τὸ Σινᾶ,
καὶ ὑποθήκη τῶν ἀθανάτων,
τοῦ δεκαλόγου τὰς ρήτρας τάττων,
θέμεθλα ἔθηκας ἐρυμνά.

Σὺ τῶν Γομόρων καὶ τῶν Σοδόμων
καταδαμάζων τοὺς φρυαγμαούς,
τῶν ὑββαλίδων τῶν λυσικόμων

καὶ τῶν κιναιδῶν τῶν περιτρόμων
εἰς φλόγας ἔπνιξας τοὺς λυγμούς.

Σὲ τοῦ Βαλθάσαρος αἰφῆνης εἶδον
οἱ δαιτυμόνες. Πρὸς τὸν αὐλὸν
αἱ ὄρχηστρίδες ἀσέμνως ἤδον,
ὅτε ὁ ἀναξ ὄρουσεν τῶν Μήδων,
καὶ τέφρα κείται ἡ Βαβυλῶν.

Σὺ τῆς ὄργῃς σου εἰς τὰς θυέλλας
παρέχεις ὄπλον τὸν κεραυνόν,
καὶ τὰς ῥοδόχρους χρυσοῖς νεφέλας.
πρὸς με κατὰβηθι, θεῖον σέλας,
ἔλθε πρὸς μύστην σου ταπεινόν.

(Περὶ τὰς δαδὰς ὑπὲρ τὰ κηρία, ἅτινα ἀναεργίζονται, ὡς καὶ ἡ πυρὰ ἐπὶ τοῦ τρίποδος.)

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Τὰς πύλας ὄντως διανοίγει τῆς Ἐδέμ.

ΕἲΡΗΝΗ

Ἡ θεσπεσία πόθεν αὕτη μουσική;

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Τὰ Σεραφεῖμ βεβαίως, προσεγγίσαντα
τῇ σφαίρᾳ ταύτῃ, θείας λύρας κρούουσι.

(Ἡ Παγκράτιος, λαμβάνων διάφορα ἀντικείμενα, ῥίπτει αὐτὰ ἐντὸς τοῦ θυμιατηρίου, ἕως
λέγει τὰ ἔξῃς.)

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Δέξαι, ὦ Ἰσις, σπέρμα χελώνης,
τὸ κέντρον δέξαι νεκροῦ σκορπίου,
τὸ δηλητήριον ἀνεμώνης,
λοιμώδη φλύκταιναν, θρόμβον πύου.

Δέξαι τὸ δάκρυ τοῦ κροκοδείλου,
τὴν οὐλὴν τρίχα σεμνῆς παρθένου,
τὴν κόρην ὄμματος τῆς καμήλου,
καὶ τὸν ἀντίχειρα τεθαμμένον.

Δέξαι τὴν κόνιν ξηρῶν τεττίγων,
καὶ τρεῖς σταγόνας τοῦ ἑλλεβόρου,
τοῦ ἀσφοδέλου ἰὸν ὀλίγον,
καὶ τὸ ἀπόβρασμα μανδραγόρου.

Δέξαι αὐτόχειρος ζέον οἶμα,
χολὴν ἐχίδνης, γαλῆν λυσσῶσαν,
τοῦ ἀπαγχθέντος αὐχμῶδες χρέμμα,
δημίου λίπας, προδότου γλῶσσαν.

Δέξαι τὸ ἦπαρ τῆς ἀλκυόνας,
ιδρώτα νύμφης, στέαρ ἐμβρούων,
στάχυν, ὃν ἔπτυσσε μέλας ὄνος,
οὐραν βατράχου καὶ σῆπον βρύον.

[Ἀναθρώσκει ἐκ τοῦ θυμιατηρίου ῥοδόχρους ἀτμός, καὶ ἀπλοῦται πρὸ τῶν εἰκόνων. Ὁ Παγκράτιος κλίνει τὸ γόνα καὶ λέγει τὰ ἔξῃς.]

Σοί, Ἰσις, αἶνος ἄφθιτος καὶ δόξα ἐν Ὑψίστοις!
Σὺ, ἀρωγὸς τῶν ἀσθενῶν, τῶν ἀμαρτάντων ῥύστις,
ὦ μήτηρ τοῦ Ὀσίριδος
καὶ ἀδελφῆ τῆς Ἰσιδος,
πρὸς σέ ἀνέσπει ὡς καπνὸς τῶν εὐσεβῶν ἡ πίστις.

Σὺ ἀναρχος, πανίσχυρος, ἀτέρμων, πανειδήμων,
σὺ στέφουσα τοὺς Ἄνακτας καὶ σώζουσα τὸν δῆμον,
τὸ σκότος σὺ διάλυσον,
ἰλάσθητι καὶ λάλησον,
ὀδήγησον ἡμᾶς, θεά, εἰς τὸν μοιραῖον οἶμον.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ τῇ ΕἲΡΗΝΗ

Νῦν πρόσεξον, τὸ θαῦμα τελεσθήσεται.

ΕἲΡΗΝΗ

Ἄκατασχέτως πάλλει ἡ καρδιά μου.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ τῇ ἸΣΙΔΙ

Εἰρήνη ἡ θεοσεβῆς καὶ λάτρις τῶν εἰκόνων,
προσέρχεται καὶ προσκυνεῖ τὸν ὑψηλὸν σου θρόνον.

[Ἡ Ἰσις φαίνεται μειδιῶσα καὶ ἡρέμα προσενέουσα, ἐνῶ ἀντηχοῦσι παιᾶνες ζωηρότεροι]

ΕἲΡΗΝΗ μετ' ἀγαλλίασις

Ἡ θαῦμα, θαῦμα φανερόν ἐξαίσιον!
Ἐπιχαρίτως ἡ θεά προσένευσε.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Ἡ ὅποια ὦρα ὄντως πανευφρόσυνος.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Τὸ θαῦμα εἶναι ἀτελές προσέξατε:

[πρὸς τὴν Ἰσιδα ὡς ἄνω]

Ἡ Κωνσταντίνος ἡμαρτε, τὴν ἀρεσιν ἀσπίζει.

[Ἡ Ἰσις ταράσσεται καὶ καταρρέουσιν ἐκ τῶν παρειῶν αὐτῆς δάκρυα. Ἀντὶ τῆς μουσικῆς ἧτις καταπαύει, ἀντηχοῦσι βρονταί, καὶ σβέννυνται πάντα τὰ κηρία.]

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Τῶν ἀθανάτων ἡ ὄργη πασιδήλος.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Διὰ βροντῶν λαλοῦσι, καὶ τὰ δόξαντα
εἰς τὰς νεφέλας γράφουσι δι' ἀστραπῶν.

ΕΙΡΗΝΗ

Ἡμέρα μακαρία. Ἦδη κέκτημα
τὸ χρίσμα οὐρανόθεν. Τὸ διάδημα,
τὸ σκήπτρον πλέον εἰς ἐμὲ ἀνήκουσιν,
ἐμὲ καὶ μόνην.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ κλίνων πρὸ αὐτῆς.

Χαῖρε, Αὐτοκράτειρα,

Θεοσεβείας κρήνη, ἰσαπόστελε.

ΕΙΡΗΝΗ

Σὺ ὁ διάδογός μου, Θεοφύλακτε.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

ᾧ Ἄνασσα, τί λέγεις;

ΕΙΡΗΝΗ

Σὺ διάδοχος,

σὺ ἔση . . .

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ, ἀνεγειρόμενος.

Ἡ χαρὰ μου, ἡ συγχίνησις
μοὶ ἀφαιρεῖ τὸν λόγον.

ΕΙΡΗΝΗ, συνορρουμένη.

Μετὰ θάνατον . . .

καὶ βίον ἔτι προσδοκῶ μακρότατον.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

ᾧ εἴη τρισευδαίμων, μαθουσάλειος.

ΕΙΡΗΝΗ τῆ ΠΑΓΚΡΑΤΙΩ

Ἐψίστην σοὶ ἐκφράζω εὐαρέσκειαν,
Παγκράτιε. Ὡς δῶρον τὸ Ἀνάκτορον
σὺ λάβε τοῦ Ἐβδόμου.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ, προσπίπτων.

Ταπεινότητα

ἀσπάζομαι τὴν κόνιν τῶν πεδίων σου.

ΕΙΡΗΝΗ

Nῦν ἐνεπλήσθην θάρρους, καὶ γνωρίζουσα
τῆς εἰμαρμένης τὰς βουλὰς, ἀνένδοτος
προβαίνω εἰς τοῦ ἔργου τὴν συμπλήρωσιν.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Εὐλογημένη ἡ σεπτὴ σου πρόνοια.

[Ἡ Ἄνασσα προσεύει καὶ ἀπέχεται, εὐσεβῶς προσηγομένη.]

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ, προσηφώνων περιχαρῆς τὰς χεῖρας.

Θαυμάσια! Βαθύνους, ὦ πυθόληπτε,
ἀνὴρ ἐπλάσθης.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Εὐπειθῆς θεράπων σου.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Τῶν ἀστρολόγων ὄντως ἀνεκτίμητος
ἡ τέχνη. Μύησόν με.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Ἰλλουστρίσιμε,

τιμὴ μεγίστη.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Ἐννοεῖς τὸ τίμημα.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

ᾧ πρίγκηψ [Κροῦσαι εἰς τὴν θύραν].

Πλὴν τί τοῦτο;

[Σπείδων ἀνοίγει αὐτὴν, καὶ φαίνεται εἰς τὸν οὐδὸν ἡ Θεοδότη.]

ΘΕΟΔΟΤΗ

Ἡ Βασίλισσα; . . .

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Ἡ Θεοδότη! [Βαίνει καὶ λαμβάνει αὐτὴν τοῦ βραχίονος].

Τί διατάξεις; Εἰσελθε.

ΘΕΟΔΟΤΗ

ᾧ σύγγνωτε· ἐζήτουν τὴν Βασίλισσαν.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Ἐξῆλθε μόλις. Πλὴν μικρὸν παράμεινον.

Ἰδοὺ τοῦ Παγκρατίου τὸ Ἀνάκτορον.

ΘΕΟΔΟΤΗ

ᾧ οἶον πλῆθος ἀλλοκότων μηχανῶν.

Εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἄστρον χρησιμεύουσι;

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Βεβαίως, καὶ εἰς ἄλλα πλείστα θαύματα.

Ἐγὼ μουσῶμαι ἤδη. Λέγε, Κάλχη μου,

προόδους ἤδη ἱκανὰς ἐποίησα;

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ [δισταζῶν].

Προόδους; . . . θαυμασίας.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Ἦδη φάσματα

προστρέχουσι προθύμως εἰς τὸ νεῦμά μου,
τὸν ἔρωτα ἐξάπτω κατὰ βούλησιν,
ἢ καταστέλλω, καὶ τὰς δέλτους ἐρευνῶ
τοῦ μέλλοντος.

ΘΕΟΔΟΤΗ *μειδῶσα.*

Τῷ ὄντι ;

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Δός τὴν χεῖρά σου
τὴν ἔρασιάν, καὶ τὴν τύχην πᾶσάν σου
ἀμέσως σοὶ προλέγω.

ΘΕΟΔΟΤΗ, *γελῶσα.*

Ἵψηλότατε,

ὀλίγον ἀμφιβόλλω.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Τὴν ἀπόδειξιν

ἰδοῦ παρέχω. [Τῷ Παγκρατίῳ ἰδίᾳ].

Πύθων, σὺ βοήθει με.

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ, *ἐπίσης.*

Εἰς τὰς διαταγὰς σου, ἀργυρότοξε.

*Ο Σεραντάπηχος, λαμβάνων διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἔργα καὶ διὰ τῆς ἑτέρας αὐτῶν, χαράσσει δι' αὐτῶν σήματα κατὰ μέτρον τῶν πρὸ μικροῦ γενομένων, ἐνθ' συγχρόνως ἀπαγγέλλει τοὺς κατωτέρω στίχους. Ὁ Παγκράτιος ὑψοῖ τὰς χεῖρας πρὸς οὐρανὸν καὶ ψιθυρίζει. Ἀκούεται ἡρέμα ἢ γνωστὴ μουσικῆ, καὶ βροχὴ ἐξ ἰῶν καὶ ῥόδων καταπίπτει ἐπὶ τῆς Θεοδότης.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Χαῖρε θεὰ τῆς καλλονῆς, σὺ ἔσο μοι αἰσία !

Ἡ βοστρυγώδης κόμη σου κατέρχεται δασεῖα,
καὶ δι' αὐτῆς ἀστράπτουσιν ἀλαβαστρῶδη μέλη,
ὡς ἐν νεφέλαις χρυσαυγῆς ἡ Φοῖβη ἀνατέλλει.

Μόλις ἐφάπτονται τῆς γῆς οἱ τρυφεροὶ σου πόδες,
καὶ μειδιᾷς ὑψιτενῆς ὡς λείριον εὐῶδες,
τὸ στήθος τὸ ἐπέραστον θερμῶς χιόνας τρέφει,
καὶ ῥόδων τρυφερὰ δυὰς ἡδίστους λόφους στέφει.

Τὰ οἰδαλέα χεῖλη σου συστέλλουσα ἡρέμα,
εἰς τῆς καρδίας τοὺς μυχοὺς λαμπρὸν εὐθύνει βλέμμα,
καὶ τὰς φαιδράς σου φέρουσα ἡδυπαθεῖς ἀλύσεις,
λατρεύει σε ἡ ἔξαλλος ἐκ τοῦ ἡμέρου φύσις.

[Ὁ Σεραντάπηχος ταρασσεί· τὰ ἐν τῷ θυμιατηρίῳ καὶ ἀναθρῶσκει ὁ ἀτμός.]

ΘΕΟΔΟΤΗ *τεταραγμένη.*

Πῶς τρέμω πᾶσα. Διατὶ παρέμεινα ;
Ὅποῖον θαῦμα ! Μελωδία θελκτικῆ.
Καὶ τᾶνθη ταῦτα ;

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Δός μοι νῦν τὴν χεῖρά σου.

[Ἡ Θεοδότη τείνει αὐτὴν δεξιῶς· Ὁ Σεραντάπηχος κρατεῖ ὑπὲρ τὸ θυμιατήριον καὶ ἐτάζει αὐτήν.]

Ἄνακαλύπτω πράγματα περιέργα.
Ἴδου γραμμὴ σπουδαία. Ἡ καρδία σου
ἐλάλησε.

[Ἡ Θεοδότη ἐγείρει τοὺς ὤμους.]

Ἄφάτου κρύπτεις ἔρωτος
ἐν σοὶ τὴν φλόγα.

[Ἡ Θεοδότη σκάνεται ἀνησυχουῦσα.]

Ἄλλ' ἐτάσωμεν καλῶς.

Τί βλέπω ὧδε ; Προσποιεῖσθαι, κρύπτουσα
τὸ ψυχρόβρον πάθος, καὶ ἀπέχθειαν
προσφέρεις ἀντὶ φίλτρον.

[Ἡ Θεοδότη ταρασσεται.]

Πῶς συνέχεται !

Ἡ ἄλλη αὐλαξ ὧδε ! Τρυφερώτατον
ἀνταποδίδει φίλτρον ὁ φιλούμενος.

ΘΕΟΔΟΤΗ

ὦ ἄφες με.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Τί τρέχει ; Σπουδαϊόταται
μοὶ μένουσι προρρήσεις. Ἵψηλόσωμος,
ῥοαῖος νεανίας ὁ τρισόλιθος,
καὶ μεγιστὰν βεβχίωι. Ἡ κατάχρυσος
στολὴ ἀστράπτει ὧδε. [Δεικνύει τὸ κολλῶν τῆς χειρὸς.]

ΘΕΟΔΟΤΗ

Ἄφες, ἄφες με.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ, *κρατῶν αὐτήν.*

Προβλέπω δυσχερεῖας καὶ προσκόμματα
μεγάλα . . . πλὴν ἐν τέλει ἀνατρέπονται.
Πρὸς τὸν ναὸν βαδίζει τὸ γηθόσυνον
τῶν ἐρωμένων ζεύγος. Πλήθος ἄπειρον
ἀκολουθεῖ. Πομπώδης ἡ παράταξις.
Οἱ ἄρχοντες καὶ πάντες οἱ Πατρικίοι,
καὶ πρώτη πάντων — ἀληθῶς παρὰδοξον—

ἡ Ἄνασσα βαδίζει.

ΘΕΟΔΟΤΗ, ὠχρῶσα καὶ κλονιζομένη
Ἄφες, ἔλεος!

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ, ἐπιμένων.
Τὴν νόμφην βλέπω· κάλλος ἀπαράμιλλον.
Ἐν τῷ ναῷ τελείται τὸ μυστήριον.
καὶ πέριξ πλήθος ἀλαλάζει ἑξάλλον.
Ὁ ἱερεὺς προβαίνει, τὸ γαμήλιον
προσάγει στέφος, εὐλογῶν τοὺς θελκτικοὺς
βοστρύχους περιβάλλει... Πλὴν ἡ ὄρασις
μ' ἐπλάνησε; Τί βλέπω; Εἰς διάδημα
τὸ στέφος μετεβλήθη. Αὐτοκράτειρα
ἡ νόμφη νῦν προβάλλει!!!

[Ἡ Θεοδότη, ἀρεῖσα κραυγὴν, πίπτει λιπόθυμος εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ.]

Πῶς; λιπόθυμος;

Σὲ ὑπερέβην, Κάλγα·

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ προσφώνων φιαλίδιον.

Εἰς τὸ μέτωπον

τινὰς σταγόνας ῥίψον...

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Μὴ βιάζεσαι.

[Θεωρῶν τὴν Θεοδότην.]

*ὦ θεσπεσία κόρη! Οἷος ἄγγελος!

Οἱ πόδες σου εἰπέτι οἱ ἐπέραστο:
στεροῦνται τῶν πεδῶν τῶν βασιλικῶν,
εἰς ἃ ὄφειλω εὐσεβᾶστω; ἄσπασμούς·
ἐγγύτερα τὰ χεῖλη τὰ ῥόδοντα.

[Ἄσπάζεται αὐτὴν παραφύου.]

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Τί πράττεις, Πρίγκηψ!

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

Φλογερὸν ἡφαιστεῖον

ἐντός μου ἐξερράγη. [Τῷ Παγκρατίῳ].

Τί προχαίνεις με,

ἀγύρτα;

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Πρίγκηψ;

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ

*Ἐρρε, λέγω, κνώδαλον!

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Πλὴν σκέψου, Πρίγκηψ.

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ ἀνασπῶν ἐγχειρίδιον.

Σατανᾶς καὶ κόλασις!

*Ἡ φύγε, ἦ... [Ὁ Παγκράτιος ἀποσύρεται.]

Νῦν μόνον ἀπεμείναμεν,
θεσπέσιον σὺ πλάσμα. Σὲ λατρεύω, ναί,
ἐκ παραφύου θνήσκω ἅπας ἔρωτος.

[Ἄσπάζεται αὐτὴν καὶ αὖθις βιαιότερον. Ἡ Θεοδότη συνέχεται.]

ΘΕΟΔΟΤΗ

*ὦ Παναγία! Τί συμβαίνει; ἄφες με.

[Ὁ Σεραντάπηχος κρατεῖ αὐτὴν διὰ τῆς βίας. ἐνθ' ἐκείνη παλαίει ὥπως διαφύγη.]

*ὦ ἄφες! τέρας... τέρας ἀποτρόπαιον!

[Λυτροῦται καὶ φεύγει.]

ΣΕΡΑΝΤΑΠΗΧΟΣ, διώκων αὐτὴν.

*ὦ μεῖνον!!! μεῖνον!! Χερουβὶμ θεσπέσιον!

[πίπτει τὸ διασκήνιον.]

Κλέων Ῥαγκαθῆς

Μ Ω Σ Α Ϊ Κ Ο Ν

*Ὅταν τις δὲν ἐχη ὅ,τι ἀγαπᾶ, πρέπει νὰ ἀγαπᾶ ὅ,τι ἐχει.
Εἰς τοῦτο συγκεφαλαιοῦται ὅλη ἡ φιλοσοφία τῆς ζωῆς.

*Ἡ ἡδονὴ δυνατόν νὰ προέρχεται συνηθέστατα ἐκ τῆς ἀπάτης.
Ἄλλ' ἡ εὐτυχία ἐγκρατεῖται μόνον ἐν τῇ ἀληθείᾳ.

Ὀλίφεις τινὲς ἐνίστε εἶνε ὡς αἱ διαθήκαι ἡ τελευταία ἐκμη-
δενίζει τὰς προηγουμένας.

*Ἡ γυνὴ τίποτε ἄλλο δὲν δίδει εἰς τὴν φιλίαν εἰμὴ ὅ,τι τῆς
περισσεύει ἀπὸ τὸν ἔρωτα.

ΤΩ ΦΙΛΩΙ Π. ΠΑΪΖΗ

ΚΙΣ ΤΗΝ ΠΤΗΣΙΝ ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΟΥ
ΝΙΚΟΥ

ΔΕΝ δώτυχε ἀπ' τὸ παράθυρό σου
αὐγοῦλα ἢ νύχτα καλοκαιρινή,
νὰ ἰδῆς νάμπη φαιδρὴ ἔς τὸ δωμάτιό σου
πεταλουλοῦδα ὀλόλευκη, χρυσοῦ;

⊗

Δὲν ἔτυχε ποτὲ πουλάκι ξένο
ἀσκόπουλο πεσμένο ἀπ' τὴ φωνά
μέσα ἔς τὸ σπῆτι σου νὰ ἔλθῃ τὸ καῦμένο
ἀπλώνοντάς σου τ' ἄμεσα φτερά;—

⊗

Ξερόφερτο κ' ὁ Νίκος καναρίνι,
σοῦ ἔχτυπνε μὰ μέρα τὸ γυαλί,
μπαίνει . . . καὶ σὺ ἀπ' τὴν ἡμέρα ἐκείνη
ἐνόμισες παιδί σου ἓνα πουλί.

⊗

Ἵ ὀλόχροσο κλουβί τὸ φυλακίζεις,
μὲ χάδια τ' ἀνασταίγεις, μὲ φιλιὰ,
ὄλο κεχοῖ τὸ θρόφεις, τὸ ταγίζεις,
κ' ἐκεῖνο χαρωπὸ σοῦ τραγουδᾷ.

⊗

Μά, ἡμέρα— ἡμέρ' ἀξένουν τὰ φτερά του,
κ' εὐρίσκει τὸ κλουβάκι του ἀνοιχτὸ . . .
ἐπέταξε, πηγαίνει ἔς τὴ φωνιά του,
ὄθ' ἔλειπ' ἓνα χρόνο τὸ φτωχό.

¹ *Ἐν Ζακύνθῳ, 30 Ἰανουαρίου, 1889.*

² *Ἀνδρέας Μαρτσώκης*

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΧΟΡΟΣ

[Ἑλλὲς ἐκ τοῦ καθ' ἑκάστην βίου]

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ

ΠΑΝΙΩΣ ἡ Λίνα ὑπῆρξε τόσον εὐτυχῆς, ἀλλὰ καὶ
τόσον θελκτικῆ καὶ ἐπέραστος, ὅσον κατὰ τὴν ἐσπέραν
ἐκείνην τοῦ Δεκεμβρίου, καθ' ἣν συμπληρώσασα τὰς
τελευταίας λεπτομερείας τῆς κομμώσεώς της, καὶ διευθετήσασα
πρὸ τοῦ κατόπτρου, διὰ χιλιεστην ἤδη φοράν, τὰ ἐπὶ τῆς πλουσίας
ξανθῆς της κόμης συμπεπλεγμένα ἄνθη, τὰς ἀδριαντινοὺς κερφί-
δας καὶ τὰς πρὸ τῶν στέρνων ἀφρώδεις παρυφάς τῆς πολυτελοῦς
ἐσθῆτος, ἀνέμενον ἀπὸ πολλῆς ὥρας καὶ μετὰ παλμῶν γλυκείας
ἀνυπομονησίας τὴν ἐπάνοδον τοῦ Κίμωνος. Ἐπρόκειτο νὰ με-
ταβῶσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν διδόμενον
χορόν, τοῦ ὁποιοῦ ἡ λαμπρότης προαναγγείλη τὰ φύλλα τῶν ἐφημε-
ρίδων, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ἔμελλε νὰ συννητηθῇ ὑπὸ τὴν μεθυστι-
κῆν ἀτμοσφαιραν τῶν φώτων, τῆς μουσικῆς καὶ τῶν εὐωδιῶν ὅ,τι
ῶραιον ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ τὸ ἀφρόγαλα τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας,
εἰς πλοῦτον, νεότητα, κάλλος.

Καὶ ἦτο τόσον εὐτυχῆς τὸ ἐσπέρας ἐκεῖνο ἡ Λίνα! Κῦμα
ἀρίστων συγκινήσεων ἐπλημμύρει ἤδη τὴν καρδίαν της, ὡς νὰ
ἤσθάνετο ἀπὸ τοῦδε ὅλην τὴν γοητείαν καὶ τὴν ἠδυσπληθῆ παρα-
ξέλην τοῦ χοροῦ κυλιομένην εἰς τὰς φλέβας της, ἀκτινοβολού-
σαν ἐν τῇ φαντασίᾳ της καὶ μαγεύουσαν τὰς αἰσθήσεις της.

Καὶ ἴσως δὲν εἶχεν ἄδικον. Διότι, τὸ πρῶτον τότε, ἀφ' ἧς
ἐνυμφεῦθη πρὸ ἑπτὰ μηνῶν, ἔμελλε νὰ ἐμφανισθῇ ἐπισήμως
εἰς τὸν στελλυπὸν κόσμον τῶν αἰθουσῶν καὶ νὰ ἐπιδείξῃ, εἰς τὰ

ἄπληστα αὐτοῦ ὄμματα ἐπίφθονον πλοῦτον κάλλους, χάριτος, εὐφύας καὶ μορφώσεως. Εἶνε ἀληθές ὅτι καὶ ἄλλοτε ἢ μήτηρ τῆς Λίνας ὠδήγει ἐνίοτε αὐτὴν εἰς τὰ ἐκλεκτὰ κέντρα τῶν χορῶν καὶ ἐσπεριδῶν. Ἀλλὰ τότε, κόρη εἰσέτι, ἐν τῇ παρθε- νικῇ τῆς ἀγνείας καὶ συστολῇ, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν αὐστηρᾶς οἰκογενειακῆς ἀνατροφῆς καὶ τὰ ἄγρυπνα μητρικὰ βλέμματα, οὔτε ἠδύνατο οὔτε ἐτόλμα ν' ἀνοιξῆ τοὺς ὠραίους θησαυροὺς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματός τῆς εἰς τὸν πρὸ αὐτῆς παρελαύνοντα κομψὸν καὶ ἐράσιμον κόσμον τῶν αἰθουσῶν.

Ἀλλὰ τώρα ὅτε ἡ κοινωνικὴ τῆς θέσις εἶχεν ἀλλάξει, ὅτε στηριζομένη ἐπὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὸν βραχίονα λατρευτοῦ συζύγου ἠδύνατο νὰ βαδίσῃ ἀσφαλέστερον καὶ ἐγγύτερον πρὸς τὸν κόσμον καὶ τὰ θέληγτρα αὐτοῦ, ἠσθάνετο ὅτι ἠνοίγοντο αὐτομάτως πρὸ αὐτῆς, ὡς δι' ἀοράτου μαγικῆς χειρὸς, νέοι τώρα ἄγνωστοι καὶ εὐρύτεροι ὀρίζοντες ἀπολαύσεων, καὶ ὅτι ἐπ' αὐτῶν ἀπέκτα ἐφεξῆς μείζονα καὶ ἀναφαίρετα δικαίωματα. Δι' αὐτὴν τώρα πλέον ὁ κόσμος καὶ αἱ μαρμαίρουσαι πολυδαίδαλοι εἰκό- νες αὐτοῦ δὲν διήρχοντο, ὡς ἄλλοτε ἐν τῇ δειλῇ τῆς φαντασίᾳ, ὡσεὶ συγκεχυμένον καὶ ἠμισέστον ὄνειρον, ἐφ' οὗ δὲν ἐτόλμα νὰ ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα καὶ ἐγγίσῃ αὐτὸν ἐν τῇ πραγματικότητι. Τοῦναντίον ἀφ' οὗτο ἐγένετο σύζυγος, ἀφ' οὗτο ὑπὸ τὸ πῦρ τῆς ἀγάπης τοῦ Κίμωνος συνησθάνθη ἐν ἑαυτῇ ἀναβλυζούσας πη- γὰς νέων πόθων καὶ ὀρμῶν, ὁ κόσμος ἀπεκαλύπτετο καὶ διε- κρυσταλλοῦτο ὁλονὲν ἐν τῇ διανοίᾳ τῆς ἐναργέστερος, ἀληθέ- στερος, γλυκύτερος, πραγματικώτερος, προσλαμβάνων νέα τώρα ἐπαγωγὰ χρώματα, νέον κάλλος καὶ σκοπὸν καὶ θέληγτρον.

Καὶ ἠδύνατο ἄρα καὶ ἐπεθύμει νὰ ἐρευνήσῃ ψηλαφητότερον τὸν μέχρι τοῦδε ἄγνωστον αὐτὸν κόσμον, νὰ συμφωρῇ ἐν τῇ δίνῃ τῶν χορῶν καὶ τῇ μέθῃ τῶν ἀπολαύσεων, ν' ἀφήσῃ ἀδέ- σμευτα τὰ χεῖλη τῆς, τὸ πνεῦμά τῆς, τὰ βλέμματά τῆς, τὰς ἐντυπώσεις τῆς, τὰς συγκινήσεις τῆς, τὰς φιλοφρονήσεις καὶ τὰ μειδιήματα τῆς, καὶ νὰ σκορπίσῃ περὶ αὐτὴν μαγεῖαν καὶ αἰγλὴν.

Καὶ ἦτο τὸσον βεβαία ὅτι τὸ ἐσπέρας ἐκεῖνο ἤθελεν ἀνακη- ρυθθῆ ἢ βασιλίσσα τῆς συνανατροφῆς, καὶ ὅτι τὴν ἐπιούσαν θὰ συνήγαγε εἰς τὰ πρωῖνὰ φύλλα τῶν ἐφημερίδων τὸ ὄνομά τῆς διαλάμπον διὰ φωτεινῶν γραμμῶν ἐν ταῖς περιγραφαῖς τοῦ χο- ροῦ καὶ παραδιδόμενον εἰς τὸν κοινὸν θαυμασμόν! . . .

Ἄλλ' αἱ στιγμὰὶ παρήρχοντο βραδεῖαι καὶ ἀτελεύτητοι, καὶ ὁ Κίμων δὲν ἐνεφάνιζετο.

— Περίεργον! πῶς νὰ μὴν ἔλθῃ ἀκόμα! τί νὰ τοῦ συνέβῃ ἀρά γε; Μήπως ἐλησμόνησε τάχα ὅτι τὸν περιμένω ἀπὸ μιᾶς ὥρας; . . .

Ἐμονολόγει βηματίζουσα κατα μῆκος τοῦ θαλάμου.

Καὶ αἴσθημα στενοχωρίας ἐπορφύρου τὰς ῥοδολευκοὺς πα- ρειάς τῆς. Ἐστρεφεν ἀδιαλείπτως τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἀνητη- μένου εἰς τὸν τοῖχον ὠρολογίου· ἄλλοτε πάλιν ἐκάθητο μη- χανικῶς πρὸ τοῦ κυμβάλου σκορπίζουσα τοὺς κρινώδεις καὶ λεπτοφυεῖς δακτύλους ἐπὶ τῶν πληκτρῶν, ἐκτελοῦσα ἀσκόπως καὶ ἀνευ ἀλληλουχίας ἀσυνάρτητα τεμάχια μουσικῆς, ὅσα τῇ ἐπήρχοντο ἀπὸ μνήμης· ὅτε δὲ ἦνοιγε καὶ παρετήρει τὴν μι- κρὰν χρυσοποικίλον πινακίδα, ἐν ἣ εἶχε σημειώσει τοὺς χο- ροὺς, καὶ ἄλλοτε ἀνηγειρέτο μετὰ τινος ἀημονίας καὶ ἐφυλ- λομέτρει τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης λευκώματα, θέλουσα οὕτω νὰ ἐπιταχύνῃ τὰς στιγμὰς ἐκείνας τῆς ἀτελευτήτου προσδοκίας. Ἐπιλησίαζεν ἤδη ἡ δεκάτη ὥρα τῆς νυκτὸς καὶ ὁ Κίμων παρα- δόξως δὲν ἐπανήρχετο.

— Ἄ! μὰ αὐτὸ καταντᾷ ἀνυπόφορον! Ἀκοῦς ἐκεῖ, νὰ μὴ φανῇ ἀκόμα. Ὁ χορὸς θὰ ἔχῃ: ἀρχίσει τώρα, καὶ αὐτὸς τίς εἶδε ποῦ νὰ ἐλησμόνησε τὸν ἑαυτὸν του, ἐνῶ ἐγὼ ἐδῶ πνίγομαι ἀπὸ στενοχωρίαν. Ἄ! θέλω νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ ἰδῶ τί δικαιολογίας θὰ μοῦ ἐπινόησῃ.

Κατὰκοπος δὲ ἐκ τοῦ ἀγῶνος τῆς προσδοκίας ἐρρίφθη ἀσθμαί- νουσα ἐπὶ τινος ἔδρας καὶ στηρίζουσα ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τὴν ἀγαλματώδη καὶ ἐκφραστικὴν αὐτῆς κεφαλήν, ἐνῶ διὰ τῆς ἄλ- λης ἀνεκίνησε ἐλαφρῶς τὸ ριπίδιόν τῆς, ἐβυθίσθη εἰς παρατετα- μένας σκέψεις.

Καὶ προσεπάθει νὰ ἐξηγήσῃ τὴν παράδοξον ἀράνειαν τοῦ Κί- μωνος κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκεῖνην, συνδυάζουσα πρὸς αὐτὴν, πρώτην τότε φοράν, τὰς ἐντυπώσεις ἅς τῇ παρεῖχεν ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν ἢ ἀνεξήγητος ἀλλοιώσεως τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ συζύγου τῆς. Καὶ ἐν τῷ συνειρημῶ τῶν ἀφυπνιζομένων διαλογισμῶν τῆς ἀνεύρισκεν ὅτι ὁ Κίμων δὲν ἦτο ὁ αὐτὸς οἷος πρὸ ἐπτά μηνῶν, ὅτε τὴν ἐνουμφεῦθη, φαιδρός, εὐχαρις, εἰλικρινής, ὅλος ἐνθουσια- σμὸς καὶ προσήλωσις πρὸς τὴν χρυσὴν του Λίναν, ὡς τὴν ἀπε-

κάλει. Ἡ ὄξυδέρκεια τῆς ψυχῆς τῆς διέδλεπεν ὁμίχλην καὶ σύννερα εἰς τὸ βάθος τῆς ἰδικῆς του. Ἀμυδρῶς πως ἀνεμιμνήσκοντο ὅτι ὁ Κίμων τελευταῖον ἐφαίνετο ἀφηρημένος, κᾶπως ἔξελλος καὶ ἀσυνάρτητος, ὡς ἂν νῆ ἔκρυπτε κανὲν ἔνοχον μυστικὸν ἢ καμμίαν ἀλλόκοτον θύελλαν εἰς τὴν ψυχὴν του.

Ἐπὶ πολλὴν ὥραν εἶχε παραδοθῆ οὕτω ἡ Λίνα εἰς ἐκυτὴν. Ἄλλ' εἶτα ἀνηγέρθη, ὡσεὶ ἀπαλαττομένη τοῦ βάρους ὄδυνη-ρᾶς σκέψεως, καὶ φέρουσα τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ συνοφρωθέντος ἀλαχαστρίνου μετώπου τῆς :

— Ἄ! ὄχι! ἀνεκραύχασε μετ' ἀξιοπρεποῦς καὶ ἀγερώχου χειρονομίης. Ὅχι! εἶνε ἀδύνατον! Ὁ Κίμων εἶνε εὐγενῆς καὶ γενναῖος χαρακτήρ, καὶ μετ' ἀγκυλῶν, εἶμι βεβαίαι. Ἀλλὰ πῶς δὲν ἐράνη ἀκόμα!

Καὶ διηρθύθη αὐτομάτως εἰς τὸ πρὸς τὴν ὁδὸν παρὰ θυρον, καὶ εἰσδύσασα διὰ τῶν πυκνῶν παραπετασμάτων, ἤνοιξε τὸ ὑέλωμα αὐτοῦ, καὶ ἔκυψεν ἐκτός, ὑπὸ τὸ δριμύ τῆς νυκτὸς ψύχου, μὴ που ἴδῃ ἐπανερχόμενον τὸν Κίμωνα.

Ἄλλ' ἔξω εἰς τὰς ὁδοὺς ἐπακράτει σιγῇ καὶ ἐρημίᾳ, μακρῶθεν δὲ μόνον ἠκούετο σθενύμενος ὁ κρότος ἀμάξης κυλιομένης εἰς τὸ βάθος τῆς λεωφόρου.

* *

Ἀληθῶς ὁ Κίμων εἶχε μεταδληθῆ τελευταῖον. Ἄλλ' ἡ Λίνα δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ φαντασθῆ ὅποια θλιβερά ἱστορία ἐκρύπτετο ὑπὸ τὴν αἰφνιδίαν ἐκείνην μεταβολήν, καὶ ὅτι ἡ τύχη τῶν ἀνθρωπίνων εἶνε τόσον καλὴ μῦθος ἐνίοτε. Ἠγνῶσι, οὐδ' ὑποπτεύετο κανὲν ὅτι τὸ εὐῶδες καὶ ὀροστερὸν εἰδύλλιον τῆς εὐτυχίας τῆς, ἧτις τὴν ἐμέθευεν εἰς ὄνειρα ἠδέα, ἔληγεν ἴσα-ἴσα τὸ ἐσπέρας ἐκεῖνο καὶ ἀκριβῶς ἐκεῖ, ἔνθεν ἠλιπίζεν ὅτι ἀνοίγεται πρὸ αὐτῆς ἕδραφος εὐρύτερας κοινωνικῆς ζωῆς καὶ πόθων καὶ ἀπολαύσεων. Ἀλλῶς τε ὁ Κίμων ἦτο τόσον γαλήνιος καὶ φαιδρὸς πλησίον τῆς πάντοτε. Καὶ ὁμως κατὰ τὰς δύο ἐκείνας ἡμέρας, καθ' ἃς ἡ Λίνα ἠσχολεῖτο περὶ τὴν προετοιμασίαν τῶν χορευτικῶν τῆς ἀμφίσεων καὶ διακόσμων, ὁ Κίμων εἶχε καταρρεύσει οἰκονομικῶς καὶ ἦτο ἤδη πτωχός, ἄθλιος, δυστυχής! . . .

Ἀλλὰ καὶ πῶς νὰ τὸ ὑποπτευθῆ ποτε ἡ Λίνα; Ἐκείνη ἐπίστευεν ὅτι ὁ Κίμων ἦτο καὶ ὄφειλε νὰ ἦνε εὐτυχής. Καὶ διατί

ὄχι; Κάτοχος ἰκανῆς κτηματικῆς περιουσίας ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ του ἐπαρχίᾳ, εἰς ἣν εἶχε προστεθῆ καὶ ἡ ἐξ ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδων δραχμῶν προῖξ τῆς Λίνας, νέος ἀκόμη, μὲν ὅλις τριακονταπενταετής, πλήρης ὑγείας καὶ δράσεως, μετ' ὁ δίκηγορικόν του δίπλωμα, τὸ ἐντιμον οἰκογενειακόν του ὄνομα, τὰ ἠθικὰ ἐν τῇ κοινωνίᾳ κεφάλαιά του, μετ' ὁ εὐθυμον καὶ εἰλικρινῆ καὶ διαχυτικὸν χαρακτήρα του, ἐπὶ πλέον δὲ μετ' ἡν ἀγάπην τῆς Λίνας του, ἧτις ἐφωτοβόλει ὡς θεότης εἰς ὄλην αὐτὴν τὴν ἐπιφθονον Ἐδὲμ τῆς εὐτυχίας του, τί ἄλλο τάχα εἶχε νὰ ἐπιζητήσῃ εἰς τὸν κόσμον;

Καὶ ὁμως ὅλον αὐτὸ τὸ ὥρατον οἰκοδόμημα εἶχον κρημνίσει εἰς ἐρείπια κατὰ τὰς τελευταίας ἐκείνας ἡμέρας βραγδαῖαι καὶ ἀπρόοπτοι οἰκονομικαὶ καταστροφαί. Ἡ μία ἀτυχία εἶχε διαδεχθῆ τὴν ἄλλην. Ἡ ἀπὸ τῶν κτημάτων του πρόσδοδος μὲν εἶχε καλύψει τὸ ἔτος τοῦτο τὰ ὑπέρογκα ἔξοδα τῆς καλλιερ-γείας καθόσον μέγα μέρος τῆς συγκομισθείσης στασιδὸς εἶχε πάθει ἐκ θεομηνῶν ἢ δὲ ζήτησις αὐτῆς εἰς τὰς ἀγοράς τῆς Εὐρώπης ἦτο μετρία. Ἀλλὰ τὸν ἐντελῆ οἰκονομικὸν ὄλεθρον ἔμελλε νὰ ὑποστῇ ὑπὸ τινος συμπενοῦς του ἐν Ἀγγλίᾳ, μετ-ερχομένου πρὸ ἐτῶν αὐτοῦ τὸ ἐμπόριον τῆς στασιδὸς. Ὑπείκων εἰς τὰς ζωνρὰς παροτρύνσεις του εἶχεν ἀπασχολήσει μετ' αὐτοῦ εἰς παρατόλμους ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις οὐ μόνον τὴν προῖκα σχεδὸν τῆς Λίνας ὀλόκληρον, ἀλλὰ καὶ ἕνα κεφάλαια διαφόρων πιστωτῶν. Ἀτυχῶς ὁμως ὅλα σχεδὸν τὰ φορτία, ὅσα εἶχεν ἀποστείλει εἰς Ἀγγλίαν ἐκ διαφόρων λιμένων τῆς Πελοποννήσου, ἔμενον σχολάζοντα καὶ ἀζήτητα εἰς ὑπερβολικὴν ὑπότησιν. Οἱ πιστωταὶ του τὸν ἐπέζον καὶ τὸν ἐξηνάγκαζον εἰς ἀνανέωσιν τῶν ἐμπορικῶν του γραμματίων ὑπὸ βαρεῖς τόκου. Ἐνῶ δὲ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀνέμενον ἐναγωνίως ἐνθαρρυντικὰς ἐξ Ἀγγλίας εἰδήσεις, αἰφνης, πρὸ τριῶν ἡμερῶν μανθάνει τὴν χρεωκοσίαν τοῦ αὐτοῦ συγγενοῦς του, εἰς τὴν πτωσίαν τοῦ ὁποίου συμπερσεύετο καὶ αὐτός.

Τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἡμέραν οἱ δανεισταὶ του εἶχον ἐνεργήσει προσημείωσιν ἐπὶ τῶν κτημάτων του καὶ ἐπρόκειτο νὰ προβῶσιν εἰς κατάσχεσιν καὶ τῆς κινήτης του περιουσίας, τῶν πολυτε-λῶν ἐπίπλων καὶ τῶν πολυτίμων παραφέρων τῆς Λίνας, ἠπει-λεῖτο δὲ καὶ ἡ προσωπικὴ του ἐλευθερία συνεπιεῖα τῶν ἀπὸ τῆς

προτεραιάς διαμαρτυρηθέντων εἰς βάρος του συναλλαγματικῶν.

Ὁ Κίμων μόλις συνεκράτει τὰς διασαλευθείσας φρένας του ὅταν εὐρέθη αἴφνης πρὸ τοῦ οικονομικοῦ αὐτοῦ χάους, εἰς ὃ ἐκρημνίζετο ἀφύκτως πλέον ἢ περιουσία του πᾶσα, ἢ κοινω-
νική του θέσις, ἢ ὑπόληψίς του, ἢ εὐκογενειακὴ του γαλήνη, ἢ εὐτυχία του, ὃ ἔρωσ του, ἢ Λίνα του, τὸ πᾶν !

Ἡ Λίνα ἀπερροφημένη τὴν ἡμέραν ἐκείνην περὶ τὴν συμ-
πλήρωσιν τῆς χορευτικῆς τῆς προετοιμασίας δὲν εὗρε καιρὸν νὰ ἀναγνώσῃ ἐπὶ τῆς ὠχρᾶς καὶ καταβδλημένης φυσιογνωμίας τοῦ Κίμωνος τὸ ἐνδόμυχον μαρτύριον τῆς ψυχῆς του. Ἐνῶ δὲ εἶχεν ἐξέλθει οὕτως ἑνωρὶς παρὰ τὸ σύνθηρες, ἐπέστρεψε πολὺ πέραν τῆς μεσημβρίας χωρὶς νὰ προγευματίσῃ, χωρὶς κἄν νὰ ἀναπαυθῇ, σύν-
νους καὶ σιωπηλός. Ἄλλ' ἢ Λίνα δὲν παρετήρησε τὴν ἀσυνήθη αὐτὴν ἀταξίαν. Πρὸς τὸ ἐσπέρας ἐπανῆλθεν οἴκαδε περιφροντις, καὶ παραλαβὼν ἐκ τοῦ γραφείου του ἑγγράφια τινὰ ἐξήρχετο ἐν σπουδῇ. Ὅταν δὲ ἡ Λίνα, πλήρης χάριτος καὶ τρυφερότητος, τῷ ὑπέμνησεν ὅτι τὴν ἐνάτην ὥραν δέον νὰ ὦσιν ἔτοιμοι διὰ τὸν χορόν, ὃ Κίμων κατένευσε μηχανικῶς καὶ ἀσυνειδήτως χωρὶς οὐδὲ νὰ ἐνορήσῃ κἄν τί τῷ ἔλεγεν ἐκείνη.

Ἄλλ' ἐν τῇ συνεσκοτισμένῃ φαντασίᾳ τοῦ Κίμωνος αἱ συμ-
φοραὶ αὐτοῦ ἐλάμβανον μείζονας ἔτι διαστάσεις καὶ ζοφερώτερα χρώματα, ὅταν πρὸ πάντων ἀνελογίζετο τὴν Λίναν, εἰς ἣν οὐδὲν εἶχεν ἀνακρινώσαι· μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, διότι ἔτρεμε μὴ τὴν κεραυνώσῃ διὰ τῶν ἀποκαλύψεων τούτων.

Ἄλλὰ καὶ πῶς νὰ τολμήσῃ, πῶθεν ν' ἀντλήσῃ τὴν δύναμιν καὶ τὸ θάρρος, νὰ τὴν ἀρυπνίσῃ ἀπὸ τὰ χρυσᾶ ἐκείνα ὄνειρα τῆς εὐτυχίας τῆς εἰς τόσῳ τρομερᾶν καὶ ἀπίστευτον πραγμα-
τικότητα ; Πῶς νὰ τῇ ἀναγγεῖλῃ ὅτι διέφραυσεν εἰς χεῖράς του ὅλη τῆς ἢ προῖξ, ὅτι προεξώφλησε τόσον ἀφρόνως τὸ μέλλον τῆς καὶ ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς εἶνε καταδεδικασμένη εἰς βίον ἄσημον καὶ ἀφανῆ, μεστὸν ἐνδείας καὶ στερήσεων ; Καὶ τί δικαίωμα εἶχε νὰ τὴν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν γαλήνην καὶ τὰς ἀθῶας συγ-
κινήσεις τοῦ παρθενικοῦ τῆς θαλάμου καὶ τῶν μητρικῶν κόλπων, διὰ νὰ τὴν καταστήσῃ συνυπεύθυνον τῆς ἀφροσύνης του ; Καὶ ὑπὸ τιοῦτους ὄρους ἦτο ἄρᾳ γε δυνατόν ποτε νὰ διατηρηθῇ ὃ ἐνθουσιασμός καὶ ἡ γλυκεῖα ἐκείνην ποίησις τῆς ἀγάπης των ;

Περὶ ἑαυτοῦ δὲν ἀπεθαρρύνετο. Ἦτο ἐκ τῶν κραταιῶν χρα-
κτῆρων οἵτινες γινωρίζουν νὰ ἐγκαρτερωσιν εἰς τὰς ἐναντιώσεις τῆς κοινωνικῆς ἀνεμοζάλης. Εἶχε καὶ θέλησιν χαλυβδίνην καὶ φρόνημα ὑπέροχον, καὶ ἠδύνατο, περισυλλέγων τὰ λείψανα τῆς περιουσίας του καὶ τὰς κλονισθείσας ψυχικάς του δυνάμεις, νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀπτόητος τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, νὰ ἐργασθῇ, νὰ ἀνακτήσῃ βαθμηδὸν ὅ,τι ἀπώλεσε, νὰ ζήτησῃ ἐπὶ τέλους ἀφανῆς, ἔστω, ἄνευ κόμπου καὶ ἐπιδείξεων, ἀλλ' εὐδαίμων πάντοτε εἰς τὸ μικρὸν του ἄσυλον, παρὰ τὸ πλευρὸν καὶ τὴν ἀγάπην τῆς Λίνας του.

Ἄλλὰ πῶς νὰ ἐλπίζῃ τῶρα πλέον ὅτι ὑπεράνω ὅλης αὐτῆς τῆς καταιγίδος θὰ ὑπέλαμπε κἄν εἰς ἀστήρ παρήγορος, καὶ ὅτι ἐκ τῆς καταστροφῆς ἐκείνης θὰ διέσωζε ἕνα κἄν, τὸν ὠραιό-
τερον καὶ τιμωφέτερον θησαυρὸν του — τὴν ἀγάπην τῆς Λί-
νας του ;

Οὕτω συντετριμμένος καὶ ἀπελπίς ἐπέστρεψε βραδέως οἴκαδε τὴν ἐσπέραν ἐκείνην.

Ἡ Λίνα ἔδραμε νὰ τὸν ὑποδεχθῇ μετὰ πικρῶν παραπόνων·
— Εὔγε, Κίμων ! ὠραῖα μοῦ τὰ 'κατάφερες ἀπόψε ! Καλέ, τί ἔγινες ; Τί ὦρα εἶν' αὐτή ; Τὰ μεσάνυχτα θὰ 'πᾶμε εἰς τὸν χορόν ;

— Εἰς τὸν χορόν ! ποῖον χορόν ; Ἄ ! . . . οὐφ ! ἔχεις δίκαιον· εἶδες ; ὄλωσ διόλου τὸ ἐληρημόνησα . . .

— Τὸ ἐληρημόνησες ! ὠραῖα, νὰ σοῦ 'πῶ, θυμάσια ! Καὶ τὸ λέγεις μὲ τόσην ἀπάθειαν. Καλέ, τί ἔπαθες, Κίμων ; Ἄστειζέσαι ἢ ἐτρελλάθης ;

— Πίστευσε, Λίνα μου . . . κἀνι μοῦ συνέδη . . . ἕνα ἀπρό-
δλεπτον ἐμπόδιον . . . ἔπειτα ἔχομεν ἀκόμη καιρὸν . . .

— Ἐχομεν ἀκόμη καιρὸν ; Ἐεῦραϊς ποῦ εἶσαι νόστιμος ἀπόψε ! Καὶ πότε θὰ ἐτοιμασθῆς σύ ; Ἐφερες τὸ ἀμάξι μαζῆ σου ; Εἶνε κάτω ; Μᾶς περιμένει ; Ἐλα λοιπόν, κάμε γρή-
γορα, ἐτοιμάσου . . .

— Ἄ ! ναί ! τὸ ἀμάξι . . . ὦ ! διόβολε ! . . . Εἶδες νὰ ξε-
χάσω νὰ εἰδοποιήσω τὸν ἀμαξῶ . . .

— Τὸ ἐξέχασες ; ἀνεκραγῆσεν ἡ Λίνα διανοήγουσα ἐν ἀπο-
ρίᾳ τοὺς μεγάλους καὶ ἐκφραστικούς αὐτῆς ὀφθαλμούς καί :

κρατούσα ἐν ἀπελπισμῷ τὰς παλάμας. Τὸ ἐξέχασες ! Ἄλλο πάλιν αὐτό ! Δὲν μοῦ λές τί κωμωδίας εἶνε αὐταίς, Κίμων ; Θέλεις νὰ παίξῃς μαζὴ μου ἢ ἐννοεῖς νὰ γίνω γελοῖα εἰς τὸν κόσμον ; Ὅριστε, τώρα !

— Μά, Λίνα μου, τὰ ἐμπόδια εἶνε διὰ τοὺς ἀνθρώπους . . .

— Καλὲ τί θὰ 'πῆ αὐτό ! Ξεύρεις ὅτι ἔχω ὑποσχεθῆ πρὸ τῶσαν ἡμερῶν ὅλους τοὺς χοροὺς καὶ οἱ καθαλιέροι μου θὰ με περιμένουν εἰς μάτην ; Καὶ ὁ χορὸς τώρα ἔχει ἀρχίσει πρὸ δύο ὥρῶν ! . . . Ἀχ ! Θεε ! Θεε μου ! . . . αὐτὸ εἶνε ἀπελπισία ! . . .

Καὶ κατέπεσεν ὀλιγοδρανῆς ἐπὶ τῆς ἔδρας ἕτοιμος νὰ ἐκραγῆ εἰς δάκρυα στενοχωρίας.

— Λίνα μου — ἔσπευσε νὰ τὴν πραινῆ ὁ Κίμων — ἂν ἤξευρες, Λίνα μου . . .

— Οὐρ ! ἀρῆσέ με, σὲ παρακαλῶ δὲν θέλω νὰ 'ξερῶ τίποτε, διέκοψεν ἐκείνη. Ξεύρω μόνον πῶς δὲν σ' ἐννοῶ διόλου. Ἄκουε ἐκεῖ. ἐμπόδια ! Τί εἶδους ἐμπόδια εἶνε αὐτὰ παρακαλῶ, ποῦ σοῦ τυχαίνουν νύχτα, μεσάνυχτα ; Τί σπουδαῖα μυστικά νὰ εἶνε αὐτὰ τάχα, τὰ ὅποια κρατεῖς κρυφὰ ἀπὸ μένα ; . . .

— Λίνα, σὲ βεβαιῶ, εἶσαι ἄδικος . . .

— Βέβαια ! νομίζεις ὅτι δὲν τὸ βλέπω ἐγὼ τοσαῖς ἡμέραις τὴν πῶς ἐγίνετο διαφορετικός. Φαίνεται, σὲ ἐκούρασαν ἢ εὐτυχία ποῦ εὕρισκες μαζὴ μου, καὶ τώρα τρέχεις νὰ τὴν ζητῆς ἔξω . . .

Ὁ Κίμων μὲν συνεκράτει ἐπὶ τὸν δι' ὑπερτάτου ἠθικοῦ ἀγῶνος.

— Ἄκουσε, Λίνα ! τῆ εἶπε μετὰ φωνῆς ὑγρᾶς ἐκ τοῦ πόνου καὶ τῆς βαθείας συγκινήσεως. Ἄπόψε εἶσαι ταραχμένη . . . δὲν θὰ με ἐννοήσης ὅτι καὶ ἂν σοῦ 'πῶ ! Ἔλα, σήκω τώρα νὰ πάμε εἰς τὸν χορὸν καὶ αὐριον ὅταν μάθῃς τί τρομερὰ πράγματα μοῦ συνέβησαν . . .

— Ὅχι, ὄχι ! εἶμαι περίεργη νὰ μάθω τώρα αὐτὰ τὰ τρομερὰ πράγματα ! Μὴ σε μέλη ! Θὰ σὲ ἐννοήσω δά, ὅσον καὶ ἂν προσπαθήσης νὰ μὴ τὸ κατορθώσω ! . . . Ἐμπρός, λέγε !

Καὶ ἐκάρφωσεν ἐπ' αὐτοῦ βλέμμα δυσπιστίας καὶ λεπτοῦ σαρκασμοῦ.

* *

Ἡ ψυχικὴ ἀγωνία τοῦ Κίμωνος ἐξεχειλίζετο πλέον. Αἱ στιγμαὶ ἦσαν κρίσιμοι. Διεκύβευεν ἤδη τὸ πᾶν, τὴν τελευταίαν ἐλπίδα. Μία στιγμή ἀκόμα, ἐν ἔτι βῆμα καὶ θὰ παρέρροει.

TIRARD Προϋπουργὸς τῆς Γαλλίας.

Συνεκέντρωσεν ὅσην δύναμιν παρέχει ὁ ἀγὼν τῆς ἐσχάτης ἀπελπισίας εἰς τὸν καταποντιζόμενον ναυαγόν, ἐπλησίωσεν ἐγγύτερον πρὸς τὴν Λίαν, ἔλαβε τὰς χεῖράς της, τὴν περιέβαλε διὰ τρυφεροῦ καὶ διαπύρου βλέμματος, καὶ θλίβων αὐτὰς εἰς τὰς ἰδικάς του :

— Πές μου, Λίνα, τῇ εἶπεν. Πιστεύεις ὅτι σὲ ἀγαπῶ ; Πιστεύεις ὅτι ἂν ἔχη δι' ἐμὲ ἀξίαν τινὰ καὶ σκοπὸν ἢ ζωὴν, ὁ κόσμος, ἡ φύσις ὅλη, εἶνε μόνον καὶ μόνον διότι βλέπω τὴν ζωὴν αὐτὴν ὠραίαν καὶ ἀκτινοβόλον ὑπὸ τὸ μαγικὸν πρῖσμα τῆς ἀγάπης σου ;

Ἡ Λίνα τὸν παρετήρει ἐπὶ τινος στιγμᾶς ἄφωτος καὶ μετὰ τινος συμπαθοῦς ἐκπλήξεως.

— Αἶ, Λίνα! πές μου. Ἐπτὰ μῆνας διαρκῶς ἐμελέτησες καὶ ἀνέλυσες τὴν ψυχὴν μου. Ἀμφιβάλλεις τάχα ὅτι εἰς τὰς φλέβας μου, εἰς τὸν νοῦν μου, μία μόνη κυκλοφορεῖ ἰδέα, ἐν μόνον αἰσθημα, μία ἐπιθυμία ἄσβεστος, ἡ ἰδικὴ σου εὐτυχία, Λίνα μου ; Ἐρώτησε τὴν συνείδησίν σου. Δὲν σοῦ λέγει τάχα αὐτὴ, ὅτι τίποτε προσφιλέστερον δὲν ἔχω, δὲν πιστεύω, δὲν θέλω νὰ γνωρίζω ἄλλο εἰς τὸν κόσμον, παρὰ σέ, σὲ μόνον, ἀκριβὴ μου Λίνα ;

Ῥίγος συγκινήσεως διέδραμε τὸ σῶμα τῆς Λίνας. Ὁ Κίμων ἀναντιρρήτως ἔλεγεν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν ἐκείνη ἠσθάνετο ἔτι βαθύτερον. Καὶ ἀπέπνευε τόσῃν εἰλικρίνειαν καὶ τρυφερότητα καὶ πάθος ἢ ἀναπαλλομένη φωνὴ του, ὥστε ἡ Λίνα συνησθάνθη αὐτὴν δονήσασαν, ὡς ἠλεκτρικὸν ρεῦμα, τὴν καρδίαν της ὅλην. Ἠσθάνθη τὴν χεῖρα του φλεγομένην καὶ τρέμουσαν ὑπὸ τὴν ἰδικὴν της. Ἀνεκινήθη αὐτομάτως ἐκ τῆς τέως νωχελοῦς θέσεώς της, τὸν προσέβλεψε ἀτενῶς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ὡσεὶ διαγνοῦσα ἤδη εἰς τὸ θολὸν βλέμμα του τὴν ἐπικειμένην νὰ ἐκκραγῇ ψυχικὴν του καταιγίδα, καὶ ἐντρομος σχεδόν :

— Τί ἔχεις, Κίμων ; ἐκραύγασε. Τί εἶνε λοιπόν ; Τί συμβαίνει. Μὲ κάμνεις νὰ τρέμω . . .

— Ἄκουσε, Λίνα! ὁ βίος ἡξεύρεις, εἶνε πλήρης ἀκανθῶν καὶ ῥόδων. Εἰς τὸ φοβερὸν καὶ ἀλλόκοτον συμβόλαιον τῆς ζωῆς ἡ μοῖρα ἔχει ἠέσει φρικτοὺς ὄρους. Ἐν μειδιάμα καὶ ἑκατὸν σπαραγμούς. Μίαν χαρὰν καὶ ἑκατὸν δοκιμασίας. Αὐτὴ εἶνε ἡ ἀναλογία. Καὶ ἐνῶ ἀφ' ἐσπέρας ὀνειρευόμεθα ὅτι ἐντροφῶμεν εἰς

ἀτελεύτητον παράδεισον εὐδαιμονίας, αἴφνης τὸ πρῶτ' ἐξυπνώμεν εἰς κόλασιν συμφορῶν καὶ μαρτυρίου. . . Πές μου, Λίνα ἂν αὐρίον—μεθαύριον, τώρα αἴφνης, ἐμάνθανες ὅτι δὲν εἶσαι πλέον εὐτυχής, ὅτι. . .

Καὶ διεκόπη ὑπὸ λυγμῶν μὴ δυνάμενος νὰ ἐξακολουθήσῃ.

— Ἄλλὰ πρὸς τί ὅλα αὐτά, Κίμων μου; Λέγε! μὰς συμβαίνει λοιπὸν κανὲν τρομερὸν δυστύχημα; ἐκραύχασεν ἡ Λίνα, ἥς ἡ ἀνησυχία ἐκορυφοῦτο βαθμηδόν.

Καὶ ὁ Κίμων ἤρξατο νὰ τῇ διηγήται τὴν ἀποτυχίαν τῶν ἐπιχειρήσεών του, τὰς ἀπρόοπτους οἰκονομικὰς του περιπετείας καὶ τὰ θλιβερά γεγονότα τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

Ἦ Λίνα ἔμεινε ὡς ἀπολιθωθεῖσα, ὡς νὰ διετέλει ἐν παραισθησίᾳ. Τὸν ἤκουεν ἀσθμαίνουσα, ἐξαρτωμένη ἐκ τῶν χειλέων του, μεταπίπτουσα ἀπὸ ἐκπλήξεως εἰς ἐκπλήξιν, ἀπὸ τῆς μιᾶς ἐντυπώσεως εἰς ἄλλην ὀδυνηροτέραν. Καὶ οἱ λόγοι του ἐξερρήγγυντο ὡς κερανοὶ εἰς τὰ ὦτα της καὶ συνέτριβον τὴν ψυχὴν της καὶ συνεσκότιζον ὅλον ἐν εἰς μαύρας εἰκόνας τὴν τέως ἀνέφελον φαντασίαν της, ἐν τῇ ὁποίᾳ πρὸ μικροῦ ἀκόμη ἡ ζωὴ καὶ ὁ κόσμος ἤκτινοβόλει διὰ τῶν γλυκυτέρων χρωμάτων διαφανῆς, εὐώδης, ἐμπλεως φωτός, γαλήνης, χαρᾶς, ἁρμονίας.

Ἢ ὅταν ὁ Κίμων ἐπέρνε τὴν ἐξομολόγησίν του, ἐπεκράτησαν στιγμαὶ τινεὶ ἐπισήμου σιγῆς, ἣν καθίσταν ἐπιβλητικώτερον οἱ μονότονοι κρότοι τοῦ ἔκκρεμοῦς. Ἢ Λίνα ἔφερε κατ' ἀρχὰς τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ φλεγομένου μετώπου της, οἰοῦντι συγκρατοῦσα τὴν ἐκρηγνυμένην αὐτῆς κεφαλὴν, ἐνῶ διὰ τῆς ἐτέρας ἀπέμασσε δύο μεγάλα δάκρυα καταλειδόμενα βραδέως ἐπὶ τῶν ῥαδιῶν της παρειῶν.

Εἶτα, ὡς νὰ συνεκέντρωσε διὰ μιᾶς ὅλον τὸ ἠθικὸν κάλλος τῆς ψυχῆς της καὶ τὴν δυνάμιν τοῦ διαχυοῦς της πνεύματος, τὰ ὁποῖα πρὸ ὀλίγων ἀκόμη στιγμῶν ἐσκίαζον νέφη ματαιορροσύνης καὶ καπνοὶ κενοδόξων σχεδίων, ἠγέρθη γλυκεῖα, συμπαθῆς, ἀξιοπρεπῆς ἅμα καὶ ἀγέρωχος, ὡς ἡγεμονίς, ἐνῶ θεῖα τις αἴγλη κατηγάγεε συγχρόνως τὴν ἀγγελικὴν της μορφήν καὶ οὐράνιον μεδίαιμα ἀνέλαμψεν ἐπὶ τῶν χειλέων της.

Ἢ νοῖζε τὰς ἀγάλας της εἰς τὸν Κίμωνα, καὶ μετὰ φωνῆς μελωδικῆς ἐκ τρυφερότητος καὶ στοργῆς :

— Αἴ! καὶ τώρα; τῷ εἶπεν. Αὐτὴ ἦτον ὅλη ἡ θλιβερὰ ἱστορία καὶ μ' ἐτρόμαξες ἄδικα; Καυμένη, Κίμων! Κ' ἐγὼ ἐφοβήθηκα μήπως διέπραξες κανὲν φοβερὸν κακούργημα, μήπως. . . ἔπαυσε αἴφνης νὰ με ἀγαπᾷς. Ἐλα, σήκω, λάβε θάρρος. Ἢ κρῖμα! ποτὲ μου δὲν σὲ ἐπίστευα τόσον μικροψυχον καὶ δειλόν.

Ἢ Κίμων δὲν ἐτόλμα ἀκόμη νὰ πιστεύσῃ εἰς ὅτι, ἤκουεν. Ἐνόμιζεν ὅτι ἐπλανᾶτο ἐν ὄνειρῳ.

— Ἄλλὰ Λίνα μου, ἐψέλλισε, μόνον διὰ σὲ τρέμω, μὲ ἐνοεῖς; Μόνον διὰ σὲ φοβοῦμαι. . .

— Δι' ἐμέ; Ἢ Α! τί ἄδικος ποῦ εἶσαι. Καὶ μὲ ὑποθέτεις λοιπὸν τόσῳ μικρᾶν; Ὁχι, Κίμων! ἀπατάσαι. Σοῦ ὀρκίζομαι ὅτι εἶμαι ἔτοιμος νὰ διαμοιρασθῶ μαζῇ σου πᾶσιν πικρίαν καὶ στέφρην. Τί τάχα; μόνον λοιπὸν τὰς εὐτυχεῖς ἡμέρας ἔπρεπε νὰ συμμερίζωμαι μαζῇ σου; Ὁχι, ὄχι. Ἢν ἔχασες τὰ πάντα, σοῦ μένει ἀκερσία ἡ ἀγάπη μου. Δὲν σοῦ ἀρκεῖ;

— Ἄλλὰ δὲν ἐνοεῖς Λίνα, ὅτι εἶμεθα πτωχοὶ τώρα, ὅτι θὰ ὑποφέρῃς. . .

— Πτωχοὶ; ποῖος σοῦ τὸ εἶπε; Ἢ εἰς ἐναντίας θὰ εἶμεθα βεβήλοισι πάντοτε μὲ τοὺς θησαυροὺς τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης μας.

— Καὶ δὲν σκέπτεσαι ὅτι θὰ στερηθῆς τὰ θεάτρα, τοὺς χοροὺς, τὰς ἐσπερίδας, τὰς διασκεδάσεις, τὸν κόσμον; . . .

— Δὲν βαρύνεσαι! τί νὰ τὸν κάμω τὸν κόσμον; Πίστευσε με, αἰσθάνομαι! πληρῆξιν μέτα εἰς τὸν θόρυβον καὶ τὴν ψεύτικην ζωὴν τοῦ κόσμου.

— Καὶ σὺ πρὸ ὀλίγου ἀκόμα. . .

— Ἢ Α! ναί! ἤμουν ἀνόητ' παρεξηγοῦσα τὸν ἑαυτὸν μου. Τώρα ὅμως αἰσθάνομαι ὅτι θέλω καὶ πρέπει νὰ ζήσω μόνον διὰ σὲ καὶ ὄχι διὰ τὸν κόσμον.

— Καὶ ἂν ἀναγκασθῶμεν, Λίνα, νὰ φύγωμεν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας διὰ τὴν ἐπαρχίαν, νὰ ζήσωμεν δύο-τρία ἔτη λόγῳ οἰκονομίας εἰς τὴν ἐξοχὴν, εἰς τὴν μοναξιάν, εἰς τὸ μικρὸν ἐκεῖνο κτῆμα. . .

— Τόσῳ τὸ καλλίτερον! Σὲ βεβαιῶ, μὲ τρελλαίνει ἡ ἐξοχή. Καὶ τί ὠραιότερον; Ἐκεῖ μοῦ φαίνεται πῶς θὰ εἶμαι πλησιέστερον τῆς ψυχῆς σου καὶ τῆς ἀγάπης σου.

— Ναί, ἀλλὰ μόνη ἐκεῖ εἰς τὴν ἐρημίαν θὰ ἀναγκάζεσαι ἴσως νὰ κοπιᾷζης κάποτε. . .

— Μόνη! Πῶς μόνη, ἀφοῦ θὰ εἶμαι πλησίον σου; Ἐπειτα νὰ σοῦ πῶ, μ' ἀρέσει ἡ ἐργασία. Ἡ ἐργασία θὰ μου δίδῃ υἰεῖαν εἰς τὸ σῶμα καὶ γαλήνην εἰς τὴν ψυχὴν. Μὴ σε μέλη! Νὰ ἰδῆς τί καλὴ νοικοκυροῦλα θὰ σοῦ γείνω ἐγώ . . .

— Πτωχὴ Λίνα! πόσον εἶσαι ἄπειρος ἀκόμη τοῦ κόσμου. Μὰ δὲν συλλογίζεσαι διόλου ὅτι τίποτε δὲν μᾶς μένει; Ξεύρεις ὅτι κανὲν ἄλλο ἐφόδιον πλέον δὲν ἔχω διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, παρὰ τὴν προσωπικὴν μου ἐργασίαν;

— Δὲν ἔχεις; ἀπατάσαι! Ἐχεις τὴν υἰεῖαν σου, τὴν νεότητά σου, τὸ ἰσχυρὸν πνεῦμα σου, τὴν καλὴν σου καρδιά, τὴν υπόβλησιν σου καὶ ἐπὶ τέλους τὴν ἀγάπην μου. Τί ἄλλο θέλεις; Αἶ, κακὴ καὶ ἀχάριστε; . . . Ἄ! ἀλήθεια* στάσου μίαν στιγμὴν . . . κατὶ ἐσυλλογίσθηκα . . .

Καὶ ἐλαφρά, ταχεῖα, ὑπόπτερος, ὡς μυθικὴ τις νύμφη θεοπεσία, ἔδραμεν εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον, ἐξ οὗ μετὰ τινος στιγμῆς ἐπεφάνη πετώσα περιχυρῆς καὶ τρυφερὰ πρὸς τὸν Κίμωνα, κρατοῦσα εἰς χεῖρας ἠνεωγμένην μικρὰν περίκοσμον πυξίδα, διακέντητον ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος.

— Νά, Κίμων! ἐδῶ ἔχω ὅλα μου τὰ νυμφικὰ δῶρα, τοὺς ἀδάμαντάς μου καὶ τὰ χρυσοῦ κοσμήματα. Δὲν λέγω πῶς εἶνε σπουδαῖα πράγματα. Ἀλλὰ μ' αὐτὰ θὰ εἰμπορέσης προσωρινῶς νὰ οἰκονομήσης τὸν δανειστὴν σου ἐκεῖνον ποῦ σοῦ ἀπειλεῖ τὴν προσωπικὴν σου ἐλευθερίαν. . . ὦ! νὰ τὸν χαρῶ τὸν ἔξυπνον! . . .

Ἄ Κίμων ἐπνίγετο ἤδη ἐκ συγκινήσεως. Δὲν ἐκρατήθη πλέον.

— Λίνα μου! ἐφώνησεν εἶσαι ἄγγελος, εἶσαι ἡ θεία Πρόνοια. . .

Καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, τὴν ἔθλιψεν ἐπὶ τοῦ ἀναπαλλομένου στήθους του, τὴν κατέκλυσε δι' ἄσπασμῶν καὶ ἀφῆκε νὰ ρεῦσωσιν ἀκράτητα τὰ δάκρυά του.

Ἡ Λίνα ἔκλαιεν ἐπίσης καὶ ἐκείνη.

Ἦσαν τὰ πρῶτα δάκρυα τῆς εὐτυχίας των.

Ἄ Κίμων, ἀπὸ τοῦ βάθους ἐκείνου τῆς κοινωνικῆς του πτώσεως καὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστροφῆς, ἦτο ἐν τούτοις ὁ εὐτυχέστερος τῶν θνητῶν . . .

* Ἀθῆναι, 17 Φεβρουαρίου 1888

Κωνστ. Φ. Σκόκος

* Ἐν Ἀθῆναις τῆ 12 Ἰουνίου 1889.

Ἀξιότιμε Κύριε Σκόκο,

Οἱ ὀλίγοι στίχοι οὗς ἐπισυνημμένως σᾶς πέμπω μεγάλως ἀμφιβάλλω ἂν δύνανται νὰ τύχωσι τῆς ἐπιδιοκίμασίας σας καὶ νὰ σᾶς φανῶσι δημοσιεύσεως ἐπιδεικτικοί, μὴ ὄντες οὐδὲ πρωτότυποι κἄν, ἀλλ' ἀπλῶς μετάφρασις. Σᾶς τοὺς διακονῶ δὲ μᾶλλον διὰ τὸ παράδοxon τῆς παραγωγῆς αὐτῶν.

Ἐλαβον κατ' αὐτὰς ἐπιστολὴν ἐκ Παρισίων γαλλιστὶ γεγραμμένην ὑπὸ Κυρίας, ἀνώνυμον, ἢ μᾶλλον ψευδώνυμον, ἔχουσαν ἐγκεκλεισμένους στίχους γερμανικούς, τὸ πρωτότυπον τῶν ἐνταῦθα ἐπισυνημμένων, δι' ὧν ἡ γράψασα θρηνεῖ νέον τινὰ Ἑλληνα ἀποθανόντα· ἀλλ' ἀγνωστῶς ἐντελῶς τίς ὁ θρηνούμενος, ὡς καὶ τίς ἡ θρηνοῦσα, διότι μοι λέγει ὅτι ἔχει λόγους ἴν' ἀποκρύψῃ τὸ ὄνομα τῆς. Οὐχ ἤττον κολακευτικώτατα μοὶ ζητεῖ νὰ μεταφράσω τὸ ἐλεγείον τῆς, καὶ εἰ δυνατόν νὰ δημοσιεύσω τὴν μετάφρασιν εἰς ἐν τῶν ἀρίστων τῆς Ἑλλάδος περιοδικῶν.

Ἄ Ομολογῶ ὅτι ἀπέναντι τῶν ἁλλεπαλλήλων τούτων ἀγνωστων πᾶν ἄλλο διελογίσθη ἢ νὰ προῶ εἰς τὴν ζητουμένην μετάφρασιν. Ἄλλ' ἡ διακαὴς ἀγάπη ἣν ἡ ποιήτρια φαίνεται τρέφουσα πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὑπερίσχυσεν ἐμοῦ, καὶ ἰδοὺ ἐξετέλεσα τὴν μετάφρασιν. Ἄν αὕτη δὲν ἀπέβη κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς, διότι βεβαίως τὴν ἐπεθύμει καλὴν, ἐκπληρῶ κἄν τὴν ἄλλην εὐχὴν τῆς, τοῦ νὰ δοθῇ αὕτη εἰς ἐν τῶν ἀρίστων περιοδικῶν, καὶ πέμπω αὕτην εἰς τὸ ὑμέτερον, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι οἱ αὐτοὶ λόγοι ἴσως πείσονται καὶ ὑμᾶς νὰ τὴν δημοσιεύσητε.

Μετὰ πάσης ὑπολήψεως.

* Ὀλιγὸς πρόθυμος.

A. P. ΡΑΓΚΑΒΗΣ

Θ Ρ Η Ν Ο Σ

ΤΟΥ χρόνου τὸ ἀμειλικτον πτερόν κ' ἐμὲ προσβάλλον,
ἐκ ῥίζης μοὶ ἀνῆρπασε τὸ παρελθὸν τὸ θάλλον.
Ὅπισθω τρέπομαι, ζητῶν τοῦ ἑαρός μου τ' ἀνθῆ·
τὸ ἔαρ ἔγινε χειμῶν, πᾶν ἄνθος ἐμαράνθη.

2

Νὰ λησμονήσω ; Πῶς ποτὲ νὰ καταπιῶ ἢ λήθῃ
ὅ,τι μ' ὑπῆρξεν ἱερὸν κ' ἐνθέρμως ἠγαπήθῃ ;
Τίς ὁ τὸ φῶς τοῦ βίου του δεσθέν, τὰ ὄνειρά του
ιδῶν δεσθέντα, δὲν ποθεῖ τὸν ὕπνον τοῦ θανάτου ;

3

Ἔω φίλε ! Ὅτ' ἐκάθισο πλῆσιόν μου εὐδαιμών,
ἐπίστευον πῶς φθονερός θὰ σ' ἀναρπάσῃ δαίμων.
Κοινῆς ἀγάπης εἶδωλον, ἐλπίδων πλήρης, νέος,
ἐπίστρεψον ! Ἐπιστροφὴν ; ὦ ! τὴν ζητῶ ματαίως.

4

Ἄν μᾶς χωρίζ' ἡ ἀχανὴς ἀπόστασις, ὁ χρόνος,
ἀλλ' ἡ καρδιά μου πρὸς σὲ προστρέχει εὐγνωμόνως.
Ἄπῆλθε, κ' εἶν' ὁ βίος μου, ἂν δὲν ἐπανακάμψῃς.
ὅ,τι μεθ' ἡλίον λαμπρὸν δεσδοῦ ἀστέρως λάμπῃς.

5

Νῆ ἦτον ὅμως ὄνειρον, μὴ εἰς ἀπάτην ἦμιν
πιστεύσασα εἰς τὸ φοικτὸν ὃ θλίβει μου τὴν μνήμην ;
Ἔω ! ἴσως ζῆς, εἰ καὶ μακρὰν, καὶ θάλλει ἡ ζωὴ σου
εἰς τῆς Αἰγίνης τὰς ἀκτὰς, τῆς καλλιχλοῖδου νήσου.

6

Φοικτὸν πρὸ χρόνων μῆνυμα μοὶ ἔφερε τὸ κύμα
μακρόθεν, πῶς διέσρηξε τοῦ φίλου μου τὸ νῆμα
ὁ θάνατος, κ' ἐπρόφεραν τὴν ὥραν τοῦ θανάτου
ἐμοῦ, ἐμοῦ τὸ ὄνομα τὰ χεῖρῃ τὰ ὠχρά του.

7

Τ' ἀπαιδία μνύματα αὐτὰ ἂν ἦσαν ψεῦδη !
Ἄνιδως ἔτι πνέῃ ζῶν καὶ πρὸς ἐμὲ ἂν σπεύδῃ ! . .
Ἄλλ' ὄχι, φεῦ ! Τὸ ἀγγελμα τὸ τὴν πληγὴν μοι δόσαν,
αὐτὸ ὠμίλει πατρικῆς ἀπελπισίας γλώσσαν.

8

Ἄπῆλθεν ! Ἦτον τῶν Θεῶν ἀγαπητός κ' ἐκεῖνοι
πλῆσιόν τὸν ἠθέλησαν τοῦ θρόνου τῶν νὰ μείνῃ.
Ἄλλὰ κ' εἰς τὰ Ὀλύμπια ἀψ' οὐ ἀνέβη ὕψη,
πρὸς τὴν ἀγάπην του ποτὲ νὰ βλέπῃ δὲν θὰ λείψῃ.

9

Τὸ ὅτι ἠγαπώμεθα ἂν ἦτον ἁμαρτία,
ἂν τούτων τῶν ἁμαρτιῶν ὑπάρχῃ τιμωρία,
διατὶ μόνος του, ἐντὸς ἀειδοκίτου μέρους
νὰ φέρῃ ἀτελεύτητον ποινήν δι' ἀμφοτέρους ;

10

Καὶ ὅμως, ὅμως οὐδαμοῦ εἰς τὸ ἀλοῦν μου στῆθος
εἰσδύει μεταμέλεια. Ἐὰν τοῦ τάφου λίθος
ἐκάλυψε τὸν φίλτατον αὐτῆς μου τῆς καρδίας,
γλυκὺς ἐστὶν ὁ θάνατος εἰς κόλπους εὐτυχίας.

11

Τὸν τύμβον ἂν κατέλειπε, καὶ ἤρχετο καὶ πάλιν
νὰ μοὶ ἀνοίξῃ καθὼς πρὶν τὴν ποθητὴν ἀγκάλην,
πρὸ τῶν ποδῶν του ἐν παλαμοῖς θὰ ἐκκλινον τὸ γόνυ,
ὡς μ' ἔβλεπον γονυπετῆ οἱ πάλαι γλυκεῖς χρόνοι.

12

Διὰ τὴν σωτηρίαν του χαρίζω τὴν ψυχὴν μου·
διὰ τοῦ βέλους μόνῃ μου σπαράττω τὴν πληγὴν μου,
καὶ μετὰ πόθου δέχομαι βασάνους καὶ κολάσεις,
ἂν ἀπολαύσω πρὸς στιγμὴν τὰς παλαιὰς ἐκστάσεις.

13

Ἄπῆλθε, ναί ! Μετὰ κλαυθμῶν τὸν προσκαλῶ ματαίων·
Ὁ ἄπαξ ἀπελθὼν ἐκεῖ δὲν ἐπιστρέφει πλέον.
Ἐδέσθ' εἰς τέφραν ὅ,τι πρὶν φλόξ ἦτον λαμπροτάτη
κ' ἐπὶ τοῦ τάφου ἄκανθαὶ ἐδλάστησαν καὶ βᾶττοι.

14

Ἦπερ τὸ μνημᾶ του, Ἐλλὰς, χροσσοῦν ἐκτείνεις θόλον
τοῦ οὐρανοῦ σου, καὶ πνοαὶ ζεφύρων μυροδόλων
τὸν λόφον του θωπεύουσιν. Ἄλλ' ἡ ὠραία φύσις
μάτην γελᾷ. Δὲν ὀμιλεῖ εἰς τὰς νεκρὰς αἰσθήσεις.

15

Τὰ βλέφαρά του τὰ κλειστὰ φιλοῦν τὸ φῶς ἠρέμα
δὲν θέλ' εἰς ὑπερήφανον τὰ διανοίξει βλέμμα·
οὐδ' ἡ γλυκεῖά του φωνή, ταράττουσα τὰ χεῖρῃ,
τὰς εὐγενεῖς ἐμπνεύσεις του ὡς πρὶν θεν' ἀπαγγεῖλη.

16

Ἐπαύσατο παλλόμενον τοῦ φίλου νεανίου
τὸ στῆθος, εἰς τὰ θέλγητρα, εἰς τὰς χαρὰς τοῦ βίου·
οὐδὲ ὁ πούρς θὰ κινηθῆ ποτέ, ὁ πρὶν ταχύς του,
ἵνα μοι φέρῃ ἀσπασμούς τῆς τρυφερᾶς ψυχῆς του.

17

Πῶς ἤστραπτε τὸ κάλλος του ἀκτινοδόλον, θεῖον!
πῶς ἐπὶ γῆς διέπρεπεν ὡς εἰς τῶν Ὀλυμπίων!
Ἄλλ' ἡ ἀθάνατος μορφή θανοῦσα, εἰς τὸ χῶμα
ἐτέθη· κόνις ἔγινε τὸ πάγκαλόν του σῶμα.

18

Ἀκρόπολις! Ἡ δόξα σου εἰς τοὺς αἰῶνας μένει.
Διατρεῖσαι ἱερὰ ἐὰν κ' ἠρειπωμένη.
Ἄν κ' ἐπὶ σοῦ τριοχιλία παρῆλθον ὅλα ἔτη,
ὄ' ἀσπάζεταιται θαυμάζουσα ἡ ἀνθρωπότης ἔτι.

19

Ἄλλὰ καρδιά ἦτις ἦν ναός ποτε φυλάττων
ἐν ἑαυτῷ τὰ ἱερὰ ἁγίων αἰσθημάτων,
τῶν φθονητῶν τῆς θησαυρῶν στερεῖται μέχρι τέλους
εἰς τοῦ θανάτου ὡς θραυσθῆ τοὺς παγερούς σκοπέλους.

20

Γῆ κλασική, ἦν ἐκ ψυχῆς ἠγάπησα βαθέως
διὰ τὸ παναιώνιον, παγκόσμιόν σου κλέος,
διπλῶς νῦν τὴν οἰμώζουσαν καρδίαν μου ἔλκυεις,
Ἐλλάς, ἀφ' ὅτου τὰ ὀστᾶ τὰ προσφιλεῖ ἐγκλείεις.

21

Τὸ εὐθαλές σου ἔδαφος, τὸ φίλον, νὰ πατήσω
ἴσως ποτὲ δὲν μοι δοθῆ τοὺς ὀφθαλμούς πρὶν κλείσω.
Ἄλλὰ καὶ ἡ ἐσχάτη μου φωνὴ τῆς ἀγωνίας
θενὰ ἐκπέμψῃ διὰ σέ, Ἐλλάς μου, εὐλογίας.

* *

Ο ΣΙΔΗΡΟΥΡΓΟΣ

ΜΑΣΤΡΟ-ΚΡΟΓΙΑΣ

Φίλε κύριε Σκόκε,

Σᾶς στέλλω δια τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1890, ἀντι παντος
ἄλλου πενιχροῦ ἀποκυήματος τῆς φαντασίας μου, ἐν χαριέστατον παρα-
μῦθι τῶν ἐλληνίδων τὴν καταγωγὴν γυναικῶν τῶν Ἀρελάτων (Arles),
πόλεως κειμένης ἐν τῇ γαλλικῇ ἐπαρχίᾳ Προβηγκία (Provence), ἐνθα
καὶ ἡ πόλις τῆς Μασσαλίας, πάλαι ἀποικίας τῶν Φωκαέων, ὡς τοῦτο
πασίγνωστον.

Πέποιθα ὅτι θ' ἀναγνωσθῆ ἐπιτερπῶς εἰς τὴν δημῶδη γλῶσσαν, ἣν
γράφω μεν δυσκόλως, ὡφεῖλα δὲ ταύτην νὰ μεταχειρισθῶ, ἐπειδὴ το ἐν
λόγῳ παραμῦθι καὶ ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὴν δημῶδη προβηγκιανὴν γλῶσσαν
ἀκούεται.

Ἄν μ' ἐρωτήσετε, ἐγὼ δὲν τὸ ἤκουσα ἰδίῳι ὡσὶν, ἀλλὰ τὸ εὔρηκα
ἐντος τοῦ Ἡμερολογίου «Almanac Prouvençau pour lou bel an
1889», τουτέστιν εἰς καθαρῆουσαν γαλλικὴν γλῶσσαν «Almanac (*)
Provençal pour le bel an 1889.»

Μηδὲ μ' ἐρωτήσετε πῶς περιῆλθε τὸ Ἡμερολόγιον τοῦτο εἰς χεῖράς
μου· σᾶς λέγω μόνον ὅτι, ἀφότου καὶ ξένοι μέμφονται ἡμᾶς ὅτι προτι-
μῶμεν τὴν καθαρῆουσαν τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ, ερευνῶ μὴ δὲν ἐπραξαν
καὶ ἐκεῖνοι ὡς ἡμεῖς, καθαρῆσαντες ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν ἰδίαν γλῶσ-
σαν ἀπο τῶν χυδασιμῶν τῶν παντοίων αὐτῶν διαλέκτων.

Γάλλιος λόγιος. ὁ μεταφράσας τὸν κατωτέρω μῦθον ἀπο τῆς προβη-
γκιανῆς εἰς τὴν καθαρῆουσαν γαλλικὴν, προτάττει τὰς ἐπομένους πα-
ρατηρήσεις:

«Οἱ ὄντως ἀριστοῦργοι συνθέται τῶν παραμυθίων τούτων καταδει-
κνύουσιν εἰς ἡμᾶς ὅποσον δύναται τις νὰ καρπωθῆ ἐκ τοῦ γλαφυροῦ πελοῦ
λόγου τῶν Προβηγκιανῶν, λόγου ζῶντος, βριθέντος εἰκονικῶν ἐκφράσεων,
γονίμου ἀπρόοπτων σχημάτων, ἀξέστου καὶ ἅμα διαφανοῦς, γαλατι-
κατάτου καὶ ἅμα ἀφελεστάτου.»

Ἀγαθὴν αὐτὰ ταῦτα ἄτινα λέγονται καὶ παρ' ἡμῖν ὑπὲρ τῆς δημῶ-
δους γλώτσης. Καὶ ὅμως, δι' ἣν αἰτίαν οἱ Γάλλοι ὀμολογοῦν μεν τὰς

(*) Ἀξιοπαρατήρητον εἶνε, ὅτι καὶ τῶν προβηγκιανῶν ἡ διάλεκτος, καθὼς ἡ καθ' ἡμᾶς
δημῶδης, τρέπει προ τοῦ μ το λ εἰς ρ, almanac λέγουσα, ἀντι almanac. Καὶ παρ' ἡμῖν
ἡμῶς ἄ ρ μη προτρέπεται ἡ ἄλμη καὶ ἄ ρ μ υ ρο τὸ ἄλμαρόν.

χάριτας τῶν παντοίων δημῶδων διαλέκτων τῆς γλώσσης των, προετίμησαν δε την καθαρεύουσαν αὐτῶν, ἐν ᾗ ευρίσκουν ἄλλα, ὡς φαίνεται, πλεονεκτήματα, δια την αὐτην και ἡμεῖς προβαίνομεν εἰς καθαρισμον τῆς ἡμετέρας, καίτοι ὁμολογούντες τῶν δημῶδων αὐτῆς παντοίων διαλέκτων την ζωηρότητα.

Εἶπατε εἰς τους Γάλλους να επιστρέψωσιν εἰς τας δημῶδεις διαλέκτους των παραιτοῦντες την γλῶσσαν τοῦ Κορνηλίου και τοῦ Ῥακίνα, τοῦ Βίκτορος Οὐγκεν και τοῦ Λαμαρτινού των, ὡς ἄχρουν και ἀχάρिता. Και ὡσαύτως εἶπατε εἰς τον Κοράην να τρέψη την γλῶσσαν του εἰς την τοῦ Πτωχοπροδρόμου και την τοῦ ποιητοῦ τοῦ Ερωτοκρίτου.

Εἶνε μάταιον· ἔλθετε δε μᾶλλον ν' ἀκούσωμεν το παραμῦθι τῶν Ἀρελάτων, εἰς γλῶσσαν ὅσον μ' ἦτο δυνατον δημῶδη.

Ι. ΙΣΙΔΩΡΙΑΔΗΣ ΣΚΥΛΙΣΙΣΗΣ.

«Κάποτε, καθως γνωρίζετε, ὁ αὐθέντης ὁ Χριστος καταβαίνει μαζῆ με τον Ἅγιο Πέτρο ἀπο τον παράδεισο εἰς την γῆ, δια να ἰδῆ πῶς πᾶν ἐδῶ κάτω τὰ πράγματα, καὶ ὅπου χρειάζεται να ὑψώσῃ τους ταπεινούς, και να ταπεινώσῃ τους ὑπερηφάνους.

Λοιπον μία τῶν ἡμερῶν, κυριακή, ἦλθαν να κάμουν ἓνα μικρο γύρο εἰς ταις Ἀρελάταις και τα περιχωρα· ἐπαράλαβαν δε και τον Ἅγιο Ηλία τον Λεμοσιξιάνο (Limousin), καθο γέννημα τῆς Προβήγκιας και πολυ αγαπημένο ἀπο τους κατοίκους τῶν Ἀρελάτων, ὅπου κάθε καλοκαίρι περιφέρουν το φορτηγο ἁμαξάκι του.

Και πρῶτα, πρῶτα, ἀφοῦ κατέβηκαν, ἐπῆγαν και σταχυολόγησαν ἓνα δεμάτι ψυχαις δια τον παράδεισο· ὕστερα ἦλθαν ν' ἀκούσουν την θεία λειτουργία εἰς τον ναο τοῦ Ἁγίου Τρέφμου. Μετα την ἀπόλυση, ἐνῶ ἰστάθηκαν να ἰδοῦν τον κόσμο ὅπου ἔβγαينه ἀπο την ἐκκλησία και τους καλους χριστιανους τῆς πολιτείας (ἐπειδὴ και ἐκεῖνον τον καιρο οἱ ἄνθρωποι εἰς ταις Ἀρελάταις ἦταν ευλαθέστεροι παρ' ὅτι σῆμερα) καθως και ταις ἐξακουσμέναις δια την ευμορφία τους Ἀρελατιναις γυναίκαῖς, ὁ αὐθέντης ὁ Χριστος γυρίζει· ἐξαφνα και βλέπει τον Πέτρο συλλογισμένο.

— Ξεύρεις τίποτε, Πέτρε; τοῦ λέγει.

— Κύριε.

— Εγὼ λέγω να πανδρευθῆς.

— Εγὼ... να πανδρευθῶ! Ὡς και Κύριε, εἶπεν ὁ Πέτρος· μήπως και ξεύρεις να ἐκάμα καμμία ἁμαρτία βαρύτερη, ὡστε θέλεις να με καταδικάσῃς εἰς μία μετάνοια ὡσαν αὐτή; Καθως

βλέπεις, το κρανίο μου ὑαλίζει ἀπο την φαλάκρα· ἀπόμεινε γυμνο ὡσαν το γόνατό μου. Παρατηρεῖς και τα γένεα μου... Ἄ! ἀν εἶχα δέκα ἔτη ολιγώτερα, δεν θα ἔλεγα το ἐνάντιο· ἀλλα τώρα πλειά...

— Ἀφες αὐτά, ἄφες αὐτά, ἀπεκρίθη ὁ Κύριος· κάλλιο να πανδρευεταῖ ὁ ἄνθρωπος παρα να μὲνῃ ἐλομόναχος.

— Και... ποῖαν θέλεις ἐγὼ να ἔρω:

— Την πρώτη, ὅποια και ἀν ἦνε, ὅπου θα τύχῃ εἰς τον δρόμο μας.

— Κύριέ μου, τί να σοῦ εἰπῶ; Ἄς γίνῃ λοιπον κατα το θέλημα σου. Φθάνει να ἦνε, αὐτῆ ὅπου θ' ἀπαντήσωμε, κάπως...

— Πέτρε, Πέτρε! δεν σοῦ επιτρέπεται να εἶσαι δύσκολος.

Ὁ Ἅγιος Ηλίας τους ἤκουε, κ' ἐγελοῦσε ὑποκάτω ἀπο την γενειάδα του.

Ἐπῆραν τότε και οἱ τρεῖς σιωπῶντας τον ἀνήφορο και ἔτράβιζαν κατα το μέρος τοῦ Σταυροῦ (Croix de la Major).

Μόλις ἐπροχώρησαν ὀλίγα βήματα, και ὁ Κύριος, — αὐτῆ να ἔπαρῃ, Πέτρε.

Ἡ γυναῖκα ὅπου τοῦ ἔδειξε ἦταν μία γοργα ὅπου μόλις ἐσαιρνε τα κουρελοφουστανά της με τα ἐξῆταν, ἐβδομητῆνα ἔτη ὅπου ἴχονε εἰς την ῥάχη της κοῦτσα μιά, και κοῦτσα δύο, και καθάρια ἐπάνω της... ὡσαν το ξύλο ὅπου ἀναιθαίνου και κουρνιάζου ἀὶ κότταις.

— Δια τους οἰκτιρμούς σου, Κύριε! κράζει ὁ Πέτρος σκεπάζοντας με τα δύο του χεῖρα τα μάτια του. Μεγάλη ἦ χάρις σου, ἀλλα πότε, σὺδέποτε θα κάμω ταῖρῖ μου ἓνα πλάσμα ὡσαν αὐτό.

— Πέτρε!...

— Ἄλλα, Θεέ μου! προτιμῶ να μείνω χηρευμένος καθως εἶμαι. Σε καθικετεύω...

— Πολυ καλά, ἀπεκρίθη ὁ Κύριος χαμογελῶντας, ἀφοῦ αὐτο σοῦ φαίνεται τόσο μεγάλο κακό, και με ἰκετεῦεις τόσο, ἀς ἦνε σε σπλαγγνίζομαι. Να ἰδοῦμε το λοιπον την ἄλλην ὅπου θα μᾶς τύχῃ... Νὰ την και ἔλα· δι' αὐτήν, νομίζω, δεν ἔχεις τίποτε να εἰπῆς.

— Δι' αὐτῆ την πυγμαία, ὅπου δεν εἶνε ὑψηλότερη ἀπο μία φροκαλιά; Ἄ! ὄχι! σπλαγγνίσου με, Κύριέ μου, σπλαγγνίσου με!

— Πρᾶγμα ἀπίστευτο, εἶπε τότε ὁ Ἅγιος Ἡλίας, να ὀρισκονταῖ εἰς ταις Ἀρελάταις τόσο κακοκαμωμέναις γυναίκαῖς! Αἱ, Πέτρε; ἀφανταῖς το λοιπον γίνῃσαν ἐκεῖναις ὅπου εἶδαμε να ὀγαίνου ἀπο την ἐκκλησία προ ὀλιγο; Ἐπαρτήρησες;...

εκείνη μάλιστα την μελαγχροινή νέα, όπου κατέβαινε με αγγέλου τωόντι σχήμα τα σκαλοπάτια του νάρθηκα!...

— Εσύ, Ἡλία, καλά θα κάμης να βάλῃς φυλακή εις το στόμα σου, εἶπεν ὁ αὐθέντης ὁ Χριστός εις τον Ἅγιο Ἡλία. Ὑστερα γυρίζει και λέγει εις τον Ἅγιο Πέτρο, όπου ἔπλεε μέσα εις τον ἰδρώτα και μόλις ἔστεκε εις τα πόδια του, — Ἄς ἦνε λοιπόν, Πέτρε! ὑπόμονη και αυτη την φορά. Τοῦτο ὅμως ὅπου κάμνω δια σέ, γνώρισε πῶς δια κανέναν ἄλλο δεν θα το ἔκαμνα. Αλλά τώρα, ὅποια και αν τύχη ἢ τρίτη, θα εἶνε αυτη αναπόφευκτα. Μάθε τοῦτο απο τα τώρα, κ' ευπρός· ἀς προχωρήσωμε.

Ὀλίγο παρέκει, — Λάβε, Πέτρε, εἶπεν εις τον μαθητή του ὁ αὐθέντης ὁ Χριστός· αυτη θα εἶνε ἡ γυναϊκά σου... .

Και τώρα θα ἔχετε περιέργεια να μάθετε ἄσαν ποια ἦταν αυτη ἡ τρίτη. Ἦταν μία κόρη καλη και τίμια απο την Ταρσκόνα, πτωχη ὑπηρέτρια, αλλα ἡ κακομοίρα (pécaille) ἔνα φόβητρο απο την ασχημιά της. Δι' αυτην ἔλεγαν οἱ συντοπιταί της, πῶς καλά θα ἔκαμνε νὰ στέκη εις τα χωράφια την ὥρα ὅπου κιτρινίζουν τα στάχυα, δια να σκιάζωνται ἄμα την βλέπουν και να φεύγουν τα πουλιά. Μία ζεσκονίστρα μακρυνά ως εκεῖ ἄνω, και ξερη δια τον διάβολο... .

Ὁ Ἅγιος Ἡλίας δεν ημπούρεσε να κρατήσῃ τα γέλοια· αν ειπῆς δια τον Ἅγιο Πέτρο, μάλις εσήκωσε τα ἄμτια του προς εκεῖνο το ελεεινο γύναιο, και ἔγινε ἡ ὄψη του ἄσαν τοῦ νεκροῦ. Ἔτι να κάμη ὁμως; Ἐκλινε την κεφαλὴ του και εἶπε, «Θεε καὶ Κύριε! ἀφοῦ πλειο δ' ἐμπορῶ να σοῦ εἰπῶ το ὄχι, γρηθητέω το θέλημα σου ὡς εν ουρανῷ και ἐπι τῆς γῆς.»

— Και τώρα λοιπόν, φίλοι μου, εἶπεν ὁ Κύριος, εδῶ κοντα εἶνε ὁ νας του Ἁγίου Γαβριήλ· ελάτε εκεῖ να πᾶμε, επειδη εις εκεῖνον τον δρόμο ἔχομε και κάτι ἄλλο να κάμωμε, πράγμα σπουδαῖο πολύ.

Ἔτσι ἐπῆραν τον δρόμο και οἱ τέσσαρες, — ἄγγουν τέσσαρες μαζῆ με τὴν Ταρσκονέζα, — και μιά, και δύο, πᾶν κατα την εκκλησία του Ἁγίου Γαβριήλ. Ὁ Πέτρος, ἔλεγεσ πως εσύρνετο, και ὄχι πῶς ἐπροπατοῦσε.

* *

Ὀχι μακρυνά απο την εκκλησία του Ἁγίου Γαβριήλ ειχε το εργαστήρι του ἕνας σιδηρουργος ἐξακουσμένος· το σφυρί του ἔχουετο απο μακρυνά να κουδουνίζῃ ἐπάνω εις τον ἄκμονα. Αυτος ὁ σιδερεῶς ἠνωμάζετο Μαστρο-Κρόγιας. Ἦταν ἕνας ἄνθρωπος μαῦρος εις την ὄψη, βαρύν, σωματώδης, και γεμάτος απο ἐπαρση·

ἔλεγε πῶς κανέναν δεν τοῦ εβγαζε πλώρη, ἄγγουν ἐπάνω εις την τέχνη του, και πῶς ἦταν ὁ μάλιστα τῶν μαστόρων σιδερεῶδων, ὄχι μόνο μέσα εις ταις Ἀρέλαιταις, αλλα και ἔξω, εις ἀπόσταση σαράντα ὠρῶν.

Τέτοιαν οἴσησῃ την εἶχεν ὁ Μαστρο-Κρόγιας.

Προχωροῦν, προχωροῦν, φθάνουν εις το εργαστήρι του, και πρῶτος απο ὅλους ἐμβαίνει μέσα ὁ Ἅγιος Ἡλίας. — καθο σιδηρουργος και αυτος ἕναν καιρό. Ἦταν ὅλος χαρά, ὅπου ἔξανθλεπε τὰ πράγματα τῆς παληῆς του τέχνης. Ὁ αὐθέντης ὁ Χριστός, ὁ Πέτρος και ἡ αρραβωνιστικὴ του ἐμβῆκαν και αυτοι κατόπι του.

Τώρα, καθως καταλαβαίνετε, ὁ αὐθέντης ὁ Χριστος δεν εἶνε χρεία ν' ἀκούσῃ τον καθένα τί λέγει, δια να μάθῃ τί ἔγει μέσα εις τον νοῦ του. — Ἡλία, σκύθει και λέγει εις το αυτι τοῦ Ἁγίου Ἡλία παίρνωνας το σφυρι απο τα χέρι του, ἄρες με εγω ν' αποστομώσω αυτον τον ἄνθρωπο, και συ φύσα μόνο την φωτιά.

— Καλῶς τα κάμνεις, μαστορα! εἶπεν ὁ Κύριος εις τον μαστορα τῶν μαστόρων σιδερεῶδων. Δεν μοῦ κάμνεις την χάρη να με αφήσῃς μία στιγμὴ, αν αυτο δεν σε πειράζῃ, να σφυρηλατήσω κάτι τι ἐπάνω εις τον ἄκμονά σου, ἀφοῦ, καθως βλέπω, ἐσχάλασε και ἀκόμη δεν ἔσθυσε ἡ φωτιά; Κᾶπως κ' εγω ἔχω κάμει εις αυτη την δουλειά, και μάλιστα, αν ηρχόμασθε πλειο ἠνωῖς, ημποροῦσα και να σοῦ ἔδινα κανένα χέρι.

Εἶπε με τον νοῦ του ὁ σιδερεῶς, πῶς ὁ αὐθέντης ὁ Χριστος θα ἦταν κανέναν ἐπιτήδειος μαθητής, ἴσως ὁ υἱος κανενος καλοῦ μαστόρου, η και κανένα ἀρχοντόπουλο ὅπου ἤθελε τάχατες να διασκεδάσῃ.

— Ὅπως αγαπᾶς, τοῦ ἀποκρίνεται· ἔπαρε και δοκίμασε. Ὅμως ἤθελε προτήτερα να μοῦ ειπῆς, δεν φοβάσαι, ξανθούλη μου, μη μαυρίσῃς αυτὰ σου τα κάτασπρα χέρια, η μη καύσῃς τον μανδῦα σου και λερώσῃς και τα εὔμορφά σου τα μάγουλα;

— Δεν βλάπτει· αν ὀλίγο λερῶθῶ, το πηγάδι σου εἶνε παρέκει· πάγω ὕστερα και πλύνομαι.

— Ὅρισε λοιπόν, παλληχάρι μου. Νά, την ποδιά μου· ἔπαρέ την και κούμωσέ την ἐπάνω σου. Να ιδῶ τί εἶσαι καλος να κάμης. Σ' ἐπῆρα απο καλο ἄματι, και ημπορούσαμεν να συμφωνήσωμεν. να ελθῆς εις την δουλειά μου. Λέγω πῶς να γίνῃς ἄνθρωπος, αν κᾶπως ἐργάσθηκες κοντα εις μαστόρους καλοῦς.

Ὁ Ἅγιος Ἡλίας ἐπλέγονταν απο την ἐπιθυμία να ἄρῃ αυτος το σφυρί, δια να δείξῃ την τέχνη του.

— Αν ἤθελες εγω να σε βοηθήσω, σκύφτει και λέγει εις τον αὐθέντη τον Χριστό.

— Οχι, όχι, Ηλία! αλλά καθώς σου είπα, εσύ μόνο να φυσᾷς, απεκριθήκε ὁ Κύριος.

Εἰς αὐτὰ ἐπάνω, φάνηκε ὁ αὐθέντης ὁ Χριστός τον γαλιζίου του μανδύα, ἀνασύρει τοῦ βούχου τὰ μανίκια, περιζώνεται τὴν δερμάτινη ποδιά, καί... — Εσύ, Πέτρε, ἔπαρε αὐτο το σφυρί.

Πιάνει τότε μ' ἕνα εὐμορφο τρόπο τὴν κόρη ὅπου εἶχαν φέρει μαζί τους, καὶ ζούφ! τὴν καθίζει ἐπάνω εἰς τὴν φλόγα καὶ τον καπνο τῆς φωτιᾶς. Ἦκουες «Αἶ! αἶ! αἶ!» ἢ Ταρασκοπέζα. Καὶ ὕστερα ζούφ! τὴν ἰδία ἐπάνω εἰς τον ἄκμονα. Καὶ πάτα! τάτα! πάτα! τάτα! Κτύπα μόνο, Πέτρε, κ' ἐγγίνα σου.

Ὁ Πέτρος το πῆρε με τὰ σωστά του ἀνέβαζε καὶ κατέβαζε ἐκείνο το σφυρί, ὡς νὰ χτυποῦσε καθαυτο πυρο σίδερο.

Ὁ καπνός ὅπου ἀνέβαινε ἀπο τὸ καμίνι τοῦ σιδερέῃ μοσχοβολοῦσε. Ὁ κακομοῖρος ὁ Μαστρο-Κρόγιας ἐκύτταζε αὐτὰ ὅλα ἄσαν παραλοισμέμος. Τοῦ φαίνονταν πῶς εἰς τ' ὄνειρό του τὰ ἐβλεπε.

Νὰ μὴν τὰ πολυλογῶ, ἀφοῦ καλά ἀνέβηκαν καὶ κατέβηκαν τὰ σφυριά, τινάζοντα κάθε φορὰ τὰς σπίθαις εἰς ὄλο το εργαστήρι, καὶ ἀφοῦ ὅλη ἡ δουλειὰ ἐτελείωσε, — καὶ θεῖκα μάλιστα, εἰμπορῶ νὰ σᾶς εἰπῶ, — ὁ αὐθέντης ὁ Χριστός ἐνδύσεν ἀμέσως τὴν νύφη· αὐτὴ δέ, καθο κουρασμένη, ἐπειδὴ κ' ἐπέρασε τρεῖς φορὰς ἀπο τὴν κόλασι εἰς τὸ καθαρτήριο τοῦ σφυριού, ἐκάθησε ἐπάνω εἰς τον ἄκμονα καὶ ἐτίριψε τὰ μάτια της, ἄσαν νὰ ζυῖνησε ἐκεῖνὴ τὴν στιγμῆ. Τί νὰ ἰδῆς! ἀπο μακρὰ ὅπου ἦταν ἄσαν κονταροζύλο, εἶχε γίνει οὔτε ὑψηλή, οὔτε κοντή· εὐμορφοκαμωμένη, παχουλή ἄσαν νὰ τὴν ἐβγαλες ἀπο τον τόρνο... τόσο πού ὁ Πέτρος ἔχασε τὸ νοῦ ἀπο τὴν χαρὰ του, νὰ βλέπῃ, ὦ τοῦ θαύματος! ἐκεῖνὴ τὴν ἀραβωνιστικὴν τοῦ λευκῆ ἄσαν τον κρίνο, με τριανταφυλλένια μάγουλα, μία νέα παρθένια ἄσαν τὸ κρῦο νερό· καὶ νὰ τον βλέπῃ, καὶ νὰ τοῦ χαμογελᾷ γλυκά, γλυκά.

— Αἶ, φίλε, γυρίζει τότε καὶ λέγει ὁ Ἅγιος Ηλίας εἰς τον Μαστρο-Κρόγια· πῶς τὴν βλέπεις αὐτὴ τὴν ἐργασία; Σοῦ φαίνεται πῶς νὰ ἐπέτυχε;

— Μ!... κάμποσο καλά, δια ἕνα παιδί ὅπου δεν εἶνε αὐτὴ ἡ καθαυτο δουλειά του. — ἀποκρίνεται ὁ σιδερέῃς μ' ἕνα στρυφνὸ χαμόγελο. — κίτρινος ὅμως ἄσαν τὸ κυδῶνι τὸ ὄριμο.

— Λοιπὸν ἔχε γειά, εἶπεν ὁ Ἅγιος Ηλίας, καὶ καλὴ σου φώτιση, μάστορα τῶν μαστόρων σιδεράδων· καλὴ σου φώτιση!

* *

Καὶ νὰ σοῦ ὁ καλός σου ὁ Ἅγιος Πέτρος κλίνει καὶ προσφέρει εἰς τὴν ἀραβωνιστικὴν του τον ἀγκῶνά του· αὐτὴ κοκκινίζει κα:

στηρίζεται ἄνω του, καὶ κατ' αὐτον τον τρόπο βαστούμενοι καὶ οἱ δύο τους, νύφη καὶ γαμβρός, παίρνουν τον δρόμο ἀργά, ἀργά, κατὰ τὴν ἐκκλησία.

Μόλις ὁ αὐθέντης ὁ Χριστός ἐπάτησε τὸ κατόφλι τοῦ ναοῦ, καὶ ὁ κώδωνας ἤρχησε μόνος του νὰ σημαίνῃ ἐορτάσιμα, καὶ οἱ πολυέλαια ἀμέσως ἤναψαν ὅλοι ἀφ' ἑαυτοῦ τους. Εκεῖ, ἐμπρός εἰς τὸ ἅγιο βῆμα, ἐγονάτισαν ὁ γαμβρός καὶ ἡ νύφη, καὶ ὁ αὐθέντης ὁ Κύριος τους ἔδωσε τὴν εὐλογία του.

* *

Ἄς ἐλθωμε τώρα εἰς τον Μαστρο-Κρόγια.

Ἀφοῦ ἔβγῃκαν οἱ ἅγιοι ἀπο τὸ ἐργαστήρι του, πράσινος αὐτός ἀπο τὴν ζήλεια του, — Ἄ, εἶπε με τον νοῦ του· τώρα θὰ ἰδοῦν ἀν δεν εἶμαι κ' ἐγὼ ἐπιτήδειος; νὰ κάμω αὐτο τὸ ἴδιο πού ἔκαμε. Θέλω κ' ἐγὼ νὰ ἔχω μίξ γυναῖκα εὐμορφὴ καὶ ἄσαν τὸ κυπαρίσι· λυγερή. — Βρε Ζαμπετώ! (ἴ) λέγει εἰς τὴν γυναῖκα του ἅμα τὴν εἶδε καὶ ἤλθε (ἐπειδὴ κ' ἔλειπε αὐτὴ ἀπο τὸ ἐργαστήρι τὴν ὥρα ὅπου ὁ αὐθέντης ὁ Χριστός εἶχε κάμει τὸ θυμᾶ του)· βρέ γυναῖκα! νὰ ἰδῆς τί ἔχω τώρα νὰ κάμω· μόνο συ καθόλου νὰ μὴ φοβηθῆς.

Καὶ ὁ μασκαράς, ἀλήθεια κ' ἀλήθεια, ἀρπάζει ὡς νὰ πῆς ἄψε, σβίσε τὴν γυναῖκά του, μία γυναῖκα μεσόκοπη, καμποῦρα ὅμως καὶ στραβοσκελέα, καὶ ζούφ! τὴν καθίζει μέσα εἰς τὸ καμίνι του!

Βάλλει τὰς φωναῖς ἡ κατακακομοῖρα· «Βρε ἄνδρα τί κάμνεις; Ἐλεος! ἔλεος!» ὡς ὅπου ὁ καπνός τῆς ἐκόψε τὴν ἀναπνοὴ κ' ἐκατάπνιξε τὰς φωναῖς της. Καὶ ζούφ! αὐτός τὴν παίρνει μέσ' ἀπο τὴν φωτία καὶ τὴν ῥίχνει εἰς τον ἄκμονα. Καὶ δός του, δός του τὰς βαρειὰς σφυρεῖαις ἐπάνω ἔστο σῶμά της.

Ναί! κάθω περίμενε· οὔτε μία σπῖθα δεν ἐβγαίνει. Ἀμ' βγαίνει ποτε σπῖθα ἀπ' ἕνα σακκὶ γεμάτο κοπριά; Εκείνος ἔλεγε πῶς θὰ τοῦ γίνονταν μία κόρη εὐμορφὴ ἄσαν τον ἥλιο, καὶ ἀντι ἐκεῖνο πού περίμενε, τί νὰ ἰδῆ ἄνω ἔστον ἄκμόνῃ του; ἕνα φρικτὸ σφο ἀπο κρέας καὶ κόκκαλα· καὶ μαῦρο ἄσαν τὴν πίσσα.

— Γυναικοῦλά μου, γυναικοῦλά μου!

— Ναί, γυναικοῦλά σου! περίμενε πῶς θὰ σοῦ ἀποκριθῆ! Ἀφοῦ βλέπεις πού τὴν ἔκαμες κουρκοῦτι.

Εκεῖνὴ ἡ δυσωδία τοῦ καπνοῦ πού γυθῆκε παντοῦ τριγύρω ἦταν νὰ κρατῆ κάνεις τὴν μύτη του καὶ νὰ φεύγῃ μία ὥρα μακρὰ.

(ἴ) Gibeto.

Αί! τώρα, Μαστρο-Κρόγια; Τι σκοπο τον έχομε, ύστερ' απ' αυτη την συμφορά;

Πέφτει το σφυρι απο τα χέρια του· ὄλο το αἷμά του εκόπηκε εις την καρδιά του. Αφίνει το εργαστήρι του, και τρέχει 'σαν παλαβος ἴσα τον δρόμο ποῦ εἶχε πάρει και το ξανθο εκείνο παλληκάρι, στοχαζόμενος πῶς αυτο και μόνο ημπεροῦσε να διορθώση το μέγα κακο ποῦ ἐπίασε ὁ ξεμυαλισμένος κ' ἔκαμε.

Καθως τον ἴκουσε ὁ αυθέντης ὁ Χριστος να ἐρχεται εξοπίσω του, στέκει και γυρίζει να τον κυττάξη.

— Αυθέντη, αυθέντη μου! εἶμαι ἕνας ανάξιος. Κράζει και τοῦ λέγει ὁ σιδερεῶς λαφασμένος. "Ἡμαρτον, και να με σπλαγχνισθῆς. Ἦλθα να σοῦ ειπῶ....

— Εὐρώμ τι ηκολούθησε, — τοῦ αποκρίνεται ὁ αυθέντης ὁ Χριστός. "Ὅμως δι' αυτή σου την μετάνοια σε σπλαγχνίζομαι και σε συγχωρῶ. Γύρισε εις το εργαστήρι σου, και ὄλα πᾶν καλά. Αλλα πρόσεξε, ἄλλη φορα να μην ἔχης την οἴηση πῶς εἶσαι μάστορας τῶν μαστόρων. Αυτο κάνεις να μην το ειπῆ.

* *

Ὅσακις διηγεῖτο το παραμῦθι τοῦτο ἡ μάμμη, εσταυροκοπεῖτο προσθέτουσα:

«Και τότε ὁ Σωτήρας τοῦ κόσμου, ὁ "Αγιος Ηλίας, ὁ "Αγιος Πέτρος και ἡ ταπεινη εκείνη ὑπέρετρια ἐγιναν ἀέρας μέσα εις την εκκλησία και εχάθησαν εις τα ουράνια. Ὁ σιδερεῶς απο το ἄλλο μέρος ἐφυγε τρέχωντας ταχύτερα παρα καθως ὅπου ἦλθε, και τι να ἰδῆ εις το κατόφλι τῆς θύρας τοῦ εργαστηριοῦ του; την γυναῖκά του να τον προσμένη ἡσυχῆ, ὡσαν τίποτε να μην τῆς ηκολούθησε. Επλεξε την κάλτσα τῆς.

Σᾶς ἀφίω να στοχασθῆτε με τί χαρα την επῆρε και την ασπάσθηκε.

Και νά, με ποῖο τρόπο, σαν ὁ Θεος ευδοκήσῃ, σηκόνει τους ταπεινους απο τα κάτω, και ταπεινώνει τους υπερήφανους.»

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΙΓΙΝΗΤΗΣ

Ὁ ἔξοχος Ἕλλην ἀστρονόμος, οὐ τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦδε ἤρξατο νὰ περιβάλλῃ ἡ ἀνέσπερος αἴγλη τῆς ἀθανασίας παραδιδόμενον εἰς τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ τιμῶν οὐ μόνον τὴν φύσασαν καὶ ἐκθρέψασαν αὐτὸν Ἑλλάδα ἀλλὰ καὶ σύμπαντα τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον τοῦ αἰῶνος, ἀνήκει εἰς γνωστὴν ἀθηναϊκὴν οἰκογένειαν.

Ὅταν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, παῖς ἔτι, μόλις δεκαπενταέτης, ὁ Δημήτριος Αἰγινήτης, ἐπεράτω ἐνταῦθα τὰς πρώτας ἐγκυκλίουσ σπουδὰς καὶ

ἐνεγράφετο ἐν τῇ μαθηματικῇ σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου, πάντες βεβαίως οἱ ἐντυγχάνοντες αὐτῷ, συμμαθηταί, καθηγηταί, διδάσκαλοι, φίλοι, γνώριμοι, διέβλεπον σπανίαν ἰδιοφυίαν καὶ πνεῦμα ἀνίσχυον, μετάρσιον, ἐρευνητικόν, ἀνυψούμενον ὑπεράνω τοῦ συνήθους κύκλου καὶ τῆς συνήθους δράσεως καὶ ἀντιλήψεως. Ἀλλὰ τίς ποτε ἠδύνατο νὰ προῖδη ὅτι ὑπὸ τὸ μερᾶκιον ἐκεῖνο, ὑπὸ τὴν παιδικὴν ἐκείνην μορφήν, ἐφ' ἧς δὲν εἶχεν ἔτι ἐπαρθῆσει ὁ πρῶτος γυῖος τῆς ἡθῆς, ὑπέφωσεν ἐξαισία μεγαλοφυΐα, μέλλουσα τόσον ἐνωρίς νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὰ ἄδυτα τῆς ὑπάτης τῶν ἐπιστημῶν, τῆς Ἀστρολογίας, νὰ διανοιξῇ νέους ἐν αὐτῇ ἀγνώστους τέως ὄριζοντας ἐρεύνης καὶ παρατηρήσεως, καὶ νὰ καταπλήξῃ τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς ὑψηλῆς ἐπιστημονικῆς κύκλους; Ἐν τούτοις εἶνε ἀληθές ὅτι κατὰ τὰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις οἱ καθηγηταὶ αὐτοῦ ἐκπλαγέντες καὶ θαυμάσαντες τὰς γνώσεις καὶ τὸ μοναδικὸν τάλαντον τοῦ νεαροῦ καὶ ἀγενεῖου ἔτι ἐπιστήμονος, δὲν ἠρκέσθησαν νὰ ἀνακηρύξωσιν τὸν Δημήτριον Αἰγινήτην θρι-

αμβευτικῶς διδάκτορα μόνον, ἀλλ' ἐπὶ πλέον ἐζήτησαν ὁμοφώνως, αὐθορμήτως καὶ μετ' ἐπιμονῆς παρὰ τῆς Συγκλήτου τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως ἀποσταλῆ εἰς Ἑσπερίαν.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν του εἰς διδάκτορα ὁ καθηγητῆς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ κ. Κυπάριστος Στέφανος ἐξ αἰσθήματος ἐκτιμῆσεως πρὸς τὸν νεαρὸν ἐπιστήμονα παρεχώρει αὐτῷ τὴν ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ὑπαξιωματικῶν θέσιν του, ἐν ἣ καίπερ νεώτατος τὴν ἡλικίαν πάντων τῶν μαθητῶν οὐς ἔμελλε νὰ διδάξῃ, κατώρθωσεν οὐχ' ἤττον νὰ διαπρέψῃ ἐφελκύσας ἀμέριστον τὴν κοινήν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμόν. Ἄμα γνωσθέντος τοῦ ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ διορισμοῦ του πάντες ἐφοβήθησαν τότε μὴ τοὶ ὁ ἀμιστὰς ἔτι νεανίας δὲν δυναθῆ, ἐλλείψει πείρας καὶ ἡλικίας, νὰ εὐδοκιμήσῃ ἐν τῇ πρώτῃ ἐφαρμογῇ τοῦ πρακτικοῦ σταδίου. Καὶ ὅμως δὲν ἐβράδυναν νὰ πεισθῶσι περὶ τοῦ ἐναντίου. Εὐθύς ἀπὸ τῶν πρώτων παραδόσεων του πάντες οἱ ἐν τῇ Σχολῇ ἀνωμολόγησαν τὴν ἔκτακτον ἰκανότητα τοῦ νεαροῦ καθηγητοῦ, καθόσον ὁ Αἰγινήτης δὲν εἶνε μόνον προνομιοῦχος ἐπιστημονικῆ ἰδιοφυΐας, ἀλλὰ κατέχει ἀπὸ φύσεως καὶ τὸ σπάνιον δῶρον τοῦ μεταδίδειν τὰ κεφάλαια τῶν ἰδίων γνώσεων καὶ καθιστᾷν αὐτὰ καταληπτὰ ἅμα καὶ ἐπαγωγὰ τοῖς διδασκομένοις. Καὶ οἷα σύμπτωσις! μεταξὺ τῶν τότε μαθητῶν του ὑπῆρχον καὶ οὐκ ὀλίγοι πρῶην συμμαθηταὶ του!

Μετά τινας μῆνας ὁ Διηγ. Αἰγινήτης μετέβαιναν ἐπ' ἐλπίδι εὐρυτέρου μέλλοντος εἰς Παρίσιον, εἰσελθὼν κατ' ἀρχὰς ὡς μαθητῆς εἰς τὸ μέγα αὐτόθι Ἀστεροσκοπεῖον. Μικρόν μετὰ τὴν ἐν αὐτῷ εἰσοδὸν του ὑπέβαλεν εἰς τὸν ἀρμόδιον καθηγητὴν ὑπόμνημα, δι' οὗ ὑπεδείκνυε καὶ προέτεινε νέαν μέθοδον ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων, ἐμπνεύσασαν μεγίστην ἐντύπωσιν. Ἐκτοτε ἤρξατο νὰ ἐπισπᾷ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ τούτῳ καθιδρύματι σοφῶν ἀνδρῶν. Τάχιστα περατώσας τὰς ἐν αὐτῷ σπουδὰς διωρίσθη ἐξαιρετικῶς, εἰ καὶ ἄλλοδαπός, μεταξὺ τῶν τακτικῶν ἀστρονόμων τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου τούτου. παραχωρηθεῖσας αὐτῷ καὶ ἰδιαιτέρας κατοικίας ἐν τῷ καταστήματι, τοῦθ' ὅπερ οὐδέποτε μέχρι τοῦδε εἰς οὐδένα ξένον ἐγένετο. καθόσον ἡ τιμὴ αὕτη ἐπεφυλάσσετο μόνον διὰ τοὺς διαπρεπεῖς ἐκ τῶν Γάλλων ἀστρονόμων. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ ἐντεύθεν ὁ Δ. Αἰγινήτης ἐδημοσίευσεν περὶ τὰς 1000 ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις καὶ πλείστα πρωτότυπα ὑπομνήματα εἰς τὰ Annales τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου καὶ τὰ Comptes Rendus τῆς ἐν Παρίσιον Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Ἠθέλομεν πληρῶσαι πάσας τὰς σελίδας τοῦ ἀνα χειράς Ἡμερολογίου ἐὰν ἐπει-

ρώμεθα νὰ ἀριθμῆσωμεν τοὺς ἐπαίνους καὶ τὰς συμπαθεῖς κρίσεις περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν τοῦ Αἰγινήτου, ὧν βροῖουσι τὰ σχετικὰ περιοδικὰ καὶ ὁ λοιπὸς τύπος τῆς Γαλλίας. Ὁ ἀκαδημαϊκὸς διευθυντῆς τοῦ ἐν Παρίσιον Ἀστεροσκοπεῖου δι' ἰδιαιτέρας ἐκθέσεως πρὸς τὴν Σύγκλητον τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου ἀνοηλοῦσέ τὰς ἐπιστημονικὰς ταύτας ἐργασίας ὡς ἐξόχου ἀκριθείας, καταδεικνυούσης δὴ ἀπαράμιλλα προσόντα, ἅπερ, καὶ τοὶ σπανίως συναντώμενα, συνειῶ ἐν αὐτῷ εἰς μέγαν βαθμόν ὁ διαπρεπῆς Ἕλλην ἐρευνητῆς τῶν οὐρανίων κόσμων, ἦτοι: δεξιότητα ἀσυνήθη περὶ τὰς ἀστρονομικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις καὶ θαυμαστὴν δημιουργικότητα ἐν τῇ θεωρητικῇ ἐπιστήμῃ. Ὅτι ὅμως πρὸ πάντων ἀνύψωσε τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ περιωπὴν εἰς ἀνέφικτον σημεῖον, εἶνε ἡ τελευταία αὐτοῦ ἀνακάλυψις, δι' ἣς ἀνέτρεψεν ἄρδην τὴν τέως κρατούσαν ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ θεωρίαν τοῦ ἀμετάβλητου τῆς ἀποστάσεως τῶν πλανητῶν ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη, διεγείρασα τὴν γενικὴν κατάπληξιν καὶ τὸν θαυμασμόν σύμπαντος τοῦ ἐν Γαλλίᾳ ἐπιστημονικοῦ κόσμου, ἐχαρκτηρίσθη ὡς μία τῶν μεγαλειτέρων ἀστρονομικῶν ἀνακαλύψεων τοῦ αἰῶνος, ἔνεκεν τῆς ἀκριθείας τῶν μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν ἐφ' ὧν στηρίζεται. Ἐν τῷ Galilaei, περιοδικῷ τῶν κοσμολογικῶν ἐπιστημῶν, ὁ διαπρεπῆς Γάστων Μπάρτ ἰδοῦ τί γράφει ἐπὶ λέξει περὶ τοῦ κ. Αἰγινήτου καὶ τῆς θαυμασίας αὐτοῦ ἀνακαλύψεως: «Τὸ ἀμετάβλητον τῶν μεσαίων ἀποστάσεων τῶν πλανητῶν πρὸς τὸν ἥλιον εἶνε ἡ βᾶσις τῆς νεωτέρας ἀστρονομίας. Κυρίως ἐξ αὐτῆς τῆς ιδιότητος τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν ἐξαρτᾶται ἡ στερεότης τοῦ συστήματος τῶν κόσμων. Ἐὰν ἀποστάσεις τῶν πλανητῶν πρὸς τὸν ἥλιον μετεβάλλοντο ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, οἱ ἀστέρες οὗτοι θὰ προσέπιπτον, τοῦ χρόνου προϊόντος, ἐπὶ τοῦ ἡλίου, ἔνεκα τῆς κεντροφροῦς δυνάμεως, ἣ θὰ ἀπεμακρύνοντο ἐπ' ἀπειρον, ἔνεκα τῆς κεντρόφυγος δυνάμεως, ὅπερ θὰ ἐπέφερε τὴν καταστροφὴν τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος. Εἰς διατριβὴν ὑποβλήθεισαν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν ὑπὸ τοῦ κ. Μουσσέ, διευθυντοῦ τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου τῶν Παρισίων, ὁ κ. Αἰγινήτης, ὁ σοφὸς Ἕλλην ἀστρονόμος, ἀπέδειξε διὰ προσφυστάτων μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν ὅτι ἡ Γῆ καὶ ὁ Κρόνος πλησιάζουσιν ἐτησίως κατὰ μικρὸν τὴ διάστημα πρὸς τὸν ἥλιον. Ἡ μὲν Γῆ ἔνεκα τῆς δευτερευούσης ἔλξεως τῆς Ἀφροδίτης, ὁ δὲ Κρόνος διὰ τῆς ἰσχυροῦς ἔλξεως τοῦ Διός. Ἀναλογιζόμενοι τὸ προδευτικὸν ἀποτέλεσμα τῆς προσεγγίσεως ταύτης ἀγόμεθα εἰς τὸ ζήτημα: «Ὁ πλανήτης ἡμῶν προώρισταί ἄρα νὰ πέσῃ ἡμέραν τινα ἐπὶ τοῦ ἡλίου.» Ὁ κ. Αἰγινήτης ὑποβάλλων τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς

ἐπιστημονικὴν ἀνάλυσιν ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ἀπόστασις τῆς γῆς ἀπὸ τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας, ἣτις ἤδη ἐλαττοῦται, δὲν θὰ ἐλαττοῦται πάντοτε. Ἐντὸς 20,000 ἐτῶν θὰ φθάσῃ εἰς τὸ μικρότατον αὐτῆς σημεῖον, καὶ ἔπειτα θέλει αὐξήσῃ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας, ὅπως ἐλαττωθῆ ἔκ νέου. Ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐκ τῶν μᾶλλον ἀνεπαίσθητων τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος, ἦν ὁ κ. Αἰγινήτης ἀνεκάλυψε διὰ τῶν ἐπιπέδων αὐτοῦ παρατηρήσεων, ἀποδεικνύει ὅτι ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ, τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, ἰσχυρῶς βοηθούμενον ὑπὸ τῶν μαθηματικῶν, δύναται νὰ ἀνέλθῃ εἰς ὕψος ἀνυπολόγιστον».

Ὁ διάσημος Γάλλος ἀστρονόμος Flammarion ἐν ἐκτενεί περὶ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης τοῦ Αἰγινήτου μελέτης γράφει σὺν ἄλλοις καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη εἶνε ἀνωτέρα πάντων τῶν μέχρι τοῦδε ἀστρονομικῶν ὑπολογισμῶν. Ἦνεν ὥραϊον νὰ βλέπῃ τις ἔσχα πνεύματα ἀφιερούμενα εἰς θεωρητικὰς ἐρεῦνας, προωρισμένους δι' ὀλιγίστους ἐκ τῶν μεμνημένων εἰς τὰ τῆς ἐπιστήμης. Αἱ τοιαῦται ἄγνωστοι καὶ ἀθόρυβοι ἐργασίαι δὲν ἔχουσι βεβαίως τὴν ἀπήχησιν σκανδαλώδους μυθιοτήτου οὐδὲ περιόπτουσι εἰς τὸν συγγραφέα θορυβώδη δημοτικότητα. Δέον νὰ τὰς ἐξηγήσῃ τις εἰς τὸ δημόσιον ἵνα τοῦτο κατανοήσῃ καὶ ἐκτιμήσῃ αὐτάς. Ἐν τοῖτοις τοιαῦται ἐργασίαι ἀσφαλίζουσι τὴν ἀληθῆ δόξαν, τὴν δόξαν ἣτις παραμένει ἀφθιτος ἑσαεὶ, καὶ ἀνυψοῦσι τὴν ἐπιστήμην κατὰ ἓνα ἔτι βαθμὸν πρὸς θαυμασμόν τοῦ ἀπείρου.» Ὁ δὲ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου τῶν Παρισίων ὁμιλῶν περὶ τοῦ νεαροῦ Ἑλλήνου ἀστρονόμου ἐξέφρασε δημοσίᾳ καὶ τὰ ἑξῆς: «Θὰ ἤμην, εἶπεν, εὐτυχῆς ἂν κατώρθουν νὰ τὸν κρατήσω ἐν Παρισίῳ. Ὁ νέος αὐτός προώρισται νὰ λαμπρύνῃ τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, εἰς ὃ θὰ εἰσέλθῃ.»

Ὁ Αἰγινήτης δὲν περιορίσθη, ὡς συνήθως συμβαίνει, εἰς ἓνα μόνον εἶδόν κλάδον τῆς ὑψηλῆς καὶ δυσκόλου ἐπιστήμης, εἰς ἣν ἐπέδθη. Ἐξ ἐναντίας ἀποδεικνύεται ὅσημέραι οὐ μόνον διακεκριμένος παρατηρητὴς ἀλλὰ καὶ βαθὺς γνώστης ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν κλάδων τῆς θεωρητικῆς καὶ φυσικῆς ἀστρονομίας, πρὸ πάντων ὅμως διακρίνεται εἰς τὴν Οὐράνιον Μηχανικῇ, ἣτις εἶνε ὁ ὑψηλότερος καὶ δυσπρόσιτος κλάδος τῆς Ἀστρονομίας.

Τοιοῦτος ἐν σκιαγραφίᾳ ὁ Ἑλλήν Αἰγινήτης ὡς ἐπιστήμων. Κατὰ τὰ ἄλλα ἐξετάζοντες αὐτόν, βλέπομεν νέον μόλις 25—26 ἐτῶν, ὑψηλοῦ καὶ εὐθιυνοῦς ἀναστήματος, συμπαθοῦς φυσιογνωμίας, ἧς ἀμυδρὰν ἰδέαν διδῶσιν ἡμῖν ἡ ἴδρα παρατιθεμένη εἰκὼν, γλυκῆς, εὐπροσῆγορος, κοινωνικῆς, ἀφιερῶν τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του εἰς ἐκμάθησιν ἐπωφελοῦς πάντοτε πράγματος. Ὅμιλεῖ καὶ γράφει ἄριστα τὴν Γαλλικὴν, γνωρίζει προέτι τὴν Ἀγγλικὴν

καὶ Γερμανικὴν καὶ εἶνε ἐγκυκλοπαιδικῶτατα κατηρητισμένος. Ἦνεν ἀκαταβλήτου δραστηριότητος καὶ ἐκτάκτου παρατηρητικότητος, ἀνέπτυξε δὲ ἐν αὐτῷ τοσαύτην χαλυβδίνην θέλησιν καὶ διαφλέγεται ὑπὸ τοιαύτης ἱερᾶς μανίας πρὸς τὴν ἐπιστήμην, ὥστε οὐδὲν πρόσκομμα ἰσχύει νὰ φράξῃ τὴν πρὸς τὰ ἐμπρὸς γιγαντιαίαν αὐτοῦ πορείαν. Ὑπῆρξε κύριος τῶν περιστάσεων, ὅσῳ καὶ ἂν ἐφάνησαν αὐτῷ δυσμενεῖς, ὡς εἶνε καὶ αὐτοῦ κύριος, διότι ἀναντιρρήτως ὁ Αἰγινήτης διάγει βίον σώφρονα καὶ ἀνεπιλήπτον, δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπαράμιλλον ὑπόδειγμα σπουδαστοῦ καὶ ἐπιστήμονος ἐν τῷ πολυδαίδαλῳ ἐκείνῳ βίῳ τοῦ παρισίου κόσμου. Ἔχει δὲ τοσαύτην πεποιθήσιν καὶ ἐξουσίαν ἐφ' αὐτοῦ, ὥστε βαδίζει στερεῶ τῷ ποδί εἰς τὰς σκοτεινὰς τριβύδας τῆς ἐπιστήμης, μηδέποτε ἀποδειλιῶν. Ὁ γράφων τὰς γραμμάς ταύτας ἔσχε τὸ εὐτύχημα νὰ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ ἐγγύς, μαθητὴν ἔτι ὄντα τοῦ Ἑλλήνου Σχολείου, τὸν Αἰγινήτην, καὶ νὰ θαυμάσῃ ἕκτοτε ἐκ πολλῶν περιστάσεων τὴν ἐμβριθεῖαν, τὴν αὐτοπεποιθήσιν καὶ τὴν ἄκραν ἀποφασιστικότητα, δι' ὧν ὑπερένικα παῖς ἀκόμη πᾶν ἐμπόδιον, καὶ ἅτινα χαρακτηρίζουσι τὴν ἀληθῆ μεγαλοφυΐαν. Γεγονός τι, οὐ ἡ ζωηρὰ ἀνάμνησις ἐπέργεται αὐτομάτως ἤδη ἡμῖν, ἀρκεῖ νὰ εἰκονίτῃ ἐπαρκῶς ὅποια ἀνδρική θέλησις ἐνήργει ὑπὸ τὸν δεκαετῆ ἐκείνον παῖδα. Κατὰ τὰς εἰσιτηρίους ἀπὸ τοῦ Σχολαρχείου εἰς τὸ Γυμνάσιον ἐξετάσεις, καὶ τοι φέρων τὸν βαθμὸν ἄριστα ἐν τῷ ἀπολυτηρίῳ του, ἀπερίφθῃ ὑπὸ τῶν ἐξετασάντων αὐτὸν καθηγητῶν!! Οὐδὲν παράδοξον! Γνωρίζομεν ὑπὸ ποίους συνήθως ὄρους αὐτοσχεδιάζονται αἱ τοιοῦτου εἶδους ἐξετάσεις. Ἡ τύχη τῶν ἐξεταζομένων ἤρτηται πολλάκις ἐκ τῆς νυσταλγίας ἢ τῆς νευρικῆς καταστάσεως τοῦ καθηγητοῦ. Ἄλλ' ὁ δεκαετής τότε Αἰγινήτης δὲν ἀποβαρύνεται! ἐμφανίζεται πρὸ τοῦ Γυμνασίου, καὶ μετ' ὃ τῆσιν ἐκείνῳ ἄμωρος, ὅπερ ἐμπνέει ἢ ἐπὶ τὴν ἴδιαν ἀξίαν πεποιθήσιν καὶ ἡ πλήρης συναίσθησις τοῦ ἀδικηθέντος, παριστᾷ τὸ προσγενόμενον αὐτῷ ἀδίκημα καὶ ἐξαιτεῖται παρ' αὐτοῦ νὰ υποβληθῆ ἔκ νέου εἰς τὴν δοκιμασίαν τῶν ἐξετάσεων, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ γίνῃ δεκτὸς τότε μόνον, ὅταν ἀπαντήσῃ εἰς ἅπαντα ἀνεξαιρέτως τὰ μαθήματα ἄριστα Ὁ Γυμνασιάρχης δέχεται τὴν αἰτήσιν, ἀναγνωρίζων τὰς εὐλόγους διαμαρτυρήσεις τοῦ παιδός. Καὶ ὄντως! Ὁ Αἰγινήτης ἐξετάζεται αὐστηρότατα καὶ ἀποκρίνεται ἄριστα εἰς ἐκπλήξιν καὶ ἀπολίθωσιν καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν καθηγητῶν!

Τοιοῦτος ὁ Δημήτριος Αἰγινήτης ὁ μέλλων νὰ λαμπρύνῃ τὴν ἐπιστήμην, τὴν Ἑλλάδα, τὴν γενέτειραν αὐτοῦ—τὰς Ἀθήνας.

Εἶνε ἀνάγκη ἄρά γε νὰ ὑποδειξωμεν ἡμεῖς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὅτι, ἐν ἡ ἐποχῇ μία ὀλόκληρος Γαλλία διεκδικεῖ τὴν προνομιοῦχον ταύτην ἐπιστημονικὴν δόξαν, προσπαθοῦσα ἀντιπάσης θυσίας νὰ ἐγκλιματίσῃ ἀναποσπάστως εἰς τὸ ἔδαφος αὐτῆς τὸν Αἰγινήτην, ἔσται ἐσχάτη ἀφροσύνη καὶ ἀσύγγνωστον ἔθνικὸν ἀδίκημα, ἐὰν δὲν σπεύσῃ νὰ μετακαλέσῃ ἐνταῦθα, εἰς τοὺς κόλπους τῆς πατρίδος, δι' οὐδὲποτε τρόπου τὸ ἔνδοξον καὶ μεγαλοφυὲς τέκνον τῆς, κατὰ τὴν ἐποχὴν μάλιστα ταύτην τῆς λειψανδρίας καὶ τῶν φυτοζωουτῶν παρ' ἡμῖν μετριότητων;

Ἀθήναις, Ἰούλιος, 1889.

Κων. Φ. Σκόκος

ΠΑΡΕΞΗΓΗΣΙΣ

ΦΩΤΙΑ νὰ κάψῃ τὸν παπᾶ, ποῦ ὄγῃκε κ'εἶπε μὰ βολά, πῶς τὸν π λ η σ ι ο ν'ἀγαπᾶ καθένας πρέπει, καὶ καλᾶ.

Γιατ' ἤκουσε τὴ συμβουλὴ ἢ δόλι' ἀγάπη, τὸ Μαριώ, καὶ πάγει καὶ γλυκομιλεῖ μὲ τοῦ γειτόνου τῆς τὸν γυιό!

Σὰν ζήλεια, μ'εἶπε κουτόν, μὰ τώρα ἔμένα ἔχ' ἀρνυθῆ κ'έκαμεν ἔρωτα μ' αὐτόν, καὶ θέλει νὰ τὸν παντρευθῆ.

Καὶ εἰς τὸν ὅποιος ἔρωτᾶ, «Γιατὶ τὸν γείτον' ἀγαπᾶς;» γυρνᾶ καὶ λέγει ὀρθὰ κοφτᾶ: «Γιατ' ἔτσι τῶθελ' ὁ παπαῆς!»

Γ. Μ. Βεζυηγός.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ ΤΟΥ ΙΟΥ

ΜΕΛΟΣΟΝ τερπνὸν καὶ ἡδονικὸν εἶνε τὸ ἔαρ! Μυριάδες φωναὶ καλοῦσιν ἡμᾶς ἔξω εἰς τὴν ἀναβιοῦσαν φύσιν. Ἐδῶ θροεῖ τὸ ἀναθάλλον δάσος τὸ εὐθυμον αὐτοῦ ἔαρινὸν ἄσμα, καὶ ἐπὶ τοῖς φύλλοις αὐτοῦ καὶ ἀνθεσι τρίζει καὶ ἐκπηγάζει βλαστάνουσα ζωὴ, ἐκεῖ ἐπὶ τῶν χλοερῶν λειμῶνων μαρμαίρουσι χρυσιζόντα τοῦ ἡλίου τὰ φῶτα, καὶ αἱ λιγυραὶ τῶν πτηνῶν φωναὶ μετ' ἀγαλλιᾶσεως ἐξυμνοῦσι τὸν ἀνακαινισθέντα κόσμον: Τὸ ἔαρ ἔφθασεν! Μεταξὺ τῶν φαίδρῶν ἀναφυομένων καλαμῶν τῆς Βοτάνης προσνεύουσιν ἡμῖν φιλοφρόνως χαρίεντα ἄνθη, αἰδημόνως δὲ καὶ ἡμικεκρυμμένον ἐν τῇ παχείᾳ χλόῃ ἀνθεῖ τῆς ταπεινοφροσύνης τὸ ἄνθος, τὸ χάριεν *ϊορ*. Καίτοι δὲ ὁ στελεεὸς τοῦτου ὑψοῦται καθέτως πρὸς τὰ ἄνω, κλίνει οὐχ ἥττον πρὸς τὰ κάτω τὴν τρυφερὰν αὐτοῦ κεφαλὴν καὶ διὰ τῆς μορφῆς του ταύτης ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ σύμβολον, ὅπερ ἐκπροσωπεῖ.

Λίαν προσφυῶς ὁ Γοῖθιος παριστᾶ τὸ ἶον ψιθυρίζον τοὺς ἐπομένους στίχους:

στέκω κρυμμένο καὶ σκυρτό
νὰ ὁμιλήσω δὲν ἔμπορῶ

Ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὴν στάσιν του κείνται τὸ χρῶμα καὶ τὸ ἄρωμα. Τὸ κυανοῦν αὐτοῦ χρῶμα, μετὰ τοῦ ἐρυθροῦ, ὅπερ, κατὰ τὸν καθηγητὴν Βρατανέκ, φαίνεται ἐντὸς ὡς ἀπλοῦς καὶ ἀφανῆς χιτῶν, δείκνυσιν ἡμῖν τὴν μετριοφροσύνην.

Ὡς δὲ ἐνίσταται ἐκ τῆς φυσιογνωμικῆς ὀρθῶς κρίνομεν περὶ τῶν ἀνθρώπων, οὕτω, κατὰ τὸν Ἄϊναι τὸ ἄρωμα εἶναι τὸ αἰσθητὸν τῶν ἀνθέων, ἅτινα ἐκπνέουσι τὰ ἀκατάληπτα τοῦ φυτικῶν βίου μυστήρια. Τὸ ἄρωμα τοῦ Ἰου εἶναι ἡ ἐλπίς καὶ ὁ πόθος, ἡ πλήρης ταπεινοφροσύνης πεποίθησις καὶ ὑπομονή.

Τὸ Ἰον εἶναι τὸ πασιγνωστον ἄνθος, φυόμενον ἐν ἀπῆσιν τῆς Εὐρώπης, καὶ εἰς μέγα μέρος τῆς Ἀσίας. Κατὰ δὲ τὸν Αὐγουστον St Hilaire εὐρίσκεται καὶ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀμερικῇ.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες διέκρινον τὸ μελάν, τὸ λευκόν, καὶ τὸ λευκόν ἢ κρόκειον, ἀπένεμον δὲ εἰς τὸ κυανοῦν τὸ κοσμητικόν ἐπίθετον κυκναυγὲς διὰ τὴν διαχύειαν τοῦ χρώματός του.

« καὶ τὸ Ἰον μέλαν ἀντὶ καὶ ἄ γραπτὰ
Ἰάκινθος» (Θεόφρ.).

Ἐν δὲ τῇ ἀνθολογίᾳ ἐκ τοῦ συμβολικοῦ στεφάνου τοῦ Μελεάγρου ἀναγινώσκουμεν

ἔστι κρήνη ῥοδὴ τε κάλυψ νωπερὴ τ' ἀνεμώνη
καὶ νάρκισσος ὑγρὸς καὶ κυκναυγὲς Ἰου.

καὶ κατωτέρω τὸ

Πλέξω λευκόν, πλέξω δ' ἀπῆλιν ἅμα μύρτοις
νάρκισσον, πλέξω καὶ τὰ γελῶντα κρίνα.

Ἄλλὰ καὶ παρ' Ὀμηρῷ τὸ Ἰον ἐτιμάτο, διότι παρὰ τὸ ἄντρον τῆς Καλυψίδος:

κρῆναι ἐξείης πίσυρες βέον ὕδατι λευκῷ
πλησίον ἀλλήλων τετραμμένα ἄλλυδις ἄλλη,
Ἄμφι δὲ λειμῶνες μαλακοὶ Ἰου ἧδὲ σελίνου.

Ἐθεωρεῖτο δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι τὸ Ἰον ὡς σύμβολον τῆς κατ' ἔτος ἀνεγειρομένης φύσεως καὶ ὡς τοιοῦτον ἦτο ἀφιερωμένον τῇ Περσεφόνῃ, ἧς τὰ μυστήρια παρίσταν τὴν ἐκ τῆς φθορᾶς αἰωνίαν γένεσιν. Παρ' αὐτοῖς δ' ἐπίσης τὸ Ἰον ἦτο σύμβολον τῆς κερθενίας ἢ θυγατρῆς

τοῦ Ἀτλαντος, ἀπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος κρυπτομένη, μεταμορφῶθη εἰς Ἰον, καὶ δὲ Μαϊνάδες ἐκόσμουσαν τοὺς θύρσους τῶν διὰ τοῦ τρυφεροῦ τούτου τοῦ ἔαρος ἀγγέλου, καὶ διὰ τούτου ἐπίσης τὰ ἀγάλματα τῶν ἐφεστίων θεῶν.

Ἄλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἦτο τὸ προσφιλὲς ἄνθος, οὔτε ἐκ τῶν στεφανῶν οὔτε ἐν οὐδευμῇ ἐορτῇ ἐλλείπον. Οὕτω γινώσκουμεν ὅτι ὁ μακρινὸς αὐτοκράτωρ Ἡλιογάβλος εἰς ἐορτὴν τινα Ῥωμαϊκὴν ἐκ τῆς ὀροφῆς τοῦ ἀνακτόρου του ἐπέχυσε τόσα πολλὰ ῥόδα, κρίνα, ἴα καὶ νάρκισσους ἐπὶ τοὺς διαβάτας, ὥστε οἱ μὴ δυναθέντες νὰ ἀπομακρυνθῶσι ταχέως, κατεπνίγησαν ὑπὸ τὰ ἄνθη.—

Καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα τὸ Ἰον ἔμεινε προσφιλὲς φυτὸν, καλλιεργούμενον εἰς τοὺς κήπους τῶν μοναστηρίων, τὸ δὲ ἄνθος αὐτοῦ ἐχρησίμευεν ὡς φάρμακον καὶ πρὸς παρασκευὴν εὐώδους ὕδατος.

Ἄνθη τινά, θάμνοι καὶ δένδρα ἔχουσι τοιαύτην ὀριζμένην ιδιότητα, ὥστε εἰς πᾶσαν εὐαίσθητον ψυχὴν ποιῶσι τὴν αὐτὴν συμβολικὴν ἐντύπωσιν, καὶ σχεδὸν εἰς πᾶσαν γλῶσσαν πεπολιτισμένου ἔθνους, εὐρίσκουμεν σύμβολά τινα, χωρὶς ὅμως νὰ γινώσκουμεν καὶ τοὺς πρωταίτιους τούτων.

Οὕτω π. χ. τὸ Ἰον ἐνομιζέτο καὶ νομιζέται τὸ σύμβολον τῆς μετριοφροσύνης καὶ κοσμιότητος καὶ ὡς τοιοῦτον ἀντικατοπτρίζεται ἐν πάσῃ φιλολογίᾳ. Τὸ Ἰον ἔμεινε κόσμιον, καίτοι καὶ πολὺ τιμάται, ἐπιζητεῖται, καλλιεργεῖται, ἐπαινεῖται, ἀγαπάται, καὶ ἐξυμνεῖται. Καὶ μεγάλοι μουσικοὶ ὡς ὁ Μοζάρτ καὶ Μενδελσῶν ἐν θαυμαστικῇ μελωδικῇ ἀπηθανάτισαν αὐτό, καὶ μεγάλοι καὶ μικροὶ γνωστοὶ καὶ ἀγνωστοὶ ποιηταὶ ἐξύμνησαν διὰ τῶν ποιημάτων των ὁ ζωγράφος προσπαθεῖ νὰ δεσμεύσῃ τὴν θελητικὴν του εἰκόνα ἐν τῇ ὀθόνην του, καὶ ἡ γυναικεῖα χεὶρ ποικίλλει τρυφερὰ νοήματα ἐν τῷ τοῦ Ἰου θάμνῳ, ὃν

προορίζει ως συμβολικὸν ἔρωτος δώρημα προσφιλεῖ ὄντι.
Καὶ ὅμως μεθ' ὅλα ταῦτα

Σὺ ἴον εἶσαι ἢ εἰκὼν τῆς ταπεινοφροσύνης
καὶ ἐν μοναξίᾳ κατοικεῖς
ὅστις δὲ τὴν ἀξίαν σου ἀποκαλύψῃ, κρίνεις
αὐτὸν κόσμιον ἀνθρώπων καὶ ἀξίον τιμῆς. (Weisse).

Κατὰ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα περίφημός τις ποιητῆς
ἀποστέλλων εἰς εὐγενῆ κυρίαν ἀνθοδέσμην ἐξ ἰων συν-
ώδευσε ταύτην διὰ τοῦ ἐξῆς ὠραίου ποιήματός του

modeste en ma couleur modeste en
mon séjour
franche d' ambition, je me cache
sous l' herbe
mais si sur votre front je puis me
voir un jour
la plus humble des fleurs sera
la plus superbe.

σεμνὸν ἔχω τὸ χρῶμά μου σεμνὴν τὴν κατοικίαν
ὑπὸ τὴν χλόην κρύπτομαι χωρὶς φιλοδοξίαν·
ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μετώπου σου μίαν μόνον ἡμέραν
ἂν εἰμπορέσω νὰ φανῶ· εἰς πᾶσαν γῆς τὴν σφαιραν,
ἐγὼ, τὸ ταπεινότερον ἐξ ὅλων τῶν ἀνθέων,
τὸ μᾶλλον ὑπερήφανον ἐγὼ θὰ ἦμαι πλέον.

Ἰταλός τις ποιητῆς ἐμβάλλει εἰς τὸ ἴον τοὺς ὠραίους
τούτους στίχους,

Ete somiglio, o casta
Leggiadra verginella
che quanto se' più bella
tanto ti nostri men.

Τὸ ἴον θεωρεῖται ἐπίσης καὶ ὡς σύμβολον ἠσυχου ἀκα-
τανότητος ἔρωτος. Πολλοὶ ἴσως θὰ γινώσκωσι τὸ θελκτικὸν
ἄσμάτιον τοῦ Γκαίτε.

und sterb' ich dann, so sterb' ich doch
Durch sie, durch sie
Zu ihrem füssen doch.

Ὁ Maffei παραβάλλει τὸ ἴον πρὸς τὴν πρώτην ἐξέ-
γερσιν τοῦ ἔρωτος ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γυναικὸς:

Come in petto di donna gentile
Nasce il primo pensiero d' amor.

• Ἐνίστε τὸ ἴον τολμαχὴ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν κόσμον λίαν πρω-
ίμως, ἀλλὰ πρὶν φωτίσῃ αὐτὸ ἡ χρυσῆ τοῦ ἔαρος ἡλιακὴ
ἀκτίς, κατακλᾶται καὶ ψύχεται ὑπὸ τῆς καταπεσοῦσης
πάχνης

Ἐν τοῖς πλείστοις σχεδὸν τοῦ ἔαρος ποιητικοῖς εἰκόσι
ὑπάρχει τὸ ἴον, ὃ δὲ Σαίξσπηρ ζωογονεῖ τὸ δάσος μὲ χα-
ρίεντας Ἑρπύλλους καὶ τὸ κοσμεῖ διὰ ἀνθῶν ἄλλων, ἀλλὰ
καὶ ἴων.

Ἐν Παρισίοις, ἔνθα ὁ εὐκίνητος καὶ εὐθυμος τῶν Γάλ-
λων χαρακτήρ ἀρέσκειται εἰς ἀρώματα καὶ χρώματα, τὸ
ἐμπόριον τῶν ἴων εἶνε οὐχὶ εὐκαταφρόνητον. Περὶ τούτου
καὶ ὁ Βερανζέρος ἐν τοῖς ἴοις του λέγει

Les Violettes

Ce matin, dès la pâle aurore
un ange a passé par ici
il a dit : Enrichissez Laure
le pain manque, et Laure en souci
Va venir: hâtez-vous d' eclore
L' ange a dit vrai; car le voici

Καὶ τῆς πολιτικῆς μετέχει τὸ μικρὸν καὶ κόσμιον ἴον
ὄν τὸ σύμβολον τῶν Ναπολεοντιδῶν. Ὅτε ὁ Ναπολέων
τὴν 20 Μαρτίου τοῦ 1815 ἐπανήρχετο ἐκ τῆς Ἑλλάδας,
ὁ λαὸς ἐχαίρετα αὐτόν, ὀνομάζων πατέρα τῶν ἴων.

Τὸ ἴον πλὴν τοῦ μέλανος εἶνε ἐπίσης ἐν ταῖς πεπολι-
τισμέναις κοινωνίαις καὶ χρῶμα πένθους. Διὰ στεφάνων
ἐξ ἴων κοσμοῦσι συνήθως τοὺς τάφους τῶν προσφιλῶν
των, ἐπειδὴ ταῦτα δηλοῦσι καλλίτερον τὰ ἡμέτερα αἰ-
σθητά, παρὰ ζωηρῶν χρωμάτων ἄνηθ. Πενθοῦντες
ἐκλέγουσιν δι' ἐνδυμασίαν των τὸ ἰοειδὲς χρῶμα, πρὶν
μεταβῶσιν εἰς τὸ ἀνοικτότερον, καὶ τὸ ἴον πρέπει νὰ κο-

σμη τὸ στήθος τοῦ λυπούμενου, ὅταν δὲν ἐπιτρέπῃται νὰ φέρῃ τὸ ῥόδον, τὸ τῆς ἀγάπης ἄνθος.

Καὶ ὁ γερμανὸς ποιητὴς Rückert παραβάλλει τὴν πληγεῖσαν καρδίαν του πρὸς τὸ ἴον, ὅπερ ἀνθεῖ, ἀλλὰ δὲν ἀποπνέει εὐωδίαν, διότι ὁ Μάρτιος εἶνε τραχὺς καὶ ψυχρός· οὕτω πάσχει καὶ ἡ ἀσθενὴς ψυχὴ, ὅταν ἐλλείπῃ τὸ φῶς τῆς χαρᾶς, τοῦ οὐρανοῦ ἢ δρόσου!

Τίς μεσοῦντος τοῦ ἔαρος δὲν ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἐξοχὴν, καὶ δὲν ἐθαύμασε τὸ λαμπρὸν καὶ παμποίκιλλον τῆς φύσεως ἔνδυμα; εἰς ἄσση καὶ ἀγρούς, εἰς τὰς κοιλάδας καὶ λειμῶνας μαρμαίρουσι καὶ ἐκλάμπουσι πάντα τῆς χλωρίδος τὰ χρώματα· πάντα μεστὰ χαρίτων καὶ ἡδονῆς, πλήρη φυτῶν καὶ ἀνθῶν. Ἴδου ἐδῶ αἱ κυπάρισσοι στοιχηδόν, αἱ μυρρίναι κατὰ στέγην συνηρεφεῖς, ἰδοὺ ἐκεῖ αἱ ἄμπελοι βοστρυχοῦνται μὲ φύλλα καὶ βότρυς, τὸ ἴον προπηδᾷ τῶν φύλλων, καὶ μετ' ὁσμῆς ὠραρίζει τὴν ὄψιν. Τῶν ῥόδων τὸ μὲν προκύπτει τῆς κάλυκος, τὸ δ' ἐγκυμονεῖται, τὸ κρίνον κοσμεῖ τὸν κῆπον. καὶ πρὸς τὸ ῥόδον ἐρίζει, πανταχοῦ τῆς φύσεως βλέπει τις τὴν χαρὰν· ἀλλὰ παρὰ τὸν οὐδὸν τοῦ θέρους ὅταν ἐγγίσωμεν, ἰδοὺ ἐνῶ ἐκεῖ ὄνειρώττει ὑπὸ ἀφθόνου περιεστοιχισμένον χλόης τὸ ῥόδον, ἐδῶ ἐν τῷ μέσῳ πάσης τῆς μεγαλοπρεπείας κλίνει ὠχρὰν τὴν μικρὰν αὐτοῦ κεφαλὴν τὸ κόσμιον ἴον!

Ἐμμ. Γαλάνης.

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Φίλε,

Ἐν Ἑ. Κυριακῇ, 21 Αὐγούστου.

ΣΗΜΕΡΟΝ εἶχομεν ἐξετάσεις εἰς τὸ μικρὸν χωρίον μας. Γνωρίζεις πόσον ἐνδιαφερόμαι εἰς τὰ τῆς κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως. Γνωρίζεις ὅτι ἐπ' αὐτῆς στηρίζω τὰς ἐλπίδας μου περὶ τῆς μελλούσης τοῦ ἔθνους ἡμῶν προόδου, ὥστε δὲν θ' ἀπορήσῃς ὅτι τυχῶν ἐνταῦθα ἠθέλησα νὰ ἴδω ἰδίους ὀφθαλμοῖς τί καὶ πῶς διδάσκονται οἱ παῖδες τῶν χωρικῶν μας.

Μὲ ὑπεδέχθη εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ σχολείου ὁ ἐφημέριος τοῦ σχολείου, ὁ καὶ διδάσκαλος. Ἴσως τὸν ἐγνώρισας κατὰ τὴν ἐνταῦθα ἄλλοτε διάβασίν σου. Ὁ ἱερεὺς οὗτος εἶναι τύπος κατ' ἐμὲ ἀγαθοῦ καὶ χρησίμου ἐφημερίου. Τὴν καλὴν του καρδίαν μαρτυρεῖ τὸ ἰλαρὸν πρόσωπόν του, πρόσθετος δὲ καὶ τὸ ὑγιὲς σῶμα του. Γραμματα γνωρίζει, ὅσα ἀπαιτεῖ ἡ θέσις του, οὐχὶ πλείοτερα. Ἄλλ' ἀφωσιωμένος εἰς τὰ ἱερά αὐτοῦ καθήκοντα, εἶναι πράγματι ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ ὁδηγὸς τῆς ποιμνῆς του. Πατὴρ τοῦ εἶναι τὸ χωρίον τοῦ: ο. Οἰκογενειάρχης καὶ αὐτὸς ὡς οἱ γειτονές του, ὡς ἐκείνοι γεωργοκτηματίας, θεωρεῖται καὶ ἀγαπάται ὑπὸ τῶν λοιπῶν χωρικῶν ὡς εἰς ἐξ αὐτῶν. Πάντες ὅμως τὸν σέβονται ἀναγνωρίζοντες τὴν ὑπεροχὴν του. Καὶ εἶναι ἄξιος τῷ ὄντι σεβασμοῦ. Ἐντιμος, ἐγκρατής, ἀξιοπρεπής, ἀκάματος εἰς τὰ ἔργα του, προστατής

τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν ἀδυνάτων, ἐνθερμος πρωταγωνιστῆς εἰς πᾶν ὅ,τι ἐνδιαφέρει τὴν ὕλικήν καὶ ἠθικὴν τοῦ χωρίου βελτίωσιν, αὐτὸς εἶναι ἡ ψυχὴ, αὐτὸς ἡ κεφαλὴ τῆς μικρᾶς ταύτης καὶ ἀφανοῦς κοινότητος. Εἶθε πᾶν ἐν Ἑλλάδι χωρίον τοιοῦτον νὰ εἶχεν ἱερέα καὶ διδάσκαλον! Ἄλλὰ διατι εἰς μόνα τὰ χωρία περιορίζω τὴν εὐχὴν μου; Μὴ αἱ πόλεις ἡμῶν δὲν ἔχουσι τοιοῦτων εὐχῶν ἀνάγκην; Τοιοῦτος ὁ διδάσκαλος ὅστις μὲ ὑπεδέχθη.

Ἐντὸς τῆς μόνης αἰθούσης τῆς ἀποτελούσης τὸ ταπεινὸν τοῦ χωρίου σχολεῖον ἐκάθητο ἐπὶ τῶν θρανίων τῶν τεσσαράκοντα περίπου παιδιὰ ἀπὸ ἕξ μέχρι δώδεκα ἐτῶν ἡλικίας. Ἐκ τοῦ χρώματος τῶν τριῶν τῶν ἐφαίνετο ὅτι οὔτε φέσιον οὔτε σκιαδίων ἐπροστάτευσεν ποτὲ τὰς κεφαλὰς τῶν κατὰ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου ἢ κατὰ τῆς πνοῆς τοῦ χειμερινοῦ βορρᾶ. Τὰ δ' ἐμβαλλώματα δι' ὧν ἐποικίλλοντο τῶν πλείστων τὰ ἐνδύματα, ἰδίως περὶ τὰ γόνατα καὶ ἀλλαχοῦ που, ἦσαν τραναὶ τῆς πατριῆς πενίας ἀποδείξεις, ταῦτοχρόνως δὲ καὶ ἐνδείξεις προφητικαὶ τῶν ἀγῶνων δι' ὧν οἱ παῖδες οὗτοι θὰ ἔχουσι ν' ἀποκτήσωσι τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, ἐν ἰδρώτι τοῦ προσώπου αὐτῶν. Διέβλεπες ὅμως εἰς τὴν ζωηρὰν τῶν πλείστων φυσιογνωμίαν τὴν φυσικὴν οὐδύνοιαν, ἥτις (ἐπ' ἀγαθῷ ἢ μὴ) χαρακτηριζέει ὅπωςδὴποτε τὴν φυλὴν ἡμῶν.

Ἄμα εἰσῆλθον ἐν τι μοι ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν οὐχὶ εὐάρεστον. Μολοντί εἶναι Κυριακὴ οὐδεὶς ὅμως τῶν γονέων τῶν μικρῶν χωρικῶν παρευρίσκατο εἰς τὰς ἐξετάσεις. Διατὶ τοῦτο; Προήρχετο ἕξ ἀδιαφορίας ἢ ἐκ συστολῆς ἢ ἀπουσίας τῶν; Ἄς ἀποδώσωμεν αὐτὴν εἰς τὸ δεύτερον. Ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ, ὁ ἱερεὺς καὶ ἐγὼ ἀπετελοῦμεν τὸ ἀκροατήριον, ὅτε εὐτυχῶς ἐνεφανίσθησαν εἰς τὴν θύραν τῆς αἰθούσης αἱ θυγατέρας τοῦ δημάρχου ἐκ τῆς δέκας περίπου στάδια ἀπεχούσης ἑδρας τοῦ δήμου εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει τὸ χωρίον μας. Ἄγνοῶ κατὰ πόσον ἡ ἐμ-

φάνισις τῶν αὐτῆ εὐηρέστησε τὸν διδάσκαλον καὶ τοὺς μαθητάς, δι' ἐμὲ ὅμως ἦτο παρκαμυθία τις καὶ ἀνακούφισις ἢ παρουσία τῶν. Χάριν εὐλικρινοῦς ἐξομολογήσεως ὀφείλω ἴσως νὰ προσθέσω ὅτι αἱ κυριαὶ αὗται εἶναι νέαι καὶ χαρίεσσαι. Τί τὰ θελεῖς; Παντοῦ καὶ πάντοτε ἡ θεὰ τῆς ἐπιχαρίτου νεότητος εὐφραίνει τὸν ὀφθαλμὸν καὶ ἐπαπαύει τὴν ψυχὴν.

Ἄλλ' αἱ ἐξετάσεις ἀρχίζουσιν. Προσκληθέντες ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἴστανται πρὸ τῆς τραπέζης τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς οἱ ἀποτελοῦντες τὴν μεγαλειτέρην τάξιν τρεῖς μαθηταί, οἱ τελειοδιδάκτοι τοῦ σχολείου!

Ἐνθυμῆσαι τὰ παραμυθία μας εἰς τὰ ὁποῖα τρεῖς συνήθως ὑπαρχουσιν ἀδελφοί, τῶν ὁποίων ὁ νεώτερος πάντοτε πρωταγωνιστεῖ; Οὕτω καὶ σήμερον ὁ μικρότερος τῶν τριῶν μαθητῶν εἶναι ὁ καλλίτερος.

Ἀρχίζομεν διὰ τῆς προσευχῆς. Ἀπαγγέλλει αὐτὴν ὁ μικρότερος εὐκρινῶς, βραδέως, ἀξιοπρεπῶς, τὰ μὲν νῶτα στρέφων πρὸς ἡμᾶς τὸ δὲ πρόσωπον πρὸς τοὺς μικροῦς συμμαθητάς του, ὅτινες ὄρθιοι, μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας, ἀκροῶνται εὐλαβῶς καὶ ἐπιλέγουσι ψαλμοφθούντες τὸ ἄμην. Εὐγε διδάσκαλε ἀγαθέ. «Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου.»

Ἐπεται ἀνάγνωσις. Καὶ οἱ τρεῖς ἀναγινώσκουσι καλῶς, καλλίτερον ὅμως πάντων ὁ μικρότερος. Παρὰ τὸ ὄνομα ἐκείνου τὸ κεφαλαῖον Α εἰς τὴν βαθμολογίαν τοῦ βιβλίου τῶν ἐξετάσεων.

Κατόπιν ἀριθμητικὴ. Δίδει ἐν πρόβλημα ὁ ἱερεὺς. Γράφει ὁ μαθητῆς τοὺς ἀριθμοὺς ἐπὶ τοῦ πίνακος, ἀρχίζει δὲ γεγωνίᾳ τῆ φωνῆ: «Τὸ πρόβλημα τοῦτο λύεται διὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ καὶ τῆς διαιρέσεως: Ἐν πρώτοις πολλαπλασιάζομεν. Γράφομεν τὸν ἀριθμὸν δεῖξαι ὑπὸ τὸν τάδε. Πολλαπλασιάζομεν. Δύο ἐπὶ δύο τέσσαρα, γράφομεν τέσσαρα· πέντε ἐπὶ ἐννέα σαράντα πέντε, γράφομεν

πέντε, κρατούμεν τέσσαρα» . . . και οὕτως ἐφεξῆς μέχρι τέλους. Μετὰ τὸν πρῶτον, τὸν μικρότερον πάντοτε, ὁ δευτέρος μαθητής. Τὰ αὐτὰ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς. Ἐν τούτοις τὸ ἐξαγόμενον ὀρθόν. Εἰς τὸν τρίτον ἐξαντλεῖται ἡ ὑπομονὴ τοῦ ἐξεταστοῦ. «Λέγε τα μέσα σου ὅλα και εἰπέ μας τὸ ἐξαγόμενον.» Ἠκολουθήσαμεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τὰς ἐπὶ τοῦ πίνακος κινήσεις τῆς ἡλιοεκαυμένης μικρᾶς χειρὸς τοῦ νέου μαθηματικοῦ. Τὸ πρόβλημα ἐλύθη. Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι ἔμαθον καὶ θὰ γνωρίζωσι πῶς δύο και δύο κάμνουν τέσσαρα. Τοσοῦτον ἀρκεῖ. Ἄλλως τε δὲν ἠδύνατο πιθανῶς νὰ τοὺς διδάξῃ και περισσότερον ὁ ἀγαθὸς ἐφημέριος.

Τώρα τεχνολογία. — Ἀνάγνωσε μικρὴ: «Τίμα τοὺς γονεῖς σου.» — Καλὰ. Γονεῖς τί μέρος λόγου εἶνε; — Ὀνόματος. — Ποίας κλίσεως; — Τρίτης. — Κλίνε το. — Ἐνικὸς ὀνομαστικῆ, γενικῆ, δυνικὸς τῶ γονεῖ, τοῖς γονεῖσιν, πληθυντικὸς

Ἐσκεπτόμην παρατηρῶν συνάμα πόσον ὠραίους εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς μία τῶν θυγατέρων τοῦ δημάρχου, ἐσκεπτόμην κατὰ τί δύναται ποτὲ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἓνα χωρικὸν τοῦ δυνικοῦ ἢ ἐκμάθησις, και ἤρχιζα νὰ ρεμβάζω ὀλίγον, ὅτε μὲ ἀφύπνισεν αἴφνης ἡ ὀξυτέρα τοῦ δευτέρου μαθητοῦ φωνή: «Ὑπερσυντελικὸς ἐλελοίπειν ἐλελοίπεις, ἀόριστος δευτέρος ἐλιπον, ἐλιπες κτλ.»

Πρὸς τί, δι' ὄνομα Θεοῦ, πρὸς τί τοσοῦτου χρόνου και τοσοῦτου κόπου δαπάνη, ὅπως διδαχθῶσιν οἱ μικροὶ οὗτοι χωρικοὶ τοὺς περιττοὺς τούτους τύπους γραμματικῆς. ἧτις δὲν εἶναι οὔτε τῆς γλώσσης τὴν ὁποίαν λαλοῦσιν ἢ γραμματικῆ, οὔτε γλώσσης τὴν ὁποίαν εἶναι πιθανὸν νὰ μάθωσι ποτέ; Διὰ νὰ χωνεύσῃ ὁ μικρὸς αὐτῶν νοῦς τὸ γονεῖσιν και τὸ ἐλελοίπειν πόσον πρέπει νὰ ἐμόχθησαν οἱ δυστυχεῖς! Τίς ἐξ ἡμῶν δὲν ἐνθυμεῖται τὸν φοβερὸν τοῦτον μόχθον; Καὶ ὅμως ἀντὶ τοῦ χρόνου τοῦ κατανα-

L. Demmele

λωθέντος εἰς τὴν ἄσκοπον ταύτην διδασκαλίαν πόσα ἠδύναντο νὰ μάθωσιν ἄλλα χρήσιμα εἰς τὸν ταπεινὸν καὶ ἐργατικὸν βίον, ὅστις τοῖς ἐπιφυλάττεται.

Ἄλλ' ἄς διακόψωμεν τὰς σκέψεις ταύτας. Ἐμπρός! Ἱστορίαν. — Μικρέ, πῶς ὠνομάζετο ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀθη-
νῶν ὅστις ἐθυσιάσθη ὑπὲρ πατρίδος; — Κόδρος. Καλὸν τοῦτο ὡς μάθημα πατριωτισμοῦ. Ἄλλ' ἐπέρχονται οἱ Ἡρακλεΐδαι καὶ ἡ μυστηριώδης κάθοδος αὐτῶν, καὶ οἱ Δωριεῖς καὶ τὸ Ἄργος καὶ αἱ Μυκῆναι! Περὶ δὲ τῆς νεωτέρας ἱστορίας ἐν γένει, καὶ τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ βασιλείου μὴ ἐδιδάχθημεν ἡμεῖς πλείοτερα εἰς τὰ σχολεῖα ὅπου ἐφοιτήσαμεν νέοι, διὰ νὰ ἐπικρίνωμεν ἤδη τοὺς μαθητὰς τοῦ ἐφημερίου μου;

Τελειόνομεν διὰ τῆς γεωγραφίας. Γνωρίζουσι καὶ οἱ τρεῖς καλῶς τὴν Ἑλλάδα κατὰ νομοὺς καὶ τὰς πρω-
τεύουσας τῶν λοιπῶν τῆς Εὐρώπης ἐπικρατειῶν. Δὲν ἔμαθόν τι περὶ τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν τῶν πέραν τῶν συνόρων τοῦ βασιλείου. Ἄλλὰ μὴ ἔμαθες σὺ ἐν τῷ σχο-
λεῖῳ ποῦ κεῖται ὁ Πίνδος καὶ ποῦ ἡ Ὄσσα, ποῦ ῥέει ὁ Στρυμὼν καὶ ποῦ ὁ Πηνειός; Καὶ πταίει μήπως ὁ καλὸς μου ἐφημέριος, ἐὰν διατηρῶμεν εἰσέτι τὸ ἀτελὲς καὶ ἀτυ-
χὲς σύστημα τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, διὰ τοῦ ὁποίου ἐτυραννίσθησαν ἀνωφελῶς ἐπὶ ἡμίσειαν ἤδη ἑκατονταε-
τηρίδα οἱ νεαροὶ τῆς Ἑλλάδος γόνοι; Εἴθε νὰ ἴδωμεν τὸ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων εἰσαχθὲν σύστημα διαδεχόμενον βαθμηδὸν καθ' ὅλα ἡμῶν τὰ σχολεῖα τὴν ἤδη ἐπικρατοῦσαν μέθο-
δον. Εἴθε νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὰ προκαταρκτικὰ τοῦλάχιστον σχολεῖα γραμματικὴ τις τῆς καθομιλουμένης ἄνευ δυϊκοῦ καὶ ὑπερσυντελικοῦ. Εἴθε πρὸ πάντων ν' ἀποκτήσωμεν βιβλία ἀπλά καὶ εὐληπτα, παρέχοντα εἰς τὸν λαὸν ἀνά-
γνωσιν εὐάρεστον καὶ ἐπωφελῆ, ὥστε ὁ μέλλων χειρῶναξ ἢ γεωργός, ἐξερχόμενος τοῦ σχολείου, ὅπου ἔμαθε ν' ἀνα-

γινώσκη, νὰ ἐξακολουθῆ ἀναγινώσκων καὶ ὠφελούμενος, αἱ δὲ φιλολογικαὶ αὐτοῦ τέρφεις νὰ μὴ περιορίζωνται εἰς τὸν Μπερτόδουλον ἢ ἔστω καὶ τὸν Ἐρωτόκριτον.

Τοιαῦτα σκεπτόμενος συνεχάρην τὸν ἐφημέριον ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ τῶν ἐξετάσεων, ἀπῆλθον δὲ εὐχαριστημένος καὶ συνάμα κατηφῆς εἰς τὴν κατοικίαν μου, ἔνθα θυσιάζων τὸν ἀπογευματινὸν μου ὕπνον ἐκάθισα νὰ σοὶ γράψω τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. Πρὸς τί ὁμως;

Α. Βικέλας.

Η ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ

ΠΡΟ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχομεν γενικὴν καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἐπανάστασιν, λανθάνουσαν μὲν καὶ ἀθόρυβον ἐν ταῖς ὁδοῖς, πολυθόρυβον δὲ ἐν ταῖς οἰκίαις μικρῶν καὶ μεγάλων, ποῦ μὲν ἐκραγεῖσαν διὰ γελῶτων καὶ λογοπαιγιῶν, ποῦ δὲ διὰ στεναγμῶν καὶ μεμψιμοιριῶν, καταλιποῦσαν δὲ εἰς πολλοὺς καὶ πολλὰς ἀφορμὰς ἐρίδων, μελαγχολικῶν σκέψεων, μέχρις ἴσως αὐτοκτονίας, οἰκιακῶν κωμωδιῶν, φλυάκων, ἱλαροτραγωδιῶν, μίμων καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων ἢ παραπλησίων σκηνῶν. Ἡ δὴ δύνατό τις νὰ τὴν ὀνομάσῃ ψυχολογικὴν ἐπανάστασιν, μὴ προξενήσασαν κρότον ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐὰν ἡδύνατο νὰ φαντασθῆ τί ἐτελεῖτο ἐν ἐκάστη οἰκίᾳ κατὰ τὴν ἐσπέραν, ἴσως δὲ καὶ ὅλην τὴν νύκτα τῆς παραμονῆς τῆς ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ, καθ' ἣν οἱ οἰκογενεὶάρχαι καὶ οἱ ξενοδοχοὶ καὶ οἱ ἐνοικιάζοντες δωμάτια μετ' ἐπίπλων, ὥφειλον νὰ συμπληρώσωσι, τὸ παραδοθὲν αὐτοῖς ὑπὸ τῶν ἀπογραφέων ἔντυπον δελτίον, τὸν μικρὸν

ἐκεῖνον καθρέπτῃν, ἐν ᾧ ἔμελλε νὰ κατοπτρισθῆ καὶ νὰ παραμείνῃ διαρκῶς ὄχι ἡ φωτογραφία τῶν προσώπων τῆς οἰκογενείας, ἀλλὰ καὶ τὴ σπουδαιότερον αὐτῆς, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας, τὸ εἶδος τῆς τυχρὸν ὑπαρχούσης νόσου των (φρενοβλάβεια, κωφότης κλπ.) ἡ λαλομένη γλῶσσα, ἡ θρησκεία των, ἡ πολιτικὴ των κατὰτάστασις, οἱ διανυκτερεύσαντες κατὰ τὴν νύκτα ἐκεῖνην ἐν τῇ οἰκίᾳ των, ὅ,τι τέλος πάντων δὲν δύναται οὔτε ἡ φωτογραφία ἢ instantanee νὰ παραστήσῃ· αὕτη μάλιστα δύναται, ὑπὸ δεξιὸν φωτόγράφον, νὰ περικαλύψῃ μερικὰ ἐλαττώματα τοῦ προσώπου ἢ τοῦ σώματος, πρὸ πάντων δὲ τοῦ ἐγκεφάλου. Τὸ ἀπογραφικὸν ὅμως δελτίον ἀπῆται, ὡς ὁ ἐξομολογητῆς, ἔκθεσις τῶν κρυπτομένων ἐτῶν τῆς ἀγάμου ἢ τοῦ ὑπερήλικος ἀγάμου, τῆς διανοητικῆς καταστάσεως αὐτῶν καὶ ἐν γένει τίποτε ὀλιγώτερον ἢ περισσότερον παρ' ὅ,τι οἱ πλείστοι ἤθελον νὰ κρύπτωσι διὰ χιλίους δύο λόγους. Αὐτὸ τὸ ἀσυμπλήρωτον δελτίον τῆς ἀπογραφῆς, ὅπερ περιέργως παρελάμβανον αἱ ὑπηρετρίκι ἢ οἱ ὑπρέται τῶν οἰκογενειῶν ἢ οἱ ἀπλοῖκοι χωρικοὶ, ἢ αἱ εἰς τὴν πλῆσιν καὶ τὸ μαγεῖρευμα καταγινομένη ἀσταί, εἶχε τὴν μαγικὴν δύναμιν ν' ἀναστατῶν ἐπὶ τινὰς τοῦλάχιστον στιγμὰς πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἡλικίας, ἢ τῆς ἀγραμματωσύνης, ἢ τῆς διανοητικῆς καταστάσεως καὶ νὰ θέτῃ εἰς πειρασμὸν πολλοὺς σκεπτομένους πῶς ἡδύνατο ἐπισημῶς νὰ ψευσθῶσι, χωρὶς νὰ ὑποστῶσιν καταδίωξιν ἐπὶ ψευδορκίᾳ, ἀποκρύπτοντες ὅ,τι ἐπεθύμουν διὰ πολλοὺς λόγους νὰ μὲν κρυπτόν ἢ ἄγνωστον εἰς πολλοὺς, πρὸ πάντων δὲ εἰς τοὺς γείτονας καὶ τοὺς ἐνδιαφερομένους ὑπὲρ ἢ κατ' αὐτῶν. Οὐδὲν ἴσως τῶν ὑπηρεσιακῶν ἐγγράφων ἢ τῶν ἐντύπων δελτίων τῶν προωρισμένων εἰς ἐκπλήρωσιν τοσοῦτον ἀθῶου καὶ ἐπωφελοῦς σκοποῦ ἔδωκε πλείονα ὕλην καὶ ἐπὶ τοσαύτας ἡμέρας εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅπως ἀναγράψωσι μυριάδας ἐπεισοδιῶν τῆς ἀπογραφῆς ταύτης. Ἄν δὲ τις ἐκ τῶν δημοσιευθέντων ἐπεισο-

δίωκων ἡδύνατο νὰ εἰκάσῃ τὰ μὴ γενόμενα γνωστά εἰς τὸ κοινόν, ἤθελε δικαιώσει τὸν εἰπόντα ὅτι ἡ γενομένη ἀπογραφὴ παρήγαγεν ἂν ὄχι πολυήμερον ἀλλ' ὀλιγόωρον καθολικὴν οἰκιακὴν ἐπανάστασιν, ἀναταράξασαν πολλῶν μὲν τὰς καρδιάς καὶ τὴν συνείδησιν, ἀναξέασαν δὲ ἄλλων ἐπουληθίσας ἢ προσφάτους οἰκογενειακὰς πληγὰς κατὰ τὴν ἀπαριθμησιν τῶν ἀπομεινάντων μελῶν τῆς οἰκογενείας, προκαλέσασαν διὰ βλασφήμους λόγους τῆς γεροντοκόρης ἢ τοῦ ὑπερήλικος ἀγάμου, παρ' ἧς καὶ παρ' οὗ ἀπήτουν νὰ πιστοποιήσῃ ἐγγράφως ὅτι ὑπερέβη τὴν ἡλικίαν, ἣτις ἡδύνατο νὰ τοῖς ἐπιτρέψῃ νὰ χορεύσωσι τὸν χορὸν τοῦ Ἑσαία.

Οὐδεὶς ἀπὸ τοῦ ἀπαθεστέρου φιλοσόφου ἢ τοῦ φιλοσοφούντος ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων μέχρι τοῦ κουφοτέρου Δεκαστριάδου ἢ Παραξενοπούλου ἢ Ἀγαθοπούλου ἀπέφυγεν, ἔστω καὶ ἐπὶ στιγμὴν βραχυεῖαν, κλονισμόν τινα ἐν τῇ συνειδήσει ἐπὶ τῇ σκέψει, ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναγράψῃ τι, ὅπερ κατ' αὐτὸν μὲν ἦτο ἀδιάφορον εἰς τὴν περίεξ κοινωνίαν, ἀλλ' ἐνδιαφέρον τοὺς συγγενεῖς ἢ ὠρισμένον τινὰ κύκλον φίλων ἢ ἐχθρῶν του. Φαντασθῆτε τὸν ἔχοντα ἐπὶ κλίνης ψυχορραγοῦν μέλος τι τῆς οἰκογενείας του, προκαλούμενον δὲ ὑπὸ τοῦ ἐντύπου ἀπογραφικοῦ δελτίου νὰ καταγράψῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ζώντων μελῶν καὶ τῶν διανυκτερευσάντων κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνη ἐν τῷ οἴκῳ του, ἀγνοῦντα δὲ ἐὰν ὁ ψυχορραγῶν θὰ διέλθῃ ἐν τῇ ζωῇ τὴν νύκτα ἐκείνην! Ὑπολογίσατε τὰς πικρὰς σκέψεις τῆς ἀγάμου, ἣτις ἐπροκαλεῖτο νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὑπερέβη τὴν τετάρτην ἢ πέμπτην δεκαετηρίδα τοῦ βίου της καὶ βλέπουσιν τὴν στήλην ἐνθα οἱ ἔχοντες τέκνα ἀνέγραφον τὸν ἀριθμὸν καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν, σκεπτομένη ὅτι αὕτη οὐδ' ἐν ἡδύνατο πλέον ν' ἀποκτήσῃ καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἐνυμφεῖτο! Συγκρίνατε τὴν χαρὰν τοῦ οἰκογενειάρχου ὅστις ἀναγράφει τέσσαρα ἢ πέντε ἄρρενα καὶ τοὺς συλλογισμοὺς τοῦ ἄλλου, ὅστις ἐν τῇ αὐτῇ στήλῃ ἀνακρούττει ὅτι ἔχει ἕξ ἢ ἐπτὰ κόρας ἀγάμους ἢ μίαν ἢ

δύο ἐξ αὐτῶν γήρας! ἢ τὸν ἐνθυμούμενον ὅτι εἶχε τόσα τέκνα καὶ ἀπώλεσεν αὐτά! Ἀκούσατε τὸν καγχασμὸν ἐκείνου τοῦ ἀέργου, ὅστις ἐπροκαλεῖτο νὰ καταγράψῃ τὸ ἐπάγγελμά του, γράφει δὲ τὴν λέξιν: κτηματίας ἢ εἰσοδηματίας, ἢ σύζυγος, ἢ διώκτης τύχης (ἐν' ἀποφύγῃ τὴν λέξιν τυχοδιώκτης), καὶ τὸν ὑπόκωφον στεναγμὸν τοῦ ἄλλου, ὅστις ἐν τῇ οἰκείᾳ στήλῃ ζωγραφίζει τὴν λέξιν: ἀπόστρατος, ἀτόμαχος, συνταξιοῦχος κλπ., ἀνομολογῶν ὅτι δι' αὐτὸν ἐξελίπεν ἤδη ὁ χρόνος, καθ' ὃν δύναται ν' ἀναγράψῃ ὅτι ἐνασκει ἐπάγγελμα προδίδον ἐνέργειαν, ἐργασίαν, κίνησιν, ζῶν!

Ὁ φόβος δὲ τῆς ἐγγράφου ὁμολογίας τῆς ἀληθοῦς ἡλικίας παρήγαγεν ἀριστουργήματα ἀριθμητικῶν ὑπολογισμῶν, ἀνατρέποντα τὸ κοινῶς γνωστὸν ὅτι ἡ ἡλικία τῶν μητέρων εἶνε μεγαλειτέρα τῆς τῶν τέκνων. Οὕτως ἀνέγνωσα ὅτι ἡ δεῖνα μήτηρ, ἄγουσα ἡλικίαν 22 ἐτῶν, ἔχει τέκνον ἂν ὄχι συνομίληκον αὐτῇ ἀλλὰ 13 ἢ 14 ἐτῶν· ἄλλη δὲ χήρα εἰκοσιτετραετής ὅτι ἔχει τρία τέκνα, ὧν τὸ μεγαλιέρον, εἶνε κόρη δεκαοκταετής μεμνηστευμένη μετὰ νέου, ὅστις ἐσημειώθη ἐν τῇ οἰκείᾳ στήλῃ ὡς διανυκτερεύσας ἐν τῇ οἰκίᾳ κατὰ τὴν νύκτα τῆς ἀπογραφῆς· καὶ τις ἀπόστρατος ἄγαμος ὅτι ἔχει ἡλικίαν μὲν 40 ἐτῶν, δύο δὲ παρὰσημα, ὧν τὸ ἐν τοῦ συντάγματος τοῦ 1843 καὶ τὸ ἕτερον τοῦ 1821.

Ἡ συνοπτικωτέρα συλλογὴ τῶν ἀνεκδότων, παρατραγῶδων, παρεννοήσεων καὶ παρεξηγήσεων ἐν τοῖς δελτίοις τῆς ἀπογραφῆς ἡδύνατο νὰ πληρῶσῃ τόμους ὀλοκλήρους, χρησιμεύσῃ δὲ ὡς βάσις ἐξουτάτων κοινωνιολογικῶν καὶ ψυχολογικῶν μελετῶν. Ἰδίως περητρήθη ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ προθυμία μερικῶν ἐξέψυτων οἰτινες ἤθελον ν' ἀστευθῶσι κολακούμενοι ἐκ τῆς πεποισθήσεως ὅτι μένει ἀτιμώρητος ὁ συμπληρῶν δι' εὐφυῶν τὰς στήλας, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἢ πεποισθῆσι μερικῶν μὴ ἐφευρόντων τὴν πυρίτιδα ὅτι τὰ παραδιδόμενα αὐτοῖς πρὸς συμπλήρωσιν δελτία τῆς ἀπογραφῆς

ἠδύνατο νὰ τοῖς χρησιμεύσωσιν ὡς ἀναφοραὶ παραπόνων κατὰ τῆς συζύγου των ἢ τῶν γειτονισσῶν. Ἄλλων δὲ αἱ κουτοπονηρῆαι ἔφθασαν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω, ἀποφυγόντων μὲν νὰ σημειώσωσι τὰ ἔτη τῆς ἡλικίας των, σημειούντων δὲ ἀπλῶς τὴν χρονολογίαν τῆς γεννήσεώς των ἐν πεποιθήσει ὅτι οἱ ἀπογραφεῖς ἢ μᾶλλον οἱ ἐνδιαφερόμενοι δι' αὐτοὺς θὰ ἐβαρύνοντο νὰ ὑπολογίσωσιν ἐκ τούτων τὴν ἡλικίαν των· καὶ τις δὲ τῶν κουτοπονηρῶν ἐσκέφθη ὅτι ἂν συνεπλήρου τὰς στήλας γράφων διὰ μελάνης, εἰς ἣν ἀνείχθη πολὺ ὕδωρ, θὰ ἐξηλείφετο μετ' οὐ πολὺ τὸ γραφέν, μὴ καταλείπον ἴχνη τῆς οὕτω γενομένης γραπτῆς ἐξομολογήσεώς του.

Ἐκ δὲ τῶν Ἀγαθοπούλων οἱ λογιώτεροι εὐρέθησαν εἰς δυσκολωτέραν θέσιν τῶν μὴ τοιούτων. Εἰς τούτων ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἐσκέπτετο τί νὰ γράψῃ περὶ τῆς γλώσσης, ἣν ἐλάλει τὸ διετὲς τέκνον του, ἕτερος δὲ ἐδίσταζεν ἐὰν ἔπρεπε νὰ γράψῃ τι ἐν τῇ στήλῃ τῶν διανοητικῶν νοσημάτων, ἦτοι ὅτι δὲν εἶνε φρενοβλαβῆς, ἀλλ' ἐχέφρων· ἕτερος δὲ παρερμηνεύων τὴν ἐν ἰδιαιτέρα στήλῃ σχέσιν πρὸς τὸν οἰκογενεῖάρχην, ἤρξατο γράφων τὰς ἐν γένει σχέσεις, ἃς εἶχε· μὴ ἐπαρκούντος δὲ τοῦ χώρου τῆς οἰκείας στήλης εἰς τὴν ἀναγραφὴν ὄλων τῶν ὀνομάτων ἐκείνων μεθ' ὧν εἶχε σχέσεις, ἐνεδύθη περὶ μέσας νύκτας καὶ ἐξῆλθε πρὸς ἀνεύρεσιν τινος ἐκ τῶν γνωρίμων ἀπογραφέων ἵνα τὸν ἐρωτήσῃ ἐὰν ἐπιτρέπετο νὰ προσθέσῃ τεμάχιον χάρτου πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ καταλόγου. Ἀνέγραφον δὲ καθ' ἐκάστην αἱ ἐφημερίδες τὰ συμβάντα ἐμπεριστατωμένως· μία δὲ τούτων ἐβεβαίωσεν ὅτι πρὸ πολλῶν οἰκιῶν ἐκλείοντο αἱ θύραι κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν ἀπογραφέων, ἢ ἐκρύπτοντο οἱ ἐνοικοὶ· εἰς ἄλλας δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐφημερίδα, αἱ κυρίαί, μὴ θέλουσαι ν' ἀναλάβωσιν εὐθύνην τινὰ, παρεκάλεσαν αὐτοὺς νὰ διέλθωσι τὴν μεσημβρίαν ὅτε θὰ ἦνε παρὼν ὁ κύριος! Γραῖα δὲ τις ἐνόμιζεν ὅτι θ' ἀπέθνησκεν ἐὰν ἐλάμβανεν

ἀνὰ χεῖρας τὸ δελτίον, μέχρι οὐ τέλος πεισθεῖσα εἰς τοὺς ὄρκους εἰρωνος γειτονίσσης τὸ ἔλαβε μετὰ μεγάλης προφυλάξεως· ἄλλη δέ, μαθοῦσα ὅτι ἐν τῷ δελτίῳ θὰ γραφῶσι τὰ ὀνόματα τῶν τέκνων τῆς, ἐλιποθύμησεν ἐλαβούσα ὅτι ταῦτα ζητοῦνται ὡς μάρτυρες, ἢ ὡς στρατεύσιμοι ἢ ὡς κατηγορούμενοι. Ἐν γένει δὲ τοσοῦτον ἐθρομβήθησαν πολλοί, ὥστε δὲν εἴξευρον τί ἔπρεπε νὰ εἴπωσιν, μία δὲ ἐντροπομένη νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς ἀπογραφεῖς ὅτι δὲν ἤξεύρει γράμματα ἠρώτησεν αὐτοὺς ποῦ θὰ ὑπογράψουν οἱ ἀγράμματοι!!

Τὰ προανακρούσματα τῆς ἐσπερινῆς ταύτης ἐπαναστάσεως ἠκούσθησαν ἀπὸ τοῦ ἀπογεύματος τῆς ἡμέρας ἐκείνης· οἱ ἀπλοϊκώτεροι συνήρχοντο ἀνὰ μικροὺς ὀμίλους ἔξω τῶν θυρῶν των, ὅπου αἱ γυναῖκες των περιέργως ἤκουον τὰς σκέψεις τῶν συζύγων, ἢ τῶν γειτόνων ἢ τῶν ἐμπειροτέρων τῆς συνοικίας. Τὸ πολύκροτον ἀπογραφικὸν δελτίον ἀνεγινώσκετο συλλαβὴν πρὸς συλλαβὴν εἰς ἐπήκουον ὄλων καὶ ἐζητεῖτο ἡ γνώμη τῶν Μεντόρων τῆς συνοικίας περὶ τοῦ τρόπου τῶν ἀπαντήσεων. Τὸ ἐσπέρας δὲ περὶ τὸν λύχνον τῆς τραπέζης ἤρχιζε νέα συζήτησις περὶ τῶν ἀπογραφῶν, ἐτίθετο δὲ ἐν προσοχῇ ἐν τῇ τραπέζῃ τὸ σκανδαλωδὲς λευκὸν δελτίον, ἐὰν μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν εἶχε μεταβληθῆ εἰς κανὲν χάρτινον κοχοράκι ὑπὸ τινος μεμπέ τῆς οἰκίας. Λέγεται δὲ ὅτι εἰς ζητήσας ἐξηγήσεις περὶ τῆς στήλης ἐν ἣ ἐζητεῖτο ὁ ἀριθμὸς τῶν διανυκτερευσάντων ἐν τῇ οἰκίᾳ κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, εἶχεν ἀποφασίσει νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν ἀπογραφέων, οἷτινες θὰ ἐζήτουν τὸ δελτίον ἐν πεποιθήσει ὅτι οὗτοι ἀφέντες τοιοῦτο δελτίον ἐν τῇ οἰκίᾳ των ὑπελάμβανον ὅτι αὐτὴ ἦτο ξενοδοχεῖον ἢ ζυθοπωλεῖον ἢ τέλος οἶκος, ἐν ᾧ δύνανται νὰ διανυκτερεύσωσι καὶ ἄνθρωποι μὴ ἀποτελοῦντες μέρος τῆς ἐντίμου οἰκογενείας του. Ἄλλ' ἀπετράπη τοῦ σκοποῦ του μετὰ τὴν βεβαίωσιν γείτονος, ὅστις τὸ αὐτὸ περίπου ὡς πρὸς τὴν ἀναγραφὴν τῶν

ονομάτων και τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν θυγατέρων του ἔπαθε, παρεξηγήσας ταῦτα, ὑποπεύσας δὲ ὅτι ἐζητοῦντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν ἀναγραφῶσιν εἰς τὰ οἰκεία βιβλία τῆς Ἀστυνομίας.

Ἐὰν δὲ ταῦτα ἐτελοῦντο ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις πόλεσι, δύναται τις νὰ εἰκάσῃ τί συνέβαινε κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐν τοῖς χωρίοις καὶ ταῖς κωμοπόλεσιν. Αἱ ἐξηγήσεις ἃς ἔδιδον οἱ ἀπογραφεῖς δὲν ἀπετυποῦντο καλῶς εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀπογραφομένων· συνεπλήρου δὲ ταύτας καλούμενοι καὶ παρακαλούμενοι ὁ πάρεδρος, ἢ ὁ παππᾶς τοῦ χωρίου, ἢ ὁ γραμματοδιδάσκαλος. Αὐθεντιαν ὅμως εἶχε πλείονα ἢ ἐρμηνεία ἢ ἔδιδεν ὁ Εἰρηνοδίκης ἢ ὁ γραμματεὺς τοῦ Εἰρηνοδικείου, ἔστι δ' ὅτε καὶ ὁ δικαστικὸς κλητῆρ. Ἐκ δὲ τῶν ἀναγραφέντων εἰς τὰς ἐφημερίδας περὶ τῶν ἐν τοῖς χωρίοις ἀπογραφικῶν ἀνεκδότων, σμικρὰν δύναται τις νὰ συλλάβῃ ἰδέαν περὶ τῆς σπουδαιότητος, ἢν εἰς τοιαύτας περιστάσεις δίδουσιν οἱ χωρικοὶ εἰς τοιοῦτου εἴδους ἔγγραφα, προερχόμενα ἐκ τῆς Ἀρχῆς. Αἱ περὶ ἀπογραφῆς θεωρίαι καὶ οἱ πρακτικοὶ ὑπολογισμοὶ καὶ αἱ καταστατικαὶ μελέται, μὴ ἀντιληπταὶ καὶ εἰς πολλοὺς τῶν ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν, ἠδύναντο νὰ φανῶσι σαν σκριτικὰ εἰς τοὺς ἀπλοικοὺς ἀγρότας καὶ χωρικοὺς, οἵτινες ἐνίοτε τρέμουσιν εἰς τὴν ἐμφάνισιν κλητῆρος ἐπιδίδοντος αὐτοῖς κλησὶν πρὸς ἐμφάνισιν εἰς τὸ πλημμελοδικεῖον ἢ τοῦ εἰσπράκτορος πρὸς πληρωμὴν φόρων. Τὸ ἀπογραφικὸν δελτίον, δι' οὗ ἐζητοῦντο τόσαι περὶ τῆς οἰκογενείας των πληροφοροῖαι τοὺς ἐνέβαλιν εἰς σοβαρὰς σκέψεις βεβαίως, βροχθῶν δὲ ἐξήγοντο τὰ συμπεράσματα περὶ ἐκάστης τῶν ἐν ταῖς στήλαις αὐτῶν ἐρωτήσεων.

Ἐκ τούτων σμικρὰν νύξιν δύναται τις νὰ λάβῃ περὶ τῆς μικρᾶς ἢ μεγάλης διαστάσεως, ἢν ἔλαβεν ἢ ἐκ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ ἐσπερινῆ κατ' οἶκον ἐπανάστασις, ἀναλόγως τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τοῦ φιλυπόπτου ἢ

κρυφίνοος χαρακτῆρος τῶν ἀπογραφομένων. Ἡδύνατό τις δὲ, παρῳδῶν τὸ τοῦ Νέρωνος, εὐχηθέντος ἵνα ἡ ἀνθρωπότης εἶχε μίαν κεφαλὴν ἵνα διὰ μιᾶς τὴν ἀποκόψῃ, νὰ εἶχε τόσα ὄμματα καὶ ὦτα, ὅσα οἱ οἶκοι καὶ οἱ ἀπογραφόμενοι, ἵνα ἴδῃ καὶ ἀκούσῃ τί ἐτελεῖτο κατὰ τὰς ὀλίγας ἐκείνας ἐσπερινὰς ὥρας, καθ' ἃς συνεπληροῦτο τὸ ἀπογραφικὸν ἐκεῖνο δελτίον.

Καὶ ποία μὲν ἡ πρακτικὴ σημασία τῆς ὁμολογουμένης ἐπιτυχούσης ταύτης ἐπιγραφῆς, γνωστόν· ἡ δὲ ὠριαία οἰκιακὴ ἢ ψυχολογικὴ ἐπανάστασις, ἢ ὡς ἄνω σκιαγραφηθεῖσα παρῳήθη ἀναίμακτος, χωρὶς νὰ θραυσθῇ οὔτε φανὸς τῆς πρωτευούσης, κατὰ τὸ γνωστὸν δίστιχον, οὔτε μύτη ἀνθρώπου· τὸ πολὺ πολὺ ἐθραύσθη κανὲν μελανοδοχεῖον ὑπὸ ἰδιοτρόπου τινος ἀπογραφομένου.

Ἀπρίλιος. 1889.

Τεμολέων Ἀμπελᾶς.

Ο ΜΑΝΑΒΗΣ

ΠΑΡΤΕ σταφύλια ῥαζακιά, πάρτε γλυκὰ σταφύλια . . . »

— Ἐχω ῥοδίταις τραγανούς τὰ ῥοδινά της χεῖλια !

« Πάρτε γλυκὰ ῥοδάκινα, μὲ βελουδένιο χνοῦδο . . . »

— Ἐχω τὰ δυὸ της μάγουλα ἀτίμπτο βελουδο !

« Πάρτε περιβολάρικα καὶ μελωμένα σύκα . . . »

— Μανάβη, ἡ ἀγάπη μου εἶνε γεμάτη γλύκα !

Δ. Κόκκος.

ΜΙΑ ΜΟΥ ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ *

ΑΝ ὄνειρεύθης ἄγγελον ποτὲ μελαγχολίας,
"Αν ν' ἀτενίσῃς ὀφθαλμούς σου ἔτυχε δορκάδος,
Γλυκὴ νὰ ἔχουν λάγκευμα τῆς πρωϊνῆς πλειάδος,
Ἐκεῖ νη φέρει τὴν μορφήν αὐτῆς τῆς ὀπτασίας.

Γελᾷ καὶ παίζει μ' ὄνειρα τοῦ λυκαυγοῦς ἀκόμα,
Τὰ χεῖλην τῆς μειδιάμα χρυσώνει γοητείας,
Ἐὰν τὴν βάβῃ μαγικὴ βαβὴ μελαγχολίας
Πρὸς κόσμον τῆς εὐρύτερον ἴσως πλανᾷ τὸ ὄμμα.

Λούουν τὸ ὄδον τῆς αὐγῆς αἱ πρωῖναι ἀκτίνες
"Ὅπου ἡ μάγισσ' ἀνοιξίς τὴν νύκτα τὸ ὑφαίνει
Ἴδου πλὴν ὁ μεσημβρινὸς κ' ἐξαίφνης τὸ μαραίνει·
Μόν' αἱ ἀπάται δὲν γερνοῦν, τοῦ βίου αἱ Σειρῆνες.

Καὶ ἡ ζωὴ μας ὑφάσμα ὄνειρου καὶ χιμαίρας
Ψυχρὰ ὡς ἀντανάκλασις ἀκτίνος τεθλασμένης,
Ἡμελημένον δῶρημα τυχαίας εἰμαρμένης,
Ἄλλοῦ φαντασιοκοπεῖ στιγμᾶς ἐντελεστέρας.

1853

† Δημοσθένης Δ. Βαλαβάνης.

* ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. — Ἐν εἰλικρινεῖ συγκινήσει καὶ μετὰ μυχίας χαρᾶς ἀνοίγομεν μίαν σελίδα τοῦ Ἡμερολογίου πρὸς καταχώρισιν καὶ φιλοξενίαν τοῦ ποιήματος τούτου εἰς εὐλαβὲς μνημότυνον τοῦ αἰδίου ποιητοῦ Δημοσθένους Βαλαβάνη, περὶ οὗ ὁ μακαρίτης Σπ. Βασιλειάδης, ὁ ἀπαράμιλλος καλλιτέχνης τῆς « Γαλατείας » λέγει πού εἰς τὰς Ἄττικὰς Νύκτας, ὅτι « ἦτο τὸ γλυκύτερον καὶ συμπαθέστερον ἄστρον τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ποιήσεως ». Ὁ Βαλαβάνης ἀπέθανε τὸν Μάιον τοῦ 1854, ἐν ἡλικίᾳ μόλις εἰκοσιοκτῶ ἐτῶν. Τὸ δὲ ποίημα τούτο, ὅπως ἀνεκδοτόν, ἔγραψεν ἐπὶ λευκώματος νεανίδος θανούσης πρὸ εἰκοσιπενταετίας, ἐξ οὗ καὶ διεσώθη. Ἀπεσπάρθη δὲ, εὐμενῶς παραχωρηθὲν ἡμῖν, ἐξ ἀνεκδότου συλλογῆς ἣν περισυνέλεξε μετ' εὐλαβείας καὶ στοργῆς ὁ συμπαθὴς αὐτοῦ ἀνεψιὸς καὶ ἡμέτερος κάλλιστος φίλος κ. Γεώργ. Α. Βαλαβάνης, καὶ τὴν ὁποίαν ὑπὸ τὸν τίτλον τὰ Σωζόμενα μετὰ βιογραφίας τοῦ ποιητοῦ θέλει ἐκδώσει κίαν προσεχῶς.

Η ΖΑΪΡΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΤΩ, ΦΙΛΩ, ΠΟΙΗΤΗ, ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ.

Τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἔμαθον τὴν ἐν Ὀλυμπίοις στέφιν σου, ἔγραψον τὸ διήγημα τούτο. Ὄχι διὰ νὰ ἐνομασῶμαι πάντοτε τὴν στήλην τῆς ἀδούλου μου χαρᾶς, ἔσπραξα εὐθὺς τὰς σελίδας καὶ ἔγραφα ἐπὶ τῆς πρώτης τὸ ὄνομά σου. Γ. Δ. Ξ.

Α'.

ΚΧΙ, φίλε μου, κάθεται πάρα-πολὺ μακριὰ. Προτιμῶ νὰ πάρω τὸ τσάϊ ἐδῶ κοντὰ, στῆς κυρίας Α'.
— Εἶνε βραδυὰ ἀπόψε νὰ φοβηθῆ κανεὶς δρόμο;
Φεγγάρι μιὰ χαρὰ Θεοῦ...
— Τί φεγγάρι, πούμαι κατακουρασμένος... Πῆγες καὶ σὺ νὰ καθήσῃς ἀπάνου στὸ Λυκαβητό! Δὲν κουράζεσαι νὰνεβοκατεβαίνης τόσες φορές τὴν ἡμέρα;
— ἮΑ μπά!»

Καὶ ὁ φίλος μου συνάδευσε τὴν ἥμερον αὐτὴν ἔκφρασιν μετὰ μειδιάμα, τὸ ὁποῖον μ' ἔκαμε νὰ συναισθανθῶ τὴν ἀσυλλόγιστόν μου ἐρώτησιν. Αὐτὸς νὰ πτοηθῆ, ὁ ἀκαταπόνητος πεζοπόρος! αὐτὸς ὁ ὁποῖος τσάκις, μετὰ ζεῦγος χονδρῶν ὑποδημάτων, μετὰ μίαν πήραν καὶ μετὰ μίαν βακτηρίαν, ὡς ἄλλων χρόνων προσκυνητῆς, διέσχισεν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὴν χερσονήσον ὅλην τοῦ Αἰμου, καὶ μόλις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, φοιτητῆς ἐπιστρέφων εἰς Ἀθήνας διὰ τὴν ἔναρξιν τῶν μαθημάτων, ἦλθε διὰ ξηρᾶς ἐκ Θεσσαλονίκης, προπέμψας διὰ θαλάσσης τὰ ἐπιπλά του μόνον μ' ἓνα ὑπηρετήν! Ἐβῆθασε μετὰ ἐπτὰ ἡμέρας ἀκμαῖος, φαιδρός, καὶ μοι διηγεῖτο ἠὺχαριστημένως τὴν πεζὴν του ταύτην Ὀδύσειαν, τὰς

περιπλανήσεις του, τὰς διανυκτερεύσεις του, τοὺς σταθμούς του, τὰς συναντήσεις του. Καὶ νὰ τὸν κρίνω λησιμονόμενος, μὲ τὴν ἀντοχὴν τῶν ἰδίων μου δυνάμεων ἐγώ, ὁ ἔχων τὸ θάρρος νὰ ἦμαι καταβεβλημένος ἐπὶ ἑβδομάδα ἐκ τοῦ κόπου διημέρου ταξιδίου, κατὰ τὸ ὅποιον δὲν διήνυστα πεζῆ ὅτε ἤμισυ γιλιόμετρον!

Ἐκίθητο ἀπέναντί μου πρὸ τῆς τραπέζης τοῦ περιφώτου ἄλλ' ἐρήμου ἐστιατορίου, ἐν ᾧ ἔδειπνοῦμεν ἡδὴ ἐν ὥρᾳ προκεχωρηκυῖα. Ἐκάπνιζεν, ἐν ᾧ ἐγὼ ἔτραγον ἀκόμη. Ἐν μέσῳ νέφους ὑποκύαντο, μυροβόλου, ἔβλεπον σπινθηρίζοντας τοὺς δύο μικροὺς του νοήμονας ὀφθαλμούς ἐπὶ προσώπου ἀγενέους, τρυφεροῦ, ροδοχρόου ὡς κόρης. Ἄλλ' ἦσαν χαλύβδινοι οἱ μῦς τοῦ λεπτοφυοῦς νεανίου, καὶ ὑπὸ τὸν θώρακά του τὴν εὐρύν διεστέλλοντο πνεύμονες ἰσχυροί, ὡς φυσητῆρες καμίνο. Ἡ φωνὴ του, βαρεῖα καὶ μονότονος, ἐξήρχετο μετὰ τῆς αὐτῆς πάντοτε ἡρεμίας, μετὰ τῆς αὐτῆς κανονικότητος. Διότι ὁ φίλος μου, σταθερὰς διαθέσεως πάντοτε, δὲν εἶχεν ἢ τουλάχιστον δὲν ἐξεδήλου στιγμὰς ἐνθουσιασμοῦ ἢ ἀνίας, ἐξάρσεως ἢ καταπτώσεως· καὶ ἐκτὸς τῶν ὀφθαλμῶν, ὧν ἡ ἔκφρασις ἐσαλεύετο εἰς τῆς ψυχῆς του τὰς κυμάνσεις, εἶχε τὴν αὐτὴν πάντοτε φωνήν, τὸ αὐτὸ ὄψος, τὰς αὐτὰς χειρονομίας, τὸ αὐτὸ μειδιάμα. Ἐφαίνετο ὡς τις μηχανὴ στερεὰ καὶ ἀκάματος, κανονικῶς διαπαντὰ τὴν ἀνεξάντλητον αὐτῆς δύναμιν.

Ἄλλὰ δὲν περιωρίζετο ἕως ἐδῶ ἡ ἰδιορρυθμία τοῦ φίλου μου. Αἱ ἄλλαι του ἕξεις ἦσαν ἀκόμη πολὺ παραδοξώτεραι. Ἐβλεπον ἐν αὐτῷ δύο φύσεις ἀντιθέτους, τὰς ὁποίας δὲν ἤξεύρω πῶς κατάρθου νὰ συμβιβάξῃ. Ἦτο ἄλκιμος καὶ μαλθακός· ἠγάπα ἐξίσου τὴν σκληραγωγίαν καὶ τὴν ἡδονήν, τὴν ραστώνην καὶ τὸν πόνον· κατέπλητσε μὲ τὴν ρώμην του καὶ τὴν ἀδυναμίαν, μὲ τὴν τραχύτητα του καὶ τὴν τρυφερότητα. Συνεδύαζεν ὅλην τὴν ἀνατολικὴν νωχέλειαν καὶ τὴν γαυνότητά καὶ τὴν ἡδυπάθειαν, μὲ τὴν στρατιωτικὴν καρτερίαν καὶ τὸ θάρρος καὶ τὴν λιτότητα. Μοὶ ἔφερον εἰς τὴν μνήμην χωρὶς νὰ θέλω, τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους καὶ ποιητικώτατους Σουλτάνους, περὶ ὧν ὁμιλεῖ ἔνθους ὁ de Amicis οἵτινες μεθ' ἡμέραν ἀγρίου πολεμικοῦ σπρίγους καὶ ἀγώνων καὶ σφαγῶν καὶ αἱμάτων, ἐκάθιζον κατόπι τὴν νύκτα ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῶν δεκαπενταετῆς παρθένους, ὡς οἱ τρυφερότεροι τῶν ἑραστῶν. Ὁ φίλος μου παρουσίαζε συχνὰ τὸσῶ ζωηρὰς ἀντιθέσεις. Τὸν ἠγάπων ὅμως, διότι ἦτο πάντοτε φιλόκαλος, γενναῖος, ἀγαθός, τίμιος, — τὸ τελευταῖον πρὸ πάντων ἄνευ ἀντιθέσεως οὐδεμίαν.

Καὶ ἐπέμενεν ἀπόψε προκαλῶν με εἰς τὸ δωμάτιόν του. Ἐφ' ὅσον ἐγὼ ἐπροφρασιζόμην κόπωσην καὶ ἀδιαθεσίαν, ἐπὶ τοσοῦτον

ἐκεῖνος ἠῤῥετο τὰς ἐπαγγελίας του. Μοὶ ὑπέσχετο θεῶν, ἀέρα, βιβλία, σίγαρα, καφέ, τσίον, λοκούμια, ὅ,τι θέλω, καὶ καί τι ἄλλο ἀκόμη μυστικόν, τὸ ὅποion λούω ἰσχυρίζετο, θά με ἠυχαρίσσει πολὺ. Πρώτην φοράν θὰ ἐπεσκεπτόμην τὸ δωμάτιόν του, καὶ εἰς τὰς τόσας ἐπιπονητικὰς ὑποσχέσεις ὁμολογῶ ὅτι ἤχοισα κάπως νὰ κλονίζωμαι. Μάλιστα εἶμαι βέβαιος ὅτι θά μ' ἐπειθεν ἐντελῶς νὰ διατρέξω τὸ ἀπὸ τῶν Χαυτείων μέχρι τῶν προπόδων τοῦ Λυκαβητοῦ διάστημα, ἐὰν ἐδύνατο νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνὴν εἰς τὸν ἐνθουσιαστικώτερον. Ἄλλὰ μόνον οἱ ὀφθαλμοὶ του ἡμικλείοντο ἐν ἐκφράσει πονηρᾶ, ὅταν ὁμίλει περὶ τοῦ μυστηριώδους ἐκείνου καί τι, ἐν ᾧ ἡ φωνὴ του ἐξηκολούθει ἀντηχοῦσα βαρεῖα ὡς πάντοτε καὶ μονότονος, ἐξηκολούθουν δὲ καὶ ἐγὼ ἐπιμένων εἰς τὴν ἄρνησίν μου.

« Πάρε μίαν ἄμαξαν, νὰ πάμε.

— Ἄμαξα; μὴ γένοιτο, παιδί μου!

— Αἶ, καλὰ. Τότε πηγαίνω εἰς τὴν κυρία Α. καὶ τελειώνει.

— Ἀπὸ ἐκεῖνο ὅμως τὸ ἄλλο πρᾶγμα δὲν ἔχει ἡ κυρία Α. »

Μόλις ὁ φίλος μου εἶχε προφέρει αὐτὰς τὰς λέξεις, ἠνοιχθῆ ἡ βαρεῖα ὑαλοφρακτος θύρα τοῦ ἐστιατορίου καὶ εἰσῆλθε νεῆαν, ἀγνωστος καὶ προφανῶς ξένη, συνοδευομένη ὑπὸ γηραιοῦ τινος κυρίου.

Παράδοξος μὲ κατέλαβε συγχίνησις εἰς τὴν ἀπρόοπτον ταύτην ἐμφάνισιν. Εἴλκυσεν εἰς ἄκρον τὴν προσοχὴν μου καὶ τὴν περιεργίαν, ὅχι μόνον ἡ νεαρὰ καὶ προκλητικὴ καλλονή, ἀλλὰ καὶ ὁ ἔκτακτος τύπος τῆς γυναικὸς τὸν ὁποῖον πρώτην φοράν μοὶ εἶδεδετο ἀφορμῇ νὰ θαυμάσω. Διὰ τοῦτο, ἅμα τὴν εἶδα βαινουσαν πρὸς μίαν τράπεζαν μὲ σκοπὸν νὰ καθίσῃ, συνέλαβον ἀκαριαίως τὴν ἀπόφασιν, ἂν καὶ χορτασμένος, νὰ παρατείνω ὅσον ἦτο δυνατόν τὸ δεῖπνόν μου, — πρᾶγμα τὸ ὅποιον οὔτε τὸν σύντροφόν μου ἴσως δυσχερίσει. Καὶ δὲν ἐξέφραξε μὲν οὐδεμίαν συγχίνησιν τὸ πρόσωπόν του, κατὰ τὸ σῆμα· ἀλλ' ἔβλεπον τοὺς μικροὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκτοξεύοντας πύρινα βλέμματα, ὑπὸ τὸ ὑποκύανον νέφος τοῦ καπνοῦ. Καὶ αὐτὸ· ὁ νεαρὸς ὑπηρετῆς μὲ τὸ λευκὸν μάκτρον ἐπ' ὤμου, ὅστις ἐπλησίασεν ὑποκλινῆς νὰ λάβῃ τὰς διαταγὰς τῶν ξένων, ἐγένετο καταπόρφυρος ἐκ ταραχῆς προφανοῦς.

Ἡ νεῆαν ἐφαίνετο ὡσεὶ δεκαεπταετής. Μελαγχροινὴ, εὐτραφής, μὲ τὴν ἐβενίνην θυσσανώδη κόμην, μὲ τοὺς μέλανας βελουδωτοὺς ὀφθαλμούς μὲ τὸ προτεταμένον στήθος, μὲ τὴν ἡδυπαθῆ ἔκφρασιν τῆς φυσιογνωμίας, μὲ τὴν φλόγα τοῦ βλέμματος, ἠλέγγετο εὐθὺς ἐκ πρώτης ὄψεως θερμῇ Ἀνατολίτι. Ὡς ἐκάθισεν ἐκεῖ πλαγίως καὶ ἀπέναντί μου, ἡ ὡς θὰ ἔλεγε τις ἐπὶ τὸ γεωγραφι-

κώτερον, βορειοανατολικῶς, ἐδυνάμην νὰ τὴν παρατηρῶ ἐξίσου καὶ κατὰ μέτωπον καὶ κατὰ κρόταφον. Ἡ κατατομὴ της, ἐπιβαλλούσης ἐντελείας, ἀνεδείκνυε τὸ παχὺ βύσσινον αὐτῆς χεῖλος καὶ τὰς μακρὰς της τοξοειδεῖς βλεφαρίδας· ὅταν δ' ἐστρέφωτο πρὸς με, με τὴν ἐξαισίαν ἐκείνην ἰταμότητα, με τὸ διαρκὲς μελιτώδες μειδιάμα, ἐξήστραπτον ἐν στυλπνῇ λευκότητι οἱ μεγάλοι αὐτῆς ὀδόντες ἀντιτιθέμενοι θυμασιῶς πρὸς τοῦ χεῖλου καὶ τοῦ προσώπου τὸ ἀκαυρόν. Ἦτο, ἡ μοὶ ἐφαίνετο, θελκτικώτατα ἐνδεδυμένη. Ἐκτὸς τῆς βραχείας, τῆς προδότιδος ἐσθῆτος, ἐν περικόρμιον με μελανόλευκα τετράγωνα, περισφιγγον ὡσεὶ μέγχοι διαροήξεως τὰ ἄφθονα στήθη, δὲν εἰξεύρω τί ἐνέπνευεν ἡδυπαθές. Εἰς τὸ ὑποτραπέζιον ἡμίφως, διέκρινον δύο ὑποδημάτια διεσταυρωμένα, καὶ δύο κνήμας εὐτραφεῖς ἐντὸς ἐρυθρῶν περικνημίδων, ἀσπασώσας στεναγμούς. . .

Ἡ θέα τοῦ ἀπαραμίλλου τούτου θήλεος μου ἐξήραινεν τὸν λάρυγγα, ὡστ' ἐμάττων τοὺς βλωμούς μου ἄνευ σιέλου, με κίνδυνον προφανῆ δυσπεψίας. Μία λέξις μου ἤρχετο συχνὰ καὶ τὴν ἐξεστόμιζα σιγῆλῆν ὡς στεναγμὸν πρὸς τὸν φίλον μου: *Ἵθαλίσκη!* Τόσῳ ὀρεκτικῇ, τόσῳ δροσερᾷ, καμιά, νομίζω, δὲν θὰ ἦτο ἐκ τῶν περφημισμένων γεωργικῶν, κηρυσίων ἢ συμυραίων παρθένων, τῶν ἐγκλειστων εἰς τὰ χαρμέια τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Μοὶ ἐφαίνετο ὠραία, ὡς ἡ θεσμία τῶν ὑακίνθων τὴν ὅποιαν ἔφερον ἐπὶ τοῦ στήθους, ὡς ἐν ἄμα ἐκ τῶν *Ἀνατολικῶν* τοῦ Οὐγγῶ, ὡς μία ἰδέα τοῦ Σααδῆ. . .

Δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ τὴν ἀκούσῃ κανεὶς ὁμιλοῦσαν πρὸς τὸν παρ' αὐτῆς κύριον, διὰ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἦτο πατήρ της. Τῇ ὁμοίωζε παραδόξως, ἐν ᾧ δὲν ἦτο καθόλου ὠραῖος. Εἶχεν ἔκφρασιν ἄγριαν, ἀπείσιον τὸ πρόσωπόν του, τὸ βαθὺ μελαγχροινόν, με τὴν μακρὰν πολיאὴν γενειάδα καὶ τοὺς παχείς μύτακας, με τὰς πυκνάς ὀφρῦς καὶ τοὺς ἀστραπηθόλους ὀφθαλμούς, ὡς ληστοῦ. Ἄλλ' ὑπῆρχέ τι τὸ καταπληκτικῶς ὅμοιον μεταξύ των, τὸ ὅποιον δὲν ἐδυνάμην νὰ καθορίσω. Ἡ κόρη ἐφαίνετο ὡς ἡ τελειοποίησις, ἡ ἐξιδανικεύσις τῶν πατρικῶν χαρακτήρων. Καὶ ἰδοὺ πῶς δύο ἀνόμοια πράγματα, ἐν ἄσχημον καὶ ἐν ὠραῖον, ἐν ἀβρὸν καὶ ἐν τραχὺ, δύνανται νὰ ὁμοιάζωσι τόσῳ· καὶ πῶς δύνανται νὰ συγκριθῇ εἰς ληστὴς πρὸς μίαν ἰδέαν τοῦ Σααδῆ.

« Ἀπὸ ποῦ λένε αὐτὸ τὸ κορίτσι; » ῥώτησα τὸν φίλον μου.

« Ἀυ αὐτῇ φαίνεται ἀπὸ τὰ μέρη; » ἠρώτησε με. Μυρίζει ἀνατολὴ χίλια μίλια. Βλέπεις ἀμέσως τὴν γυναῖκα ποῦ εἶνε καθαυτὸ πλάσμα γιὰ ἔρωτα καὶ γιὰ τίποτ' ἄλλο. Εἶδα ἐγὼ τέτοιαις! . .

— Αὐτῇ τῇ στιγμῇ, νὰ σου πῶ, εἶμαι καὶ ἐγὼ με τῇ γνώμῃ σου. Ἡ γυναῖκα μόνον γιὰ ἔρωτα ἔγεινε. . .

— Καὶ τί; μήπως αὐτὴ εἶνε ἰδέα δική μας, δηλαδὴ τῶν ἀνατολικῶν; Θυμάσαι τί λέγει ὁ Λέσιγκ; Γυναῖκα ἡ ὁποία σκέπτεται, ἡ ὁποία φιλοσοφεῖ, μοιάζει με ἄνδρα ποῦ φκιασιδόνεται. . . Γιὰ φαντάσου ἄξαφνα αὐτὸ τὸ κορίτσι ἀνεπτυγμένον, με γνώσεις καὶ με ἰδέας. Δὲν θὰ χάσῃς ἀμέσως ὅλον τὸ γόητρον; Αὐτῇ, φίλε μου, δὲν εἶνε, καὶ δὲν πρέπει νὰ ἴνε, παρὰ ἓνα κομμάτι σαρκὸς πρώτης ποιότητος, με ὀλίγας ἰδέας αὐτομάτους καὶ με τὰς ἀναγκαίας κινήσεις, διὰ νὰ σου προσφέρῃ ὅσα τὸ δυνατόν περισσώτερον ἡδονῆν. Νὰ ζῆ μόνον, καὶ αὐτὸ ἀρκεῖ. Τῇ φιλοσοφία τί τὴν θέλεις ἐδῶ. Ἄκουσε μιὰ παράδοξον ἰδέα ποῦ ἔχω: Ἡ γυναῖκα ἐπλάσθη διὰ νὰ διασκεδάζῃ ὁ ἄνδρας, νὰ λησμονῇ κάθε σκέψιν στὸν ἔρωτά της. Ἄμα λοιπὸν τὴν βρίσκει με πάρα πολλές ἰδέας, με λεπτότητες, με αἰσθήματα, ξεύρω γὼ. . . δὲν μου φαίνεται ὅτι εἰμφορεῖ νὰπολαύσῃ καθαρὸ καὶ μόνον τὸν ἔρωτά της. Ὁ ἔρωσ εἶνε φαγὶ ποῦ τρώγεται μονόχο· ἄμα τὸ ἀνακατώσῃ με τίποτ' ἄλλο, πρὸ πάντων με φιλοσοφία, δὲν ἀρίζει τίποτα. Τί νὰ σου πῶ τὴν θέλω τὴν γυναῖκα ὠραίαν, τρυφερὰν σὰν κι' αὐτὴν, ἀλλὰ. . . ξύλο-κούτσουρο, σὰν κι' αὐτὴν πάλι. . .

— Δὲν νὰ ἴνε ξύλο-κούτσουρο, καυμένη;

— Βεβαίωτατα. Ἡ γυναῖκα αὐτὴς δὲ μαθαίνειον παρὰ χορῶ, τραγούδια καὶ λίγα, πολὺ λίγα γραμματάκια. ὅσα ἀρκοῦν διὰ τὸν ἔρωτα. Ἐπειτα νὰ σου πῶ. . . .»

Ἄλλὰ τὸν ἄφησα νὰ μου λέγῃ γωρὶς νὰ προσέχω· διότι αὐτὴν τὴν στιγμὴν δὲν με εἴλυε διόλου ἡ συζητήσις, ἀφ' οὗ με εἴλυε τόσον ἡ ἀπέναντί μου μελαγχροινῆ. Ἐν ᾧ ἐξηκολούθουν νὰ τοῶγω, τὰ λαβρατῆ μου βλέμματα ἐστρέφοντο συχνὰ πρὸς αὐτήν. Μ' ἐπολιόρουν καὶ με κατετάρασσον σκέψεις ἡδυπαθεῖς, φρικιάσεις καὶ φαντασίαι σατανικαί. Ἦκουον τὸν γέλωτά της φαϊδρόν καὶ τὴν φωνὴν της γλυκεῖαν, ὡς μελωδία ἀνατολικῆ. Μ' ἐμάγευσεν ὅλοσεν περισσότερο τὸ βύσσινον χεῖλος της με τὴν διαφανομένην σειρὰν τῶν ὀδόντων, προκαλοῦν πληθὺν φιλημάτων τρελῶν. Ἐτρωγε με χάριν πτηνοῦ. Τὸ περίφωτον ἐστιατόριον με τοὺς μεγαλοπρεπεῖ; κίονας με τὰς λευκάς σφαίρας τῶν λαμπτήρων, με τὸ βαρὺ ἄρωμα τὸ ὅποιον ἀπέπνευεν ἀπὸ τῆς εἰσόδου της, παρίστατο ἐν τῇ συγκεχυμένῃ μου διανοίᾳ ὡς στοὰ μυστηριώδους σεραγίου. Ὁ δὲ παρ' αὐτῆ ἀγριωπὸς ἄνθρωπος, ὁ συνέγων ἐνίστε τοῦ: ὀφθαλμούς μου, μοὶ ἐνέπνευε ὄφρον ὄχι πατρός ἀλλὰ — τολμῶ νὰ το εἶπω — ἀρχιευνοῦχο. . .

Ἐπὶ τέλους ἀπεφάσισα νὰ τελειώσω τὸ παραταθὲν δεῖπνόν μου, καὶ ἔλαβον τὸ τουρκικὸν σιγαρέτον, τὸ ὅποιον μοὶ προσέφερον ὁ φίλος μου. Ἐν ᾧ ἐπλησίαζα ἐν πυρετῶν νὰ το ἀνάψω, παρετήρησα

ὅτι ἡ χεὶρ μου ἔτρεψε. Πρώτην φοράν μοῦ ἔκαμε τόσην ἐντύπωσιν ἡ θεὰ γυναικός.

Τὸ δεῖπνόν της ὑπῆρξε βραχὺ τὴν διάρκειαν καὶ χαρακτηρηστικὸν τὴν ἐκλογὴν: Στρεΐδια Καλλιπόλεως· πιλάφι τουρκικόν· ντολμάδες τουρκικοί· χαλβάς τουρκικός . . . Δὲν ἤξεύρω πῶς καὶ διατί ἐνεθυμήθην εὐθὺς τὸν βύρσινον σάκκον τῆς μίς Μαριάννας Σίμωνος εἰς τὸν Βασιλέα τῶν Βουρῶν τοῦ About, — ὅστις περιεῖχε μικρὰν σκευοθήκην ἀγγλικήν, φιάλην ἄλατος ἀγγλικοῦ, πυξίδα τροχίσκων μέντας ἀγγλικῶν καὶ ἑκατὸν τόσα φράγκα . . . ἀγγλικά.

Αἴφνης μοῦ ἦλθε μία ἰδέα. Ἐστράφην πρὸς τὸν φίλον μου καὶ τῷ εἶπον:

«Ξεύρεις τί; θά την ἀκολουθήσω, νὰ ἰδῶ ποῦ κάθεται.

— Καλὰ θὰ κάνης· πάμε, σὲ συνοδεύω

— Ἄ, εἶσαι πολὺ καλός.» τῷ εἶπον ἐκπλησσομένοι ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ του.

Ἐλησμόνησα καὶ τὴν κόπωσίν μου καὶ τὴν ἀδιαθεσίαν μου καὶ τὴν κυρίαν Α', καὶ τὰς προσκλήσεις τοῦ φίλου μου. Ἠγέρθη νὰ φύγω, μὲ τὴν ἰδέαν νὰ την περιμείνω ἔξω. Ἄλλ' ἠγέρθη εὐθὺς ἀμέσως καὶ ἐκείνη μετὰ τοῦ πατρός της, ἐξήλθομεν δὲ καὶ οἱ τέσσαρες σχεδὸν συγγρόνως.

B'.

Ἐξω ἡ πανσέληνος ἐφώτιζεν ἡρέμα τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ σαπφειροῦ οὐρανοῦ. Ἡ ὁδὸς Σταδίου κατηυάζετο ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον, ὡς δι' ὑπερμεγέθους ἠλεκτρικοῦ λαμπτήρος. Ἐλαμπον τὰ εὐρέα πεδουρόμια τῆς, μὲ τὴν σειρὰν τῶν δενδρουλλίων καὶ τῶν ἐσθεςμένων φανῶν, καὶ ἐξωραΐζοντο αἱ λευκαὶ οἰκοδομαὶ τῆς, ὡς μέγαρα φαντασίας. Ὀλίγοι ἦσαν οἱ διαβάται καὶ πολλὴ ἡ ἐρημία τῆς θεσπεσίας νυκτός.

Ἐκεῖνη ἐβάδιζεν ὀλίγα βήματα πρὸ ἡμῶν, παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ πατρός της. Ἦτο μεγαλοπρεπὲς τὸ παράστημά της καὶ ὑπερήφανον μετὰ χάριτος τὸ βῆμά της. Ἐκράτει ὑψηλὰ τὴν κεφαλὴν, ἡμιστραμμένην ὡς ἐν στάσει φωτογραφίας. Ἄνεδεικνυτο προπετὲς τὸ στήθος της, τοῦ ὁποῖου ἔβλεπον ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου προεξέχουσαν τὴν σκιάν. Ἐστράφη ἀπαξ καὶ μᾶς εἶδεν ἀκολουθοῦντας. Μετ' ὀλίγα βήματα ἐστράφη καὶ ἄλιν. Τώρα ἀπηύθυνε πρὸς ἐμὲ ἐν βλέμμα καὶ ἐν μειδιάματι, λαμπρότερα τοῦ σεληνιαίου φωτός. Σύμπτωσις ἦτο, ἢ μήπως ἡ προσήλωσίς μου τῇ ἐκίνησε τὴν προσοχὴν; Δὲν εἰξεύρω· ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἂν αἴφνης ἤσθάνετο

A. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ἄρχίατρος τοῦ ἑλλ. στρατοῦ.

τὴν ὄρεξιν νὰ στραφῆ καὶ ἐκ τρίτου, ἐγὼ δὲν θὰ εἶχον τόρα νοῦν νὰ γράφω τὴν ἱστορίαν της. . .

«Ἡ μητέρα της βέβαια θὰ ἦνε Ἀρμένισσα,» μοὶ ἔλεγεν ἐν τούτοις ὁ φίλος μου. «Τὸ ἐνωῶ ἀπὸ τὸ χεῖλός της καὶ ἀπὸ τὴ μύτη. Ὁ πατέρας της ὅμως εἶνε Σμυρναῖος.

— Πῶς τὸ ξεύρεις ;

— Σ' αὐτὰ τὰ μικρὰ πράγματα δὲν ἀπατώμαι. Τὸ βλέπεις αὐτὸ τὸ ἐπανωφόρι ποῦ φορεῖ; Μπορῶ νὰ σοῦ 'πῶ ἀπὸ ποῖο δρόμο καὶ ἀπὸ ποῖο κατάστημα τῆς Σμύρνης τὸ 'πῆρε. Γκρί μὲ μαῦρες σειρές. . . εἶχα κ' ἐγὼ ἀπὸ 'κεῖ ἐν' ἀπαράλλακτο.

— Ἄν φορῆς λοιπὸν καπέλλο ἀπὸ τὸ Παρίσι, θὰ 'πῆ ὅτι εἶσαι παρισινός ;

— Εἶσαι ζῶον, φίλε μου. Ἄμα σοῦ λέγω κᾶτι τι μὲ πεποίθησιν, δὲν πρέπει νὰ μου ἀντιλέγῃς. Δέν το ἐνωῶ μόνον ἀπὸ τὸ ἐπανωφόρι ὅτι εἶνε Σμυρναῖος· ξεύρω, βλέπεις, καὶ τὸν τόπον. . .

— Τί μὲ μέλει! Ἐγὼ βλέπω πῶς εἶνε πάρα πολὺ ὠραία αὐτὴ ἡ Ὀδαλίσκη καὶ κοντεύει νὰ μου σηκώσῃ τὸ νοῦ.

— Ὅχι, δὲ καὶ τόσον ὠραία! Νὰ ἰδῆς γυναῖκες ἀπὸ τέτοια ράτσα, ποῦ νὰ μὴν πιστεύῃς τὰ μάτια σου. Ὅχι, ὄχι· αὐτὴ δὲν εἶνε ἀπὸ κεῖνες ποῦ ξεύρω 'γώ. . .»

Κατὰ τῆς γνώμης τοῦ φίλου μου διεμαρτύρητο ἀντ' ἐμοῦ ὁ ἠχηρὸς στεναγμός, τὸν ὁποῖον μοὶ ἀπέσπων εἰς ἕκαστον βλέμμα αἱ γλαφυραὶ κνήμαι τῆς ὠραίας, διαφανόμεναι ὑπὸ τὴν βραχεῖαν τὴν προδότιδα ἐσθῆτα.

«Καὶ πῶς νὰ τὴν λένε ἄρά γε ;» ἠρώτησα μετὰ μικρὰν σιγῆν.

«Αὐτὸ πεῖθ' ἀφίνω στὴ φαντασία σου. Δόσε της ὅ,τι ὄνομα σοῦ φαίνεται καταλληλότερον. Θέλεις νὰ τὴν πῆς Ἀϊδά, Φατιμέ, Ἐϊσέ, Ζενή. . .

— Ὅχι, ὄχι! Ζαΐρα θὰ τὴν 'πῶ. Αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς μοιάζει καλλίτερα.

— Τὸ θυμᾶσαι ἀπὸ τὸ δράμα τοῦ Βολταίρου ;

— Ὅχι.

— Ἀπὸ τὸ μελόδραμα. . .

— Ὅχι, Ζαΐρα ἔλεγον μιὰ χανούμισσα, ποῦ μοῦ διηγεῖτο ἡ μητέρα μου πολλὰς φορὰς τὴν ἱστορίαν της, σὰν ἦμιον μικρός.»

Ἐσιωπήσαμεν. Ὅπισθεν τῆς Ζαΐρας, εὐρισκόμεθα εἰσέτι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου. Ὁ φίλος μου μὲ τὸ βραχὺ του νωχελὲς βῆμα καὶ τοὺς μικροὺς του ὀφθαλμούς, ἐξηκολούθει ἐκπέμπων συχνὰ νέφη καπνοῦ καὶ ὑπομειδιῶν, ὡς ὅταν κατέστρωνε πονηρόν τι σχέδιον. Ἐρριψοκινδύνευσα νὰ τὸν ἐρωτήσω τί σκέπτεται· ἀλλὰ προσέκοψα κατὰ τῆς σιγῆς του, ἔτι μᾶλλον ὑπόπτου. Δέν ἐπανά-

λαβον ἀνωφελῶς τὴν ἐρώτησιν, γνωρίζων ἐκ πείρας μακρῶς τὴν ἀραβικὴν τοῦ ἐπιμονῆν. Δυσηρησθημένος ὀλίγον, ὅπως πάντοτε ὁσάκις ἐρωτῶ καὶ δὲν μου ἀπαντῶν, ἠρκέσθην καὶ ἐγὼ νὰ σιωπήσω, ὡς εἰς ἄφωνον βεθυθισμένος ἔκστασιν. Φωταυγῆς καὶ γλιάρᾳ καὶ πλήρης ἐλαφροῦ ἀρώματος ἦτο ἡ ἀτμόσφαιρα. Αὕτη ἴσως θὰ ἐπέδρασαν ἐπ' ἐμοῦ ὅταν μετ' ὀλίγον ἤρξισα νὰ τερετιζῶ μεταξὺ τῶν ὀδόντων ἐν μέλος ἡδυπαθῆς ὡς αἱ σκέψεις μου, βραδύ ὡς τὸ βῆμά μου, ἀποπνεόν ἀνατολικὴν χάριν, ὡς ἡ Ζαΐρα, καὶ ἐπὶ στίγων-πιστευσάτε τὸ ὄχι πολὺ ἀκαταλλήλων τῇ περιστάσει :

*Ἀμὰρ κονζούμ, ἀμὰρ γιαβρούμ, κάνε, χαουόμ, νισάφι
Οὕτε καλέμι οὐλεμὰ τὸ ντέρτι μου δὲν γράφει.*

Ἄλλὰ διεκόπη, ὠθήσας αἰφνης διὰ τοῦ ποδὸς λευκόν τι μαλακὸν ἀντικείμενον, ἀναπηρῆσαν ὀλίγα βήματα μακράν μου ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου. Ἐκυψα καὶ τὸ ἀνέλαβον. Βαλάντιον με λίρας τουρκικὰς ἂν εὔρισκον, δὲν θὰ ἔχαιρον τόσον, — ἄφ' οὐ μάλιστα θὰ ὑπεχρεοῦμην νὰ ζητήσω τὸν κύριόν του. . . Ἦτο ἡ ἐξ ὑακίνθων δεσμία, ἡ πρὸ ὀλίγου ἀναπαυομένη ἐπὶ τοῦ στήθους της. Ὡ τὰ ὠραία, ὦ τὰ γαγαπητά, ὦ τὰ ἠγιασμένα μου ἄνθη, με τὴν μεθύουσαν ὡς τὸν Ἑρωτα ὁσμὴν των, με τὰ ὠχρολευκα πέταλά των, ὡς μέτωπον μελανοφάλλου χανουμίσης! . . . Τ' ἀπετίναξα, τὰ ὠσφράνθην, τὰ ἐφίλησα καὶ τὰ ἐνέθηκα μετὰ στοργῆς εἰς τὸν κόλπον μου. Ἄχ, τίς οἶδε μὴ δὲν ἴτο προμελετημένη ἡ ἀπροσεξία τῆς Ζαΐρας :

Ἐστράφη νάνακοινώσω τὴν ὑπόνοιαν ταύτην πρὸς τὸν φίλον μου, ἀλλὰ με ἀνεχάιτισε τὸ μεϊδιάμᾳ του. Μοὶ ἐφάνη ὅτι εἰρωνεύετο τὴν πρὸς τὴν ἀνοδοέστην λατρείαν μου καὶ ἤμην ἔτοιμος νὰ διαμαρτυρηθῶ, ὅτε νέον συμβᾶν μετέλλαξεν αἰφνιδίως τὰς προθέσεις μου. Νεαρός τις κύριος, ἐρχόμενος ἀντιμέτωπος, ἐσταμάτησε τὴν Ζαΐραν καὶ τὸν πατέρα της. Ἦρχισαν νὰ ὑποκλίνωνται καὶ νὰνταλλάσσωσι φιλοφρονήσεις μεγαλοφώνως. Αἱ ποιήματα φωναί των, καὶ αἱ τρεῖς συναντηχοῦσαι μετὰ γελώτων ἐν τῇ σιγῇ τῆς ἰδοῦ, ἀπετέλουν φαιδρὰν συναυλίαν. Προσπέτασον ἀκόμη νὰ διακρίνω τίς ἦτο ὁ ἀνέλπιστος αὐτὸς φίλος τῆς Ζαΐρας, ὅταν ὁ ἰδικός μου ἔλυσε τὴν σιγὴν θριαμβευτικώτατα. Καὶ ἦτο μὲν πάντοτε ἡ αὐτὴ τῆς φωνῆς του ἡ ἔντασις, ἀλλ' ὁμιλῶν τόρα μοῦ ἔθλιβε καὶ τὸν βραχίονα :

« Βλέπεις ; βλέπεις ; Ὅταν σοῦ ἔλεγα ὅτι εἶνε ἀπὸ τὴν Σμύρνη δὲν τὸ ἐπίστευες ! νά, βλέπε τα τόρα. Αὐτὸν τὸν κύριον ποῦ τοὺς ἐσταμάτησε, τὸν γνωρίζω !

— Καὶ σάν τον γνωρίζεις ;

— Εἶνε Σμυρναῖος !

— Καλὰ, ἀδελφέ, σὲ πιστεύω . . . »

Καὶ χωρὶς νὰ πιστεύω ἀκόμη ἐσιώπησα, διότι ἐπλησιάσαμεν ἄρκετὰ τὸν ὄμιλον καὶ ἤκουσμεν εὐκρινῶς τὴν φωνὴν τῆς Ζαΐρας :

« Ἄν θέλετε τίποτα γιὰ τὴν Ἀλεξάνδρεια, θὰ ἐπιφορτισθῶμεν πολὺ εὐχαρίστως. Φεύγομεν αὐριο τὸ πρῶτ' ἑννεὰ με τοῦ Κεδιβί, ἐκτὸς ἂν . . . »

Δὲν ἐδυνήθη νάκουσω τὸ ἂν τοῦτό καὶ νὰ κρίνω πόσον ἦτο βίσιμον καὶ παρήγορον. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶχομεν ἤδη προσπεράσει καὶ μακρουθῆ, με κατέστησε κωφὸν καὶ ἡ συγκίνησις. Μάλιστα, συνεκινήθη ἐἰς τὸ ἀπρόοπτον. Τίς οἶδεν ! Ἀπὸ ὀλίγων ἤδη στιγμῶν, πολλὰ θανάπλάσα ὄνειρα εἰς τὴν συνάντησιν τῆς νεάνιδος, καὶ πολλὰ θὰ ἤλπισ' ἀκουσίας μου ἐκ τοῦ βλέμματός της, ὡστε νὰ με συγκλονίσῃ ἡ ταχεῖα αὕτη λύσις, ἡ οἰκτρὰ διάψευσις ! . . Ἦσθάνθη κατ' ἀρχὰς ὡς νὰ ἠραιώθη αἰφνης ἡ ἀτμόσφαιρα καὶ νὰ ἐκινδύνουν ἐξ ἀσφυξίας κατόπιν ἐν ψυχρὸν αἰσθημα με παρελύσει, ὡς εἰς ὄλας μου τὰς ἀπογοητεύσεις. Ὁ ἄφευγεν αὐριον . . . καὶ νὰ τὸ ἀκούω ἀπ' αὐτῶν τῶν βυσσίνων χειλέων της, καθ' ὧν ὄνειρευομένη νὰ ἐπιπέσω διὰ φιλημάτων ! Τί κρίμα . . . καὶ τὸ ἂν της νὰ μὴ τὸ ἀκούσω, καὶ ὁ φίλος μου ἀνάληγτος νὰ ἐξακολουθῇ τὸ αὐτὸ πονηρὸν μεϊδιάμα ! . . .

Μετ' ὀλίγον πατὴρ καὶ θυγάτηρ ἐβάδιζον πάλιν ἔμπροσθέν μας, καὶ ἡμεῖς ἠκολουθοῦμεν. Οὕτω διήλθομεν τὴν ὁδὸν Σταδίου καὶ ἐκάμψαμεν τὴν ὁδὸν Μουσῶν. Ἐδῶ εὔρισκετο ἡ καταραμένη οἰκία, ἣτις θῆ' μου ἀπέκρυπτε διὰ παντός τὴν ὠραίαν μου. Τὴν εἶδον ὑπερβαίνουσαν τὴν φλιάν τῆς θύρας διὰ φαίδροῦ πηδηκτικοῦ βήματος, ἀλλὰ χωρὶς νὰ στρέψῃ ὀπίσω τὴν κεφαλὴν . . . Ἐγάθη. Φεῦ ! καὶ αὐριον τὸ πρῶτ' διὰ τοῦ Κεδιβί εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ! .

Ἄλλος ἀπὸ ἐμὲ θὰ κατήρχετο εἰς Πειραιᾶ, καὶ θὰ τὴν παρηκολούθει τοῦλάχιστον μέχρι τοῦ ἀτμοπλοίου. Ἄλλ' ἐγὼ ἤσθανόμην τὸν στιγμιαῖον ἔρωτά μου σθεννύμενον, ἀφ' οὐ ἀπέλιπε πᾶσα ἐλπίς. Τὶ θὰ ἐκέρδιζον, ἂν παρέτεινον τὴν καταδίωξιν ; Ὑπεσχέθη κατ' ἑμαυτὸν ὅτι πρὸς τὸ παρὸν θά μοι ἤρκει ἡ ἀνοδοέστη της, τὸ βλέμμα της, τὸ μεϊδιάμᾳ της, ἡ πρώτη καὶ τελευταία αὕτη συνάντησις — μάγος ὡς ὄπτασις. Ἡ ἀνάμνησις τῆς Ζαΐρας θά μοι ἦτο εἰς τὸ ἐξῆς ἐκ τῶν γλυκυτέρων. Ἐπειτα τίς εἰξεύθη ἂν δὲν θὰ τὴν ἐπανέβλεπον χαμιαῖαν ἡμέραν ὑπὸ νέους οἰωνούς, ὑπὸ νέας ἐλπίδας ; Εἰς τοιαύτας περιστάσεις γίνονται ὀλίγον Ὀσμανλῆς καὶ πιστεύω εἰς τὸ πεπρωμένον.

« Αἶ, καὶ τώρα ; »

Ἡ ἐρώτησις αὐτῆ τοῦ φίλου μου μ' ἐπανεφέρην ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐνεθυμήθην ἀμέσως τὸ τέϊον τῆς κυρίας Α., καὶ τὸ *κάτι τι* ἄλλο, τὸ ὅποιον μοὶ ὑπέσχετο αὐτὸς ἂν μετέβαινον εἰς τὸ δωμάτιόν του. Ἐν ᾧ σημείῳ εὐρισκόμεθα τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἣ ἐκλογὴ ἦτο ὀλίγον δυσχερὲς καὶ ἐδίστατα μετέωρος.

« Χμ ! καὶ τώρα ; . . . ξεύρω κ' ἐγώ ; »

— Μὰ ἂν ἦσαι κουρασμένος, καθὼς μοῦ ἔλεγες, εἶνε ἀνοησία νὰ ἐπιστρέψῃς πάλιν εἰς τῆς κυρίας Α., εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Ὀμοιοῖας. Δυὸ φορές περὶ κοντὰ εἶνε τὸ σπίτι τοῦ κάθουμαι. Νὰ θὰ πάρομε τὸν δρόμον αὐτὸν ἀπέναντι ἀπὸ τοῦ Γιαννοπούλου· πάει ὄλω ἴσθα ἀπάνω καὶ θὰ βρεθοῦμε μπροστὰ στὴν πόρτα . . . Ἐλα, ἔλα ! τί κοντοστέκεσαι ; δὲν ἔχεις πλέον λόγον ἀρνήσεως. »

Δὲν εἶχον τῶ ὄντι. Ἀνεγνώρισα τὴν ὀρθὴν σκέψιν τοῦ φίλου καὶ τὸν ἠκολούθησα πρὸς τὴν ὁδὸν Λυκαβητοῦ, ἄνευ ἀντιρρήσεως.

« Τί καλὰ ποῦ ἦλθαν ἔτσι τὰ πράγματα ! » μοὶ ἔλεγεν. « Εἶχα τύχην ἕκτακτον ἀπόψε. Νὰ ἰδῆς τὴν Ζαΐραν, νὰ σου κάμῃ τόσην ἐντύπωσιν, νὰ τὴν ἀκολουθήσῃς εἰς τὸ σπίτι της, νὰ φεύγῃ αὐριο γιὰ τὴν Ἀλεξάνδρεια . . . »

— Αἶ ! καὶ τί σχέσιν ἔχουν αὐτὰ μὲ τὴν τύχην σου ;

— Ἐγὼ ἓνα σχέδιο, εἰς τὸ ὅποιον συντείνουσι ὅλα αὐτὰ.

— Σχέδιο γιὰ μένα ;

— Γιὰ σένα βέβαια, γιὰ τὸ *κάτι τι* ποῦ σοῦ ἔλεγα . . . »

Ἐκινῃς τὴν περιεργίαν μου, χωρὶς νὰ τὴν ἰκανοποιήσῃ. Κατὰ τῆς σιωπῆς του ἐξεδεικνύην σιωπῶν καὶ ἐγὼ καὶ ὀσφραϊνόμενος τὴν ἐξ ὑακίνθων ἀνοδὸδέσμην.

Εἰς τὸ τέλος τῆς ἀνωφεροῦς ὁδοῦ, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου καὶ πλησίον τῆς οἰκίας, μόλις ὁ φίλος μου εὐρέθη εἰς ἀνοικτὸν ἀέρα, κατελήφθη αἰφνιδίως ὑπὸ παραδόξου ὀρυγῆς. Ἐρχισεν νὰ τρέχῃ.

« Αἶ, ποῦ πηγαίνεις ; » τῶ ἐφώναξα ἐκπληκτος.

« Τρέχα καὶ σὺ νὰ ἰδοῦμε θὰ με φθάσῃς ; »

— Ἐγὼ νὰ βγῶ μαζὶ σου μὲ τέτοια οὐρασίαι ; ἄς νὰ μὴ ! »

Καὶ κουρασμένος ἂν δὲν ἦμην, θὰ πείθον πάσης ἀποπειράς. Ἐγὼ νὰ παραβληθῶ πρὸς τὸν χαλυβιδὸν ἐκεῖνον καὶ ἠσκημένον πεζοπόρον. Ἄν ἠθικῶς τρέχω - κατὰ παλαιὰν ἔξιν - περισσότερον ἴσως τοῦ δέοντος καὶ παντὸς ἄλλου, ὑλικῶς ὅμως πρὸς ὀλίγους ὑρίπταμαί τὴν σύγκρισιν. Τοῦτο σκεπτόμενος ἐσταμάτησα καὶ περιωρίσθην νὰ τον παρακολουθῶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν. Ἐπὶ

τοῦ σελήνοφωτιστοῦ ἐδάφους ἐφ' οὗ διεγράφετο μαῦρη ἡ σκιά του, ἔτρεχε ταχὺς, ἀκράτητος. Προῦγῶρει ἐμπρὸς καὶ ἐπέστρεφε πάλιν ὀπίσω. Ὡς ὁρομεύς εἶχε χάριν ἀμίμητον, θαυμασίαν. Προέβαλλε τὸ εὐρὸ στήθος καὶ ἐκράτει ὑψηλὰ τὴν κεφαλὴν, ὡς ἵππος τῆς ἐρήμου. Ἐγὼ ἐκουράσθην νὰ τον βλέπω, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἐκουράσθη νὰ τρέχῃ. Ὅταν ἐσταμάτησε, βαθμηδὸν ἐπιβραδύνον τὸν δρόμον, δὲν ἐδείκνυεν οὐδ' ἐλάχιστον σημεῖον κοπώσεως. Δὲν ἤσθμαιεν τὰ περύγια τῆς ῥινόσ του ἀκίνητα· ἡ φωνὴ του ἐξήρχετο μετὰ τῆς αὐτῆς ἡρεμίας καὶ σταθερότητος. Μόνον αἱ παρειαὶ τοῦ ἐβάφησαν ὀλίγον ζηρηρότερον.

« Τί ὥραϊο ποῦ εἶνε τὸ τρέξιμο ! » μοὶ ἔλεγεν ἐν ᾧ εἰςρηχόμεθα εἰς τὴν οἰκίαν. « Σὺ δὲν τρέχεις ; Ἐγὼ μιά φορά παραβήκα μὲ ἀραπάδες τὴν Ἀλεξάνδρεια. Τί θαυμάσια ποῦ τρέχουν οἱ διαδόλου γυιοί ! Νομίζεις πῶς ἔχουν περὰ τὰ πέδιλά των, σὰν τοῦ Περωσῶς. Ἀλήθεια, ἀφίνουν ἐλεύθερο τὸ λαίμω τους. Γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ δὲν φορῶ ποτὲ ψηλὰ κολλάρια· μ' ἐμποδίζουν στὸ τρέξιμο. Μοῦ φρίνεται πῶς ἂν κλείσω ἐδῶ τὴν σφαγὴν τοῦ λαίμου, δὲν μπορῶ οὔτε νὰ περπατήσω . . . »

Τὸ δωμάτιον τοῦ φίλου μου δὲν ὠμοιάζε διόλου μὲ δωμάτιον φοιτητοῦ. Ἡ θέσις, ἡ θέα, ἡ ἔκτασις, τὸ ἐνοίκιον, ἡ ἐπιπλωσις, ἡ ὑψηροσία, — ὅλα ἦσαν ἐξαιρετικὰ καὶ ἐξαιρετα. Ἐπ' ὅσον τῶ ἐξήτουν τὰς συνήθεις πληροφορίας ἀνεγνώριζον ὅτι ὁ μὴ φοβούμενος τὰς ἀποστάσεις, δύναται νὰ εὐρῃ εὐτυχῆς δωμάτιον καὶ ἐν Ἀθήναις ἀκόμη. Ἀλλὰ καὶ ἐφ' ὅσον ἐξήταζον τὰ περὶ ἐμὲ ἀντικείμενα, νέα ὅλων δι' ἐμέ, ἤσθανόμην μίαν ἐκπληξιν γεννωμένην καὶ ὁλοῦν ἐπιτεινομένην. Οὕτω βαθμηδὸν ἐφθασα εἰς σημεῖον νάνακράξω ἐν « Ἄ », τοῦ ὁποίου ἂν ἤθελον νὰ παραστήσω ἐδῶ τὴν δύναμιν, θὰ ἐξήντλουν ὅλα τοῦ τυπογραφείου τὰ θαυμαστικά.

Ὅλα ἐκεῖ μέσα μοῦ ὑπενεθύμιζον τὴν χαῦνον καὶ φιλήθρον Ἀνατολήν, ὅλα . . . Μόνον μίαν ξηρὰ στρατιωτικὴ κλίτη ἑμαρτύρει τὴν δευτέραν τὴν σκληρὰν φύσιν τοῦ φίλου μου· ἀλλὰ καὶ πρὸ ταύτης ἠπλοῦτο τάπης περσικός, μ' ἓνα ἐλέφαντα φορτηγὸν ζωηρῶς ἐξωγραφημένον, παχύς, γνοῶδης, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐθεθίζοντο οἱ πόδες, ὡς ἐντὸς ἀθηναϊκοῦ βορβόρου, ἀλλ' ἄνευ ὑγρασίας. Ποικιλόχροα ἦσαν τὰ παραπετάσματα τῶν παραθύρων, ὡς παγῶδες ἰνδικῆς. Χαμηλὸν διβάνιον μὲ παχὺ ἐμπέτασμα ἐκ πρασίνου δαμασκηνοῦ, παρέκειτο ὡς ἡ ἐνσάρκωσις τῆς ναυγελίας. Παιδίσκη δεκαπενταετής, ἐξ ἐκείνων αἰτίνας διεγειροῦσι τὴν ἰδέαν κάλυκος ὄροσεροῦ, εἰςῆλθε καὶ ἤναψε δύο κηρία ἐπὶ παραδόξου κηροστάτου, εἶδους ἐπταφώτου λυχνίας ἐβραϊκῆς. Ἐπὶ τοῦ γραφείου, πλήρης ποικίλων κομψοτεχνημάτων, ἐδέσποζεν ἐντὸς δίσκου σινικοῦ

τὸ ὕψηλόν μελανοδογεῖον, πιστὴ τις ἐκ χαλκοῦ ἀπομίμησις τοῦ Ὀβελίσκου τῆς Κλεοπάτρας, μετὰ τὰ σφηνοειδῆ γράμματα.

« Τί ὄραο καλαμάρι !

— Καί εἶνε ἀπαράλλακτος ὁ ὀβελίσκος, ξεύρεις. Τὸ ἀγόρασα στῆν Ἀλεξάνδρεια πέντε μετζήτια, ἀλλὰ καί πέντε λίρες ἄν μου ζητούσαν θά τῆς ἔδινα. Τὸν λατρεῖον αὐτὸν τὸν γέροντα ὀβελίσκον. Ἐγὼ τόσας ἀναμνήσεις ! Πόσες φορές ἐγύρισα σ' αὐτὴ τῆ μικρῆ πλατεῖα . . . πόσες φορές ἐκάθησα . . . νὰ ἐδῶ τοῦ πηγαίνει ἡ μελάνη . . . Ἐνα χρόνο ὀλόκληρο ἄρρωστος μὴ φορὰ δὲν θυμοῦμαι ἄλλο τίποτε παρὰ τὸν Ὀβελίσκο, τοῦ τὸν ἔβλεπα νύχτα—μέρα ἀπὸ τὸ παράθυρό μου. »

Δὲν κατάρθωσα νὰνακαλύψω που νομικὰ βιβλία, ἂν καὶ ὁ φίλος μου ἦτο φοιτητὴς τῆς Νομικῆς. Πιθανῶς νὰ περιεῖχοντο εἰς τὰ βῆθη τῶν δύο μεγάλων δερματίνων κιβωτίων ἄλλ' ἢ μικρά του βιβλιοθήκη περιεῖχε μᾶλλον ψυχολογικὰ συγγράμματα, μυθιστορίας, περιηγήσεις, ἱστορικὰ καὶ φιλολογικὰ παντοῖα. Ἐπὶ τοῦ γραφείου ἔκειντο ἀτάκτως ὀλίγα τεύχη ἐρυθρόχρυσου, τῶν ὁποίων ἐξήτασα τὸς τίτλους : *Chansons Orientales* τοῦ Βίκτωρος Οὐγγῶ· *Poèmes Barbares* τοῦ Δελίλ' ἢ Κωνσταντινουπόλις τοῦ de Amicis, καὶ μίᾳ Τουρκικῆ Χρηστομάθεια.

« Μπᾶ ! μαθαίνεις Τουρκικὰ ;

— Τώρα περὶ ; τρία χρόνια σπουδάζω.

— Αἶ, καὶ ἀκόμη ;

— Τί ἀκόμη ; Νὰ ἰδοῦμε σύ, σοφέ μου, σὲ πόσον καιρὸ θὰ μάθαινες ἀραβικὰ καὶ περσικὰ, γιὰ νὰ πῆς ὅτι ξεύρεις λίγα τουρκικὰ . . . Θέλεις τώρα νὰ σου μεταφράσω κανένα ποίημα περσικό, νὰ ἰδῆς τί ὄρατα ποῦ εἶνε ;

— Ναί : θὰ σε παρακάλεσω μάλιστα.

— Εἶνε περιττόν . . . Ἄκουσε ἕνα τοῦ . . . τοῦ Ἐμὶν-ἔλ-Χουσαῖ . . . *Εἰς τὴν ὄραϊαν μου . . .* » Ἐφυλλομέτηρσεν ὀλίγον τὸ βιβλίον, εὔρε τὸ ποίημα, καὶ ἤρχισε νὰ μεταφράζῃ. Ἡ βαρεῖα, μονότονος φωνὴ του, ἀπόσκοπος καὶ σταθερὰ ὡς βῆμα ἡμιόνου, παρεῖχεν εἰς τὸ ποίημα χροῖαν ἰδιόρρυθμον, ἀσυνήθη, ὥστ' ἐνόμιζον ὅτι τὸ ἤκουον ἀπὸ στόμα οὐλεμᾶ :

« Κρίνων καὶ ῥόδων ἀνθοδέσμη εὐώδης εἶνε τὸ γλυκύ σου πρό-
» σωπον. Πλησίασον ἐδῶ νὰ σε θαυμάσω, Οὐρὶ τοῦ Παραδείσου.
» Μειδιάσον πρός ἐμέ τὸ ὄραϊόν σου μειδιάμα. Ὁμοιάζει μὲ πω-
» ξίδα κοραλλίου, ἀνοιγομένην εἰς ἐπίδειξιν διπλῆς σειραῆς μαρ-
» γαριτῶν. Πέσε εἰς τὰς ἀγκάλας μου καὶ ρίψε περὶ τὸν τράχη-
» λόν μου περιδέραϊον λευκῶν βραχιόνων. Ἐγὼ θὰ φιλήσω τὰ
» χεῖλά σου. Θὰ κλεισθῶσιν οἱ ὀφθαλμοί μου οἱ φλογεροὶ ὡς ὁ

» Ἐρως μου, καὶ θὰ ὀροσισθῆ ἡ πνοή μου ἡ θερμὴ ὡς ὁ Σιμόν. »

Εὔγε, Ἐμὶν-ἔλ-Χουσαῖ ! Αὐτὰ ἐσκεπτόμην καὶ ἐγὼ, ἐφ' ὅσον ἔβλεπον τὴν Ζαΐραν, ἀλλὰ δὲν ἤμποροῦσα νὰ τα ἐκφράσω, ὅπως σύ. Εἰς πολλὰς περιστάσεις εἶνε ὄραϊον πρᾶγμα, βλέπω, νὰ ἦνε κανεὶς πέρσης ποιητής. Εὔγε, λαμπρὰ μὲ διηρμήνευσε. Ἀντιγράφω καὶ ἀποστηθίζω τὴν μετάφρασιν τοῦ ποιήματός σου : θὰ τὴν ἐνθυμῶμαι ὅσω καὶ τὴν Ζαΐραν . . .

Ἐβηκολούθουν περιεργαζόμενος τὸ δωμάτιον. Ἐπὶ τῶν τοίχων, μετὰ τὸ τῶν ἐκόνων, ἔβλεπον τρόπαια ἐσχηματισμένα ἐκ ριπιδίων χαρτίνων. κινεζικῶν. Αἱ εἰκόνες, πολλὰ καὶ ποικίλαι, ἐντὸς πλαϊσίων ἢ εἰς συμπλέγματα κομψά, ἦσαν ὄλαι ἀνατολικῶν ὑποθέσεων. Ὀραῖαι χανούμισσαι μὲ τοὺς ὕγρους μέλανας ὀφθαλμούς. Τοπία τῆς Κωνσταντινουπόλεως μὲ τὰς μαγικὰς ὄχθας τοῦ Βοσπόρου, μὲ τοὺς ὀξυβελεῖς μιναρέδες, μὲ τὰ κισσικία, μὲ τὰ κακίγια. Σκηναὶ τῆς Ἐρήμου μὲ τὰς καμήλους, μὲ τοὺς ἵππους, μὲ τὰ κερβάνια, μὲ τοὺς φοίνικας, μεμονωμένους ἐπὶ πορφυροχρύσου ὀρίζοντος. Στοιὰ σεραγιῶν, χαρέμια μὲ ὀδάλισκας, μ' εὐνούργους, μὲ χορούς, μὲ νταϊρέδες. Τούρκοι καθήμενοι ἐπὶ σοφᾶν μὲ τὰ στρόφιμα, μὲ τὰς κισσοὺς, καὶ τὰς καπνοσύριγγας, μὲ τὰς ὑδροπίπας. Γυναῖκες μὲ καλύπτρας, μὲ κίτρινα ὑποδήματα, μ' ἀνεμιστήρια ἐκ πτερῶν ταῶ. Φελλάγοι, Αἰθίοπες, Δερβίσαι. Λωτοί, βανανέαι, ἀρτόδενδρα. Ἰβεις, πελαργοί, φοινικόπτεροι. Αἱ Πυραμίδες, αἱ Σφίγγες, ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ. Χρώματα πράσινα, κίτρινα καὶ κόκκινα . . . Ἐπενήργουν ζωηρότατα ἐπὶ τῆς φαντασίας μου αἱ εἰκόνες αὗται. Μὲ μετέφερον εἰς τὴν ἀνατολήν, εἰς χώρας μὲ πολλὴν ἥλιον, μὲ πολλὴν θερμὴν, μὲ πολλὴν ἔρωτα. Καὶ περιέβλεπον ἐκπληκτος τὸ παράξενον δωμάτιον, ἀποπνεόν ἡδυπαθῆ τινα εὐωδία, τοῦ ὁποῦ ἐκαστον ἀντικείμενον προεκάλεε μίαν ἀνάμνησιν τῶν χωρῶν ἐκείνων. Ὁ φίλος μου προσελάμβανεν ἤδη ὄψιν φιληθάνου Ἀνατολίτου. Ἐσμικρύνοντο οἱ ὀφθαλμοί του οἱ ἀμυγδαλωτοί, ἐπικλινεῖς ὡς οἱ τῶν Σινῶν. Καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα ἄκούη ἤτο χαρακτηριστικὸν ὀνομάζετο Νεῖλος. Κατὰ παράδοξον ἀντίθεσιν τὸ ἐπώνυμόν του ἔληγεν εἰς ἕν κακὸν ποταμὸν ἄλλ' ἐκεῖ—μέσα παρεφώνει τόσον, ὥστε δὲν το ἐπρόφερα οὔτε μίαν φοράν . . . Ἐν τούτοις δὲν ἐπίστευον ἀκόμη ὅτι ὑπάρχει τοιαύτη κατωκία ἐν μέσαις Ἀθήναις ἐνόμιζα ὅτι εὐρισκόμην μακρὰν πόλιν τῶν προποδῶν τοῦ Λυκαβητοῦ, ἐν γῶρᾳ ἀγνώστῃ μὲ μιναρέδες καὶ κυπαρίσσους. Καὶ ὅταν ἐμάκρυνε τὸ παραπέτασμα καὶ διὰ τοῦ εὐρέος θλανοίκτου παραθύρου εἶδον ἔξω τὸ θελκτικόν τῆς νυκτὸς πνόμεμα, ὡς ὄνειρον χρυσοῦν μοὶ ἐφάνη ὁ ἀπτικὸς οὐρανός, καμπυλούμενος ἐπὶ τῆς λευκῆς πόλεως, ἡ Ἀκρόπολις, ἡ Ἀκαδη-

μεια, και κάτω εις τὸ βάθος ὁ Σαρωνικός, μαρμαίρων ὑπὸ τὰς ἀκτίνας τῆς πανσελήνου . . .

« Καί τι θέλεις τώρα, τσάι τοῦ Κόγγου ἢ καφέ τῆς Μόκας ;

— Πρῶτ' ἀπὸ ὅλα τὸ κατὶ τι ποῦ μοῦ ὑπεσχέθης.

— Τὸ κατὶ τι ἀφῆσέ το. Ὁ ἀλλοθὶ μόνου του, ὅταν δὲν θά το περιμύνῃς. Πέ μου τώρα τσάι ἢ καφέ ; »

Εὐρέθην εἰς ἀληθῆ ἀμυγχανιαν ἐκλογῆς. Δὲν εἶν' εὐκόλον νὰ ἐκλέξῃ κανεὶς μεταξὺ τεῖου τοῦ Κόγγου και καφέ τῆς Μόκας, ὅπως μεταξὺ τεύτλων και κοκκινουλιων, — πρὸ πάντων ὅταν δὲν ἔχει δοκιμάσει κανὲν τῶν δύο περιφήμων ποτῶν . . .

« Σὺ τί θα ἔπερνες ; » ἠρώτησα.

« Ἐγώ ; καφέ. Ἀπόψε δὲν εἶνε βραδυὰ γιὰ τσάι.

— Ἄς γίνῃ λοιπὸν ὁ καφές. »

Καὶ ἔγεινεν ὁ καφές, παρεθεὶς ὑπὸ τῆς δροσερᾶς ἐκείνης παιδίσκης. Διὰ νὰ πῖωμεν τὸ ὕδωρ κατ' ἀρχὰς ἐφάγαμεν σαχὰτ-λουκούμια, -βύσσινα και γλυκά, ὡς τὰ χεῖλη τῆς Ζαΐρας, — και κτερινούς φοινίκας ἀλεξανδρινούς, μακρούς ὡς οἱ ὀμῶνυμοι στίχοι. Ἄλλὰ τί καφές ἦτο ἐκεῖνος ! Πρῶτην φορὰν εἰς τὴν ζωὴν μου ἐσκέφθην ὅτι εὐηργέτησε τὴν ἀνθρωπότητα και ὁ ἀραψ ἐκεῖνος μουρτῆς Σεγιαδάλης, ὁ πρῶτος διδάξας τὴν χρῆσιν τοῦ καφέ. Τί ὄσμῃ, τί γεύσει, τί πάχος ἀβρόν ! Ὡς ἐφύσων τὴν μεμυρωμένην του ἄχνην, ἔβλεπον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του λιπαρὰς φυσαλλίδας ὡς ἐκ βουτύρου. Εἰς ἐκάστην κατάποσιν ἠλαφρύνετο ὁ βεβαρημένος μου στόμαχος. Καὶ ἐχειλοπότου μεθ' ἡδονῆς, καθήμενον παρὰ τὸ παράθυρον, ροφῶν τὸ εὐωδὲς μου σίγαρον και ἀκούων τὴν ὀμιλίαν τοῦ φίλου μου, τὸν ὁποῖον ἀνέκαθεν παρετήρησα πολὺ ὀμιλητικὸν ἐνώπιον κυπέλλων καφέ, ἔστω και τῶν τοῦ Χαραμῆ.

Μοὶ διηγεῖτο σκηνὰς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν Θεσσαλονίχῃ και ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ζωῆς του. Ὡμίλει ἡρέμα, μονοτόνω, ἄνευ σχημάτων, ἄνευ ἐξάρσεων, ἄνευ διακοπῶν, ὡς ἐν τουρκικῷ καφεΐῳ. Καὶ παρήλαυον πρὸ ἐμοῦ κῆποι πλήρεις ἀνθέων, φῶταν και μουσικῶν—καιτῶνες πλήρεις θάλλπους, μύρου και ἡδουπαθείας—κόραι πλήρεις θέρμης, πονηρίας και ἔρωτος. . . Παρεσυρόμην τόσον ὑπὸ τῆς φαντασίας, ὥστε αἰ ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰκόνες μοὶ ἐφαίνοντο λαμβάνουσαι ζωὴν και κίνησιν. . . Ἴσως ἦτο και ἀποτελέσμα τοῦ καφέ ἄλλ' εἶδον μίαν τῶν εἰκονιζομένων ὀδαλιεῶν να ἡμικλεῖη τοὺς μέλανας ὀφθαλμούς και νὰ μοι νεύῃ μετ' ἡν χρινόλευκον χεῖρα.

« Δέν μου λές, ἔχεις αὐριον καμμίαν ὑπόθεσιν κατεπειγούσαν ; » μετ' ἠρώτησεν ὁ Νεῖλος, ἀφ' οὗ ἐτελειώσασε μίαν του ἱστορίαν.

« Ὁχι· γιατί ῥωτᾷ ; »

— Ἔτσι· ἤθελα νὰ ἰδῶ ἂν μπορῶ νὰ διαθέσω αὐριον τὴν ἡμέρα σου ὅπως θέλω.

— Εἰμπορεῖς πολὺ καλά, ἀπῆντησα πλήρης πεποιθήσεως και περιεργίας. « Οὔτε μάθημα δὲν ἔχουμε, ἔνεκα τῆς ἑορτῆς. »

— Καλὰ. Πέ μου τώρα, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ξέρεις τί εἶνε ; »

Καὶ μοι ἔδειξε μικρὸν ξύλινον κυτίον, εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποῖου εἶδον τρεῖς-τέσσαρα σφαιρίδια καφόχρα, ὅλως ἀγνώστου οὐσίας.

« Ὁχι· ἀπῆντησα.

« Καλὰ. » Καὶ ἔκρυψε τὸ κυτίον εἰς τὸ θυλάκιόν του, χωρὶς καμμίαν ἄλλην ἐξήγησιν.

Βραδύτερον, ὅταν ἐζήτησα νὰ λάβω και ἄλλο σιγᾶρον ἐκ τῆς ἐνώπιόν μου σιγχορθῆκης, ὁ Νεῖλος ἐκράτησε τὴν χεῖρά μου.

« Ἀφῆσε » εἶπε· « θά σου δώσω ἐγὼ ἕνα σίγαρο ἰδιαίτερον. »

Καὶ ἀποσυρθεὶς ἐπ' ὀλίγα λεπτὰ ὑπὸ τὸ παραπέτασμα τοῦ παραθύρου, φυσικῶς χωρὶς νὰ ὑποπτεύσω τίποτε, ἐπέστρεψε κρατῶν σίγαρον παχύτερον κατὰ τι τοῦ συνήθους, τὸ ὁποῖον μοὶ προσέφερε προθυμότητα.

« Πρὸς τί αὐτὴ ἡ ἐξαίρεσις ; » ἠρώτησα, ἀνάπτων αὐτὸ ἀπὸ τοῦ κηρίου.

« Δοκίμασε· εἶνε πολὺ καλλίτερος καπνὸς αὐτός, ἀπῆντησε μετ' ὑφους πολὺ καθησυχαστικόν. Μόνον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἐξεπέμπετο ἀκτὶς πονηρίας, διαλείπουσα ὑπὸ τὸ νέφος τοῦ καπνοῦ, ὡς λίμψις φάρου ὑπὸ ὀμίχλην.

Οὕτως ἐξήκολούθησεν ἡ συνομιλία μας Ἡνοιξεν ἐν τῷ μεταξύ ἐν συρτάριον και μοι ἐπεδεικνυε διάφορα ἀντικείμενα,—ὄπλα, ζωγραφίας, ἐπιστολάς, ἐνθύμια, κεντήματα, λευκώματα, φωτογραφίας Ἐκαστον τῶν πραγμάτων τούτων εἶχε τὴν μικρὰν του ἱστορίαν, τὴν ὁποῖαν ὁ φίλος μου ἐκεῖ αὐτοσχεδῶς ἂν και ἀπίη· γελλε μετ' ἀκαμψίαν ἰμάμη, συνέθετεν ὅμως μετ' κομψότητα διηγηματογράφου. Ὅταν πρὸ πάντων μοὶ διηγήθη τοὺς περιπετειώδης του ἔρωτας μετὰ νεαρᾶς Ἰουδαίας τῆς Θεσσαλονίχης « ἀξίως τῆς μούσης τοῦ Σολομῶντος » τῆς ὁποίας μοὶ ἐπέδειξε τὰς τρεῖς, τὴν φωτογραφίαν και τὰς ἐπιστολάς, κατεσκεύασε φράσεις πλήρεις χάριτος ἰδιορρυθμοῦ, τὰς ὁποίας θὰ ἐζήλευς. . . ποῖος νὰ εἶπω, διὰ νὰ μὴ φανῶ ὑπερβολικός ; . . . ἔξαφνα ἐγὼ !

Ἄλλὰ. . . πρὶν ἀκόμη ἀποτελειώσω τὸ τελευταῖον σίγαρον, ἤρχισα νὰ αἰσθάνωμαι παρὰδοξόν τινα κόπωσιν, βαθμηδὸν μετατρεπομένην εἰς σκοτοδίνην. Ἡγέρθην και ἐπλησίασα τὸ παράθυρον, μήπως ἤθελε μετ' ἀναζωογονήσει ὁ καθαρὸς ἀήρ· ἀλλ' εἶδον ὅτι δὲν μετ' ἐβάσταζον πλέον οἱ πόδες μου και ἠναγκάσθη νὰ ζήτησω θέσιν ἀναπαυτικὴν ἐπὶ τοῦ διβανίου. Ἡρχισε νὰ με περι-

βρέγχι κρύας τις ιδρώς και νὰ διατρέγωσι τὸ σῶμά μου συνεχῆς φοικιάσεις. Ὡς ἐκ μολύβδου βαρέα ἤσθανόμην τὰ βλέφαρά μου και μετὰ κόπου τὰ ἐκράτουν ἀνοιχτά. Ἡ κεφαλή μου ἐστρέφετο. Ὡς ὑπὸ νέφος ἔβλεπον ὅλα τὰ περὶ ἐμὲ συμπεφυρμένα, σκοτεινά. Ἡ πρώτη μου σκέψις ὑπῆρξεν ὅτι ἐδηλητηριάσθην. Πλὴν ὁσάκις ἐδοκίμαζον νὰ περιγράψω εἰς τὸν φίλον μου τὴν κατάστασιν μου και νὰ ζητήσω τὴν βοήθειάν του, με διέκοπτεν ἡσυχώτατος :

« Δὲν ἔχεις τίποτα, θά σου περάσῃ. Κάθησε, σὲ παρακαλῶ, αὐτοῦ ποῦ κάθῃσαι. »

Καὶ ἐπικνοῦτο ὄλοεν τὸ πρό τῶν ὀφθαλμῶν μου νέφος. Ἐρριψα τὸ ἀποσιγάρον μου. Δὲν ἐδυνάμην νὰ ἐγερωθῶ, δὲν ἤξευρον τί νὰ ὑποθέσω, δὲν εἶγον κανένα νὰ ζητήσω βοήθειαν. Ὁ Νεῖλος ἐσιώπησε και ἐξαπλωθεῖς ἐπὶ τῆς ἔδρας του, μ' ἔβλεπεν ἀπαθῆς, με τὸ πονηρόν του μειδιάμα. . . Εἰς τὴν ἀπάθειάν του προσεπάθησα και ἐγὼ νὰ μειδιάσω, οἶονεῖ ἐμψυχούμενος. Ἄλλὰ τῶ ὄντι μετὰ πόσου φόβου και ἀγωνίας περιέμενον τὸ ἀποτέλεσμα !

Μετ' ὀλίγον παράδοξον ἤρχισα νὰ δοκιμάζω ὀπταπάτην. Ἐν τῇ σκοτοδίνῃ μου, μοι ἐφάνη ὅτι ἐνεψυχούντο και ἐμεγεθύνοντο αἱ ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰκόνες. Ἐγχασα ἀπ' ἐμπροσθέν μου τὸ δωμάτιον, και εὐρέθην ἐν ἀπεράντῳ φανταστικῷ τοπιῷ με Βόσπορον, με ἔρριμον, με πυραμίδας, με σεράγια, με φοινίκας, με σκηνάς, με τζαμιά, με καμήλους. Πελωρία ἡμισέληνος ἔλαμπεν ἐπὶ σημαίας αἰμοδαφοῦς. Τὰ ἐξωγραφημένα πρόσωπα, καταβάτῃ τῶν πλαισίων των, συνεπλέγησαν εἰς ἀλυσιν μακρὰν και συνεχρότησαν ἐνώπιόν μου χορόν. Καὶ εἶδον ἀναμιξ ὀδαλίσθας με φελλάγους, χανουμίσθας μ' εὐνούγους, Σουλτάνους μ' Αἰγυπτίας, Καλέφας με Κινέζας, ὀγλάνια με δεοβίδες, Ἀραβας με Ἀρμενίας, — ὅλας και ὅλους κρατουμένους ἀπὸ τῶν χειρῶν και ὄρχουμένους ἐν σιγῇ περὶ τὸν φίλον μου Νεῖλον, τὸν μόνον ἀπομεινάντα ἐπὶ τῆς ἔδρας του, παρὰ τὴν πύλην ἐνός σεραγίου. . . Ὁ χορὸς ἔβαινε κατ' ἀρχὰς ἤρεμος, κατόπι ζωηρός, μετ' ὀλίγον βίαιος, μακροδῆς μετεβλήθη δ' ἐπὶ τέλος εἰς ἀσελγέστατον κόρδακα, ὡς ὁ περιγραφόμενος ἐκεῖνος Σουδδανικός χορὸς, τὸ ἐντρύφημα ἀκολάστων ἡγεμόνων τῆς Ἀνατολῆς. Ἐβλεπον. . . τί δὲν ἔβλεπον μεταξύ τοῦ φρενητιώδους ἐκείνου πλήθους, τοῦ ποικίλου, τοῦ ὀργιαστικοῦ. . . ἕως οὗ ἡ ὀπταπάτη διελύθη. Ταχέως τὸ τοπίον ὑπεγράφη εἰς τὸ δωμάτιον, και τὰ πρόσωπα τοῦ χοροῦ εἰσῆλθον εἰς τὰ πλαίσιά των, νεκρωθέντα πάλιν ἐκεῖ. . .

Συνῆλθον ὀλίγον. Ἐλαβον ἀπὸ τοῦ τοίχου ἐν ριπίδιον κινεζικόν και ἡνεμιζόμην· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἤσθάνθην ὅτι με κατεῖχεν ἀκατάσχετος ἐπιθυμία ὕπνου. Τοῦτο ἐξέφρασα ἀπορῶν, συν-

τετριμμένος, σχεδὸν μετὰ παρακλήσεως πρὸς τὸν φίλον μου. Κατὰ τὸ σύνθηδες ὅμως δὲν ἐποτήθη διόλου.

« Δὲν εἶνε τίποτα· θά σου περάσῃ. Κάθησ' αὐτοῦ ποῦ κάθῃσαι, » ἐπανέλαβε με τὸ πονηρόν του βλέμμα και τὸ μειδιάμα.

Τότε αἱ φρένες μου ἐσυγχύσθησαν, ἔσχον στιγμαῖόν τινα σκοταρμόν. Ἐν τῇ παραχρῆ μού, ἐν τῇ παθήσει μου, ἀμφέβαλλον αἰφῶνως περὶ τοῦ φίλου μου Νεῖλου. Ἐπίστευσα ὅτι ἐνέπεσα εἰς τὴν παγίδα παραδόξου κακούργου. Ἐνόμισα ὅτι ἐξήγουν οὕτω τὸ μυστήριον τοῦ δωματίου ἐκείνου. Ὡς ἔβλεπον τὸν Νεῖλον ἀπέναντί μου με τοὺς ἡμικλείστους ὀφθαλμούς, ἀπαθῆ και ἀκίνητον, μοι ἐφαίνετο ὡς ἄλλως Νέρον, παρατηρῶν ἡδονικῶς ἐπὶ δούλου τὰς φάσεις δηλητηριάσεως. . . Ἐροβήθη ἡ λυπηρὰν ἔκφρασιν διέχουσα ἐπὶ τοῦ προσώπου μου και βλέμμα ἰκετευτικόν, με χεῖρας συνηνωμένας, με φωνήν, ἡ ὅποια οὐδέποτε ἠκούσθη ἀπὸ σκηνῆς ὑπαίθρου θεάτρου :

« Ἐλεος ! » ἀνέκραξα, « ἔλεος ! Εἶμαι δηλητηριασμένος !. . . »

Τὸ μειδιάμα τοῦ φίλου μου Νεῖλου μετετρέπη εἰς γέλωτα σατανικόν, σεσηρότα.

Ἐγχασα τὴν ὑπομονήν. Ἐν τῶ ἀπελπισμῷ μου κατέβαλον ὑστάτην προσπάθειαν, ἀνηγέρθην και ἐφόρμησα, συσφίγγων τὰς πυγμὰς :

« Ἀθλιε ! κακούργε !. . . »

— Μὴ φωνάζης ἔτσι, βρὲ ἀχμά ! Ἄν μας ἀκούσῃ κανένας κλητήρας, τὴν ἔχουμε πολὺ ἄσχημα.

Καὶ δὲν ὑπεγράφητεν οὔτε βῆμα. Θὰ ἦτο εἰς βῆρος του ἡ πυγμὴ ὄλη, τὴν ὅποιαν ἤγειρα κατὰ τῆς κεφαλῆς του Ἄλλὰ μοι ἀπέλιτον παραχρῆμα αἱ δυνάμεις, και κατέπεσα ἐπὶ τοῦ διθανίου νεναρκωμένος, ἀναίσθητος.

Δ'.

Ἄφ' οὗ ἐσώθην ὡς ἐκ θαύματος ἐκ τῆς δηλητηριάσεως· ἀφ' οὗ ἐξεδιχῆθην κατὰ τοῦ κακούργου φίλου μου δι' ἀφθόνων ὕβρεων και γρονθοκοπημάτων· ἀφ' οὗ, μετ' ἀγωνιώδεις περιπέτειας, προῦκάλεσα τὴν πυρπόλησιν τοῦ ληστρικοῦ του ἐνδαιτήματος· ἀφ' οὗ ἐκινδύνευσα νὰ θεωρηθῶ συνένοχος τοῦ δηλητηριαστοῦ· ἀφ' οὗ ἐξήντησα τὴν εὐγλωττίαν μου ἐνώπιον τοῦ κυρίου Διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας, — και μῦρια ἄλλα ἀφ' ὅσ' ἐτά ὅποια κρίνω τὸρα περιττόν νὰ διηγηθῶ, διότι, νὰ σας πῶ, δὲν τα ἐνθυμοῦμαι και καλά. — ἐπανεῖδον τέλος. . . τὴν Ζαΐραν μου !

Αὐτὸ τὸ ἐνθυμοῦμαι ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ. Διηρχόμην κατὰ

τύχην τὴν ὁδὸν Μουσῶν· μόλις ἐμακρύνθη ὀλίγα βήματα τῆς οἰκίας, ὅπου εἰσῆλθε τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἢ Ζαΐρα, ἤκουσα ὀπισθὲν μου μίαν φωνὴν σιγανὴν, καλοῦσάν με ἐξ ὀνόματος. Ἐστράφη. Ἦτο μία ὑπέρβουρα ραδιή, μελαγχροινὴ ὡς μιγάς, μὲ ἀπλὴν ῥοδόχρου ἐνδυμασίαν.

« Τί θέλεις ;

— Ἐλάτε, ἐλάτε ἐδῶ, κύριε ! ἡ κυρία μου ἐπάνω εἶνε μόνη καὶ σᾶς περιμένει. »

Καὶ προπεροεῦθη, χωρὶς ναναμεινῆ τὴν ἀπάντησίν μου. Μεθ' ὅλα τ' ἀγαθὰ προαισθήματα, ὧν ἦμην πλήρης τὴν ὥραν ἐκείνην, τὴν ἠκολούθησα μετὰ δισταγμοῦ· ἀλλ' ἄμα τὴν εἶδον εἰσερχομένην εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Ζαΐρας, ἡ καρδία μου ἤρχισε νὰ πάλῃ μετὰ τόσης δυνάμεως, ὥστ' ἐκράτησα τὸ στήθος μου φοβούμενος μὴ διαρραγῆ. Δὲν ἐδυνάμην νὰ προχωρήσω οὔτε βῆμα, ὥσει διὰ μαγείας καθήλωθεις ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἐδέησε νὰ πιστρέψῃ ἡ καλὴ ὑπέρβουρα, νὰ με λάβῃ ἐκ τῆς χειρός, νὰ με σύρῃ, νὰ με ἀναβιάσῃ διὰ τῆς κλίμακος καὶ νὰ με εἰσαγάγῃ εἰς ἓνα θάλαμον ἡμιφωτιστον.

Ἦταν περιέβλεψα πλήρης ἐκπλήξεως εἶδον ὅτι εὐρισκόμην μόνος ἐν αἰθούσῃ μεγαλοπρεστάτῃ. Βαρεῖα, μεθυστικὴ ἐξεπέμπετο εὐωδία ὑακίνθων. Παχεῖς τάπητες ἐπὶ τοῦ δαπέδου καὶ τῶν τοίχων, κατέπνιγον μυστηριωδῶς τὰ βήματα καὶ τὴν φωνήν. Διὰ ῥοδίων ἐκ μετὰξος αὐλαίων εἰσῆρχετο ἐν φῶς γλυκύ, ἡδυπαθές, μετριασμένον. Ἦ ὀροφὴ ἐπεδείκνυεν ἀραβουργῆ πλουσιώτατα. Χρυσᾶ ἀπέστιλθον τὰ πλαίσια τῶν εἰκόνων καὶ τῶν κατόπτρων, αἱ κορωνίδες τῶν παραπεταγμάτων, τὰ ξύλα τῶν ἐδρῶν καὶ τῶν ἀνακλιντρῶν, αἱ γεγλυμμένα βάσεις τῶν τραπεζίων. Τὰ χρυστάλλινα σκεύη καὶ τὰ ἀγγεῖα ἐξέπεμπον ποικιλοχρόους ἀκτίνας. Βροθῆες βύσσινα ἦσαν τὰ κροκίδια, τὰ ἐμπετάσματα καὶ οἱ χρυσοί. Ἦδυπαθές τι μεγαλεῖον ἀπέπνεεν ὁ πολυτελής οὗτος κόσμος, ὥσει μὲ τὴν ἐκλύουσαν ἀπόπνοιαν τῶν ὑακίνθων, καὶ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν — πειρασμὸς τῆς φαντασίας ἐπίμονος — ἐνόμιζα ὅτι θὰ ἴδω ἐκεῖ μέσα περιπτάμενον κανένα Ἐρωτιδεῖα μὲ βέλῃ χρυσᾶ, ἢ ἐπιφανόμενον κανένα εὐνοῦχον μαῦρον μὲ φοβεροὺς ὀφθαλμούς. . .

Ἄντ' αὐτοῦ ὅμως μία θύρα ἠνοιχθῆ καὶ εἰσῆλθεν ἡ Ζαΐρα. Ἦτο ὠραία, ὡς τὴν πρώτην φοράν· ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐξῶμον ἐσθῆτα, τὴν ἀχυρόχρου μὲ τὰ λεπτὰ τρίχατα καὶ τοὺς ἐκ κυάνων στεφάνους, ἐνεῖχε τόσην μεγαλοπρέπειαν, ὥστε ἡσθάνθη τὴν ὁρμὴν νὰ πέσω πρὸ τῶν ποδῶν τῆς. Ἐσπευσεν νὰ μάνεισόν μ' εὐγενές μειδιάμα. Ἐκάθησεν ἐφ' ἐνὸς σοφᾶ, καὶ μοι ἔδειξε θέσιν πλησίον τῆς.

Ἐκ τῆς ἐκπλήξεως, ἐκ τῆς χαρᾶς, δὲν ἐδυνάμην νάρθρωσω λέξιν. Ἦρχοῦμην νὰ τὴν βλέπω, νὰ τὴν βλέπω, ὡς ἐν ἐκστάσει, ὡς ὄνειρον, ὡς ὄπτασιαν. Καὶ ἔβλεπον ὅτι τελειότερον δύναται νὰ δημιουργῆσθαι τοῦ θνητοῦ ἢ φαντασίας. Οἱ μαῦροι ὀφθαλμοὶ τῆς οἱ βελουδατοί, οἱ βραχιόνες τῆς οἱ γυμνοί, τὸ στήθος τῆς τὸ πλούσιον, αἱ εὐγραμμοὶ λαγόνες, — ὅλα μοι ἐφαίνοντο ὡς σύλληψις ἰδανικοῦ, ὑπερφυοῦς ζωγράφου. Ἄλλὰ μοι ἦτο σὰρξ μόνον ζῶσα, εὐδῆς, πάλλουσα, δροσερά, τὴν ἀγωνίαν προκαλοῦσα καὶ τὸ φίλημα . . . τὸ παχὺ βύσσινον χεῖλός τῆς καὶ ἡ τορευτὴ κνήμη ὑπὸ τὴν κυανῆν περικνημίδα, ἀποκεκαλυμμένην μέχρι γόνατος !

Καὶ ἦτο προφανῶς εἰς τὴν διάθεσίν μου, ἀγαπῶσά με, μόνη ἐντὸς τοῦ βασιλείου ἐκείνου χώρου. Ποτὲ Σουλτάνος δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχιέστερός μου ἐν τῷ σεραγίῳ του, οὐδὲ πιστὸς Μουσουλιμάνος ; ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ Μωάμεθ.

« Εἰς τί νὰ ποδώσω τὴν τόσην μου εὐδαιμονίαν ; » τὴν ἠρώτησα ἐπὶ τέλους, λαμβάνων τὴν χεῖρά τῆς. « Ποῖος ἀγαθὸς δαίμων μὲ ὠδήγησε μέχρι σοῦ ; Εἰπέ μου, ποῖον θεὸν πρέπει νὰ εὐχαριστήσω ;

— Τὸν Ἐρωτα, καὶ μόνον αὐτόν. Σ' ἀγαπῶ ! ἰδοὺ ποῦ νὰ ποδώσω τὴν σου τὴν εὐτυχίαν.

— Ἄχ, τί χαρὰ ! λοιπὸν ἀλήθεια δὲν ἔφυγες προχθὲς τὸ πρωτὶ στὰς ἐννεὰ μὲ τοῦ Κεδιθιῆ διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ;

— Νὰ φύγω ! νὰ σάφῃσω ! πῶς ἤμπορούσα, ἀφ' οὗ ὁ ἔρωσ μ' ἐκράτει πλησίον σου ;

— Μὲ ἀγαπᾶς ! ἀληθινὰ μάγαπᾶς ἀπὸ μιὰ μόνον φορά, ποῦ μὲ εἶδες εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον ;

— Ναί . . . Μήπως ἀπὸ ἐν βλέμμα δὲν γενῶνται ὁ ἔρωσ ; . . . Μήπως καὶ σὺ δὲν μάγαπησες ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμήν ποῦ μὲ εἶδες ; . . . Ὡ, τὸ εἰξεύρω, μάγαπᾶς ! Νά, βλέπω ἀκόμη εἰς τὸ στήθος σου μαρμαρένην τὴν ἀνοδοέσμην μου, τὴν ὁσίαν ἄφησα νὰ πέσῃ ἐπίτηδες . . .

— Εἶσαι ἄγγελος . . . σ' ἀγαπῶ, σὲ λατρεύω, ὅπως ἀπὸ τὴν πρώτην ὥραν, ποῦ ἡ καλὴ Μοῖρα σ' ἔφερον ἐνώπιόν μου ! Ζαΐρα μου. . .

— Καὶ πῶς τὸ ξεύρεις ὅτι μὲ λέγων Ζαΐρα ;

— Ὁ ἔρωσ κάμνει θαύματα. Τὸ ἐμάντευσα, πίστευσέ το· μισ προαισθησις παράδοξος μοῦ ὑπηγόρευσε αὐτὸ τὸ ὄνομα, καὶ ἰδοὺ ὅτι ἀληθεῖς. Ἄλλὰ καὶ σὺ μήπως δὲν ἐμάντευσες τὸ ἰδικόν μου ;

— Ναὶ καὶ ἐγώ. Ὁ ἔρωσ μας ἔχει σχέσιν μὲ τὰ πνεύματα. . .

— Εἰς ἄλλους χρόνους θά τον ἔκαμαν ὡς μάγον.

— Ὁ ἰδικός μας καίει, δὲν καίεται . . . Εἶνε ὑπερφυῆς, εἶνε μέγας, εἶνε ὑψηλός, εἶνε αἰώνιος . . . Ποία δύναμις εἴμπορεῖ νὰ μας ἀποχωρήσῃ ; ποῖος ὠκεανὸς νὰ σβύσῃ τὴν φλόγα τοῦ πάθους

μας; ποία σφύρα νὰ θραύσῃ τὰ δεσμὰ τῆς συμπαθείας μας; Θὰ σ' ἀγαπῶ καὶ θὰ μάγαπᾶς πάντοτε! Αἶ, δὲν θὰ μάγαπᾶς πάντοτε; Δὲν θὰ θελήσῃς νὰ περάσουμε τὴ ζωὴ μας μαζί; ὦ, πέ μου το μόνον καὶ πιστευσέ μου: κανένα πρῶτ' στὰς ἐννέα δὲν θὰ φύγω με τοῦ Κεδιθιῆ διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν! . .

— Καὶ ὁ πατέρας; . .

— Ποιὸς πατέρας; Ἐγὼ δὲν ἔχω πατέρα.

— Ἀλλὰ τότε... ποιὸς ἦταν ἐκεῖνος ὁ κύριος με τὸ γκροὶ ἐπανωφόρι, ποῦ σέ συνώδευε προχθές;

— Ἐκεῖνος ἦταν... εἶνε...»

Καὶ διακοπεῖσα περιεβλεψεν ἔντρομος περὶ ἑαυτὴν, ἐνωτισθὴ ὀλίγον μυτητριωδῶς, καὶ ἐξηκολούθησε με φωνὴν χαμηλωτέραν, πολὺ πλησίον εἰς τὸ οὖς μου:

«Ἐκεῖνος εἶνε ὁ εὐνοῦχος, ποῦ με φυλάγει. Εἶμαι ὀδαλισκῆ, δὲν το ξέρεις; Ὑπὸ τὴν συνοδίαν τοῦ ὁ Σουλτάνος με στέλλει δῶρον εἰς τὸν Ἰσμαῆλ Πασᾶ τῆς Αἰγύπτου... Ἀλλὰ ἐγὼ ὄχι! μὴ φοβεῖσαι, δὲν πηγαίνω... δὲν πηγαίνω εἰς τὸ χαρέμι ἐνὸς Πασᾶ με χίλιες ἄλλες, ὅταν ἔχω σέ, ποῦ ἀγαπᾶς μόνον ἐμένα... Τὸ ἀπεφάσισα τόρα πλέον ἢ μαζί σου θὰ ζήσω, ἢ θὰ πέτω εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὸ ἀτυμόλιον τοῦ Κεδιθιῆ, τὸ ἴδιο πρῶτ' στὰς ἐννέα ποῦ θὰ φύγω διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν . .

— Ζαΐρα μου, καλὴ μου Ζαΐρα... με συγκινοῦν ὅσα μοῦ λέγεις. Ἄχ, εἶχα μαντεύσει ὅτι εἶνε εὐνοῦχος ὁ τρομερὸς ἐκεῖνος ἀγριάνθρωπος! Καὶ ἦτο δυνατόν νὰ ἦνε πατήρ σου; Εἰμπορεῖ ἕνας ληστής νὰ γεννήσῃ μίαν ἰδεάν τοῦ Σααδῆ; . . Ὅχι, κανένα πρῶτ', καμμίαν ὥραν, με κανένα ἀτυμόλιον δὲν θὰ σάφήσω νὰ φύγῃς μακρὰν μου. Θέλω νὰ ζήσουμε μαζί αἰωνίως. Τὸ ὀρκίζομαι, σάγαπῶ, σέ λατρεύω... Ἡ εὐτυχία με παραλύει ὁ μάγος ἔρωσ καίε τὰ στήθη μου. Βάλλε ἐδῶ τὸ χέρι σου καὶ θὰ τον αἰσθανθῆς... Ἀλλὰ σάπασε τόρα... δὲν θέλω περὶ ὠραίας ἐκφράσεις. Ὁ ἔρωσ εἶνε φαγὶ ποῦ τρώγεται μονάχο του, χωρὶς φιλοσοφία—μοῦ εἶπεν ὁ φίλος μου Νεῖλος, ποῦ μ' ἐδηλητηρίασεν... Εἶσαι ὠραία, Ζαΐρα μου! Κρίνων καὶ ρόδων ἀνθοδέσμη εὐώδης εἶνε τὸ γλυκὺ σου πρόσωπον. Πλησίασον ἐδῶ νὰ σε θαυμάσω, Οὐρὶ τοῦ Παραδείσου. Μειδιάσον πρὸς ἐμὲ τὸ ὠραῖόν σου μειδιάμα. Ὅμοιάζει με πυξίδα κοραλλίου, ἀνοιγομένη εἰς ἐπίδειξιν διπλῆς σειρᾶς μαργαριτῶν. Πέσε εἰς τὰς ἀγκάλας μου καὶ ρίψε περὶ τὸν τράχηλόν μου περιδέριον λευκῶν βραχιόνων. Ἐγὼ θὰ φιλήσω τὰ χεῖλιά σου. Θὰ κλεισθῶσιν οἱ ὀφθαλμοί μου οἱ φλογεροὶ ὡς ὁ ἔρωσ μου, καὶ θὰ δροσισθῇ ἡ πνοή μου ἢ θερμῇ ὡς ὁ Σιμούι!

Εὔγε καὶ πάλιν εὔγε, Ἐμίν-ἐλ-Χουσᾶ! Μαχικοί εἶνε αὐτοὶ σου οἱ λόγοι, ὡς οἱ τῶν γοήτων τῆς πατρίδος σου. Εἰς τοὺς στίχους τῶν ἰδικῶν μας ποιητῶν αἱ νεάνιδες φεύγουν, γελοῦν ἐν ᾧ οἱ ἰδικοί σου, ὁ Πέρσα μου, τὰς αἰχμαλωτίζουν, τὰς παρασύρουν, τὰς δεσμεύουν, ὡς νήματα νευροσπάστων... Μόλις τοὺς ἐξεστόμισα καὶ ἔροιψεν ἡ Ζαΐρα περὶ τὸν τράχηλόν μου τὸ περιδέριον τῶν γυνῶν της βραχιόνων. Συνεσφίγθημεν ὁ εἰς πλησίον τοῦ ἄλλου ἐπὶ τοῦ σοφᾶ. Τί εὐτυχία, τί ἡδονή! Ἐξήνη-ηλθσα τὰ φιλήματά μου ἐπὶ τοῦ θελκτικῆς τῆς χεῖλους, φιλήματα φλογερά, βαθέα, φθάνοντα μέχρι τῶν ὀδόντων της... Καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐξεγύθησαν οἱ στεναγμοὶ μας ἐντὸς τῆς ἡδυπαθοῦς ἀτμοσφαιρας, ἀποπνεύσσης εὐωδίας ὑακίνθων... .

Ἄλλ' ἠνοιχθὴ αἴφνης καὶ μετὰ πατάγου ἡ θύρα καὶ ἐπεφάνη μία ἀποτρόπαιος μορφή.

«Ὁ εὐνοῦχος!» ἀνεκράξα λιπόψυχος ἐκ τοῦ τρόμου καὶ τινασόμενος ἐκ τῶν ἀγκαλιῶν τῆς Ζαΐρας.

Ἦτο τῷ ὄντι αὐτός... ὁ ἀγριάνθρωπος, τὸν ὁποῖον εἶδον εἰς τὸ πλευρόν της τὴν ἐσπέραν ἐκεῖνην. Ἀλλὰ σήμερον ἦτο περισσότερον ἄγριος, περισσότερον μαῦρος, πελώριος καὶ φοβερός. Ἐφόρει κίτρινον ἀντερό, ἀνεμίζον με τὴν μακρὰν του γενειάδα, ζώνην κοκκίνην καὶ ὑπερμεγέθη κίθαριν λευκὴν. Ἐπαλλε ρομφαίαν γυμνὴν, κυρτὴν ὡς ἡμισέληνος. Ἄλλ' ἔλαμπον περισσότερον αὐτῆς οἱ ὀφθαλμοὶ του, φλογεροὶ ὡς ἀνημημένοι ἄνθρακες.

Δὲν πρόφερε λέξιν, ἀλλ' ὤρμησε κατ' ἐμοῦ, ὡσεὶ φρενήρης. Ἡ Ζαΐρα ἐλιποθύμησεν ἐπὶ τοῦ σοφᾶ. Ἐγὼ ἐξέφυγα καὶ ἤρχισα νὰ τρέχω. Τότε ἤρχισεν ἡ καταδίωξις ἐντὸς τῆς ἀπεράντου αἰθούσης, ἐπίμονος, ἀμειλίχτος καταδίωξις. Μεταξὺ τῶν ἐπίπλων ἄλλοι εὕρισκον πρόσκομμα, ἄλλοι καταφύγιον. Ἡ θύρα ἐκλεισθὴ καὶ οὐδαμοῦ ὑπήρχε διέξοδος. Ἐπρεχα κυκλήδον, ἐμπρός, ὀπίσω, παραπαιῶν, φεύγων ἀπὸ παντοῦ ὅπου ἐπλησίαζεν ἡ ρομφαία καὶ ὁ ἄγριος εὐνοῦχος. Ἐπὶ τέλους μίαν φορὰν μ' ἔφθασεν. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ κτυπήματος μ' ἐπροφύλαξε μαρμάρινον τραπέζιον, καταπέσον ὑπὸ τὴν ρομφαίαν εἰς μυρία τεμάχια. Ἐσχον καιρὸν νὰ διαφύγω. Νέα πάλιν καταδίωξις. Σιγὴ ἀπαισία: πᾶς κρότος κατεπνίγετο διὰ τῶν ταπήτων. Ἡ ἀγωνία μου ἐπετείνετο μ' ἔλουεν ὁ ἰδρῶς: ὁ εὐνοῦχος ὀπίσω μου πάντοτε... .

Ἄλλ' αὐτὴν τὴν φορὰν ἀπεκλεισθὴν εἰς γωνίαν γυμνὴν. Αἱ δυνάμεις μ' ἐγκατέλειψαν καὶ κατέπεσα εἰς τὰ γόνατα. Τετέλεστα! ἐξέλειπεν ἡ ἐλπίς, μετὰ τῆς εὐτυχίας, μετὰ τῆς ζωῆς μου. Καμμία ἄσπις... Ἡ ρομφαία κατέμθασε... Δι' ἐμφόδων ὀφθαλμῶν τὴν παρηκολούθησα ἀνεγειρομένην ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν μου... .

Καὶ ἐξύπνησα.

Ἀκόμη ἔντρομος, ἀκόμη κατάπληκτος, ἡμιήνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εἶδον περὶ ἑμαυτόν. Ἦμην ἐπὶ τοῦ διθανίου εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ φίλου μου μ' ἐν μάλλινον σκέπασμα μέχρις ὄσφους, μὲ τὴν δεσμίδα τῶν ὑακίνθων ἐρριμμένην πλησίον μου. Πλήγμουρα ἡλιακοῦ φωτός ἀποθαμβούσα, εἰσέβαλλε μεγαλοπρεπέστατα. Καὶ ἔβλεπον ταῦτ' ἀντικείμενα τῆς χθές, ὅλα εἰς τὰς θέσεις των, τὰς εἰκόνας ἐπὶ τῶν τοίχων, τὸν Ὁβελίσκον ἐπὶ τοῦ γραφείου, τὸν Ἐλέφαντα πρὸ τῆς κλίνης. Ἡ δροσερὰ ὑπνέτρια ἔπλυε κύπελλα πρὸ τοῦ νιπτῆρος, καὶ ὁ φίλος μου Νεῖλος ἀπέναντί μου ἀνεγίνωσκε τὴν πρωϊνὴν ἐφημερίδα. Ἐχασμήθην, ἐτανύθην ὑπὸ τὸ σκέπασμα καὶ ἔψαυσα τὴν κεφαλὴν μου. Ἄμα τὴν εὖρον σῶαν καὶ ὕγια ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ ἐπληρώθην χαρᾶς μακαρίας. Ἄλλ' ἐπαῆλθε βαθυτέρα ἡ λύπη μου, ἅμα ἐνεθυμήθην ὅτι ἀφῆκα ἐκεῖ λιπόθμον τὴν Ζαΐραν, — καὶ ἀνέπεμψα ἐπώδυνον στεναγμόν.

« Μπα, ἐξύπνησες ; » εἶπεν ὁ φίλος μου, τώρα ἐνοῶν τὴν ἀφύπνησίν μου. « Γιατί στενάζεις ; Στοιχηματίζω ὅτι λυπάσαι τὴν Ζαΐραν . . . Παρηγορήσου ὅμως, ὁ κόσμος αὐτὰ ἔχει . . .

— Ἄφησέ με, καύμενε, καὶ βρῖσκεται λιποθυμημένη ἀπάνω στὸ σοφᾶ . . .

— Καλέ τί σοφᾶ καὶ σοφίζεσαι ! Εἶνε ἐννεὰ καὶ τέταρτο, ἀγαπητέ μου. Αὐτὴ τὴν ὥρα ἡ Ζαΐρα σου φεύγει γιὰ τὴν Ἀλεξάνδρεια. Ὡρα της καλῆ καὶ ὁ δρόμος της γυαλί, αἴ' ; . . . Ἔλα, ζύπνα καὶ ἄφησε παιὰ τὰ ὄνειρα . . . »

Οἱ λόγοι του μ' ἔκαμαν νὰ συνέλθω. Τὰ ἐνεθυμήθην ὅλα καὶ ἀντελήθην πληρέστατα τῆς θέσεώς μου. Τόση εὐτυχία, τόσος ἔρω, μόνον ἐν ὄνειρῳ εἶναι δυνατὰ ! . . Ἠγέρθην χωρὶς νὰ προφέρω λέξιν. Μὲ κατεῖχε καρηθάρια καὶ ἀτονία. Ἐπλησίασα τὸν καθρέπτην καὶ εἶδον ἐν πρόσωπον ὡχρὸν μὲ κυανᾶ περιώπια. Κατόπιν ἐπέστρεψα ἐνώπιον τοῦ φίλου μου μὲ μειδιάμα, ὅσον ἐδυνάμη-
μην γλυκύτερον :

« Λοιπὸν ἀλήθεια δὲν μ' ἐδηλητηρίασες ; » τῷ εἶπον. « Ἀνόητος ποῦ ἤμουν ! νὰ μὴ σκεφθῶ ὅτι μ' ἐνάρκωσεν εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ μυρωδιὰ τῶν ὑακίνθων ! Ἄλλὰ τί ὄνειρο ἦταν ἐκεῖνο ! Τόσῳ ζωηρὸν πρώτην φοράν μοῦ ἔτυχεν . . ἡ πραγματικότης καθαυτό . . .

— Μυρωδιὰ ὑακίνθων καὶ κολοκύθια ! . . Καλ' αὐτὸ ἦταν τὸ κάτι τι σοῦ ὑπεσχέθην.

— Τὸ κάτι τι ! Τὸ κάτι τι ἦταν λοιπὸν ὄνειρον ;

ΠΑΝΑΓ. ΒΟΥΓΙΟΥΚΑΣ

— Ναί· ἐν ὄνειρον γλυκὺ καὶ ζωηρόν, ὡς ἡ εὐτυχεστέρα πραγματικότης. Τὸν τεχνητὸν αὐτὸν Παράδεισον σοῦ τον ἐσχεδιάσα καὶ σοῦ τον κατεσκεύασα ἐγὼ μόνος μου. Μ' ἐβοήθησε λιγάκι καὶ ἡ τύχη, ποῦ ἔφερε μπροστὰ σου χθὲς βράδι τὸ οὐρὶ αὐτοῦ τοῦ Παραδείσου . . . ἐκεῖνο τὸ κορίτσι στὸ Ξενοδοχεῖο, τὸ ὁποῖον μόνον διὰ τὰ ἐξαφθῆ περισσότερον ἢ φαντασία σου, ἐζήτησα νὰ παρακολουθήσης. Τὰ λοιπὰ ὀφείλονται εἰς τὰ καφὲ ἐκεῖνα σφαιρίδια, ποῦ εἶδες, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἓνα ἔβαλα μέσα στὸ σιγάρο σου. Αἶ, λοιπόν, πῶς σοῦ φαίνεται ἡ ἐνέργειά των ;

— Θαυμασία, ἔξοχος ! Πέ μου γρήγορα, 'πέ μου πῶς ὀνομάζεται τὸ πολύτιμον αὐτὸ φίλτρον ;

— Ἰνδικὴ κάνναβις . . . Ἄλλὰ δὲν θά μου διηγηθῆς λοιπὸν τὸ ὄνειρόν σου ;

— Ἰνδικὴ κάνναβις; εἶπες. . . Τί εἶν' αὐτὴ ἡ Ἰνδικὴ κάνναβις;

— Χασίς, λογιώτατε ! »

Καὶ ἡ φωνὴ του ἐζωηρεύθη· ἡ λέξις χασίς ἦτο ἡ πρώτη καὶ μόνη ἔξαρσις, τὴν ὁποίαν ἤκουσα ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ φίλου μου. Μ' ἔκαμεν οὕτω νὰ μεινω ἄφωνος ἐπ' ὀλίγας στιγμὰς μεταξὺ χαρᾶς, ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐκπλήξεως. Μοὶ ἐφάνη ἀπρόοπτον, παράδοξον. Ἄλλὰ δὲν ἔπρεπεν ἄρά γε νὰ το περιμένω ἐντὸς τοῦ δωματίου ἐκείνου τῶν ἀνατολικῶν ἐκπλήξεων καὶ ἀπροόπτων ; . . . Καὶ συνετεχέτισα τὰ χθεσινὰ γεγονότα στιγμιαίως· καὶ ἐπεξήγησα τὰ κινήματα τοῦ φίλου μου ὅλα, τοὺς ὑπαινιγμούς του, τὰ βλέμματά του, τὰ μειδιάματά του ἐκεῖνα τὰ πονηρά . . .

« Χασίς . . . » ἐπανελάβα μετ' ὀλίγον « Ἰνδικὴ κάνναβις . . . ὁ τεχνητὸς Παράδεισος . . . ἡ τρυφὴ τῶν Τούρκων. ἜΑ, εἶνε ὠραῖον, φίλε μου, ὠραῖον ! Τὸ εἰξεύρεις ὅτι ἀπόψε ἐπέρασα τὰς εὐτυχεστέρας στιγμὰς τῆς ζωῆς μου ; Ἐννοεῖς ὅτι ἡ σωματικὴ μου κατὰστασις, ἡ διάθεσις τοῦ πνεύματός μου, ἡ ἀνάμνησις, ὅλα μου εἶνε ὡς νὰ διῆλθον τῶνόντι μίαν νύκτα εὐδαίμονα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς χθεσινῆς ὠραίας ;.. Καὶ εἰμπορῶ ν' ἀπολαμβάνω ὅποτε θέλω αὐτοῦ τοῦ Παραδείσου μ' ἓνα χάπι καφὲ μέσα στὸ σιγάρο μου... Ἄπέ μου, καλέ μου φίλε, ποῦ θὰ εὔρω χασίς ; . . . πέ μου, θά μου χαρίσης ἐκεῖνο τὸ κουτάκι ; »

Καὶ βαθυηδὸν ἐνθουσιαζόμενος, τὸν ἐνηγαλίστην μετὰ τὴν ὀλοψυγον παράκλησιν, τὴν θερμὴν, ὡς ἐὰν τῷ ἐζήτητον αὐτὴν τὴν Ζαΐραν. Νομίζω ὅτι εἶχον καὶ δάχρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἄλλ' ὁ καλὸς μου φίλος μετ' ἀπώθησεν ἡσύχως, καὶ ἀναλαμβάνων τὴν ἤρεμον φωνὴν του, βαρεῖαν καὶ μονότονον, μοὶ εἶπε τὰς λέξεις ταύτας, τὰς ὁποίας, μετὰ τῶν στίχων τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου Ἐμῖν-ἔλ-Χουσαῖ, δὲν σκοπεύω ποτὲ νὰ λησμονήσω :

«Ὅχι· δὲν εἶνε φρόνιμον ὅ,τι ζητεῖς. Θὰ εἶχε πολὺ κακὰ συνεπειὰς διὰ τὴν υἰείαν σου καὶ διὰ τὸ πνεῦμά σου. Ὑπάρχουσι μερικὰ πράγματα, βλέπεις, τὰ ὅποια πρέπει κανεὶς νὰ δοκιμάζη, ἀλλὰ μόνον μιὰ φορά στὴ ζωὴ του. Ἐν ἀπὸ αὐτὰ εἶνε καὶ τὸ χασίς.»

¹ Ἐν Ζακύνθῳ.

Γρ. Α. Ξενόπουλος

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Σ' εἶδα νὰ κλαῖς μιὰ 'μέρα κ' ἐρώτησα τὴ γῆ·
εἶνε γιὰ μέ τὸ δάκρυ πού τὴν δροσολογεῖ
ὅπως δροσιζει τ' ἄνθη τὸ οὐράνιο πρωτοβρόχι·
Κ' ἡ γῆ μου εἶπεν· ὄχι.

⊗

Λοιπὸν δὲν τὸ γνωρίζεις, ἀκόμα δὲν τὸ νοιώθει
πῶς τρέφονται γιὰ 'κείνην οἱ μυστικοὶ μου πόθοι·
δὲν ξέρει τί γυρεύω· 'πές μου, 'ψηλὲ οὐρανέ·
Κι' αὐτὸς μου εἶπε· ναί.

⊗

Κ' ἐρώτησα καὶ πάλι τὴ γῆ τὴ ζηλευτὴ·
δὲν θ' ἀγαπήσῃ τάχα κάμμιά φορά κ' αὐτὴ·
δὲν θὰ τὴν 'δῶ νὰ πέσῃ 'ς τοῦ ἔρωτος τὸ βρόχι·
κ' ἡ γῆ μου εἶπεν· ὄχι.

⊗

Πῶς· ἔτσι θὰ διαβαίνουν τῆς νεότητος μου τὰ χρόνια
κι' αὐτὴν, αὐτὴν μονάχα θε νὰ λατρεύω αἰώνια
ὡς ποῦ νὰ 'βρῶ τὸ μνήμα· 'Πέες μου, 'ψηλὲ οὐρανέ·
κι' αὐτὸς μου εἶπε· ναί.

¹ Ἐν Παρισίῳ, 1889.

Ἰωάννης Πολίμης.

ΜΙΑ ΣΕΛΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΗΣ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΣ ΜΟΥ

ΚΑΤΑ μῆνα Αὐγούστον τοῦ ἔτους 1867 εὐ-
ρισκόμεν ἰς χεῖρας τῆς συμμορίας τοῦ ἀρχι-
ληστοῦ Κωνσταντέλου, αἰχμαλώτος, ἀνα-
μένων ἢ τὴν ἀπολύτρωσιν ἢ τὸν θάνατον, διότι ἐπὶ
τοιούτων ὑποθέσεων ὑπάρχει κανὼν ἀπαράβατος, τη-
ρούμενος μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαθείας παρὰ τῶν λη-
στῶν, καθ' ὃν ὁ παρ' αὐτῶν αἰχμαλωτιζόμενος ἢ λύτρα
πρέπει νὰ καταβάλλῃ ἢ ν' ἀποβάνῃ. Ἀπαίσιον δίλημμα,
ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἤμην ἐκτεθειμένος κατὰ τὴν ἄνω
ἐποχὴν, μικρὸς, δεκαετῆς περιίπου, καὶ ἀνεπαυόμην
ὑπὸ τριῶν ληστῶν φυλασσόμενος ἐν τινι φάραγγι τῆς
Στερεᾶς Ἑλλάδος, πλησίον ἴσως τῶν τότε συνόρων τοῦ
κράτους. Τὴν θέσιν δὲν δύναμαι νὰ ὀρίσω, διότι οἱ λη-
σταὶ ἐπιμελῶς ἀπέφευγον νὰ μοι ἀνακοινώσι τὸ δρομο-
λόγιον αὐτῶν ἐκ φόβου μήπως προδώσω κατόπιν τὰ χω-
ρία, παρ' ὧν ἐτύγχανον περιθάλψεως. Ἡ ὄλη συμμορία
τοῦ Κωνσταντέλου ἀπετελεῖτο ἐξ ἑννέα ληστῶν, ὧν οἱ ἑξ
εἶχον ἀποχωρισθῆ εἰς ἰδιαιτέραν ὁμάδα (μπουλοῦκι), εὐ-
ρισκόμενοι ἀλλαχοῦ εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ πα-
τρός μου περὶ τῶν λύτρων, οἱ τρεῖς δὲ εἶχον ἐπιφορτισθῆ
τὴν φυλακὴν μου.

Ἀνεπαύοντο ὅθεν οἱ λησταὶ ἐν τῇ συσκίῳ φάραγγι τοῦ
ὄρους, βέβαιον κατὰ τὸ φαινόμενον ὅτι οὐδεὶς θὰ ἤρ-

χετο νὰ διαταράξη τὴν ἡσυχίαν των. Ἦτο λαμπρὰ θερινὴ ἡμέρα, καὶ ὁ πρὸ τινων ὠρῶν ἀνατείλας ἥλιος κατηύγαξε διὰ τοῦ ἀπλέτου φωτός τὴν περίξ γραφικὴν τοποθεσίαν. Οἱ δύο τῶν ληστῶν διεσκέδαζον χαρτοπαίζοντες ὑπὸ τὰ φυλλώματα τῆς φάραγγος, ἐγὼ ἤμην ἀπησχολημένος εἰς τὸ παίγιον αὐτῶν, ὁ δὲ τρίτος ληστής ὀλίγω πέραν κατεγίνετο ψήνων εἰς τὴν πυρὰν τεμάχιον ἀνοῦ, κομισθὲν παρὰ τινος χωρικοῦ, φροντίζων ὅπως διασκεδάζηται αὐθωρεὶ ὁ ἐκ τῆς πυρᾶς ἀναδιδόμενος καπνός, ὅστις ἠδύνατο ἴσως νὰ καταδείξη τὸ κρησφύγετον τῶν ληστῶν. Αἶφνης περὶ τὰ τριάκοντα βήματα μακρὰν μας εἰς τὸ κατώτερον μέρος τῆς φάραγγος, θορυβώδεις συνομιλίας καὶ παταγώδεις γέλωτες ἀντήχησαν.

Οἱ λησταὶ ἀνεπήδησαν ἔντρομοι διὰ τὸ ἀπρόοπτον καὶ καινοφανὲς τοῦ πράγματος καὶ ἔλαβον ἀνὰ χεῖρας τὰ ὄπλα, εἰς δὲ τούτων ἐπροχώρησε μετὰ πολλῶν προφυλάξεων, ἵνα ἴδῃ τί συνέβαινεν. Εἰσεχώρησεν ὑπὸ τὰ δένδρα κρυπτόμενος, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι ἀνέμετο ἐν ἀγωνίᾳ, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθε τεταραγμένος, μὲ φυσιογνωμίαν φρικωδῶς ἠλλοιωμένην.

— Εἶναι δύο φαντάροι κοντά μας, εἶπε, καὶ πάρα πέρα ἄλλοι· σηκωθῆτε γλήγορα γιατί χαθῆκαμε. Καὶ σὺ, εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς ἐμέ, μὴ βγάλης τσιμουδιά γιατί σ'ἔφαγα. Καὶ ἀνέσπασεν ἐκ τοῦ σελαχίου ὄξυ ἐγγχειρίδιον μετὰ λαβῆς ἀργυρᾶς (χαρμπί).

Οἱ ἄλλοι δύο λησταὶ μὲ παρετήρησαν δι' ἀγριωπῶν βλεμμάτων, ἐπιδοκιμάζοντες τὰ παρὰ τοῦ συντρόφου των λεχθέντα, καὶ ἄνευ χρονοτριβῆς φορτωθέντες τὰ πράγματα των, ἤτοι δύο τρεῖς ἀνδρομίδας, δύο ἄσκους πλήρεις ὕδατος, τὰ ταγάρια των μετὰ τῶν χρειδῶν καὶ τροφίμων, τὰς κάπας των καὶ τὰ ὄπλα, εὐρέθησαν μετ' ὀλίγον ἔτοιμοι πρὸς ἀναχώρησιν.

Τὰ τῆς πορείας ἐκάνονισεν ὁ νοημονέστερος ληστής τῆς

ὁμάδος, ὁ Κώστας Ντουλαβέρης, μελαγχροινὸς νεανίας, βραχύσωμος καὶ εὐσταλής.

— Ἐδῶθε θὰ πάμε, εἶπε, δείξας τὴν πρὸς τὸ ὄρος ἀνωφερῆ διεύθυνσιν τῆς φάραγγος, ἣν ἀκολουθοῦντες ἐμέλλομεν ν' ἀπομακρυνθῶμεν τῆς θέσεως, ἐν ᾗ ἐφάνησαν οἱ στρατιῶται. Καὶ ἐξαγαγῶν τῆς θήκης τῆς μεγάλης στρεπτήν καὶ κοπτερωτάτην σπάθην, πάλαν καλουμένην, «σὺ τράβα μπροστά μας, μοὶ εἶπε, τράβα γλήγορα, μὴ βγάλης μιλιὰ γιατί τσίχ ν' ἀκούσω σοῦκοψα τὸ κεφάλι». Καὶ διέγραψεν ἐν τῷ αἰθέρι μεθ' ὀρμῆς κύκλον διὰ τῆς γυμνῆς πάλλας του, ἧς ἡ αἰχμὴ σχεδὸν μὲ ἤγγισε, καὶ ἧς ἡ λεπίς ὑπὸ τὸ φῶς ἀκτίνος τινος τοῦ ἡλίου, διὰ τοῦ φυλλώματος διερχομένης, ἤστραψεν ἀπαισίως, προξενήσασά μοι τρόμον καὶ φρικίσιν ἄμετρον.

Ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἐπεισοδίου μυρίαὶ σκέψεις ἀστραπηδὸν διήλθον διὰ τοῦ παιδικοῦ ἐγκεφάλου μου. Τὸ πρῶτον, ἐκ τοῦ θορύβου τῶν γελῶτων εὐλογός τις ἀνησυχία διὰ τὴν ἀσυνήθη τροπὴν τῶν πραγμάτων μὲ κατέλαβε, ἥτις μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ ληστοῦ καὶ τὰς ἀπειλὰς του μετεβλήθη εἰς στυγνὴν ἄλλοφροσύνην διὰ τὸ κρίσιμον τῆς θέσεώς μου. Τὸ αἷμά μου ἐπάγωσεν εἰς τὰς φλέβας μου καὶ κρύος ἰδρῶς περιέλουσε τὸ σῶμά μου. Ἐμεινα ἀκίνητος, ἐν φρικτῇ ἀφαιρέσει παρατηρῶν τοὺς ληστας ἔτοιμαζομένους πρὸς ἀναχώρησιν, καὶ εἶδον μὲ ἀπλανὲς ὄμμα τὴν γυμνὴν πάλαν, ἣν ὁ ληστής προώριζεν εἰς τοσοῦτον τρυφερὰν μετὰ τοῦ λαιμοῦ μου συνέντευξιν. Ῥεμβὸς καὶ ἄλαλος ἰστάμην ἀπέναντι τοῦ ληστοῦ, ἐδέησε νὰ ψαύσῃ τὸ πρόσωπόν τὸ ἐκ τῆς φορᾶς τῆς πάλλας του προξενηθὲν ῥεῦμα ἀέρος ἵνα μὲ ἐξεγείρῃ τῆς νεκρικῆς ἀπαθείας μου. Ἀνεμέτησα τότε μετὰ ψυχρότητος τὴν δεινὴν θέσιν μου, καί, περιεργῶν εἶπεῖν, συνῆλθόν πως ἐκ τῆς καταλαβούσης με φρικιάσεως. Εὐρισκόμην πρὸ καταδικαστικῆς ἀποφάσεως ἀμετακλήτως ἐκδοθείσης, ἧς ἡ ἐκ-

τέλεισις ἐπέκειτο κατὰ πᾶσαν στιγμήν, καὶ ἀσυνειδήτως ὑπετάχην εἰς τὴν κακὴν μου μοῖραν. Ἐξωκειώθη, δύναμαι νὰ εἶπω, πρὸς τὸν κίνδυνον καὶ πως ἐγενόμην ψυχρότερος ἀπέναντι αὐτοῦ. Ἀκατανόητος ἀληθῶς ἐναλλαγῆ των ἀνθρωπίνων συναισθημάτων.

Οὐδὲ λέξιν ἐξεστόμισα ἀλλ' ἐβάδισα ἐπὶ τοῦ ἀνωφεροῦς μονοπατίου, μεθ' ὅσης εὐχερείας μοι ἐπέτρεπον οἱ κλονούμενοι πόδες μου. Ὅπισθὲν μου ἤκουον τὴν πνοὴν τοῦ ληστοῦ Ντουλαβέρη, ὅστις ἐβάδιζεν ἐγγύτατα μετ' ἐμέ, κρατῶν τὴν σπάθην γεγυμνωμένην καὶ προσβλέπων με, ὡς ἀρπακτικὸν ὄρνειον τὴν λείαν του· κατόπιν ἤρχοντο οἱ δύο ἕτεροι λησταί. Μετ' ὀλίγον εἰσῆλθομεν ἐντὸς τῆς κοσμοῦσης τὴν πλευρὰν τοῦ ὄρους λόχμης, καὶ μετὰ πορείαν ἐνὸς τετάρτου σχεδὸν τῆς ὥρας, ἐσπευσμένην καὶ ὅσον οἶόν τε ἀθύρουον, κατελήξαμεν εἰς πυκνὸν σύδενδρον μέρος. Σκέψις τότε ἐγένετο μεταξὺ τῶν ληστῶν ἂν ἔπρεπεν ἐκεῖ νὰ διαμείνωμεν ἢ νὰ προχωρήσωμεν, ὑπερίσχυσε δὲ ἡ γνώμη νὰ κρυφθῶμεν ἐκεῖ, διότι εὐρισκόμεθα εἰς τὸ πέρασ σχεδὸν τοῦ πυκνοῦ τοπειοῦ, ὅπερ τόσῳ καλῶς μᾶς ἀπέκρυπτεν, ἀπώτερον δὲ ὑπῆρχε πεδιάς, ἐν ἧ ἡ πορεία μας ἠδύνατο νὰ γίνῃ καταφανὴς εἰς τοὺς στρατιώτας. Ἐξηπλώθημεν κατὰ γῆς, ἐμέ δὲ ἐτοπθέτησαν εἰς τὸ μέσον αὐτῶν, ἵνα ἐπιβλέπωσιν εὐχερέστερον τὰ κινήματά μου. Ὁ Ντουλαβέρης ἀκόμη ἐκράτει τὴν πᾶλλαν γυμνὴν, καὶ ὁ ἕτερος, Ἀθανάσιος καλούμενος, οὐ τὸ ἐπώνυμον δὲν ἐνθυμοῦμαι, εἶχεν ἀνά χειρὰς τὸ χαρμπί του. Κάτωθεν ἡμῶν εἰς ἑκατὸν σχεδὸν βημάτων ἀπόστασιν διήρχετο πλατεῖα δημοσία ὁδός.

Δὲν διαμείναμεν πολὺ ἐν ἀκινήσει καὶ ἐν ἀγωνιώδει προσδοκίᾳ. Μετὰ τινα λεπτά ἐκ τῆς καμπῆς τῆς ὁδοῦ ἐφάνη προχωρῶν εἰς στρατιώτης, εἶτα ἕτεροι δύο, κατόπιν πέντε, ἔπειτα ἐφάνησαν καὶ ἄλλοι πολλοί. Ἦσαν πάνοπλοι, τὰ δὲ ὅπλα καὶ αἱ λόγχαι αὐτῶν ἠκτινοβό-

λου ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας. Ὀλοὸν ἐπλησίαζον, καὶ ἦλθεν ἡ στιγμή, καθ' ἣν διῆλθον ἀκριβῶς κάτωθεν ἡμῶν. Ἦσαν εἰκοσιπέντε περίπου εὐσταλεῖς ἄνδρες τοῦ ἀποσάσματος, ἐκ τῶν ἐπιλέκτων ἐκείνων, οἵτινες ἀψηφοῦσι τὰς πορείας καὶ τὸν κάματον. Τόσον πλησίον μου διῆλθον, ὥστε πρὸς στιγμήν ἐνόμισα ὅτι μὲ τρία πηδήματα ἠδύναμην νὰ τοὺς πλησιάσω. Οἱ λησταὶ ἐθεῶντο αὐτοὺς διερχομένους μετὰ τρόμου καὶ συγκινήσεως. Ἡ ἐλάχιστη κραυγὴ μου ἤρκει νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν τῶν στρατιωτῶν καὶ τὴν ἀπηνῆ των ληστῶν καταδιώξιν. Ἀλλὰ πῶς νὰ κραυγάσω, πῶς νὰ κινήθῳ, οὕτωςεἰ ἀγρίως ἀπειλούμενος; Ἠδύναμην νὰ προκαλέσω τὸν ὄλεθρον τῶν ληστῶν, ἀλλὰ πρότερον θὰ ἐπιπτον ἀφεύκτως θύμα τοῦ θράσους μου. Περὶ τούτου δὲν ὑπῆρχε λόγος ν' ἀμφιβάλω, διότι ἐγνώριζον κάλλιστα τὰς διαθέσεις τῶν ληστῶν.

Οὕτως ἀφῆκα τὴν εὐκαιρίαν νὰ διαφύγῃ, καὶ χωρὶς λέξιν νὰ ἐκστομίσω εἶδον τοὺς στρατιώτας ἡσύχως ἀπομακρυνθέντας καὶ ἐξαφανισθέντας εἰς τὴν ἀντίθετον καμπὴν τῆς ὁδοῦ. Οἱ λησταὶ ἀνέπνευσαν, ὥσει ἐλευθερωθέντες ἀπὸ δεινοῦ ἐφιάλτου, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ ἐγώ, ὅστις ἐπ' ὀλίγον ἠδέως προσβλέψας τὴν ἐγγὺς πρὸς στιγμήν ἀναλάμψασαν προσωποποίησιν τῆς ἐλευθερίας, ἐπανῆλθον εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν τῆς αἰχμαλωσίας, ἀφ' ἧς ἀπηλλάγη μετὰ τινα χρόνον, κατόπιν πληρωμῆς ὀγκωδῶν λύτρων ὑπὸ τοῦ πατρός μου εἰς τοὺς ληστας.

Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ μόνη περίστασις τῆς αἰχμαλωσίας μου, καθ' ἣν ἡ ζωὴ μου διέτρεξε πραγματικὸν κίνδυνον, καὶ τὴν ἀναπολῶ πάντοτε μετὰ συγκινήσεως, καὶ τοι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰκοσιδύο ὅλα ἔτη διέρρευσαν, μὴ δυνηθέντα νὰ μειώσωσι τὴν ζωηρότητα τῶν ἀλγεινῶν μου τῆς ἡμέρας ἐκείνης συναισθημάτων.

Παρά τῶν ληστῶν ἠχμαλωτίσθη περὶ τὴν μεσημβρίαν

τῆς 23 Μαΐου 1867, ἐνῶ διηρχόμην ἔφιππος ἐκ τῆς θέ-
σεως, ἐν ἣ ἀνηγέρθη ἤδη τὸ νεκροταφεῖον τῆς πόλεως
Πατρῶν. Τοῦ τρόπου τῆς συλλήψεώς μου, τῆς παρὰ τοῖς
λησταῖς διαβιώσεώς μου, καὶ τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν
αὐτῆς λαβόντων χώραν ἐπεισοδίων διατηρῶ πάντοτε
τὴν ἀνάμνησιν. Εἰς τούτων δὲ τὴν ἀναγραφὴν ἴσως ἄλ-
λοτε ἐνδιατρίψω λεπτομερέστερον.

Πάτρας, Ἰούλιος 1889

Διον. Ἀλ. Φωκᾶς

ΕΔΩ ΚΙ' ΕΚΕΙ

* Ἡ γυνὴ μέμφεται τὴν φιλαρέσκειαν τῆς ἄλλης, διὰ
τὸν λόγον ὅτι γίνεται αὐτῇ πρόσκομμα εἰς τὸ νὰ ἀρέσκη
ἢ ἰδίᾳ.

* Ὁ λέγων ἐν ψεῦδος δὲν προβλέπει εἰς ποίαν βάσανον
θα ὑποβληθῇ: ὅτι θα ἀναγκασθῇ νὰ ἐπινοήσῃ χίλια ἄλλα
διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ πρῶτον.

* Ἡ συκοφαντία εἶνε ὡς τὸ κίβδηλον νόμισμα, τὸ ὅποιον
δὲν τολμᾷ μὲν πᾶς τις νὰ ἐκδώσῃ, ἀλλ' ὅταν περιέλθῃ εἰς
χεῖράς του τὸ θέτει εἰς κυκλοφορίαν ἀδυστόλως.

* Πολλοὶ κυβερνῶσι λαοὺς καὶ κράτη. Ἀλλὰ τίς ἐξ
αὐτῶν γνωρίζει νὰ κυβερνᾷ ἑαυτόν;

* Ἡ μετριοφροσύνη ἀποβαίνει ἐνίοτε τὸ χεῖριστον τῶν
ἐλαττωμάτων. Ἄν εἶνε κακὸν νὰ ὑπερτιμᾷ τις τὴν ἰδίαν
ἀξίαν, εἶνε κακίστερον ἐπίσης νὰ ἀφίηρ νὰ τὴν ὑποτιμῶσιν
οἱ ἄλλοι.

* Ἐκαστὸς θεωρεῖ ἑαυτὸν δυστυχέστερον τῶν ἄλλων.
Ἄλλ' ἐὰν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔφερον εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν
τόπον τὰς δυστυχίας τῶν ἐπὶ σκοπῶν ν' ἀνταλλάξωσιν αὐ-
τάς, εἰμὶ βέβαιος ὅτι ἕκαστος θα ἀπύρχετο ἐκεῖθεν, ἀπο-
κριμίζων εὐχαρίστως τὴν ἰδίαν δυστυχίαν καὶ πάλιν.

Η ΚΥΡΙΑ ΔΕΧΕΤΑΙ

ΔΙΑΛΟΓΗ

ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ

Κύριος ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΨΗΤΑΡΑΣ, ἄνθρωπος ὑπερήλιξ,
πρόσωπον, μακρὸν καὶ κατεγρυπωμένον φέρει παρα-
γναθίδας πυκνάς καὶ ἀδρότατον μύστακα καλύπτοντα
ὀλοσχερῶς τὸ στόμα στραβίζει ὀλίγον, ἀλλὰ τοῦτο φαίνεται
μόνον ὡς ἄκμιν ὀργίζεται. Ἦτο ἄλλοτε τμηματάρχης, μετὰ τὸν
σχηματισμὸν ὅμως τοῦ νέου ὑπουργείου ἐξεφράσθη αὐτῷ πλήρης
εὐαρέσκειαν καὶ ἀπεστάλη αὐθημερόν οἴκαδ, τοῦθ' ὅπερ οὐδόλως
εὐηρέστησεν αὐτῷ, ἐνοοῦντι νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα ἔστω
καὶ μετ' ἀνδρῶν ὅλως ἀντιθέτων φρονημάτων. Τελευταία λεπτο-
μέρεια. Ὁ κ. Ψητάρης εἶχε περιουσίαν ἐκ τῆς συζύγου του, ἣν
ἀπώλεσε — τὴν περιουσίαν — ἀναμιχθεὶς εἰς ἐπιχειρήσεις γη-
πέδων. Τώρα ζῆ διὰ τῆς συντάξεώς του ἀναμένων πάντοτε τὴν
βελτιώσιν τῶν οικονομικῶν τῆς χώρας, τὴν ἐπάνοδον τῶν φί-
λων του εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν ἐκ νέου ὑπερτίμησιν τῶν γη-
πέδων. Εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν φέρων κοιτανίτην καὶ σκου-
φον, βλέπει τὴν πυρὰν ἐν τῇ ἐστία καὶ σύρων μέχρις αὐτῆς
ἔδραν ρίπτεται εἰς αὐτήν — τὴν ἔδραν — καὶ ἐξαπλοῖ τὰς τε
χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἵνα θερμανθῇ.

Ὁ κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μειδιῶν εὐαρίστως — Ἀνόητος! δὲν ἤρχόμην τὴσιν
ῶραν ποῦ ἐπάγωσα μέσα! . . . Τί χρῶν εἶνε καὶ τὸ σημερινόν! . . .
καὶ αὐτὸ τὸ σπίτι μας εἶνε Σιβηρία! . . . Δὲν ἔχει μία τρύπα γιὰ

θερμάστρα! ὅ τι κάμνει αὐτὸ τὸ τζάκι ἐδῶ. . . Μὰ εἶνε κι' αὐτὴ ἡ γυναῖκα μου! . . . μιὰ φορά τὸ μήνα θὰ τὸ ἀνάψη! . . . Πῶς τὸ ἔπαθε σήμερα; . . . Τὶ καλὰ ποῦ τὸ ἀναψε. . . νὰ ἔχη τὴν εὐχὴν μου! . . . Ἄκουα κ' ἐγὼ κράκ κράκ ἀπὸ μέσα καὶ δὲν ἤμποροῦσα νὰ καταλάβω τί ἔτρεχεν. . . Ἦσαν τὰ ξύλα ποῦ ἔκαιαν. . . καὶ ἐγὼ ἐπάγωνα! . . . [Βυθίζομενος ἐν τῇ ἔδρᾳ νωχελῶς.] Ἐδῶ θὰ μείνω τώρα ἕως οὔτου νὰ καλλιτερεύσῃ ὁ καιρὸς!

Ἡ κυρία ΕΥΑΝΘΙΑ, σύζυγος τοῦ προειρημένου, τὴν μέσση ἡλικίαν ὑπερβάσα καὶ καταγινόμενη νὰ διορθῇ τὴν φύσιν, ἥτις — ἡ ἀχάριστος — εἶνε ἀδιόρθωτος· πρόσωπον στρογγύλον ὡς πλησιφαγῆς σελήνη, ἔχον καὶ λωγάνων ὑποκρεμάμενον, διήκον δὲ ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου τῶν ὠτων· ρίς ἀνάσιμος, στόμα φρεατώδες, ἐν ᾧ φαίνονται διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ τὰ ἐρείπια τῆς Καρχηδόνος ἐν εἴδει δδόντων· τράχηλος βραχὺς καὶ δυνάμενος νὰ φέρῃ οἶον δὴ ποτε ἄλλον ζυγὸν πλην τοῦ συζυγικοῦ· προεκβολαὶ ἀνω τῆς ὀσφύος εἰς ἄκρον τετραμμένα, ὀσφὺς τσαούτη ὥστε νὰ δεικνύη τὴν θέσιν ἐν ἡ αὐτῇ ἄλλοτε ὑπέρχε· γαστήρ προέχουσα μέχρι τῆς εὐθείας τῶν προεκβολῶν, ἥτις — εὐθεῖα — προεκτινόμενη ἀπέχει μίαν μὲν σπιθικὴν ἀπὸ τῆς γραμμῆς τοῦ μετώπου, δεκά δὲ κονδύλους ἀπὸ τῆς γραμμῆς τῶν ποδῶν. Φέρει ἐσθῆτα μεταξίνην χρώματος πρᾶσιου ὑδατώδους, βραχύτιμα ψέλλια, μακρὰ ἐνώτια, σωφείαν δακτυλίων, ἔχει δὲ τὴν κόμην ἀναδεδεμένην κι-νεζικῶς.

ΕΥΑΝΘΙΑ εἰσερχομένη μετὰ πατάγου εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ τὸν σύζυγον αὐτῆς βλέπουσα πρὸ τῆς ἰστίας. — Τί εἶν' αὐτό, Παρασκευᾶ;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ, ὅστις ἰσθράφη ἀκούσας τὴν φωνὴν τῆς Εὐανθίας. — Αὐτό; φωτιά. . . τί θέλεις νὰ εἶνε;

ΕΥΑΝΘΙΑ δυσαναχαιτούσκ. — Καλὲ σ' ἐρωτῶ τί κατάστασις εἶνε αὐτῆ;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ζητῶν νὰ ἐνοήσῃ. — Ποία κατάστασις;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Καλὲ μὲ τὴν ρόμπαν σου; μὲ τὸν σκούφον σου;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἐνοήσας, ἀλλ' ἐκπλησσομένης. — Τί, δὲν σ' ἀρέσω;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Νὰ μ' ἀρέσῃς;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ παρατηρῶν ἑαυτὸν ἐν ἀπορίᾳ. — Δὲν μὲ βλέπεις ἔτσι κάθε ἡμέραν;

ΕΥΑΝΘΙΑ τὰς χεῖρας ἀνακτείνουσα. — Μὰ σήμερα, ἀδελφέ;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ βυθίζομενος ἐν τῇ ἔδρᾳ καὶ τὸν κοιτανίτην περισυνάων. — Σήμερα περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην ἡμέραν, διότι κάμνει ἕνα χρῶν διαβολεμένον!

ΕΥΑΝΘΙΑ ἀεριζομένη διὰ τοῦ ριπιδίου. — Εἶσαι ἀπελπισία, καυμένη Παρασκευᾶ.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ στρέφον τὴν κεφαλὴν κλισθεῖς. — Διατί, παρακαλῶ; ΕΥΑΝΘΙΑ. — Διότι σήμεραν εἶνε ἡμέρα ποῦ δέχομαι.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἐκπληκτος. — Δέχεσαι;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Βεβαίως. . .

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Τί δέχεσαι;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ἐπισκέψεις.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἀπατηδῶν. — Αἱ!

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Τί εἶπες;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Εἶσαι μὲ τὰ σωστά σου;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Πῶς;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ, αὐτίνος ἡ ἐκπληκτικὴ ἐφθασεν εἰς τὸ κατακόρυφον. — Ὡστε ἡ κυρία. . . . δέχεται; . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ ἐκπλησσομένη ἐπὶ τῇ ἐκπληκτικῇ τοῦ κ. Ψητάρ. — Σοῦ φαίνεται παράξενον;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ καταργόμενος. — Ὅχι! . . . δηλαδή. . . ναί, καὶ πολὺ μάλιστα.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Διατί;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ στίων. — Διὰ πολλοὺς μὲν ἄλλους λόγους, ἰδίως ὁμών, διότι θ' ἀναγκασθῶ ν' ἀφήσω αὐτὴν τὴν καλὴ φωτιά καὶ ποῦ νὰ πάγω νὰ καθήσω; . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Μὰ δὲν σ' ἐμποδίζει κανεὶς νὰ καθήσῃς ἐδῶ, ἀρκεῖ μόνον νὰ βγάλῃς τὴ ρόμπα καὶ τὸ σκούφο.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μετὰ μικρὰν σκέψιν. — Ἡ ἰδέα σου μ' ἀρέσκει· δὲν ἔχω καμμίαν δυσκολίαν νὰ βγάλω τὴν ρόμπαν μου. . . . ἀλλὰ τὸν σκούφον. . .

ΕΥΑΝΘΙΑ διαπορούσα. — Πῶς;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μετρίχως καὶ διὰ τρόπον παρακλητικοῦ. — Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μὴ βγάλω τὸ σκούφο; . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Δὲν γίνεται. . . . θὰ ἔλθουν ἄνθρωποι. . . . κυρία! . . . εἶνε δυνατόν νὰ κάθῃσαι μ' ἕνα σκούφον;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ δεατηρῶν μικρὰν τινα ἀμφιβολίαν. — Δὲν εἶνε δυνατόν. . .

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ἄλλὰ πῶς;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ πειθόμενος. — Ἐχεις δίκαιον. [Βαίων μὲχρι τῆς θύρας ἀλλ' ἐπιστρέφομενος ἀμέσως.] Ἐχεις πολὺ δίκαιον.

ΕΥΑΝΘΙΑ, ἥτις παρετήρησε τὴν ἐπιστροφήν αὐτοῦ. — Διατί δὲν πηγαίνεις;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἐν στενοχωρίᾳ. — Θὰ πάγω. . . αὐτὸ σκέπτομαι. . .

ἤθελα πολὺ νὰ πάγω, . . . καὶ ἀμέσως μάλιστα. . . ἀλλὰ. . .

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Τί ἀλλὰ;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἐκδηλώνων καὶ διὰ χειρονομίας τὸ αἰσθημα τοῦ ψυχροῦ. — Δὲν

σοῦ φαίνεται ὅτι θὰ κάμνη κρούον ἔξω εἰς τὸ πέρασμα ; . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ — Τί κρούον ;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ρίπτων τὸ βλέμμα εἰς τὴν ἑστίαν. — Πῶς νὰ πάγω μέσα εἰς τὸ δωμάτιόν μου ἔπειτα ἀπὸ αὐτὴν τὴν φωτιάν . . . θὰ πάρω κανένα συνάχι· δὲν νομίζεις ὅτι ἡμπορῶ νὰ τὸ ἀρπάξω ;

ΕΥΑΝΘΙΑ δεικνύουσα τὸν κοιτανίτην τοῦ κ. Ψητάρου. — Στάσου νὰ σὲ ἰδῶ· εἶσαι λαμπρὰ ἐνδυμένος δὲν ἔχεις ἀνάγκη παρὰ νὰ φορέσης τὴν ρεδιγκότα σου

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ δεικνύων ὅτι συμφωνεῖ πληροτάτα. — Ἔτσι αἱ ;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Πηγαίνω νὰ σοῦ τὴν φέρω.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ γρηθούσως. — Αὐτὸ ἤθελα νὰ σοῦ εἰπῶ τόσῃν ὤραν, Εὐάνθια μου, ἀλλὰ δὲν ἤθελα νὰ σὲ βάλω καὶ σὲ κόπον.

ΕΥΑΝΘΙΑ ἡερχομένη. — Καλὲ δὲν βαρύνεται.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μόνος περιτρέχων τὴν αἴθουσαν ἐν προφανῇ στενοχωρίᾳ. — Τί ἰδέα ! τί ἰδέα ! . . . ποῦ τῆς ἦλθε νὰ δεχθῆ . . . εἴμεθα ἡμεῖς γιὰ τέτοια πράγματα μὲ τρεῖς καρέκλαις καὶ μ' ἓνα καναπέ μισσοπασιμένο ; . . . Τί ἰδέα ! . . . μὰ τί ἰδέα ! . . . Ἦθελα νὰ τῆς κάμω τὴν παρατήρησιν ὅτι αὐτὰ εἶνε ἀνοησία, ἀλλ' ἀφ' οὗτου ἔχασα τὴν προῖκα τῆς δὲν τολμῶ καὶ νὰ λέγω πολλὰ λόγια. Ἐκεῖνο τὸ μάτι τῆς ὅταν μὲ κυττάζῃ εἶνε σὰν νὰ μοῦ λέγῃ : « Σιωπή, κύριε, μὴ ἔφαγες τὴν προῖκα μου ! » Δηλαδή ὄχι ὅτι τὴν ἔφαγα . . . τὴν ἔχασα ὅμως, ποῦ εἶνε τὸ αὐτό . . . Ἄχ, καλλιτέρα νὰ τὴν ἔτρωγα τοῦλάχιστον σὲ διασκεδάσεις, θὰ εἶχα τώρα τὴν ἐνθύμησίν τῆς, ἐνῶ δὲν ἔχω παρὰ τὰ γήπεδα ! . . . Εἰς τὴν ἀρχὴν ἔκαμα νὰ τῆς ρίξω ἓναν πούντον, μὰ δὲν ἤξεύρω διατὶ ἐδειλίασα ἔπειτα . . . ἐφοβήθηκα τὸ μάτι τῆς . . . Δέχεται ! . . .

[Σταυροκοπούμενος] Πίσω μου εἶσαι δαίμονα ! . . . [Τείνων τὸ οὖς] Ποῖος ἔρχεται ; . . . αὐτὸ εἶνε ἀνδρὸς βῆμα . . . ἔχει γούστον τὰ ἤρχισαν ἢ ἐπισκέψεις τῆς κυρίας . . . κ' ἐγὼ εἶμαι ἀκόμη μὲ τὴ ρόμπα μου . . . [Περίτρημος κρυπτόμενος ἐν τῇ γῆνι τοῦ παραθύρου ὀπισθεν παραπέτασματος]. Διάβολε ! . . .

Εἰσέρχεται ὁ ΥΠΗΡΕΤΗΣ κρατῶν δίσκον πλήρη κυάθων καὶ ποτηρίων, ἅτινα συγκρουόμενα κροτοῦσι καθ' ὅσον οὗτος προχωρεῖ. Φέρει λευκὸν λαιμοδέτην κατὰ τι ἐρρικνωμένον, φράκον, ἐφ' οὗ διακρίνονται μεγάλαι κηλίδες καὶ οὐτινος τὰ μανίκια εἶνε βαθυτέρου χρώματος παρ' ὅ τι τὸ ἐπίλοιπον ἐνδυμα, ἐξ οὗ ὑποτίθεται ὅτι παθόντων τῶν πρώτων σπουδαίαν βλάβην ἀντικατεστάθησαν ὑπ' ἄλλων ἀνηκόντων εἰς ἄλλο φράκον. Περὶ τοῦ πανταλονίου, ὅπερ φέρει, δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν ἐνδοιασμοί, ἂν καὶ κατὰ πόσον ἀνήκει τοῦτο εἰς τὴν πατριάν τῶν

δισκελῶν χωνίων, ἐκτὸς ἐὰν παραδεχθῶμεν, καὶ παραδεχόμεθα τοῦτο ἀνεπιφυλάκτως, ὅτι καίπερ πεπαλαιωμένον ἐδωρήθη αὐτῷ ὑπὸ παχυσάρχου τινος κυρίου. Ἐννοεῖται ὅτι φέρει καὶ χειρόκτια ὁ ὑπηρετής, παραδόξως δὲ ταῦτα εἶνε καινουργῆ. Καὶ οὕτω λοιπὸν χωρῶν ὑπὸ τὸν ἥχρον τῶν συγκρουομένων ποτηρίων διευθύνεται πρὸς τὴν τράπεζαν, ἐφ' ἧς ἀποθέτει τὸν δίσκον καὶ ἄρχεται τῆς διευθετήσεως τῶν πάντων.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ προκύπτων τὴν κεφαλὴν ἐκ τοῦ παραπέτασματος. — Ποῖος εἶνε αὐτός ; . . . Ὑπηρετής ; [Ἐξερχόμενος τοῦ γῆνου] Πότε ἦλθε ; . . . καὶ μὲ φράκον . . . καὶ μὲ γάντια ; . . .

ΥΠΗΡΕΤΗΣ μορῶζων καθ' ὅσον διευθετεῖ τὰ ποτήρια καὶ τοὺς κυάθους. — Ἄνθρωποι κ' αὐτοὶ γιὰ νὰ δεχθοῦν δὲν ἔχουν οὔτε τσιμπίδα γιὰ τὴν ζάχαρη ! . . . Φυλτζάνια εἶν' αὐτά ; εἶνε αὐτὴ τσαγιέρα ; . . . μυρίζει ἀκόμη χαμομήλι ! . . . Καὶ κάτω 'ς τὴν κουζίνα εἶνε ποῦ εἶνε ! . . . Βρῶμα καὶ τῶν γονέων ! . . .

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ὄστις ἐπλησίασε τὸν ὑπηρετήν. — Τί κάμνεις ἐσὺ αὐτοῦ ; ΥΠΗΡΕΤΗΣ παρατρώων αὐτὸν ἀπάσῃς. — Διορθῶν κατὰ πῶς πρέπει.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Διορθῶνεις ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ἴδια. — Ὁ ἀφέντης θὰ εἶνε.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Τί εἶνε αὐτά ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — Γιὰ τὸ τσαί.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἐκπληκτος. — Ποῖο τσαί ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ἴδια παρατρώων αὐτὸν περιέργως. — Κοροιδεῖται τώρα ἡ μᾶς κάνει τὸν κουτό ;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Πότε ἦλθες ἐσὺ ἐδῶ ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — Τώρα δὲν εἶνε οὔτε τρία τέταρτα τῆς ὥρας.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Ποῖος σοῦ εἶπε νὰ ἔλθης ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — Ἡ κυρία.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Ἔτσι αἱ ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — Ἄμ' τί ; μονάμος μου θάρρω ;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Καὶ σ' ἐσυμφώνησεν ἡ κυρία ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — Τί νὰ μὲ συμφωνήσῃ . . . ἡμεῖς δὲν κάνουμε συμφωνίας.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ διαπορῶν. — Τί θὰ εἰπῆ δὲν κάμνετε ; Πόσα θὰ σοῦ δίδῃ ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — Δέκα δραχμαίς.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Τὸ μῆνα ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ μειδιῶν αὐταρέσκως. — Ὅχι δά . . . τὴν ἡμέρα . . . ἡμεῖς μπαίνουμε μὲ τὴν ἡμέρα.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἀναπηδῶν. — Τὴν ἡμέραν ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — 'Αμ' τόσο εἶνε, ἀφέντη· αὐτὰ εἶνε ξεκομμένα· ὅποιον καὶ ἂν πάρῃ τὸ ἴδιο θὰ τῆς ζητήσῃ.

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ ἰδία δυσκόλος ἀναπνών. — 'Εφ!.. ἔφ!.. ἔφ!.. ἐτρελλάθηκεν ἡ γυναῖκα μου!.. δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ἐτρελλάθηκεν... καὶ θὰ μὲ βάλῃ 'ς τὰ ἔξοδα νὰ τὴν πάγω 'ς τοῦ Δρομοκαίτη....

ΕΥΑΝΘΙΑ εἰσερχομένη καὶ ρειδιγκόταν κρατοῦσα. — Τὴν εἶχες κάμει 'ς ἕνα χάλι... ἐτρόμαξα ἕως ὅτου νὰ τὴν παστρέψω.... 'Ἐλα, βγάλε τὴ ρόμπα σου.

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ ἰδία διατρέχων τὴν αἰθουσαν. — 'Ακούες ἐκεῖ δέκα δραχμαῖς τὴν ἡμέραν, ὅταν ἡ σύνταξις μου εἶνε ὅλη ὅλη διακόσιαις τριάντα ἐννέα δραχμαῖς καὶ εἴκοσι λεπτά!

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — Κυρία.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Τί θέλεις;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ δεικνύων μεθ' ὑπερηφανείας τὴν τράπεζαν, ἐφ' ἧς τὰ πάντα εἶνε ἐν τάξει. — Δὲν πιστεύω νὰ χρειάζεται τιποτες ἄλλο.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Καλὰ εἶνε· τώρα πῆγαινε νὰ φέρῃς τὸ σαμοβάρι.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ἐισερχόμενος. — Ἀμέσως.

ΕΥΑΝΘΙΑ, διανοίγουσα τὴν ρειδιγκόταν, ἦν κρατεῖ καὶ βηματίζουσα ὄπισθεν τοῦ κ. Ψητήρα, ὅστις δὲν ἔπαυσε νὰ διατρέχῃ τὴν αἰθουσαν. — 'Ἐλα λοιπόν!

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ παρακολουθῶν διὰ τοῦ βλέμματος τὸν ἐισερχόμενον ὑπηρετήν. — Μίαν στιγμὴν....

ΕΥΑΝΘΙΑ βλέπουσα καὶ αὐτὴ τὸν ὑπηρετήν. — Τί εἶνε;

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ δεικνύων τὸν ὑπηρετήν, ὅστις ἐξῆλθεν. — Τί ἀγαπᾷ ἡ εὐγενία του ἐδῶ;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ποιός; ὁ ὑπηρετής;

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ. — Μάλιστα.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Νόστιμη ἐρώτησις....

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ. — Νόστιμωτάτη!

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Καὶ ποιός θέλεις ν' ἀνοίξῃ τὴν πόρτα;

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ. — διανοίγων τοὺς ἀφθαλμούς. — Ποιός;

ΕΥΑΝΘΙΑ, διανοίγουσα τοὺς ῥυθῶνας. — Ναί, ποιός; ἡ Κατερίνα;... ποίος νὰ φέρῃ ἐπάνω τὰς ἐπισκέψεις; ἡ Κατερίνα;... ποίος νὰ σερβίρῃ τὸ τσάι; ἡ Κατερίνα;..

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ ἐν πεισθήσει. — Διατὶ ὄχι, παρακαλῶ, ἀφοῦ δὲν μᾶς κοστίζει καὶ τιποτε;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Τί λές τώρα, 'ς τὸ θεό σου.

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ. — Μήπως δὲν τὴν ἔχομε ποῦ τὴν ἔχομε;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Μά....

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ διακόπτον αὐτήν. — Σημειώσαι δὲ ὅτι αὐτὴ παίρ-

νει μόνον εἰκοσιπέντε δραχμαῖς τὸν μῆνα καὶ κάμνει... κουζίνα, πλύσι, σίδερο, σιγύρισμα... ὅλα τέλος πάντων... ἐνῶ δι' αὐτὸν θέλεις τριακόσιαις... δι' ἕνα τσάι μόνον.

ΕΥΑΝΘΙΑ ἐκκληκτος. — Τί κάθεται καὶ λές; τί τριακόσιαις;

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ. — Δραχμαῖς!

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ποιός σοῦ τὰ εἶπεν αὐτά;

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ. — Αὐτός ὁ ἴδιος ἐκτός... ἂν λέγῃ φέμματα.

Δέκα δραχμαῖς τὴν ἡμέραν, μοῦ εἶπεν ὅτι θὰ τοῦ δίδῃς.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Πολὺ καλά, δέκα, ποῦ εὐρέθησαν ἡ τριακόσιαις;

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ ἐκαπτόμενος βαθμῶν. — Μά, εὐλογημένη, τριάντα ἡμέραις ἀπὸ δέκα τὴν ἡμέραν δὲν κάμουν τριακόσιαις;... καὶ δὲν σοῦ βάζω τοὺς μῆνας ποῦ ἔχουν τριάντα μία, διότι ἔχει καὶ ὁ Φεβρουάριος εἰκοσι ὀκτώ...

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Καὶ ποιός σοῦ εἶπεν ὅτι θὰ τὸν ἔχω κάθε ἡμέρα;

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ, οὐτινος ἡ ἑξάκις μετετρέπῃ ἀμέσως εἰς ἐκκληκτον. — 'Ἐ!

ΕΥΑΝΘΙΑ μειδιῶσα. — Κάθε ἡμέραν!

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ συντερόμενος ἐντέλει. — Δὲν θὰ τὸν ἔγῃς λοιπὸν κάθε ἡμέραν;...

ΕΥΑΝΘΙΑ γελῶσα. — Ἐκούτιανες, καυμένε... 'Ἐλα, βγάλε τώρα τὴ ρόμπα σου.

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ, ὅστις ἀπέθηκε τὸν κοιτωνίτην καὶ ἐνεδύθη τὴν ρειδιγκόταν. — Μά ἔτσι πές μου, ἀδελφή...

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Θὰ τὸν ἔχω ὅσαις φοραῖς θὰ δέχωμαι.

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ μετ' εὐχαριστήσεως. — 'Ἐ, ἄ!

ΕΥΑΝΘΙΑ βλέπουσα τὸν ὑπηρετήν, ὅστις ἐκόμισε τὸ σαμοβάριον. — 'Ἐκεῖ ἐπάνω βάλε το.

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ. — Ὅσαις φοραῖς θὰ δέχῃσαι λοιπὸν....

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Μά εἶνε πράγματα νὰ τὰ ἐρωτᾷς αὐτά; Μόνον κάθε σάββατον.

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ ἰδία ξέων τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. — Ἀδιάφορον!... πάλιν εἶνε σαράντα δραχμαῖς τὸ μῆνα... κάθε σάββατον.... Ἄν ἦτο δυνατόν νὰ ἐδέχετο κάθε δεκαπέντε, θὰ εἶχαμεν μίαν οἰκονομίαν ἀπὸ εἴκοσι δραχμαῖς... Ἐὰ τῆς τὸ προτείνω.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Πῆγαινε μέσα τὴ ρόμπα τοῦ κυρίου καὶ φέρε τὰ γλυκίσματα καὶ ὅ τι ἄλλο εἶνε.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ὑποκλίνων καὶ ἀπερχόμενος. — Ἀμέσως, κυρία.

ΕΥΑΝΘΙΑ δεικνύουσα τὴν ἄλλην θύραν. — Πῆγαινε ἀπ' ἐδῶ διὰ νὰ μὴ λερόνης τὸ ἀντρέ με τὰ σῦρτα φέρτα σου.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ συναφροῦμένος ἰδία. — Νὰ μὴ λερόνω;

Ὁ Κ. ΨΗΤΗΡΑΣ. — Εἶνε κλειστά ἀπ' ἐκεῖ.

ΕΥΑΝΘΙΑ ἱρινοῦσα ἐν τῷ θυλακίῳ της. — ᾿Α, ναί, ἐγὼ ἐκλείδωσα. [Ἄνοι-
γει τὴν θύραν καὶ εἶτα κατέρχεται.] Πήγαινε καὶ μὴν ἀργῆς.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ἰδίᾳ ἐπερχόμενος. — Πολὺ ζώρικη γυναίκα εἶνε ἡ κυρία.
᾿Ακοῦς νὰ μὴ λερόνω! . . .

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰδίᾳ. — Εἶνε ποῦ φοβοῦμαι τὸ μάτι της, ἀλλὰ
θὰ τῆς τὸ προτείνω. . . . χωρὶς νὰ τὴν κυττάζω.

ΕΥΑΝΘΙΑ διορθοῦσα τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης. — Δὲν ἤξεύρεις πῶς μ' εὐχα-
ριστεῖ. . . . [Βλέπουσα τὸν κ. Ψητάρην, ὅστις φορεῖ τὸν σκούφον του]. Ἀἶ, καλὰ, ἔτσι
θὰ φορῆς τὸ σκούφό σου;

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ στρεφόμενος. — Τί πειροῶς;

ΕΥΑΝΘΙΑ δυσανασηχοῦσα. — Μὰ εἶνε γελοῖον νὰ ἔρχονται οἱ ἄν-
θρωποι καὶ νὰ σὲ βλέπουν μὲ τὸ σκούφο 'ς τὸ κεφάλι.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἀπειλῶς. — ᾿Α, θὰ τὸν βγάζω τότε. [Ἀφαιρῶν τὸν
σκούφον καὶ θέτων αὐτὸν ταχίως εἰς τὸ θυλακίον αὐτοῦ.] Νά, ἔτσι. . . . μίᾳ καὶ πάει.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Μὰ νὰ μὴ τὸ λησμονήσης.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μειδιῶν. — Μὴ σὲ μέλη. [Φορῶν καὶ πάλιν τὸν σκούφον]

Τί ἔλεγες λοιπόν;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — ᾿Ελεγα ὅτι πολὺ μ' εὐχαριστεῖ ὅτι ἀπεφάσισα κ'
ἐπῆρα ἡμέραν.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰδίᾳ. — Καιρὸς εἶνε νὰ τῆς τὸ εἰπῶ.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Διότι ἔτσι βλέπει κανεὶς καὶ ὄλους του τοὺς γνω-
ρίμους καὶ ἐπὶ τέλους τοὺς ὑποχρεώνει κι' ὄλας μὲ ἓνα τσάι.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ὑποτονουρίζων. — Ναί, τοὺς ὑποχρεώνει νὰ ἔλθουν
νὰ τὸ πάρουν χωρὶς νὰ θέλουν καμμιά φορά.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Τί εἶπες;

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Τίποτε· εἶμαι σύμφωνος μὲ τὴν ἰδέαν σοῦ

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Δὲν εἶνε ἄνθρωπος, ὁ ὅποιος νὰ μὴ μοῦ εἶπε: «Μὰ
τέλος πάντων, κυρία Ψητάρη, δὲν θὰ σὰς εὐρωμεν ποτὲ 'ς τὸ
σπίτι σας; πάρτε καὶ σεῖς μίαν ἡμέραν διὰ νὰ σὰς βλέπωμεν.»

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ στένων. — Καὶ ἐπῆρες τὸ σάββατον! . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ γηθοῦσα. — Καὶ τὸ νοστιμώτερον εἶνε, ὅτι τὸ ἔμαθεν
ὄλος ὁ κόσμος καὶ τὸ τί θὰ ἔλθῃ σήμερον δὲν λέγεται.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰδίᾳ. — Νομίζω ὅτι εἶνε καιρὸς νὰ τῆς τὸ εἰπῶ.

ΕΥΑΝΘΙΑ περισκοποῦσα τὴν αἴθουσαν. — Τὸ σαλόνι μας εἶνε μικρόν,
ἀλλ' ἀδιάφορον, δὲν θὰ ἔλθουν καὶ ὄλοι μαζῆ.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μετὰ κρατερὴν ἐνδομυον ἀγῶνα καὶ προσπάθειαν ν' ἀποφύγῃ τὸ
βλέμμα τῆς Εὐανθίας. — Μὰ τώρα ἔλα νὰ ὀμιλήσωμεν καὶ ὀλίγον σοβαρῶς.

ΕΥΑΝΘΙΑ παρατηροῦσα περιέργως αὐτόν. — Τί νὰ κάμωμεν;

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἐντείνων τὴν φωνὴν ἀλλ' ἀποστρέφων πάντοτε τὸ βλέμμα. — Λέ-
γεις ὅτι θὰ ἔλθῃ πολὺς κόσμος. . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Λέγω; . . . Εἶμαι βεβαία.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Ποῖος κόσμος; τί σχέσεις ἔχομεν ἡμεῖς διὰ
νὰ δεχώμεθα καὶ ἐπισκέψεις;

ΕΥΑΝΘΙΑ σιγῶν μειδιῶσα. — Τί θέλεις νὰ εἰπῆς μ' αὐτά, διότι δὲν
σὲ καταλαμβάνω.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἀναθαρρῶς ἐκ τῆς ἀπιότητος τοῦ τρόπου καὶ στρέφω ὀλίγον
τὴν κεφαλὴν, εἶτα διὰ καὶ αὐτὸ τὸ βλέμμα. — Θέλω νὰ εἰπῶ, καὶ σὲ παρακαλῶ
νὰ μὴ μὲ παρεξηγήσης, ὅτι αἱ σχέσεις μας εἶνε πολὺ περιωρι-
σμένα, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι τὸ ἔχουν δου-
λειὰ νὰ κάμουν ἐπισκέψεις. Ἡμεῖς, δὲν λέγω, εἴμεθα συνδεде-
μένοι μὲ πολλὰς οἰκογενεῖας, ἀλλ' αἱ οἰκογένειαι αὐτὰ βγαίνουν
μὰ φορὰ 'ς τοὺς τρεῖς μῆνας ἀπὸ τὸ σπίτι των, καὶ θέλεις νὰ
μὰς ἔρχωνται ἐδῶ κάθε σάββατον, ἀφοῦ μάλιστα καθήμεθα καὶ
εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τῆς πόλεως;

ΕΥΑΝΘΙΑ τεινοῦσα τὸ ὤς. — Τὸν σκούφον σου. . . . κάποιος ἔρχεται.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἀφαιρῶν ταχίως τὸν σκούφον. — ᾿Ω, παρ' ὀλίγον νὰ
τὸν λησμονήσω.

ΕΥΑΝΘΙΑ βλέπουσα τὴν ὑπηρέτην, ὅστις κομίζει τὰ γλυκίσματα. — Δὲν σοῦ εἶπα
νὰ ἔργεσαι ἀπ' ἐδῶ διὰ νὰ μὴ λερόνης τὸ ἀντρέ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ κλισίης. — Μὰ δὲν ἡμπορῶ νὰ περῶ ἀπὸ τῆς κρεβ-
βατοκάμαρας ὄλην τὴν ὥρα, κυρία' γι' αὐτὸ εἶνε οἱ ἀντρέδες.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰδίᾳ φορῶν καὶ τὸν σκούφον αὐτοῦ. — Εἶνε καὶ αὐθάδης
ὁ φίλος. . . . ἀφοῦ παίρνει καὶ δέκα δραχμαῖς!

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Πήγαινε τώρα κ' ἔχε τὸ νοῦ σου 'ς τὸ κουδοῦνι.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ἀπερχόμενος καὶ μορμύων. — Τὴν ξέρω ἐγὼ τὴ δουλειά μου.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μετὰ μικρὸν σίγη, καθ' ἣν ἡ Εὐανθία διορθοῖ τὰ ἐπὶ τῆς
τραπέζης. — Δὲν ἐσκέφθης ὅμως, Εὐανθία μου, ὅτι αὐτὰ τὰ πράγ-
ματα ἔχουν ἐξοδα, καὶ ἡμεῖς. . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ λιαν ἀυστέρως. — Τί εἶπες;

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰδίᾳ τὴν κεφαλὴν ἀποστρέφων. — ᾿Ω, διάβολε, τὸ μάτι
της. . . . δὲν τὸ ἐπρόσεξα' ὡς νὰ μοῦ λέγῃ: Καὶ ἡ προίκα μου;

ΕΥΑΝΘΙΑ τονίζουσα ἐκάστη λέξιν. — Τί ἐξοδα; τὸ τσάι τὸ ἔχομεν
καθὼς καὶ τὴν ζάχαρην, τὰ κάρβουνα καίονται πάντοτε, τὸ γάλα
εἶνε αὐτὸ ποῦ δὲν πίνω τὸ πρωῖ, τὸ κονιάκ, μὰς τὸ στέλνουν ποτὲ
καὶ ποτὲ πεσκέσι, τὰ λεμόνια δὲν θὰ μὰς λείψουν ποτὲ ὅσο πέ-
φτει 'ς τὴν αὐλή μας ἡ λεμονιά τοῦ γειτονικοῦ σπιτιοῦ· τὸ μόνον
ἐξέδον εἶνε τὰ ὀλίγα γλυκίσματα. . . .

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ δεικνύς. — Καὶ ὁ ὑπηρέτης;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Μεγάλῃ δουλειά! δέκα δραχμάς!

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Ναί, μὰ εἶνε τέσσαρες φοραὶς τὸ μῆνα, ποῦ
μὰς κάμνουν σαράντα στρογγυλαῖς, καὶ εἶνε μερικοὶ μῆνες ποῦ

ἔχουν πέντε σάββατα. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ δέχῃσαι μίαν φορὰν τὸν μῆνα;

ΕΥΑΝΘΙΑ ἐμβρόντης. — Καλέ, εἶσαι μὲ τὰ σωστά σου;

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ παρακλητικῶς. — Κάθε δεκαπέντε τούλάχιστον.

ΕΥΑΝΘΙΑ καρχήσουσα. — Μὰ πῶς γίνεται αὐτό;

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰθουσιωδῶς. — Νὰ τὸ κάμῃς ἐσύ καὶ νὰ ἰδῇς ὅτι θὰ σὲ ἀκολουθήσουν καὶ ἄλλοι.

ΕΥΑΝΘΙΑ ὕψουσα τοὺς ὤμους. — Εἶσαι τρελλός, καυμένη Παρασκευᾶ.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἔχων τὴν ἡπιότητα ὅτι θὰ κατορθώσῃ ὅ τι σκέπτεται ρυθμίζων τὴν φωνὴν αὐτοῦ οὕτως ὥστε πᾶσα λέξις ν' ἀποτάξῃ μελὶ. — Ξεύρεις πόσον οἰκονομικώτερα θὰ μᾶς ἔλθῃ;

ΕΥΑΝΘΙΑ πικρῶς. — Ἡξεύρω ἓνα πρᾶγμα, ὅτι ἤμποροῦσα νὰ δέχομαι κάθε ἡμέραν καὶ ἐξ αἰτίας μερικῶν μερικῶν ἐπιχειρήσεων...

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἀποστρίφων βίαιως τὸ πρόσωπον ἰδίᾳ. — Τὴν προῖκα της! . .

ΕΥΑΝΘΙΑ παρατηροῦσα τὸν κ. Ψητάρην ἀκαταμάχτι. — Μ' ἐκατάλαβες, νομίζω.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰδίᾳ καταπίνων στεναγμόν. — Ἔτσι τελειόνη: κάθε συζήτησίς μας!

Σιγῇ, καθ' ἣν ὁ μὲν κ. Ψητάρης διατρέχει τὴν αἴθουσαν ἐν προφανεῖ στενωχωρία, ἡ δὲ Εὐανθία διευθετεῖ καταλλήλως τοὺς καθόους ἐπὶ τῆς τραπέζης σκεπτομένη τι νὰ ἐπιπροσθήσῃ εἰς ὅ τι εἶπε πρὸς τὸν σύζυγον της. Καὶ φαίνεται ὅτι εὖρε τοῦτο διότι στρέφεται, ἵνα τὸν ἀναζητήσῃ ἐν τῇ αἰθούσῃ, καὶ ἀνοίγει τὸ στόμα ἵνα τὴν σκέψιν αὐτῆς διατυπώσῃ μετὰ πολλῆς πικρίας, ὡς ὁ μορφασμὸς τοῦ προσώπου αὐτῆς δηλοῖ, ὅτε ἀναγκάπεται: ὑπὸ τοῦ κώδωνος τῆς θύρας.

ΕΥΑΝΘΙΑ ριπτομένη ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καὶ βιβλίου ἀνά γετρας λαμβάνουσα. — Τὸ κουδοῦνι... ἔρχονται, Παρασκευᾶ... βγάλ' τὴ σκούφια σου, πάρε καὶ σὺ ἓνα βιβλίον... ἢ ὄχι... ἀκούμπησ' ἐδῶ καλλίτερα...

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ὅστις ἀφαιρέσας τὴν σκούφον τοῦ ἐρρίσθη καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἴδραν εἶτα ἰγερθεὶς εἰς τὴν νέαν πρόσκλησιν τῆς Εὐανθίας ἔτραξε δεξιᾶ καὶ ἀριστερῇ. — Ποῦ, ποῦ, ποῦ ν' ἀκούμπησω;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ἐδῶ, ἔς τὴ ράχη τοῦ καναπέ, γρήγορα.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ τρέχων πρὸς αὐτήν. — Σ' τὴ ράχη;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Καὶ κύτταξέ με μέσ' τὰ μάτια, ἐνῶ ἐγὼ θὰ κάμνω ὅτι διαβάζω...

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ λαμβάνων ἐρωτικὴν στάσιν. — Ἔτσι:

ΕΥΑΝΘΙΑ προσποιημένη ὅτι ἀναγινώσκει καὶ ριπτοῦσα κρύφια βλέμματα πρὸς τὸν κ. Ψητάρην. — Ναί.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ εἰσερχόμενος φέρων ἐπὶ δίσκου ἐπιστολήν. — Κυρία; . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ ὑπεγερομένη. — Τί εἶνε;

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰγερόμενος καὶ φορῶν τὴν σκούφον τοῦ ἰδίου. — Αὐτὸς πάλιν εἶνε! . . . Οὐφ! . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ λαμβάνουσα τὴν ἐπιστολήν. — Ποῖός τὸ ἔφερον αὐτὸ τὸ γράμμα;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — Ἐνας ἄνθρωπος.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Δὲν εἶπε τίποτε;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — Δὲν τὸν ἄκουσα νὰ εἰπῇ τίποτε.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ἦ ἀλά, πῆγαινε.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μετὰ τὴν ἔξοδον τοῦ ὑπηρετοῦ. — Ποῖός σοῦ γράφει;

ΕΥΑΝΘΙΑ, ἥτις ἀπεσφράγισε τὴν ἐπιστολήν, ἀναγινώσκουσα. — Ἄγαπητῇ μου κυρία Ψητάρη, πόσον λυποῦμαι, ὅτι ἔχομεν τὴν αὐτὴν ἡμέραν· δὲν θὰ ἤμπορέσωμεν ποτὲ νὰ συναντηθῶμεν καὶ τοῦτο μὲ λυπεῖ κατάκαρδα. Εἶθε ὅμως καὶ ὀλίγον κακῆ, ἀγαπητῇ μου κυρία Ψητάρη, διότι ἐνῶ ἡ ἐβδόμας ἔχει ἐπτά ἡμέρας ἐξελέξατε τὴν ἰδίαν μου, καὶ θὰ καταστρέψητε τοιοῦτοτρόπως τὰ σάββατά μου καὶ θὰ ἐρημώσητε καθ' ὀλοκλήριαν τὰς αἰθούσας μου, τοῦθ' ὅπερ αὐξάνει τὴν λύπην μου. Ἐν τούτοις σᾶς ἀσπάζομαι καὶ μένω ἡ φίλη σας, Χαρίκλεια Τσαπαλίδου.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ λαμβάνων τὴν ἐπιστολήν ἀνύκτως ἰδίᾳ. — Σὰν νὰ μᾶς κοροϊδεύῃ αὐτὴ ἡ κυρία Τσαπαλίδου.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ἢ καυμένη!

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰδίᾳ. — Δὲν τὸ ἐνόησεν!

ΕΥΑΝΘΙΑ ἰγερμένη. — Τί λύπη! . . . πῶς μὲ ἀγαπᾷ.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰδίᾳ. — Ἐγὼ λέγω νὰ ἐπωφεληθῶ τῆς περιστάσεως διὰ νὰ τῆς προτείνω καὶ πάλιν. . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ διακόπτουσα τὴν σκέψιν αὐτοῦ. — Δὲν εὐρίσκεις ὅτι μ' ἀγαπᾷ πολὺ;

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ προσποιούμενος στενωχωρίαν. — Ἐ, ἔ... ἂν σ' ἀγαποῦσε δὲν ἔπρεπε νὰ σοῦ πάρῃ τὴν ἡμέραν σου.

ΕΥΑΝΘΙΑ δυσθύμως. — Τί ἀνοησίαις λές; αὐτὴ μοῦ τὴν ἐπῆρε ἢ ἐγὼ;

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Ἄ, ναί! ἔχεις δίκαιον. . . Ἀί, νὰ τὴν ἀλλάξῃς.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Τί ν' ἀλλάξω;

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Τὴν ἡμέραν σου.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Τώρα ποῦ τὸ ἤξευρες ὅλος ὁ κόσμος;

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰδίᾳ. — Νὰ μὲ πάρῃ ὁ διάβολος ἂν τὸ ξεύρῃ κανείς. . . ἀφοῦ δὲν τὸ ἤξευρα οὐτ' ἐγὼ.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ἐπειτα πόσαις εἶνε αὐταὶ ἡ ἡμέραις; ἐπτά, καὶ πρέπει νὰ εἴμεθα τριάντα ἢ κυριακὴς ποῦ δεχόμεθα.

Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰδίᾳ στένων. — Βάζεις κ' ἡ κοσκινοῦ τὸν ἄντρα της μὲ τοὺς πρᾶμμα τευτάδες!

ΕΥΑΝΘΙΑ μετ' ἐπιμονῆς. — Τριάντα!... δὲν εἶνε παίξε γέλασε.
 Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Αὐτὸ ἔρχεται εἰς ὑποστήριξιν τῆς ἰδέας ποῦ σοῦ ἔλεγα πρωτύτερα.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ποιάς ἰδέας;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μετὰ λύπης. — Νὰ δέχῃσαι μιὰ φορά τὸν μῆνα, ἢ τοῦλάχιστον... κάθε δεκαπέντε.

ΕΥΑΝΘΙΑ δυσανασχετοῦσα. — Οὐφ!... νὰ μὴν ἀκούω ἀνοησίαις!

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Ἔτσι θὰ εὑρετέ σειράν ὄλαις σας.

ΕΥΑΝΘΙΑ στρέφουσα αὐτῆ τὰ πόδια βιαστικῶς. — Κἄμε τῆ δουλειά σου, σέ παρακαλῶ...

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μετὰ βαθύτατον στεναγμὸν καθήμενος παρὰ τὴν πυρᾶν. — Πολὺ καλᾶ.

Μακρὰ σιγῇ, καθ' ἣν ἐν μὲν τῇ αἰθούσῃ ἀκούεται ἡ πτῆσις τῶν ἀπομεινῶν μυιῶν, ἔξω δὲ ἐν τῇ ὁδῷ, ἣτις εἶνε καὶ λίαν ἀπόκεντρος, ποῦ καὶ ποῦ ἡ τροχηλασία πεπλανημένου κάρρου. Αἰφνης ἀκούεται ὁ κώδιον τῆς θύρας ἠχῶν ἐπανειλημμένως.

ΕΥΑΝΘΙΑ ριπτομένη εἰς τὸ ἀνακλιτήριον. — Παρασκευᾶ, ἔρχονται!...

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἀρπυζίζοντας. — Διάβολε!... μ' ἐπῆρε ὁ ὕπνος.

ΕΥΑΝΘΙΑ ἐν ὀργῇ βλέπουσα τὸν κ. Ψητάρην σκορδιωμένον. — Μὴ χασμουρίσαι τώρα καὶ θὰ ἔλθουν ἄνθρωποι.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ χασμώμενος. — ἜΑ, θὰ ἔλθουν...

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ἔλα, ἀκούμπησ' ἐδῶ εἰς τὸν καναπέν.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἐρειδόμενος ἐπὶ τῆς ράχης τοῦ ἀνακλιτήριου, ἀλλὰ μὴ κατορθῶν νὰ κατατείλῃ τὰ χασμῆματα. — Τί νὰ σοῦ κἄμω; ὅταν μὲ πιάσῃ αὐτὸ τὸ χασμουρητόν;

ΕΥΑΝΘΙΑ ὀργίλη. — Πῶς;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ δυσανασχετοῦσα. — Μήπως τὸ θέλω;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ὠραϊά!... πολὺ ὠραϊά!... μόνον διὰ νὰ ἔχῃς πόζαν ἐρωτευμένον!

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Ἐγὼ τὴν ἔχω;... ἐσὺ τὴν ἠθέλησες, καὶ νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν... μ' ἐκούρασεν.

ΕΥΑΝΘΙΑ περιδιδύσασα. — Βγάλ' τὴ σκούφια σου, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἀποβάλλων τὸν σκούφον του. — Μπᾶ! τὴν φορῶ;

ΕΥΑΝΘΙΑ φέρουσα τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ βιβλίου. — Δὲν σοῦ λέγω ἐγὼ πῶς θὰ τὴν λησμονήσῃς;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μετὰ μικρὸν δεικνύων σημεῖα μεγίστης ἀνομομονησίας. — Εἶσαι βεβαία ὅτι ἐκτύπησε τὸ κουδοῦνι;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ἄρῶ τὸ ἴκρουσα.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Πῶς δὲν ἔρχεται λοιπὸν αὐτῇ ἡ ἐπίσκεψις;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ξεύρω κ' ἐγὼ;... δὲν ἔμπορῶ νὰ ἐνοήσω τίποτε.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἐπιχειρῶν νὰ μετακινήθῃ. — Νὰ πάγω νὰ ἰδῶ μιὰν στιγμὴν;

ΕΥΑΝΘΙΑ ταχέως καὶ ὑποκόπως. — Μὴν κουνίσαι! νομίζω ὅτι ἔρχεται.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ τείνων τὸ σῶς. — Λάθος κἄμνεις! δὲν εἶνε κανεὶς.

ΕΥΑΝΘΙΑ, ἔς τὸ βιβλίον διωκίθησας τῶν χειρῶν. — Περίεργον!

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἀνορθούμενος. — Γιὰ νὰ ἰδοῦμε τί τρέχει.

ΕΥΑΝΘΙΑ περιδιδύσασα. — Μὴν ἔβγῃς ὁμως ἔξω.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ φέρων τὰς χεῖρας περὶ τὴν ὄψιν καὶ μετ' ἄλλους στίμων. — Ὠχ, νὰ πῆρῃ ἡ ὀργή, ἐκοφομεσιάστικα!

ΕΥΑΝΘΙΑ ὑπερηφάνη. — Φώναξε τὸν ὑπηρέτην νὰ τὸν ἐρωτήσῃς.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Πῶς τὸν λέγουν;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ξεύρω κ' ἐγὼ;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἐμπληκτος. — Πῶς; δὲν ἤξεύρεις τὸ ὄνομά του;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Μήπως θὰ παίρνω τὸν ἴδιον πάντοτε;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ παρὰ τὴν θύραν. — Αἶ, ποῦ εἶσαι; Κώστα, Γιάννην...

ΕΥΑΝΘΙΑ διακρίπουσα αὐτὸν ταχέως. — Μὴ φωνάζῃς ἔτσι δυνατὰ.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἐξακολουθεῖν, ἀλλὰ διὰ φωνῆς ὑποκόπως. — Δημήτρην, Παῦλε, Βαρθολομαίε, Ὀσμάν, Ἐδουάρδε, Ἀναξαγόρα!...

ΕΥΑΝΘΙΑ μετ' ἀνομομονησίας. — Οὐ, καυμένη καὶ σύ.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ κλείων τὴν θύραν. — Ὅλα τὰ ὀνόματα τοῦ τᾶ εἶπα... δὲν ἀκούει.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Αἶ, καλὰ! κύτταξε νὰ ἰδῆς τί τρέχει.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ εἰσερχόμενος. — Μ' ἐφωνάξατε;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἐμπληκτος. — Μπᾶ! ἦλθες;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — Μὰ δὲν μ' ἐφωνάξατε;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Καὶ πῶς λέγεσαι;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — Ἀναξαγόρας.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Ὁ Κλαζομένος;...!

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ὑπερηφάνως. — Ὁχι!

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Πῶς δὲν ἀνέβηκ' ἐπάνω;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — Ποιός;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Αὐτὸς ποῦ ἐκτύπησε τὸ κουδοῦνι.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — Δὲν ἦταν κανεὶς.

ΕΥΑΝΘΙΑ ἐμπληκτος. — Πῶς;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — Κἄτι μάγκαις ἐπερνοῦσαν καὶ τὸ ἐκτύπησαν.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — ἜΑ!

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. — Θέλετε τίποτε ἄλλο;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ φέρων τὸν σκούφον αὐτοῦ. — Ὁχι, Ἀναξαγόρα... ἔχεις τὴν ἄδειαν νὰ μὲνης παρὰ τὴν θύραν κάτω... Κλαζομένος.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ἀπερχόμενος καὶ μορμύρων ἴδια. — Γιατί μὲ λέει Κλαζομένος, ἀφοῦ μὲ λένε Βουρδομπᾶ;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ διευθυνόμενος πρὸς τὴν τράπεζαν. — Τέσσαρες ἡ ὥρα... δὲν πιστεύω νὰ ἔλθουν πολλοὶ ἐπισκέψεις...

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Μπᾶ! εἰν' ἐνωρίς ἀκόμη.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Τί ἐνωρίς ποῦ εἰς τὰς πέντε βραδουάζει;

ΕΥΑΝΘΙΑ βράβουσα τὸν κ. Ψητάρην ὅστις ἰσοιμάζεται νὰ λάβῃ κώδων τεύου. — Τί χάρμεις αὐτοῦ;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἀπελθὼν. — Νὰ πιῶ ἓνα τσάι... Ἐπαρέθηκα νὰ περιμένω.

ΕΥΑΝΘΙΑ δι' ἐνὸς ἄλλοιτος εὐρισκομένη παρ' αὐτοῦ. — Ἐπρελλάθης;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἐμβρόντητος. — Διὰ τί;

ΕΥΑΝΘΙΑ ἀπαύουσα τὴν τινοδόχην. — Ἄ λερώσης τῆς τσάσκαίς;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Μὰ ἐστέγνωσεν ὁ λαιμὸς μου, ἀδελφὴ!

ΕΥΑΝΘΙΑ τὰς χεῖρας ἀνατείνουσα. — Πᾶ, πᾶ, πᾶ, Θεὸς φυλάξοι!... Νὰ ἔλθῃ ὁ κόσμος καὶ νὰ τὰ εὖρῃ ἄνω κάτω;...!

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μελαγχολικῶς. — Μία τσάσκα, εὐλογημένη!...

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Τίποτα, τίποτα... αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ τὰ ἐγγίξῃς καθόλου.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἀπεπιστικῶς. — Μὰ δὲν βλάπεις πῶς βράζει τὸ νερόν;... πάει χαμένον...

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ἄς πάει...

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Πῶς θὰ πιῶ ἓνα φλυτζάνι...

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Οὔτε μισόν.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ κατακλιόμενος βεβητότατον σπινθηρῶν καὶ ἀπλῶν τὴν χεῖρα ὅπως λάβῃ τρωγίλιον. — Καλὰ, ἄς εὐχαριστηθῶ μὲ ἓνα μπισκότον.

ΕΥΑΝΘΙΑ κρατοῦσα τὴν χεῖρα αὐτοῦ. — Μὰ μὴν εἰσαι λιγροῦδης, καυμμένη.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Ἐνα θὰ πάρω, μήπως θὰ τὰ πάρω ὅλα;

ΕΥΑΝΘΙΑ ἀρνούμενη. — Ὁχι, ὄχι!

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Νὰ πάρω ἓνα ἐγὼ καὶ ἓνα ἐσύ.

ΕΥΑΝΘΙΑ σείουσα τὴν κεφαλὴν. — Φάγ' ἐσὺ καὶ φάγ' ἐγὼ, τί θὰ μείνῃ γιὰ τοὺς ξένους;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ αἰσθανόμενος τὴν ὄργην καταλαμβάνουσαν αὐτὸν. — Ὅθι μού ἐπιτρέψῃς νὰ σοῦ εἰπῶ ὅτι αὐτὰ εἶνε ἀνόητα καυμώματα....

ΕΥΑΝΘΙΑ παρατηροῦσα αὐτὸν ἀσκαρδαμικῶς. — Τί εἶπες;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ὑπομένον τὸ βλέμμα τῆς καστιρικῆς, ἀλλὰ στραβίζων ἕνεκα τῆς ὄργης. — Ὅταν γίνεταί τὸ ἔξοδον διὰ τοὺς ξένους, ἐγὼ ὁ ἄνδρας σου ἔχω νομίζω τὸ δικαίωμα...

ΕΥΑΝΘΙΑ ὀργίλη. — Τὸ ἔξοδον... τὸ ἔξοδον...

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ εἰς ἄκρον παρωχησμένος. — Μάλιστα, τὸ ἔξοδον τὸ ὅποιον γίνεταί ἀπὸ τὴν σύνταξίν μου....

ΕΥΑΝΘΙΑ θηριωδῶς ἀπειλητικῶς. — Τὸ ἔξοδον!... δὲν νομίζω νὰ εἶνε ἀπὸ τὴν σύνταξίν σου... τὸ ἔξοδον!...

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ πίπτων ἐπὶ τῆς παρὰ τὴν ἑστίαν ἑδρας ἐν ἀπελπισίᾳ. — ὦ!

ΕΥΑΝΘΙΑ ἔξακολουθοῦσα νὰ φαίνεται πάντοτε ἀπειλητικῶς, σείουσα δὲ ἰσχυρῶς τὴν κεφαλὴν. — Μὲ καταλαμβάνεις.

Ὁ κ. Ψητάρης σιγῶν κάτω νεύων καὶ βυθίζει: τὸ βλέμμα ἐντὸς τῆς σθεννυμμένης πυρᾶς, ὅπως ἀνεύρη τὴν ὕψωσιν τῆς τιμῆς τῶν γηπέδων.

Ἐπικρατεῖ ἐπὶ πολλὴν ὥραν βαθεῖα σιγὴ καὶ οὔτε ἡ πτῆσις τῶν νεύων ἀκούεται πλέον, οὔτε ἄλλος ἐν τῇ ὀδῷ θόρυβος.

Μει τούτων ἡ Εὐανθία δὲν δύναται νὰ καταστελεῖ τὴν ἀνησυχίαν τῆς ὅτι δὲν προσέρχονται αἱ ἀναμενόμεναι πολυπληθεῖς ἐπισκέψεις, εὐρισκοῦσα μάλιστα ὅτι εἶνε λίαν κακοήθεις, καὶ τὸ μέρος τοῦ τάπητος ἀπὸ τοῦ ἀνακλίντρου μέχρι τοῦ παραθύρου ἀρχίζει νὰ φθείρεται.

Αἴφνης ἀκούεται ὁ κώδων τῆς θύρας καὶ μετ' ὀλίγον ἠχοῦσιν ἐπὶ τῆς κλίμακος βήματα στερεά.

ΕΥΑΝΘΙΑ ριπτομένη ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου πλήρης χαρᾶς. — Τέλος πάντων!

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ χασμώμενος ἐν τῇ ἑδρα του. — Ἄχ, ἄ, ἄ, ἄ, ἄ!

ΕΥΑΝΘΙΑ ἐν ἀρχῇ χαμηλοφώνως, εἶτα ὑψοῦσα τὴν φωνήν. — Παρασκευᾶ, ἔλα... [βλήσκουσα ὅτι ὁ κ. Ψητάρης δὲν ἀπαντᾷ.] Τί χάρμεις αὐτοῦ; κοιμᾶσαι;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ὄψων τοὺς ὤμους χωρὶς νὰ στρέψῃ. — Χμ!

ΕΥΑΝΘΙΑ ἐν μεγίστῃ ἀγωνίᾳ. — Βγάλ' τὴν σκούφια σου... ἔρχονται.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ πάντοτε χωρὶς νὰ στρέψῃ. — Ὅθι μού δώσης τσάι;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Σοῦ δίδω, ἔλα... βγάλ' τὴν σκούφια σου....

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ στρεφόμενος. — Καὶ μπισκότα;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ὅ τι θέλεις... βγάλ' τὴν σκούφια σου....

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἀφαντῶν τὸν σκούφον του. — Τότε μάλιστα.

ΕΥΑΝΘΙΑ τείνουσα τὸ οὖς. — Ἐλα ἐδῶ κοντά μου.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἡγεθεῖς, ἀλλὰ βλέπων κύριον εἰσπερχόμενον μὲν ἀκίνητος. — Διάβολε, δὲν προφθάνω.

Εἰσέρχεται ὁ κύριος Χ... νέος οὐχὶ καὶ τόσον εὐειδής, ὑψηλοῦ ἀναστήματος, κομψὸς τὴν περιβολήν, φέρων ἄνθος ἐν τῇ κομμιδοδόχῃ καὶ κρατῶν ράβδον λεπτοτάτην.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ Χ... ὑποκλίνων ἐν στολισμαίᾳ. — Κυρία μου...

ΕΥΑΝΘΙΑ ὑπερηφάνη καὶ τὴν χεῖρα τείνουσα πρὸς ὑπόδειξιν ἑδρας πλησίον τοῦ ἀνακλίντρου. — Ὅριστε, κύριέ μου.

Ὁ Κ. Χ... στρεφόμενος πρὸς τὸν κ. Ψητάρην πρὶν ἢ καταλάβῃ θέαν. — Ὁ κύριος Ψητάρης, ἀναμφιβόλως;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ὑποδεικνύων τὴν αὐτὴν ἑδραν μετ' ἐπιχαίρουτο μειδιάματος. — Μάλιστα, κύριέ μου.

'Ο Κ. Χ. . . . καθήμενος ἐν στενοχωρίᾳ πάντοτε. — Χαίρω πολύ, κύριέ μου.

'Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ πλησιάζων τὸν κ. Χ. — Δὲν ἀφήντε τὸ καπέλλο σας;

'Ο Κ. Χ. . . . ἀρνούμενος νὰ δώσει τούτο εἰς τὸν κ. Ψητάρην, ὅστις εἰπὼν ἔδωκε τὴν χεῖρα — Σᾶς εὐχαριστῶ, δὲν σκοπεύω νὰ σᾶς ἐνοχλήσω πολύ.

ΕΥΑΝΘΙΑ ἐκθύμως καὶ συγκινητοῦσα ἐπὶ τῶν χιλιῶν ὅλων τὸ μείδιμα, ἔπερ προ-
τίθετο νὰ διαμαρτυρῆ εἰς Ἰησοῦ εἰς πάντας ἄσας θὰ ἤρχοντο πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῆς. — Νὰ μᾶς ἐνοχλήσετε ; τί λέγετε ; εἶνε μεγάλη εὐχαριστήσις μάλιστα δι' ἡμᾶς.

'Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ὅστις ἔθετε ἔδωκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ πύλου καὶ τῆς ράβδου τοῦ κ. Χ. — Ἀφήστε τα σᾶς παρακαλῶ.

'Ο κ. Χ. . . . μετὰ μικρῶν ἀντίστασιν. — Ὅπως ἀγαπᾶτε.

ΕΥΑΝΘΙΑ ἰδίᾳ. — Ποῦ τὸν εἶδα ἐγὼ αὐτόν.

'Ο Κ. Χ. . . . ἰδίᾳ. — Ἦλθον εἰς κακὴν στιγμήν· περιμένουν κό-
σμον οἱ ἄνθρωποι . . . τὸ νερὸν βράζει ἐκεῖ . . . ὅλα εἶνε ἑτοιμα-
διὰ τὸ τσάι . . . καὶ ἔπειτα ἡ παρουσία τοῦ συζύγου . . .

'Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ, ὅστις ἀνῆλθε πρὸς τὸ βῆθος τῆς αἰθούσας ἔπεισ ἀποθίσῃ ἐπὶ ἰδαίου
τὸν πύλον καὶ τὴν ράβδον τοῦ κ. Χ., ἰδίᾳ. — Πολὺ εὐγενῆς νέος φαίνεται, ἀλλὰ
ποῦς νὰ εἶνε ;

ΕΥΑΝΘΙΑ μετὰ τινὰ σκῆψιν ἰδίᾳ. — Πρέπει νὰ τὸν εἶδα εἰς τῆς κυρίας
Καλημεράκη. Ναι, ναι . . . μοῦ φαίνεται ὅτι μοῦ τὸν ἐσύστησεν
πρό τινος καιροῦ.

'Ο κ. ΨΗΤΑΡΑΣ διερχόμενος πλησίον τῆς Εὐαnthίας καὶ χαμηλοφώνως. — Πῶς
τὸν λένε ;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Καὶ τὴν βλέπετε συχνὰ τὴν κυρίαν Καλημεράκη;

'Ο Κ. Χ. . . . — Ποίαν κυρίαν ;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Τὴν κυρίαν Πολυξένην Καλημεράκη.

'Ο Κ. Χ. . . . — Δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ τὴν γνωρίζω.

ΕΥΑΝΘΙΑ ἐκπληκτος. — Ἄ !

'Ο Κ. Χ. . . . ἰδίᾳ. — Ἐὰν δὲν εἶνε εὐποροὶ, ὅπως μοῦ εἶπαν, ἀλλὰ
δὲν φαίνονται καὶ στενοχωρημένοι . . . Διὰ νὰ ἔχουν μάλιστα
καὶ ὑπερέτην μὲ βελιάδα . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ ἰδίᾳ. — Ὅτῃ τὸν εἶδα τότε εἰς τῆς κυρίας Πεμπέση . . .
Ἄ, βεβαίως εἶνε αὐτὸς ποῦ τοὺς ἐκέρδιζεν ὄλους εἰς τὴν τόμπολον.

'Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰδίᾳ. — Βιάζω στοίχημα ὅτι ἡ γυναῖκα μου δὲν
τὸν ἐνθυμείται καθόλου . . . Εἶνε τόσοσ πετεινόμουαλη ! . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Τί κάμνει ἡ κυρία Πεμπέση ;

'Ο Κ. Χ. . . . ἐκφράζων ἀπορίαν. — Δὲν ἤξεύρω.

ΕΥΑΝΘΙΑ ὁμοίως. — Πῶς ;

'Ο Κ. Χ. . . . — Σᾶς βεβαίῳ, κυρία μου.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ἄλλ' εἰς τὸ σπίτι τῆς μοῦ φαίνεται ὅτι σᾶς εἶδον
πρὸ δύο ἐβδομάδων.

'Ο Κ. Χ. . . . — Δὲν εἶνε δυνατόν, κυρία μου, διότι πρὸ ἐξ ἡμε-
ρῶν ἐπανῆλθον ἐκ Παρισίων.

ΕΥΑΝΘΙΑ ἐκπληκτος. — Ἐκ Παρισίων ;

'Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μειδιῶν. — Ὅχι δᾶ !

ΕΥΑΝΘΙΑ ἰδίᾳ. — Μὰ τότε ποῦ τὸν εἶδα ; . . . Ἐγὼ εἶνε δέκα
ἡμέραις ποῦ δὲν ἐβγήκα ἀπὸ τὸ σπίτι.

'Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ, ὅστις διῆλθε πλησίον τῆς Εὐαnthίας. — Τέλος πάντων κάμε
τρόπον νὰ μάθης πῶς τὸν λένε, ἀφοῦ μάλιστα ἦλθε καὶ ἀπὸ τὸ
Πάρισι.

ΕΥΑΝΘΙΑ ἐγειρομένη. — Παίρνετε ἕνα τσάι, κύριε . . . κύριε . . .
Ἄχ, λησμονῶ πάντοτε τὸ ὄνομά σας . . .

'Ο Κ. Χ. . . . ὑποκλίων. — Νικόλαος Χαρτζιβάνης, κυρία μου.

ΕΥΑΝΘΙΑ περιχαρῆς. — Χαρτζιβάνης, μάλιστα . . . τώρα τὸ ἐνθυ-
μοῦμαι. [ἰδίᾳ] Πρώτην φορὰν ποῦ τὸ ἀκούω. Καὶ τί ὄνομα ! . . .
Χαρτζιβάνης ! . . .

'Ο Κ. Χ. . . . ἰδίᾳ. — Ὅτῃ ἔμαθεν ἴσως . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ διεθυρομένη χαλκίως πρὸς τὴν τράπεζαν ὅπου εὐρίσκοντο τὰ τοῦ τείου. —
Ὅτῃ ἄρατε ἕνα τσάι.

'Ο Κ. Χ. . . . δυσανασιγῶν ἑλαφρῶς. — Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς δίδω κόπον.

ΕΥΑΝΘΙΑ προσφέρουσα κύβητον τείου. — Καλὲ τί λέγετε ;

'Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ, ὅστις προσπαθεῖ νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὴν τράπεζαν, ἀλλὰ δὲν τὸ
κατορθεῖ, διότι πρὸ αὐτῆς ἀπαστρέφονται βλοσυρὰ τὰ ἕματα τῆς Εὐαnthίας. — Χαρτζι-
βάνης ! . . . αἶ, βεβαία ! . . . ἐγνώρισα τὸν πατέρα σας.

'Ο Κ. Χ. . . . ἐκπληκτος. — Πῶς ; εἰσθε εἰς τὴν Βραΐλαν ;

'Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Ἐγὼ ; ποτέ.

'Ο Κ. Χ. . . . — Ἀλλὰ ποῦ τὸν ἐγνώρισατε ;

'Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Ἐδῶ.

'Ο Κ. Χ. . . . — Περιεργὸν ! . . . ὁ πατὴρ μου δὲν ἦλθεν ἐδῶ ποτέ.

'Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἐκπληκτος. — Δὲν ἦλθεν ;

'Ο Κ. Χ. . . . — Ὅχι.

'Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μετὰ μικρῶν σκῆψιν. — Τότε θὰ ἐγνώρισα τὸν ἀδελφὸν
τοῦ πατρός σας.

'Ο Κ. Χ. . . . μειδιῶν. — Δὲν εἶχε ποτέ.

'Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ, ὁστινος ἡ ἐκπληκτικὴ ἐπιτείνεται. — Ἀδελφὸν ;

'Ο Κ. Χ. . . . — Ἦτο πάντοτε μονογενῆς.

'Ο Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ὁστινος ἡ ἐκπληκτικὴ καθίσταται εἰς ἄκρον καταφανῆς. — Ἄν
ἐγνώρισα κανένα ἄλλον . . .

'Ο Κ. Χ. . . . — Πιθανόν, καὶ ἄλλης οἰκογενείας βεβαίως, διότι
ἐγὼ δὲν ἔχω κανένα συγγενῆ.

ΕΥΑΝΘΙΑ προσφέρουσα αὐτῇ τραγῳκία. — Δὲν βουτᾶτε τίποτε εἰς τὸ
τσάι σας ;

Ὁ Κ. Χ. . . . ἀποποιούμενος. — Σὰς εὐχαριστῶ· δὲν τὸ συνειθίζω.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἑταφελοῦμενος τῆς περιστάσεως, καθ' ἣν ἡ Εὐανθία συνομιλεῖ μετὰ τοῦ κ. Χ. . . . πλησιάζων εἰς τὴν τραπέζην καὶ ἰδίᾳ. — Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι δὲν ἐγνώρισα ποτὲ κανέναν Χαρτζιβάνην, ἀλλὰ διὰ τὸν κάμω μίαν ἐυεάνειαν ἐπάτησα εἰς τὴν πῆτταν.

ΕΥΑΝΘΙΑ διευθυνομένη πρὸς τὴν τραπέζην ὅπως ἀπόβηκε τὰ τραγάλια καὶ χαμηλοφώνως τῷ κ. Ψητάρᾳ. — Ἐξυπνάδες ἤθελες νὰ κάμης με τὸν ἄνθρωπον;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἔκπληκτος. — Ἐγώ ;

ΕΥΑΝΘΙΑ ἄγγιλη. — Ἐυγενεὶς γελοῖος.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Σὲ βεβαιῶ, Εὐανθία μου, ὅτι τὸ ἔκαμα διὰ τὸ τοῦ δείξω ὅτι τὸν γνωρίζομεν. . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ καταπόρρωτος ἔξ ὀργῆς. — Ἄν εἶνε νὰ φέρεσαι ἔτσι με τὰς ἐπισκέψεις μου, καλλίτερα νὰ πᾶς νὰ καθήσης μέσα.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰδίᾳ. — Μὲ τὰς ἐπισκέψεις τῆς ! . . . σὰν νὰ εἶνε καὶ πολλαὶς ἢ ἐπισκέψεις τῆς . . . Μίαν εἶδαμεν ἕως τώρα κ' ἐκείνη δὲν ξεύρομεν ἀπὸ ποῦ κρατᾷ ἡ σκούφια τῆς.

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ἀκουσες τί σοῦ εἶπα ;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ταπεινῶς. — Μὰ σὲ βεβαιῶ. Εὐανθία μου, ὅτι με παρεξήγησες. Πίστευσέ με ὅτι ἐγὼ ἠθέλησα. . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ ἤτις ἡ ὀργὴ καταστάλη. — Ἐλα, φάγε τώρα ἓνα μπισκότον καὶ σιωπή !

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μετὰ παρακλητικῶν ὄψεως. — Νὰ πάρω κ' ἓνα τσάι ;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Πάρε, μὰ νὰ μὴ γεμίσης πολὺ τὸ φλυτζάνι.

Ὁ Κ. Χ. . . . ἰδίᾳ ἀποθίτων ἐπὶ τινος τραπέζης τὸν κενὸν κύβανον. — Ὁ σύζυγος πίνει τσάι καὶ θὰ ἠμπορέσω νὰ διηλιθίσω με τὴν κυρίαν. . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ ἤτις ἐπλησίασε μειδιῶσα τὸν κ. Χ. . . . — Ἐνα ἄλλο τσάι ἀκόμη, κύριε Χαρτζιβάνη ;

Ὁ Κ. Χ. . . . ἀποποιούμενος. — Σὰς εὐχαριστῶ, κυρία μου, καὶ αὐτὸ ποῦ ἐπῆρα ἦτο διὰ νὰ μὴ σᾶς ἄρνηθῶ.

ΕΥΑΝΘΙΑ καθήμενη παρ' αὐτοῦ. — Εἴσθε τὸσον καλὸς !

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰδίᾳ καταβροβίζων λαϊκάργως τὰ τραγάλια καὶ ἀπορῶν τὰ ὄμματα τῆς Εὐανθίας, ἵνα καθηλοῦνται ἐπ' αὐτοῦ ὡς δύο πύρνοι μύδροι. — Αὐτὰ τὰ σάββατα τῆς γυναικὸς μου δὲν ἀρχίζουν καὶ περίφημα. . . . Εἶνε τὸση ὥρα ποῦ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε ἐδῶ καὶ δὲν ἤλθε κανεὶς νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ. . . . Χαρτζιβάνης ; . . . δὲν μοῦ εἶνε καὶ ἐντελῶς ἄγνωστον τὸ ὄνομα αὐτό· καίτι ἐδιάβηκα πρὸ ἡμερῶν εἰς μίαν ἐφημερίδα. . . . Χαρτζιβάνης ; ἀλλὰ περὶ τινος ἐπρόκειτο ; . . . μία ἀγορά, μία πῶλησις. . . . δὲν ἐνθυμούμαι καλὰ. . . . Χαρτζιβάνης ; . . . τὸ εἶδα γραμμένον, δὲν εἶνε νὰ εἰπῆς ὅτι κάμνω λάθος ; . . . Ἡ γυναῖκα μου ὅμως μοῦ φαίνεται ὅτι ἔκαμε κακοὺς ὀυπολογισμοὺς μετὰ τὰς ἐπισκέψεις τῆς. . . . ὅπως δὴ ποτε ἔχομε διά-

φορὸ τὸ τσάι. Πρῶτον δὲν μᾶς τὸ πίνουν ξένοι, καὶ δεύτερον ὅτι κατορθόνω νὰ πίνω κ' ἐγὼ ἓνα φλυτζάνι ; . . . Καὶ τὸ νοστιμώτερον εἶνε ὅτι θὰ πῶ κ' ἄλλο ἓνα, διότι ἡ γυναῖκα μου ὄμλει καὶ δὲν βλέπει ; . . . Πρέπει ὅμως νὰ τῆς λέγει σπουδαιότατα πράγματα διὰ τὴν δέψοφιν εὐρίσκω ὅτι κάμνει καλὰ νὰ δέχεται καὶ σάββατον. . . . Ἄν δὲν ἦσαν ἐκείναις ἢ δέκα δραχμαῖς τοῦ ὑπέρητου. . . . [Παρατηρῶν τὴν Εὐανθίαν]. Μπᾶ ; τί ἔχει ἡ γυναῖκα μου ; . . . διατί ἐκίτρινισεν ; . . . τί τῆς λέγει αὐτός ; . . . Περιεργον ; . . . τώρα κοκκινίζει ; . . . καὶ φαίνεται στενοχωρημένη ; . . . Ἄθος θὰ κάμνω. . . . ὁ ἥλιος δυεὶ καὶ θὰ εἶνε τὸ φῶς. . . . Βέβαια τὸ φῶς εἶνε. . . . καὶ μοῦ τὴν δείχνει πότε κίτρινην καὶ πότε κόκκινην. . . . Ἄς πῶ καὶ τὸ δεύτερον φλυτζάνι τώρα μάλιστα ποῦ δὲν βλέπει. . . . Καὶ τί ὄρατα μπισκότα ; . . . Ἐχω νὰ τρώγω ἕως τὸ βράδυ. . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ μόλις συνέχευσε ἑαυτὴν καὶ δι' ἰσοθεμῆς φωνῆς. — Παρασκευᾶ. . . .

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ. — Ἀμέσως. . . . θέλεις τσάι ;

ΕΥΑΝΘΙΑ. — Ὅχι, ἀλλ' ὁ κύριος Χαρτζιβάνης ἦλθε διὰ μίαν σπουδαίαν ὑπόθεσιν.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ροφῶν ταχίως τὸ τσίον, ἀρπάζων δύο τρία τραγάλια, καὶ μορφαζων. διότι κατεῖχε ἐκ τοῦ τσίονος καὶ ἀπεκρίνη ἐκ τῶν τραγάλιων. — Εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς σας.

Ὁ Κ. Χ. . . . — Κύριε Ψητάρᾳ, θὰ σᾶς ζητήσω συγγνώμην, διὰ τὴν ἐνόηχσιν, ἀλλὰ, ὅπως εἶπον καὶ εἰς τὴν κυρίαν, σκοπὸς τῆς ἐπισκέψεώς μου εἶνε ἡ ἐκκαθάρισις μικροῦ τινος λογαριασμοῦ.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ διανοίγων τοὺς ὀφθαλμούς. — Τί λογαριασμοῦ ;

Ὁ Κ. Χ. . . . — Ἠγόρασα, κύριέ μου, τὸ κατάστημα τοῦ ἀποθανόντος Περκνοπούλου καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ στέλλω εἰσπράκτορας, οἱ ὅποιοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δυσαρρεστοὺν τοὺς πελάτας, ἀπεφάσισα νὰ εἰσπράξω μόνος τοὺς παλαιοὺς λογαριασμοὺς καὶ ἰδίως ἀπὸ τοὺς γνωστούς καὶ καθὼς πρέπει ἀνθρώπους ὡς εἴσθε ὑμεῖς.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἰδίᾳ τὸν ἰδρωτὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπομάσσων. — Χαρτζιβάνης ! . . . καλὰ ἔλεγα ἐγὼ πῶς εἶχα διαβάσει τὸ ὄνομά του. . . .

Ὁ Κ. Χ. . . . ἔλαβον ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου τοῦ λογαριασμοῦ. — Ὁ λογαριασμοὺς εἰς ὄνομά σας ἐκ διαφόρων ἀγορῶν τῆς κυρίας ἀνέρεχται ὡς δύο χιλιάδας δραχμῶν.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ὀπισθοχωρῶν. — Δύο χιλιάδας ; . . .

Ὁ Κ. Χ. . . . ἔγχευζων αὐτὸν τὸν λογαριασμόν. — Ἐὰν ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ τὸν παρατηρήσετε. . . . Εἶνε λεπτομερέστατος λογαριασμός. . . .

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἐνὸς ἐκτείνων τὴν χεῖρα καὶ τοῦ λογαριασμοῦ λαμβάνων. — Μὰ. . . . μὰ. . . . μὰ. . . . μάλιστα. . . .

Ὁ Κ. Χ. . . . — Ὑποθέτω, κυρία μου, ὅτι θὰ εἶνε ἀκριβῆς.

ΕΥΑΝΘΙΑ μετ' ἄνευ δυσκολίας δυναμένη νὰ λαλήσῃ. — Ὑποθέτω, κύριε...
 Ὁ Κ. Χ. . . ἐγειρόμενος λαμβάνων τὸν πῖλον καὶ τὴν ράβδον τοῦ καὶ πλησιάζων τῇ
 Εὐανθίαν ἵνα τὴν ἀποκριθῆται. — Ὅπως δὴ ποτε ἐγὼ θὰ σᾶς τὸν ἀψήσω
 νὰ τὸν παρατηρήσετε, καὶ τὸ ἐρχόμενον σάββατον. . . . τὸ σάββατον
 νομίζω ὅτι δέχεσθε. . . . ἔτσι μοῦ εἶπαν δύο φορὰς ποῦ ἴγλα νὰ
 σᾶς ζητήσω. . . . δὲν δέχεσθαι τὸ σάββατον. . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ μετὰ μεγάλης στενοχωρίας. — Τὸ . . . τὸ . . . σάββατον . . .
 Ὁ Κ. Χ. . . — Τὸ σάββατον λοιπὸν θὰ ἐπανάλθω νὰ λάθω ἀπάν-
 τησιν. [Ὑποκλίνων ἐδαφιαίως] Ἐυρία μου. . . . Κύριέ μου. . . . [Νομίζων ὅτι
 ἔκ. Φητάρας ζητεῖ νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι τῆς θύρας]. — Μὴν ἐνοχλεῖσθε παρακαλῶ.

ΕΥΑΝΘΙΑ ἐγειρόμενη ὡς ἐξήλθεν ὁ κ. Χ. — Αὐτὸ δὲν τὸ ἐπερίμενα!
 Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ φερῶν τὸν περὶ τοῦ μετὰ δυσαρκειίας. — Μὰ τὴν ἀλή-
 θεϊαν οὐτ' ἐγὼ!

ΕΥΑΝΘΙΑ περίλυπος. — Κρῆμα ἔς τὰς περιποιήσεις μου.
 Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ μάλιστα συνίχων τὴν ἀδερμονίαν του. — Ὅρειλεις νὰ ὁμολογή-
 σης ὅτι διὰ μίαν μόνην ἐπίσκεψιν καὶ τοιούτου εἴδους μάλιστα, δὲν
 ἤξιζε τὸν κόπον νὰ ἐνοικιάσῃς τὸν φίλτατον Ἀναξαγόραν ἀντὶ δέκα
 δραχμῶν, τὸ ὅποιον μᾶς κάμνει ἐν συνόλῳ δύο χιλιάδας. . . δέκα!..
 ὙΠΗΡΕΤΗΣ εἰσερχόμενος. — Μ' ἐφωανάξατε;

ΕΥΑΝΘΙΑ ἐν μεγίστῃ στενοχωρίᾳ. — Πήγγαινε καὶ νὰ ἔλθῃς αὔριον νὰ σέ
 πληρώσω.

ὙΠΗΡΕΤΗΣ — Τὸ σάββατον θὰ ξαναέλθω ; . . διότι πρέπει νὰ τὸ
 ξεύρω ἀπὸ σήμερον.

ΕΥΑΝΘΙΑ μιλαγγολικῶς. — Ὅχι. . . . δὲν θὰ ξαναέλθῃς.
 ὙΠΗΡΕΤΗΣ — Τότε τὰ ἄλλα ;

ΕΥΑΝΘΙΑ ἐπιλαγγολικώτερον. — Οὔτε αὐτά, οὔτε τὰ ἄλλα.
 ὙΠΗΡΕΤΗΣ ἐκπληκτος. — Πῶς ; ἡ κυρία δὲν δέχεται ;

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ βυθίζομενος ἐν τῇ ἔδρᾳ παρὰ τὴν πυλῶν καὶ τὸν λογαριασμὸν ἀνα-
 γιζῶν κρατῶν. — Ὅχι, ἀδελφε, δὲν δεχόμεθα πλέον, δὲν τὸ καταλαμβάνεις ;
 ὙΠΗΡΕΤΗΣ — Μὰ

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ δυσανασηκτῶν καὶ ἐγειρόμενος. — Αἱ, ξεφρότανέ μας καὶ
 σὺ. . . . Κλαζομένιε!

ὙΠΗΡΕΤΗΣ ὀργίλος. — Κύριε, δὲν εἶμαι Κλαζομένιος, καὶ σέ παρα-
 καλῶ πολὺ νὰ μὴ μὲ βρίζῃς.

Ὁ Κ. ΨΗΤΑΡΑΣ ἀνατείνων πᾶς χεῖρας ἐν ἀπελπισίᾳ. — Ὡ περιόδοξε φιλό-
 σοφε, τίνα ἰδέαν ἔχουν οἱ ἀπόγονοί σου περὶ σοῦ!

Καὶ τῶρα, εἴαν τις εἶχε σκοπὸν νὰ μεταβῇ πρὸς ἐπίσκεψιν
 τῆς κυρίας Εὐανθίας Ψητάρας εἶνε περιττὸν νὰ λάβῃ τὸν κόπον
 διότι. . . . ἡ Κυρία. . . . δὲν δέχεται πλέον.

ΣΚΟΡΠΙΑ ΦΥΛΛΑ

[ἐκ καθημερινοῦ σημειωματαρίου]

— « Οἷς οὐδὲν οἶκοι χρηστόν, ἐν ἀγορᾷ διατρίβουσι τὸν
 πλεῖστον χρόνον » (Πλουτ. Πολιτ. σ. 50).

— Πολλοὶ ἵνα ὑψωθῶσι πάσγουσι τὰ τῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα,
 ἵνα μετεωρισθῶσι, πρέπει ν' ἀποβάλλωσι μέρος τοῦ βάρους των
 καὶ νὰ γείνωσι κουφότερα.

— « Τοὺς βασιλεῖς φασὶ γίνεσθαι βελτίους ἐν τοῖς πολέμοις
 καὶ ταῖς στρατείαις ἢ σχολὴν ἀγροντας » (Πλουτ. Πολιτ. 35).

— Ἡ Ἑλλὰς διὰ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῶν ἀγῶνων τῆς
 ἐδίδαξε τὴν ἐλευθερίαν τοὺς ἐν ληθάρῳ κοιμωμένους λαοὺς
 τῆς Ἀνατολῆς. Οἱ Βούλγαροι ἅμα ἀπελευθερωθέντες
 ἀποβλέπουσι πρὸς κατακτήσεις καὶ ὑποδούλων ἀλλων λαῶν.

— Ἀνθρωποὶ τινες, ὅταν αὐτοὶ τὸ πρῶτον μανθάνωσι τι,
 φαντάζονται ὅτι ὅλος ὁ περὶ αὐτοὺς κόσμος ἠγγύει τοῦτο μέχρι
 τοῦ χρόνου ἐκείνου, αὐτοὶ δὲ πρῶτοι τὸ ἔμαθον ἢ καὶ τὸ ἀνε-
 κάλυψαν. Εὐδαίμονες!

— Α. Κανὲν ἴχνος πρὸς ἀνάμνησιν τῆς πεντηκονταετηρίδος
 τοῦ Πανεπιστημίου ;

— Β. Καὶ δὲν εἶδες τὴν χρυσὴν μούμιαν ;

— Οἱ ἐνάρετοι εἶνε πάντοτε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον
 σχολαστικοί, οἱ δὲ μὴ σχολαστικοὶ εἶναι πάντοτε κατὰ τὸ μᾶλ-
 λον καὶ ἥττον ἀγύρται ἢ τοῦλάχιστον κατεργαρέοι. Εἰς τὴν
 τάξιν ὁμοῦ τῶν ἐπιτηδείων — περίεργον! — εὐρίσκει τις καὶ
 σχολαστικὸς καὶ μὴ σχολαστικὸς.

— Ἀνεξάντλητον καὶ συνάμα τὸ μᾶλλον ἀκριβοπληρωμένον
 ἐμπόρευμα εἶνε οἱ Ἑλληγες συγγραφεῖς, διότι καθηγηταὶ τινες
 διδάσκουσιν αὐτοὺς κατὰ τὸν αὐτὸν πάντοτε τρόπον, μὲ τὰς
 αὐτὰς σημειώσεις μὲ τὰς αὐτὰς ἐξηγήσεις ἐπὶ 20, 25, 30 ἔτη,
 καὶ πληρόνονται 250, 300, 350, 400 δραχμὰς κατὰ μῆνα.

— Ἡ Ἐφημερίς τὴν 13 Ἀπριλίου — μετὰ τὴν ἀπογραφὴν — ἔγραφεν. « Εἰς τὰ περίξ τῶν Ἀθηνῶν ὀλίγον μακρὰν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς πλημμύρας τῶν φώτων καὶ τῶν ἔφημερίδων ὀφθός τῶν ἀπογραφομένων ἀπερίγραπτος ». Πταΐουσιν ἄρα γε τὰ περίξ ἢ τὸ πανεπιστήμιον καὶ ἡ πλημμύρα τῶν φώτων καὶ αἱ ἔφημερίδες ;

— Ὁ Πεσταλώτης ἔγεινε παρ' ἡμῖν γνωστός, ὅτε ἐν τῇ Δύσει ἐκόντευσ πλέον νὰ θεωρητῆαι ὡς ἀρχαιοφίλος. Οὕτως ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ Ἑλλάς εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν χώρα τῶν ἀρχαιοφίλων καὶ συνεπῶς τῶν ἀρχαιοκαπήλων.

— Τινὲς νομίζουσιν ὅτι ἀρκεῖ νὰ εἶναι τις μύψ, ἢ, τέλος πάντων νὰ φορῇ γιαλιά, νὰ περιφέρῃ περιφρονητικὸν βλέμμα, νὰ εἶναι σύμφωνος, διὰ νὰ εἶναι δεινός ἢ τούλάχιστον μεγαλοφυής.

— Μουσικὴ πρὸς Θεοῦ διὰ τὴν ἡμέρωσιν τῶν ψυχῶν ! Γυμναστικὴ καὶ στρατιωτικὰ γυμνάσια (δηθεν) ἄνευ τῆς μουσικῆς ἐξαγροῦσι συνεπῶς τῶν ἀρχαίων. Βλέπετε τὰ νῦν ἀλλαχού γινόμενα.

— « Τὸ προτείνειν τὴν χεῖρα ἰατρῷ ὑπὲρ ἐξήκοντα ἔτη γεγονότας αἰσχρὸν ἄλλ' ἔτι μᾶλλον τὴν χεῖρα ἐκτείνειν τῷ δήμῳ ψῆφον αἰτοῦντος » (Πλουτ. Πολιτ. σ. 40).

— Ἡ ἀκαδημαϊκὴ διδασκαλία δὲν εἶναι « λόγοι ἐκφωνούμενοι » δις ἢ τρίς τῆς ἐβδομάδος. Καθηγηταὶ τινες ἐκφωνοῦσι λόγους τοῦς αὐτοῦς κατ' ἔτος.

— Διὰ τί καμμία ὁδὸς τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἔχει δενδροστοιχίαν ; — Διότι πρέπει κατ' ἔτος νὰ φυτεύονται δένδρα. « ῥάφτε, εὐλώνε' δουλειὰ νὰ μὴ σοῦ λείπη », καὶ ἡ δουλειὰ καλοπληρώνεται.

— Α. Τίς ἐκ τῶν δύο ὠφέλησε περισσότερο τὸ ἔθνος, ὁ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλλ. γραμμάτων σύλλογος ἢ ἡ ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου ἐπιτροπὴ ;

— Β. Καὶ οἱ δύο ἐξ ἴσου διότι μᾶς ἐδίδαξαν ἀμφοτέροι τὸ λάθε βιούς ».

— Α. Λοιπόν, γαῖαν ἔχουσιν ἐλαφρὰν καὶ θάλασσαν ἀνάλατην.

— Τὸ ποσὸν τῶν γαλλικῶν ἐπιγραφῶν ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων, μέχρι καὶ τῶν ὀπωροπωλείων καὶ τῶν εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν προγραμμάτων τοῦ θεάτρου καὶ τῶν γαλλιστῶν

γεγραμμένων εἰσιτηρίων τῶν τροχιδορῶν μας εἶναι ἀκριβῶς εἰς ἀντίστροφον λόγον πρὸς τὰ γαλλικά, τὰ ὅποια μανθάνουν οἱ μαθηταὶ εἰς τὰ γυμνάσια, καὶ αἱ μαθήτριά εἰς τὸ Ἀρσάκειον.

— Ἐὰν κρίνωμεν περὶ τῆς πρὸς τὴν καθαρῶτητα τρυφερότητος τῶν ἀνωτάτων ὑπαλλήλων τοῦ κράτους ἐκ τῆς ἐπικρατούσης καθαρῶτητος, φιλοκαλίας καὶ τάξεως ἐν τοῖς ὑπουργείοις, ἐν τῇ νομαρχίᾳ, ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ἐν τῇ δημαρχίᾳ, ἐν τῷ ταχυδρομείῳ κλπ. κλπ., πρέπει νὰ μένωμεν λίαν εὐχαριστημένοι ἐκ τῆς καθαρῶτητος τῆς πόλεως, νὰ φοβώμεθα δὲ πάντοτε ὡς λίαν ἐνδεχομένην ἐλάττωσιν αὐτῆς. Ὑδραῖα δὲ τις (γνωστὴ δὲ εἶναι ἡ ἀδυναμία τῶν ὑδραίων ἰδίᾳ πρὸς τὴν καθαρῶτητα) εἰσελθοῦσά ποτε ἐν τινὶ δημοσίῳ καταστήματι, ἔπτυσεν εἰς τὸν κόλπον τῆς, ἔκαμε τὸν σταυρὸν τῆς, καὶ εἶπεν : ἔτσι εἶναι ἄρα γε καὶ τὰ σπίτια των ;

— Μέμφονται τὴν τύχην, διότι εὐνοεῖ συνήθως τοὺς ἀνικάτους. Ἐχουσιν ἄδικον. Μήπως ἡ ἐλεημοσύνη δὲν δίδεται εἰς τοὺς ἀνατῆρους, τοὺς τυφλοὺς καὶ ἐν γένει τοὺς ἀνικάνους ; Πόσοι περισσότεροι δὲν θά ἦσαν οἱ ἐπαῖται, ἂν ἔλειπεν ἡ ἐλεημῶν Τύχη ;

— Πάντες οἱ κλάδοι τῆς διοικήσεως, τῆς πολιτείας, θὰ εὐδοκίμου, ἐὰν κατὰ προτίμησιν αἱ δημόσιαι θέσεις ἐδίδοντο εἰς τοὺς ἐκαστοτε ἀντιπολιτευομένους διότι τότε δὲν θὰ ἐπροστατεύοντο οἱ παραγομοῦντες ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων, οἵτινες μόνον ὤφειλον νὰ τιμωροῦσιν αὐτούς.

— Στατιστικὴ. Ὑποθέσατε ὅτι εἶναι 10,000 δημόσιοι ὑπάλληλοι.

9,710 εἶναι φίλοι τῆς Κυβερνήσεως.

290 εἶναι ἀντιπολιτευόμενοι.

290 ἐργάζονται ὅλας τὰς ὥρας τῆς ὑπηρεσίας.

4,710 ἐργάζονται 1—2 ὥρας.

5,000 εἶναι ἄγνωστοι εἰς τοὺς συναδέλφους των καὶ μόνον γνωστοὶ εἰς τὸν κ. Ταμίαν. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι συνήθως ἔχουσι καὶ ἐπιμίσθιον τι εἶναι οἱ πλέον ἀφωσιωμένοι φίλοι τῆς κρατούσης μερίδος. Καὶ πῶς νὰ μὴ ἦσαν ;

— Αἱ πατραγαθία πολλάκις εἰς τὰ ἔθνη ἔοχουσι τὰς συνεπειὰς τοῦ προπατορικοῦ ἀμαρτήματος.

— Οἱ μεταχειριζόμενοι τὴν εἰρηνεῖαν ἐκ κακεντρεχείας κατὰ

ατόμων ἢ κατὰ λαῶν εἶναι δολοφόνοι τρεῖς χειρότεροι τῶν κοι-
νῶν δολοφόνων.

Οἱ μοχθηρᾶς ψυχῆς ἄνθρωποι, οἱ φθονεροὶ καὶ οἱ ὑποκριταὶ
παρέχουσιν εὐήκοον οὐς εἰς τὰς συκοφαντίας· οὗτοι εἶναι οἱ πε-
λάται τῶν συκοφαντῶν καὶ οἱ καταναλωταὶ τοῦ ἐντίμου ἐμπο-
ρεύματός των.

—Ὅστις εὐτυχῶν δὲν ἀναζητεῖ τὸν ἐν ἡμέραις ἀτυχίας πι-
στὸν φίλον τοῦ βεβαίως εἶναι πρὸς τυχεὸς ἄνθρωπος, ζητῶν
ἐν τῇ εὐτυχίᾳ του κόλακας καὶ ὄχι φίλους.

—Ὀλίγην πείραν τοῦ κόσμου ἔχουσιν ὅσοι πιστεύουσιν ὅτι
δὲν ὑπάρχει ἀναπαύσις, τοῦλάχιστον 90 ἐπὶ τοῖς 100.

—Τὰ κατὰ τοῦ ἀτόμου ἀδικήματα παραγράφονται διὰ τοῦ
χρόνου· οὐδέποτε ὅμως τὰ κατὰ τῶν ἐθνῶν καὶ λαῶν. Διὰ τοῦτο
οὐδὲν δίκαιον, οὐδεὶς νόμος ὀρίζει ὅτι μετὰ παρέλευσιν τόσοῦ
χρόνου δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐπανάστασις κατὰ τῶν κατακτητῶν
καὶ τῶν τυράννων. Τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶναι αἰώνιον.

—Ὁ διδάσκαλος, ὅστις καθ' ὅσον δῆποτε τρόπον καὶ δι' οἷον
δῆποτε λόγον κατασταίνει πικρὰς τὰς ἡμέρας τῶν παιδῶν εἶναι
θηρίον· ὁ τοιοῦτος οὐδὲ δεσμοφύλαξ δὲν πρέπει νὰ διορίζηται.

—Οἱ οἰηματῖαι καὶ φωνασκοὶ καθ' ἑαυτοὺς εἶναι ἀβλαβῆ ζω-
ύφια. Κακὸν εἶναι, ὅταν ἐκλαμβάνωνται ὡς πρόσωπα σπουδαῖα
καὶ σοβηρά.

—Οὐδὲν εἶναι τόσο ἀπεχθὲς καὶ θεσμίσητον, ὅσον ὅταν ἄν-
θρωπος πάσης κακίας ἀνάπλευς ἐπιτηδεύηται ἀγανάκτησιν καὶ
ὀργὴν κατὰ τινος κακίας.

—Πολὺ ἀνδρειότερος εἶναι ὁ γενναίως, εὐσταθῶς καὶ μετὰ
γαλήνης ἀγωνιζόμενος τὸν μακρὸν τοῦ βίου ἀγῶνα ἢ ὁ ἐν μάχῃ,
ἥτις εἶναι μία στιγμή, ἀνδραγαθῶν κατὰ τῶν πολεμίων.

Βλάσιος Σκορδέλης.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΤΣΑΡΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ

Ο ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ ΜΟΥΣΟΥΡΓΟΣ

ΕΝ ἀμφιβάλλομεν ὅτι οἱ ἀναγνώσται τοῦ Ἡμερολογίου μετὰ χαρᾶς θέλουσι συναντήσῃ ἥδε τὴν συμπαθῆ φυσιογνωμίαν τοῦ ἐκ Κερκύρας ἐξόχου Ἑλληνοῦ μουσουργοῦ Νικολάου Μαντζάρου, οὗ τὸ ὄνομα κατέστησεν ἀθάνατον πλὴν ἄλλων διαπρεπῶν αὐτοῦ μουσουργημάτων, καὶ ἡ πλήρης ὕψους καὶ ἐθνικοῦ αἰσθήματος μελοποιία τοῦ « Ὑμνου πρὸς τὴν Ἑλευθερίαν » τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ. Ὁ Μάντζαρος, καὶ περ μορφώσας τὴν ἑκτακτον αὐτοῦ μουσικὴν ἰδιοφυίαν ἐν Ἰταλίᾳ, ἐνωπισθεὶς τοῦ μουσικοῦ κόσμου τῶν κορυφαίων ἰταλῶν μουσουργῶν, ἐν τούτοις εἰς τὰς συνθέσεις αὐτοῦ, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸν « Ὑμνον τῆς Ἑλευθερίας » κατώρθωσε νὰ ἀποδώσῃ γνήσιον τὸ ἄρωμα, τὸ κάλλος, τὴν ἀπαλότητα καὶ τὴν ἀνατολικὴν περιπάθειαν τῆς δημώδους ποιήσεως. Κατὰ τὸν Ἰάκωβον Πολυλᾶν τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν ὑψηλὴν καὶ αἰθερίαν ἐπικοινωνίαν, ἣτις συνέδεσεν αὐτὸν πρὸς τὸν ἀπαράμιλλον ἐθνικὸν ποιητὴν Διονύσιον Σολωμόν, ἐπικοινωνίαν μυστηριώδη νοός καὶ καρδίας. Ὁ Μάντζαρος ἀνεμέτρησε τὸ ὕψος τοῦ ποιητοῦ, κατένοησεν τὰ πλάσματά του καὶ ἠδυνήθη νὰ ἐνσαρκώσῃ διὰ τῆς μουσικῆς τέχνης εἰς ἦχος κατακηλοῦντας ὅλην τὴν ἐσωτερικὴν ἔκφρασιν καὶ τὴν ὑψηλὴν ἔννοιαν τῶν ποιήσεων τοῦ Σολωμοῦ. Οὗτος δὲ πάλιν ἐκ τῆς στενῆς προσωπικῆς σχέσεως καὶ τῆς ἀδιαλείπτου πνευματικῆς φιλίας πρὸς τὸν κερκυραῖον μουσουργὸν ἠδυνήθη νὰ ἀνέλθῃ εἰς τοὺς αἰθέρας τῆς θείας τέχνης τῆς μουσικῆς καὶ νὰ μαντεύσῃ τοὺς βαθυτέρους καὶ λεπτοτέρους αὐτῆς συνδυασμούς. Ὁ Μάντζαρος πλὴν τοῦ « Ὑμνου τῆς Ἑλευθερίας » ἐμελοποίησε καὶ τὴν « Φαρμακωμένην », τὴν « Ξανθούλαν », τὴν « Εὐρυκόμην », τὴν « Αὐγοῦλαν » καὶ λοιπὰ ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ.

ΓΝΩΜΗ, ΑΝ ΜΗ ΣΥΜΒΟΥΛΗ

ΤΟΝ Μάϊον τοῦ 188... διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς γαλλικῆς ἐταιρίας τῶν Διαπορθμεύσεων ἀπεβιβάζετο εἰς Μασσαλίαν νεαρός Ἕλλην, ὁ Πέτρος Λυγαρίδης.

Ἀποπερατώσας τὰ μαθήματα τῆς νομικῆς Σχολῆς τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ καλοῦ διπλώματος τυγῶν, δὲν ἠθέλησε νὰ ἐξασκήσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου ἐν Ἀθήναις, γινώσκων ὅτι, ὅσην ἐπιμέλειαν καὶ ἂν κατέβαλλε, δυσκόλως θὰ ἐσχημάτιζε πελατεῖαν, νέος αὐτὸς καὶ πρωτόπειρος ἀπέναντι ἀρχαίων δεδοκιμασμένων συναδέλφων, οὐδ' ἐνόμισε καλὸν νὰ ἐπιδιώξῃ δημοσίαν τινὰ θέσιν, ἐξ ἧς θὰ ἐξήρχετο πτωχός, ὡς κατὰ τὸ πλεῖστον πάντες, οὐς ἡ τύχη ἢ αἱ περιστάσεις κατεδίκασαν ν' ἀσπασθῶσι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δημοσίου λειτουργοῦ. Ἄλλως δέ, ἀνεξαρτήτου χαρακτήρος ὢν, ἐνόμισεν ὅτι οὐχὶ εὐχερῶς θὰ ὑπεβάλλετο εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ ὑφισταμένου. Μετέβαινε λοιπὸν εἰς Μασσαλίαν ζητῶν τύχην. Εἰς τὸ ταξίδιον ὅμως τοῦτο δὲν ἐερίπτετο ὅλως τυχοδιωκτικῶς καὶ ἄνευ ἐλπίδος ἐκ τῶν προτέρων· τούναντιον ἤλπιζε πολὺ, ἵνα μὴ εἶπω ὅτι ἦτο βέβαιος, ὅτι ἤθελεν ἐπιτύχῃ. Ἐν Μασσαλίᾳ θὰ συνήντα ἀρχαίον καὶ δεδοκιμασμένον φίλον τὸν Νικόλαον Κ. διευθύνοντα ἓνα τῶν μεγαλειτέρων ἐμπορικῶν οἰκῶν τῆς πόλεως· Φωκαίας, ὑπὸ τοῦ ὁποῦ τὴν προστασίαν καὶ φιλικὴν συνδρομὴν ἐπίστευεν ὅτι ταχέως θὰ ἐτοποιεθεῖτο που, ὡς ὑπέλλετο, ἐὰν μὴ προσελαμβάνετο ἐν αὐτῷ τῷ καταστήματι τοῦ ἀρχαίου φίλου του.

Ἐν τοῖς βάθεσι τῶν σχολείων συνδέονται οὐχὶ σπανίως φιλία στενότερα καὶ ἀδιάρρηκτοι, ἢ δὲ τῶν δύο νέων ἔχρονολογεῖτο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς μαθητείας των ἐν τῷ Βαρβακείῳ, οὕτινος τὰ μαθήματα διήκουσαν, ἐλθόντες ὁ μὲν Νικόλαος Κ. ἐκ Μασσαλίας, ὁ δὲ Πέτρος Λυγαρίδης ἐκ Πατρῶν, ὄπθον ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἶχε μετατεθῆ εἰς Ἀθήνας, ὑπέλληλος ὢν.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Γυμνασίου ὁ πρῶτος, ὅστις εἶχεν ἐλθῆ εἰς τὴν πρωτεύουσαν μόνον χάριν τῆς τελείας ἐκμαθήσεως

τῆς γλώσσης, ἀπῆλθεν εἰς Γαλλίαν, ἀνακληθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς του, ἐπιθυμοῦντος νὰ καταλίπῃ αὐτὸν διάδοχον ἐν τῷ ἐμπορικῷ οἴκῳ του, ὁ δὲ δεύτερος, ὡς ἐσημειώσαμεν ἀνωτέρω, ἐπέδῳθῃ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Νομικῆς.

Ὁ μετὰ τετραετῆ διαρκῆ φιλίαν καὶ συνοικήτην χωρισμὸς δὲν διέκοψε καὶ τὰς στενὰς σχέσεις τῶν δύο νεανιῶν, οὔτινες συχνότατα ἔγραφον πρὸς ἀλλήλους, αἱ δὲ ἐπιστολαὶ των πᾶσαι ἦσαν πλήρεις ἐκφράσεως στοργῆς καὶ ἀγάπης. Ἐν παρόδῳ ἀναφέρομεν ἐνταῦθα, ὅτι κατὰ τὴν διαρρέυσασαν πενταετίαν ὁ μὲν Νικόλαος Κ. εἶχε νυμφευθῆ, ἀμφότεροι δὲ οἱ φίλοι ἀπώλεσαν τοὺς πατέρας των.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν νομικῶν σπουδῶν τοῦ Πέτρου Λυγαρίδου, ἐγένετο σκέψις περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ, ὁ δὲ Νικόλαος Κ. ἔγραψεν αὐτῷ ὅτι, ἐὰν ἠσθάνετο κλίσιν πρὸς τὸ ἐμπόριον, ἠδύνατο μετὰ θύρρουν ν' ἀφροισθῆ εἰς αὐτόν, ὅστις ἢ θὰ τον παρελάμβανε παρ' αὐτοῦ ἢ θὰ συνίστα τὴν παραδοχὴν του ἐν ἐτέρῳ καταστήματι ἐν Μασσαλίᾳ, γαλλικῷ ἢ ἑλληνικῷ, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, κατέληγεν ἐν τῇ ἐπιστολῇ του, δέον νὰ θεωρῆ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ἐν ἣ θὰ ἐγένετο δεκτός με ἀνοικτὰς ἀγκάλας, ὡς ἰδικήν του, μέχρι τῆς καταλλήλου τοποθετήσεώς του. Ἄλλως δέ, προσέθετο, ἐπιθυμία αὐτοῦ διακαῆς ἦτο νὰ μὴ εὐρεθῆ ταχέως θέσις τοιαυτή, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ χερτάσωνται ἀλλήλους κατόπιν πενταετοῦς χωρισμοῦ.

Μετὰ τὴν παραλαβὴν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁ Πέτρος Λυγαρίδης δὲν εἶχεν ἀνάγκην πολλῶν σκέψεων. Διευθετήσας τὰ κατ' οἶκον ἐν Ἀθήναις, ἐπέβη τοῦ πρώτου ἀτμοπλοίου κατευθυνόμενος, ὡς εἶδομεν, εἰς Μασσαλίαν. Ἡ γενομένη αὐτῷ ὑποδοχὴ ἦτο ὄντως ἀνταξία τῆς φιλίας τῶν δύο νέων, ὁ Νικόλαος Κ. συνέστησεν αὐτὸν ἐν τῇ συζύγῳ του, ἧτις καὶ ἄλλως ἐγίνωσκε τὰς σχέσεις αὐτῶν, ὡς ἀδελφῶν.

Ἀληθῶς ὁ βίος, ὃν διήγεν ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ τοῦ φίλου αὐτοῦ ὁ Πέτρος Λυγαρίδης, ἦτο ὡς μέλους αὐτῆς. Συχνότατα, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ἀξιοθέατον εἶχεν ἡ Μασσαλία μόνος εἶτε συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ συζυγικοῦ ζεύγους. ὁ ξενιζόμενος ἔμενεν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐνῷ ὁ Νικόλαος Κ. κατεγίνετο εἰς τὰς ἐργασίας του, ἢ παραλαμβάνων τὴν νεαρὰν σύζυγον τοῦ φίλου του ἀπήρχετο εἰς ἐκδρομὰς ἢ ἐπισκεψεῖς γνωρίμων, μεθ' ὧν εἶχε σχετισθῆ καὶ οὗτος. Ἀδόλος τὴν καρδίαν ὁ νέος προσεῖδε τὴν γυναῖκα τοῦ ξενιζόντος αὐτὸν φίλου μετ' ἀφελείας καὶ ἀληθῶς ὡς ἀδελφὴν, ἐπιδοκιμάσας τὸ πολὺ, καὶ τοῦτο καθ' ἑαυτόν, τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ, διότι τῷ ὄντι ἡ Κυρία Κ. ἦτο νεαρωτάτη καὶ χαρίεσσα.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ ἐνυπάρχουσα κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς γνω-

οιμίας δειλή και φυσική συστολή, πρό πάντων μεταξύ άνδρός και γυναικός, εξηλείφето, αντικαθισταμένη υπό ειλικρινούς οικειότητος, τάχιστα δὲ κατηργήθη και ὁ ἐν ταῖς συνδιαλέξεσιν αὐτῶν ἐν χρήσει πληθυντικός ἀριθμός.

Ἐάν ὁ Πέτρος Λυγαριδῆς ἦτο πεποικισμένος διὰ πλειόνα; ὀξυδερκείας, ἢ, κάλλιον, ἐάν εἶχε μείζονα πείραν τοῦ κόσμου, θά παρετήρει ὅτι ἐνίοτε ἡ νεαρά γυνή κατείχεται υπό ἀνεξήγητου στενωφίας, ὅτε ἔμενον μόνοι, θά κατελάμβανεν αὐτὴν θεωροῦσαν αὐτὸν παραδόξως, ἐάν, προσέχων ἀλλαχοῦ, ἔστρεφεν αἴφνης πρὸς αὐτὴν τὸ βλέμμα.

Πρωίαν τινὰ ὁ Νικόλαος Κ. εἶχεν ἐξέλθῃ, ὡς συνήθως, λίαν ἐνωρίς, μεταβαίνων εἰς τὴν ἐργασίαν του, μεθ' ὧραν δὲ ὁ Πέτρος και ἡ Κυρία Κ. συνηντήθησαν ἐν τῷ ἐστιατορίῳ, ὅπου ἐλάμβανον καθ' ἐκάστην τὸν πρωινὸν μετὰ γάλακτος καφέν.

Κατόπιν ἀνταλλαγῆς ἀδιαφόρων τινῶν φράσεων,

— Παρετήρησες, Πέτρε, ἐν πρᾶγμα χθὲς τὸ βράδυ εἰς τὸ θέατρον; ἠρώτησεν αἴφνης ἡ Κυρία Κ.

— Τί πρᾶγμα, Μαρία; ὑπέλαθεν ὁ Πέτρος.

— "Ἐλα δά, μὴ κάμνης τὸν ἀνήξερον.

— Σὲ βεβαίῳ, δὲν παρετήρησα τίποτε.

— Σὲ συγκαίρω διὰ τὴν μυστικότητά σου; ἀλλὰ κάμνεις κακὰ νὰ μὴ φέρεσαι μαζύ μου ειλικρινῶς. Ἐγὼ δὲν σε ἑμοιάζω καθόλου, διότι, δὲν εἰξεύρεις. . . . σὲ ἠγάπησα ὡς ἀδελφόν.

— Δὲν εἶναι ἀνάγκη οὐδὲ νὰ σε εὐχαριστήτω διὰ τοῦτο, ὑπέλαθεν ὁ νέος μετὰ τινος συγκινήσεως, διότι τὸν συνετάρξαε πως ἡ ὑποτρέμουσα φωνὴ τῆς γυναικὸς τοῦ φίλου του. Μήπως και ἐγὼ δὲν συμπεριφέρομαι ἐδῶ, μαζῆ σας, ὡς ἀδελφός; Μήπως δὲν ἀγαπῶ τὸν Νικόλαον ὡς ἀδελφόν μου;

— Τὸν Νικόλαον και, ἀλλ' ἐμεῖς: Ἐμε θεωρεῖς ξένην.

— "Ἐχεις λάθος, Μαρία, σὲ βεβαίῳ, ἔχεις λάθος.

— Λοιπὸν μὲ ἀγαπᾷς και ἐμε κομματάκι, αἱ;

— "Ὅσον δύναμαι ν' ἀγαπήσω τὴν σύζυγον προσφιλοῦς φίλου.

— Τότε λοιπὸν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὴ παρετήρησες τὴν χθεσινὴν ἐν τῷ θεάτρῳ σκηνὴν, ἐξηκολούθησεν ἡ νεαρά γυνή. Ἐάν εἶχες ὀλίγον διὰ τὴν ἀδελφὴν σου ἐνδιαφέρον, βεβαίως θά παρετήρησες, προσέθηκε ἡ Μαρία μετὰ μείζονος συγκινήσεως.

— Τί συμβαίνει λοιπὸν; ἠρώτησεν ὁ Πέτρος, παραχθεις ἐπὶ μάλλον καὶ ὑποπτέων σοβαρόν τι.

— Ὁ Νικόλαος μὲ ἀπατᾷ, Πέτρε μου, ἀγαπητέ μου ἀδελφέ, ἀνεκράξεν ἡ Μαρία, σύρrouσα τὸ κάθισμά της πρὸς αὐτόν, και θέτουσα τὸν τρέμοντα βραχιόνά της ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ νεανίου.

— Ἀπατᾷσαι, Μαρία, ἀπατᾷσαι, ὑπέλαθεν ὁ Πέτρος. Χθὲς ἀκόμη ὁ Νικόλαος μὲ ὠμίλει περὶ τοῦ πρὸς σὲ θερμοῦ ἔρωτός του, περὶ τῆς εὐτυχίας του. . . .

— Εἶναι ὑποκριτής! ὦ Θεέ μου! φοβερός ὑποκριτής! Δὲν παρετήρησες εἰς τὸ γειτονικὸν μας θεωρεῖον μίαν ξανθὴν, δὲν εἶδες τὴν διαρκῆ ἀνταλλαγὴν βλέμμάτων, μειδιαμάτων! . . . Εἶσαι πολὺ ἀγαθός, φίλε μου, ἐάν τον πιστεύης.

— Περίεργον νὰ μὴ ἴδω τίποτε ἐγὼ, εἶπεν ὁ Πέτρος ἀπορῶν.

— Δὲν εἶδες βέβαια, δὲν εἶδες, διότι ἐσὲ δὲν σε τρώγει τὸ σκουλήκι, ἀλλ' ἐρώτησε ἐμεῖς. . . Ἐνόμιζα ὅτι ἐκαθήμεν στ' ἀγκάθια. Πιθανὸν και νὰ εἶδες, και νὰ μὴ μοῦ το λέγῃς, διὰ νὰ μὴ λυπηθῶ.

— Νά, πάλιν τὰ ἴδια, δὲν εἶδα τίποτε σοῦ λέγω.

— Δὲν εἶδες, διότι ἔχεις καλὴν ἰδέαν περὶ τοῦ φίλου σου, τὸν ὅποιον δὲν ἐγνωρίσας καλὰ μ' ὅλην τὴν φιλίαν σας. Μήπως εἶναι μόνον ἐκείνη ἡ ξανθὴ; . . . Πόσαι ἄλλαι ἀνά γε γυναῖκες τῆς ἐσχάτης τάξεως ἀπαρροῦσι τὴν ἀγάπην του ἀπ' ἐμεῖς;

— Μαρία, μὲ συγχωρεῖς, δὲν εἰξεύρεις τί λέγεις!

— Καὶ μὲ ἐνυμφεῦθῃ μὲ ἔρωτα, και λέγει ὅτι μὲ ἀγαπᾷ, ὁ Φεύστης, ὁ ἀπατεῶν! ἐξηκολούθησεν ἡ Μαρία μετὰ λυγμῶν. Σῶσέ με, Πέτρε μου, σῶσέ με! προσέθηκε στηριζούσα τὴν κεφαλὴν της ἐπὶ τοῦ στῆθους του.

— "Ἐλα, ἡσύχασε, φίλη μου, ἡσύχασε. Δὲν εἰξευρα ὅτι εἶσαι τόσοσιν ζηλότυπος, εἶπεν ὁ νέος, ἀπομακρύνων αὐτὴν.

— Ζηλότυπος! και βέβαια, ἀφοῦ ἔχω ἓνα ἄνδρα γυναικῶν πρώτης τάξεως.

— ἮΤί! ὁ Νικόλαος γυναικῶς! ἀνεκράξεν ὁ Πέτρος μετὰ θορυβώδους γέλωτος. Αὐτός, τὸν ὅποιον πάντες οἱ φίλοι ἐν Ἀθήναις ἐγνωρίσαμεν ἔργοντα χαρακτῆρα ὅπως ἐναντίον! Ἰσως ἡ Μασσαλία τὸν μετέβαλε... Πιθανόν... ἐπιθύρουν ὁ Πέτρος μετὰ τινος διασταλλοῦ.

— Βλέπεις; ἤρχιζες νὰ πείθεσαι!

— "Ὅχι δά, μὴ βιάζεσαι τόσοσιν.

— Βέβαια θά παρετήρησες και σὺ καθ' ὁδόν, ὅταν τυχόν τὸν συνοδεύης, μετὰ ποίας προσοχῆς, ποίου θερμοῦ βλέμματος παρατηρεῖ τὰς γυναῖκας. Τίς εἶδε, τί κάμνει, ὅταν πηγαίνετε εἰς ὠδινὸν τι καφενεῖον. Νά, δὲν εἶσαι και σὺ ἄνδρας, και μάλιστα ἀνυπάνδρος, διατὶ δὲν κάμνεις σὺν και αὐτόν και ἔχεις τὸ βλέμμα γλυκὺ και ἤρεμον.

— Μὰ οὔτε και εἰς τὸν Νικόλαον παρετήρησά τι τὸ ἀσύνηθες, σὲ βεβαίῳ.

— Μὲ εἶπες πρὸ ὀλίγου ὅτι μὲ ἀγαπᾷς ὡς ἀδελφὴν. Ὅσον και ἂν εἶσαι φίλος τοῦ συζύγου μου, ὅσον και ἂν τὸν ἀγαπᾷς, ἐμε πρέπει

νὰ ἀγαπᾶς περισσότερο, ἀφοῦ μὲ ὀνομάζεις ἀδελφὴν. Ἀνάλαβε λοιπὸν καθήκοντα ἀδελφοῦ πλησίον μου, ὑπερασπίσου με. . .

— Ἀλλὰ κατὰ τίνος, πρὸς Θεοῦ;

— Κατὰ τοῦ προδίδοντός με συζύγου μου.

— Μὰ αὐτὸ καταντᾷ μονομανία!

— Κάμε μου τὴν χάριν, Πέτρε μου. . . δὲν θ' ἀναλάβῃς δύσκολον ἔργον. . . ἐπιτίθει τον. . . καὶ ὅταν τὸν συλλάβῃς ἐπ' αὐτόφωρον, ἐπιπλήξέ τον καθὼς τοῦ πρέπει. Αἶ Πέτρε μου, θὰ τὸ κάμῃς δι' ἀγάπην τῆς ἀδελφούλας σου;

— Ὅσον δι' αὐτό, ἔσο ἡτυχος, θὰ τὸ κάμω μὲ ὄλην μου τὴν προθυμίαν.

— Ὡ, σ' εὐχαριστῶ! εἶπεν ἡ νεαρὰ γυνή, λαμβάνουσα αὐτὸν τῶν χειρῶν, καὶ ἀνένιζουσα διὰ βλέμματος ὑγροῦ καὶ ἐκπέμποντος φλόγα ἀσυνήθη, ἣν προσεπάθησε νὰ περιστείλῃ διὰ συγχοῦ κλεισίματος τῶν βλεφάρων.

Εὐνόητον ὅτι τὸ κατηγορητήριον τοῦτο τῆς Μαρίας ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν, οὐχὶ λίαν εὐάρεστον, τῷ Πέτρῳ. Εἶναι πράγματά τινα, ἅτινα δὲν πρέπει νὰ ἐξέρχονται τοῦ συζυγικοῦ θαλάμου, ὅσον ὅ πρὸς ὃν ἀνακοινοῦνται τυγχάνει στενωῶς συνδεδεμένους. Ἀλλ' ἀπέδωκε τὴν ἐξομολόγησιν ταύτην τὸ μὲν εἰς τὸ ζηλότυπον τῆς γυναικός, τὸ δὲ καὶ εἰς τὴν μεγάλην μετ' αὐτοῦ οικειότητα αὐτῆς.

Οὐχ ἦττον ἀπὸ τῆς ἐπιούσης ἤρξατο παρατηρῶν μετὰ προσοχῆς καὶ τὰ ἐλάχιστα κινήματα τοῦ Νικολάου, ὅστις οὐδὲ τὴν παραμικρὰν παρέσχεν αὐτῷ ἀφορμὴν. Μεθ' ἡμέρας τινὰς μόνος ἐπανέφερε τὴν οὐμίλιαν ἐπὶ τοῦ ἐπασχολήσαντος αὐτοῦς πρὸ τίνος θέματος. Εἶπε τῇ Μαρίᾳ, ὅτι οὐδὲν τὸ ὑποπτον παρετήρησεν ἐν τῷ φίλῳ του, ἐπιμένων ὅτι τὸν ἄδικεϊ.

— Μὴ βιάζεσαι, μὴ βιάζεσαι. . . τὸσον γρήγορα ἀπηλπίσθης; Εἶμαι βεβαία ὅτι θὰ τὸν συλλάβῃς, καὶ τότε. . . ὑπέλαβεν ἡ Μαρία. Τοιοῦτοι εἶσθε σεῖς οἱ ἄνδρες, ἐξηκολούθησε μετὰ τινος δισταγμοῦ, θέλετε πιστὴν ἀπὸ τὰς γυναῖκας ἐνῷ σεῖς οὐδὲ τὰς λογαριάζετε.

Καὶ προσεῖδεν αὐτὸν μετὰ βλεμματος θαρραλεωτέρου ἢ τὸ πρῶτον.

Ὁ Πέτρος μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐθεώρει τὴν γυναῖκα ταύτην ἀδιαφόρως· οὐδὲ σικιὰ ἐνόχου ἰδέας εἶχε διέλθῃ τοῦ νοῦ του. Καὶ ἦτο τοῦτο δυνατόν; Ἀλλὰ κατόπιν τῆς ἀνωτέρω συνδιαλέξεως στάσεις τινὲς οὐχὶ πολὺ ἀπέχουσαι τοῦ προκλητικοῦ, κλισίαι ἐπὶ τῶν ἔδρων σκανδαλώδεις πως, ἀνάσφουσι τῆς ἐσθῆτος τοιαυτῆς, ὥστε νὰ διαφαινῆται ὑπ' αὐτὴν πλέον ἢ ὅσον ἐπιτρέπεται νὰ ἰδῇ τις εἰς γυναῖκα ἄλλοτριαν, βλέμματα ἀόριστα καὶ βρεμώδη, οὐ μόνον ἐκέντησαν τὴν περιεργίαν του, ἀλλ' ἐκίνησαν

καὶ τὸ ἐνδιαφέρον. Ἦρξατο προσέχων εἰς τὴν παράδοξον ταύτην γυναῖκα. Ὁ νοῦς αὐτοῦ ἤρξατο δημιουργῶν ὑποθέσεις ἐπὶ ὑποθέσεων. Συλλογίζομενος ἐπὶ πολλὰς ὥρας, σταθμίζων τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ, ἐπειθέτο ὅτι ἔχει ἄδικον ὑποπτεύων τὴν σύζυγον τοῦ φίλου του.

— Ἐπὶ τέλους τί ἐπιλήψιμον εἶδον εἰς τὴν γυναῖκα αὐτὴν καὶ τὴν ἄδικῶν τόσον; ἔλεγε καθ' ἑαυτόν. Ἀφελῆς, καθὼς εἶναι, ἐπιδεικνύει πλέον τοῦ δέοντος πρὸς ἐμὲ οικειότητα.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνωτέρω σκέψις δὲν τὸν ἐπέθε, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐξιχνιάσῃ τὰ μύχια τῆς καρδίας τῆς γυναικὸς ἐκείνης, νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτῆς τῆς Σφιγγὸς τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος. Παρετήρει, ἐξήταξεν, ἀλλ' ἡ Μαρία ἐτήρει στάσιν ἀγάλλυτος.

— Εἶχον ἄδικον, ἐψιθύριζεν ὁ Πέτρος, εἶχον ἄδικον. Τὴν παρεξήγησα τὴν αὐτοχῆ.

Ἀλλ' ἤδη οὗτος ἐστενοχωρεῖτο ἐντὸς τῆς οἰκίας ἐκείνης· ἠγείρετο πρῶτ' καὶ ὑπὸ διαφόρους προφάσεις ἐξήρχετο ἐνωρίς, ἀποφεύγων νὰ λαμβάνῃ τὸν τακτικὸν κῆθον τοῦ καφέ. Κατήρχετο εἰς τὴν ἀγοιάν, διέτρεχε τὰς ὁδοὺς, εἰσῆρχετο εἰς τὰ καφενεῖα, ἀλλ' ἀκαταμάχητός τις δύναμις εἰλκυνεν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου ἐπανήρχετο Εὐρύσκαε τὴν Μαρίαν καταγινωμένην εἰς ἐργόζηρόν τι καὶ μόνον μετὰ τῆς συνήθους εὐπροσηγορίας εὐ ἡμένης δεσποίνης ἐρωτώσης αὐτόν:

— Διατ', Πέτρε, δὲν ἔμενες νὰ πάρῃς μαζὴ μου τὸν καφέ; Ὁ νέος ἐτραυλίζε δικαιολογίαν τινὰ, ἡρσυβρία, ἐταπεινοῦ τοὺς ὀφθαλμούς ἐνῷ ἡ Μαρία ἐτονθόρυζεν ἄσμά τι.

Ἐσπέρην τινὰ ἐπανήρχετο ἀργὰ εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ τοῦ φίλου του. Ἡ Μαρία, ἀκούσασα κρότον βηματίων ἐπὶ τῆς κλίμακος, ἔδραμε πρὸς προὔπαντήσιν των. Ὁ Νικόλαος εἰτῆλλε πρῶτος εἰς τὸν διάδρομον, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Πέτρου, ὅστις αἰφνης ἠσθάνθη περιβαλλομένην τὴν ὄσφυν του ὑπὸ βραχιόνος. Ἦτο ἡ Μαρία, ἣπερ εἶχε μείνῃ τελευταία, ὑποκρινομένη ὅτι κλείει τὴν θύραν. Ὁ νέος δι' ἐπιτηδείου στροφῆς ἀπηλλάγη τῆς τολημηρᾶς ἐκείνης περιπέψεως, περιβεγόμενος ὑπὸ ψυχροῦ ἰδρώτος. Εὐτυχῶς ὁ φωτισμὸς τοῦ διαδρόμου ἦτο ἀνεπαρκής, καὶ οὐδεὶς εἶδε τὴν ταραχὴν του. Ἐδραμεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπως δῆθεν ἀποβάλλῃ τὸν ἐπενδύτην του, πράγματι δὲ ὅπως συνέλθῃ.

— Ὡ Θεέ μου! ἐψιθύρισε, ρίπτων τὸν πῖλον ἐπὶ τῆς κλίνης του. Ὡρρία, τῇ ἀληθείᾳ, ἀδελφῆ! . . . Τί ἐξήτουν, ἐδῶ, εἰς Μασσαλίαν; . .

Δῆλθε νύκτα ἀνήσυγον καὶ περτωδῆ. Ὁ νοῦς αὐτοῦ περιεπλανᾶτο ἀπὸ συλλογισμοῦ εἰς συλλογισμόν, ἀπὸ γνώμης εἰς γνώμην περὶ τοῦ πρακτέου. Φωνή τις ἐνόμυλος ὑπηγόρευεν αὐτῷ ὅτι τὸ

ἀπόλυτον καθῆκον ἀπήγει νὰ καταλίπη πάραυτα τὴν οἰκίαν ἐκείνην, νὰ καταλίπη τὴν Μασσαλίαν. Καθ' ἣν ὁμως στιγμὴν διελογίζετο ν' ἀποφασίσῃ τοῦτο ὀριστικῶς, ἐν τῷ ἀμυδρῷ σκιόφωτι τῆς νυκτερινῆς λυχίας διέκρινε χάριεν ἰνδαλμα κομψῆς γυναικός, προσκειδισώσης αὐτῷ γοητευτικῶς, περιβεβλημένης εὐρύν κοιτωνίτην ἐκ μουσελίνης, ὑπὸ τὰς καλλιτεχνικὰς καὶ πλήρεις ἀρμονίας πτυχᾶς τοῦ ὁποίου ἐμαντεύοντο σάρκας λευκαὶ καὶ τορευταί. Καὶ ἐν τῇ ἡμιγεργηγόρσει, ἐν ἣ διατέλει, ὅτε ὁ νοῦς δὲν λειτουργεῖ διαυγῆς, ἐγέλα με τὴν ἰδέαν τῆς ἀναχωρήσεως, ψιθυρίζων: — Τί κακὸν τάχα θὰ συμβῆ, ἐὰν μείνω; Γνωρίζω τὸν χαρακτήρα μου. . . Δὲν εἶμαι ἱκανὸς νὰ διαπράξω ὅσπονόν τι.

Με τὴν ἀνεμοζάλλην ταύτην ἐν τῷ κρανίῳ εὖρον αὐτὸν ἡ πρωΐα. Ἠγέρθη με ἐρυθροὺς τοὺς ὀφθαλμούς καὶ σχεδὸν κλονούμενος. Ἐβρέξε τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κεφαλὴν διὰ συροῦ ὕδατος καὶ ἐνεδύθη, ἀλλ' ἐπὶ πολλὴν ὥραν δὲν ἐτόλμα νὰ ἐξέλθῃ τοῦ δωματίου. Ἐπὶ τέλους ὁμως εἶδεν ὅτι δὲν ἦδύνατο νὰ πράξῃ ἄλλως. Εὐτυχῶς ὁ Νικόλαος εἶχεν ἀναχωρήσῃ, τοῦτο δὲ ἀπέδωκεν αὐτῷ ὀλίγον θάρρος. Εἶδε τὴν Μαρίαν ἀπαθῆ καὶ περιποιημένην αὐτὸν μετὰ τῆς συνήθους εὐπρεπείας. Ἐπρογευμάσασαν σχεδὸν σιωπηλοί, ἐνόησε μόνον ἀνεπιζόντας ἀλλήλους. Ἀντιγλάξαν μόνον κοινὰς τινὰς καὶ τετριμμένας φράσεις, ἀμώτεροι δὲ ἀπέφυγον ν' ἀναφέρωσι περὶ τοῦ ἐσπερινοῦ ἐναγκαλισματος, ὅπερ ἦτο ἀπόρροια τοῦ θάρρους, ὅπερ παρέχει συνηθέστατα τὸ σκότος.

Ὅτε ὁ Πέτρος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν περὶ τὴν μεσημβρίαν, δὲν εἶδε τὴν Μαρίαν, εὖρε δὲ τὴν ὑπηρετρίαν.

— Κύριε, τῷ εἶπεν αὐτῇ, ἡ κυρία με διέταξε νὰ μεταφέρω τὸ κρεβάτι σας εἰς ἄλλο δωμάτιον.

— Διατί; ἠρώτησε περίεργος ὁ Πέτρος.

— Διότι τῆς εἶπατε, λέγει, ὅτι αὐτὸ ποῦ ἐκοιμᾶσθε ἔχει κοριούς, οἱ ὅποιοι σὰς ἐνοχλοῦν, ὑπέλαθεν ἡ ὑπηρετρία.

— Ἄ, ναί! ἀλλὰ δὲν ἔπρεπε ν' ἀνησυχήσῃ διὰ τόσον μικρὸν πρᾶγμα, εἶπεν ὁ Πέτρος, μὴ ἐννοῶν τίποτε ἐκ τῆς μεταβολῆς ταύτης, ἀλλ' ὑποθέτων ὅτι κατὰ ὑπεκρύπτετο ἐν αὐτῇ. Ἐχαριστῶ διὰ τὴν φροντίδα.

Ἄλθῃως δὲ μόλις ἀντηλλάγησαν αἱ ἀνωτέρω λέξεις, ἡ κυρία ἐπεφάνη ἐξεργασμένη τοῦ δωματίου τῆς. Ὁ Πέτρος ἠτοιμάζετο νὰ τὴν ἐρωτήσῃ τί ἐσήμαινεν ἡ μετακόμισις αὐτῇ, ὅτε ἠκούσθησαν τὰ βήματα τοῦ συζύγου ἐρχομένου διὰ τὸ γεῦμα.

Διαρκοῦντας αὐτοῦ, ὁ Νικόλαος Κ. ἦτο εὐθυμότατος, διότι, καθ' ἃ ἔλεγεν, εὐρίσκοντο εἰς τὰς παραμονὰς τῆς τοποθετήσεως τοῦ Πέτρου ἐν ἐπικερδεστάτῃ θέσει. Ὀλίγα μόνον ὑπέλειποντο δυσιο-

λίας, αἵτινες ταχέως ἤλπιζε νὰ ἀρθῶσι, μετὰ ταῦτα δὲ θὰ ἔζων ἡσυχαι πλέον ἐντελῶς, πάντοτε μετὰ ἑαυτοῦ, διότι κατ' οὐδένα λόγον ἐνόηε νὰ κατοικήσῃ ὁ Πέτρος ἀλλαχοῦ. Ὁ νέος ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ, ἐνῶ ἀκτίνας χαρᾶς ἐξέπεμπον οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Μαρίας. Μετὰ τ' ἀνωτέρω καὶ κατόπιν μικρᾶς ἀναπαύσεως, ὁ Νικόλαος Κ. ἀπῆλθεν εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἐνῶ ὁ Πέτρος ἀπέσπετο εἰς τὸ νέον αὐτοῦ δωμάτιον, ὅπως ἡσυχᾶσῃ. Κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ἀγρυπνίας τῆς προηγουμένης νυκτός, ἐροφθῆ ἐπὶ τῆς κλίνης, ἀλλὰ μάτην. Ἡ ταραχὴ καὶ ἡ αγωνία του ἐξηκολούθουν αἱ αὐταί.

Ἡ φρόνησις καὶ τὸ καθῆκον καὶ πάλιν ὑπήγγόρευσαν αὐτῷ νὰ καταλίπη τὴν οἰκίαν ἐκείνην, ἐν ἣ, καίτοι ἀκουσίως, ἐκινδύνευε νὰ ἐμβάλῃ ἢ μᾶλλον ἐνέβαλε τὸν ἀπελπισμὸν καὶ τὴν θλίψιν· ἀλλ' ὁ πειρασμὸς ἦτο μέγας. Ἐνόμιζεν ὅτι δὲν ὤφειλε νὰ θυσιάσῃ τὸ μέλλον του, τὴν προαγωγὴν του ἐνεκεν ἀνοήτων φθῶν, διότι ἐφαντάζετο ὅτι εἶχεν ἰσχυρὸν χαρακτήρα, ὅτι θὰ ἦδύνατο νὰ κατανηκίησῃ τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ του ἀρξάμενον νὰ βλαστήνῃ αἰσθημα, ὅτι δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ πράξῃ τι ἀντικείμενον πρὸς τὴν τιμὴν καὶ τὴν φιλοξενίαν. Διὰ τῆς λογικῆς καὶ τῶν συμβουλῶν τὸ πρῶτον, ἐν ἀποτυχίᾳ δὲ διὰ τῆς δῆθεν συμπετοχῆς τοῦ αἰσθηματος ἐπέθετο ὅτι θὰ ἦδύνατο νὰ καταπραύνη τὴν σφλόα, ἥτις κατέκαιε τὴν Μαρίαν. Οὐδόλως ἐσυλλογίζετο ὅτι ἡ λογικὴ ἤρατο ἐγκαταλείπουσα αὐτόν, καὶ ὅτι ὁ ἴδιος εἶχεν ἀνάγκην συμβουλῶν. Οὕτω διατάζων καὶ ἀντιβάλλων, κατέλιπε τὴν κλίνην, νομίζων δὲ ὅτι, ἐὰν ἐπιδίδετο εἰς οἴονει παρασκευᾷ πρὸς ἀναχώρησιν, καθησύχαζε τὴν ἐξανισταμένην συνείδησίν του, ἔστρε πρὸς ἑαυτὸν τὸ μικρὸν ἐκ βύσσης ὀδοιπορικὸν κιβώτιόν του, καὶ ἀνοίξας αὐτὸ ἐτοποθέτει καταλλήλως τὰ ἐν αὐτῷ πράγματά του. Ἄλλὰ καὶ τοῦτο βραδέως. Πρὸς διευθέτησιν τοιοῦτου μικροῦ κινωπιδοῦ βεβαίως δὲν ἀπρετέτο πολλὴ ὥρα, ἀλλ' ὁ Πέτρος ἐκινδύνευε νὰ καταστήσῃ αὐτὸ ἴσθον Πηνελόπειον. Πάντοτε ἡ πάλῃ τοῦ νοῦ πρὸς τὴν καρδίαν παρέχει τοιαύτας ἡθικὰς παλιρροίας. Εὐρύν τέλος ἐντὸς αὐτοῦ συλλογῆν φωτογραφικῶν διαφόρων ἐποχῶν, ἤρατο ἐπιθεωρῶν αὐτάς, ὅτε, ἀνοίγεισθς ἡρέμα τῆς θύρας, εἰσῆλθεν ἡ Μαρία.

— Τί κάμνεις τόσην ὥραν ἐδῶ; τὸν ἠρώτησε μειδιῶσα.

— Καταγίνωμαι εἰς τὸ νὰ τακτοποιῶ τὰ πράγματά μου, ὑπέλαβεν ὁ νέος.

— Διατί; ἠρώτησεν ἐκ νέου ἡ γυνή, ὡχρῶσα ἐλαφρῶς, διότι ἐνόησεν ὅποια πρόθεσις ὑπεκρύπτετο ἐν τῇ ἀπαντήσῃ τοῦ Πέτρου.

— Νά, ἔτσι. ἀπεκρίθη οὗτος, καὶ ἐγὼ δὲν εἰςξέρω πῶς μοι ἐπῆλθεν αὐτῇ ἡ ἰδέα.

— Μπα, τί ώραῖαι φωτογραφίαι εἶναι αὐταί! ἀνεφώνησεν αἰφνης ἡ Μαρία. Νά τὰς ἰδῶ.

— Ἐχετε ἀπὸ ὅλας σχεδόν, διότι σὰς ἔστειλα πάντοτε

— Ναί, ἀλλὰ τοιαύτην δὲν ἔχωμεν, προσέθηκεν ἡ Μαρία, κρατοῦσα μίαν ἐξ αὐτῶν. Εἶναι ἡ μᾶλλον συμπαθητικὴ.

— Ἴσως διότι τὴν ἔκαμα κατόπιν ἀσθενείας, εἶπεν ὁ Πέτρος.

— Ἄ, αὐτὴν θὰ τὴν κρατήσω.

— Ὅχι, σὲ παρακαλῶ, Μαρία. Ἐγώ, ὡς βλέπεις, τὴν μοιμανίαν νὰ κρατῶ σειρὰν φωτογραφίων μου διαφόρων ἡλικιῶν καὶ ἐποχῶν. Ἄν μού τὴν πάρης, θὰ χαλάσῃς τὴν συλλογὴν μου.

— Τί λόγος! Μὲ θεωρεῖς κατωτέραν μιᾶς φωτογραφίας;

— Ὦ, ὄχι, ἀλλὰ . . .

— Δὲν ἔχει ἀλλὰ, τὴν κρατῶ δι' ἐμὲ μόνην αὐτὴν τὴν συμπαθῆ εἰκόνα σου. Θὰ τὴν φέρω πάντοτε ἐδῶ, εἶπεν ἡ Μαρία.

Καὶ συγχρόνως ὑπανοίξασα τὸν στηθόδεσμόν της, οὐχὶ ὁμως καὶ τὸσον ταχέως, ὥστε νὰ μὴ ἀποκαλυφθῶσι καὶ οἱ ἐν αὐτῷ περικλειόμενοι θησαυροί, ἔθηκεν αὐτὴν ἐντὸς τοῦ στήθους της.

— Πιστεύω ὅτι θὰ εἶναι μᾶλλον ἐυχαριστημένη ἐδῶ μέσα παρὰ εἰς τὸ πέσινον κιβώτιόν σου, προσέθηκεν.

— Ἄ, Μαρία! νὰ εἰξευρεῖς! ἀνεφώνησεν ὁ Πέτρος ἐγειρόμενος, σφίγγων τοὺς κροτάφους του, καὶ ἀπομακρυνόμενος αὐτῆς.

— Τὸ εἰξεύρω, τὸ εἰξεύρω, ὑπέλαθεν αὐτὴ δραττομένη αὐτὸν ἐκ τοῦ φορέματος, καὶ προσπαθοῦσα νὰ τὸν σύρῃ πρὸς ἑαυτήν. Εἰξεύρω, ἐνόησα ὅτι ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐλευσεώς σου με ἀγαπᾶς καὶ ὅτι μόνον τὸ φοβερόν καθήκον σὲ ἠνάγκαζε νὰ φέρεσαι πρὸς ἐμὲ ἀπαθῶς καὶ ψυχρῶς. Δὲν εἶνε ἀλήθεια; Τοῦτο παρέσυρεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἐμὲ καὶ σὲ ἡγάπησα θερμῶς, παραφόρως.

— Ὁρῶμαι εἰς τὸν Θεόν, εἰς τὴν τιμὴν μου, τὴν ὁποίαν κινδυνεύω νὰ χάσω, ὅτι δὲν ἔχεις δίκαιον, ὅτι σὲ ἐθεώρουν ἀιαφόρους, καὶ ὡς γυναῖκα με τὴν ὅποιαν οὐδέποτε ἐφантаζόμην ὅτι θὰ φθάσω εἰς τὸ σημεῖον, εἰς τὸ ὅποιον ἤδη εὐρίσκουμαι.

— Λοιπὸν τώρα με ἀγαπᾶς; αἶ; εἶναι ἀλήθεια ὅτι με ἀγαπᾶς; ἀνεκράξεν ἡ γυνὴ, σύρουσα τὸν νέον μᾶλλον πλησίον της.

— Ποῖος σοὶ το εἶπε;

— Πέτρε μου, ἀκόμη αὐτὸ τὸ ἀποτρόπαιον καθήκον; ἀκόμη ἡ ἀνόητος αὐτὴ τιμὴ; ἐψέλλιζεν ἡ δύστηνος γυνὴ τρέμουσα σύσσωμος καὶ παρασύρουσα τὸν νέον πρὸς ἀνάκλιτρον. ἐφ' οὗ κατέπεσον ἀμφότεροι ἄνοιχοι καὶ παραλελυμένοι. Εἶμαι ἰδική σου, ὅλη ἰδική σου, ἐξηκολούθησε παραληρούσα καὶ θέτουσα τὰ χεῖλη εἰς τὸ σὺς τοῦ Πέτρου, γώσαντος τὴν κεφαλὴν του μεταξὺ δύο προσκεφαλαίων. Κάμε με ὅ,τι θέλεις; . . . ἐνοεῖς; . . . ὅ,τι θέλεις . . .

Δὲν ἔχω τέκνον . . . Ὁ σύζυγός μου, ἐξαντληθεὶς ἐκ τῶν καταχρήσεων, κατεδίκασεν ἑαυτὸν . . . ἐσύρσεν εἰς τὸ σὺς τοῦ ἀποκαμνόντος ἐκ τῆς πάλης νεανίου δι' ὄσης εἶχε γλυκυτέρας φωνῆς.

— Παῦσος, σιώπα λοιπὸν, μάγισσα! ἀνεκράξεν ὁ Πέτρος ἀναπηδῶν ἐκ τῆς θέσεώς του· δὲν βλέπεις ὅτι μόλις κρατοῦμαι;

— Διὰ νὰ ἐνοήσῃς πόσον σὲ ἀγαπῶ, ἄκουσε. Ἡμεῖν βεβαία ὅτι τὰς νύκτας θὰ ὑπέφερες μαρτύρια κοιμώμενος πλησίον τοῦ κοιτιῶνός μας, ὅστις χωρίζεται ἀπὸ τὸ δωμάτιόν σου διὰ λεπτοῦ μεσοτοίχου. Εὐρύσα πρόφασιν τὰ νυκτερινὰ ζωῦσα, μετεκόμισα τὴν κλίνην σου ἐδῶ, διὰ νὰ εἶσαι ἡσυχώτερος. Βλέπεις, ἐνοεῖς πότον προβλεπτικὴ εἶναι ἡ ἀληθῶς ἀγαπῶσα γυνὴ; Πέτρε μου, με ἀγαπᾶς τὸ εἰξεύρω, τὸ βλέπω, ἔλα κάθησε πλησίον μου. Ἐλα, δός μου τὸ χεῖρ σου ἐδῶ.

Καὶ ὁ νέος ὡς μηχανὴ ἄψυχος τῆ ἔτεινε τὴν χεῖρα, ἣν ἡ Μαρία κατησπᾶσθη. Σύρουσα δὲ αὐτὸν πρὸς τὸ ἀνάκλιτρον καὶ τοποθετοῦσα αὐτὸν πλησίον της.

— Πέτρε. Πέτρε μου, σὲ ἀγαπῶ. ἐλυθίριζε λιπόψυχος καὶ περιβάλλουσα αὐτόν. Εἶμαι ἰδική σου, ὅλη ἰδική σου. . .

Καὶ ἀνακλίναςα τὴν κεφαλὴν ἐκλείσε τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁ Πέτρος ἐθεώρει αὐτὴν διὰ βλέμματος μεσοῦ οἴκτου ἀμα καὶ στοργῆς. Ὅ,τι εἶχεν ἐνώπιόν του δὲν ἦτο ἔρωσ, ἦτο πάθος, παραφορά, μανία.

Αἰφνης ἡ ταλαίπωρος γυνὴ, ὡσεὶ ἠλεκτριθεῖσα, ἀνοίγει τὰς ἀγκάλας, καὶ περισφίγγουσα τὸν Πέτρον ἐν αὐταῖς, τὸν ἐκάλυψε δι' ἀσπασμῶν, ἐνῶ ἡ κόμη της λυθεῖσα περιέβαλλε τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὤμους τοῦ νέου. Ὁ ἐντιμος ἀνὴρ ὑπεχώρησεν ἐνώπιον τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Πέτρος, ὡς εἶχε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς γυναικός, κατεφιλήσεν αὐτό.

Ἄλλ' ἡ στιγμιαία αὐτὴ ἀδυναμία δὲν διήρκεσε πολὺ. Ἀποσπασθεὶς βίᾳ τῶν ἀγκαλῶν τῆς γυναικός, ἐρρίφθη ἐκτός τοῦ δωματίου κλονούμενος. Δὲν ἠθέλησεν ἡ πτώσις του νὰ γίνῃ τελεία. Φθᾶς εἰς τὴν θύραν ἔστη μικρὸν, προσπαθῶν νὰ συνέλθῃ, μετὰ τούτο δὲ διευθύνθη πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ φίλου του.

Προσῆλθεν εἰς αὐτὸν ὅσον ἡδύνατο φαιδρότερος καὶ τῶ ἀνήγγειλεν ὅτι τὴν ἐσπέραν ἐκείνην δὲν ἔπρεπε νὰ τὸν περιμένωσι, διότι μετὰ τιῶν ὁμηλικίων ἠ ἀπήργετο εἰς ἐκδρομὴν. Ἐπεθύμει ν' ἀποφύγῃ πᾶσαν συνάντησιν μετὰ τῆς ἀγαπωμένης γυναικός, ὅπως σκεφθῆ ἀνετώτερον περὶ τῆς καταστάσεως. Ἀπογαιρετίσας δὲ τὸν Νικόλαον, ἀνεζήτησεν ἀποκεντρὸν τὸ ἐνοδοχεῖον, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης τυχόν γνωριμῶν συναντήσεως.

Διῆλθεν, ὡς ευνόητον, νύκτα παραχόδη καὶ ἀνήσυχον, φοικίῶν πρὸ τοῦ κινδύνου, ὃν μόλις κατώρθωσε νὰ ἀποφύγῃ, καὶ τοῦτο οὐχὶ ἐντελῶς ἀμίαντος.

Τὴν ἐπομένην δὲ ἐδήλωσε ῥητῶς καὶ ἀμετακλήτως εἰς τὸν φίλον του ὅτι ἀναχωρεῖ εἰς Ἀθήνας, μεταβαλὼν γνώμην καὶ σκοπῶν νὰ ἐπιδοθῆ εἰς τὸ δικηγορεῖν. Εἰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ Νικολάου Κ. ἀντέταξεν ἄρνησιν ἐπίμονον, ἰσχυριζόμενος ὅτι δὲν ἐπλάσθη διὰ τὸ ἐμπόριον.

Ὅταν τὴν μετημβρίαν ἤκουσε τοῦτο, ἡ Μαρία ἐταράχθη προφανῶς καὶ χωρὶς νὰ δυνήθῃ νὰ καταστείλῃ τὴν συγκίνησιν τῆς,

— Πῶς, ἀπροσδοκῆτως μᾶς φεύγεις, Πέτρε; ἐψέλλισαι μόνον.

— Ἐξήντηλα ὅλα μου τὰ ἐπιχειρήματα, ὑπέλαθεν ὁ σύζυγός, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχα νὰ τὸν κάμω νὰ μεταβάλῃ γνώμην. Ἐὰν τὸν καταπέισθς σύ, Μαρία μου, μεγάλην θά σοι ὀφείλω χάριν.

Οἱ δύο νέοι προσεῖδον ἀλλήλους ἐρυθροῖωντες ἐλαφρῶς.

— Θὰ προσπαθῆσω, εἶπεν αὐτῇ μετ' ἀδιαφορίας.

— Λοιπὸν σὰς ἀφίνω, προσέθηκεν ὁ σύζυγός, καὶ εἶθε τὸ ἐσπίρας νὰ μάθω τι εὐχάριστον.

Ἡ Μαρία, συνοδεύσασα αὐτὸν μέχρι τῆς κλίμακος, ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον.

— Τί εἶναι αὐτά, Πέτρε; ἠρώτησε μεθ' ὀρυγῆς. Μὲ τὰ σωστά σου ἀπεφάσισεις νὰ με ἀφήσῃς;

— Μὴ ὀργίζεσαι, Μαρία μου, ὑπέλαθεν οὗτος. Σκέφθητι ἀπαθέστερον. Ἄλλη διεξόδος δὲν ὑπάρχει.

— Εἶσαι δειλὸς καὶ ἀνανδρός, ἀσπλαγχνὸς καὶ ἀνοικτίρμων!

— Οὕτω νομίζεις;

— Ναι, δειλός, διότι φοβεῖσαι μὴ συλληφθῆς. Δὲν ἔχεις τὸ ἰδικόν μου θάρρος, καὶ εἶμαι γυνή! Νὰ μὲς συλλάβῃ εἶναι ἀδύνατον· ἀλλὰ καὶ ἂν μὰς συλλάβῃ, τί; Θὰ το εἶπω καθαρά, δὲν τὸν ἀγαπῶ, διότι διὰ τῶν προδοσιῶν του κατέστη ἀνάξιος τῆς ἀγάπης μου. Εἶσαι ἀνανδρός, ἀσπλαγχνὸς καὶ ἀνοικτίρμων, διότι θὰ με ἀφήσῃς τηκομένην καὶ ἀπέλιπδα, διότι θὰ με φρονέυσης, Πέτρε μου.

— Μαρία, συνέλθε. Ὅσα μοὶ λέγεις εἶναι παραφορὰ στιγμιαία. Μ' ἀποκαλεῖς ἀνανδρὸν καὶ δειλόν, ἐνῶ τούναντιόν ἐγὼ νομίζω ἑμαυτὸν γενναῖον, διότι μοιγῶ παλαιῶν νὰ καταβάλω τὴν ἀφαιροῦσαν τὸν νοῦν μου γοητείαν σου. ὦ, συλλογίσθητι, Μαρία μου, τὴν κατόπιν τῆς ἀκαριαίας ἡδονῆς φοβερὰν καὶ ἀνωφελῆ μεταμέλειαν, συλλογίσθητι τὴν ἀκατονόμηστον προδοσίαν καὶ συνέλθε. . .

— ὦ Πέτρε, Πέτρε, πάντα ταῦτα εἶναι μάταια. Διατί νὰ μὴ σὲ γνωρίσω, πρὶν ὑπανδρευθῶ; Οὐδὲν ἄλλο συλλογίζομαι πλὴν τῆς προθεσινῆς μακροχρόνιου. Τί ἦ, τὸ ἐκεῖνο, Θεέ μου, τί ἀνεκλάλητος εὐδαιμονία, ὅτε εὐρισκόμενος εἰς τὰς ἀγκάλας μου ἐστήριξες τὴν κεφαλὴν σου ἐπὶ τοῦ στήθους μου! Ἀπερίγραπτος φρικίασις διέτρεχε τὸ σῶμά μου καὶ ἡδονὴ ἀνέκφρατος ἐτάρασσε τὰ μέλη μου.

— Διὰ τὸν Θεόν, Μαρία, μὴ μου ἐνθυμίζῃς τὴν ὀλεθρίαν ἐκείνην στιγμὴν. Μὲ κάμνεις νὰ βδελύσσωμαι τὸν ἑαυτὸν μου διὰ τὴν ἀδυναμίαν μου.

— Ἐλα, Πέτρε μου, ἔλα ἐδῶ! ἀνέκραξεν ἡ Μαρία ἀνοίγουσα τὰς ἀγκάλας, ἔλα, στήριξε τὴν κεφαλὴν σου καὶ πάλιν εἰς τὸ στήθος μου αὐτό. Προσκόλλησε καὶ πάλιν τὰ φλέγοντά σου χεῖλη, ἅτινα θ' ἀνεύρωσι τὰ ἴχνη τῶν προθεσινῶν φιλημάτων σου.

— Ὅχι, Μαρία, εἶπεν ὁ Πέτρος. Δὲν θ' ἀμαρτήσω καὶ τὸ δεύτερον. Δὲν εἰσῆλθον ἐδῶ μέσα διὰ νὰ ἐνσπείρω τὴν ἀτιμίαν, νὰ καταστήσω φίλον προσφιλῆ τὸν δυστυχεστάτον τῶν ἀνθρώπων, ἔστω καὶ ἐν ἀγνοίᾳ του. Προχθές ἤμην ἀληθῶς παράφρων, καὶ δὲν ἤξευρα τί ἐπραττον.

— Ἐγὼ τοῦ ὀμιλῶ περὶ ἔρωτος θερμοῦ, καὶ αὐτὸς φλυαρεῖ περὶ καθηκόντων καὶ ἀτιμίας. Καὶ ὑπάρχει ἀτιμία ἐν τῷ ἔρωτι; Ἐλα μὴ γίνεσαι ἀνόητος. Μὴ ὀμιλῆς περὶ ἀμαρτίας, διότι ἡμάρτησες ἤδη, εὐφραδὴς εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Τὸ κατὰ δύναντον ἀμάρτημα δὲν διαφέρει τῆς ἔργῳ ἀμαρτίας, καὶ σὺ ἡμάρτησας κατὰ θέλειαν, ἡμάρτησας, ἐξηκολούθησεν ἡ Μαρία, ἐπικαλουμένη τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐπιχειρήμα.

— Ἴσως ἔχεις δίκαιον, Μαρία, ἀλλὰ δὲν εἶναι τὸ αὐτό. Ἐν μόνον ἄθῳ φίλημα, ἄθῳ τινι φιλήματα. . .

— Ἀθῶν φίλημα, ἀθῶα φιλήματα! ἀνέκραξεν ἡ Μαρία εἰρωνικῶς. Καὶ ἦσαν ἀθῶοι οἱ ἐναγκαλισμοὶ ἐκεῖνοι, ἐκεῖνη ἡ φλέγουσα ἀναπνοή, ἧς ἡ θερμότης διέτρεξε τὰς φλέβας μου, ὁ τρόμος τῶν μελῶν σου. ἦσαν ἀθῶα πάντα ταῦτα; Μὴ εἶσαι μωρός.

— Ἄ, γόησά, ἄ, μάγισσα! εἶπεν ὁ Πέτρος, πόσον εἶσαι εὐγλωττος, πόσα ὀ ἔρωσ σοὶ παρέχει ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα! Ἄλλὰ δὲν θὰ με παρασύρῃς, ὄχι! Ἄς ἀνακαλύψῃ ἐπὶ τέλους ὁ ἀτυχῆς μου φίλος τὰ ἴχνη τῶν ἀσπασμῶν μου, περὶ ὧν ὀμιλήσας, ἐπὶ τοῦ στήθους σου, ἂν δύναται. Ἄλλ' ἄλλα ἴχνη θλιβερά καὶ φοβερά, τὰ ὅποια τὸ ἀκαταλόγηστον πάθος σου ζητεῖ παρ' ἐμοῦ, σοὶ τὸ ὀρκίζομαι, τὸ ὀρκίζομαι εἰς τὴν ἱερὰν φιλίαν του, δὲν θὰ κατορθώσῃς νὰ με καταπέισθς ν' ἀφήσω ὄπισθέν μου.

— Πέτρε, ἀνέκραξεν ἡ Μαρία σχεδὸν μετ' ὀρυγῆς, Πέτρε! Τὸ τελευταῖον σὲ ἱκετεύω! Μὲ κατεζητυτέλισες!

— ὦ, ὄχι, Μαρία, ὄχι, θὰ ἔλθῃ ἐποχὴ, καθ' ἣν θὰ με εὐγνωμονῆς. Ἄλλὰ σὲ ἀγαπῶ! . . . σὲ ἀγαπῶ! . . . ἐξηκολούθησεν ὀρμῶσα πρὸς αὐτὸν με ἀνοικτὰς ἀγκάλας, εἶμαι παράφρων ὑπὸ ἔρωτος!

Πλὴν εἰς ἀπωθητικὴν κίνησιν τῆς χειρὸς τοῦ νέου ἐσταμάτησεν, ὀλίγον δὲ καὶ κατ' ὀλίγον, ὥστε ἡ χεῖρ ἐκεῖνη τὴν ἀπὸ ἀληθῶς, ὑποχωροῦσα κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρον σπητηλῆ κα,

ἄφωνος. Καλύψασα δὲ τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν παρεδόθη εἰς λυγμούς καὶ παράπονα κατὰ τοῦ νέου, νύξαντα τὴν καρδίαν του μέγχι βαθυτάτης συγκινήσεως.

Ὁ Πέτρος ἀπεπειράθη νὰ τὴν παραμυθίσῃ, ἀπευθύνων αὐτῇ λόγους τινὰς παραινετικούς. Ἐπεκαλέσθη τὸ θῆρος της, τὸ πρὸς τὸν σύζυγον καθῆκον. Αἴφνης ἡ Μαρία ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ θεωροῦσα αὐτὸν διὰ βλέμματος ἀγριωποῦ·

— Μὴ χάνῃς τοὺς χρυσοὺς σου λόγους, τῷ εἶπεν, ἐθεραπεύθην. Ἀληθῶς ἤμην μωρὰ καὶ ἡλιθία, παραδοῦσα τὴν καρδίαν μου εἰς ἄνδρα τοῦ φουράματός σου. Σιωπῇ! . . . Δὲν θέλω νὰ σε εἰξεύρω. Πότε ἀναχωρεῖς, ἄβριον; Ὑπαγε, φύγε! ἐὰν εἶναι δυνατὸν καὶ σήμερον ἀκόμη, τώρα αὐτὴν τὴν στιγμήν!

— Θὰ χωρισθῶμεν λοιπὸν ἔχθροί; ἠρώτησεν ὁ Πέτρος, ἀπορῶν ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκίῳ μεταβολῇ. Δέν το ἐπέθυμον.

— Ἐχθροὶ βεβαίως ὄχι, υπέλαθεν ἡ Μαρία, ἀλλὰ θ' ἀπέλθῃς ἀποκομίζων μετὰ σοῦ τὴν περιφρόνησίν μου.

Ὁ Πέτρος, χωρὶς νὰ εἴπῃ τίποτε, λαβὼν τὸν πῖλόν του ἐξῆλθε. Ὁπωσδήποτε καὶ τοῦτο εἶνε μία λύσις, ἐσκέπτετο, καὶ τοι δὲν τὴν ἐπέθυμον τοιαύτην.

Τὸ ἐσπέρας οἱ δύο φίλοι ἐπανῆλθον οἴκαδε ἐνωρίτερον τοῦ συνήθους, ὅπως διέλθωσι συνηγμένοι ἐπὶ τὸ αὐτὸ πλείονας ὥρας, καθ' ὅσον τὴν ἐπιούσαν ἀνεγώρει τὸ διὰ Πειραιᾶ ἀτμόπλοιον. Εὗρον τὴν Μαρίαν κλινῆρη καὶ πυρέσσουσαν. Οἱ ὀφθαλμοὶ της ἴσαν ἐρυθροί, ἐφαίνετο δὲ ὅτι εἶχε κλαύση πολὺ.

Ὁ σύζυγός της ἠρώτησεν αὐτὴν μετ' ἀνησυχίας τί ἔχει καὶ πῶς ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ἠδιαθέτησε τοσοῦτον.

— Αἰφνιδία ἀδιαθεσία, ἣτις θὰ περάσῃ γρήγορα, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία. Φαίνεται ὅτι ἐκέρωσα, ἡ ὅτι ἐγάλασε τὸ στομάχι μου, ἀπὸ τὸ ὅποιον καὶ τώρα ὑποφέρω.

— Πολὺ λυποῦμαι δι' αὐτό. . . εἶπε καὶ ὁ Πέτρος, ἀκριβῶς τὴν παραμονὴν τῆς ἀναχωρήσεώς μου. Κρίμα, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ διέλθωμεν ἀπόψε εὐθυμότεροι.

— Τί κρίμα! ἀληθῶς, υπέλαθεν ἡ Μαρία, θεωροῦσα αὐτὸν δι' ἀλλοκότου βλέμματος.

Διῆλθον χρόνον τινὰ ἁμῶν σχεδὸν ἐν σιωπῇ, καὶ κατεχόμενοι ὑπὸ στενογῶρας καὶ οἱ τρεῖς, μεθ' ὃ ὁ Πέτρος ἀπεσφόρη εἰς τὸ δωμάτιόν του.

— Θεέ μου, Θεέ μου! ἐψιθύρισεν ἅμα εἰσελθών, ἐὰν ὑπόπτεισέ τι ὁ δυστυχῆς μου φίλος. Πολὺ σοβαρὸς μοι ἐφάνη ἀπόφασις.

Κατεκλήθη μὲ τὴν ἰδέαν ταύτην ἐν τῇ κεφαλῇ τεταραγμένος καὶ ἄπελπις. Ἦγνόει πόση ὥρα εἶχε παρέλθῃ ἀκριβῶς, ὅτε ἤκουσε τὴν θύραν τοῦ δωματίου κρουομένην. Ἀρυπνίσθη νομίζων ὅτι εἶναι

ἀργὰ πλέον, τὸ δὲ ἐν τῷ δωματίῳ του σκότος ἀπέδωκεν εἰς τὸ καταβίβασμα τῶν παραπετασμάτων καὶ τὸ ἡμίκλειστον τῶν παραπετασμάτων. Ἦνοιξε τὴν θύραν, μετ' ἐκπλήξεως δὲ εἶδε καὶ πάλιν τὴν Μαρίαν. Ἐν ἡ καταστάσει εὐρίσκατο, τὸ καλλίτερον, ὅπερ ἠδύνατο νὰ πράξῃ, ἦτο ν' ἀπεσφόρη ταχέως ἐν τῇ κλινῆρου, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοσοῦτον ταχέως, ὥστε νὰ μὴ ἰδῇ ὅτι καὶ ἡ παρακλειμένη αἰθουσα ὠδὸς ἐφωτίζετο ὑπὸ τῶν πρώτων ἀνταυγείων τῆς Ἡοῦς.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ Μαρία ἐπροχώρει πρὸς αὐτόν. Ἐφερε μόνον λεπτὴν νυκτερινὴν ἐσθῆτα.

— Τί ζητεῖς ἐδῶ; ἠρώτησεν ὁ Πέτρος ἔντρομος ἀπὸ τῆς κλίνης. Ποῦ εἶναι ὁ Νικόλαος; Ἐξῆλθε τὸσον ἐνωρίς;

— Μὴ φοβοῦ, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία, κοιμᾶται μέσα ἡσυγος, δὲν θὰ ἐνοήσῃ τίποτε. Πέτρος μου, σήμερον φεύγεις. . . Πέτρος μου. . .

— Ὅπισω! ὀπίσω, Μαρία! ἐτρελάθη; εἶπεν ὁ Πέτρος αἰσθανόμενος τὰς τρίχας του ὀρθουμένας ὑπὸ φρίκης.

— Πέτρος μου, λυπήσου με, ἐξήκολούθησεν ἡ Μαρία, ἐτοιμαζομένη νὰ καθίσῃ παρ' αὐτῷ, τρέμουσα ὅλη. Βλέπεις τί θυσιαν κάμνω!

— Ὅπισω! ἦ, μὰ τὸν Θεόν, φωνάζω! υπέλαθεν ὁ Πέτρος, καὶ ἄς συμβῇ ὅ,τι συμβῇ.

— Πέτρος μου! εἶπεν ἡ Μαρία ἰκετεύουσα.

— Μακράν, σοὶ λέγω, ἦ! . . .

— Κακοῦργε, ἀλιτήριε, σκληρέ, ἀπάνθρωπε! προσέθηκεν ἡ Μαρία ἀσθμαίνουσα, καὶ κατέλιπε τὸ δωμάτιον.

Ἐπὶ τέλους ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως. Οἱ δύο φίλοι ἐπέθησαν ἀμάξης, ἀφοῦ ὁ Πέτρος ἀπεχαιρέτισε τὴν Μαρίαν, ἣτις τὸν ἀντεχαιρέτισε ψυχρῶς. Ἀπαλλαγείς παντὸς κινδύνου πλέον, ἐνόμισεν ὅτι ἠδύνατο ἀφόβως νὰ ἰκανοποιήσῃ τὴν περιεργίαν του, παρατηρῶν ἂν θὰ ἐφανισθῇ ἡ μορφή τῆς Μαρίας εἰς κανὲν τῶν παραθύρων, ὅπως τὸν ἰδῇ τελευταίον. Ἀληθῶς ἐφάνη, καθ' ἣν δὲ στιγμήν ὁ Πέτρος ἀνύψου πρὸς αὐτὴν τοὺς ὀφθαλμούς, αὕτη τῷ ἔπεμπε φιλήματα διὰ τῆς χειρὸς. Συγχρόνως ὄμως καὶ ὁ σύζυγος ἔστρεψε ταχέως τὸ βλέμμα κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, ἀμέσως δὲ κατεβίβασεν αὐτὸ πρὸς τὸν παρακαθήμενον φίλον. Ὁ Πέτρος κατώρθωσε νὰ διαμείνῃ ἀτάραχος, ἀλλ' ἡ ὑπόνοια μὴ ἐνόησέ τι ὁ Νικόλαος ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ μετὰ ταῦτα κατέτριγεν αὐτόν.

Μετὰ τινὰ ὥραν τὸ ἀτμόπλοιον ἦρε τὰς ἀγκύρας, καταλείπων τὸν λιμένα τῆς Μασσαλίας, οἱ δὲ δύο φίλοι ἐχαιρετίζοντο μακρῶν διὰ τῶν μανδηλιῶν. . .

Ἐξομολόγησις φιλικὴ κατέστησέ μοι τ' ἀνωτέρω γνωστὰ πρὸ πολλοῦ. Ἐθεώρησα αὐτὰ τότε ὡς τυχαίαν τινὰ βιωτικὴν περι-

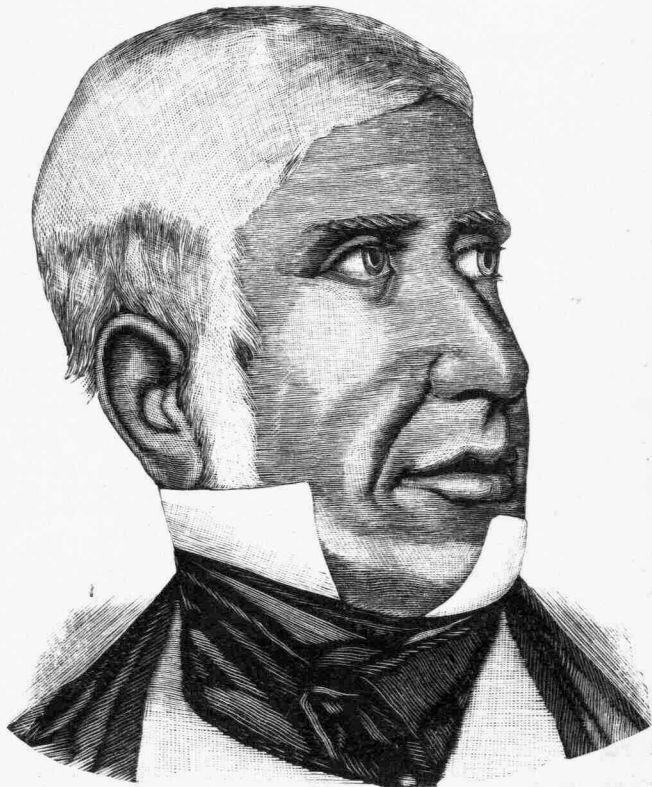
πέτειαν, ἣν σχεδὸν εἶχον λησμονήσῃ, ὅτε ἀλλεπάλληλα γεγονότα, — γνωστὸν δὲ ὅτι, ὄσῃ καὶ ἂν τὰ περικαλύπτῃ ἐχευεθία, ταῦτα δὲν διαφεύγουσι μέγχι τέλους τὴν πρσοχὴν καὶ τὰ σχόλια τοῦ κόσμου, — πολλὴν τὴν ὁμοιότητα ἔχοντα πρὸς τὴν ἀνωτέρω ἀφήγησιν, ἐγέννησαν ἐν ἐμοὶ τὴν πεποίθησιν πλεον, ὅτι τοιαῦτα εἰσοδοὶ φίλων συγκαί εἰς οἰκίας νευυμφευμένων ἐνέχουσι πολὺ τὸ ἐπικίνδυνον, ὅσον ἀθῆραι καὶ ἂν εἶνε. Εἶμαι δὲ βέβαιος ὅτι πολλοὶ καὶ πολλοὶ τῶν ἀναγνωσάντων τὰς γραμμὰς ταύτας μοὶ ἀποδίδουσι τὸ δίκαιον.

Καὶ ἀληθῶς. Ἐρωτες γεννώμενοι καὶ ἐκκολαπτόμενοι ἐξ ἐνὸς μόνου βλέμματος ἀπαντῶσι μόνον εἰς τὰς μυθιστορίας! ἢ, ἐὰν ὑπάρχωσι πραγματικοί, θά εἶνε σπάνιοι. Ὁ ἔρωτς εἶναι κυρίως τέκνον τῆς πολλῆς συγχρωτίσεως καὶ συμβιώσεως, ἐξ ὧν γεννᾶται οἰκειότης καὶ συμπάθεια, ἀπὸ δὲ τούτων ὁ υἱὸς τῆς Ἀφροδίτης δὲν ἀφίσταται πολὺ. Οὐδὲν ἐπομένως κινδυνωδέστερον τῶν cavalieri serventi.

Καὶ ἀγνοῶ μὲν ὅποιαν ἐντύπωσιν θά καταλίπη ἡ ἀνωτέρω ἀφήγησις ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν ἀναγνωστῶν μου, νομίζω ὅμως ὅτι, ὅσοι ἐξ αὐτῶν συμμερισθῶσι τὴν γνώμη μου αὐτὴν, ἐκ παντὸς τρόπου πρέπει ν' ἀποφεύγωσι τοιαύτας συναντήσεις. Πρώτιστον καθήκον τῶν μετ' οἰκειότητος φοιτῶντων εἰς οἰκογενείας νέων εἶναι ν' ἀραιώσωσι τὰς ἐπισκέψεις αὐτῶν, ἔχοντες ὑπ' ὄψει, ὅτι, ὅσον τίμιοι καὶ ἂν εἶναι, ὄσῃν πεποίθησιν καὶ ἂν ἔχωσιν ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρός των, τὸ ὀλιγώτερον, ὅπερ δύνανται νὰ πάθωσιν, εἶναι νὰ καταστῶσι δυστυχεῖς ἐν τῇ πάλη των πρὸς αἴσθημα, ὅπερ διὰ τῆς ἀπρονοηστίας των προεκάλεσαν, ταλαιπωροῦντες συγχρόνως καὶ ἄλλο πλάσμα, τὴν σύζυγον ἀνδρός, ὃν ἀποκαλοῦσι φίλων των. Ἄλλὰ πρὸ παντὸς πρέπει νὰ προσέχωσιν οἱ σύζυγοι, οἱ καὶ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι. Χαρακτῆρες ἀνδροκοὶ καὶ ἔντιμοι πάντοτε δυστυχῶς σπανίζουσι, πολὺ δὲ φοβοῦμαι ὅτι ὁ Πέτρος παρὰ πολλῶν θά ἐχαρακτήρισθῃ ὡς μωρὸς...

Οἱ λόγοι μου οὗτοι ἴσως θεωρηθῶσιν ὡς ἄρησις πάσης ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀρετῆς. Πιθανῶς ἄλλὰ καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὁ κόσμος ὅλος κατοικοῦμενος ὑπὸ ὀσίων Ὀνουφρίων, διατι νὰ ἐμβάλωμεν εἰς πειρασμὸν τὴν ἀρετὴν;

Λάμπρος Ἐνυάλης

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΑΜΠΕΛΙΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΑΜΠΕΛΙΟΣ

Ο Ιωάννης Ζαμπέλιος, οὐ τὸ ὄνομα συνδέεται στενωῶς μετὰ τῶν πρώτων σελίδων τῆς φιλολογικῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος, διότι ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος δραματογράφος κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς, ἐγεννήθη ἐν Λευκάδι τῷ 1787 ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκογενείας. Νεώτατος ἐν Ἰταλίᾳ ἀποδημήσας ἐπέδωθη εἰς τὴν σπουδὴν τῶν νομικῶν καὶ ἠθικοπολιτικῶν ἐπιστημῶν, ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα διετέλεσεν ἀνώτατος δικαστικὸς λειτουργός, θαυμασθεὶς διὰ τὴν εὐθύτητα καὶ τὸ φιλοδίκαιον τοῦ χαρακτῆρος. Οὐχ ἤτον δὲν ἔπαυσεν ἐργαζόμενος μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας, διαφλεγόμενος ἐξ ἀκραίφνοῦς πατριωτισμοῦ, ὅστις διαπνέει εἰς πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ δραματικὰ αὐτοῦ ἔργα. Εἰς τὴν θεραπείαν τῶν Μουσῶν, εἰς ἣν ἐξ ἀπαλῆς ἡλικίας ἀκράτητον ἠσθάνετο κλίσιν, ἀφιερῶθη συστηματικώτερον μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ δημοσίου ὑπηρεσίας ἀπομάχρυνσίν του καὶ ὑπὸ τοὺς κρότους τῶν πολεμικῶν παιάνων καὶ τὰς ἐνθουσιώδεις ἐξοιστρήσεις τοῦ ἀναγεννωμένου ἔθνους, ἔγραψε τὰς πλείστας αὐτοῦ τραγωδίας, ὧν ἡ ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλία ἐπτέρου τὸ πατριωτικὸν φρόνημα καὶ ἐκράτυνε τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ὑπεκχαιόμενον ἔρωτα. Ἐκ τῶν τραγωδιῶν τοῦ Ζαμπελίου, ἐν αἷς διαλάμπει κάλλος ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων μεγάλων, ἡ κατ' ἐξοχὴν ἐπιτυχεστέρα εἶνε ὁ *Τιμολέων* διδασχθεῖσα τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ σκηνῆς. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἄλλαι αὐτοῦ τραγωδίαί : *Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος*, *Μάρκος Βότσαρης*, *Ρήγας Φεραῖος*, *Μήδεια*, κλπ., πᾶσαι εἰλημμένα εἰς ὑποθέσεων τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ ἐξυμνοῦσαι γεγονότα καὶ ἥρωας αὐτῆς ἐπισήμους, ἀπλήστως ἀνεγινώσκοντο καὶ μέχρις ἐσχάτων δέ, πρὶν ἢ εἰσεῖται ἡ ἑλληνικὴ σκηνὴ δανεισθῆ κακοζῆλα καὶ ἀπειρόκαλα ἐν πολλοῖς μεταφράσματα ἐκ τῆς ξένης δραματικῆς φιλολογίας, συνεχρότου τὸ πενιχρὸν αὐτῆς δραματολόγιον, καὶ προσεῖλκυον τὴν προσοχὴν καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς προκατόχου γενεᾶς. Ὁ Ζαμπέλιος εἶνε ὁ πρῶτος ὅστις ἀπέβαλεν ἐκ τῶν δραματικῶν ἔργων του τὴν μονότονον ὁμοιοκαταληξίαν τῶν στίχων, γράψας τὸ πλεῖστον εἰς ἰάμβους. Ἀπέθανεν ἐν ἔτει 1856 ἑβδομηκοντοῦτης περιπέου.

Η ΕΥΤΥΧΙΑ

ΕΠΙΝ κατακλιθῆ ἡ Ἀγγελικὴ ἠνοιε τὸ παράθυρόντης καὶ ἐστάθη πρὸ αὐτοῦ. "Ἐκαμε πολὺ νυκτέρι ἀπόψε· τὸ κέντημά της εἶχεν ἀρκετὰ προχωρήσει καὶ ἔπρεπε πλέον ν' ἀναπαυθῆ.

"Ἦνοιε τὸ παράθυρόν της καὶ ἔδλεπε τριγύρω καὶ μακράν· ὁ Μάτιος ἐσκόρπιζε τὰς γλυκυτέρας εὐωδίας του, ἡ σελήνη ἠργύρου τὴν σιωπὴν τῆς νυκτὸς καὶ τὸ κελᾶδμα τῆς ἀηδόνος ἐνανούριζε τὸν ὕπνον τῶν ἀνθέων.

Αἴφνης λεπτοτάτη αὔρα ἐθάπυσε τὰ φύλλα τῆς λεύκης καὶ εἰς τὴν δρόσον τῆς πνοῆς της ἐρρίγησεν ἡ Ἀγγελικὴ· ἐκλεισε τὸ παράθυρον, ἐξεδύθη καὶ ἐσβύσε τὴν λάμπαν της διὰ νὰ κοιμηθῆ.

"Ἐλαφρὸς ἀλλ' ὀχληρὸς θροῦς πτερυγίσματος ἤρχιζε νὰ διατρέχῃ τὸ δωμάτιόν της. Τί ἦτο πάλιν αὐτό; "Ἦναψε τὴν λάμπαν της· μία χρυσαλλίς ἐπωφελήθεισα ἀπο τὸ ἀνοίγμα τοῦ παραθύρου εἶχεν εἰσέλθει ἀπαρατήρητος εἰς τὸ δωμάτιον. Οὐφ! ἔπρεπε νὰ σηκωθῆ, ν' ἀνοίξῃ πάλιν τὸ παράθυρον, νὰ κυνηγήσῃ γυμνῆ τὴν ἀδιάκριτον ἐκείνην ἐπισκέπτριαν καὶ νὰ τὴν ἀναγκάσῃ νὰ φύγῃ, διότι ἄλλως δὲν θὰ τὴν αἴτειε νὰ κοιμηθῆ. Καὶ πρὶν ἀκόμη τελειώσῃ τὴν σκέψιν της αὐτὴν ἤγειρε τὴν κεφαλὴν της, ἐτοίμη νὰ πεταχθῆ ἀπὸ τὴν κλίνην. Ἡ χρυσαλλίς τὴν εἶδε καὶ ἐνόησε τὸ κίνημά της.

— Μὴ μὲ διώχνης, χρυσοῦ μου κέρη, τῆς εἶπε· κάνει ψύχρα 'στὸ περιβόλι κ' ἐγὼ εἶμαι πολὺ ἀδύνατη· ἀφῆσέ με ἀπόψε νὰ κοιμηθῶ μαζὶ σου.

"Ἡ Ἀγγελικὴ ἐφοδῆθη, διότι πρῶτην φορὰν εἰς τὴν ζωὴν της ἤκουε τὰς χρυσαλλίδας νὰ ὀμιλοῦν· ἠνοιε τοὺς μεγάλους ὀφθαλμούς της καὶ τὴν ἔδλεπεν ἔντρομος· ἡ φωνὴ της εἶχε κοπῆ καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ φωνάξῃ τὴν μαμάν της εἰς βοήθειαν. Τότε ἐπτερύγισε πάλιν ἡ χρυσαλλίς καὶ τὴν ἐπλησίασεν· ἀλλ' ἐνῶ ἡ Ἀγγελικὴ τὴν ἔδλεπε μετὰ τρόμου, ἡ χρυσαλλίς ὀλίγον κατ' ὀλίγον μετεμορφώθη εἰς ὠραίαν νύμφην με τὴν ἐανθὴν κόμην της ἐξηπλωμένην ἕως εἰς τὰς πτέριας τῶν ποδῶν της, με τοὺς λευκοὺς της βραχίονας, γυμνοὺς καὶ μακροὺς

ὡς λαιμοὺς κύκνων, με τοὺς τορνευτοὺς πόδας της, με τὰ ἠμίγυμνα καὶ κατάλευκα στήθη της, με τὰ χεῖλη της τὰ ῥόδινα καὶ με τοὺς ὠραίους της ὀφθαλμούς.

— Μὴ μὲ φοβέσαι, ὠρατο μου κορίτσι, μὴ μὲ φοβέσαι· ἐπερνοῦσα ἀπὸ τὸ παράθυρό σου καὶ σὲ εἶδα σκυμμένη 'στὸ κέντημά σου καὶ μοῦ ἤρεσε πολὺ· ἀχ! εἶπα τί γλυκειαῖς στιγμαῖς θὰ ἐπερνοῦσα μαζὶ της! καὶ ἐπερίμενα μίαν ὥρα ἀπ' ἔσω. Ἐγὼ ὀνομάζομαι Εὐτυχία, ἐσὺ πῶς ὀνομάζεσαι;

— Εὐτυχία; ..ἐγὼ ὀνομάζομαι Ἀγγελικὴ. Ἀλλὰ... τί ἤλθεσ νὰ κάνης 'ς τὴν κάμαρά μου;

— "Αχ! εἶμαι πολὺ κουρασμένη, γιὰ τὴν τρέχουσα αἰωνίως· ὁλος ὁ κόσμος μὲ κυνηγᾷ καὶ δὲν εὐρίσκω πουθενὰ ἡσυχία. "Αφῆσέ με, Ἀγγελικὴ μου, νὰ ἐκκουρασθῶ ἄλλο κοντά σου καὶ ζήτησέ μου μιά χάρι· εἶπέ μου τί ἐπιθυμεῖς 'ς τὸν κόσμο.

"Ἡ Ἀγγελικὴ τὴν ἔδλεπε σιωπῶσα καὶ ἐπὶ τῆς μορφῆς της ἐξηπλωτο ἔλαφρον ἐρῶθημα αἰδοῦς· ἤθελε κάτι νὰ εἶπῃ, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα.

— Πῶς; δὲν ἔχεις λοιπὸν καμμιάν ἐπιθυμίαν; εἶνε δυνατόν μιά κόρη ὠραία ὡσάν ἐσὲ νὰ μὴν ἔχῃ κάνένα μυστικόν;

— Ναι, εἶπεν ἐπὶ τέλους ἡ Ἀγγελικὴ, ἀγαπᾶ μὲ ὅλη μου τὴν καρδίαν, ἀλλὰ εἶμαι πτωχὴ, δὲν ἔχω προῖκα.

— Καὶ αὐτός;

— Αὐτὸς μ' ἀγαπᾷ ὅπως καὶ ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς εἶνε πτωχός· ὅσα κερδίζει ἀπὸ τὴν ἐργασία του δὲν εἶνε ἀρκετὰ καὶ ἡ μαμά μου δὲν θέλει νὰ γίνω γυναῖκα του.

Καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ ἡ Ἀγγελικὴ.

"Ἡ Εὐτυχία τὴν ἐλυπήθη, τὴν ἐλυπήθη κατάκαρδα· ἐπλησίασεν εἰς τὸ προσκέφαλόν της, ἐσκυψε τὴν κεφαλὴν της καὶ ἐκόλλησε τὰ χεῖλη της εἰς τὰ χεῖλη τῆς Ἀγγελικῆς.

"ὦ! τί φίλημα, τί φίλημα ἦτο ἐκεῖνο! Γλυκύτατον ῥίχος ἤδονῆς διέφρευσεν ὅλα τὰ μέλη της, τὰ βλέφαρά της βεβαρῶμένα ἐκάλυψαν τοὺς ὀφθαλμούς της, αἱ χεῖρές της ἀνοιχτὰς κατέπεσαν ἐπὶ τῶν γονάτων της, ἡ πνοὴ της ἔτρεμε. Καὶ ἰδοὺ καπνὸς γλυκυτάτης εὐωδίας ἠπλώθη εἰς τὸ δωμάτιον· τοῦ καπνοῦ ἐκεῖνο τὰ μὲν ἄκρα ἦσαν λευκὰ ὡς ἡ χιών, τὸ δὲ μέσον ῥόδιον ὡς τὰ χεῖλη τῆς Εὐτυχίας. Νάρκη ἤρχισε νὰ καταλαμῶσάνη τὴν ψυχὴν τῆς Ἀγγελικῆς. Συγχρόνως ἐλαφρότατοι ἤχοι μουσικῆς, μόλις ἀκουόμενοι, ἐξήρχοντο ἀπὸ τοῦ νέφους ἐκεῖνου τῆς εὐωδίας. Ἐνόμιζέ τις ὅτι ἔδλεπε καὶ ὀχι εὐὶ ἤκουε τοὺς χρωματισμοὺς τῆς μουσικῆς ἐκείνης· εἰς τόνους, ἐρχόμενος κατ' ἐυθείαν, εἶχε τὸ χρῶμα τοῦ μενεξέ, ἄλλος τὸ χρῶμα τοῦ

ρόδου, άλλος τὸ χρώμα τῆς λευκῆς ανεμώνης, άλλος τὸ χρώμα τῶν χρυσανθέμων, τὰ ὅποια στολίζουν τοὺς ἀγρούς. Ὅταν οἱ μουσικοὶ ἐκεῖνοι τόνοι ἐπληθίζον εἰς τὸ οὖς τῆς ἐνόμιζεν ὅτι ἤγγιζε τεμάχιον βελούδου ἢ τὸν χνοῦν μελίσσης.

Αἱ δυνάμεις τῆς τῆν ἐγκατέλειπον ὀλίγον κατ' ὀλίγον, οἱ χεῖρες τῆς ἦσαν ἀδρανεῖς, οἱ πόδες τῆς ἐξεστεινόντο ὡς πόδες νεκροῦ, τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων τῆς ἦσαν ψυχρά· οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἐκλείσθησαν ἐπισφραγισθέντες διὰ τῶν μεταξωτῶν βλεφάρων τῆς, ἐνῶ τὰ χεῖλη τῆς ἡμιάνσικτα κατέπιον ἀπλήστως τὸ φίλημα τῆς Εὐτυχίας.

Οὐδὲ πνοὴ ἤκούετο εἰς τὸ δωμάτιον.

Αἶφνης ἤνοιξεν ἡ θύρα καὶ εἰσῆλθεν Ἐκεῖνος, ἐκεῖνος τὸν ὅποιον ἠγάπα. Ἦτο ὑπὲρ ποτε ὠραίος, γλυκύς, εὐγενής ὡς πρίγκηψ· ἐπὶ τῆς ὥχρας ἀπὸ τὴν συγκίνησιν μορφῆς του ἤστραπτον οἱ ἐνανθοὶ καὶ μακροὶ μύστακες του καὶ ὑπὸ τὴν μαύρην ἐνδυμασίαν του, ἐνδυμασίαν χοροῦ ἢ γάμου, τὸ ἀνάστημά του ἐφαίνετο λιγυρότερον καὶ κομψότερον. Μὲ σταθερὰ βήματα καὶ μὲ μεϊδιάμα ὑπερτάτη· εὐδαιμονίας ἐπληθίσαν εἰς τὴν κλίνην τῆς Ἀγγελικῆς.

Ἐκεῖνη ἐξέβαλε κραυγὴν χαρᾶς καὶ αἰδοῦς· οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἤστραψαν ἀπὸ χαρᾶν καὶ αἱ παρειαὶ τῆς ἠερυθρίσαν ἀπὸ ἐντροπῆς. Ἐφερε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς προσπαθοῦσα ν' ἀνυψώσῃ τὴν δαντέλαν τοῦ ὑποκαμίσου τῆς μέχρι σχεδὸν τοῦ λαιμοῦ τῆς· ἀλλ' ἐν τῷ ἄμα, χωρὶς κἂν καὶ ἡ ἴδια νὰ τὸ σκεφθῆ, ἐξέτεινε τοὺς βραχίονας διὰ νὰ ἐναγκαλισθῆ Ἐκεῖνον, ἐκεῖνον τὸν ὅποιον ἠγάπα. Ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς ἐπετρυγίσε πρὸς στιγμὴν ἐν ῥόδινον φίλημα, τὸ ὅποιον ἔφυγε κρυφὰ ἀπὸ τὴν φωλεάν του, τὴν καρδίαν τῆς.

Ἐκεῖνος ἐπληθίσαν ἀκόμη, ἐπληθίσαν ἕως εἰς τὸ προσκέφαλόν τῆς· τὴν ἔλαβεν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ μὲ φωνὴν ἠχηράν, τῶν ἡν ἀπαστράπτουσαν ὡς ὁ ἀργυρός, τῆς εἶπεν:

— Ἐλα, σῆκω, Ἀγγελικὴ, σῆκω νὰ πάμε πλέον· οἱ προσκεκλημένοι μᾶς περιμένουν τόσην ὥραν εἰς τὸ παλάτι μου, οἱ πολυέλαοι εἶναι ὄλοι ἀναμμένοι, ὄλα εἶνε ἔτοιμα καὶ τὰ στεφάνια ἀκόμη τίποτε πλέον δὲν λείπει· σῆκω, πάμε, Ἀγγελικὴ.

Ὁλόκληρον τὸ σῶμα τῆς Ἀγγελικῆς εἶχε μεταβληθῆ εἰς ἕν μεγάλον, μεγάλον μεϊδιάμα, εἰς μίαν λάμπην, εἰς μίαν εὐωδίαν. Διὰ μίας ἀνετινάχθη ἀπὸ τὴν κλίνην τῆς καὶ οὕτως ὡς ἦτο γυμνὴ καὶ ἀνυπόδητος ἐρρίφθη οὐσσωμος εἰς τὰς ἀγκάλας του· οὔτε ἔπηρε τίποτε μαζὶ τῆς, οὔτε ἐσκέφθη νὰ φορέσῃ τὰ ὑποδύματά τῆς, οὔτε κἂν τὰς περικνημίδας τῆς.

Ἐκεῖνος τὴν ἔφερον εἰς τὰς ἀγκάλας του ἀπαράλλακτα ὅπως φέρει ἡ μήτηρ τὸ βρέφος τῆς, καὶ τὴν ἐσφιγγε καὶ τὴν ἐφίλει, ἐνῶ ἡ Ἀγγελικὴ περιέζωε μὲ τοὺς βραχίονας τῆς τὸν τράχηλόν του, ὄχι διὰ νὰ στηριχθῆ, ἀλλὰ διὰ ν' ἀφεθῆ ἐντελέστερον, διὰ νὰ δοθῆ πλειότερον εἰς αὐτόν.

Κατῆλθον οὕτω τὴν κλίμακα καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν κήπον. Ἡ Αὐγὴ εἶχεν ἤδη ἐξυπνήσει, εἶχε φορέσει τὰ ῥόδινα τῆς ἐνδυματα διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν γῆν. Ὁ οὐρανὸς ἦτο γαλακτόχρους, οἱ ἐναπομείναντες ἐκ τῶν ἀστέρων ἔτρεμον ἐν ἐρωτικῇ συγκινήσει πρὸ τῆς θεᾶς τῆς Αὐγῆς καὶ οἱ κορυδαλοὶ ἐτόνιζον τὰ πρῶτα ἄσματα τῶν.

Ἐκεῖνος γεμάτος ἀπὸ χαρᾶν διὰ τὸν θησαυρόν, τὸν ὅποιον ἔφερον εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἐβάδιζε ταχέως, σχεδὸν ἔτρεχε, διὰ νὰ φθάσῃ μίαν ὥραν ἀρχίτερα ἐκεῖ ὅπου τοὺς ἀνέμενον ἡ πρῆματοποιήσις τῶν ὀνείρων καὶ τῶν πόνων τῶν: τὰ στέφανα τοῦ γάμου. Διῆλθε τὸ μικρὸν μονοπάτι, τὸ ὅποιον ἐχώριζε τὰς πρασιάς καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ εὐώδες ἐκεῖνο διαμέρισμα τοῦ κήπου, ὅπου ἦσαν ἄπειρα τὰ ἄνθη, μικρὰ καὶ μεγάλα, κόκκινα, κίτρινα, λευκά, ἰόχρσα, ῥόδινα, παῖτος εἶδους, πάσης εὐωδίας. Ἐκεῖ ἐκάθησεν ὀλίγον καὶ ἔσκυψε καὶ ἐφίλησεν εἰς τὰ χεῖλη τῆς Ἀγγελικῆς καὶ τὸν ἐφίλησεν καὶ ἐκεῖνη· ἔπειτα περιέπλεξε τὰ δακτύλα του εἰς τὴν λυτὴν κόμην τῆς καὶ τὴν ἔδλεπεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ ἕν μεγάλον, ἀτελείωτο, ἀχόρταστο, βλέμμα. Ἡ χαρὰ ἐξεχειλίεν ἐντὸς τῶν καὶ ἐχύνετο ἀπὸ τὰ χεῖλη τῶν μὲ ἕν μεϊδιάμα, τὸ ὅποιον ἐνόμιζον ὅτι δὲν εἶχεν οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος.

— Εἶσαι γυμνὴ, Ἀγγελικὴ μου, δὲν κρυόνεις;

— Ὅχι, ὄχι, ὄχι!

Καὶ τὸν ἐφίλει καὶ τὴν ἐφίλει. Αἶφνης ἐλαφρὸς ψιθυρισμὸς ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τῶν· ἦσαν τὰ ἄνθη, τὰ ὅποια εἶχον ἐξυπνήσει ἐκεῖνην τὴν στιγμὴν καὶ διηγοῦντο μεταξὺ τῶν τὰ δνεῖρά τῶν.

— Ἀπόψε εἶδα ἐστὸν ὕπνο μου, ἔλεγεν ἐν ῥόδον, πῶς ἴσάν νὰ ἐστέρησε τὸ ρυάκι ποῦ τρέχει κοντὰ στὴ ρίζα μου κ' ἔφυραν τὰ φύλλα μου μαραμένα κατὰ τὸ χῶμα· κ' ἐπονόουσα, κ' ἐπονόουσα τόσο πολὺ! καὶ τ' ἄστρα ἴσάν νὰ μ' ἐλυπήθησαν καὶ ἐκλαψαν μαζὶ μου καὶ τὰ δάκρυά τῶν μ' ἐπότισαν καὶ ἀνέζησα πάλι.

— Ἦταν ἡ δροσιὰ τῆς νύκτας, τοῦ ἀπῆντησεν εἰς κρῖνος· ἔμως ἐγὼ εἶδα ἕνα πολὺ παράξενον ὄνειρο· μοῦ φάνηκε πῶς ἡ πεταλούδα ὅπου ἀγαπῶ ἦλθε κοντὰ μου νὰ γλυκαθῆ καὶ ἀφοῦ μ' ἐφίλησε καὶ πῆρε καὶ τὸ μέλι μου καὶ πέταξε γιὰ νὰ φύγῃ.

έμένα με 'πῆρε τὸ παράπονο ποῦ μ' ἄφινε ἔτσι μονάχο και ἔρημο· τότε ἔκείνη μ' ἔλυπηθη και μοῦ ἔδωκε φτερά και μ' ἔκανε νά πετάξω μαζί της. "Ἐτσι πετώντας ἐφθάσαμε μέσα 'στῆς Ἡλιογέννητης τὰ φωτερὰ παλάτια. Ἐκεῖ ἦταν Ἐαπλωμένη μιά πεντάμορφη κόρη, Ξανθὴ σάν τὸν ἥλιο και πειὸ λευκὴ ἀπὸμένα. Τὸ στῶμα της ἦτον πουπουλένιο και τὸ σεντόνι της ἦτον καμωμένο ἀπὸ φιλιά, κολλημένα τῶνα μαζί με τ' ἄλλο. Ἡ κόρη μ' ἐπῆρε 'στὸ χέρι της και μ' ἐμύρισε, κ' ἐγώ. Ἐξεψύχσα ἀπάνω 'στὰ ἄρσενά της στῆθη.

— Τ' ὄνειρό σου εἶνε πολὺ κακὸ, εἶπε μιά λευκὴ μαργαρίτα· μιά εὐμορφη κοπέλα θά σὲ κόψη σήμερα και θά μαραθῆς 'στὸ πλάι της.

Ὁ κρίνος ἀνεστέναε και ἡ δρόσος του ἐστάλλαεν ὡς δάκρυα ἐπάνω εἰς τὰ βελούδινα φύλλα ἐνὸς χόρτου. Οὕτω τὰ ἀνθη διηγούμενα τὰ ὄνειρά των ἐσκόπιζον τὴσὴν εὐωδία, ὥστε ἡ λεπτὴ τῆς πρώτας αὐρα διερχομένη ἀπ' ἐκεῖ ἐλιποθύμησε και ἐξηπλώθη εἰς τὰ πυκνὰ φυλλώματα μίας λεύκης διὰ ν' ἀναστενάξῃ με περισσότερὰν ἀνεσιν.

Ἡ Ἀγγελικὴ ἠμειδίασε.

— Ὅτ' τὸν ἔκοδα ἐγὼ ἂν δὲν ἔλεγεν ἡ μαργαρίτα ὅτι θά τὸν κόψη μιά εὐμορφη κοπέλα.

— Και ποῖά εἶνε εὐμορφότερη ἀπὸ σένα; εἶπεν Ἐκεῖνος και ἔκοψε τὸν λευκὸν κρίνον και τὸν ἔριψεν ἐντὸς τοῦ λευκοτέρου ὑποκαμίσου της διὰ νά συντροφεύσῃ τοὺς δύο ὁ δίνους κάλυκας τῶν ἀδρῶν στῆθων της. Εἶτα ἐβάδισε και πάλιν, φέρων εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸ πολὺτιμὸν του φορτίον· διῆλθε τὸν στενὸν δρομίσκον, τὸν διαιροῦντα εἰς δύο τὸν κῆπον, ἔφθασεν εἰς τὴν κιγκλιωτὴν μικρὰν θύραν, τὴν ἤνοιξε και ἐξῆλθεν.

Ἡ Αὐγὴ ἐρροδοφώτιζε τὴν ἐκτεταμένην περὶ ἐπεδιάδα, οἱ γρύλλοι ἐμουρμουρίζον και ἐρλυάρον κεκρυμμένοι ὑπὸ τὰ δροσολοιυμένα φυλλώματα τῶν βᾶτων και ὁ ψυχρὸς ἀήρ της χασραυγῆς ἔκαμπτε τοὺς εὐθεῖς και λιγυροὺς καλαμῶνας.

— Κρυόνειε, χρυσοῦ μου ἀγάπη· εἶσαι γυμνὴ και τ' ἀγεράκι δὲν χορατεῖ.

— Ὅχι, ὄχι· πᾶμε γρήγωρα, τρέχα ὅσον εἰμπορεῖα. Και ὅμως ἐλησμόνησα νά τὸ πῶ της μαμάς μου.

— Ἡ μαμά σου θά εἶνε στὸ παλάτι μου και θά μᾶς περιμένῃ· σοῦ εἶπα πῶς ὅλα εἶνε ἔτοιμα, ὅλα, ὅλα, και τὰ στέφανα ἀκόμη.

Και ἐβάδιζε πάντοτε Ἐκεῖνος και τὴν ἔσφιγγεν εἰς τὰς ἀγκάλας του και τὴν ἐφίλει σφικτὰ, σφικτὰ.

Ἐπὶ τέλους εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δρόμου ἐφάνη ὁ πύργος του ὑψηλός, μεγάλος, πνιγμένος εἰς τὸ ἀπλετον φῶς τῶν ἀνοικτῶν του παραθύρων, ὁπόθεν ἐξήρχοντο οἱ μουσικαὶ τόνοι τῶν ὀργάνων, τὰ ὁποῖα ἐπαίανιζον εἰς ὅλας τοῦ πύργου τὰς αἰθούσας.

Πλήθος ῥοδοσαφῶν ἐστόλιζε τοὺς πόδας τοῦ πύργου και τοὺς ἔλουε ἀβαθεῖς ρυάκιον, τὸ ὅποιον ἔχάνετο παρά κάτω και ὕστερον πάλιν ἀνεφαίνετο παρά τὸν ἀεικίνητον μύλον· τὸν μύλον, ὅστις ἀλέθει τὸν σίτον τοῦ πύργου.

Ἐβάδιεν ἀκόμη ὀλίγον, ἐβάδιεν ὀλίγα βήματα ἀκόμη και ἰδοὺ ἡ θύρα τοῦ πύργου ἠνοιχθῆ καθ' ὄλον αὐτῆς τὸ πλάτος και ὑπῆρται ἀναρίθμητοι και ἄλλοι τόσοι προσκεκλημένοι με μειδιάματα, με γέλωτας, με κραυγὰς χαρᾶς τοὺς ὑπεδέχθησαν διὰ νά τοὺς μεταφέρουν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἔπου οἱ ἱερεῖς ἀνεμενον νά τελέσουν τὸ μυστήριον τοῦ γάμου.

Αἴφνης... ἐύπνησεν ἡ Ἀγγελικὴ! Τὸ τελάρων της με τὸν μισοκεντημένον καμῆν ἦτο εἰς τὴν ἴδιαν θέσιν ὅπου τὸ εἶχεν ἀρῆσει ἀπ' ἐσπέρας, και ἡ χρυσαλλίς, ἀποκαμοῦσα νά πετᾷ ἄλλην τὴν νύκτα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς τοίχου εἰς τὸν ἄλλον, ἐκάθητο εἰς μίαν γωνίαν με μαζευμένας τὰς πτέρυγὰς της. Ἡ Ἀγγελικὴ ἦτο μόνη εἰς τὸ δωμάτιον. Ἐφερε τὰς χεῖρας της εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της και ἐσπόγγισε τὰ θερμότερα δάκρυα τῆς ζωῆς της, και με βαθὺν στεναγμὸν ἐψιθύρισε μόλις ἀκουστέα: ἡ εὐτυχία εἶνε ὄνειρον.

Ἐν Παρισίσις, Μάιος 1889.

Ἰωάννης Πολέμης.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Εἰς τὸν ἐν εὐργί ἀναρίαντα

τοῦ ναυάρχου Μιαούλη

ΑΓΑΠΗΤΟΙ μου Συριανοὶ και πρῶτοι 'ς τὸ τευτέρι,
ἐκ φόβου μήπως νέος τις Χοδάρτ σὰς βουβαροδίσῃ
ἐσθῆσάτε 'ς τὴ νῆσο σας τῆς Ἰδρας τὸ ξεφτέρι
νᾶναι φοβέρα ἀδιάκοπη 'ς Ἀνατολὴ και Δύσι!!

Κατὰ τὴν ἰορτὴν τῶν Ἀποκαλυπτῶν.

Σοφῆς.

ΤΟ ΔΑΚΤΥΛΙΔΙ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ

ΓΚΛΑΝ, γκλάν, γκλάν, νεκροσημαίνει:
 Τ' ἄγιο σήμαντρο καὶ κλαίει:
 Πάει! Ὁ γούμενος πεθαίνει...
 Νεκροκέρι ὀμπρός του καίει:
 Ὅσ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς τῆ θανά,
 Κλαίγει, ὀδύρετ' ἢ μονή.

Ὁ νεκρὸς ἔστὸ δάχτυλό του,
 Ἀξέτιμωτο στολίδι,
 Ἔχει πάντα σύντροφό του
 Διαμαντένιο δαχτυλίδι.
 Καὶ καλόγερος κρυφᾶ
 Μὲ λαχτάρα τὸ κυττᾶ.

Οἱ καλόγεροι ἔς τὸν ὦμο
 Τὸ κουφάρι του σηκόνουν
 Τὸ διαβάξουν εἰς τὸ δρόμο,
 Εἰς τὸ ὑπόγειο τὸ πιθόνουν:
 Δακρυσμένοι τὸ φιλοῦν.
 Φεύγουν, τ' ἀποχαιρετοῦν.—

Εἰς τὸν πύργο κλαίει τῶρνιθη,
 Μεσονύχτι ἀργὰ χτυπάει:
 Τ' ἄγιο Σπίτι ἀπεκοιμήθη,
 Ἔνας μόνος ἀγρυπνάει:
 Μυστικὸν ἔχει καὶ μὲ
 Τὸ διαμάντι τὸ λαμπρό.

Εἰς τὸ ὑπόγειο καταβαίνει:
 Μ' ἔλαφρό, σιγὴ ποδάρι:
 Εἰς τὸ χέρι του βασταίνει:
 Ἀχτινόθαμπο φανάρι,
 Καὶ σφιχτὰ μὲ τὸ ζερβί:
 Ἔνα σύνεργο κρατεῖ.

Μὲ τὸ φῶς τὰ βήματά του
 Ἐστὸ τρισκόταδο φωτίζει:
 Τὰ σκαλιὰ μετρᾷ ἢ καρδιά του,
 Τὸ φιτίλι σπινθηρίζει:
 Λὲς καὶ βλέπει μία σκιά...
 Ἀπ' τὸ φόβο του γλιστρᾷ.

Ἀλαφρίζεται ἀπιθόνει:
 Τὸ φανάρι ἀγάλι-γάλι:
 Εἰς τὸ λείψανο σιμόνει,
 Ἡ καρδιά του τρέμει, πάλαι...
 Δειλυσμένος προχωρεῖ:
 Καταπίνει τὴν πνοή.

Ἐστὸ κυβοῦρι τὸ κλεισμένο
 Ἀσηκόνει τὸ σφυρὶ του:
 Βλέπει ἀπάνου καρφωμένο
 Τὸ σημεῖο τοῦ Λυτρωτῆ του.
 Καὶ τὸ χέρι του νεκρό,
 Πέφτει, δέρνει τὸ σταυρό.

Εἰς τὸν χτύπο ἀνατριχιάζει,
 Ποῦ ἔς τοὺς θόλους ἀντηχάει:
 Τὸ σφυρὶ του πάλι ἀρπάζει,
 Ἀκουρμαίνεται, ἄρκοιάει...
 Εφροθήθηκε ὁ μιὰρὸς
 Μὴν ἐξύπνησ' ὁ νεκρὸς!

Στέκει, τρέμει, ἀγάλι ἀρχίζει:
 Νὰ χτυπᾷ, νὰ ξεκαρφώνει:
 Τὸ σανίδι χάσκει, τρίζει:
 Λίγο, λίγο τὸ σηκόνει...
 Ἔχει ὀμπρός του καὶ θωρεῖ
 Τὸ ψυχρὸ νεκρὸ κορμί.

Ἐστὸ διαμάντι, ποῦ κυττάζει
 Εἰς τ' ὀλόψυχο τὸ χέρι,
 Λαχταρίζει, ἀναγαλλιᾶζει,
 Τῶχει ὀμπρός του σὰν ἀπτερί.
 Τὸ γυρίζει, τὸ τραβᾷ:
 Ἀγωνιᾶται, βλαστημᾷ...

Μὲς ἔς τὸ μνήμα τὸ δικό του
 Ὁ νεκρὸς τὸν καταιβάζει:
 Τὸ κομμένο δάχτυλό του
 Εἰς τὸν Πλάστη παρουσιάζει:
 Κ' ἔμπροστὰ ἔστὸ θεῖο Κριτῆ
 Ἀπ' τὸ ρᾶσο τὸν κρατεῖ!

Ἀνδρέας Μαρτζώκης.

Τὸ διαμάντι ἀπεθυμάει,
 Ἄλλ' ὁ κόμπος τὸ ἐμποδίζει...
 Τρίζει ἢ κλειδῶσι, καὶ σκίαει:
 Τὸ λεπίδι τῆ χωρίζει...
 Τὸ πετρίδι, ποῦ ποθεῖ
 Εἰς τὸ χέρι του φορεῖ!

Τὸ σανίδι κλεῖ μὲ βία:
 Τὸ σφυρὶ μεμιάς φουχτόνει:
 Μπήγνει, γῶνει τὰ καρφία,
 Καὶ καρφόνει, καὶ καρφόνει:
 Πάει νὰ φύγη, δὲν ἔμπορεῖ:
 Λὲς καὶ κάποιος τὸν κρατεῖ...

Ὁ ληστής, ὁ ἀφωρισμένος,
 Δὲ μιλεῖ, δὲν ἀνασαινει:
 Καὶ θαρρεῖ ποῦ ὁ πεθαμμένος
 Τὸ μανίκι τοῦ βασταίνει...
 Ἐκαρφώθη μοναχός:
 Ξεψυχᾷ, πέφτει νεκρός!

ΤΑ ΜΙΚΡΟΒΙΑ

«Absconditus semper, etiam parvulus, formidandus hostis»

ΓΝΩΣΤΟΝ είναι ὅτι ὁ πανθεισμός τῆς ἀρχαιότη-
τος εἶχε τὸ πᾶν ἐμψύχῳσι ἐν τῇ φύσει. Νύμφαι
τῶν σπηλαίων, Νηρηίδες τῶν πηγῶν καὶ ποταμῶν
λευκοχίτωνες, Σύλφαι τοῦ ἀέρος, πανταχοῦ ἐξε-
προσώπου τὴν ὑπαρξίν τοῦ ὄντος τὴν σήμερον καλούμεν μο-
νολεξεί μικρόβια. Εἴκοσι αἰῶνες περίπου ὄχοντο ἀπίοντες
ἀνεπιστρέπτει καὶ ἡ αἰὲς ἐπὶ τὰ πρόσω χωροῦσα ἐπιστήμη
ἀπεκάλυπεν ὑπὸ τὴν μορφήν ὀργανωμένων σπερμάτων ἐν
ἀπάσῃ ὁίονε τῇ ἑαυτῶν γυμνότητι τὰ διαιμόνια ἐκεῖνα μορ-
μολύκεια. Τὸ μέγιστον τοῦτο πρὸς τὰ πρόσω τῆς ἐπιστήμης
ἔδημα ἐτελέσθη ἀφ' ὅτου τὰ σύγγραμμα μεγαλοφυᾶ πνεύματα
ἐπαύσαντο δημιουργοῦντα θεωρίας ὑπερνεφέλους διὰ τῆς τῶν
περῶν τῆς φαντασίας πτήσεως, γοργῶ δὲ τῷ βήματι κατῆλ-
θον ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ παλαίστρᾳ χρώμενα ὑπερηφάνως τῇ
ρήτρα «res ei non verba». Ἄφ' ὅτου πᾶσα παρακεκινδυνευ-
μένη θεωρία καὶ ὑπὸ τοῦ μείζονος τῶν ἐπιστημονικῶν πνευμά-
των ἔκφερομένη δὲν θεωρεῖται ἢ ὡς λόγος κενός. Ἦδη παμ-
πληθεῖς ἐργάται ὁ εἷς μετὰ τὸν ἕτερον σπεύδουσιν ἀλλεπαλ-
λήλως, ὅπως καταθέσωσι τὸ μικρὸν καὶ ἀλάξευτον λίθον τῶν
εἰς τὸ μέγα πνευματικὸν οἰκοδόμημα, οὗ τὸ σχέδιον ἐχάραξαν
ἐνδοξοὶ Γάλλοι φυσικοῖσθαι θέντες μόνοι ἀφ' ἑαυτῶν τὰς ἀστεμ-
φεῖς ἐκείνου πλίνθους. Τὰ quid ignotum καὶ quid divinum τῶν
ἀρχαίων κατέπεσον, τὸ δὲ χάσμα ἔπερ ἐσχηματίσθη ἐκ τῆς
ἀπουσίας τῶν λέξεων τούτων, ἀντικατέστη δι' ἐπικλήσεων,
ὅς τινες ὤρισαν τὸ πνεῦμα καὶ τὸ πείραμα τῶν σοφῶν. Εἶναι
αἱ λέξεις, μικρόβια, μικροὺς ὀργανισμοί, βακτηρίδια, παράσιτα, μι-
κροζῶα, λέξεις μὲν ὡς βλέπομεν πολλαί, ἐν ἑμῶς καὶ τὸ αὐτὸ
ἐκδηλοῦσαι πράγμα.

Γνωστὸν ἀπατάσασιν ἐστὶν ὅτι αἱ μικροβιακαὶ διδασκαλαὶ
εἰσῆλθον ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ ἀληθείᾳ ὑπὸ τοῦ ἐνδόξου Γάλ-

λου Pasteur, ἡ δὲ πλήρης ἀποδοχὴ τούτων ὑφ' ὁμάδος ἐπιστη-
μόνων σοφῶν ἐβεβαιώθη παραυτίκα· δικαίως λοιπὸν ἐστέφθη
ὑπὸ τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν λαῶν καὶ τοῦ ἀπείρου θυμασμοῦ
τῶν συναδέλφων αὐτοῦ. Ἡ τιμὴ δὲ τῆς ἀνακολύψεως ἀνήκει
αὐτῷ, διότι δὲν τὴν προσησθάνθη μόνον, ἀλλὰ διὰ σειρὰς πει-
ραμάτων καὶ παρατηρήσεων ἐνδελεχῶν, ἐξήγαγεν αὐτὴν τῆς
κυριότητος τῶν πρώην πλανηρῶν ὑποθέσεων αἵτινες οἰοῦν
φράσσουσι τὸ ἄλλως τε προσδευτικὸν τῶν ἐπιστημῶν πεδίων
καὶ μὲ τρέπον, ὡς ἂν τίς εἴποι, εἰδικόν, τὸ τῆς θείας τοῦ
Ἄσκληπιοῦ ἐπιστήμης. Ὁ Pasteur ἀπέδειξε τὸ πρῶτον ὅτι αἱ
ζυμώσεις ὀφείλονται εἰς ὀργανισμοὺς ζωϊκοὺς ἢ φυτικοὺς κατω-
τέρους καὶ ὅτι οὗτοι οὐδέποτε αὐτομάτως γεννῶνται· ἀσπαθεῖς
δὲ τὴν ἰδέαν τοῦ ὅτι αἱ νόσοι εἶναι συγκρίεται ταῖς ζυμώσεσιν
ἀπέδειξε ὅτι δύναται νὰ ὦσι τὸ ἀποτέλεσμα σπερμάτων εἰ-
δικῶν, ἅτινα ὀπωσθήποτε εἰσερχόμενα ἐν τῷ ζῶντι ὀργανισμῷ,
εὐρίσκουσι μέσον καὶ ἔδαφος ἐν αὐτῷ, ὥστε νὰ καλλιερῆθῶσι
καὶ πολλαπλασιασθῶσιν. Τὸ μόλυσμα δὲν κέκταιται πλέον οὐ-
δὲν τὸ μυστηριώδες· εἶναι φαινόμενον πολλαπλασιασμοῦ ζῶν-
τος στοιχείου μικροσκοπικοῦ ἔπερ ζῆ ἐν τῷ ζῶντι ὀργανισμῷ
καὶ ἀναλώμασιν αὐτοῦ μὲ ὅσον τρόπον τὸ τῆς ζυμώσεως στοι-
χείου ζῆ ἐν τῇ τεθνηκυῖα ὀργανικῇ οὐσίᾳ καὶ δι' ἐξόδων αὐτῆς.
Ὅμοιότης λοιπὸν αἰτίων, ὁμοιότης ἀποτελεσμάτων καταπλη-
κτικῇ! Δι' ἐκάστην ζύμωσιν εὐρίσκουμεν εἰδικόν στοιχεῖον δι'
ἐκάστην μιασματικὴν ἢ μολυσματικὴν νόσον, ὁμοίως καθορῶμεν
εἰδικόν στοιχεῖον! Ὅ,τι εἶνε τὸ μικρόβιον δι' ἐκάστην τοιαύτην
νόσον, εἶνε τὸ ζυμώσιμον στοιχεῖον δι' ἐκάστην ζύμωσιν.

Ἀπεδείχθη ταυτόχρονα ὅτι πάντα τὰ ζωϊκὰ ὄντα ζωϊδία
ἢ φυτῖδια οὐδέποτε αὐτομάτως γεννῶνται ἀλλ' ὅτι ὑφίπνουσι
τὴν ὑπαρξίν των εἰς τὴν ἀνάπτειν προϋπάρχοντος σπέρματος.
Ἀναριθμητοὶ μικροὺς ὀργανισμοὶ ζῶσιν ἐν τῷ ἀέρι, ἐν ταῖς ὕδα-
σιν, ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τέλος μέχρι τοῦ βάθους τινῶν στερεῶν
σωμάτων καὶ γεννῶσιν ἀνυπολόγιστα σπέρματα· μεταφερόμενα
εἰς ἄπειρα μέρη διὰ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ρευμάτων, συρόμενα
διὰ τῶν ὑδάτων, τὰ σπέρματα ταῦτα καθίστανται ὁρατὰ αἰ
χάρις εἰς τὸ μικροσκοπῖον· πλὴν ἀλλ' ὅμως ἡ ἀνάπτεις των
δὲν εἶνε ἐφικτὴ ἢ εἰς ὠριμῶν καλλιερῆσθαι ἐδάφη, ἐν οἷς
εὐθὺς ὡς αἴφνης μετενεχθῶσι, βλέπομεν αὐτὰ μεταμορφούμενα
καὶ πολλαπλασιαζόμενα διὰ θαυμασίας δραστηριότητος καὶ ἐνεργείας.
Ἐὰν τὰ ἐδάφη ταῦτα εἶνε ὄντα ζωϊκὰ, τὰ δὲ σπέρματα
ἔπερ εἰσέδυσαν ἐν αὐτοῖς εἶνε πολυάριθμα, εὐχερὲς ἐστὶ νὰ
ἐννοήσωμεν ἔτι θὰ συνηθῶσι νὰ ἐπιφέρωσι διαταραχὴν τῆς ὑγείας

αὐτῶν, εἰδικήν τι α ἄλλαις λέξεσιν νοσολογικὴν ὄντοτητα. Ἄρα δεόν νά παραδεχθῶμεν ὅτι νόσοι τινές δὲν ἔχουσιν αἰτίαν ἢ τὴν πολλαπλασιαστικὴν εἰδικῶν σπερμάτων, εἰς ἃ μοῖρά τις τοῦ ὄργανισμοῦ ἐπέχει τόπον θρεπτικοῦ ἐδάφους, εὐνοϊκωτάτου πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῶν.

Ὅπως ἐφθάσαμεν εἰς τὸν ὅρον τῆς μεγάλης ἀνακαλύψεως τῆς ἐπικληθείσης Πανσπερμία, τούτεστι τῆς διανομῆς ἐν τῷ ἀέρι, τοῖς ὕδασι, τῇ γῇ, ἀπέρου πληθύος σπερμάτων ἄπερ πανταχοῦ ἀόρατα καὶ παρόντα, ἐν ποικίλῃ ποσότητι κατὰ τοὺς τόπους καὶ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, εἰσὶν ἔτοιμα πρὸς ἐνέργειαν καὶ λειτουργοῦσιν ὅταν ἀπαντήσωσι συνθήκας εὐνοϊκὰς εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς αὐτῶν. Οὕτως αἱ ζυμώσεις εἰσὶν ἀπότοκοι τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ζωικῆς λειτουργίας τῶν ἀπείρων μικρῶν τοῦ ἀεράτου κόσμου, τῶν μικροβίων (microbes) ὡς ἀπέπαυσε ταῦτα ὁ Sédillot πρῶτος τοῦθ' ὅπερ ἔμωε ἢ χημεία ἀπέδειξε διὰ τὰς ζυμώσεις, εἶναι ἐν ὁδῷ ν' ἀποδείξῃ καὶ ἡ πειραματικὴ παθολογία διὰ τὰ μιάσματα καὶ μολύσματα. Κατὰ τὸν σοφὸν Bouley δυνάμεθα νά βεβαιώσωμεν τὴν σήμερον ὅτι τὸ μολύσμα δὲν εἶνε «ἡ λειτουργία ζῶντος τινος στοιχείου». Τὸ ζῶν ἔμωε στοιχεῖον ἐκάστου μολύσματος δὲν ὠρίσθη ἔτι ἀκριβῶς δι' ἔλα.

Ἄπο τῆς ἀρχικῆς ἀνακαλύψεως, ὁ χρόνος δὲν ἐπήρκεσε διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου. Ἰδοῦ ὡς πρὸς τοῦτο τὶ ὁ Davaine λέγει «γνωρίζομεν ἔτι κακῶς τὰ μικρόβια, δὲν εἰσεύρομεν νὰ διακρίνωμεν τὰ κακὰ τοιαῦτα ἐκείνων ἅτινά εἰσι μὴ βλαβερὰ· εἰμεθα ὡς ταξειδιῶται ὅστινες φθάνουσιν εἰς ἀπόστασιν δύο χιλιαμέτρων ἀπὸ τινος δάσους· τὴν στιγμήν ταύτην δεικνύουσιν αὐτοῖς τὸ δάσος καὶ τοὺς ἐρωτῶσι· τί βλέπετε; δένδρα ἀποκρίνονται, δένδρα. οὐδὲν ἕτερον ἢ δένδρα· δὲν εἰσεύρουσι νά εἰπωσι ποῖα. Προσεγγίζουσι καὶ μετ' ὀλίγον ἀνακράζουσιν οἱ ταξειδιῶται· ἐδῶ εἶνε δρυς, ἐκεῖ φηγοί, μελίαι κτλ. Αἱ λοιπὸν λέγει ὁ Davaine εἰμεθα ἔτι εἰς ἀπόστασιν δύο χιλιαμέτρων ἀπὸ τῶν μικροβίων καὶ δὲν δυνάμεθα ν' ἀναγνωρίσωμεν ταῦτα ἐπακριβῶς. Ἐλεύσεται ἡμαρ ὁπότε θά μάθωμεν νά διακρίνωμεν τὰ μὲν ἀπὸ τῶν δέ». Καὶ ἔμωε γνωρίζομεν οὐκ ὀλίγα εἰδικὰ μικρόβια τούτεστι παραγωγὰ ὠρισμένων νόσων· ἐπὶ παραδείγματι γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὰ μικρόβια τῆς χολέρας τῶν ὀρνίθων, τοῦ βακτηριακοῦ ἀνθρακός, τοῦ συμπτωματικοῦ ἀνθρακός, τῶν ποικιλιῶν τῆς σψημίας, τῆς μάλεως, τῆς φθίσεως τῶν πνευμόνων, τοῦ ὑποστρόφου πυρετοῦ, τῆς λέπρας, τῆς ἐρυθρᾶς νόσου τῶν χοίρων, τῆς εὐλογίας τῶν περιστερῶν

κτλ. Πάντα ταῦτα τὰ εἰδικὰ παθογόνα μικρόβια εὐρέθησαν ἀφ' ὅτου οἱ σύγχρονοι ἐρευνηταὶ ἤρξαντο νά θεμελιώσῃ τὴν θεωρίαν ἐπὶ τοῦ πειράματος. Τὰ γεγονότα τὰ καλῶς ὀφθέντα μετριοῦσιν ἐνῶ αἱ θεωρίαι παρέρχονται· ἐάν δὲ τὴν σήμερον οἱ βακτηριολόγοι εὐρέθησαν εἰς τὴν πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀγούσαν ὁδόν, τοῦτο ἐγένετο διότι διηλθον κατὰ σειράν πάσας τὰς ἀτραπούς, αἰτίνας ἡγαγον αὐτοὺς πρότερον ἐν πλάνῃ.

Τὰ παθογόνα μικρόβια, ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν ὠργανωμένων ὄντων, ἄπερ ὀρίζουσιν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν σχιζομύκων ἢ σχιζοφύτων. Ταξινομοῦνται μετὰ τῶν μυκήτων, ἀν καὶ διαστελλοῦνται τούτων διὰ πολλῶν οὐσιωδῶν χαρακτήρων οἷοι ἡ δυνάμις τινῶν ἐξ αὐτῶν τοῦ ζῆν ἀνευ ἀέρος καὶ ἡ τοῦ μετακινεῖσθαι. Περιγράφονται ἐξ κύριας αὐτῶν ποικιλίας· οἱ μικροκόκκοι, τὰ βακτηρίδια, τὰ βακίλια, αἱ λεπτότριχες, τὰ δονάκια καὶ αἱ σπειροχαίται. Τινὰ τούτων εἶναι ἀκίνητα π. χ. οἱ μικροκόκκοι, ἕτερα εἶναι κίνητα. Οἱ σχιζομύκτες δύνανται νά ὡσι μεμονωμένοι ἢ συνεσφρευμένοι κατ' ἀποικίας. Εἶδη τινὰ τῶν μικροβίων δὲν ζῶσιν ἢ ἐν τῷ ἀερί ἢ ἐν τῷ ὕδατι· ἕτερα φονεῦνται ἐν αὐτῷ, ἐξ οὗ καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Pasteur διαίρεσις αὐτῶν εἰς ἀερόβια καὶ ἀναερόβια· τὰ τελευταῖα ταῦτα συντιθέσθαι τὰ ζυμώματα. Μικρόβια τινὰ εἰσι ταυτοχρόνως ἀερόβια καὶ ἀναερόβια. Τὰ μικρόβια δύνανται νά εἰσαχθῶσιν εἰς τὸν ὄργανισμὸν ἡμῶν διὰ τῶν ἀναπνευστικῶν ὁδῶν, διὰ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος καὶ διὰ τῆς ἐπιφανείας τῶν χιτῶνων καταρριπτόντα ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει τὸν φραγμὸν, ὅστις ἀντιτάσσεται αὐτοῖς ὑπὸ τῆς ἐπιδερμίδος καὶ τοῦ ἐπιθηλίου.

Δύω λέξεις ἔτι ἔχομεν νά εἰπωμεν ὅπως τελευτήσωμεν τὰ περὶ μικροβίων, τούτεστι περὶ τῶν τρόπων τῆς δράσεως τούτων ἐπὶ τῶν ὄργανισμῶν. Δύο τρόποι εἰς τανῶν εἶναι γνωστοί· 1) ὁ μηχανικός (στένωσις τριχοειδῶν) καὶ 2) ὁ χημικός κατὰ διπλὴν χημικὴν δρασίν· τὸ μικρόβιον ἀφαίρει ἀπὸ τοῦ ὄργανισμοῦ στοιχεῖα, ὧν οὗτος ἔχει ἀνάγκην· ἐκκρίνει ἕτερα ἀνωφελέη ἢ βλαβερὰ.

Ἡ χημικὴ δρᾶσις εἶναι οὐσιωδὴ οὐ μόνον in vitro ἀλλὰ καὶ in vivo. Κύτταρα καὶ μικρόβια τοῦ ὄργανισμοῦ ἀλληλομαχοῦσι μετὰ μείζονος καὶ ἥττους ὀσμῆς ὀσμῆς ὀσμῆς. Ὑπάρχουσι τινὰ ἅτινα ὀλίγον ἀδίκον ἀποδίδουσιν εἰς τὰ πρῶτα· τοιαῦτα εἰσι τὰ μικρόβια ἅτινα πολλαπλασιάζονται φυσιολογικῶς ἐν τῷ ἐντέρω· ἕτερα εἰσι βλαβερότερα καθότι ἔχοντα ἀνάγκην τῆς αὐτῆς τροφῆς ἢς χρῆσιν ποιεῖται ὁ ὄργανισμός, λαμβάνουσιν αὐτὴν ἀπ' αὐτοῦ, ἐνῶ δὲν ἀποδίδουσιν εἰς τούτον ἐνίοτε ἢ

δηλητήρια· ἔχουσιν ἀνάγκην δέυγονου οὕτω δὲ μάχονται πρὸς αὐτὰ ταῦτα τὰ κύτταρα, ἴσως μάλιστα πρὸς τὰ ἐρυθρὰ αἱμα-
τοσφαίρια.

Λήγομεν τὴν παρούσαν πραγματείαν προστιθέντες ὅτι τὸ μικρόδιον εἶναι ζῶν ἔν, οὕτινος γνωρισθῆσονται οἱ τρόποι τῆς δράσεως τὴν ἡμέραν καθ' ἣν γνωσθήσεται ἡ λειτουργία αὐτοῦ. Ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θὰ βραδύνη ἡ ἡμέρα αὕτη διότι δὲν λεί-
πουν πνεύματα χαλκέντερα καὶ σοφὰ ἅτινα διεπόμενα ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τῆς πειραματικῆς ἐρεύνης καὶ τῆς μεγαλοφυΐας ἐθίζουσι ν' ἀπαντῶσι μαθηματικῶς ἢ γουν ἐπιστημονικῶς εἰς τὰ τοιαῦτα δυσχερῆ τῆς φύσεως προδλήματα!

Σπυρίδων Κανέλλης, Ἱατρός.

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙΑ ΤΗΣ ΣΤΙΓΜΗΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ

ΟΤΑΝ σιμά μου ἔρχεσαι καὶ τὸ λευκὸ σου χέρι
Γὰ ρόδα καὶ τὰ γιασεμιά μὲ μιὰ κλωστή σκλαδώνη
Καὶ σκλαδωμένα τὰ φτωχὰ σ' ἐμένα τὰ προσφέρη,
Μ' αὐτὴ τὴν ἴδια τὴν κλωστή ὅπου σφικτὰ τὰ ἐνώνει
Μονάχα ἐγὼ κ' ἕνας Θεὸς ἀγάπη μου τὸ ἔρει
Πῶς καὶ τὴ δόλια μου καρδιά τὸ χέρι σου ἀλυσώνει.

Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΜΟΥ

Εἰμ' ἄρρωστος καὶ Σὺ κοντὰ εἰς τὸ προσκεραλὸ μου
Ὡς φιλενάδα τοῦ σπιτιοῦ τὰ γιατρικὰ μου δίνεις,
Μὲ τὴ βεντάλια σου δροσιά σκορπᾶς ἔς τὸ προσωπὸ μου
Καὶ τὴν φωτιά τοῦ πυρετοῦ, ποῦ μὲ φλογίζει, σβύνεις.

Μὰ ἀπ' τὴν ἀρρωστιά μου αὕτη ἂν ἴσως γιατρεμένος
Ἄφ' τὸ κρεδδάτι σηκωθῶ, αὐτὸ μόνον στοχάσου,
Πῶς ἀφ' τὰ μάτια σου τὰ δυὸ καὶ πάλι ἀρρωστημένος
Θὰ κινδυνεύσω, ἂν δὲν εὐρῶ γιατρό, τὴν ἀγκαλιά σου.

Ζάκυνθος 1889.

Διονύσιος Ἡλιακόπουλος

Η ΜΑΡΟΥΣΩ

[Τῆ φιλῆ Κυρία Ἄ. Ἰ. Κ.]

Et rose, elle a vécu
ce que vivent les roses,
L'espace d'un matin.
(Malherbe)

Τὴν ἐνθυμοῦμαι. Ἦτον ἡ κόρη
Χαριεστάτη καὶ δροσερά·
Καθεὶς τὴν ἐβλεπε καὶ ἠπόρει,
Πτηνὸν πῶς ἦτο χωρὶς πτερά,
Πτηνὸν ἐφαίνετο, ἦτο μᾶλλον
Ῥόδον ἀνοιξέως, ἀναθάλλον
Εἰς Ἀπριλίου αὐγὴν γλυκεῖαν
Καὶ εἰς τὴν δρόσον τὴν πρωϊνὴν
Τοῦ ῥόδου εἶχε τὴν εὐωδίαν
Καὶ τὴν γοιτιδα καλλονίαν.

Ἐλπίδων πλήρης, χρυσῆ, νεότης,
Μαίων μόλις δεκαεπτὰ,
Ὡς χελιδὼν τις ταξειδιώτις,
Ἐδῶ σφουγῶσα κ' ἐκεῖ πετᾷ.
Πυρφόρον εἶχεν, ὑγρόν, τὸ βλέμμα
Καὶ εἰς τὰς φλέβας καίον τὸ αἷμα
Καὶ τὸ μεδίταμα εἰς τὰ χεῖλη,
Γλυκὴ, ἄθωον, παρθενικόν
Καὶ ἡ φωνὴ τῆς, ἐν ᾧ ὠμίλει,
Ὡς ἄσμα ἦτον ἀγγελικόν.

Εὐδαίμων κόρη, ὠνειροπόλει
Ζῶν χαρμόσυνον καὶ μακρὰν
Καὶ τὴν ἐλάτρευον ὄλαι, ὄλοι,
Ὡς εὐτυχίαν τῶν καὶ χαρὰν,

Ἡ τλήμων μήτηρ, δεμνυνομένη,
 Οἱ συγγενεῖς τῆς, γνωστοὶ καὶ ξένοι.
 Ἦν ἡ ζωὴ τῆς αὐγῆς αἰθρία
 Καὶ ὄλοι πύχοντο ἐκ ψυχῆς
 Καὶ ὄλοι ἔλεγον, ἡ Μαρία
 Πῶς θὲ νὰ ζήσῃ τρισευτυχίς.

Πλὴν, φεῦ! Ἠγνόουν ἡ εὐτυχία,
 Πῶς ὡς ζεφύρου πετᾶ πνοή
 Καὶ ἡ νεότης, ἡ ἐρασμία,
 Καθὼς τὸ ῥόδον, φυλόρορεϊ,
 Ἀνθῆσαν μόλις μίαν ἡμέραν.
 Εἰς τὴν ἀθλίαν τοῦ κόσμου σφαῖραν.
 Ἐν μέσῳ τόσων χρυσῶν ὀνειρῶν
 Ἐλθὼν, ὁ δαίμων τῆς συμφορᾶς
 Ἀλάστωρ, ἄλυτον πένθος σπειρῶν,
 Τὸ ἄστρον δύνει τόσῃς χαρᾶς.

Τὸ μνῆμα ἤνοιξε τὸ μοιραῖον
 Παρὰ τῷ εὐφρονι Ἰλισσῷ
 Καί, μαρανθεῖσα, ἐχάθη πλέον
 Ἡ πολυθέλητος Μαρουσώ.
 ὦ, ποῦ κατήντησαν τόσα κάλλη!
 Πλὴν, ἐν τῇ μαύρῃ τῆς γῆς ἀγκάλῃ
 Τὸ σῶμα μόνον ἐσαβανώθη
 Ὑπὸ ἰτέας ἀειθαλεῖς.
 Ἀλλ' ἡ ψυχὴ τῆς ἀνεπετρώθη
 Εἰς τὰ Ἠλύσια χρυσάλλεις.

Ἐν Ἄργει, Αὐγούστου, 1889.

Δ. Κ. Βαρδουνιώτης.

ΙΩΑΝΝΕΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΠΑΝΙΟΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Φίλιππε κ. Σκόκε,

ΕΝ θὰ μοῦ ἀρνηθῆς βεβαίως δύο ἢ τρεῖς
 σελίδας τοῦ Ἡμερολογίου σου καὶ μι-
 κρὰν τινα γωνίαν ἐν τῇ κομῆῃ αὐτοῦ
 πινακοθήκῃ. Ἔσο βέβαιος ὅτι δὲν θὰ τὰς ἀπασχο-
 λήσω μάτῃν. Ἄλλως τε τὸ Ἡμερολόγιόν σου,
 συνεπὲς πρὸς τὸν χρονογραφικὸν αὐτοῦ χαρα-
 κτῆρα, σκοπεῖ κυρίως νὰ ἐξεικονίζη ἐν μικρῷ,
 ἀλλ' ὡς ἔνεστι πιστότερον, τὴν φιλολογικὴν καὶ

κοινωνιολογικὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἔτους, γνωρίζον εἰς τοὺς ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις καὶ τῇ Ἀλλοδαπῇ ἰδίως πολυπληθεῖς ἀναγνώστας αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι συμβάλλει ἢ χαρακτηρίζει τὴν ἐν Ἀθήναις ἀτυχῶς μόνον συρρέουσαν ὀσημέραι πνευματικὴν δράσιν καὶ παραγωγὴν. Νομίζω λοιπὸν ὅτι αἱ ὀλίγαι ὧδε γραμμαὶ οὐδόλως παρέλκουσι, προκειμένου ἐν αὐταῖς νὰ γνωρίσωσιν αἱ λόγια ἀναγνώστριαι τοῦ Ἡμερολογίου τὴν νοήμονα καὶ γλυκεῖαν φυσιογνωμίαν δεκαπενταετοῦς κόρης, ἥτις χθὲς—προχθὲς ἀκόμα ἐτίμησε τὸ ὠραῖον φῦλον, εἰς ὃ ἀνήκει, καὶ κατέδειξεν ἐναργῶς εἰς οἷον σημεῖον πραγματικῆς μορφώσεως καὶ παιδείας δύναται ν' ἀνιψῶθῃ καὶ παρ' ἡμῖν ἢ ἑλλήνις, ἐὰν ἐλειτούργει λογικώτερον καὶ πληρέστερον σύστημα ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ ὑγιῶν ἀρχῶν κατὰ τὰς ἀξιώσεις τῆς νεωτέρας παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης.

Ἐνθυμεῖσαι ὁποῖαν ἐκπληξιν καὶ συμπάθειαν γενικὴν διήγειρεν ἡ μοναδικὴ παρ' ἡμῖν εἰδήσις, ἣν ἅπας ὁ ἀθηναϊκὸς τύπος ἀνέγραψε κατ' αὐτὰς ἐν ὑψηλῷ τόνῳ ἐνθουσιασμοῦ, ὅτι δηλαδὴ ἀδρὰ κόρη, μίπω συμπληρώσασα τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς, κατ' ὄρθωσεν ἐν τούτοις νὰ καταρτισθῇ κάλλιστα εἰς τὴν ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν καὶ ὑποστᾶσα αὐστηρὰν τὴν δοκιμασίαν τῶν ἐξετάσεων, νὰ τύχῃ πανηγυρικῶς ἀπολυτηρίου τοῦ Γυμνασίου, δικαιουμένη ἤδη νὰ πατήσῃ ὑπερήφανος τὴν φλὴν τῆς ἀκαδημαϊκῆς εἰσόδου καὶ νὰ χωρήσῃ εἰς εὐρύτερον ἐπιστημονικὸν ἔδαφος, καθ' ὃν χρόνον χιλιάδες

ἴσως ἄλλων συνομπλικῶν αὐτῇ καταδαπανῶνται εἰς θεατρικὴν ἐκστήθισιν τῶν μύθων τοῦ Αἰσώπου, τῶν ἐξαμβλωματικῶν ὑπερσυντελικῶν τῆς γραμματικῆς, καὶ τῶν ξηρῶν παραγράφων τῆς ἱερᾶς ἱστορίας.

Τὸ γεγονός εἶναι ἄξιον ἀναγραφῆς καὶ δίδει νύξιν εἰς γενικώτερας κοινωνικὰς σκέψεις, οὐ μόνον διότι ἀποτελεῖ μοναδικὸν φαινόμενον εἰς τὰ χρονικὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι γυμνασίων, ἀλλὰ καὶ διότι πρὸ πάντων σπανίως προσῆλθεν εἰς ἐξετάσεις ὁμοίας τελειοδιδάκτος τοῦ Γυμνασίου πληρέστερον κατηρτισμένος ἢ ὅσον ἢ ἐν λόγῳ νεαρὰ δεσποινίς, ἥτις δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐπὶ ἡμετέροιο σπαθί τῆς τὸ ἀπολυτήριον, τὸ ὁποῖον ἐνίοτε ἀρειμάτιοι ἄρρενες μαθηταὶ ἀποσπῶσι διὰ τοῦ ῥεβόλβερ καὶ τῆς μαχαίρας ἀπὸ τοὺς ἀρνούμενους Γυμνασιάρχας τῶν. Οἱ καθηγηταὶ ἐξεπλάγησαν, καὶ δικαίως, διὰ τὴν εὐρύτητα τῶν γνώσεων, τὴν σπινθηρίζουσαν εὐφύιαν, τὴν ἀναλυτικὴν κρίσιν καὶ τὴν γλωσσομάθειαν τῆς κόρης, προσόντα, δι' ἃ φοβοῦμαι ὅτι πλείστοι ἀκαδημαϊκοὶ πολῖται τοῦ Πανεπιστημίου θὰ ἔδνησαν τὰ χεῖλη ἐκ φθόνου.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος δεσποινίς εἶνε κόρη τοῦ παρ' ἡμῖν ἐγκρίτου δημοσιογράφου κ. Α. Ζ. Στεφανόπουλι, ὃν δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι πολλοὶ γονεῖς θὰ ζηλεύσωσι διὰ τὸν πολῦτιμον τοῦτον θησαυρὸν τῆς πατρικῆς του στοργῆς καὶ μερίμνης. Καὶ δὲν ἀρνοῦμαι βεβαίως ὅτι ἡ φύσις ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὸ ἐκλεκτὸν αὐτὸ πλάσμα τῆς ἄφθονα χαρί-

σματα νοός καὶ καρδίας. Ἀναντιρρήτως ὅμως τὸ συντελεσθὲν θαῦμα ὀφείλεται εἰς τὴν πρόσφορον παιδαγωγικὴν μέθοδον, ἥτις, ὑπὸ ἄγρυπνον οἰκογενειακὴν ἐπαγρύπνησιν καὶ ἀνατροφὴν, ἐπόμεινον ἦν νὰ παραγάγῃ τοσοῦτον ἀγλαοὺς καρπούς. Δὲν ὀμιλῶ ἐνταῦθα περὶ τῆς σπανίας μορφώσεως τῆς ψυχῆς, τοῦ ἠθους καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς κόρης, ἀπερ εἰσὶν ἀναπόδραστα ἀποτελέσματα ἐπιμεμελημένης ἐν τῷ οἴκῳ παιδαγωγίας. Ἄλλ' ὁ καθαρισμὸς τῆς δεσποινίδος Ἰωαννέτας ὡς μαθητρίας ἀληθῶς καταπλήττει. Ἐσπούδασε κάλλιστα τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἐμελέτησε καὶ κατενόησεν ἱκανοὺς ἑλλήνας συγγραφεῖς· γνωρίζει ἄριστα τὴν λατινικὴν καὶ γαλλικὴν ἢ λαλεῖ καὶ γράφει ἀπταιστώς· ἐδιδάχθη οὐχ ἥττον καλῶς τὴν ἀγγλικὴν καὶ γερμανικὴν· κέκτηται ἀσφαλεῖς καὶ ποικίλας γνώσεις τῆς φυσικῆς, χημείας, μαθηματικῶν, ἱστορίας, κλπ. Ἰχνογραφεῖ ἐξαιρέτα καὶ εἶνε πρὸς τούτοις καλλιτέχνις εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον.

Φρονῶ ὅτι ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἢ δεσποινίς Ἰωαννέτα Στεφανόπολι δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπαράμιλλον ὑπόδειγμα γυναικείας ἀναπτύξεως καὶ διαμορφώσεως εἰς τε τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς ἐπιτετραμμένους τὴν παρ' ἡμῶν ἐκπαίδευσιν τοῦ ὠραίου φύλου, πρὸς δὲ καὶ εἰς ὅλους ἐκείνους οἵτινες ὑπολαμβάνουσιν ὅτι ὅλη ἢ ἀνάπτυξις καὶ μόρφωσις τῆς ἑλληνίδος ἔγκειται εἰς τὸ νὰ ψιττακίζῃ τεμάχιά τινα ἐκ τοῦ Θουκυδίδου καὶ στίχους φρικωδῶς ἠκρωτηριασμένους ἐκ τῆς

Ἰλιάδος, τραυλίζουσα ὀλίγας ἐξηρθρωμένας γαλλικὰς φράσεις καὶ πλειοτέρας ὀνομαστικὰς ἀπολύτους, κάποτε ἐφοδιαζομένη μὲ περισσοτέρας ἀνορθογραφίας ἢ γράμματα πραγματικά, μὲ τὴν κεφαλὴν πλήρη καπνῶν καὶ μυθιστορημάτων καὶ φαντασιοσκοπιῶν, καὶ ὄχι μὲ γνώσεις ἀσφαλεῖς, θετικὰς, ἀληθεῖς, χρῆσιμους. Καὶ ὅλην αὐτὴν τὴν ἡμιμάθειαν, τὴν ἐπιπολαιότητα, τὴν κενόφροσύνην, ἥτις ἀξιῶ ὅτι ἔμαθε τὰ πάντα, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ οὐδὲν ὄρισμένον, ὅλην αὐτὴν τὴν σύγχυσιν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῆς ψυχῆς τὴν ἐξαγοράζουσιν αἱ δύσμοιροι ἑλληνίδες κόραι μας μὲ τὰ δροσερώτερα καὶ εὐωδέστερα ἔτη τῆς ἀβρᾶς τῶν νεότητος, κατὰ τὰ ὁποῖα μεταβάλλονται εἰς ὄντα ἀναιμικά, μαρασματώδη, κύπτοντα πρὸ τῶν ἀγόνων τετραδίων τῶν ὑπὸ τὸ ὑελῶδες βλέμμα τοῦ διδασκάλου μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ μάθωσι πλειοτέρας ἀνορθογραφημένας ἀνοησίας ἢ γράμματα καὶ γνώσεις βιωφελεῖς!!

Οἱ γονεῖς ἄς σκεφθῶσι καλῶς. Οἱ διδάσκαλοι ἄς ἐξετάσωσιν εὐρύτερον τὸ ζήτημα. Καὶ ἢ Κυβέρνησις ἄς μετέλθῃ καταλληλότερα μέτρα ἀναδιοργανίζουσα τὰς βάσεις καὶ τοὺς ὅρους τῆς γυναικείας ἀγωγῆς καὶ παιδείσεως. Κατὰ τὰ ἐννεὰ δέκατα ἢ τὴν τύχην τῆς οἰκογενείας, τῆς κοινωνίας, τῆς πατρίδος, ἠρτῆται ἐκ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς διαπλάσεως τῆς γυναικός. Εἶνε κρῖμα, μὰ τὴν ἀλήθειαν, νὰ στρεβλοῦται καὶ σίπεται ἢ καλαισθησία καὶ ἢ εὐφυΐα τῶν νεαρῶν ἑλληνίδων εἰς τὰ νοσογόνα

τέλματα τῶν ξηρῶν τύπων τῆς γραμματικῆς καὶ τῆς ἀσυνειδήτου ἐκστηθίσεως ἀσυναρτίτων καὶ ἀνωφελῶν πραγμάτων κληροδοτηθέντων μέχρι σήμερον ἀπὸ τῆς μακαρίας ἐποχῆς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος τοῦ 1831! Πόσαι εὐφύϊαι πνίγονται εἰς τὸν λαβύρινθον τοῦτον. Καὶ ὅμως ἡ ἑλληνὶς ὑπὸ τὸν ζωογόνον ἥλιον τῆς Ἑλλάδος, ἐν μέσῳ τῶν περικυκλωσῶν αὐτὴν ἀναλλοιωτῶν καλλονῶν φύσεως πλουσίας, μὲ τὰς λαμπρὰς ἐθνικὰς παραδόσεις καὶ τὴν πλήρη διδαγμάτων μεγάλην ἱστορίαν τῆς πατρίδος ἰδύνατο νὰ ἦ ἐνάμιλλος κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν πρὸς τὰς κόρας τῆς Εὐρώπης, ἐὰν νύμοίρει μείζονος οἰκιακῆς μερίμνης, κυρίως ὅμως καλλιτέρας καὶ σκοπιμωτέρας ἐκπαιδευτικῆς ἀγωγῆς. Παράδειγμα ἡ δεσποινὶς Ἰωαννέττα Στεφανόπολι.

Τὸ ἔπ' ἐμοὶ ἐὰν αἱ ὀλίγαι ᾧδε γραμμαὶ ὠθήσωσιν εἰς εὐγενῆ ἄμιλλαν ἔστω καὶ μίαν ἐκ τῶν ἀπειροπληθῶν ἀναγνωστριῶν τοῦ Ἡμερολογίου σου, φίλτατε κ. Σκόκε, θέλω θεωρήσει ἐμαυτὸν εὐτυχῆ ὅτι δὲν ἐσπατάλησα ἀσκόπως τὸν μικρὸν ἐνταῦθα χῶρον.

Ἀθήναι, Ἰούλιος 1889.

Ἀνέστης Κωνσταντινίδης

Ο ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ ΕΝ Τῇ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

ΤΙΣ ἀγνοεῖ τὸν Τριβουλέτον τοῦ Βίκτωρος Οὐγκῶ, τὸν ἥρωα τοῦ θαυμασίου δράματος «Ὁ βασιλεὺς εὐθυμεῖ»; Τίς δὲν συνεκινήθη σφοδρῶς ἀκούων ἀπὸ τῆς σκηνῆς ἢ ἀναγινώσκων τοὺς ἤχηρους καὶ ἐντόνους στίχους, δι' ὧν ὁ ὕβος ἐκεῖνος καὶ βραϊδὸς καὶ δυσειδῆς γελωτοποιὸς διεκδικεῖ εὐθαρσῶς τὰ ἑαυτοῦ δικαιώματα ὡς πατὴρ ἀδικουμένου, πατάσσει τὴν ἀνάσχυτον τῶν αὐλικῶν κακοθήειαν καὶ ἀντιπατάσεται αὐτὸς ὁ ταπεινὸς καὶ ἀνίσχυρος κατ' αὐτῆς τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος καταβαλλόμενος μόνον ὑπὸ τῆς ἀμειλίχτου ἀποφάσεως τοῦ πεπρωμένου;

Ἡ εἰκὼν παραμένει ὡς ἀγλαΐσμα ἐν τῇ πινακοθήκῃ τῆς καθόλου τέχνης, ὡς δημιουργήμα ἐξόχου ποιητικῆς δυνάμεως καὶ εὐφύϊας.

Ἀλλὰ μετὰ τῆς εἰκόνας καὶ τοῦ πρωτοτύπου μεγάλη ὑπάρχει καὶ τερατώδης μαλιστα διαφορά. Διότι τὸ πρωτότυπον ὑπάρχει ὁ Τριβουλέτος δὲν εἶνε ἰδανικὸς τύπος, ἀλλὰ πρόσωπον ἱστορικόν. Ὁ ποιητὴς τὸν παρέλαβε καὶ τὸν διέπλεσε κατ' ἴδιαν βούλησιν καὶ ἐμπνευσιν διέμορφωσεν ὡς ἤθελε τὸν χαρακτῆρά του, ὤξυνε τὴν γλῶσσαν του, ἐνέπνευσεν αὐτῷ τὰς πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς ιδέας τὰς ἐπικρατούσας κατὰ τὴν θερμὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὅτε ὑπὸ τὸν καυστικὸν ἥλιον τοῦ Ἰουλίου ἐτήκετο καὶ κατέρρεεν ἡ παλαιὰ γαλλικὴ μοναρχία, ἡ μοναρχία τῶν Βουρβόνων, τῶν κρίνων καὶ τῆς λευκῆς σημαίας. Πλὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὁ Τριβουλέτος εἶνε ἄλλοιός· εἶνε τὸσον διάφορος, ὥστε σχεδὸν δὲν ἀναγνωρίζεται.

Ἐν πρώτοις καὶ κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν διέφερε πολὺ ἀφ' ὅ,τι τὸν φανταζόμεθα. Ἡ εἰκὼν αὐτοῦ κεχαρκαμένη ἐπὶ ἰταλικοῦ μεταλλίου, δὲν τὸν παριστᾷ ἀσθενικόν, καχεκτικόν, πρεσβύτην, ὡς ἤθελέ τις ὑποθέσει, ἀλλὰ εὐτραφεῆ, ἀκμαῖον, φυσιογνωμίαν ἔχοντα μοναχοῦ καπουκίνου, τὴν ὁποῖαν καθιστᾷ παραδόξοτερον τὸ γένειον ἔχον κλίσειν ὀριζοντεῖαν μᾶλλον ἢ κάθετον, κρατοῦντα δὲ διὰ τῆς δεξιᾶς τὴν λεγομένην *marotte*, ἧτοι τὸ σηκῆπτρον τῆς μωρίας, ξύλον ἐγγλυρον ἀπολήγον εἰς κεφαλὴν εἰκονίζουσαν τὴν παραφροσύνην. Βεβαιοὶ ἐν τούτοις ὁ Ἰωάννης Μαρώ, πατὴρ τοῦ γνωστοῦ ποιητοῦ Κλήμεντος, θαλαμηπόλος χρηματίσας τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Β' καὶ διὰ στίχων ἐξιστορήσας τὰς κυριώτερας αὐτοῦ ἐκστρατείας, ὅτι ὁ Τριβουλέτος εἶχε μικρὸν τὸ μέτωπον, χονδρὸς τοὺς ὀφθαλμούς, μεγάλην τὴν ῥίνα, εὐρὺν καὶ μακρὸν τὸν θώρακα καὶ τὴν ῥάχιν ὕβην.

Ὁ Τριβουλέτος ἐγεννήθη εἰς τὰ περίχωρα τῆς πόλεως Βλοά, τὸ δὲ ἀληθὲς ὄνομά του ἦτο Φεβριάλ ἢ Φεριάλ, καθὰ ἐξάγεται ἐκ τῶν βιβλίων τῶν βασιλικῶν ἐξόδων τοῦ ἔτους 1523, ἐν οἷς ἀναφέρεται εἰς «Νικόλαος Φεβριάλ ἀδελφὸς τοῦ Τριβουλέτου» ὡς παραμαγειρος τῶν βασιλικῶν μαγειρειῶν, ὀφείλων ἀναμφιβόλως τὴν θέσιν ταύτην εἰς τὴν εὐνοίαν τοῦ περιωνύμου ἀδελφοῦ του, ὅστις μὲ ὅλην τὴν μωρίαν του ἐμερίμα καὶ περὶ τῶν οἰκογενειακῶν συμφερόντων. Τὸ δὲ *Triboulet* ἦτο παρωνύμιον, προερχόμενον ἐκ τοῦ παλαιῦ ῥήματος *tribouler*, συνήθους εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν τοῦ ΙΔ' καὶ ΙΕ' αἰῶνος καὶ σημαίνοντος ἐνοχλεῖν, θλίβειν, βασανίζειν, ἐξ οὗ εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν ἀπέμεινε μόνον τὸ ἀφηρημένον οὐσιαστικὸν *tribulation*. Περὶ τῆς νοημοσύνης του ὑπάρχουσιν ἀντίθετοι πληροφορίαί. Ὁ ιστοριογράφος τῆς πόλεως Βλοά Βερνιέ τὸν παριστᾷ ὡς «ἐντελῶς εὐήθη, μὴ ὄντα καν ἐκ τῶν πνευματωδῶν ἐκείνων τρελῶν οἱ-

τινες φαιδρύνουσι διὰ τῶν εὐφυολογιῶν των καὶ λεγόντων ἐνίοτε ὀρθὰ καὶ φρόνιμα· διαβεβαιοὶ δὲ ὅτι ἡ φήμη του παρέμενε τοιαύτη πολὺ μετὰ τὸν θάνατόν του ἐν Βλοά, ἐνθα οἱ συμπολιταὶ του ἐμνημόνεον παροικιωδῶς τοῦ ὀνοματός του μετὰ τῆς ἐσχάτης περιφρονησεως. Καὶ αὐτὸς ὁ ἀνωτέρω μνημονευόμενος Μαρώ ὡς εὐήθη ἐπίσης τὸν χαρκατηρίζει λέγων εἰς ἓνα τῶν στίχων του ὅτι ἦτο

Aussi saige à trente ans que le jour qu' il fut né.

Ἐν τούτοις παρακατιῶν προσθέτει ὅτι

*Chacun contrefaisoit, chanta, dansa, prescha
Et du tout si plaisant gu' onc homme ne fascha.*

Τὰ πλεονεκτήματα δὲ ταῦτα καὶ ἰδίως τὸ τελευταῖον, τοῦ νὰ κατρωθῆναι δηλαδὴ ὥστε νὰ μὴ δυσαρεστῆ κανένα διὰ τῶν ἀστειοτήτων του, δὲν συμβιβάζεται ποσῶς μὲ τὴν εὐήθειαν ἣν ἀποδίδουσιν αὐτῷ. Ἄλλως τε εἰς τὸν Τριβουλέτον ἀποδίδονται καὶ πολλοὶ λόγοι εὐφυεῖς καὶ πνευματωδέστατοι παρατηρήσεις, ἅτινα βεβαίως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προέρχωνται ἐξ ἀνδρὸς τόσο ἡλιθίου. Παρεκτὸς τούτου, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἀνὴρ χρηματίσας γελωτοποιὸς δύο βασιλέων ἐστερεῖτο παντελῶς πνεύματος καὶ εὐφυίας, διότι ἄλλως ἢ διαρκῆς εὐήθεια θ' ἀπέβαιναν ἐπὶ τέλους ὀχληρὰ καὶ ἀνιστῆ εἰς τοὺς κυρίου του. Ὡστε τὴν ἀλήθειαν δεόν ν' ἀναζητήσωμεν εἰς τὸν μέσον ὅρον καὶ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι, ὡς συνηθέστατα συμβαίνει, ὁ Τριβουλέτος ἦτο μὲν μωρὸς καὶ εὐήθης, ἀλλ' εἶχε καὶ ἐκλάμψεις εὐφυίας.

Αὐταὶ μάλιστα ἐνίοτε εἶνε τόσο συχναὶ καὶ ζωηραὶ, ὥστε ἀποτελεῖται κράμα τι ὀξύμωρον περιεργότατον εὐφυίας καὶ μωρίας, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τοιούτων ὑποδειγματῶν ἐκκέντρων συνενούντων ἐν ἐκυτοῖς παντοίας ἀντιθέτους ιδιότητας ἐδημιουργήθησαν τὰ πρωτεύοντα πρόσωπα τῶν διαφόρων δημῶδων θεάτρων Ἀξιοσημείωτον

εἶνε ἐν τούτοις ὅτι ὁ Ῥαβελαὶ ἀποκαλεῖ μὲν τὸν Τριβουλέτον μωρόσοφον, χαρακτηρίζει ὅμως αὐτὸν ἐν τῷ *Partraouel* ὡς ἐντελῶς παραφρονα «*proprement et totalement fol*» ὡς λέγει.

Ἐνωαῖς φαίνεται ὅτι προσήλθεν εἰς τὴν ἐν Βλοά λαμπρὰν αὐλὴν τῶν Βαλοῶ ὁ δύσμορφος χωρικός καὶ προσληφθεὶς ὡς γελωτοποιὸς τῆς αὐλῆς παρεδόθη εἰς τὸν εἰδικὸν διδάσκαλον Μιχαὴλ Λεβερνοῶ ὅπως διδάχθῃ τὴν τέχνην τοῦ γελωτοποιοῦ καταλλήλως καὶ ἐπιτυχῶς ἵνα τέρπῃ τὸν μοναρχὴν. Ἐχει ὡς βλέπετε καὶ αὐτὴ προσέτι ἡ τέχνη τοὺς κόπους καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς! Ὁ Λεβερνοῶ ἐξεπλήρωσεν εὐσυνειδήτως τὸ καθήκον του καὶ ἐμόρφωσεν ὡς ἔπρεπε τὸν μαθητὴν του, καθὰ δὲ διηγούνται τὰ χρονικὰ τῆς ἐποχῆς, φαίνεται ὅτι μετεχειρίζετο πρὸς τοῦτο καὶ μέτρα δραστηριώτατα μὲ τὰ ὅποια ἔλαβε στενήν γνωριμίαν ἢ ἀνώμαλος βράχις τοῦ Τριβουλέτου.

Ὁ γελωτοποιὸς κατέστη σὺν τῷ χρόνῳ οἰκειότατος τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ' ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε καὶ συνώδευσεν αὐτὸν εἰς Ἰταλίαν, ὅτε κατὰ τὸ 1509 ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Ἑνετῶν. Κατὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ φρουρίου τῆς Περικιέρας τοσοῦτον ἐφοβήθη, ὥστε δραμῶν ἐκρύβη ὑπὸ στρατιωτικὴν κλίνην καὶ μόλις μετὰ πολλὰς ἐρεῦνας ἀνευρέθη.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λουδοβίκου ὁ Τριβουλέτος περιήλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως Φραγκίσκου τοῦ Α' καὶ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ περιφήμου ἐκείνου φιλέρωτος καὶ ἱπποτικοῦ ἡγεμόνος διέπρεψεν ἔτι μαλλον, πολλῆς ἀπολαύων εὐνοίας μέχρι τοῦ θανάτου του συμβάντος πιθανῶς κατὰ τὸ 1536. Περιεφέρετο ἐλευθέρως εἰς τ' ἀνάκτορα, οἰκειότατα ὁμιλῶν ἐνίοτε δὲ καὶ αὐθαδῶς οὐ μόνον πρὸς τοὺς εὐπατρίδας αὐλικούς ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἡγεμόνα, ὃν ἀπεκάλει ἐξάδελφον. Ἡ ἐλευθερία του δὲ περὶ τὸ πράττειν ἦτο ἀπερίριστος. Σύγχρονος αὐτοῦ χρονο-

γράφος διηγεῖται ὅτι εἰσῆλθέ ποτε εἰς τὸν ναὸν ὁ βασιλεὺς Φραγκίσκος ὅπως ἀκούσῃ τὸν ἐσπερινόν. Ἄκρα σιγὴ ἐπεκράτει κατ' ἀρχάς, ὅτε κατ' ὀλίγον ὁ ἱερουργῶν ἐπισκοπος ἐτόνισεν ἐμμελῶς τὸν ψαλμὸν καὶ ἀπήντησεν ἀμέσως ἡχηρότατα ὁ χορὸς καὶ ὁ ναὸς ἐπλήσθη θορύβου. Ὁ συνοδεύων τὸν βασιλέα Τριβουλέτος ὀρμήσας τότε κατὰ τοῦ ἐπισκόπου ἤρχισε νὰ τὸν τύπτῃ, ὅτε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκπληκτος διὰ τὸ τόλμημα τὸν ἀνεκάλεσε καὶ τὸν ἠρώτησε τὴν αἰτίαν ὁ γελωτοποιὸς ἀπήντησεν: «Ὅτε εἰσῆλθομεν ἐδῶ, ἐξάδελφε, ἦτο μεγάλη ἡσυχία· αὐτὸς πρῶτος ἤρχισε νὰ φωνάζῃ καὶ ἔγεινε τοιοῦτος θόρυβος, ὥστε αὐτὸς πρέπει νὰ τιμωρηθῇ!»

Ἄλλοτε πάλιν ἐνῷ διήρχετο γέφυραν μετὰ τινος εὐπατρίδου ὑψηλῆς περιωπῆς, ὁ συνοδοιπὸρος του παρετήρησεν ὅτι ἡ γέφυρα δὲν εἶχε θωρακεία ἐκατέρωθεν πρὸς ἀσφάλειαν, τὰ γαλλιστὶ λεγόμενα *garde-fous*. — Ἴσως, ἀπήντησε πονηρῶς ὁ Τριβουλέτος, διότι δὲν ἦτο γνωστὸν ὅτι ἐμέλλομεν νὰ διέλθωμεν ἡμεῖς ἀπ' ἐδῶ.

Πλεῖστοι ὅσα εὐφυλογίαι καὶ εὐστοχοὶ ἀπαντήσεις μνημονεύονται ἀποδιδόμεναι εἰς τὸν Τριβουλέτον. Εὐφυστάτη εἶνε ἡ ἐξῆς ἀπάντησις. Εὐπατρίδης τις ἠπέλιπσε τὸν θρασὺν γελωτοποιὸν ὅτι θὰ τὸν θανατώσῃ διὰ βραδισμῶν, καὶ ὁ Τριβουλέτος προσέδραμε καὶ παρεπονήθη πρὸς τὸν βασιλέα. — Μὴ φοβῆσαι, εἶπεν αὐτῷ ὁ Φραγκίσκος, ἐὰν τολμήσῃ νὰ σοῦ κάμῃ τοιοῦτό τι, θὰ διατάξω νὰ τὸν ἀπαγχονίσωσιν ἐν τέταρτον τῆς ὥρας μετὰ τὴν πράξιν του. — Ὡ ἐξάδελφέ μου, ἀπήντησεν ὁ γελωτοποιός, θὰ σοῦ ἤμουν πολὺ εὐγνώμων ἂν διέτασσες αὐτὸ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας πρὸ τῆς πράξεώς του!

Τὸ ἐπόμενον ἀνέκδοτον δεικνύει ὅτι ὁ Τριβουλέτος ἐκέκτητο ὄχι μόνον εὐφυΐαν, ἀλλὰ καὶ σύνεσιν καὶ πολιτικὴν περινοίαν. Ὅτε ὁ Φραγκίσκος Α' ἔμελλε νὰ ἐπιχειρήσῃ κατὰ τὸ 1524 τὴν ἀτυχῆ εἰς τὸ δουκάτον τοῦ Μιλάνου

ἐκστρατεῖαν, τὴν ἀπολήξασαν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν αὐ-
τοῦ, ὁ γελωτοποιός του παρευρίσκειτο εἰς τι πολεμικὸν
συμβούλιον εἰς ὃ συνεζήτουντο τὰ μέσα καὶ ὁ τρόπος δι'
ὧν ὁ στρατὸς ἐμελλε νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ὁ
Τριβουλέτος ἤκουε σιγῶν πάσας τὰς ἐκφερομένας γνώμας,
ὅτε ἐπὶ τέλους ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν βασιλέα: — "Ἐξά-
δελφε, εἶπεν αὐτῷ, σκοπεύεις λοιπὸν διαρκῶς νὰ μείνης
εἰς τὴν Ἰταλίαν; — "Ὁχι, ἀπάντησεν ὁ βασιλεὺς. — Τότε
δὲν μοῦ ἀρέσουν καθόλου τὰ σχέδιά σας. — Διατί; —
Διότι ὅλοι ὁμιλοῦν περὶ τοῦ πῶς θὰ εἰσέλθῃς εἰς τὴν Ἰτα-
λίαν ἐνῷ τὸ σπουδαιότερον εἶνε τὸ πῶς θὰ ἐξέλθῃς! ..

Εἰς τὸν Τριβουλέτον ἀποδίδεται καὶ ἑτέρα δριμυτάτη
ἀπάντησις πρὸς τὸν ἡγεμόνα του, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς
ἐκ Γαλλίας διαβάσεως τοῦ ἐπιφανοῦς τοῦ Φραγκίσκου
ἀντιζήλου. Καρόλου τοῦ Ε'. — "Ὅταν ἔλθῃ εἰς Παρισίους
ὁ αὐτοκράτωρ, εἶπε πρὸς τὸν Φραγκίσκον, θὰ τοῦ προσ-
φέρω καὶ ἐγὼ ἓν δῶρον. θὰ τοῦ χαρίσω τὸν σκουφὸν μου
νὰ τὸν φορέσῃ αὐτὸς ὡς ἀρχιτρελός, ἀφοῦ ἠθέλησε μό-
νος νὰ περιπέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ του. — Σιώπα!
εἶπε θυμωθὴς ὁ ἵπποτικὸς ἡγεμῶν, ὑπεσχέθη καὶ οὐδέ-
ποτε θὰ παραβῶ τὸν βασιλικὸν μου λόγον. — Τότε, ἀπὴν-
τησεν ὁ γελωτοποιός, θὰ φυλάξω τὸν σκουφὸν μου ἕως νὰ
ἰδῶ εἰς ποῖον πρέπει νὰ τὸν προσφέρω, εἰς ἐκείνον ἢ εἰς
τὴν Μεγαλειότητά σου!

Ἄλλὰ τὸ ἀνέκδοτον ἀποδίδεται μετὰ διαφορῶν παραλ-
λαγῶν καὶ εἰς τὸν γελωτοποιὸν ἐνός Σουλτάνου, καὶ εἰς
εὐφυᾶ τινα θεράποντα τῆς αὐλῆς ἐνός τῶν βασιλέων τῆς
Πολωνίας καὶ εἰς διαφόρους ἄλλους: τὸ βέβαιον δὲ εἶνε
ὅτι ὁ Τριβουλέτος ἔχει ἐπ' αὐτοῦ ὀλιγώτερα παντὸς ἄλλου
δικαιώματα, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι ὅτε ὁ αὐ-
τοκράτωρ Κάρολος ἐπεχείρησε τὴν ἐκ Γαλλίας διάβασιν
ἧτοι κατὰ τὸ 1539, αὐτὸς εἶχεν ἤδη ἀποθάνει.

Ταῦτα εἶνε ὅσα ἡ ἱστορία μνημονεύει περὶ τοῦ παρα-

δόξου τούτου προσώπου, ὅπερ κατέστησε πασίγνωστον
εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ μεγαλοφυΐα ἐνός ποιητοῦ.
Τὰ λοιπὰ ἀνήκουσιν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς φαντασίας:
πλὴν δὲν ἐπιτεταί ἐκ τούτου ὅτι ὁ ποιητὴς δὲν εἶχε τὸ
δικαίωμα νὰ διαπλάσῃ κατὰ τὸ δοκοῦν τὸν χαρακτῆρα
τοῦ προσώπου ὅπερ ἐξελέξατο συμφῶνως πρὸς τὰ αἰώνια
καὶ ἀναλλοίωτα αἰσθήματα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἡ-
δύνατο κάλλιστα ὑπὸ τὸν κέντρων τὸν καλύπτοντα τὸ
παραμειομορφωμένον σῶμα τοῦ ταλαιπώρου γελωτοποιοῦ
νὰ φωλεῖν ἰσχυρὸν φίλτρον πατρὸς: ἡδύνατο ὑπὸ τὸ προ-
σωπεῖον τοῦ διηνεκοῦς γέλωτος νὰ ὑποκρύπτηται σπα-
ρακτικὴ ὀδύνη. Μάλιστα κατὰ μοιραίαν εἴρωνα σύμπτω-
σιν, αὐτοὶ οἱ ὡς ἐπαγγελμα ἔχοντες τὸν γέλωτα, καὶ ὡς
ἀποστολὴν τὸ φαιδρύνειν τοὺς ἄλλους, ὑπόκεινται πολ-
λάκις εἰς ἀφορήτους λύπας καὶ καρδιοβόρον μελαγχολίαν.
Εἰς ἕξοχον ἐπιστήμονα τῆς Γαλλίας παρουσιάσθη ἄλλοτε
κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα κύριός τις πάσχων ἐκ μακρο-
σμου προερχομένου ἐξ ἀνιάτου μελαγχολίας. Ὁ ἰατρός
προτείνειν εἰς τὸν ἀσθενῆ διαφορὰ μέσα τέρψεως καὶ ψυ-
χαγωγίας, ἀλλ' ὁ ἀσθενὴς ἀκούων ἐν ἑκάστῳ ἔσειε θλι-
βερῶς τὴν κεφαλὴν. — "Ὅλα αὐτὰ τὰ μετεχειρίσθη, εἶ-
πεν. — Τότε, ἀπάντησεν ὁ ἰατρός, ἐν μόνον σοῦ ἀπομένει
νὰ μεταβαίνῃς καθ' ἐσπέραν εἰς τὸ θέατρον καὶ ν' ἀκούῃς
τὸν δεῖνα. Καὶ ὠνόμασεν αὐτῷ πασίγνωστον κωμικὸν τοῦ
δημῶδους θεάτρου, χάριμα ἀληθὲς τῆς συγχρόνου κοινω-
νίας, ὅστις ἤρκει μόνον νὰ ἐμφανισθῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὅπως
φαιδρύνῃ τὸ παμπληθὲς ἀκροατήριον. — Φεῦ! ἀνεβόησεν
ὁ ἄγνωστος πελάτης, τότε εἶμαι χαμένος ἄνθρωπος! —
Διατί; ἠρώτησε μετ' ἀπορίας ὁ ἰατρός. — Διότι ἐγὼ εἶ-
μαι ὁ κωμικὸς τὸν ὁποῖον λέγετε!

Χαραλάμπης Ἄννινος.

Τριγύρω πώς απλώνεται μία τόση θεία λαμπάδα
 Π' ό νοūs μου τρέμει νά τό 'πῆ, νά 'έγηθῶ φοβοῦμαι·
 Σκοτίζονται τά λογικά, 'ς τήν τόση σου ώμορράδα
 Κι' ὅ,τι ώνειρεύθηκα ὁ φτωχός, ὦ! πλειά δέν ένθυμοῦμαι!

ΊΣ ΤΗΝ ANNA

ΜΗΝ λησμονήσης, "Αννα μου, ποτέ μή λησμονήσης
 Τόσο γλυκειά ένθύμησι ποτέ άφ' τό νοῦ μή σούσης·
 Μήν λησμονήσης τή βραδυά ποῦ κάθε μία ματιά σου
 Μ' ἔλεγε μ' άγνωστη φωνή, τί άγροίκαιε ή καρδιά σου.
 Μέσα 'ς τή τόση ταραχή μεσ' 'ς τοῦ χοροῦ τή ζάλη
 Γλυκά 'ς τό χέρι άνάπαυες τ' ὀλόχρυσο κεφάλι,
 Καί τά γλυκά σου βλέμματα ἔδῶ κι' ἔκει ἔπλανούσες,
 Σάν κάτι άπόκρυφο γλυκό μέσ' 'ς τήν καρδιά νά κλειούσες.
 Πολλοί σ' ἔκαμαρώνανε πῶς εἶσαι εὔτυχισμένη
 Μέσ' 'ς τὸν άνθό τῆς νιότης σου παρθένα ζηλεμένη·
 Μά ἐγῶ ποῦ ἔέρω μοναχός τά τόσα βάσανά σου,
 Βαρειά βαρειά άναστέναξα, γιά τήν πλαστή εὔτυχιά σου.
 'Ω! νά 'μπορούσες, "Αννα μου, τά στήθια σου ν' άνοιξης
 'Σ τοὺς ὄσους σέ ζηλεύουνε, καί τήν καρδιά νά δείξης,
 Θά βλέπανε τήν εὔτυχιά τήν τόσο ζηλεμένη
 'Αφ' τῆ δική σου τήν καρδιά πόσο εἶν' μακριά καί ξένη.

Ε. Ζακύνθος

Δ. Θ. Μάργαρης

Η ΦΤΩΧΟΥΛΑ

ΑΦ' τό μικρό σπητάκι σου, τήν ταπεινή φωλιά σου,
 Τόσ' άνεήγητη χαρὸ σκορπιέται 'ς τήν καρδιά μου
 Τόσην έντύπωσι 'ς τό νοῦ γεννά ή κατοικιά σου,
 Π' ὅταν διαβαίνω άπό σιμά, χάνω τά λογικά μου.

⌘

Τῆς ἑκκλησιᾶς ὁ λίδανος, μοῦ φαίνεται πῶς πνέει,
 'Από τὰ παραθύρια σου γύρω 'ς τή γειτονείά σου·
 Καί με άγνώριστη φωνή μέσ' τήν καρδιά μου λέει
 Πῶς χύνει μόσχο καί ὄρσιά τό κάθε πάτημά σου.

⌘

Τὸ ταπεινὸ γλυκό σου φῶς, ποῦ φαίνεται τό ὄράδου,
 'Αστρο γιά με εἶναι λαμπρὸ 'ς τήν τόση μιοναΐα,
 Διώχνει τοῦ πονεμένου νοῦ τό ξηρὸ σκοτάδι
 Κι' εἰρήνη κ' άγαλλίαση μοῦ φέρνει 'ς τήν καρδιά.

⌘

'Ω! τότε σέ στοχάζομαι μικρή φτωχή Μαρία
 Μέσα 'ς τό κρεββατάκι σου, 'ς τὸν ὕπνο νά ἡσυχάζης·
 Μοῦ φαίνεται νά αισθάνομαι παρθενική εὐωδία
 Πῶς χύνουνε τά στρώματα κ' ή κλίνη ποῦ πλαγιάζεις.

⌘

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

ΠΙΣ ἐκ τῶν ἐλλήνων δὲν γνωρίζει τὸ ὄνομα καὶ τίς δὲν κατεκλήθη ἐκ τῶν ποιήσεων τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου, ὅστις ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως ὁ συμπαθέστερος, γνησιώτερος καὶ ἐνθουσιωδέστερος τῶν ποιητῶν τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος;

Ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης ἐγεννήθη τῇ 2 Αὐγούστου τοῦ 1824 ἐν Λευκάδι ἐξ ἀρχαίας καὶ ἐπιφανοῦς οἰκογενείας καταγομένης ἐκ Βαλαώρας τῆς Ἠπείρου ἐγγὺς τῆς Ἄρτης, ἧς οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοι ἦσαν ἐγγεγραμμένοι ἐν τῇ «Χρυσῇ Βίβλῳ» τῶν εὐγενῶν ὑπὸ τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἰωάννης Βαλαωρίτης ἀνῆλθεν εἰς ὕψιστα ἀξιώματα ἐν Λευκάδι διατελούσῃ ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν, ἐκλεγείς πολλάκις ἀντιπρόσωπος τοῦ λαοῦ καὶ γερουσιαστής. Ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης εἶδε τὸ φῶς ἐν μέσῳ τῶν φλογῶν καὶ τῶν παύσεων τῆς ἐλληνικῆς ἐπανάστασεως καὶ ἐλικνίσθη βαυκαλισθεὶς ὑπὸ τῶν ἡπειρωτικῶν ἁσμάτων. τῶν πλήρων ἐλεγειακῶν πάθους, δραματικότητος καὶ πατριωτικοῦ πυρετοῦ, καὶ ἐνωτισθεὶς τῶν ὠραίων ἐκείνων παραδόσεων, εἰς αἷς ὀφείλει ὁ ποιητὴς τὴν πρῶτον ἐκδηλωθεῖσαν ῥωμαντικὴν αὐτοῦ φύσιν. Ἐσπούδασεν ἐν ἀρχῇ φοιτήσας εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Κερκύρας, βραδύτερον δὲ ἐν Γενεύῃ τῆς Ἑλβετίας τυχὼν δύο πτυχίων. τῆς φιλολογίας καὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ἀπὸ Γενεύης εἶτα μετέβη εἰς Παρισίους, ἐγγραφεὶς ἐν τῇ αὐτῇ Νομικῇ Σχολῇ. Ἄλλ' ἔνεκεν τοῦ ἀπροσφόρου κλίματος διὰ τὴν ἀσθενῆ αὐτοῦ κράσιν ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ τῷ 1846 εἰς Πίζαν τῆς Ἰταλίας, ἔνθα μετὰ τριετείς σπουδὰς ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς Νομικῆς. Ἄλλ' ἡ ζωηρὰ καὶ ἀτίθαστος ποιητικὴ φαντασία τοῦ Βαλαωρίτου οὐδαμῶς συνεβίβάζοντο πρὸς τὰς σοβαρὰς ἐπιστημονικὰς μελέτας, ὧν, καίπερ κάλλιστα πρὸς αὐτὰς κατηρτισμένος, ἐδέησε ν' ἀπόσχη. Ὁ Βαλαωρίτης εἴμαρτο νὰ γεννηθῇ ποιητὴς, νὰ ζήσῃ, νὰ δράσῃ, νὰ μεγαλουγήσῃ ὡς ποιη-

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

τής, καὶ νὰ ἀποθάνῃ ὡς ποιητής. Παλινωστήσας εἰς τὴν προσφιλῆ του Λευκάδα καὶ καταστήσας μᾶλλον ἀδιάρρηκτους τοὺς μετ' αὐτῆς δεσμούς διὰ τοῦ εὐτυχοῦς γάμου του μετὰ τῆς μονογενοῦς θυγατρὸς τοῦ Αἰμυλίου Τυπάλδου, ἀπηλλαγμένος πάσης βιωτικῆς μερίμνης καὶ ἐνοχλήσεως, ἐπεδόθη μετ' ἀφοσιώσεως εἰς τὰς ἰδιαιτέρας φιλολογικὰς μελέτας, αἷς ἐνημενίζετο, καὶ ἰδίως εἰς τὴν τῆς πατρίου ἱστορίας, ἐξ ἧς ἤντλει ἀδιαλείπτως τὰς ὑψηλὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς ποιητικὰς αὐτοῦ ἐμπνεύσεις. Ἐν τοῖς προλεγόμενοις τῆς *Κυρᾶ-Φροσύνης* «Αἰσθάνομαι — λέγει — ἑμαυτὸν ἐλαυνόμενον πρὸς τὴν Ἡπειρον, καὶ τοῦτο εἶτε διότι ἢ Ἡπειρος περικλείει τὰ ὄσῳ τῶν προγόνων μου, εἶτε διότι ἐσυνείθισα ἀπὸ τῆς πρώτης παιδικῆς μου ἡλικίας νὰ βλέπω ἐνώπιόν μου τὸν Πίνδον ὑψούμενον καὶ τείνοντά μοι τὴν χεῖρα. Ἡ καρδιά μου θὰ πάλλῃ πάντοτε ὑπὲρ τῆς Ἡπείρου.»

Ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης εἶχε ἀναφανῆ ἐπὶ τινα χρόνον καὶ ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς ἐκλεχθεὶς ἐπανεπιλημμένως βουλευτῆς καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἔθνους. Ἀλλά, πλήρης ἀηδίας καὶ ἀπογοητεύσεως, ἀπεσύρθη, παραιτηθεὶς τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος, εἰς τὴν μόνωσιν καὶ τὴν γαλήνην τοῦ ἐν Λευκάδι σπουδαστηρίου του, ἔνθα μακρὰν τῆς πολιτικῆς τύρβης ἠδύνατο νὰ συναστρέφεται πρὸς τοὺς ὁμηρικὸς ἥρωας τῆς ἀρματωλικῆς ἐποχῆς, οὓς ἐγνώριζε μετὰ τόσῃς θαυμαστῆς δυνάμεως νὰ ἀπεικονίζῃ εἰς τὰ ἀθάνατα αὐτοῦ ἔργα. Ὁ φιλολογικὸς καὶ ποιητικὸς βίος τοῦ Βαλαωρίτου ἄρχεται κυρίως ἀπὸ τοῦ 1857, καθ' ὃν χρόνον ἐδημοσίευσεν τὰ «Μνημόσυνά» του, τὰ ὁποῖα ὁ πολὺς Τομμαζέος παραβάλλει πρὸς τὸ 31^{ον} ἄσμα τῆς *Κολάσεως* τοῦ Δάντου, καὶ τὰ ὁποῖα εἰσι κατὰ τὸ πλεῖστον θρηνώδεις ἐλεγεῖαι, εἰλημμένα ἐκ τῶν μυθωδῶν δημοτικῶν θρύλων περὶ τοῦ *Κάτου Κόσμου*, τοῦ *Χάρου*, τοῦ *Βρυκόλακα*, κλπ. Ἐν τῷ προλόγῳ τῶν «Μνημοσύνων» κηρύττεται ὑπὲρ τῆς δημώδους γλώσσης καὶ τῆς καθιερώσεως καὶ διαμορφώσεως αὐτῆς ἐν τῇ νεωτέρᾳ φυλογίᾳ. Δι' αὐτῆς ἐπίστευε, καὶ δικαίως, ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐγχαραχθῶσιν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τῇ μνήμῃ τοῦ λαοῦ οἱ ἥρωες τῶν ποιημάτων του καὶ τὰ ἐξυμνούμενα ἀνδραγαθήματα τοῦ ἔθνους καὶ τῶν μεγάλων προγόνων. Τῷ 1859 ἐδημοσιεύθη ἐν Κερκύρᾳ τὸ ποίημα «Κυρᾶ-Φροσύνη», μετὰ ἀκαθέκτου ποιητικῆς ἐξάρσεως καὶ ἐν ἀχλύϊ ἀκράτου ῥωμαντισμοῦ περιγράφον τὸ θλιβερὸν ἐπεισόδιον τῆς ὥρας ἐλληνίδος οἰκτρῶς ἀποπνιγείσης ἐν τῇ λίμνῃ τῶν Ἰωαννίνων. Ὁκτὼ ἔτη μετὰ τοῦτο ἐξεδόθη ὁ «Ἀθανάσιος Διάκος» καὶ ὁ «Ἀστραπόγιαννος.» Εἰς τὸν Ἀστραπόγιαννον διὰ στίχων φλογερῶν, ὀρμητικῶν καὶ μεστῶν ἀγρίας μεγαλοπρεπείας παρελαύνει ἡ ἀποθέω-

σις τῆς Κλεφτουριάς, κατὰ τὸν συμπαθῆ καὶ δημοφιλῆ ποιητὴν κ. Κωστῆν Παλαμᾶν, γράψαντα ἐσχάτως περισπούδαστον καὶ ἀναλυτικὴν μελέτην περὶ τοῦ βίου, τῶν ἔργων καὶ τῆς ποιητικῆς ἰδιοφυΐας τοῦ Βαλαωρίτου, ἣν συνιστῶμεν θερμῶς τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ Ἡμερολογίου. Ὁ « Ἀθανάσιος Διάκος » δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀκραιφνὲς ὑπόδειγμα ἐθνικῆς ἐποποιΐας καὶ εἶνε κατὰ τὸν ἴδιον Βαλαωρίτην, « ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ ἀρματωλικοῦ πνεύματος. » Ἀλλὰ πλὴν τῶν ποιητικῶν καλλονῶν ὁ Βαλαωρίτης προκίζει τὰ ἔργα αὐτοῦ διὰ πολυτίμων καὶ ἀφθόνων ἱστορικῶν σημειώσεων, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι ἦτο καὶ ἄριστος πεζογράφος, πρὸ πάντων βαθὺς ἱστοριοδίφης καὶ ὅτι, πρὶν ἢ ὑποτυπώσῃ τὰ ἔξοχα δημιουργήματα τῆς φαντασίας αὐτοῦ, εἶχεν ἐγκύψει εἰς ἐμβριθεῖς καὶ βαθεῖας μελέτας, δι' ὧν ἐπολλαπλασίασας καὶ ἐλάμπρυνε τὸ καλλιτεχνικὸν αὐτοῦ τάλαντον.

Τὴν ἄνευ ἀξιώσεων ἄλλων βραχεῖαν ταύτην σκιαγραφίαν τοῦ ἐξόχου τῶν νεωτέρων ποιητῶν τῆς Ἑλλάδος παρεθέσαμεν χάριν τῆς συνημμένης εἰκόνης, πρὸ τῆς ὁποίας πιστεύομεν ὅτι μετὰ χαρᾶς καὶ εὐλαβοῦς προσοχῆς θέλει σταματήσει ἐπὶ μικρὸν τὸ βλέμμα τοῦ ἀναγνώστου.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

[Ἀποσπάσματα ἐκ τῆς « Πρωτοχρονιάς » τοῦ Φασαία]

Τὸ Σύνταγμα! φωνάζεις ἰσότῃς! ἀδελφότης!
 Ἄλλὰ τί λέγει ὁ ἄλλος; — Ἐγώ! ἀτομικότης!
 γὰρ μὲ τὸ ἔθνος εἶνε ἢ τῶσπν νὰ γεμίσῃ,
 νὰ φάγῃ, νὰ μεθύσῃ, καὶ φοῦσῃ μὴ καπνίσῃ!
 Τὸ Σύνταγμα εἶνε βροῦσι, νερὸ ποῦ πᾶς καὶ πίνει·
 ἐβρώμισες τῆ βροῦσι; καὶ πιᾶτα δὲν θὰ πλύνης!
 Τὸ Σύνταγμα εἶνε μάνδρα τῆ στάνη νὰ φυλάῃ
 μὴν ἐμβῆ λύκος μέσα τὰ πρόβατα νὰ φάῃ.
 Ἄλλ' ἂν ἢ μάνδρα γύρω εἶν' καταχαρασμένη,
 ἀπ' ὄπου κ' ἂν θελήσῃ ὁ λύκος δὲν ἐμβαίνει;
 ἢ ἂν γερὴ εἶν' ἢ μάνδρα, μὰ τὰ σκυλιὰ κοιμῶνται
 ἢ πέφτουν σὲ ψοφῆμι καὶ στάνη δὲν ἠθυμῶνται,
 οἱ λύκοι δὲν ἐμβαίνουν κοπάδια μέσ' ἔς τὴ στάνη
 τὰ πρόβατα νὰ φᾶνε μαζῇ μὲ τὸν τσομπάνη;

ΑΤΤΙΚΟΣ ΦΑΚΟΣ

ΣΚΑΛΑΘΥΡΜΑ

ΑΝ κρίνη τις ἐκ τῶν προπαρασκευῶν παντὸς οἰκοκύρη, τῶν μετοικεσιῶν, τοῦ ἀνοίγματος τῶν Λυκείων, τῶν δικαστηρίων, τοῦ Ἀρσακείου καὶ τοῦ Πανεπιστημίου φαίνεται ὅτι τὸ ἔτος ἀρχεταὶ οὐχὶ ἀπὸ 1^{ης} Ἰανουαρίου ὡς θέλουσιν οἱ καλανδαρισταὶ καὶ οἱ ἄγιοι πατέρες ἀλλ' ἀπὸ 1^{ης} 7βρίου. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς μάλιστα ταύτης τίθενται καὶ τὰ ἡμερολόγια εἰς τὰ πιεστήρια ἔτοιμα νὰ προλέγωσι τὸ μέλλον εἰς τοὺς περιέργους, τοὺς γαμβροὺς εἰς τὰς κορασίδας, τὰς βροχὰς εἰς τοὺς σταφιδοπόρους, τὰς ἐπιστρατείας εἰς τὸν φορολογούμενον λαόν, τοὺς συμπεθέρους εἰς τοὺς ὀρθοδόξους βασιλεῖς, τὰς μόδας εἰς τὰς κυρίας καὶ τοὺς κομήτας εἰς τοὺς χαύσκοντας πρὸ τοῦ ἀττικοῦ ὀρίζοντος.

Ὁ ἀττικός μάλιστα ὀρίζων εἶναι τόσῳ διαυγής, ὥστε ἂν μὲ τὴν γαστέρα πλήρη καὶ τὸ βαλάντιον ἀργυρόχρον ἢ καὶ ἄνευ τούτων ἀτενίσῃς πρὸς αὐτὸν χάσκων δύνασαι νὰ ἴδῃς ὅλα τὰ συμβησόμενα κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, παραδείγματος χάριν τὸ 1889 καὶ εἰς τοὺς ἀστῆρας νὰναγνώσῃς τὸ μέλλον. Ὁ ἀστὴρ μάλιστα τῆς Ἑλλάδος εἶναι τόσον στερεότυπος ὥστε ὁμοιάζει τὰς ἐν Λειψίας ἐκδόσεις τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Πάλαι πολιτικά καὶ μαχαιριαῖς καὶ κουμπουριαῖς, ληστεῖαι καὶ φορολογικά νομοσχέδια, λαθρεμπόρια, γάμοι καὶ διαζύγια, ἔστιν ὅτε ἐπιστρατεῖαι καὶ βασιλικά ἑορταῖ, δίκαι καὶ καρατομήσεις, ἰδοὺ τὸ μέλλον καὶ ὁ ἀστὴρ τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν ἔτος εἶναι μία ῥυτίς, ἣτις ἀυλακόνει τὸ ὄραϊον πρόσωπον πάσης κόρης σκεπτομένης περὶ μέλλοντος καὶ καθιστᾷ αὐτὴν ἐμβριθεστέραν καὶ σοβαράν. Ἄν μεταφέρωμεν τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὰ ἔθνη βλέπομεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρέρχηται εἰς χρόνος ἄνευ προόδου καὶ ὠφελείας· ἄλλως ἢ δεσποζούσα θεότης εἶναι ἡ μωρία.

*

Ἑορταί, ἑορταί καὶ πάλιν ἑορταί. Ὁ Βασιλεὺς διασκεδάζει ἤθελεν εἰπεῖ ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ. Ἄλλὰ τὸν βωμαντικὸν αὐτὸν ποιητὴν μὴ τὸν πιστεύετε, διότι παρὰ πολὺ τὸ ἔρριψεν εἰς τὸ ψεῦδος. Κακαὶ τινες μάλιστα γλωσσοφύς τὴν ὑψηλίον, διότι ἔδωκε τόσον θάρρος καὶ ἐπαίνους εἰς τὸν συρφετὸν καὶ εἰς τὸν ὄχλον μὲ τὰς ἀλλοκότους ιδέας του, ὥστε πᾶς ἀνόητος ἀναγινώσκων τὸν Οὐγκώ δύναται νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὁ οἰνόφυξ, ὁ κτηνώδης καὶ ὁ ἀμαθὴς ἔχει τὰ εὐγενέστερα τῶν αἰσθημάτων, ὁ δὲ εὐμαθὴς, εὐπαιδευτὸς καὶ κλοαναθρεμμένος ἄνθρωπος εἶναι κτῆνος καὶ θηρίον· ἐνῶ τὸ ἐναντίον μᾶς λέγει ὁ Πλούταρχος. Ἐκολάκεις, βλέπετε, τὸν λαὸν ὡς εἰ ἐπρόκειτο νὰ ἐκλεχθῆ ἡ δῆμαρχος ἢ βουλευτὴς εὐρείας περιφέρειας. Ἐν τούτοις ἔσχε καὶ αὐτὸς τὰς ὠφελείας του. Οἱ ἀμαξηλάται δὲν τοῦ ἔπερνον χρήματα ὅταν τὸν ἐπήγαιναν καροτσάδα καὶ τὸ σῶμά του κατετέθη εἰς τὸ Πάνθεον τῆ ἐνεργεία τοῦ ἥρωος Γραβιᾶ, τοῦ κλέπτη Ἀγιάννη, παντὸς γυναικίου, τοῦ ληστάρχου Ἐρνάνη, τοῦ ὑπηρετοῦ Ρουϊ-βλάς, τῆς φαρμακευτρίας Λουκρητίας καὶ τῆς ἐξαγνισθείσης ἠθοποιοῦ Θίσθης. Ὁ ἀττικὸς οὐρανὸς ἐν τούτοις βοηθεῖ τοὺς ἐνετικούς φανούς, ἢ Ἀκρόπολις φωτίζεται, τὰ ἠλεκτρικὰ φῶτα ἀμιλλῶνται πρὸς τὴν σελήνην, οἱ δημοκρατικοὶ μετατρέπονται εἰς βασιλικούς καὶ πρῶτος ὁ δῆμαρχος δίδει τὸ παράδειγμα. Ξένοι ἔρχονται εἰς τὸν τόπον μας, οἱ ξενοδόχοι σώζονται ἀπὸ βε-

βαίας πτωχεύσεις, λαθροχειρίαι γίνονται εἰς τὰς χρηματικὰς πιστώσεις τῶν ἑορτῶν, οὕτως ὥστε οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι πληρώνουσι τὰ ἰδιωτικά των χρέη καὶ εἰς ὅλα αὐτὰ τίς πταίει; ἡ Δημοκρατία, ἡ Μοναρχία, ὁ λαὸς ἢ ἡ χρυσοκानθαρικὴ ἀριστοκρατία; (noblesse d'argent).

— Κανείς, κανείς, φίλε μου· διότι πρέπει καὶ κάποτε νὰ διασκεδάζωμεν καὶ μόνον ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔποψιν συχωροῦνται αἱ ἀνοησίαι αὐταί. . .

*

Ἴδου τὸ θέατρον τοῦ κ. Συγγροῦ ἐγκαινιολύζομενον ὑπὸ τοῦ Γαλάτου Λασάλ, διότι λέγουσιν ὅτι Ἕλληνας ἐργολάβος δὲν εὐρέθη ἱκανός. Ὁ Λασάλ στήνει ὑπερήφανος πρὸ τοῦ χαίνοντος ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ τὸ τραγελαφικὸν αὐτοῦ πρόγραμμα. Ὁ θιάσός του εἶναι καὶ δραματικὸς καὶ κωμικὸς καὶ μελοδραματικὸς τῆς ὑπερέτας καὶ τῆς μεγάλης ὕπερας. Παριστάνεται ὑπὸ τῶν ἰδίων προσώπων ἅτινα ἔπαιζαν τὴν Mamzelle Nithouse καὶ ὁ Γουλιέλμος Τέλλος τοῦ Ροσσίνη χωρὶς τέλος, ἢ βωβὴ τῶν Πορτίκων τοῦ Οὐβέρ, τόσον πενιχρὰ ὡς νὰ ἐβουβάθησαν καὶ αὐτὰ τὰ ὄργανα τῆς ὀρχήστρας καὶ ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ θιάσου, καὶ αὐτὴ ἡ δημοσιογραφία, ἣτις ἐπικροεῖ ὅλα καὶ μόνος ὁ Λασάλ γελᾷ, θησαυρίζει καὶ φεύγει ὡς μεθυσμένος σαλτιπιγάχος.

*

Καὶ ἀπὸ τοῦ Γαλλικοῦ θεάτρου μεταβῶμεν εἰς τὸ χειμερινὸν ἑλληνικόν.

— Πῶς; εἶχομεν τὸ 1888 καὶ χειμερινὸν ἑλληνικόν;

— Βέβαια δὲν τὸ ἤξεύρετε; ἐκεῖ αἱ παραστάσεις ἐγένοντο ἀλλὰ Κωστάκη μὲ ξύλο καὶ μπαστουναίαις, μὲ γέλοια καὶ ἀθυροστομαίαις. Καὶ κάπου κάπου ἔπεφταν καὶ μερικαὶς κουμπουραίαι ὅχι ὅμως ἀπὸ τὴν παντομίμα τοῦ Μάρκου Βότσαρη ἢ τοῦ τρομεροῦ ἀρχιληϊτοῦ Θανασιάκη... ἐκεῖ ἔβλεπες καὶ τὰ βάσανα ὅχι τῆς Γενοβέφας ἀλλὰ τῆς Ροζοῦς καὶ.....

- Καλὲ μήπως ἐννοεῖς τὴν Βουλὴν ;
 — Μάλιστα ὅμως περὶ αὐτῆς γίνεται σκέψις.

*

Ἡ Βουλὴ ὅμως ἔκλεισε διότι ἔφθασε τὸ Πάσχα καὶ οἱ βουλευταὶ μας ἀφίνοντες κατὰ μέρος τὰς βάρδους καὶ τὰς πιστόλας των ἀπέρχονται εἰς τὰς ἐστίας των ὡς τροπαιοῦχοι Μακκαβαῖοι διὰ νὰ φάγωσι τὸ Πάσχα. Ὁ Χριστὸς λοιπὸν ἦλθε φέρων δι' αὐτοὺς τὴν εἰρήνην, ἀν καὶ ὁ Θεάνθρωπος αὐτὸς ἰσχυρίσθη ὅτι ἦλθε φέρων εἰς τὸν κόσμον τὴν μάχαιραν. Καὶ τὸν λόγον τοῦτον τοῦ Θεανθρώπου ἀποδεικνύουσιν — ἂν ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τοὺς ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας ἀναγραφόμενους φόνους — τὰ κατ' ἔτος σφαζόμενα πρόβατα ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις συκοφαντῶν τοὺς λύκους ὀνομάζει αὐτοὺς αἰμοβόρα θηρία, ἐνῶ αὐτὸς σφάζει καὶ τὸν ὅμιον του πρὸς τὸ συμφέρον του καὶ ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας. Ἐν φίλημα ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ γενῶν τὸν θάνατον καὶ δύνασαι νὰ τακῆς ὡς λαμπὰς τοῦ ἐπιταφίου ἀναμνησκόμενος τῆς γλυκύτητος τοῦ Χριστοῦ ἀνέστη. Θάνατον λοιπὸν παντοῦ ἐπέφερον ὁ ἀναστηθεὶς ἴσως διὰ νὰ καταστήσῃ λαμπροτέραν τὴν ἐκ τοῦ τάφου ζωὴν του. Ἐγώιστῆς καὶ αὐτὸς βλέπετε!! Ἄλλὰ μήπως καὶ ἐν βλέμμα κατὰ τὴν λιτανείαν τοῦ Ἐπιταφίου, ἀκτινοβολοῦν ἐν τῶ μέσῳ τῶν λαμπάδων ὡς ἀστὴρ καταπεσῶν ἐκ τοῦ στερεώματος δὲν δύναται νὰ σὲ ἀποτεφρώσῃ, ἀν φονεύουν οἱ κερανοὶ τῶν ὀμμάτων; . . . ἐν τούτοις τὸ καύσιμον μιᾶς τρακατρούκας ἔχει πρακτικώτερον ἀποτέλεσμα ἐὰν αὕτη ἐφορμήσῃ ἐπὶ τοῦ σβέρκου σου. Ζήτω λοιπὸν ἡ πρακτικότης, χαριστάτη ἀναγκνώστρια, διότι τὰ πάντα εἶναι πρόφασις: ἡ ἰδανικότης, τὸ engagé τῆς καντριλιάς καὶ τὸ φίλημα τῆς Ἀναστάσεως.

*

Καὶ ἐπειδὴ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ Πάσχα ἦλθε καὶ ἡ ἀνοι-

ξις καὶ αἱ ἀλογοδρομίαι καὶ τῆς ἀλεπούς τὰ παιγνίδια ἐτοιμάζονται. Νεαρὸς ἀξιωματικὸς προσποιεῖται τὴν ἀλεπού, ὡς ἐὰν ἦτον ἀνάγκη νὰ τὴν προσποιηθῇ: ἀξιωματικοὶ ἔφιπποι ρίπτονται κατ' αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ κυνήγιον τοῦτο ἔλαβον μέρος καὶ τόσαι δέσποινα καὶ δεσποινίδες ἔφιπποι φέρουσαι μακρὰν οὐρὰν ὡς τῆς ἀλεπούς, δῆθεν ὅτι μόνον πρὸς τὴν οὐρὰν μιμοῦνται τὸ πονηρὸν ζῶον. Τὸ ζήτημα λοιπὸν ἦτο ποῖα θὰ βάλῃ εἰς τὸ χεῖρ τὴν ἀλεπού. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι πολλὰ τὴν συνέλαβον, ἀλλ' ὀλίγα ἠκούσθησαν εἰς τὸ κατόρθωμα. Ἡ ἱστορία, βλέπετε, δὲν εἶναι τόσον εἰλικρινὴς ὡς πρὸς τὰ ἵπποτικά ἐπεισόδια: καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ποῖον; Ἀρκετὸς κονιορτὸς καὶ ἔφοδος τῶν ἀξιωματικῶν μετὰ τὴν ἐκδρομὴν κατὰ τῶν ζαχαροπλαστείων. Κατήντησε φαίνεται ἡ νεότης τῶν ἵπποτῶν μας, ἡ διεύθυνσις τῶν τετραχόρων, τὸ παιγνίδι τῆς ἀλεπούς καὶ ἡ ἔφοδος κατὰ τῶν γλυκυσμάτων, . . . τὰ λοιπὰ εἶναι βάνχυσος ἐνασχόλησις καὶ ἀμαθοῦς ἐποχῆς ἔθιμα ὡς λ. γ. τῆς ἐποχῆς τοῦ 1821. Ἀναγινώσκει τις ὅμως εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀμερικῆς ὅτι τόσον καλῶς ἵππευον τὰ τέκνα τῆς Ἀνδαλουσίας κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Κολόμβου, ὥστε οἱ ἰθαγενεῖς ἄγριοι ἐπίστευον ἐν τῇ ἀμαθείᾳ των, ὅτι τὰ ἄλογα καὶ οἱ Ἴσπανοὶ ἵπποταὶ ἦσαν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ζῶον. Νὰ πιστεύσωμεν ἀρὰ γε τὸ αὐτὸ καὶ ἡμεῖς περὶ τῶν ἵπποτῶν τῆς ἀλεπούς ἀν καὶ δὲν εἶμεθα ἄγριοι; ;

*

Ὁ καύσων ὅμως ἤρχισε καὶ τὸ θέρος ἐπλησίασε. . . . Κόνις καὶ λειψυδρία, λειψυδρία καὶ κόνις! καὶ μόνος ὁ κύριος δῆμαρχος στέκει μὲ τὴν πλάστιγγα εἰς τὴν χεῖρα ζυγίζων τὰς ὀκάδας τοῦ νεροῦ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἐναντίου. Τὰ ὑπαίθρια θεάματα, οἱ ἀμανέδες καὶ τὰ σαντούρια εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Τὸ ἐλληνικὸν θέατρον ἀναφαίνεται ἐν ὅλῃ του τῇ δόξῃ: στήνει τὸ παράτηγμά του

παρά τινι πλατεία ἐν ὁμοιοῖα, πεποιθὸς ὄχι εἰς τὴν ἀξίαν του καὶ τὸ σεσαθρωμένον ὡς οἱ πρωταγωνισταὶ του δραματολόγιον. ἀλλ' εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ Ῥωμοῦ ὅτι κἀπο ἐπὶ τέλους πρέπει νὰ ζεσκάσῃ κατὰ τὰς θερινὰς τῶν Ἀθηνῶν νύκτας. Ἐκεῖ λοιπὸν βλέπεις καθ' ἑκάστην τοὺς Μυλωνάδες καὶ τοὺς Μυλωνάδες καὶ πάλιν κατ' ἀπαίτησιν τοῦ κοινοῦ τοὺς Μυλωνάδες καὶ «ἐπειδὴ τὸ κοινὸν τοὺς ἐπεθύμησε» [κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς Διευθύνσεως] πάλιν τοὺς Μυλωνάδες καὶ ἐπειδὴ «ἀπόψε εἶναι Σάββατον καὶ θὰ συρρεύσῃ κόσμος εἰς τὸ θέατρον» δὲν εἶναι ἀνάγκη νέου δράματος, [κατὰ τὰς σκέψεις τῆς Διευθύνσεως] ὥστε πάλιν τοὺς Μυλωνάδες καὶ ἐπειδὴ οἱ ἥθοποιοὶ δὲν εἶναι ἄνθρωποι μελέτης διὰ νέα ἔργα (κατὰ τὴν ἐνδόμυχον συναίσθησιν τῆς Διευθύνσεως) πάλιν οἱ Μυλωνάδες, οὕτως ὥστε ἀναγκάζεσαι νὰ πιστεύσῃς ὅτι οἱ ἥθοποιοὶ ἔχουν εἰδικότητα διὰ νὰ ἦναι μυλωνάδες, ἢ ὅτι πρὸ τοῦ γείνου ἥθοποιοὶ ἦσαν μυλωνάδες, ἢ ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ κατακτῆσουν μυλωνάδες, ὅταν τὸ κοινὸν βαρυνθῇ τοὺς Μυλωνάδες. — Φαίνεται κἀποτε ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ὁ Περσεὺς καὶ ἡ Ἀνδρομέδα, τὸ κῆτος καὶ ἡ Ἀνδρομέδα, τὸ τέρας καὶ ὁ τερατώδης Ἀράπης, ἡ Ἀνδρομέδα καὶ τὸ κῆτος καὶ ὁ Περσεὺς καὶ ὅταν αἰ ὄχθαι τοῦ Νείλου σκοτιζόνται ὅλοι σοῦ φαίνονται τέρατα καὶ κῆτη. Τὰς δὲ τελευταίας παραστάσεις ἐπισφραγίζει ὁ Κουφοκέφαλος χαρακτηρίζων διὰ τοῦ ὀνόματός του τῶν ἥθοποιῶν τὴν ἰκανότητα καὶ τοῦ κοινοῦ τὴν καλαισθησίαν. . . .

Θετικώτερος λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνος ὅστις ἀφῆνων ὅλα αὐτὰ τρέχει εἰς τὰ Πατήσια ἢ τὰ Πευκάκια νὰ εὕρῃ ὀλίγον δρόσον καὶ. . . . τὴν ἐρωμένην του. . . .

Ἄρα γε προωδεύσαμεν ;

Ἰθνηκί, 76ριος, 1889.

Ἰω. Δ. Νικολάρας

ΑΜΑΡΥΛΛΙΣ

ΣΙΦΝΙΑΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

φίλτατε κ. Σκόπε.

ΙΑ τὴν καλὴν καὶ τοῦ ἔτους τοῦτου πινακοθήκην σου, ἣν οὕτως εὐαρμοστός καταρτίζεις συνενῶν τὸ σοβαρὸν μετὰ τοῦ τερπνοῦ καὶ ὠφελίμου, πέμπω σοι εἰκόνα μικρὰν, εἰκόνα ἐκ τοῦ βίου τοῦ νησιωτικοῦ εἰλημμένην, ἐξ ἐκείνων, ἃς ὁ χρόνος φθείρει κατ' ὀλίγον, μέχρις οὐ ἐξαλείψῃ καὶ τὸ τελευταῖον ἔχνος τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν. Ἄς τεθῆ καὶ αὕτη εἰς γωνίαν τινά, ἐὰν τῆς ἀξίῃ, περισώζουσα μίαν ἐτι παραδόσιν ἐκ τῶν παρερχομένων πρὸ ἡμῶν ἀνεπιστρεπτι, σχετιζομένην πρὸς ὅλως εἰδύλλιακὸν ὄνομα, αὐτὴν ταύτην εἰδύλλιον οὖσαν, προελθὸν ἐκ τοῦ ποιμενικοῦ τῶν νήσων βίου.

Ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν μιᾷ τῶν τερπνοτέρων τοῦ Αἰγαίου νήσων, ἧτις πολλὰ διασώζει ἐτι τοῦ λιποτέρου, τοῦ ἀπλουστέρου βίου ἔθιμα, ἐν τῇ νήσῳ Σίφνῳ. Ἐκεῖ ἐπὶ τῶν ἀποκρότων δειράδων τῶν ὀρεινοτέρων αὐτῆς μερῶν τῶν θύμου ἀποπνεόντων, εἰς βλαθείας φάραγγας ὑπὸ πυκνῶν πικροδερνῶν περιεζωσμένας, ἔνθα τῆς λύγου ἢ εὐωδία διαχεῖται, κάτω εἰς τοὺς λειμῶνας ἢ ἐπὶ τῶν ὀροπεδίων αὐτῆς φύεται μικρὸν φυτὸν γνοῶδη ἔχον τὰ φύλλα, γλυκὴ τὴν γεῦσιν, εὐάρεστον εὐωδίαν καταλείπον εἰς τὸ στόμα, ποθητὴ τροφὴ τῶν ποιμνίων. Τὸ μικρὸν τοῦτο φυτὸν καλεῖται παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις *Μερυλλίδα*. Ἡ παράδοξις ὀνομασία αὐτοῦ, ἀναβιβάσασά με ὑψηλό-

τερον, ἐπαναγαγοῦσα εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους, ὑπομνή-
 σασα τὸ ὄνομα ποιμενίδος ἀρχαίας, ὥθησεν οὐχὶ ἀδίκως
 εἰς ἔρευναν τῶν κατ' αὐτὸ παρὰ τοῖς γεροντοτέροις. Καὶ
 εὔρον παρὰ τινι γραίᾳ ὑπερεβδόμηκοντούτιδι ἀληθῆς εἰ-
 δύλλιον περιστέφον τὸ μικρὸν ἐκεῖνο φυτὸν, ἀληθῆ ποι-
 μενικὴν εἰκόνα δικαιοῦσαν τὴν πρώτην ὑπόνοιάν μου.
 Μοὶ διηγήθη ἡ γραῦς τὴν κατωτέρω ἀφήγησιν ἐν τῇ
 προσιδιαιζούσῃ τῇ νήσῳ ἐκεῖνη προφορᾷ, διὰ λέξεων ἀρ-
 χαιζουσῶν, δι' ὕψους περιβάλλοντος τὸν λόγον διὰ μυ-
 ρίων θεληγῆτρων ἐν τῇ ἀφελείᾳ καὶ λιτότητι αὐτοῦ, ὅπερ
 ὅσον ἂν προσπαθῆσῃ τις νάποδώσῃ θά ἐλαττώσῃ τὴν
 χάριν τῆς ὅλης διηγήσεως.

Ἵπῆρχε ποτε ἐν τῇ νήσῳ νεαρὰ ποιμενίς, ὄρφανὴ πα-
 τρός, πρὸ ἐτῶν ἀποθανόντος καὶ ἀφήσαντος ὡς κληρονο-
 μίαν εἰς τὴν θυγατέρα του καὶ τὴν μητριαν αὐτῆς ὀλίγα
 κτήματα ἐπὶ τῆς νήσου καὶ μικρὸν ποίμνιον αἰγῶν. Ἐκ
 τῶν προσόδων τῆς κληρονομίας ταύτης ἔπρεπε νάποζῶ-
 σιν αἱ ἀπομείνασαι κληρονόμοι· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔπρεπε
 καὶ τὰ κτήματα νὰ καλλιεργῶσι καὶ τὸ μικρὸν αὐτῶν
 ποίμνιον νὰ συντηρῶσι. Περιουσίαν δὲν εἶχον, ἵνα ἐκμι-
 σθώσωσιν ἐργάτας πρὸς τοῦτο, ἔπρεπε λοιπὸν μόναι νὰ
 ἐργάζωνται, νῦν μὲν συλλέγουσαι τοὺς καρπούς, νῦν δὲ
 κλαδεύουσαι ἢ καθαρίζουσαι τὰ δένδρα καὶ ἐν γένει τὰ
 πάντα πράττουσαι ἵνα συντηρῶνται ἐκ τῶν ἐλαχίστων
 προσόδων τῶν κτημάτων αὐτῶν.

Προϊόντος ὁμῶς τοῦ χρόνου ἡ μητριὰ ἐγίνετο ἐπιβλη-
 τικωτέρα εἰς τὴν ὄρφανήν, τὰ πάντα παρ' αὐτῆς σχεδὸν
 ἀπαιτοῦσα. Ἦγειρετο τὸ πρῶτὸ τὸ δυστυχισμένον τὸ κορί-
 τσι καὶ ἀναρτῶσα ἀπὸ τῶν ὤμων πρὸς τὴν βράχιν τὸν μι-
 κρὸν αὐτῆς σάκκον, ἐν ᾧ ἡ τροφή αὐτῆς ἦν λιτοτάτη, ἐξ
 ἄρτου καὶ ἐλαιῶν συνήθως συγκειμένη, καὶ λαμβάνουσα
 τὴν ποιμενικὴν αὐτῆς βακτηρίαν ἐφέρετο ἀπὸ βαθυτάτου

ὄρθρου πρὸς τὸ ἀγαπητὸν αὐτῆς αἰπόλιον. Διήρχετο τὴν
 ἡμέραν εἰς τὰ γνωστὰ αὐτῇ μέρη, εἴτε ὑπὸ παχύσκιον
 δένδρον ἐξαπλουμένη καὶ ἐπιτηροῦσα τὰς αἰγας, εἴτε ὀ-
 δηγοῦσα αὐτὰς πλησίον βράχος τινος, εἴτε ἐνασχολουμένη
 εἰς τὸ νάμέλγη αὐτὰς καὶ νάκομιζῇ τὸ γάλα. Κατα-
 κωπος τὴν ἑσπέραν ὑπὸ τοῦ καθημερινοῦ καμάτου ἐζήτει
 περιχαρῆς ἐπιστρέφουσα ἀνάπαυσιν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῶν,
 ἵνα καὶ πάλιν λίαν πρῶτὴ φανῇ ἐπὶ τῶν βράχων μετὰ τοῦ
 προσφιλοῦς αὐτῇ ποιμνίου. Πλήν ἐκεῖ τὴν ἀνέμενε πᾶν
 ἄλλο ἢ ἀνάπαυσις· ἐκεῖ δύστροπος μητριὰ ἐξηνάγκαζεν
 αὐτὴν μέχρι βαθυτάτης νυκτὸς νάσχολλῆται εἰς παντοίας
 ἄλλας ἐργασίας, ὑφ' ὧν καταβαλλομένη καταλαμβάνετο
 ὑπὸ τοῦ ὕπνου ἐν μέσῳ αὐτῶν, ὅποτε ἐξηγειρετο τῆς μη-
 τριάς ἢ ἀγανάκτησις, πάντα τρόπον μετερχομένης ἵνα
 βασανίξῃ ἀληθῶς πλέον τὴν κατάκοπον ποιμενίδα.

Καὶ παρήρχοντο οὕτω τὰ ἔτη καὶ ἡ μητριὰ ὡς ἐκ
 τῆς ἡλικίας πλέον ἀπαιτητικωτέρα καθισταμένη τὰ πάντα
 ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς ἀτυχῆς ὄρφανῆς ἀνέμενε. Ἡδὴ δὲ
 καὶ νέος προσετέθη λόγος, ἵνα ἐπαυξάνῃ τὰς ἀπαιτήσεις
 τῆς, ἵνα βασανίξῃ τὴν ὄρφανήν. Ἐν ὅσῳ ἡ μικρὰ ἦτο
 ἀκόμη μακρὰν τῆς ἡλικίας ἐκεῖνης, καθ' ἣν ἡ ψυχὴ ζη-
 τεῖ ἀνακούφισιν ἐν τῇ μεταδόσει τῶν συναισθημάτων
 αὐτῆς, ἐν ὅσῳ ἀμέριμος ἐθέλγετο πηδῶσα ἐλευθέρᾳ ἀπὸ
 βράχου εἰς βράχον, μὴ φροντίζουσα περὶ ἄλλου τινὸς ἢ
 περὶ τοῦ ἔργου αὐτῆς, τὰ πάντα ἔβαινον καλῶς, οὐδεὶς
 φόβος διὰ τὴν μητριαν. Καθ' ὅσον ἡ ἡλικία τῆς κόρης
 προέβαινε καὶ αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ ἀκόμη κατ' ἀρχὰς δὲν ἐγνώ-
 ριζε τί συνέβαινε ἐν ἑαυτῇ, καὶ αὐτὴ διεκρίνεν ἑαυτὴν
 μεταβαλλομένην καὶ τὰ πάντα ὅλως διόλου διαφορετικὰ
 βλέπουσαν. Ἀνεξήγητόν τι δι' ἑαυτὴν συναισθημα ἐξη-
 γείρετο ἐν ἑαυτῇ καὶ ὑπὸ τὸ πρίσμα τούτου τὰ πάντα
 ἤρχισαν νὰ μεταβάλλωνται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς. Ἀπέ-

φευγε πλέον τὰ ἄθῳα μετὰ τῶν ποιμενίσκων παίγνια. Ἐκεῖνοι ἠϋξήθησαν ἤδη· ἐγένοντο νεανίαι, αὕτη δὲ κόρη τελεία· ξανθοπλόκαμος καὶ χαοίεσσα, μὲ μεγάλους γαλανοὺς ὀφθαλμούς, ὅσον προέβχινον τὰ ἔτη, τόσον ἐν τῇ ἀπλότῃ αὐτῆς ὠραιότερα καθίστατο, ἐπὶ τοσοῦτον ὅμως ἐπετείνετο ἢ ἐν ἑαυτῇ γεννηθεῖσα δυσεξήγητος ἐκείνη φωνή, ὑφ' ἧς καὶ αὐτῶν τῶν δένδρων ὁ ψίθυρος, καὶ αὐτοῦ τοῦ ῥύακος ὁ κελαρυσμός, καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν αὐλῶν τῶν ποιμενικῶν οἱ ἦχοι, ἄλλο τι μυστηριῶδες δι' αὐτὴν ἔψαλλον.

Ναί, ἔψαλλον τὸν ἔρωτα, ἔψαλλον τὴν ἀγάπην τὴν ἀπὸ τῶν τρυφερῶν παίγνιων ἀναπτυχθεῖσαν πρὸς τὸν σύντροφον τῆς ἑρημίας κατὰ τὸν χρόνον τῆς τρυφεράς αὐτῆς ἡλικίας, πρὸς τὸν γείτονα ποιμενίσκον μεθ' οὗ ἀπὸ πρῶιας ἀφελῶς συναντωμένη διῆγε πολλάκις τὴν ἡμέραν ὅλην ἐπὶ τῶν ὀρέων καὶ ἀνὰ τὰς ἰσάραγγας· ἔψαλλον δεσπὸν ἀκατάβλητον λεληθότως συναφθέντα, λεληθότως συνδέσαντα ἀδιαρρήτως δύο ἀγνάς καρδίας. Ὁ νεαρός ποιμενίσκος, νεανίας ἤδη τοὺς πρώτους ἰούλους τοῦ γενείου ἀναδιδούς, ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ ἡ ὄσφρανή συνκισθημάτων ἀγόμενος, ἠρέσκετο παίζων τὸν αὐλὸν ἐπὶ μονήρων λόφων, ἐνόμιζε δ' ὅτι κατεῖχε τὸ πᾶν ὅτε ἐκείνη ἀντικρῦ του ἐπεφαίνετο, μετὰ προσοχῆς ἀκρωμένη τῶν ἦχων τοῦ αὐλοῦ αὐτοῦ προσλαμβανόντων μαγικὴν τινα δι' ἀμοφότερους δύναμιν, δυσεξήγητον ἐν τῇ ἀθωότητι αὐτῶν. Ἡ μόνη εὐχαρίστησις τοῦ νέου, ἡ μόνη τέρψις τῆς νέας ἦτο νὰ συναντήσῃ ὁ εἰς τὸν ἄλλον ἐν ᾧ ἀκόμη τὸ πᾶν ἐπὶ τῆς νήσου ἦτο ἐν ἡρεμίᾳ, καθ' ὃν χρόνον τὰ πάντα ἡσύχαζον καὶ συμβαδίζοντες νὰ πορευθῶσιν εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν ἐνθα διαμένοντες μέχρι τῆς ἑσπέρας, ἀποκεχωρισμένοι τὸ πλεῖστον ὁ εἰς τοῦ ἄλλου, συνητῶντο καὶ πάλιν μετὰ τοσαύτης χαρᾶς μεθ' ὀπόσης λύπης καὶ στενοχωρίας τὸ πρῶτ' ἐχωρίσθησαν.

Ὁ νέος ἐπὶ τέλους μὴ δυνάμενος νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τῆς καρδίας του τὴν φωνήν, ἀποτείνεται πρὸς τὴν μητριάν ζητῶν τὴν χεῖρα τῆς νέας, ζητῶν νὰ συνδεθῇ ἀδιασπᾶστος πρὸς τὸ ὄν ἐκεῖνο, ὅπερ ἐλάτρευε μὲν, ἀλλ' ἠσθᾶνετο ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ δικαίωμα τι ἐπ' αὐτοῦ, ἐὰν μὴ τῆς ἐκκλησίας ἢ εὐλογία συνέδεεν ἔτι στενότερον τὰς τόσον προσεγγισάσας καρδίας. Ἡ αἴτησις αὕτη τοῦ νέου ἤρκεισε νὰ καταστήσῃ ἀγριωτέραν τὴν μητριάν, κατανοήσασαν εὐθὺς τὴν ἀγάπην ἧτις συνέδεε τὰ δύο ἀγνά πλάσματα. Ἐκτοτε ἠϋξησεν ἢ ἐπὶ τῆς νέας αὐστηρὰ ἐπιβλεψίς αὐτῆς· ἔκτοτε ἢ νέα ἔπρεπε νὰλλάξῃ διεύθυνσιν μετὰ τοῦ μικροῦ ποιμνίου αὐτῆς ἵνα ἀποφεύγῃ τὰς συνεντεύξεις τοῦ ποιμενίσκου. Πάντα δὲ ταῦτα διότι πᾶν ἄλλο εἶχε κατὰ νοῦν ἢ κακὴ μητριὰ ἢ τῆς κόρης τὴν ἀποκατάστασιν. Τὴν ἠθελε δούλην, τὴν ἠθελεν ἐν ὅσῳ ἔζη παρ' ἑαυτῇ. Διὸ μετῆλθε πάντα τρόπον πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ νέου, κατέβαλε πάσας τὰς δυνάμεις αὐτῆς πρὸς μεταίωσιν τῆς ἐπαπειλουμένης ἐνώσεως. Κατορθοῖ ἐπὶ τέλους νὰ γείνη γνωστὸν τῷ νεανίᾳ ὅτι ἡ κόρη κατεῖχετο ὑπὸ νοσήματος ἀνιάτου, ὑφ' οὗ ἀδύνατος θὰ καθίστατο ἢ συμβίωσις αὐτῶν· κατήγγειλεν εἰς αὐτὸν τὴν τοῦ στόματος τῆς περικαλλοῦς νεάνιδος δυσσομίαν, ἣν ἐπιμελῶς ἐκείνη προσεπαθεῖ νὰ ποκρύψῃ, πολλὰ ἐπιπροσθεῖσα ἵνα φθάσῃ εἰς τὸ ποθούμενον τέλος.

Ἄμα ὡς ἔμαθεν ἡ κόρη ὅτι ὁ νέος, ἐν ἡγάπα πλέον τρυφερῶς, ἦτο ἐν γνώσει τοῦ νοσήματος αὐτῆς, ἄμα ὡς ἐνόησε τὴν ἐπιμονὴν τῆς μητρίας, καταλείπει τὴν οἰκίαν καὶ θρηνοῦσα φεύγει εἰς τὰ ὄρη, περιφερομένη τῆδε κακεῖσε, τὴν ἡμέραν ὅλην κρυπτομένη εἰς σπήλαια καὶ βωγμάς, τὴν δὲ νύκτα ζητοῦσα διὰ τῶν χόρτων νὰ πληρώσῃ τὴν πείναν αὐτῆς. Μεταξὺ ὅμως τῶν χόρτων εὐρίσκει καὶ τι εὐχυμον καὶ εὐῶδες, διὰ τοῦ ὁποίου ἐν τῇ

θλίψει αὐτῆς διέκρινεν ὅτι ἐκαλύπτετο ἡ κακὴ ἐκείνη ὁσμὴ, τὸν κνήκον δ' ἐξήρχετο τοῦ στόματος αὐτῆς ἡδιστον ἄρωμα. Πλήρης χαρᾶς τρέχει πρὸς τὰ γνωστὰ αὐτῆς μέρη, τρέχει πρὸς τὴν συνήθη διαμονὴν τοῦ ποιμενίσκου, ἐπανευρίσκει αὐτὸν ἀπηλπισμένον καθήμενον πρὸ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, ἀφ' οὗ ἐκοπίασε μάτην τὴν ἡμέραν ἐκείνην νὰ τὴν ἐπανεύρη, ἐρευρῶν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ μάτην πρὸ τῶν ἀντρων, παρὰ τὰς πηγὰς, ἀνὰ τὰς φάραγγας ἀναφωρῶν τὸ γλυκὺ ὄνομά της καὶ ἀκούων μόνον τῆς ἡχοῦς τὰς ἐπαναλήψεις παιζούσας περὶ αὐτὸν καὶ ἀποσβεννυμένας μακρὰν. Τὸν ἐπανεύρε τότε πρῶτον κατανοοῦντα τὴν δύναμιν τὴν ἄωθουσιν αὐτὸν πρὸς τὴν ἀπομακρυνθεῖσαν πρὸ τοσοῦτου χρόνου φίλην αὐτοῦ, τότε πρῶτον αἰσθανόμενον διατὶ μελαγχολικὸς περιφερόμενος ἐψάλλε θρηνῶν τὸν χωρισμὸν αὐτῆς. Τὸν ἐπανεύρε καὶ μία στιγμὴ ἤρκει νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ πᾶν, νὰ διαψεύσῃ τῆς μητρικῆς τῆς καταγγελίας καὶ καταρροίψῃ πάσας τὰς προσπάθειάς αὐτῆς. Συνεκπορᾶσίζουσιν ἐκεῖ μακρὰν ἐκείνης τὴν εὐτυχὴ συμβίωσιν αὐτῶν. Μετὰ δύο ἡμέρας τὸ χωρὶὸ ὄλοκληρον συμμετέχε τῆς χαρᾶς τοῦ λαμποκοποῦντος εἰς τὴν ἀκρᾶν αὐτοῦ οἴκου τοῦ ποιμενίσκου, ἔνθα οὗτος ἀπαγαγὼν τὴν ποιμενίδα συνδέεται πλέον ἀρρήκτως μετ' αὐτῆς πρὸς μεγίστην στενοχωρίαν τῆς γραικῆς μητρικῆς. Οὕτω τὸ θαυματουργὸν ἐκείνο φυτὸν ἐπέτελεσεν ὅ,τι τοσοῦτος χρόνος εἶχε παρᾶσχευάσει. Τὸ φυτὸν ἐκείνο ὠνομάσθη *Μερυλλίδα*, καὶ οὕτω μέχρι σήμερον ἐν Σίφῳ καλεῖται. ἔλαβε δὲ τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς τῆς κόρης, διότι οὕτω, κατὰ τὴν διήγησιν τῆς γραικῆς, ὠνομάζετο αὕτη, αὐτὸ ἦτο τὸ ὄνομα τῆς κόρης τοῦ παραμυθίου. Εἰς ἀνάμνησιν δὲ τοῦ γεγονότος τούτου ἀπέμεινε τὸ ὄνομα καὶ ἐν ἐπιφωνήσει, ἧτις προῆλθεν ἐκ τῆς ἐκβάσεως τοῦ ἀνωτέρω εἰδυλλίου φερομένη ὧδε :

*Μερυλλίδα, Μερυλλίδα,
ποῦκαμες τὸν ἄντρα μέλι
καὶ τὴν πεθερὰ καμμένη.*

*

Αὕτη εἶνε ἡ παράδοξος ἀφήγησις, ἡ μετὰ πολλῶν καὶ ἄλλων παρερρομένων κατ' ὀλίγον μέλλουσα νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν λήθη. Εἰδυλλιον αὕτη καθ' αὐτὴν παρέδωκεν ἡμῖν μετὰ τῆς ἄλλης εἰκόνας σκηνῆς τοῦ ἀγροτικοῦ βίου καὶ τὸ ὄνομα γνωστῆς ποιμενίδος τοῦ Θεοκρίτου καὶ Λόγγου. Διότι πάντως ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς βοτάνης ἐκείνης τῆς σωστικῆς, ὑπὸ τὸ παρερρομένο ὄνομα *Μερυλλίδα*, ὅπερ ἀπὸ τῆς ποιμενίδος ἐδόθη, κρύπτεται τῆς *Ἀμαρυλλίδος* ἡ γλυκεῖα προσωνομία, ὑπὸ τὴν *Μερυλλίδα* ζητητέον τὴν *Ἀμαρυλλίδα*. Ὁ ἀναγινώσκων τὸ ἄνω διήγημα εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ἀναμνησθῇ τοῦ χαριστάτου τοῦ Θεοκρίτου Κώμου εἰς *Ἀμαρυλλίδα*.

«*ὦ χαρίεσσ' Ἀμαρυλλί*» ἀναφωνεῖ ἐκεῖ τὴν προσφιλεῖ του ἀναζητῶν ὁ ποιμενίσκος:

«*ὦ χαρίεσσ' Ἀμαρυλλί, τί μ' οὐκείε τοῦτο κατ' ἄντρον
ἀπαρχύπτοισα καλεῖς τὸν ἔρωτόλον; ἦρά με μισεῖς;*»

Ἐν τοῖς στίχοις τούτοις δὲν νομίζετε ὅτι ἀκούετε τὸν νεαρὸν τῆς ἀφηγήσεως ποιμένα ἀναζητοῦντα τὴν ποιμενίδα διεκφυγοῦσαν εἰς τὰ ὄρη καὶ μὴ γνωρίζοντα ἀκριβῶς διατὶ τὸν ἀπέφευγε;

«.....αἴθε γενόμην
«ἀβομβεῦσα μέλισσα καὶ ἐς τὸν ἄντρον ἰκοίμην
«τὸν κισσὸν διαδὸς καὶ τὴν πέτρην, ἀνυ πικρᾶσθην»

ἐπιφωνεῖ τοῦ Θεοκρίτου ὁ ποιμὴν θυμαλγῆς ἀκριβῶς ὅπως ἐν τῇ ἀνωτέρω ἀφηγήσει ὑποτίθεται σκεπτόμενος ὁ καταλειφθεὶς νέος, ἀγνοῶν τὴν διαμονὴν τῆς τρυφερᾶς παρθένου.

«*Νῦν ἔγνων τὸν ἔρωτα· βαρὸς θεός· ἦρα λαιίρας
«μαζὸν ἐθήλασε, δρυμῶ τέ τιν ἔτραφε μάτηρ
«ὅς με κατασμήχων καὶ ἐς ὄστιον ἄχρισ ἰάπτει»*

ἐπιπροστίθῃσιν ἐκείνος ἐν τῇ ἀγνότῃ αὐτοῦ, οἶονεὶ τὸ πρῶτον ἀναγνωρίζων τὴν δύναμιν τοῦ πτερωτοῦ θεοῦ καὶ νομίζεις ὅτι εἶνε ἀπήχησις τοῦ συναισθήματος τοῦ κατέχοντος τὸν νεανίσκον τῆς νησιωτικῆς ἀφηγήσεως, ὅστις ἀργὰ ἐνόησεν ἑαυτὸν μεταβαλλόμενον, δεσμευόμενον ὑπὸ τῶν θελημάτων τῆς ποιμενίδος.

Ἡ ὅλη παράδοσις, φίλτατε κ. Σκόκε, τὸ εἰδυλλιακὸν αὐτῆς καὶ ἡ ὁμοιότης πρὸς τὰς παλαιὰς τοιαύτης φύσεως ἀφηγήσεις, ἰδίᾳ δὲ τὸ ἀρχαϊκὸν τοῦ ἐν αὐτῇ περισφωζομένου ὀνόματος, παρώρμησάν με νὰ πέμψω ὑμῖν ταύτην πρὸ πολλοῦ παρ' ἐμοὶ κατακειμένην, ἵνα, ἐὰν κριθῆ καλόν, διασωθῆ ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἀντιπαρερχομένου χρόνου.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 10 Αὐγούστου 1889.

Ἰάκ. Χ. Δραγάτης.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

ΒΙΣ ἘΡΩΤΑ ΓΕΓΛΥΜΕΝΟΝ
ΕΠΙ ΚΡΗΝΗΣ

Γιατί, τεχνίτη, ἔκαμες
τὸν Ἐρωτα ἄς τῇ βρύσῃ ;
Μήπως ἔμπορεῖ τέτοια φωτιά
κάθε νερὸ νὰ σβύσῃ ;

1888]

Τσ. Κ.

ΔΟΡΑ Δ' ΙΣΤΡΙΑ

ΔΟΡΑ Δ' ΙΣΤΡΙΑ

Η υπό τὸ ψευδώνυμον τοῦτο διάσημος καταστάσα προσω-
πικότης τοῦ αἰῶνος, πέρυσι δ' ἐν Φλωρεντία ἐκμετρή-
σασα τὸ ζῆν, ἦτο ἡ πριγκήπισσα Ἑλένη Κολτζῶφ
-Μασσάλσκη, ἐξ ἡγεμονικοῦ καταγομένη οἴκου, γεννη-
θεῖσα ἐν Βουκουρεστίῳ τῇ 22 Ἰανουαρίου τοῦ 1828. Ὁ πατήρ
αὐτῆς ἦτο πρωθυπουργὸς ἐν Βλαχία, οἱ δὲ θεῖοι αὐτῆς Γρηγό-
ριος καὶ Ἀλέξανδρος Γκίκας διετέλεσαν ἡγεμόνες τῆς Βλαχίας,
ὁ μὲν ἀπὸ τοῦ 1822 — 1828, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ 1834 — 1842. Ἡ
νεαρὰ ἡγεμονίς Ἑλένη πεπροικισμένη ἀπὸ φύσεως δι' ἐκτάκτων
σωματικῶν καὶ πνευματικῶν θελητήρων καὶ τυχοῦσα ἀρίστης ἐγ-
κυκλοπαιδικῆς μορφώσεως ὑπὸ τὸν ἀείμνηστον καθηγητὴν τῶν
ἑλληνικῶν γραμμῶν Γρηγόριον Παπαδόπουλον, μεθ' ὧν διετέλει
ἀείποτε, μέχρι τοῦ θανάτου αὐτῆς, ἐν διηνεκεῖ ἀλληλογραφία καὶ
πνευματικῇ διαμείψει, μετέβη βραδύτερον δι' εὐρυτέρας σπουδὰς
εἰς Βιέννην, Δρέσδην, Βενετίαν καὶ Βερολίνον, μετὰ ἑπταετῇ δὲ
διαμονῇ ἐν τῇ ξένῃ ἐπανέκαμψεν οἴκαδε, ἔνθα ἐνυμφεῦθη τὸν
ρῶσσον πρίγκηπα Ἀλέξανδρον Κολτζῶφ Μασσάλσκη ἀνήκοντα
εἰς ἀρχαίαν ἀριστοκρατικὴν οἰκογένειαν ἐκ τοῦ Ρούρικ θεμελιω-
τοῦ τοῦ ρωστικοῦ κράτους Διαμείνασα ἐν Ῥωσίᾳ μέχρι τοῦ
1855 μετέβη εἶτα εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην, ἰδίως ἐν Ἑλβετία καὶ
τελευταῖον ἐν Φλωρεντία, ἀσχολουμένη εἰς ποικίλας καὶ σοβαρὰς
φιλολογικὰς μελέτας, δι' ὧν κατέλαβε περιφανῆ θέσιν ἐν τῷ κό-
σμῳ τῶν γραμμῶν. Ὁ οἶκος αὐτῆς, καὶ ἰδίως κατὰ τὴν ἐν
Φλωρεντία διαμονὴν της, ὑπῆρξε τὸ ἐντευκτήριον τῶν ἐπιφανε-
στέρων ἀνδρῶν ἐν τοῖς γράμμασι καὶ τῇ καλλιτεχνίᾳ· ὁ βασιλεὺς
τῆς Ἰταλίας Οὐμβέρτος ἰδιαζόντως ἐθαύμαζε καὶ ἐτίμα τὴν Δόρα
δ' Ἰστρία, συχνάκις δ' ἐπεσκέπτετο αὐτὴν εὐρίσκων ἄπληστον
γόητρον εἰς τὰς μετὰ τῆς ἐξόχου γυναικὸς καλλιτεχνικὰς καὶ φι-
λολογικὰς συνδιαλέξεις. Ἀνεξάντλητοι ἴσαν οἱ θησαυροὶ τῶν γνώ-
σεων καὶ ἀπαράμιλλος ἡ μόρφωσις τῆς Δόρα δ' Ἰστρία. Ἐγγραφε

καὶ ἐλάλει ἀπταίστως πλείστας τῶν Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, ἰδίως ὅμως τὴν ἰταλικὴν καὶ γαλλικὴν, εἰς ἣν συνέγραψε καὶ τὰ πλείστα τῶν περισπουδάζων αὐτῆς ἔργων. Αἱ ποικίλαι ἱστορικαί, φιλολογικαί καὶ κοινωνιολογικαί διατριβαί, δι' ὧν κατέκλυζε διαρκῶς τὸν ἡμερήσιον καὶ περιοδικὸν τύπον τῆς Γαλλίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Ἰταλίας, Ἑλβετίας καὶ Ἑλλάδος, διήγειρε πάντοτε τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν προσοχὴν τῆς Εὐρώπης. Ἐθαυμάστησαν πολὺ αἱ μελέται αὐτῆς περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀγνώστων μέχρι τότε ποιημάτων τῶν Ἀλθανῶν, μεταφρασθεῖσαι εἰς πολλὰς ξένας γλώσσας. Διὸ ἐν Ἀλθανίᾳ ὑπῆρξε δημοφιλὲς τὸ ὄνομα τῆς ἐπιφανοῦς λογίας ἣν ἐξέμνησε καὶ ὁ Καμάρδας ἔγκριτος ἀλθανὸς ποιητής. Κατέλιπε πολλὰς ἀξίας λόγου συγγραφάς, ὧν ἡ σπουδαιότερα εἶνε ἡ ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἱ γυναῖκες ἐν τῇ Ἀνατολῇ» ἐν ἣ μετὰ λεπτολόγου ἀκριθείας ἐξετάζει τὴν θέσιν τῶν γυναικῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ προτείνει πρακτικωτάτας καὶ σοφὰς γνώμας πρὸς βελτίωσιν αὐτῆς ἐν τε τῷ οἴκῳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ. Πλείστα ἐγράφησαν περὶ τῆς Δόρα δ' Ἰστρία, τῆς ἐξόχου ταύτης γυναικείας ἰδιοφυίας καὶ τῆς φιλολογικῆς δράσεως καὶ παραγωγῆς αὐτῆς.

Ἀπέθανε πέρυσιν ἐν ἡλικίᾳ ἐξήκοντα περίπου ἐτῶν ἐν θαλαρρῷ γήρατι, ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τῆς παρατιθεμένης φῶδε εἰκόνας.

ΠΟΣΟΝ Σ' ΑΓΑΠΩ

Ἄν ἡμπορῇ τοῦ ποταμοῦ ἡ ὄρμη νὰ σταματήσῃ, τοῦ ἡλίου ἡ φειγβολὴ νὰ πάψῃ καὶ ν' ἀχνίσῃ, τοῦ ἀνθρώπου νὰ στερεφθῶναι τὰ μάτια ἀπ' τὸ νὰ κλαῖνε καὶ νὰ σβυθοῦνε ἡ φωτιαῖς ὅπου τὰ ἡφαίστεια καῖνε, νὰ μὴν ἀνθίσῃ ἡ ἀνοιξίς, νὰ μὴν ἐβγῇ ἡ σελήνη κ' ἀπὸ φωνῆ ἀηδονίου νύχτα βουβῆ νὰ μείνῃ, τότε μονάχα ἡμπορεῖ, ποῦ θὰ σβυσθῇ ἡ ζωὴ μου, νὰ πάψῃ κ' ἡ ἀγάπη μου, νὰ πάψουν κ' οἱ καύμοί μου.

Γάκωνθος

Φρ. Κερρέρ

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΑ

ΥΠΑΡΧΟΥΣΙΝ οἱ ὑπολαμβάνοντες τοὺς κατελιγμένους ὑπὸ τοῦ σφοδροῦ πάθους τῆς θήρας ὀπαδοὺς τοῦ Ἁγίου Οὐμβέρτου, ὡς πάσχοντας, (κατὰ τὸν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει τεχνικὸν ὄρον), ὑύχρωσι, παρέχουσαν εἰσιτήριον ἀναμφισβήτητου κύρους διὰ τὸ δρομικαίτιον.

Οἱ κύριοι οὗτοι ἀδυνατοῦσι νὰ ἐνοήσωσι, πῶς ἄνθρωποι, τῶν ὀπείων ἢ ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ κρανίου μηχανῇ ἐξακολουθεῖ λειτουργοῦσα κανονικῶς, δύνανται νὰ προτιμῶσι τὰς ἐπιμόχθους πορείας καὶ τὰς ἐπὶ τῶν ὀρέων ἀναρριγήσεις ἐν αὐχμηρῷ θέρει, τὴν πεῖναν πολλάκις, τὴν αὐπνίαν καὶ τὴν οἴψαν συνηθέστατα, τὰς ἐπικινδύνους κατὰ παγετώδη νύκτα παρὰ τὰς λίμνας ἐνέδρας, καθ' ἃς τὰ ἄκρα μεταβάλλονται αὐτόμορμον εἰς ἀλύγιστα ζύλα, ἀπὸ κωχελοῦς τινος περιπάτου μέγρι τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος ἢ τοῦ Ζαππείου, ἢ πολιτικῆς τινος συζητήσεως ἐν λέσγῃ ἢ καφενειῳ, ἐξ ἐκείνων καθ' ἃς, καθ' ἃς ἀρέσκειαν, κανονίζονται αἱ τύχαι τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς, καὶ ὁ πολιτικὸς χάρτης τῆς ὑδρογείου ὑφίσταται τὰς τομητοτέρας μεταμορφώσεις.

Οὗτοι δύνανται νὰ παρέλθωσι πρὸ τῶν γραμμῶν τούτων.

Ἄλλ' οἱ αἰσθανόμενοι τὰς ἀφάτους ἐκ τῶν ἐντυπώσεων τῆς ἀγροίκου φύσεως ἡδονάς, οἱ φρονούντες ὅτι τὸ ζῆν, ἐφ' ὅσον δὲν πρόκειται περὶ ὀστροάκων καὶ ζωοφύτων, δὲν εἶναι πράγματι εἰμὴ ἐναλλαγὴ καὶ ὑπαμοιβὴ ἐντυπώσεων καὶ συκρινήσεων, οἱ ἀντιλαμβανόμενοι τοῦ μεγαλείου τῆς σιγῆς καὶ τῆς ἐρημίας, ἐκεῖνοι οἵτινες καταλείποντες εἰς ἄλλους τὸν θαυμασμὸν τῶν πόλεων καὶ τῶν χειροποιήτων ἔργων, αἰσθάνονται, ὡς λέγει ὁ Elme Caro, ὅτι μόνη ἡ Φύσις διὰ τῶν ἐμπλῶν ἐκφράσεως καὶ μεγαλείου ρυθμῶν αὐτῆς ἐσομνηνεῖ τὴν διάνοιαν τοῦ Θεοῦ, οὗ εἶναι ἡ ἐξοχος Ἐργάτις, ἐκεῖνοι ἃς ῥίψωσιν ἐπισεικὲς βλέμμα ἐπὶ τῶν κάτωθι γραμμῶν.

Προλαμβάνω δὲ νὰ παρακαλέσω τὸν ἀναγνώστην, ὅπως ἐξαιρετικῶς ἀποκορῶσῃ πᾶσαν προκατάληψιν περὶ ὑπερβολῆς, ἢν καὶ πρόχρηται ἀφήγησις θηρευτικῶν ἄθλων. Ὄφειλόμ νὰ πολεμήσω

τὴν προκατάληψιν ταύτην διότι ἂν εἶναι ἀληθές ὅτι ἐν καιρῷ πολέμου τὰ ψεύδη εἶναι μεγαλειότερα τῆς γῆς, κατὰ τὸ γνωστὸν ἰταλικὸν γνωμικόν. τί δύναται νὰ εἴπῃ τις περὶ τῆς θήρας, ἥτις, κατὰ τὸν Valtour, κυφοροεῖ πλείονα τῆς πρώτης Ἀπριλίου καὶ τῶν πολέμων ψεύδη, κατὰ τοῦτο μόνον διαφέρουσα τοῦ πολέμου, ὅτι κατ' αὐτὴν μόνον ὁ ἕτερος τῶν μαχομένων συντάσσει πολεμικὰ δελτία; — Καὶ ἤδη βαινὸν εὐθὺ εἰς τὴν ἀρήγησίν μου.

Κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1885 μετὰ τοῦ κυρίου Ἀλοΐσιου Τόμαν μετέβημεν εἰς Νάξον, ἔνθα ἀνέμενον ἡμᾶς οἱ εὐπατριδαί τῆς νήσου καὶ ἄριστοι τῶν φίλων κκ. Μιχαὴλ Σομμαρίπας καὶ Λωρὰν Δέλλα—Ρόκας, γυναικῶδες αὐτοῦ. — Μετὰ τοῦ ἑτέρου τούτων τοῦ κ. Σομμαρίπα, (διότι ὁ κ. Δέλλα—Ρόκας προκρίνει τῆς θήρας τὸ μελετητήριον καὶ τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ), ἐμελλομεν νὰ ἐπιχειρήσωμεν τετραήμερον κυνηγεσίαν.

Ὁρμητήριον τῶν ἐκδρομῶν τούτων ἤθελεν εἶσθαι ὁ πύργος τοῦ Ὀσκέλλου, ἀπέχων δίωρον τῆς πόλεως Νάξου, ἀνήκων δὲ εἰς τὸν κ. Σομμαρίπαν καὶ ψυχοδομημένος παρὰ τὴν διασπῆγα χαρισιστάτων λόφων, ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῶν νοτιανατολικῶν τῆς νήσου ἀκτῶν.

Τὴν ἐπιούσαν ὄθεν τῆς εἰς Νάξον ἀποβάσεως ἡμῶν καταλιπόντες τὸν φιλόξενον οἶκον τοῦ κ. Σομμαρίπα, ψυχοδομημένον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς Ἀκροπόλεως (Κάστρου) παρὰ τὰ σωζόμενα τείχη τοῦ ἀνακτόρου τῶν Δουκῶν τοῦ Αἰγαίου, ἰππεύσαμεν κατευθυνόμενοι πρὸς τὸν πύργον τοῦ Ὀσκέλλου, ὅστις, καθ' ἃ εἴρηται, ὠρίσθη ὡς τὸ quartier général τῆς ἐκστρατείας ταύτης.

Φαιδρότατη ἦν ἡ πρὸς τὸν πύργον συνιππασία Ἐθαίνομεν ἐν ταχεῖ καλπασμῷ, τὰ δὲ ἐκατέρωθεν χαρισίστατα τοπεῖα ἐφαίνοντο ὡσεὶ ἐμψυχούμενα καὶ παρελαύνοντα πρὸ ἡμῶν. Τὸ πρῶτον τὸ Λειβῶδι, ἢ κατὰφυτος παρὰ τὴν πλὴν τῆς Νάξου πεδιάς δι' ἧς διέρχεται ἡ ἀμαξιτὴ τῆς Τραγαίας ὁδὸς, ἀπολήγουσα εἰς τὰς πολυσχιδεῖς μεσημβρινοανατολικὰς ἀκτὰς καὶ τοὺς ὄρους τοῦ Ἁγίου Προκοπίου καὶ τῶν Ποταμίδων, ἐν ᾧ ἐν ἀπόπτῳ βλέπει τις ἀναδυσόμενας, τὴν Σίκινον, τὴν Μῆλον, τὴν Ἴον, καὶ μακρὰν μᾶλλον δυσδιάκριτον καὶ θολὴν τὴν Θήραν. τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο τῶν πλουσιωτικῶν ἐπαναστάσεων ἐξέρευγμα. Ὑπερβεν δὲ ἡμῶν ἀνειλίσσοντο λευκίζοντα καὶ φαιδρὰ τὰ μεσημβρινὰ τοῦ δήμου Βίβλου χωρία.

Μετὰ πορείαν δίωρον σχεδόν, κάμπτοντες ὄφρυν τινα λίφου εὐρέθημεν αἰφνης πρὸ τοῦ πύργου τοῦ Ὀσκέλλου. Τριώροφος, μέλας σχεδὸν καὶ ἐνιαχοῦ ἥρειπωμένος, ἐγείρεται μόνος αὐτὸς ἐν μέσῳ τῆς πέριξ ἐρημίας, περικυκλούμενος, ὡς ὑπὸ ταπεινῶν αὐτοῦ

δορυφόρων, ὑπὸ καρυῶν, δρυῶν καὶ ἡμέρων πιτύων. Τὰ γηραιὰ αὐτοῦ τείχη ἐναγκαλιζονται φιλοστόργως οἱ κισσοί, ἐκ δὲ τῶν ὠγμῶν αὐτῶν φύονται ἕτερα φυτὰ, κατεργόμενα πρὸς τὴν γῆν καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου λιکنιζόμενα.

Πότε ἐκτίσθη ὁ πύργος οὗτος; Ἐπὶ πόσους αἰῶνας ἀπέκρουσεν ἀγέρωχος τὰς καταγίδας τῶν στοιχείων τῆς φύσεως καὶ τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν; Οὐδεὶς γινώσκει. — Ἄλλ' εἶναι βεβαίως γηραιότερος τῶν δρυῶν, αἰτίνες περιβάλλουσιν αὐτὸν, ὡς προδίδει ἡ ἀρχιτεκτονικὴ αὐτοῦ — Σώζονται ἔτι ἐπὶ τοῦ γεισίου αὐτοῦ αἱ ὕδροσται, δι' ὧν οἱ ἐκ τοῦ πύργου ἡμῶντο διὰ ζέοντος ὕδατος, ὅπερ ἐρίπτον κατὰ τῶν πολιορκητῶν καὶ προέχοντες πυργίσκοι ἐκ τῶν ὀπῶν τῶν ὁποίων ἐρίπτοντο πεσπρακτωμένοι λίθοι.

Πλησιάζοντας πρὸς τὸν πύργον ἐχειοστίζον ἡμᾶς τῶν γελιδῶν τῶν βράχων καὶ τῶν κίρκων αἱ ὄξειαι κραυγαί, διαγραφόντων χαρίεσσα τόξα περὶ τὸ αἰωνόβιον κτίριον, τῶν ὀπῶν τοῦ ὁποίου εἰσὶν οἱ νόμιμοι κάτοικοι. Παρὰ τὴν θύραν δὲ ὑπεδέξατο ἡμᾶς ὁ μπάμπας—Λιώς, ὁ γέρον κηπουρός, ὅστις μετὰ τῶν οἴων αὐτοῦ ἐπιμελεῖται τὸν ἐκ κίτρεων λαμπρὸν τοῦ πύργου κήπον.

Ἡ εἴσοδος τοῦ πύργου ἐπεφύλαττεν ἡμῖν νέας ἐκπλήξεις. Ἀρχαιότερον ἐκάλυπτε ταύτην κινητὴ γέφυρα (pont-levis) ἀνεγειρομένη τὴν νύκτα. Ἄλλ' ἤδη καὶ ἡ γέφυρα ἐξέλιπε καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς τάφος ἐπληρώθη χώματος, μένει δὲ μόνον βαρεῖα καὶ δυσκίνητος ἡ σιδηρόφρακτος θύρα στενάζουσα ἐπὶ τῶν σκωριῶν τῶν αὐτῆς στροφῶν.

Εἰσῆλθομεν. Τὰ ἐν αὐτῷ ὀλίγα ἐπιπλα καὶ σκευὴ, ἀπλᾶ καὶ λιτότατα, ἔφερον πάντα τὴν σφραγίδα τῆς ἐκ τοῦ χρόνου εὐγενείας. Παλαιοτάτη τράπεζα, καθίσματα ἐκ λαξευτοῦ ζυλοῦ ἀγρόσου, ἄτινα ἐρωμάτισε μέλανα ὁ χρόνος, ἐν οἷς τὸ τοῦ πυργοδεσπότη βαρὺ ὕψηλον, προσομοιάζον ἀρχιεπισκοπικὴν ἔδραν, ἀπετέλουν τὰ τοῦ ἐστιατορίου ἐπιπλα. Ἀνεκίνουν ἐν χειρὶ τὰ ἐπιτραπέζια σκευὴ, σχηματῶν ἰδιοτρόπων, προϊόντα τῆς βιομηχανίας τῆς Γαληνοτάτης τῆς Ἑνετίας δημοκρατίας, προσέβλεπον εἰς τὴν ἀμαυρὰν ὕλην τοῦ ἐνετικοῦ καθρόπτου καὶ ἐφανταζόμεν πότας καλλογὰς ἀναπαρέστησεν ὁ καθρόεπτος οὗτος, πόσους τὰ σκευὴ ταῦτα ὑπηρετήσαν ἀκμαίους εὐπατρίδας, ὧν καὶ τὴν κόνιν ἐξηνέωσεν ὁ χρόνος. Δὲν γινώσκω, ἂν πρόεπῃ νὰ καυχᾶται ὁ ἄνθρωπος ἢ νὰ διορᾷ ἐν τούτῳ τὴν ἰδίαν σμικρότητα, ὅταν ἡ ὑπαρξὶς αὐτοῦ εἶναι τόσον ἐφ' ἡμέρας ἀπέναντι τῶν αἰῶνων, ἐφ' οὓς ἐπιζῶσι τὰ ἄψυχα αὐτοῦ ἔργα.

Μοὶ ἀρέσκουσι τὰ παλαιὰ πράγματα, τὰ παλαιὰ ὀνόματα. Δύναται ἢ ἐνεστῶσα ἐποχὴ τῆς τῶν πάντων ἐξισώσεως νὰ γελᾷ

τὴν εὐγένειαν τοῦ γένους. Συμφωνῶ, ὅτι εἶναι ἀξιοβρῆντος ὅταν διαφεύδῃ ταύτην τῆς ψυχῆς τὸ ἀγενές καὶ τοῦ ἡθους ἡ σκαιότης. Ὅταν ὁμως τὴν εὐγένειαν τοῦ γένους συνοδεύωσιν ἀρεταί, οἶαι αὐτῶν ὧν εὐνήσθη φίλων μου, δὲν δύναμαι νὰ μὴ ἀναπολῶ τὸ Noblesse oblige. Ὁ γενάρχης τοῦ ξενίζοντος ἡμᾶς Λέων Σουμαρίπας, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν 13^{ην} ἑκατονταετηρίδα, ἔλαβε δὲ εἰς γάμον τὴν θυγατέρα τοῦ Γουλιέλμου Βιλαρδουίνου Ἐλισάβετ. Τούτων οἱ ἀπόγονοι συνέστησαν ἐπιγαμίας μετὰ τῶν Δουκῶν τοῦ Αἰγαίου Σανουδῶν. Ὅταν δὲ οὗτοι ἐξέλιπον, ἐπ' αἰῶνας ὑπηρείθοντο εἰς τὴν δουρικὴν ἀρχὴν τοῦ Αἰγαίου μετὰ τῶν Κρίσπων, ὧν ἦσαν οἱ αἰῶνιοὶ πολέμιοι μέχρι τῆς εἰς τοὺς Τούρκους ὑποταγῆς τῆς Νάξου.

Ἄλλ' αἱ ἀναμνήσεις τῶν ἰπποτικῶν ἀγῶνων τῶν Φράγκων κατακτητῶν τοῦ Αἰγαίου, πολλῶν τῶν ὁποίων ὁ γηραιὸς πύργος ὑπῆρξεν αὐτόπτης μάρτυς ἐνέδωκαν πρὸ τῶν ὑπαγορεύσεων τῆς πείνης. Δεῖπνον πατριαρχικόν, γενναίως παλαιῶς οἶνος, εὐέλπιδες περὶ τῆς κυνηγετικῆς ἐκδρομῆς τῆς ἐπαύριον προσδοκίαι ἐκορύφουν τὴν εὐθυμίαν. ὁ δὲ ἐκ τοῦ ἐγγύς χωρίου Δαμακρίονα, μετακλιθεὶς ὁδηγὸς ἡμῶν καὶ πεφημισμένος τῆς Νάξου Νεμρώδ, κ. Ζυμπλάκης ἐδίδεν εἰς τὰς προσδοκίας ταύτας διαστάσεις φανταστικὰς, λέγων ὅτι, αὔριον δὲν θὰ μᾶς μείνῃ φασέαι.

Κατεκλίθη ἐπὶ παλαιᾷς δρυίνης κλίνης καὶ ἐκοιμήθη ὕπνῳ ἔμπλεω ὄνειρων, ἐν αἷς ἐν νεφελῶδεϊ διηγε συνεγέοντο αἱ μεσαιωνικαὶ ἀναμνήσεις πρὸς τὰ θρησκευτικὰ σχέδια καὶ ἐμάχοντο λυσσωδῶς Σανουδοὶ καὶ Κουερίνοι, Σουμαρίπαι καὶ Κρίσποι, ἐπιβαίνοντες θυμοειδῶν ἵππων, ὑπὸ μορφήν λαγωῶν, ἐνῶ ἐπὶ τῆς μετόπης τοῦ κρᾶνους τῶν μαχητῶν ἐπετερούζον νήσους, πέδρικες καὶ σχολόπακες.

Ἡ ἡμέρα ἀνέτειλον, οἷαν ὁ μᾶλλον ἐνθουσιαστῆς κυνηγὸς ἤθελεν εὐχηθῆ. Τούτῳ κοσμοῦντας τοὺς λόφους καταπρασίους θάμνους εἶχεν επικαλύψει ἡ νύξ διὰ λευκοτάτης ἐλαφροῦς παιπάλης γιῶνος, αἱ δὲ δέσμαι τῶν πλαγιῶν ἀκτίνων τοῦ ἀναδύοντος μεγαλοπροεποῦς τῆς ἡμέρας ἀστέρος προσέδιδον χρυσὴν λάμψιν εἰς τὴν ἠδίστην τῶν χρωμάτων τούτων ἀρμονίαν. Ἄλλὰ τοῦ μαγικοῦ θεάματος μὲ ἀέσπασεν ἡ προσδοκία ἰσχυροτέρων συχνηθίσεων, ἃς προανήγγελλον αἱ ἀνήσυχοι ἀνιχνεύσεις τῶν κυνῶν, οἵτινες καταλείποντες τὰ κρᾶσπεδα τῶν λόφων, ὅθεν ὁ ψυχρὸς ἄνεμος εἶχεν ἐκδιώξει τοὺς σχολόπακας, ἀνεξήττου ἀτούς παρὰ τοὺς ῥύακας καὶ τοὺς χειμάρρους.

Μετ' ὀλίγον ὁ Φῶρ, ὅστις ὑπεγεῖρων τὸν πρόσθιον δεξιὸν πόδα, ἐλόγιε ἀτενῆς, ὤρμησεν ἐντὸς τῆς λόγχης, ἀμέσως δὲ ἠκούσθη

τὸ πρῶτον ἠχηρὸν πλατάγημα τοῦ σχολόπακος, πειρωμένου νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν πυκνῶν θάμνων. Μόλις ἐπεφάνη ἐν τῷ ἀνοικτῷ ὀρίζοντι, ὁ πρῶτος πυροβολισμὸς τὸν ἀπήλλαξε τῆς περαιτέρω πορείας.

Οὕτως ἤρξατο ἡ κυνηγεσία, ἣν παρετεινάμεν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὰς θέσεις, ἅπου πιάνον τὴν μεκάτσα, κατὰ τὴν τεχνικὴν ἔκφρασιν, ἀνιχνεύομεν ἐπισταμένως· οἱ δὲ κύνες, ὁ Τονπέρε, ὁ Φῶρ καὶ ἡ Ἄλκη ἔκαμαν θαύματα.

Ἐν τούτοις δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ διακόψω τὴν θερμὴν ταύτην ἐνασχόλησιν πρὸ τῆς θέας ἐρειπωμένου Βυζαντινοῦ φρουρίου, τοῦ μόνου, καθ' ὅσον γινώσκω, σωζομένου τοιούτου καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα.—Εἶναι τὸ φρούριον τοῦ Ἀπαλῦρου ὑποδομημένον ἐπὶ ἀποτόμου ὄρους πάντοθεν σχεδὸν ἀπροσίτου, συνιστάμενον ἐκ τριπλοῦ συγκεντρικῆς τεύχους καὶ πολλῶν μεμονωμένων πύργων. Κατὰ τὸ πλεῖστον οἱ αἰῶνες κατέρριψαν μέχρι θεμελίων τὰ παχέα ταῦτα τεῖχη, ἐνιαγοῦ ὅμως σώζονται καθ' ὅλον αὐτῶν τὸ ὕψος τοῦ μὲν γωνιώδη, τοῦ δὲ κυκλωτεροῦ, μετὰ τῶν πύργων αὐτῶν καὶ τῶν μικρῶν σκοπιῶν των. Ὁ κύριος τοῦ φρουρίου τοῦ Ἀπαλῦρου ἦν κύριος καὶ τῆς νήσου· διὰ τοῦτο ὑπῆρξεν ἐπ' αἰῶνας τὸ θέατρον αἰματηροτάτων ἀγῶνων, ἀπὸ τῶν σταυροφόρων κατὰ τῶν Ἑλλήνων μέχρι τῶν Ἐνετῶν κατὰ τῶν Τούρκων. Πρῶτος ὁ Μάρκος Σανουδὸς ἐκυρίευσεν αὐτὸ ἐν ἔτει 1207, μετὰ ἐφόδους πολυπληθεῖς, ἐπὶ ἐξ ἑβδομάδας ἐπαναλαμβανόμενας.

Ἐπλησίαζεν ἡρῆ ἡ ἑσπέρα, περὶ τοὺς τεσσαράκοντα δὲ σχολόπακες ἐβάρυνον τοὺς πεπληρωμένους ἡμῶν κυνηγετικούς σάκκους. Ἐξηκολούθουμεν δὲ βαίνοντας πρὸς τὰ νοτιώτερα τῆς νήσου, ὅπου, μετὰ δεῖπνον ἐντὸς μιτάτου, ὡς ὀνομάζουσιν ἐν Νάξῳ τὰ ποιμιστάσια, ἐμέλλομεν νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς τὴν πλήρη διαφέροντος, ἀλλὰ λιαν ἐπικίνδυνον, κατὰ τοιαύτην μάλιστα παγερὰν νύκτα δι' ἐνδράς θήραν τῶν ὕδατοχαρῶν πτηνῶν, εἰς τὰς παρὰ τὴν ἀκτὴν λιμένας τῆς Ἀγιασῶς.

Τὸ μιτάτον ἀπέτρε τέταρτον μόλις ὥρας ἀπὸ τῶν λιμνῶν. Ἐδειπνήσαμεν παρὰ τὴν πυρὰν μετὰ τοῦ ποιμένου καὶ τῶν δύο υἱῶν του, ἐπειδὴ δὲ ἡ σεληνὴ μόλις τὴν 11^{ην} μ. μ. ἔμελλε νὰ ἀνατείλῃ ὑπῆρχον ἱκαναὶ ὥραι προσδοκίας, καθ' ἃς ἐνῶ ὁ αἴφνης ἐγερθεὶς ἀνατολικὸς ἄνεμος ἔστενε διὰ τῶν ξηρολίθων τοῦ μιτάτου, ἔτερπον ἡμᾶς τοῦ ἀγαθοῦ ποιμένου αἱ διηγῆσεις περὶ φασμάτων καὶ στοιχειωμένων πύργων, ὧν μετ' ἀκαταλήπτου θελήτρου ἀκροῦται τις ἐν τῇ ἐρημίᾳ, παρὰ τὴν πυρὰν ποιμενικῆς καλύβης. Οἱ μῦθοι οὗτοι τῶν Ναξίων ἀγροτῶν ἐνεπνεύσθησαν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ μυστηρίου τῶν ἐρειπίων τῶν πολλῶν ἐν Νάξῳ

φραγκικῶν καὶ ἐνετικῶν κτιρίων, ἐν οἷς τόσοι διεξήχθησαν ἐπ' αἰῶνας αἱματηροὶ ἀγῶνες, ἀλλ' οὗς σήμερον οἰκοῦσι, μόνου κυρίαρχοι, ὁ βύας καὶ ἡ γλαυξ κηρύσσοντες διὰ τῶν νυκτίων κραυγῶν τῶν, τὸ ἐπὶ τῆς ἐρημίας κράτος αὐτῶν.

« Ἐπεράσατε ἀπὸ τὰ χαλάσματα τοῦ μαύρου πύργου τῆς ρεματιᾶς; » μᾶς ἠρώτησε μεταξύ ἄλλων πολλῶν διηγῆσεων ὁ γέροντος ποιμῆν. « Ὁ Θεὸς νὰ μὴ σᾶς ἀξιώσῃ νὰ περάσετε μεσάνυχτα. Ἀπὸ τῆς τουφεκιθρακῆ βγαίνουν φωτιαὶ σὰν τὴν κόκκινη γλώσσα τοῦ δράκοντα ποῦ σκότωσε ὁ Ἅγιος Γιώργης, καὶ ἀπὸ τὴν ψιλὴ τῆ βίγλα κρέμεται ἀπὸ τὸ λαϊμό, πάντα ζωντανή, ἀπὸ ἓνα σκοινὶ ποῦ τὸ καίνε φλόγες, μὰ ποτὲ δὲν κόβεται, μὴ ὁμορφὴ κοπέλλα, περὶ ὁμορφὴ ἀπὸ τῆς καλάς κυράδες τοῦ γιαιού. Ἅμα περάσῃ κανένας μεσονυχτίτης καὶ σηκώσῃ τὸ μάτι νὰ τὴν θεωρήσῃ, μονοστιγμῆς ἀπολυεῖται ἀπὸ τὸ μακαρὰ τὸ πυρωμένο σκοινὶ καὶ ἡ πνιγμένη κοπέλλα τὸν πέρνει ἀγκαλιᾷ. » — « Καὶ πῶς ἐστοίχιωσε ἔτσι αὐτὸς ὁ πύργος; » τὸν ἠρώτησα μειδιῶν. — « Μὴ γελᾶς. ἀφεντικῶ. Εἶναι πᾶρα πολλὰ χρόνια ποῦ ὁ ἄρχοντας τοῦ πύργου εἶχε ἓνα γυιὸ χαριτωμένο. Αὐτὸς ἀγάπησε μιὰ χωριατοπούλα ὁμορφὴ σὰν τὸ κρῦο νερό· ὁ πατέρας φυσικὰ δὲν τὴν ἤθελε, μὰ αὐτὴ ἡ στρίγγλα ἐγύρισε ἔτσι τοῦ κοπελιοῦ τὸ μυαλό ποῦ τὸν ἔβαλε καὶ σφαιε τὸν πατέρα του καὶ πειτα τὴ στεφανώθηκε. Μὰ ἡ θεϊκὴ κατάρρα ἔκανε καὶ μὲ δυὸ χρόνια τὸν πρόδωκε μὲ ἓνα ἄλλο ἀρχοντόπουλο. Τὸν ἔφαγαν τότε τὰ φεῖδια καὶ μεσονυχτῆς τὴν κρέμασε ἀπὸ τὴν ψιλὴ τῆ βίγλα. Ὁ διάβολος τότε ποῦ παράστεκε τοῦ ξερίζωσε τὸ χέρι ποῦ σφαιε τὸν πατέρα, τὸ ξεριζωμένο χέρι ἔγεινε δαυλὶ καὶ μ' αὐτὸ ἔκαψε καὶ τὸ φονιά καὶ τὸν πύργο. » Ἐν τῇ ἀγρία ταύτη διηγῆσει, εἰς ἣν δεσπόζει γυναικὸς κακοῦργος ἔμπνευσις ἀναφλέγουσα τοῦ ἀνδρὸς τὰ σφοδρὰ πάθη εὔρον πολλὴν ἀναλογίαν πρὸς ἰσπανικὸν τι γνωμικόν, ὅπερ συνήνησα ἐν τῷ ὀδοπορικῷ Γάλλου περιηγητοῦ

El ombre es stopa
La muger es fuego
Viene el demonio y sopla (1).

Ἡ ἀνυπομονησία ἔφερον ἡμᾶς πρὸς τὰς λίμνας ἀπὸ τῆς ἐνάτης ὥρας πολὺ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τῆς σελήνης. Ἀγαπῶ τὰ ἥρεμα, ὡς τὴν ψυχὴν τοῦ δικαίου, ὕδατα τῆς λίμνης, εἰρηκτικά, ἀπαθῆ, ἀντανακλῶντα ἐν τῷ κλάπῳ αὐτῆς τῷ κρυσταλλίνῳ τὸ κάλλος τῆς περιβαλλούσης αὐτὴν φύσεως. Συμφωνῶ πληρέστατα

(1) Ὁ ἀνὴρ εἶναι στυπιόν, ἡ γυνὴ εἶναι πύργος, ἔρχεται ὁ δαίμων καὶ κινεῖ ἐπὶ τῆς πυρᾶς τὸν φωστῆρα.

μετὰ τοῦ S. Claretie λέγοντος « On a beaucoup médité de l' eau qui dort. je prefère le lac au torrent »

Διὰ τοῦτο προκρίνω πάντοτε τὴν θῆραν τῶν λιμναίων, ἂν καὶ αὕτη ἀγνωμόνως εἰς ἀντάλλαγμα τῆς προτιμῆσέας μου ταύτης μοὶ ἐγάρισε τὴν ἀσθρίτιδα.

Αἱ λίμναι παρέκειντο εἰς ἀπόστασιν πεντακοσίων περίπου βημάτων Παρὰ τὰς ὄχθας τῆς ἐτέρας ἔλαβον θέσιν μετὰ τοῦ ὀδηγοῦ, ἐνῶ εἰς τὴν ἄλλην μετέβησαν οἱ κκ. Τόμαν καὶ Σομαριπας. Ἐκρύβθημεν δὲ ἐντὸς κοιλωμάτων τοῦ ἀμμώδους ἐδάφους παρὰ τὴν ὄχθην κεκαλυμμένην ὑπὸ νανοφυῶν ἀγρίων καλύμων. Ἡ σμικρότης τῶν λιμνῶν ἐπέτρεπε μέχρι τοῦ κέντρου ἐξ οἴου-δῆτους σημείου ἀποτελεσματικὰς βολὰς.

Οἶας συγκινήσεως ἀγρίας ἄμα καὶ ἡδείας ἐπλήρουν τὴν ψυχὴν μου αἱ νύκτιαι αὐταὶ ὄραι παγερᾶς νυκτός, πλήρεις σκότους καὶ μυστηρίου! Τὴν σιγὴν τῆς ἐρημίας διέκοπτον αἱ διάτοροι κραυγαὶ τῶν νυκτοβίων πτηνῶν, τοῦ θοῦς οἱ θοῆνοι καὶ τῆς μυκωμένης θαλάσσης ὁ ῥόγθος, ἧτις, ἐνῶ ἀπωτέρω ἔσειε τοὺς βράχους, ἐκύλιεν ἐπὶ τῆς πρὸ ἡμῶν τροχαλώδους παραλίας τὰ μαινόμενα αὐτῆς κύματα, φωσφορίζοντα ἐν μέσῳ τοῦ βαθυτάτου σκότους.

Κεκυρωμένοι ὄπισθεν τῶν παροχθίων θάμων, μὲ τὸ ὄπλον προτεταμένον, ἀνέμενον τὰς πρῶτας τοῦ σεληναίου φωτὸς ἀκτίνας, ἐλαχίστην τινα πτυχὴν φωτὸς ὅπως βάλω βολὰς θανάτου κατὰ τῶν ἀπειροπληθῶν νησῶν καὶ θαλασίδων, ὧν ἤκουον τὰς βραγχώδεις τῶν ἀρένων, καὶ τὰς ὀξείας τῶν θηλειῶν κραυγὰς, τοῦ περυγίσματος τῶν ὀπίων ἢ πνοῆ σχεδὸν προσέψαυε τὴς παρείας μου, ὧν ἤκουον τὸν πεπλαγῶδη ψόφον, πιπτόντων μετὰ καμάτου ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῆς λίμνης καὶ ὧν ἐν τούτοις, δὲν ἠδυνάμην οὐδὲ τὴν σκιὰν πρὸς στιγμὴν νὰ διῶδω, καθ' ὅσον τὸ σκότος καὶ μόνον τὸ σκότος μέλαν, ἀδιάπεραστον ἐπέπλεεν ἐν τῇ ἀγρία ἐκείνῃ νυκτί. Τέλος, ὄπισθεν τοῦ ὄρους τοῦ Διός, ὑπεμεδίασεν ἀμφίβολός τις φωτὸς ἀναύγεια, πρόδρομος τῆς βασιλίσσης τῆς νυκτός, ἧτις ἀνεδύετο ὄχρᾶ, δειλή, μικρὸν κατὰ μικρὸν νικῶσα τὸ σκότος καὶ περιβάλλουσα τὴν λίμνην δι' ἀργυρᾶς ἀλαλαμπῆς.

Μόνον κυνηγὸς δύναται νὰ ἐνοσῆσῃ τὴν ἀγωνιώδη ἀνυπομονησίαν τῶν στιγμῶν ἐκείνων, καθ' ἃς δὲν συνέγει τις ἑαυτὸν καρδοχῶν τὴν ἐμφάνισιν τῆς πρώτης ἀμφίβολου σκιᾶς ἰπταμένης νήσεως, ὅπως ἀρξῆται τοῦ πυρός.

Δὲν ἔσχον ὁμῶς τὴν τιμὴν τοῦ πρώτου πυροβολισμοῦ. Ἀπὸ τῆς ἀπωτέρας λίμνης ἠκούσθη ἄτονος ὡς στεναγμός, ὁ πρῶτος πυροβολισμός. Δὲν παρῆλθον πολλαὶ στιγμαί, ὅτε στίσις βοσκαδῶν νησῶν εὐκόλως ἀναγνωριζομένων ἐκ τῶν βραγχωδῶν κραυγῶν

των ἐνεφανίσθη ἰπτάμενον ἐκ τοῦ πελάγους πρὸς τὴν λίμνην Ἡ πρώτη κώνη ὑπέδεχθη αὐτὰς κατὰ τὴν πτῆσίν των, ἡ δευτέρα συνεπλήρωσε τὸ ἔργον ἐνῶ ἔψαυον προσαράσσουσαι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς λίμνης.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης οἱ πυροβολισμοὶ κατ' ἀμφοτέρας τὰς λίμνας ἐπηκολούθουν ῥαγδαίως. Καὶ ὅτε μὲν ὠδήγει τὸν στόλον ἡ κατατομὴ τῆς ἰπταμένης πρὸς τὸ φωτιζόμενον τοῦ ὀρίζοντος μέρος νήσσης, ὅτε δὲ ὁ φωσφορισμὸς κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ ὕδατος πτώσιν αὐτῶν. Τὸ πέλαιος μὲν ἀπέδωκε τὰ ταλαιπώρα πτηνὰ, αἱ δὲ λίαναι ἐξένιζον αὐτὰ ἐν συνοδίᾳ τοῦ θανάτου. Ἐν τῇ παραζάλῃ αὐτῶν, ὅτε μὲν νηγόμενα, ὅτε δὲ ἀνιπτάμενα καὶ πάλιν καταπίπτοντα δὲν ἀρίσταντο τῆς λίμνης. Ἔτερα δὲ στίφη ἐρχόμενα διαδοχικῶς ἐκ τοῦ πελάγους ἐπύκνουν τοὺς πυροβολισμοὺς τῶν ὄπλων ἡμῶν.

Ὅσοι τῶν φίλων ἀναγνωστῶν παρέστησαν ποτὲ εἰς τοιοῦτου εἶδους θήραν βεβαίως κατελήφθησαν ὑπὸ αἰσθήματος παραδόξου φρίκης κατὰ τὰς πυροκροτήσεις ταύτας ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἀγρίας νυκτός· ἰδίως οἱ μεμακρυσμένοι πυροβολισμοί. Ὡν τὸν θορυβὴν ἀντίλαλον ἐπὶ μακρὸν ἀπέδιδον οἱ πέσιξ βράχοι, ἐφαίνοντο ἐν ταῖς παλαιότησεσι τῆς φαντασίας μου ὡς λειπόψυχοι στοναχαί, ὡς ἑσθεσμένα· κραυγαὶ ἐπικλήσεως ἀσωγῆς.

Ἄλλα πόσον παραλλάσσουσιν αἱ ἐντυπώσεις ἐν σχέσει πρὸς τοὺς διαφόρους ὄργανοις «Διακόσους» λέγει ὁ Vallour, «ἀναγινώσκειται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἡ Φύσις. Ἡ καρδίᾳ τοῦ θεατοῦ μόνη δημιουργεῖ ἐν αὐτῇ τὸ θέαμα.» Διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ὁδηγοῦ μου Ζυμπλάκη οὐδὲν ἐπέδρα πρὸς ἀλλοίωσιν τῆς ἐμφύτου τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ ἀπαθείας καὶ τῆς ἀνεξάντλητου εὐθυμίας του. Ἐκαστον ἐπιτυχῆ πυροβολισμὸν συνοδεύει δι' ἐκφράσεων παραδόξων. «Χωρὶς ὄρεξι τὴν ἔκαμε τῆ βουτιά.» — «Τῆς ἔκοψες τὰ ἐπὶ τὰ ῥάματα.» — «Ἐφαγε κι' αὐτὴ τὸ φύλι τῆς λάμπας.» Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ἐπικλήσεις τῶν τολαιπώρων πτηνῶν.

Ἐπὶ δύο ἡδὴ ὥρας ἔκαίονεν ψυγίγγα· ὁ κάματος καὶ τὸ ψυχρὸς μᾶς ἐκυρίουον· μάτην δὲ ἐπειρώμεθα νὰ ἀντιδράσωμεν κατ' αὐτοῦ δι' ἀλλεπαλλήλων ἐκ κοιναῖς σπονδῶν. Εἶναι λίαν δυσπολέμητον τὸ ψῦχος, ὅταν παραμένῃ τις ἐπὶ τόσας ὥρας ἀκίνητῶν, κατὰ παγερὰν νύκτα τοῦ Δεκεμβρίου. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ ὀρίζων ἐξοφουτο μέλανα νέφη, ἅτινα γοργὰ ἐδίωκε τοῦ ἀνέμου ἡ πνοὴ ἐκάλυπτον ἐπάλληλα τὴν σελήνην, βυθίζοντα ἡμᾶς εἰς μολυβδόχρον σκιάφως. Ἦτο ἡδὴ καιρὸς νὰ σημάνωμεν τὴν ἀποχώρησιν, καθ' ὅσον ὑπελείποντο δύο ἔτι ὥραι γοργῆς πορείας πρὸς τὸν πύργον τοῦ Ὀσκέλλου.

Ἐνῶ διελογιζόμεν ταῦτα, ὡς κατὰ σιωπηρὰν συνθήκην ἔπαυσαν καὶ αἱ ἐκ τῆς ἐτέρας λίμνης πυροκροτήσεις. Μετ' ὀλίγου δ' ἐπεφάνη ἡ κατατομὴ τῶν συνοδῶν ἡμῶν, οἵτινες, ὡς θαλαῖ σκιαί, προσήγγιζον ἀκολουθοῦντες τὴν γραμμὴν τῆς ἀκτῆς. Καὶ ἐκεῖνοι ἦσαν αὐτόχρομα πεπηγότες Ἐλύσαμεν τοὺς ἵππους, οἵτινες ἀνέναιδου καὶ ἰπτεύσαμεν αὐτοστιγμῆι. Μόνος παρέμεινε ὁ Ζυμπλάκης, ὅστις ἀνάψας πυρὰν ἐν αὐτῷ ἔδει νὰ ἀναμείξη τὴν πρῶϊαν, ὅπως περισυλλῆξῃ τὰ φονευθέντα πτηνὰ, ὅσα τοῦ ἀνέμου ἡ ῥιπὴ ἤθελε προσωθήσει πρὸς τὴν ὑπήμενον τῶν λιμνῶν πλευρὰν.

Ἐξεκινήσαμεν γοργοὶ ἀκολουθοῦντες ἐπὶ πολλὴν γραμμὴν τῆς ἀκτῆς· ἐξεκώφαινε δὲ ἡμᾶς ὁ ἄγριος τῆς θαλάσσης μυκηθμός, ἡτὶς μαινομένη ἐκύλιε τὰ ἀφρίζοντα κύματα ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἐξεμούσα ἐπ' αὐτῆς τοὺς βαρεῖς τροχάλους καὶ πάλιν ἀνασύρουσα τοὺς ἐν κατὰ κόλποις αὐτῆς κατὰ τὴν τοῦ κύματος ἀνακοπήν, κροτοῦντας τὸν ξηρὸν ἐκεῖνον καὶ παρατεινόμενον κριγμὸν, ἐν ἀπαξ ἀκούσας τις οὐδέποτε λησμονεῖ, καὶ ὅστις προσομοιάζει πρὸς ἀπομεμακρυσμένας συμπυροκροτήσεις ὄπλων, πρὸς τὸν ἀριπρεπῆ ἀποχαριετισμὸν, ὅστις συνοδεύει τὸν νεκρὸν τοῦ εἰς τὸν τάφον καθελκομένου στρατιώτου.

Ἀφέντες τὴν παράκτιον ὁδὸν ἐτροπήμεν διὰ σχολιῶν ἀτραπῶν εὐθὺς πρὸς τὸν πύργον. οὗ τέλος ἐπεφάνησαν τὰ φωτεινὰ πελοῦρα. Ἐν τῇ ἐστίᾳ ζωηρὰ ἐσπινθήριζεν ἡ πυρὰ. Ὁ ἀχνίζων ζωμός, αἱ ἀναπαυτικαὶ κλίνας ἀνέμενον ἡμᾶς. Μόναί αἱ ταλαιπωρίαί καὶ αἱ στερήσεις τὴν θεραπείαν τῶν κοινοτέρων τῆς ζωῆς ἀναγκῶν μεταβάλλουσιν εἰς τὰς ἡδίστας τῶν ἀπολαύσεων· ἀλλὰ τῶν ἡδονῶν τούτων τὰ θέλητρα οὐδέποτε θέλουσιν ἀίσθανθῆ αἱ ἀνθρωποὶ τῶν πόλεων.

Μετὰ ῥωστικωτάτην τροπὴν κατεκλιθήμεν κατὰχοποι. Ἠγέσθημεν δὲ περὶ τὴν ἐνάτην τῆς πρωίας ὅτε ἦλθε καὶ ὁ Ζυμπλάκης κομίζων τὰ θύματα τῆς νυκτός. Οἷα ἀφθονος συγκομιδῆ! Ἦσαν περὶ τὰ ἐξίχοντα πτηνὰ. Καὶ ἐν τούτοις πλείονα βεβαίως τούτων ἀπώλοντο δι' ἡμᾶς, διότι ἡ ἐβουβίσθησαν ἡ τετραυματισμένα ἐκρῦβθησαν εἰς τοὺς παροχθίους θάμνους· τὴν πλειονότητα τούτων ἀπετέλουν αἱ μεγάλαί πρασινोकέφαλοι νήσσαι (Νήσσαι ἢ βοσκᾶς = boscas anas) καὶ ἕτερα νησῶν εἰδῆ). Τὰ λοιπὰ ἦσαν κόλυμβοι (βουτιχτάρεις = podiceps) καὶ φαλαριδες (Foulica).

Αἱ λοιπαὶ δύο ἡμέραι ἠναλώθησαν εἰς μακρὰς ἐκδρομὰς πρὸς τὰς ἀνατολικὰς ἐσχατίας τῆς νήσου, εἰς τὸν περδικτοτρόφον Κα-

λαυτόν, ἐν τῷ δήμῳ Ἀπειρανθίας. Καίτοι δὲ ἦττον πλουσία, δὲν ἀπέβη οὐχ ἦττον ἀγονος καὶ ἡ θήρα αὐτῆ Τέλος ἐπανεκίμψαμεν εἰς τὴν πόλιν ὅπου ἀποχαιρετίσαντες τοὺς καλοὺς ἡμῶν φίλους κκ. Μιχ. Σομμαρίπαν καὶ Λωρὰν Δελλὰ Ῥόκαν ἐπέβημεν τοῦ Πηγνεῖου ἐπανεκίμψοντες εἰς Σύρον.

Ἡ νημεῖα ἴτο τελεία ἢ ἰσχυρὰ τοῦ Πηγνεῖου ἐλὶς ἐπληξε μεθ' ὑποκώφου δούπου τὰ κυανὰ ὕδατα τοῦ Αἰγαίου· γαλακτώδης ἀφρὸς ἀνέθορε κοιλιάζων, καὶ τὸ ταχὺ σκάφος ἐμακρύνθη, τῆς προσφίλους νήσου κατολεῖπον ὀπίσθεν φρίσσουσαν ὀκλόν.

Ἡ προῖουσα ἀπόστασις ταχέως συνέχευε τὰ χαρίεντα τοπεῖα. Θαμνοστεφεῖς λόφοι, πεδιάδες κεκαλυμμέναι ὑπὸ τῆς πόας καὶ τῶν ἀνθέων, μαγευτικοὶ τῶν ἐσπεριδοειδῶν κήποι, ῥύακες καὶ λίμναι, τὰ πάντα ἐξηλείφθησαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν καὶ δὲν ἀπέμεινε ἐξ ὅλων αὐτῶν, εἰμὴ ἀόριστός τις νεφελώδης ὄγκος ἀναθρώσκων ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Οὕτω καὶ ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἡμῶν ὁ διαφρῶν χρόνος ἀφαιρεῖ κατὰ μικρὸν τὴν συμπαθεῖ εἰκόνα εὐτυχῶν ἡμερῶν, αἵτινες κατεπόθησαν ἐν τῷ σκοτεινῷ βαράθρῳ τοῦ παρελθόντος. Ἐξ αὐτῶν δὲ δὲν παραμένει, εἰμὴ γλυκύπικρός τις ἀνάμνησις ἀόριστος, ἄχρους, ὡς αἱ μακρῶτεν θεώμεναι νεφελῶδεις ἀκταὶ προσφίλους γῆς. Τῶν ἀναμνήσεων τούτων μᾶτην πειρώμεθα νὰ συλλάβωμεν, μᾶτην ἀναζητοῦμεν τὴν εἰκόνα καὶ τοὺς χαρακτηρισμούς, ὡς ἀναζητοῦμεν μετὰ πόθου μορφήν ἐξαφανισθεῖσαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλήθους.

Διὰ τοῦτο δὲν ἔγω ἐπαρκεῖς λόγους, ὅπως συστήσω εἰς τοὺς νεαροὺς τῶν φίλων ἀναγνωστῶν ὅπως διὰ τῆς γραφῆς τηρῶσι τὴν ἀνάμνησιν τῶν συμβάντων ἐκεῖνων τῆς ζωῆς, ἅτινα παραλλάσσουσι πως τῆς φυτοζωϊκῆς μονοτονίας τοῦ καθ' ἡμέραν βίου. Οἱ νέοι οὐδόλως αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην τῶν ἀναμνήσεων. Πρὸς τί; Δὲν εἶναι εὐρύς καὶ ῥόδινος ὁ ὀρίζων τοῦ μέλλοντος, ὁ ὀρίζων τῶν ἐλπίδων; Τίς ἡ ἀνάγκη νὰ στρέψῃ πρὸς τὰ ὅπια τὸ βλέμμα ἡ νεότης; Ἄλλ' οἶμοι! Αἱ δυστυχίαι πολλάκις, ὁ χρόνος πάντοτε καλύπτουσι δι' ἀχλύος καὶ ζόφου τὸν ὀρίζοντα τοῦ μέλλοντος. Πόσον γλυκεῖα, πόσον εὐφρόσυνος εἶναι τότε ἡ πρὸς τὰς ἀναμνήσεις οἰχομένων εὐτυχῶν ἡμερῶν ἀναδρομὴ! Διότι τί εἶναι τὸ ζῆν, εἰμὴ ὑπαμοιβὴ ἐλπίδων καὶ ἀναμνήσεων, ἀφ' οὗ τὸ παρὸν δὲν εἶναι εἰμὴ στιγμὴ μαθηματικῆ, ἧς οὐδέποτε ἀπολαμβάνομεν;

Ἄλλ' αἱ ἐλπίδες ἀνήκουσιν εἰς τοὺς κάλυκας τῆς ζωῆς. Ὅταν δὲ οἱ βαρεῖς τοῦ ἄρματός τοῦ χρόνου τροχοὶ διέλθωσιν ἄνωθεν ἡμῶν, ὅταν ἐπέλθῃ ἡ ὥριμος ἡλικία, ταῦτόν εἰπεῖν ὁ κατὰ δόσεις θάνατος, ἡ ἡλικία καθ' ἣν τὰ ἔτη μετροῦσι κατὰ τὸν Scholl

μόλις ἐξ μῆνας, ἡ ἡλικία ἢ ἄνευ ὀνειρώων, ἡ ἐλπίδων ἄμοιρος ὦ, τότε μόνον αἰσθάνεται τις ὅταν ἐγκλείει ἄρρητον ἡδονὴν ἢ μετὰ τοῦ παρελθόντος ἀναστροφή, ἢ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ παρόντος ἀνέλξει εὐτυχῶν ἡμερῶν, ὧν τὴν εὐφρόσυνον ἀνάμνησιν, ἄνευ τῆς γραφῆς, ἤθελε τέλος περικαλύψει τοῦ χρόνου ἡ πυκνὴ ἀχλύς.

Ἐμμανουὴλ Σ. Λυκούδης

Ο ΝΕΟΣ ΚΑΔΜΟΣ ΕΝ Τῇ ΕΔΕΜ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΟΥ ἀκριβῶς κεῖται ἡ πατὴρ τῶν πρωτοπλάστων, ἡ Ἐδέμ, ἢ ἀπεσιώπησαν οἱ αἰῶνες καὶ κατέλιπον ἀόριστον οἱ ἥρωες τοῦ πνεύματος; Τοῦτο μένει μυστήριον ἐν τῷ μεγίστῳ τῶν αἰῶνων βιβλίῳ! Ἄλλ' ὑπάρχει νῦν Ἐδέμ ἐν Ἑλλάδι, εἰς τὴν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐπεδαψίλευσεν ἐπίσης ἄθρονα τὰ δῶρά του καὶ τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι μένουσι πιστὰ ἀνείργουσα τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖνων, οὓς πρῶτος ἀπετύπωσεν ἡ ἐλεῆμων χεὶρ τοῦ Δημιουργοῦ.

Βορείως τῆς πόλεως Δημητριάδος ἐπὶ τῶν ὑπαιρειῶν ὄρους πορφυροχρόου, ὀρίζοντος πρὸς δυσμὰς τὸν ῥοῦν τοῦ Λουσίου, ὑψοῦνται ὑπερτεσσαράκοντα ὑπόφαισι οἰκίστοι ἀπρόσιτοι εἰς τοὺς πέριξ οἰκοῦντας. Τούτους περιζυνοῦσι κυματοειδῆ ὄρη ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ ἐλάτῃ ἀειπυτὸς εὐβαλῆς, ὑψοῦ ὑπερπράνωσ τὸν κορμὸν αὐτῆς πρὸς τὸν οὐρανόν. Ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφεῖ σκιάν ταύτης καθήμενος ὁ ἀμνήμων τῶν μερμῶν τοῦ βίου βοσκὴ παίζει ἐπιχαρίτως τὴν σύριγγα, παρέχει εὐλοισθεῖ δι-αυγῆς ῥυάκιον, ἀλλαχοῦ ἔρπει δροσερὸν ὕδωρ πηγῆς ζωογόνου καὶ πανταχοῦ συμψιθυρίζουσιν αἱ ἐλάται μετὰ τοῦ πρίνου. Μένει δὲ πάντοτε ὁ οὐρανὸς γλαυκὸς καὶ ὁ κρυφὸς αἰθῆρ διαυγῆς, ἐν ᾧ τὸ πτηνὸν τοῦ δάσους, ἡ ἀηδὼν, κεκρυμμένη εἰς τὰ ἐμμανῆ φυλλώματα τῶν δένδρων φάλλει περιπαθέτατον ἄσμα, ὁ δὲ ἄετός τοῦ Διὸς πλανᾶται εἰς ὀμέτρητα ὕψη.

Ποῖοι εἶνε ἄρα γε οἱ ἐν τῷ θαυμαστῷ τούτῳ τοπεῖῳ ὑψοῦμενοι οἰκίστοι; Εἶναι τόχχ κατοικίαι ποιητῶν ἢ εἶνε ἐρημητήριον ψυχῶν, τὰς ὁποίας συμπάρειρε τὸ κύμα τῶν βασάνων ἢ ἐδηλητηρίασαν αἱ κοινοὶ καὶ πικρία; Ὅχι! Εἶναι χωρίον ἀπλοῦν καὶ ἀσήμαντον, εἶναι τὸ Ράδον. Τὸ χωρίον τοῦτο πάντῃ ἀγνωστο εἰς ἀρχαιοῦσαν ἐποχὴν, ἀπέκρυφεν σήμερον ἀπὸ τὰ ὄμματα τῶν ἀνθρώπων τὰ ἀναπτυχθέντα κύκλω δόση καὶ κατέστησεν ἀπρόσιτον ἡ παντελῆς ἐλλειψὶς συγκοινωνίας. Ἄν τελεία συγκοινωνία ἐκμηδενίξῃ τὴν μεταξὺ πόλεων καὶ χωρίων

ἀπόστασιν καὶ εἰσκομίζει ἐν τοῖς χωρίοις τὰ ἀγαθὰ τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι πολιτισμοῦ, ἢ παντελῆς ἑλληειψίας ταύτης ἢ ἢ ἐκτέλεισι δι' ἀνωμαλωτάτων ὁδῶν καὶ ἀτραπῶν πολλαπλασιάζει τὴν ἀπόστασιν καὶ παρακωλύει σπουδαίως τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐν τοῖς χωρίοις βιούντων. Τούτου ἕνεκα ἡ δημιουργία τελείας συγχρονωίας θεωρήθη ὡς εἰς τῶν πρωτίστων ὄρων πρὸς ἀνάπτυξιν λαοῦ ἀπομεμονωμένου καὶ οἱ ὀρθρονοῦντες λαοὶ μετὰ θέρησι πρὸς τοῦτο εἰργάσθησαν. Ἀλλὰ τὸν Ραδαῖον ἡ ὁδὸς δὲν φέρε εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' εἰς τὸν ἄγρον καὶ δὲν γνωρίζει ἂν ὑπάρχῃ ἄλλος κόσμος ἐκτός τῶν δασωδῶν ὑψομάτων τῆς πατρίδος του, οὐδὲ ἔχει κύκλον ἐννοιῶν εὐρύτερον τοῦ περιλαμβάνοντος τὴν ἐννοιαν τῆς οἰκίας, τοῦ ὄνου, τοῦ κυνός, τοῦ προβάτου, τοῦ βοός. Ὁ δῆμος εἶναι ὁ πολιτικός κόσμος αὐτοῦ, ἢ δὲ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τυραννικὴ ἐργασία δὲν παρέχει αὐτῷ ἐπαρκῆ τὰ πρὸς τὸ ζῆν μέσα. Καταλείπει τὴν πρῶταν τὴν οἰκίαν καὶ μεταβαίνει εἰς τὸν ἄγρον, ἐν ᾧ ὁ πρεσβύτερος υἱὸς ὀδηγεῖ τὸ ποιμνιον εἰς τὴν νομήν, ἢ σύζυγος, ἢ πλῆθος υἱεῖας ἐκείνη χωρική, φέρουσα ἐν ἀγκάλῃ τὸ βρέφος ἀπέργεται εἰς τὸ δάσος, ἵνα κόψῃ τοῦ χειμῶνος τὰ ζύλα καὶ ἢ κόρῃ, ἢ ὠραιότερα τῆς ὠραίας μητρὸς τῆς μεταβαίνει εἰς τοὺς πλυνούς τοῦ χειμάρρου, ὡς ἄλλη Ναυσικῆ, ἵνα πλύνῃ τὰ ἀσπρόροχα. Μένει δ' ἐντελής ἐρημον ἀνθρώπων τὸ χωρίον τὴν ἡμέραν καὶ φρουρεῖται ἐκάστη οἰκία ὑπὸ τεραστίου κυνός, ἀληθοῦς Κερβερού. Τοσοῦτοι δὲ κύνες ὑπάρχουσι ἐν Ράδῳ, ὥστε ἀμυθᾶλλω, ἂν Ραδαῖος τις θέλων νὰ παραστήσῃ πρὸς ἄστυν τὸ μέγεθος τῆς πατρίδος, ἀμυθᾶλλω ἂν θὰ προείμα ὡς ὁ χωρικός ἐκείνος τὸν ἀριθμὸν τῶν φούρων τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κυνῶν, καίτοι οὐδεμία οἰκία στερεῖται φούρου.

Εἶναι δὲ ὁ ὀρεσίθιος οὗτος χωρικός πάντοτε εὐθυμὸς καὶ πάντοτε εὐτυχής, εἴτε διασχίζει διὰ τοῦ ἀρότρου τὴν γῆν, εἴτε διὰ τοῦ πελέκειως τὴν ἐλάτην, εἴτε διὰ τῶν ἤλων τῆς σύριγγος τὸν ἄερα. Καὶ εἶναι εὐτυχής διότι ἀγνωὼν τὴν πολιτικὴν, ἀγνωεῖ τὰς θέσεις καὶ δὲν αισθάνεται τὰ κύματα ἐκείνα τῶν συγχιρήσεων, αἵτινες τόσον συχνὰ ἐπισκέπτονται τοὺς ἐν Ἑλλάδι ὑπαλλήλους. Ἀγνωεῖ τὸν καπνὸν καὶ τὸ οἰόπνευμα καὶ ἀντὶ οἴνου πίνει ἡδύτερον τὸ δροσερὸν τῆς πατρίδος τοῦ ὕδαρ. Ἀναπληροῖ τὸ πνεῖον διὰ τῆς πληξείως πυρολίθου μετὰ τεμαχίου χάλυθος καὶ φέγγει δι' αὐτὸν λαμπρότερον ὁ φλεγόμενος κορμὸς ἐλάτης τῆς λυχνίας πετρελαίου. Ἄλλως πολλάκις ἐλλείπει καὶ ὁ τοιοῦτος φωτισμός, διότι ἄμοιρος ἐσπερίδων κατακλίνεται ἐνωρίς τὴν ἐσπεραν ἐπὶ δασυμάλου τὸ πλείστον μηλωτῆς, ὡς τις ἦρας τῆς Πλειάδος, ἵνα ἐγερθῇ ἐνωρίτερον τὴν πρῶταν καὶ δράμῃ ἐπὶ τὸ σύνθετος ἔργον του. Τρέφεται δὲ δι' ἄρτου καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον γάλακτος καὶ δὲν γνωρίζει ἄλλην ἀσθένειαν πλὴν τῆς πείνης.

Καίτοι ὁμοῦ ἐν τόσον ὀρεινῇ καὶ οὕτως ἀπομεμονωμένῃ γῶρᾳ ζῶντες οἱ Ραδαῖοι, δὲν εἶναι τραχεῖς καὶ ἀτίθασοι ὡς οἱ ὀρεσίθιοι ἄνδρες. Ἐξ ἐναντίας εἶναι τόσον φιλήσυχος καὶ τόσον ἀπλοῖ, ὥστε οἱ γείτονες δὲν ὤκνησαν νὰ κατηγορήσω τούτους ὡς κληροῦς τῷ πνεύματι καὶ νὰ ἀποδώσω αὐτοῖς ὅλας τὰς πράξεις τὰς ἐνδεικνυούσας μεγάλῃ ἐλαφρότητα πνεύματος. Κοι δὲν δύναμαι ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενομένου, νὰ

μὴ ἀναφέρω τὸ ἐξῆς πλαστὸν μὲν, ἀλλὰ λίαν νόστιμον ἀνέκδοτον. Διηγούνται δὲ, ὅτι πάλαι ποτὲ Ραδαῖοι, τινὲς ἔσφαζεν ἄμνον. Ἀφ' οὗ δὲ ἀπέκοψε τὴν κεφαλὴν καὶ εἶδεν ὅτι ἐν τῷ καιμῷ ὑπῆρχεν αἷμα πεπηγμένον, λαθὼν ταύτην ἔσπευσεν εἰς τὸν παραρρέοντα Λούσιον νὰ τὴν πλύνῃ. Ἀλλὰ κατ' ὄν χρόνον ἠσχολεῖτο εἰς τοῦτο, ἢ ὀρμὴ τοῦ ὕδατος ἀφῆρπασε τὴν κεφαλὴν ἐκ τῶν χειρῶν του καὶ τὴν παρέστρεψε. Τότε ὁ ἀγαθὸς χωρικός ἔκοψε γόρτον καὶ σπέυσας κατόπιν τῆς σπευδούσης κεφαλῆς ἔκραξε ταύτην νὰ σταθῇ ἐπιδεικνύον τὸ γόρτον.

Ἐκ τῶν 150 περίπου ἀνθρώπων τῶν κατοικοῦντων ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ μόνος ὁ ἱερεὺς γινώσκει γράμματα. Καὶ ἦτο μέχρι γῆρας μυστήριον διὰ τοὺς Ραδαίους, πῶς ὁ μαυροφόρος οὗτος ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ ἠδύνατο παρατηρῶν τὸ ἐπὶ τῶν βιβλίων γράμματα νὰ συναρμολογῇ λέξεις. Ἀπέδιδον δὲ τὸ μυστήριον τοῦτο εἰς ἰδιαιτέραν δύναμιν, τὴν ὅποιαν ὁ Δημιουργὸς ἐγάρτισεν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἀντιπρόσωπόν του. Ἀπὸ τοῦ σωτηρίου ἔτους τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ ἔθνους μέχρι ἐσχάτων δὲν εἶχε πατήσῃ τὸ Ράδον ποὺς διδασκάλου. Ἐμμετε παρθένοι τὸ ἔδαφος τῆς νέας ταύτης Ἐδέμ, μολοντοὶ οἱ Ραδαῖοι οὐδέποτε καθυστέρησαν τὴν πληρωμὴν τῶν φῶρων καὶ πληροῦνσι ἴσως περισσότερα παντὸς ἄλλου Ἑλλήνων. Εὐτυχῶς ὁμοῦ ἀπὸ ἐνὸς ἔτους καὶ πλέον ἔλυσε τὸ αἰνίγμα τῶν γραμμάτων εἰσελθὼν ὡς νέος Οἰδίπους ἐν τῷ χωρίῳ γραματοδιδασκάλος, ἀνὴρ μισοπόλιος μὲ τὴν λευκὴν του φουσττανέλλαν, ὅστις ἐκπληροῖ ἔργον νεοῦ Κάδμου μὲ ἐνθουσιασμὸν Pestalozzi. Τοῦ γραματοδιδασκάλου τούτου τὸ ὄνομα, ὅστις ὡς ἄστυ πρῶτος μεγέθου; λάμπει καὶ φωτίζει τὸ Ράδον, δὲν πρέπει νὰ ἀποκρύψω. Εἶναι ὁ Φωτεινὸς Φωτεινόπουλος, ἀνὴρ ὅλος φῶς !!

Ἐν Ἀθήναις τῆ 20 Ἀπριλοῦ 1887.

Χρ. Π. Οἰκονόμου

ἘΣ ΤΗΝ ΤΡΕΛΛΗ ΓΕΙΤΟΝΟΠΟΥΛΑ

ΩΣΑΝ καλὸς σου γείτονας σοῦ δίνω συμβουλί:
ἢ παραιτῆς τῆς τρέλλαις σου ποῦ μὲ τρελλαίνου, ἢ
τρελλοκομεῖο ἔς τὴ στιγμὴν κάνω τὴν ἀγκαλιά μου
καὶ σὲ κλειδώνω μέσα ἐκεῖ τρελλὴ γειτόνισσά μου.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

[Ὁ ἀείμνηστος Σπυρίδων Βασιλείαδης, οὗ τὸν πρόορον θάνατον ἐθρήνησεν ἐν εἰδικρινεῖ πένθει ἡ νεωτέρα σύγχρονος φιλολογία, ἐγεννήθη ἐν Πάτραις τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1845. Εἰκοσάετης περίπου εἶχεν ἀναγορευθῆ διδάκτωρ τῆς Νομικῆς καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀκαθόδη, ἀνιάραν καὶ ἄχαριν ἐξάσκησιν τοῦ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος. Ἄλλα πεποικισμένους ἀπὸ φύσεως διὰ ζωηροτάτης φαντασίας καὶ λεπτῆς αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ, ἐγκλείων δὲ ἐν ἑαυτῷ σπανίους θησαυροὺς πνεύματος καὶ καρδίας, ἀφιερῶθη μετὰ μείζονος καὶ ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ περὶ τὴν θεραπείαν τῶν Μουσῶν, νεώτατος δ' ἔτι ἐδημοσίευσεν τὰ πρωτόλεια αὐτοῦ ὑπὸ τῷ ψευδώνυμον Ὀρίων, ἐν οἷς διαφαίνεται ἔκτοτε ὁ γλυκὺς καὶ περιπαθὴς καλλιτέχνης τῆς *Γαλατείας*, ὁ μέλλων βραδύτερον νὰ καταλάβῃ περιφανῆ θέσιν ἐν τῷ νεωτέρῳ Παρνασσῷ τῆς Ἑλλάδος. Συνέγραψε πλείεστα ἔργα περὶ καὶ ἑμμετρα, ἧτοι λυρικὰς ποιήσεις, δράματα, χαρακτῆρας, διηγήματα, τεχνοκρισίας, κοινωνικὰς μελέτας, κλπ. ἄτινα, μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, εὐσεβῆς χεὶρ πολυτίμου φίλου, ἡ τοῦ κ. Φιλοπόιμενος Παρασκευαΐδου, μεθ' οὗ τὸν συνέδεον ἱερὰ καὶ αἰθε-

ρία φίλια, ἀπεθησαύρισεν εἰς τοὺς τέσσαρας τόμους τῶν Ἑστικῶν Νυκτῶν.» Εἰς πάντα τὰ ἔργα τοῦ Βασιλείαδου διαλάμπει κάλλος ἰδεῶν, ἀνθρώπινης καὶ χάρις ὕψους, γλυκύτης αἰσθήματος καὶ πατριωτισμοῦ ἀκραφινῆς. Ὁ Βασιλείαδης δὲν ἦτο ποιητὴς μόνον ὅταν ἐκλείετο εἰς τοὺς τέσσαρας τοίχους τοῦ δωματίου του ἐντροπῶν εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων δραματικῶν συγγραφέων καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων κατ' ἐξοχὴν καὶ προσφιλέστερον εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀθανάτων ἔργων τοῦ Σαίξπηρου. Ὁ Βασιλείαδης ἐξ ἐναντίας ἦτο ἀληθῆς ποιητὴς καὶ ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐν τοῖς κύκλοις τῶν φίλων καὶ τῶν συνομιλητῶν του, ἐν τῇ σφύρᾳ τῆς κοινωνικῆς του δράσεως, πανταχοῦ, ἀνὰ πᾶν βῆμα, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν. Οἱ στίχοι του διήρχοντο πρῶτον διὰ τῆς καρδίας του πρὶν ἢ διαχρυσταλλωθῶσιν ἐπὶ τοῦ χάρτου. Εἶχε βαθὺ τὸ κοινωνικὸν αἶσθημα καὶ δὲν ὑπῆρχεν ἄλλοτρία συμφορὰ ἧτις δὲν διέθρυνεν εἰς ἄλλος καὶ στοργὴν τὴν μεγάλην καὶ ὠραίαν αὐτοῦ ψυχῆν. Ἐν τῶν εὐγενεστέρων καὶ λαμπροτέρων του ἔργων εἶνε ἡ Συγολὴ τῶν Ἀπόρων Παίδων τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσῶ», ἧς ἡ σύστασις ὀφείλεται εἰς τὴν πρωτοουλίαν τοῦ ἀειμνήστου Βασιλείαδου. ὅστις συνεκινήθη, ἠγάπησεν, ἔγραψεν, ἐμύχθησεν, εἰργάσθη, παρεμύθησε, ἐδίδαξε καὶ ἐπροστάτευσεν, ὡς ἀδελφός καὶ φίλος, τὰ ἀπόκληρα αὐτὰ κοινωνικὰ πλάσματα. Ἄτυχως ὅμως, ἐν τῇ ἀκμῇ εἰσέτι τῆς ἡλικίας καὶ τοῦ φιλολογικοῦ του σταδίου, μόλις εἰκοσιπενταέτην τὸν εὗρεν ὁ θάνατος ἐν τῇ ξένη τὸν Αὐγούστον τοῦ 1874, ἀσπαστήσας τὴν σύγχρονον λογοτεχνίαν ἐν τῶν ὀρασιότερων αὐτῆς σεμνωμάτων.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς καταχωρήσεως τῆς εἰκόνης τοῦ ἀειμνήστου Σπ. Βασιλείαδου καὶ τῶν ὀλίγων ὧδε ὑπομνηματικῶν σημειώσεων, ἀναδημοσιεύομεν τὸ κάτωθι χάριεν σκαλάθουρα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν «Ἄλλα», ὅπερ ἐσμὲν βέβαιοι ὅτι καὶ οἱ ἀγνωστοὶ καὶ οἱ ἀναγνόντες ἄλλοτε αὐτὸ εὐαρέστως θέλουσι τὸ διέλθει καὶ πάλιν].

Ἄ Λ Λ Ἀ

I

Δὲν εἶνε τῶν Ἰνδιῶν ἢ Βυρῶνεις ἥρωες ἐποποιίαις ἢ μυθιστορημάτων. Πρόκειται ἀπλῶς περὶ τοῦ ἐναντιωματικοῦ συνδέσμου Ἄ λ λ Ἀ.

Ὁ κατ' εὐφημισμὸν σύνδεσμος οὗτος ἀλλάττει πικρίλα, ὡς ὁ Πρωτεύς, προσωπεῖα, διότι εἶνε ἀντιθετικὸς, ἄλλοτε ἐρωτηματικὸς, ἄλλοτε βεβαιωτικὸς, ἄλλοτε παρακλεισματικὸς, καὶ

ἄλλοτε ἄλλος. Ἡμεῖς ὅμως θὰ μελετήσωμεν τὸν κύριον χαρακτῆρα τῆς γλωσσολογικῆς ταύτης ὑφάλου.

— Καλὲ Κύριε, γραμματικὴν θὰ ἀκούσωμεν, περὶ μεριῶν;

— Ὁ Πασχάλ, Κυρία μου, λέγει σου, ὅτι ὀλίγον ἂν ἦ ῥίσις τῆς Κλεοπάτρας ἦτο πλατυτέρα, ἢ λαμπρὰ Ῥωμαϊκῆ δημοκρατία δὲν θὰ κατεστρέφετο, καὶ ὁ Οὐγκώ διέκρινεν, ὅτι ὀλίγαι σταγόνες βροχῆς ἀπώλεσαν ἐν Βατερλώ τὸν Ναπολέοντα Οὐτωῦς ἢ ὅπῃ τοῦ ποτικῶ κρατεῖ ἐμπρὸς τῆς ἀνίσχυρον νὰ διεισδύσῃ τὸν λέοντα καὶ εἰς ἐν τῷ οὐρανῷ ἀστὴρ ἐνῶ φαίνεται μικροσκοπικὸς ἀδάμαντος κόκκος, εἶνε κόκκος δεκαπλασίως τῆς γῆς μεγαλειότερος. Καὶ ὁ Ἄ λ λ ἄ ὁμοιάζει τὸν μικρὸν σπινθῆρα, ὅστις ἀνατινάσσει πυριταποθήκας καὶ φρούρια. Πόσα ἀληθῶς chateaux en Espagne, χρυσοφαῖτες χιμαῖρας, ἤρῃσαν καὶ ἀνατρέπει τὸ δυσύλλαθον τοῦτο τῆς γλώσσης πλάσμα, ἢ φαρμακερὰ αὐτῆ τῶν χειλέων βολή! Ἄ! Madame, μὴ καταφρονῆτε τα μῦρια . . .

II

Ἄ λ λ ἄ.

Μόνος οὐδὲν σημαίνει, εἶνε ἀκατάληπτος, κενὸς ἐννοίας· ὁδοιορεῖ ἐν συμμορία, ὡς οἱ λύκοι τῆς Ῥωσσίας. Ὑπονοεῖται πάντοτε εἰς τὴν ἐμφάνισίν του ἐπόμενόν τι, καὶ ἔχει προηγούμενον. Ὁμοιάζει τοῖς ἀνθρωπίνους φύλοις. Τί θὰ εἶπη γυνὴ ἄνευ ἀνδρός; Ζῆ, ὅταν συγκολληθῆται.

Εἶνε, ὡς βλέπετε, σύνδεσμος. Συνδέει δηλαδή ὅπως ἡ σπάθῃ ἢ συγκρατοῦσα τὸ διχοτομηθὲν σῶμα.

Ὁ Ἄ λ λ ἄ εἶνε surprise, ἀλλ' ἵνα μὴ ἐμποιῇ τρόμον, προβάλλει μὲ εὐμορφον καὶ εὐέλπιδα προσωπίδα· γρονθοκοπεῖ ὁ ἀγροῦκος μὲ χειριδας glacées.

— Κύριέ μου, προσφέρουσι τὰ μειλίχια τοῦ ὑπουργοῦ χεῖλη, θεωρῶ ἐμμετὸν εὐτυχῆ, διότι εἶμαι εἰς τὴν εὐάρεστον θέσιν νὰ σᾶς ὑπηρετήσω, συναισθάνομαι καὶ λυποῦμαι διὰ τὴν γενομένην ἀδικίαν, ἀλλά . . .

Καὶ ὁ σπουδαρχίδης ἔμεινε χαίνων.

Ὅταν τὰ χεῖλη λέγωσιν: Ἄ λ λ ἄ, ἢ ἱκετεύουσα καρδιά λέγει: οἱ μοι! Περσικόν τι ποίημα λέγει, ὅτι ὁ Ἀβδοῦλ ἠρᾶτο ἐμμανῶς τῆς ἀδελφῆς του Ζουλιμᾶς. Ὅταν τὴν ἐσπέραν ὑπὸ

τοὺς κλῶνας τῶν εὐωδῶν δρυῶν ἐπιπτεν εἰς τὰ γόνατα τῆς ἀδελφῆς του ἐξομολογοῦμενος τὸν ἔρωτά του:

— Σὲ λατρεύω καὶ ἐγώ, Νάρκισσέ μου, ἔλεγεν ἡ ὠραία Ζουλιμᾶ, ἀκούω τοῦ στήθους σου τὴν κάμνον, ἄ λ λ' . . .

— Οἱ μοι! ἀπεκρίνοντο τὰ χεῖλη τοῦ ταλαιπώρου Ἀβδοῦλ, πρὶν αὐτὴ τὸν ἐπάρατον προσφέρῃ σύνδεσμον. Καὶ ἡ ἀντικρυς ἠχώ, λέγει ὁ Πέρσης ποιητῆς, συμπαθοῦσα τοὺς ἐραστάς, καὶ οἰκτείρουσα τὸν ἀνόσιον ἔρωτά των, ἀντελάλει πενθίμως: Ἄ λ λείμονον!

Κατάρτατος λέξις!

Ἡ πυρπολουμένη Μόσχα ὑπῆρξεν εἰς Ἄ λ λ ἄ εἰς τὸν Τιτᾶνα τῆς Γαλλίας· ὁ Βρούτος ἀνεπήδησεν εἰς Ἄ λ λ ἄ κατὰ τῶν βασιλικῶν πέθων τοῦ Καίσαρος· ἡ πρώτη ῥυτίς τοῦ γηρατος εἰς τὸν ροῦν τῆς εὐδαίμονος ζωῆς εἶνε τοῦ χρόνου ὁ ἀνηλεῆς Ἄ λ λ ἄ.

III

Ἡ ψυχὴ τοῦ Ἄ λ λ ἄ εἶνε «οὐχί.» Ἡ ἀδρότης τῆς συμπεριφορᾶς τὴν ἀπότομον ἄρνησιν ἐνέδυσσε μὲ δύο λάμβδα· φαίνεται οὕτω γλυκύτερος, ἀλλ'

ὁ γαλανὸς αἰγιαλὸς γελᾷ: γάλα ὄλος

ἐδῶ εἶνε μειδιάμα εἰρωνείας. Ὅταν ἀκούσης Ἄ λ λ ἄ τί περιμένεις ἐπὶ πλέον; Φύγε, διότι ὅ,τι ἂν μετὰ ταῦτα σὲ εἴπωσι τὰ αὐτὰ χεῖλη θὰ ἦνε ψιμμύθιον τῆς ἀρνήσεως, αἰτιολογικῆ ἀνάλυσις διὰ σὲ περιττῆ.

Πρὸ τινων μηνῶν σπουδαστῆς ἐν Ἀθήναις, ἀπόλυτον ἔχων ἀνάγκην 200 δραχμῶν, παρουσιάσθη εἰς τὸν ἀγγελικὸν τοκογλύφον Κύριον . . .

— Πρὸς Θεοῦ, εἶπεν, εἶσθε ὁ ἄγγελος τῆς σωτηρίας μου· καταθέτω τὸ ἐνέχυρον αὐτὸ καὶ δέσατέ μοι διακοσίας δραχμὰς δι' ἕξ μηνῶς.

— Εὐχαρίστως φίλε μου, ἀπήντησεν ὁ μεγάλθυμος, οὐδὲν μὲ κωλύει, ἄ λ λ ἄ . . .

— Ποῖον κεραυνὸν θὰ γεννήσῃ αὐτῆ ἢ βροντῆ τοῦ ἄ λ λ ἄ!

— Διὰ ἕξ μηνῶς θὰ μὲ ἀφήσετε τὰς ἑκατὸν δραχμὰς τόκον.

— Τότε, εἶπεν ὁ δειλαῖος σπουδαστῆς, σᾶς παρακαλῶ κάμετε

τὸ συνάλλαγμα δι' ἐν ἔτος, καὶ κρατήσατε καὶ τὰς ἐπιλοίπους ἑκατόν.

Ἐπάρχουσιν εἰς τὰς πόλεις σκόλιαί τινες καὶ δυσώδεις ἀτραποὶ, ὑπάρχουσιν εἰς τοὺς οἴκους ἔντομά τινα τοσοῦτον ἀγῆ καὶ ἀπαισία ὡς οἱ κάνθαροι, μόριά τινα τῆς ἐμφύχου φύσεως τοσοῦτον ἅμα ἀνηλεῆ, ὡς οἱ κόρεις καὶ ὁ κώνωψ, οἱ αἰμοεόροι κροκόδειλοι καὶ ἡ πτερωτὴ τίγρις τῶν ὕπνων τοῦ Ἰουνίου, ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων ὡραί τινες τοσοῦτον πληκτικαὶ ὥστε γεννᾶται ἐντεῦθεν ἐν Λαμαρτίνου Desespoir, ἡ μία ἐπανάστασις τοῦ 93! Τοιοῦτος ὁ Ἀλλὰ. Ὡ, πόσον ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτῃ ἐκλείσθη τοῦ βίου τὸ στάδιον μὲ ἐν Ἀλλὰ, ἐξελεθὼν ἡρέμα καὶ ἀπαθῶς ἀπὸ τὰ χεῖλη ἐνὸς βασιλέως, ἐνὸς δημίου, ἐνὸς δικαστοῦ, καὶ πόσον ἡ ζωὴ ἰλαρὰ καὶ χαρίεσσα ἐκείνου, εἰς οὐ τὰς παρακλήσεις, τοὺς πόθους, τὰ ἐν ἐγγρηγόρσει ὄνειρα, δὲν ἀντέταξεν ἐν Ἀλλὰ ἡ ἐρωμένη, ἡ καρδιά, τὸ καθήκον!

Εἰς τὸν ὠκεανὸν τοῦ Ἑρρίκου Στεράνου καὶ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν, δύο τέρατα ἀδελφὰ εὐρίσκονται: ὁ πολῦπους καὶ ὁ Ἀλλὰ. Τί ἐστὶ πολῦπους; Τίποτε, ἀήρ, σικύα καὶ ἐν τούτοις εἶνε τέρας καὶ τοῦ ρινόκερω σκληρότερον, δίδον θάνατον φρικωδέστατον. Τί ἐστὶν Ἀλλὰ; Τίποτε, ἄνκιμον, κενόν καὶ ἐν τούτοις...

— Ἀλλὰ, φίλε μου, ἀναφωνεῖ ἐν τέλει ὁ πτωχὸς ἀναγνώστης, οεῖς θὰ εὐρετε τὸν Ἀλλὰ ἄλλο προκατακλυσμαῖον καὶ ἐπιζῶν πολυθῆριον, ὑπέρτερον καὶ τοῦ μυθελογουμένου Πύθωνος!

— Μὲ τὸ ἀλλὰ σὺς...

Κρῆμα!

Τῶν ὑψηλῶν μου ἰδεῶν ἐκόψατε τὸ νῆμα!

Καὶ ὕστερον λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἀλλὰ δὲν εἶνε δαιμόνιος κόσμων ὀλοκλήρων ἀνατροπεύς, ἀπαισία καὶ ἀνελεήμων τῆς μοίρας φαλλίς!

+ Σπυρίδων Βασιλειάδης

AS

ΤΑ ΒΑΘΗ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΕΛΙΣ

[Ἀπειροῦται τῷ ἀγαπητῷ μου
Δημητρίῳ Κ. Βαρδουλιώτῃ]

Q φίλος μου εἶχεν ἀληθῶς ὡραίαν καρδίαν, ἀλλ' ἦτο ἀλλότροπος καὶ περίεργος χαρακτήρ. Περιέπιπτε συνήθως εἰς ὑπεροβλὰς, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῇ. Σήμερον αἰφνίς ἦτο κοσμοπολίτης παθαινόμενος καὶ πονῶν διὰ τὰς γενικὰς τύχας τῆς ἀνθρωπότητος: τὴν ἄλλην ἡμέραν θὰ τὸν ἐθλεπες μισάνθρωπον, σκαῖον, ἀδιάφορον. Ὅτι τὸν συνεκίνηε γῆς τῷ ἐνέπνεεν ἀγῆδιαν τὴν ἐπαύριον. Ἐξηρτάτο ἐκ τῶν ἐντυπώσεων τῆς ἡμέρας.

Ἄλλ' εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ἀλληλοδιαδόχους ψυχικὰς μεταβολὰς ἦτο εἰλικρινῆς πάντοτε. Ἐλεγεν ὅτι ἠσθάνετο ἀνεῦ ὑστεροβουλίας. Καὶ μολονότι αἱ ἐξωτερικαὶ περιστάσεις ἐπηρέαζον ἀδιαλείπτως καὶ τὰς διαθέσεις καὶ τὰς ἰδέας του, μία δὲ μόνη τοιαύτη ἢ τοιαύτη ἐντύπωσις ἤρκει νὰ τοῦ κλονίσῃ τὰς πρὸ μιᾶς ὥρας πεποθηθείας, ἐν τούτοις κατὰ βῆθος ἔκρυπτε σπάνιον θησαυρὸν αἰσθημάτων.

Πρωῖαν τινὰ φθινοπωρινῆν τὸν συνήντησα παρὰ τὸ σύνθηες καθ' ὁδόν. Ἐπὶ τῆς συμπαθοῦς του νεανικῆς φυσιογνωμίας διεχέστο προφανῆς ὠρότης ὡσεὶ διήλθε τὴν νύκτα ἄγρυπνος ἢ ἀσθενῶν. Εἰς τὸ βλέμμα του, εἰς τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ βᾶδιμά του εἶχε τι τὸ ἐξηγριωμένον καὶ ἀλλόκοτον. Εἶ καὶ ἐγνώριζον τὸ μεταβλητὸν τοῦ χαρακτήρος του, οὐχ ἦττον ἢ θεὰ του μὲ ἀνησυχῆσε, διότι πρὸ δύο ἡμερῶν μόλις τὸν εἶχον ἀφῆσει παιδρὸν, εὐθυμον, φιλοπαίμονα, ζωηρὸν, ροδωκόκκινον.

— Αἶ! Τάχῃ, ὦρα καλὴ! Γιὰ ποῦ τῶθαλες πρῶτ-πρῶτ!

Ἐστρεψεν ἀδιαφόρως τὴν κεφαλὴν, χωρὶς νὰνακόψῃ τὸ βῆμα, μ' ἐχαίρεισε δι' ἀφιθόλου νεύματος καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του σκυθρωπὸς καὶ ἄφωνος.

— Στάσου, ἀδελφέ, νὰ σὲ ἰδῶ! Τί ἔχεις; Σὰν συννεφιασμένον σὲ βλέπω σήμερα: ἔχεις τίποτε; Μήπως εἶσαι κακοδιάθετος;

— Οὐφ! ἄφησέ με 'ς τὸ θεό σου, δὲν ἔχω τίποτε... εἶμαι πολὺ καλά...

Καὶ διαγκωνίζων με διὰ βιαιάς χειρονομίας προσεπάθει νὰ διολισθήσῃ τῶν χειρῶν μου.

Ἄλλα τὸ τίποτε ἐκεῖνο ἐλέγχθη μετὰ τοιοῦτου τόνου, ὥστε ἐμάντευσα ἀσφαλῶς, ὅτι ἐκλυδωνίζετο ὑπὸ σφοδρᾶς ψυχικῆς τοικυμίας.

— Καυμένη Τάκη, αἰωνίως εἶσαι ὑπερβολικός. Τί διάβολο ἔπαθες πάλιν σήμερον. Ἦές μου τοιλάχιστον ἀδελφέ, τί ἔχεις; Ξεύρεις πῶς δὲν μοῦ εἶσαι ἀδιάφορος...

Ἐκάρρωσεν ἐπ' ἐμοῦ τὸ διαυγές καὶ διαπεραστικὸν βλέμμα του πλήρες δυσπιστίας, διέστειλεν εἰς πικρὸν μειδίαμα τὰ μικρὰ του εὐγραμματα χεῖλη, ἀνεκίνησεν εἰς εἰρώνα ἔκφρασιν τὴν ὠραίαν καλλίκομον κεφαλὴν καὶ ἐσιώπησε.

— Ἐλα 'δῶ, ποῦ φεύγεις;

— Ἀφήσέ με νὰ ζῆς ἔχω ὀλίγην δουλειά... κάπου θὰ ὑπάγω...

— "Ὀχι, ὄχι" ἂν δὲν μοῦ εἴπῃς τί ἔχεις, δὲν σε ἀφίνω, ἐτελείωσε! Ὁἄλλω μαζὶ σου. Ἄν ἔμπορὸς διώξῃ με.

Καὶ ἀναστραφεὶς παρήλλαξα τὸ βῆμα πρὸς τὸ ἰδικόν του βαδίζων παραπλεύρως καὶ ἐγγόμενος αὐτοῦ στερεῶς ἀπὸ τοῦ βραχίονος.

Πράγματι ὁ Τάκης ἐφάνετο πιεζόμενος ὑπὸ τὸ βάρος μεγάλης ὀδύνης. Ἀνέπνευεν ὡσεὶ ἀσθμαίνων, καὶ τὸ στήθος του ἀνεπῆλματο ἐξογκούμενον. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν ὑγροί, ὡς νὰ εἶχεν κλαύσει, ὡς νὰ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ἐκτραγῶσιν εἰς δάκρυα. Ἐβγαίνει ἀρρυθμῶς, κροτῶν τὴν ράβδον του ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου ὅτε μὲν νεύων γαμαί, ὅτε δ' ἀνεγείρων τὴν κεφαλὴν μεθ' ὑποκόφου γογγυσμοῦ ἀπὸ βαθέων ἀναδιδόμενου σπλάγγων.

Ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε νὰ φαιδρῶνω τὴν σκυθρωπὴν ἐκείνην σκηνὴν ἐν τῇ ἰδίᾳ του φαντασίᾳ.

— Σὲ βαιβαίω. Τάκη, τῷ εἶπον, μὲ κάμνεις νὰ γελῶ. Ἐλαθεὶς μίαν τοιαύτην τραγικὴν ἔκφρασιν ὡς νὰ πρόκηται νὰ παίξῃς τὸν Ἀμλέτον ἀπὸ σκηνῆς. Ἔτσι εἶσαι σὺ πάντοτε. Ἡ θὰ γελᾷς ἢ θὰ ἔχῃς ὄψιν σουδαρίου. Μέσος ὄρος δὲν ὑπάρχει.

Ἐπὶ τέλους, εἶτε διότι ἐστενοχωρήθη ἐκ τῆς ἐπιμονῆς μου, εἶτε διότι καὶ αὐτὸς ἤσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνοίξῃ διεξόδον εἰς τὴν ἐκχειλιζοῦσαν ψυχικὴν του ἀγωνίαν:

— Τί θέλεις νάχω, ἀδελφέ! ἀνεκραύγασε μετὰ φωνῆς πνιγομένης εἰς λυγμούς παραπόνου καὶ ἀγανακτήσεως. Τάχω μὲ τοὺς ἀνθρώπους, μὲ τὴν κοινωνίαν, μὲ τὸν κόσμον, μὲ τὸν Θεόν, μὲ τὸν ἑαυτόν μου ἀκόμα... νὰ τί ἔχω...

— Σὲ καλὸ σου, Τάκη, σήμερα. Δὲν ε' ἔννοῶ διόλου.

— Μῆτε θὰ μ' ἐνοσήσῃς! Αὐτὸ μόνον νὰ μάθῃς, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀνεξαιρέτως σήμερα, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη ποῦ σοῦ σφίγγουν τὸ χεῖρ καὶ σοῦ κάμνουν τὸν φίλον καὶ τὸν ἀφισιωμένον, ὅλοι, ὅλοι εἶνε ψεύσται, θηρία, ἐρπετά. Τοὺς ἀγαπᾷς, τοὺς εὐεργετεῖς, πιστεύεις εἰς τὰ ὠραία των λόγια, συκινεῖσαι μὲ τὰ τρυφερά των δῆθεν αἰσθήματα, καὶ ἅμα τοὺς δοκιμάσῃς ἴλιγο ἑστὰ πράγματα, τοὺς εὐρίσκεις ὅλους μικροῦς, ἐλλεινοῦς, γελίους! Οὔτε φιλία ὑπάρχει σήμερα, οὔτε εὐγνωμοσύνη, οὔτε συνείδησις, οὔτε τίποτε. Συνείδησις! κολοκῦθια! Ὅλα εἶνε ἐπιφάνεια. Εἰς τὸ βῆθος ἐγωϊσμός καὶ ἀναισθησία!...

Καὶ μετὰ μικρὰν διακοπὴν, καθ' ἣν ἀνέπνευσε δις ἢ τρίς μετὰ κόπου, καταφαίνοντος ἐνδόμυχον ἠθικὴν ἀγωνίαν:

— Ἀκοῦς ἐκεῖ! ἐξηκολούθησεν. Ἀκοῦς! Νὰ εὐρεθῶ καὶ ἐγὼ χθές πρώτη φορὰ εἰς μίαν ἑκτακτον οικονομικὴν στενοχωρίαν, νὰ πρόκηται δι' ἐμὲ ζήτημα φιλοτιμίας καὶ ὑπάρξεως, ζήτημα ἄρτου, μ' ἐννοεῖς;...

Καὶ ἡ φωνὴ του ἐχρωματίσθη διὰ τόνου προδίδοντος σπαραγγμόν ψυχῆς.

— Τί λέγεις, Τάκη; πότε ὅλα αὐτά;

— Νὰ ἔχῃς ἓνα σητηνοικοκῶση ἀλιτήριον, ἓνα θηρίον ἀνήμερον, ὁ ὅποιος νὰ θέλῃ νὰ σε πετάξῃ 'στὸ δόμο ἐπειδὴ δὲν εὐκολύνθῃς νὰ τρῷ προπληρώσης τὸ νοῖκι ἑστὴ πρώτη τοῦ μηνός· νὰ ἔχῃς ἓνα ξενοδόχο βάνουσο ὅστις σοῦ ζυγίζει τὰ μοῦτρα, διότι ἔτυγε χθές πρῶτη φορὰ νὰ τοῦ ζητήσῃς πίστωσι διὰ τρεῖς-τέσσαρας ἡμέρας· καὶ εἰς τὴν ἀπελπισία σου νὰ καταφεύγῃς εἰς ὅλους ἐκείνους τοὺς ἀφισιωμένους ἕως χθές φίλους σου· τοὺς ὁποίους ἠγάπησες, ἐπίστευσες, εὐεργέτησες, τοὺς ἐδάνευσες τόσες φορὲς ἀπὸ τὸ ὑστέρημά σου, χωρὶς ποτὲ νὰ τοὺς ἐνοχλήσῃς νὰ σοῦ ἐπιστρέψουν τὰ ὀφειλόμενα· νὰ τοὺς ἐξηγῇς τὴν τρομερὰν στενοχωρίαν σου, νὰ τοὺς παρακαλῇς μὲ τὰ δάκρυα νὰ σοῦ ἐπιστρέψουν τὰ χρήματά σου, ἀδελφέ, καταλαμβάνεις; τὰ χρήματά σου, μὲ τὰ ὅποια σὺ ἄλλοτε τοὺς ἔσωσες ἀπὸ παρομοίαν δυσκόλον θέσιν καὶ αὐτοί, ὁ ἓνας κατόπιν τοῦ ἄλλου, νὰ σε ἀκούουν μὲ τόσην δυσἀρέσκειαν καὶ ψυχρότητα, καὶ νὰ μὴ ἐννοοῦν νὰ σε εὐκολύνουν μὲ τὰ ἰδικά σου τοιλάχιστον χρήματα, τὰ ὅποια σοῦ καταχρατοῦν. Ἄ! αὐτὸ εἶνε ἀπελπισία! εἶνε φρίκη! Αὐτὴ ἡ χθελιστὴ δοκιμασία μοῦ ἔδωκε πολλὰ κοινωνικὰ μαθήματα...

— Μπορεῖ οἱ ἄνθρωποι νὰ μὴ εὐκολύνοντο...

— Δὲν τὸ ἤξεύρω, ἐμένα ὁμως μ' ἐπλήγωσε πρὸ πάντων καὶ μ' ἐφαρμάκωσε ὁ τρόπος των, ἡ ἀπάθειά των, ἡ ἀδιαφορία των, μὲ ἐννοεῖς;

— Εἰς αὐτὸ βέβαια εἶχει δίκαιον. . .

— Δίκαιον; "Ακουσε! Πηγαῖνω γῆς εἰς ἐνὸς φίλου μου, τὸν ὁποῖον ἀγαποῦσα καλλίτερα ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν μου. Ἐπίστευα πῶς κανεὶς δὲν ἔχει τόσῳ τρυφερῇ καρδίᾳ ὅσῳ αὐτόν. Ἐμποροῦσα νὰ γείνω θυσία, σοῦ ὀρκίζομαι. Πρὸ ἑξ̄ μηνῶν μου εἶχεν ἐμπιστευθῆ μίαν οἰκογενειακὴν του στενωγυρίαν καὶ μοῦ εἶπεν, ὅτι ἂν δὲν μπόρῃ νὰ οἰκονομήσῃ πενήντα δραχμάς, ποῦ εἶχεν ἀπόλυτον ἀνάγκην, θὰ τοῦ ἤρξατο νὰ σκοταθῇ. Ἐγὼ δὲν εἶχα χρήματα ἐκείνη τὴν ἡμέρα. Χωρὶς νὰ τοῦ εἰπῶ τίποτε, πηγαῖνω καὶ βάζω τὸ χροσὸ μου τ' ὠρολόγι ἐνέχυρο, τοῦ οἰκονομῶ τῆς 50 δραχμαῖς καὶ τοῦ τοῦ δίδω. Ἀπὸ τότε δὲν τὸν ἠνώχλησα ἄς εἶνε. "Ἐλεγα, ὅτι ἴσως δὲν εὐκολύνεται νὰ μοῦ τὰ ἐπιστρέψῃ. Χθὲς λοιπὸν τὸ πρῶτ' ἐπῆγα καὶ τὸν ἤῤα. Τοῦ ἐξηγῶ τὴν θέσιν μου, τὸν καθικετεύω νὰ μοῦ οἰκονομήσῃ ὅτι ἠδύνατο ἀπέναντι τοῦ χρέους του, ἔστω καὶ δέκα δραχμάς, πέντε μόνον, ὅτι εἶχε, διὰ νὰ προλάβω τὰς ἐπειγούσας τοῦλάχιστον ἀνάγκας τῆς ἡμέρας. . . Ἄλλ' αὐτὸς μοῦ ἤῤε γιλιὰς προφάσεις, μοῦ εἶπε πῶς δὲν ἔχει λεπτὸ, καὶ μοῦ ὠρκίσθη μάλιστα πῶς ἐκινδύνευε ν' ἀφῆσῃ νηστική τὴν οἰκογενεῖά του τὴν ἡμέρα ἐκείνη. Τί νὰ κάμω! Τὸν ἐπίστευσα. Φεύγω ἀπηλπισμένος καὶ ἀπ' ἐκεῖ. Τὸ ἀπομεσήμερο ἐνῶ ἐβάδιζα ἐκεῖ ἔξω πρὸς τοὺς Στύλους ὅσῳ τρελλός, διὰ νὰ πάρω ἴλιγο ἄερα, ἔξαφνα γυρίζω καὶ βλέπω τὸν φίλο μέσα ἔς ἐν' ἀμάξι μαζὴ μὲ τὴν οἰκογενεῖάν του καὶ ἐπῆγαινε ἔστω Φάληρο νὰ διασκεδάσῃ! Καὶ δὲν εἶχε λεπτὸν! καὶ θὰ ἔμενε νηστικός! . . .

— "Ακουσε Τάκη! θέλεις νὰ σοῦ οἰκονομήσω ἐγὼ τὸ μικρὸν αὐτὸ ποσόν;

— "Ὀχι, δὲν θέλω τίποτε! Ἀπὸ γῆς ὠρκίστην ν' ἀλλάξω καὶ ὀλοκληρίαν. Ὅτ' αἰεὶ ἀπᾶνθρωπος, ἐγωϊστής. Ἐπέγραψα μὲ τὴν συνειδήσιν μου φοβερίν συμβόλαιον ἀπὸ γῆς. Ὅτ' αἰεὶ μισῶ ὅλους, ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀνθρώπους. . . Ἔως τώρα εἴςτῳ διὰ τοὺς φίλους μου, διὰ τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τὸν κόσμον. Εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ζῶ μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. Ὅτ' τακτοποιήσω τὰ οἰκονομικά μου εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ φθάσω ποτὲ πλέον νὰ κρούω κλειστάς καρδίας καὶ θύρας κλειστάς. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ἔκλεισα ἀπὸ γῆς τὴν ψυχὴν μου δι' ὅλον τὸν κόσμον! Ὅτ' αἰεὶ μισᾶνθρωπος!

— Δὲν εἰξεύρω, ἂν τὰ πιστεύς ὅλα αὐτὰ ποῦ λέγεις, εἶμαι ὁμως βέβαιος ὅτι ἡ ἔξαιψίς σου αὐτὴ θὰ περάσῃ καὶ αἰεὶ ὄν θὰ ἀγαπᾷς τοὺς φίλους σου, τοὺς ἀνθρώπους, τὸν κόσμον, καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἐχθρούς σου.

— Ἐγὼ; Σοῦ ὀρκίζομαι λοιπὸν, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θὰ μὲ ἴδῃς ἐγωϊστήν, σκληρόν, ἄκαρδον. Αὐτὴν ἐδῶ τὴν καρδίᾳ τὴν ἐξεροζωσα ἀπὸ σήμερον καὶ ἔβαλα σ' τὴν θέσιν τῆς ἑνα κομμάτι μάρμαρο. Ὅτ' ζῶ μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. Ὅτ' ἴμαι ἐγωϊστής; ὡς Ἄγγλος. Αὐτοὶ ἔξεύρουν νὰ ζοῦν εὐγέ τους! "Ὅλος ὁ κόσμος νὰ πεθάνῃ ἄμυστὰ τους, καρφὶ δὲν τοὺς καίεται. Νὰ ξεψυχᾷ, νὰ σκοτώνεται ὁ ἄλλος ἔστω μὰτῖα τους, αὐτοὶ ἐξακολουθοῦν τὸν περιπάτῳ τους. "Ὀχι δά, πρέπει τάχα νὰ φροντίζου καὶ γιὰ τὸν κόσμον τὸν ἀχάριστο!

— Ἄφρησέ τα τώρα αὐτὰ, Τάκη! τὰ λέγεις, ἀλλὰ κατὰ βάθος δὲν τὰ πιστεύεις. Ὁ ἐγωϊστής ἔν ἐνε ποτὲ εὐτυχής. . .

— Δὲν τὰ πιστεύω; Καλὸ! Ὅτ' τὸ ἴδῃς! Σοῦ ὀρκίζομαι λοιπὸν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ βλέπω ἀνθρωπον ν' ἀποθνήσκῃ τῆς πείνης δι' ἑνα κομμάτι ψωμί, σοῦ ὀρκίζομαι, ὅτι θὰ προτιμήσω νὰ τὸ πετάξω ἔστω εἰς τοὺς σκύλους καλλίτερα, παρὰ νὰ τοῦ τὸ δώσω. Μὰ θὰ πεθάνῃ! "Ἄς ψοφήσῃ! τόσῳ τὸ καλλίτερον!

★

Ἡ ὁμιλία τοῦ Τάκη μὲ συνεχίζει καὶ μ' ἐβύθιζεν εἰς πολλὰς σκέψεις. Προφανῶς εἶχε δίκαιον. Ἐδοκίμαζε τὴν κρίσιν ἐκείνην τῆς ἀπογοητεύσεως, τὴν ὁποῖαν ὑφίσταται πᾶς εὐγενὴς ὄνεισπόλος, ὅστις ἐνῶ φαντάζεται τὸν βίον πλήρη ῥόδων καὶ μαγείας, αἰφνης ἀφυπνίζεται ἐν τῇ πραγματικότητι ἐν μέσῳ ἀκανθῶν καὶ φρίκης. Ὅλος ὁ ὠραῖος κόσμος τῶν ἰδανικῶν καὶ τῶν εὐγενῶν ἐμπνεύσεω, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπίστευεν ἔως γῆς μέχρι αὐτοθυσίας, κατέρρευσε διὰ μιᾶς ἐν τῇ φαντασίᾳ του. Μία ἀπρόσπτος στιγμὴ δοκιμασίας ἐν τῇ πραγματικότητι, μία πτυχὴ ἀποκαλυφθεῖσα ἐκ τῆς μεγάλης αὐλαίας τοῦ κοινωνικοῦ θεάτρου, τοῦ κατέδειξεν ὅλην τὴν περὶ ἑαυτὸν κοινωνικὴν ἐρημίαν. Αὐτὸς ὅστις χαίρων θὰ ἐπροτίμα νὰ διέλθῃ νῆστις μίαν ὅλην ἡμέραν διὰ νὰ δώσῃ τὴν μοναδικὴν του αἰφνης δραχμὴν εἰς ἑνα πτωχὸν πάσχοντα, εὐρίσκειτο παρ' ἐλπίδα μόνος, ἔρημος, ἐγκαταλελειμμένος ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου, τὸν ὁποῖον ἐπίστευε καὶ ἠγάπα ἔως γῆς.

Ἐπελόγησα τὴν ἠθικὴν ἄβυσσον, ἠτις ἠνοιγετο ἐν τῇ ψυχῇ του κατὰ τὰς ἐπισήμους ἐκείνας στιγμὰς καὶ εἰσώπησα.

Διηρῶμεν ἤδη τὴν ὁδὸν Πειραιῶς καὶ εἶχομεν φθάσει λεληθότως κάμπαντες τὴν πρὸς τὸν Βοτανικὸν Κῆπον ἄγουσαν. Ἡ πρῶτῃ ἴτῳ ἐξαισίως ὠραία. Ἀπὸ τῆς προτεραιᾶς βροχῆ ῥαγδαία εἶχε λούσει τὴν γῆν, καὶ ἡ διαφάνεια τῆς ἀτμοσφαιρας προσέδιδε τὰς γλυκυτέρας ἀποχρώσεις εἰς τὴν πρὸ ἡμῶν γλαύζουσαν ἔκτασιν.

— Θέλεις νὰ κάμωμεν ἕνα περίπατον ἕως τὸ Χασεκὴ; τὸν ἠρώτησα. Ὁ καιρὸς εἶνε ὠραῖος. Ἀφοῦ ἤλθαμεν ἕως ἐδῶ;

— Πάμε καλλίτερα ἴσῃν ἐρημιᾷ, νὰ μὴ βλέπω ἀνθρώπους. Ἐξήγαγον τὴν καπνοθήκην μου, ἡτοίμασα σιγάρον, καὶ ἔστην πρὸ τῆς θύρας μικροῦ παροδίου καπηλείου διὰ νὰ τὸ ἀνῶσω. Ὁ Τάκης ἐπροχώρησε. Μετὰ τινὰς στιγμὰς ἐστράφην διὰ νὰ ἐξακολουθήσω τὸν δρόμον, ἀλλὰ δὲν εἶδον τὸν Τάκην. Σπεῦδω τὸ βῆμα καὶ τὸν βλέπω εἰσελθόντα ἐν τῷ μεταξύ ἐντὸς μικροῦ ἀτοιχίστου προαυλίου πενιχρὰς καλύθης, κειμένης εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων παραλλήλως τῆς ὁδοῦ. Ἐσταμάτησα τὸ βῆμα καὶ τὸν ἀνέμενον, ὅτε ἀκούω αἴφνης συγκεχυμένους γόους καὶ οἰμωγὰς ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς καλύθης. Σχεδὸν ἐμάντευσα, ποῖν ἦ τὴν ἰδῶ ἐκτυλισσομένην ὑπὸ τὰ ὄμματά μου, ὅποια σκηνὴ διεδραματιζέτο ἐκεῖ καὶ ὅποια ἐμελλε νὰ ἦ ἡ λύσις. Ταχέια, ὡς ἀσραπή διῆλθε τὸν νοῦν μου ἡ ἰδέα, ὅτι κατὰ μοιραίαν σύμπτωσιν ἐξ ἐκείνων μὲ τὰς ὁποίας ἡ τύχη πλέκει συνήθως τὰ τρομερὰ τῆς παίγνια, εἴλκυεν ἐκεῖ ἀκράτητον τὸν Τάκην ἢ εἰκὼν καὶ ἄλλιν τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας, καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμῆν ὠρκίζετο νὰ γίνῃ μισάνθρωπος.

Ἡ περιέργεια καὶ τὸ ἐνδιαφέρον μου ἐξεκαίθη. Ἀνέμενον νὰ ἰδῶ τὸν Τάκην ἂν θὰ εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἐφαρμόσῃ ὅσα ἔλεγε πρὸ ὀλίγων στιγμῶν. Καὶ προσποιούμενος ἀδιαφορίαν ἔστρεψα τὸ βλέμμα ἀντιθέτως, ἐξήγαγον ἐφημερίδα παλαιὰν ἐκ τοῦ κόλπου μου, τὴν ἐξεδίπλωσα καὶ καθήσας ἐπὶ τινος ἐκεῖ που προστυχόντος λίθου, ἐφάνην βυθιζόμενος εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, ἐνῶ τουναντίον ἐνέτεινον τὴν ἀκοήν καὶ προσήλουν ὑπόδορα τὸ βλέμμα, ὅπως συλλάβω καὶ τὴν τελευταίαν γραμμὴν τῆς ἀπροόπτου ἐκείνης εἰκόνας, ὅπως μὴ μοῦ διαφύγῃ οὐδ' ἡ τελευταία λεπτομέρεια τοῦ διαλόγου, ὃν εἶχεν ἤδη ἀρχίσει ὁ Τάκης κατὰ τὸ βραγὺ τοῦτο διάστημα.

Ἐντὸς τῆς ῥυπαρᾶς, σκοτεινῆς καὶ ὑγρᾶς ἐκείνης πλινθοκτίστου καλύθης, δι' ἐνὸς μόνον βλέμματος ἠδύνατο νὰ ἰδῇ τις τὸ ἐλεεινότερον θέαμα τῆς ἀνθρωπίνης ἀθλιότητος, ἣτις περικλείετο ἐκεῖ ἐντὸς τεσσάρων πνιγρῶν τοίχων ἀπεξεσμένων καὶ μελανῶν ἐκ τοῦ καπνοῦ τῆς ἐστίας. Ἡ θύρα, τὸ ἀνοικτὴ. Εἰς τὴν γωνίαν τοῦ ἀπέναντι τοίχου ἐπὶ στρώματος ἐξ ἄχρου καὶ ῥακῶν ἔκειτο ὑπτίος κατὰ γῆς ἐκπέμπων ῥόγχους θανάτου τεσσαρακονκτίστου ἀνὴρ, ἐν πτώμα μᾶλλον ἀναπνεῶν εἰσέτι, τοῦ ὁποίου ἡ σκελετώδης μορφή εἶχε τι τὸ ἀπαίσιον. Παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐκάθητο μικρὰ δεκατετραεῖς παιδικὴ ὠχρὰ, ἀναιμικὴ, λιποσάρκος, ὀλολύζουσα καὶ ῥίπτουσα βλέμμα στυγρὸν καὶ ἀπεγνωσμένον ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς. Ἦτο πατὴρ τῆς.

Ὅταν ὁ Τάκης ἀκούσας τὰς οἰμωγὰς ἔδραμε πρὸς τὴν θύραν τῆς καλύθης, εἶχεν ἤδη ἐμφανισθῆ ἐπὶ τῆς φλιάς γυνὴ καχεκτικὴ καὶ κἀτισχνος, νέα ἀκόμη, ἀλλ' ἐρρυτιδωμένη ὑπὸ πρῶρου γήρατος, μὲ φυσιγνωμίαν οἰκτρὰν καὶ ἐσθεσμένην, ἣν καθίστων στυγνοτέραν τὰ ἐπὶ τοῦ ὀστεώδους σώματός της συγκεκολλημένα ῥάκη. Εἶχε λυτὴν τὴν κόμην, βραγχγὴν τὴν φωνήν, θελὰ τὰ ὄμματα ἐκ τῆς ἀγρυνίας καὶ τῆς πείνης, καὶ συμπλέκουσα τὰς καλαμώδεις αὐτῆς γεῖρας ἐπὶ τοῦ ἀπεξηραμμένου στήθους της διεξετραγῶδει εἰς τὸν Τάκην ἐπὶ ὄλων τῶν τόνων τῆς ἀνθρωπίνης συμφορᾶς τὸ φοβερόν της μαρτυρολόγιον.

Ἐξῶθι τῆς θύρας, διὰ τὴν ἀντίθεσιν τῆς εἰκόνας, δύο παιδιὰ ἡλικίας δύο ἢ τριῶν ἐτῶν, ἡμίγυμνα, κατερπωμένα, ἔπαιζον κυλιόμενα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους χειρονομούντα πρὸς τινὰ ἐκεῖ που νυσταλέως ὀκλάζουσαν γαλῆν μὴ δυνάμενα νὰ ἐνοήσωσιν ἀκόμη ὅποιαν μελανὴν σφραγίδα ἐνεγράττειν ἡ μοῖρα ἐπὶ τοῦ ἀθῶου μετώπου των.

Ἐνέτεινα τὸ οὖς καὶ ἤκρωσάμην.

— Καὶ εἶνε πολλαῖς ἡμέραις ἄρρωστος, κυρὰ, ὁ ἄνδρας σου, εἶσαι εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν; ἠρώτα ὁ Τάκης μετὰ φωνῆς συγκεκνημένης.

— Εἶνε δύο ἐβδομάδες τῶρα ὅπου τὸν δέρνει ὁ πυρετός.

— Καὶ δὲν ἤλθεν κανένας γιατρός, νὰ τὸν κυττάξῃ; ἔτσι μένει τὸσον καιρὸν, χωρὶς γιατροῦ, χωρὶς τίποτε;

— Ἄχ ποῖός ν'ἀλλῆ σ' ἐμᾶς ἐδῶ τοὺς ἄμοιρους ποῦ ζοῦμε κρυὰ ἀπ' τὸν θεό. Ποῖός ἔρχεται σήμερα χωρὶς νὰ πληρωθῇ; Ὁ δυστυχισμένος ὁ ἄνδρας μου ἔχει δεκαπέντε μέρας νὰ πιάσῃ δουλιὰ, ἐγὼ ξενόπλενα καὶ ἔβγαλα κανένα λεπτὸ γιὰ νὰ προσβῶν τὸ ψωμὶ τῶν παιδιῶν μου. Ἀλλὰ τῶρα μ' αὐτὸ τὸ κακὸ ποῦ μᾶς ἤρθε οὔτε ἡσυχία ἔγω οὔτε μυαλὸ 'στὸ κεφάλι νὰ δουλέψω. Ἐπειτα ποῖός νὰ κυττάξῃ τὸν ἄρρωστό μου ποῦ κοντεύει νὰ μοῦ πεθάνῃ; Ὁ Τάκης ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἤκουεν.

Ἡ δύσστηνος γυνὴ ἐξηκολούθησεν :

— Προσθες ἔτυχε κ' ἐπενοῦσεν ἀπ' ἐδῶ ἕνας γιατρός. ἤγαινε περίπατο μὲ δύο τρεῖς ἄλλους 'στὸ Χασεκὴ. Σὰν τὸν ἀγνάντεψα ἀπὸ τὸ καλύθι μέσα τὸν γινώρισα εὐθὺς ἐπειδὴ τῆς προῶλαις εἶχε βγάλῃ κάλπη γιὰ δημοτικὰ σύμβουλος καὶ ἦλθε δύο-τρεῖς φοραῖς 'στὸ φτωγικὸ μας γιὰ τὴν ψῆφον τοῦ ἀραγνιασμένου τοῦ ἄνδρα μου. Πετάχτηκα ἔξω 'εἰς τὴν στιγμὴ. Τὸν φωνάζω ἀλλ' αὐτὸς μὲ εἶδε κ' ἐτράβηξε τὸν δρόμον του, χωρὶς νὰ στρέψῃ. Ἐτρεξα καὶ τὸν πρόκαμα. Πέφτω 'εἰς τὰ πόδια του, τὸν ἔρριξω 'εἰς τὰ παιδιὰ του μὲ τὰ κλάματα. 'Στὸ τέλος ἀποφασίζει καὶ μπαίνει μέσα, βίγνει μιὰ ματιὰ 'εἰς τὸν ἄρρωστο, τοῦ γράφει μιὰ ρετσέ-

τα, καὶ μοῦ δίνει διαταγὴ νὰ τοῦ δίνω δυνατὸ ζουμί καὶ κρασί, καὶ νὰ τοῦ βάζω καὶ πάγο ἔς τὸ κεφάλι. Ἀπὸ τότε δὲν ξαναἤλθε, οὔτε τὸν ἠματίαιδα. Ἀλλὰ τί νάλλθῃ νὰ κάμῃ! Ποῦ ναῦρω ν'ἀγοράσω ἐγὼ ὅλα αὐτά, ποῦ ἤμαστε ἀπὸ γῆς τὸ πρῶτ' ἰδίχως ψωμί: Ἄχ! Θεέ μου, Θεέ μου! τί νὰ γίνω! θά τρελαθῶ, Παναγία μου!

Καὶ συγκαλύψασα διὰ τῶν χειρῶν τὸ πρόσωπον ἀνελύθη εἰς κοπετούς.

Ὁ Τάκης, ὡσεὶ ἀποκαθηλωθεὶς ἐκεῖ ἀκίνητος ὑπὸ τῆς φρίκης, ἦν ἀπέπνεεν ἡ ζωσα ἐκείνη εἰκὼν τῆς δυστυχίας, ἔμεινεν ἐπὶ μικρὸν ἀναυδος, περιέβαλε διὰ βλέμματος οἴκτου καὶ συντριβῆς τὴν δύσμοιρον γυναῖκα καὶ ἐξέπεμψε βαθὺν στεναγμὸν.

— Ἄχ! κυρά μου, τί νὰ σοῦ κάμω! ἐψιθύρισεν.

Ἐφῆρε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου, καὶ παρεδόθη ἐν σιγῇ εἰς μικρὰν σκέψιν. Ἐπειτα, ὡσεὶ ἠλεκτριθεὶς ἐξ αἰφνιδίας ἐμπνεύσεως, σπευδεὶ πρὸς με, ἐξακολουθοῦντα τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐφημερίδος, καὶ μετὰ τοῦ γλυκυτέρου ἰκετευτικοῦ τόνου:

— Κάμε μου τὴ χάρι σὲ παρακαλῶ, μοὶ λέγει, καὶ δάνεισέ μου αὐτὰ τὰ ὀλίγα χρήματα ποῦ κρατεῖς ἐπάνω σου. Λύριον θὰ σοῦ τὰ ἐπιστρέψω.

Ἐξήγαγον τὸ χαροθυλάκιον καὶ τῷ ἐνεχείριστα τὸ ζητηθὲν ποσόν.

Ἀγγλῆ χαρᾶς ἀγγελικῆς ἠκτινοβόλησεν ἐπὶ τῆς ὠχρᾶς καὶ δεδακτυσμένης μορφῆς τοῦ.

Ἐδραμεν εἰς τὴν δυστυχῆ γυναῖκα:

— Νά, κυρά, πάρε αὐτὰ τὰ ὀλίγα χρήματα σὲ παρακαλῶ νὰ οἰκονομήσῃς, ὅτι σοῦ χρειάζεται. Κύτταξέ νὰ κάμῃς ὅτι σοῦ εἶπεν ὁ γιατρός Μεθαύριον ἴσως ξαναπεράσω πάλιν ἀπ' ἐδῶ.

Καὶ ποῖν ἡ δώση καιρὸν εἰς τὴν ἔκθαμβον μητέρα νὰ διαχυθῇ εἰς εὐλογίας καὶ εὐχάριστα ἀναφωνήσεις, ἔφυγε βιαίως, διασκέλισε τὴν μικρὰν χάνδακα, ἧτις διεχώριζε τὴν ὁδὸν ἀπὸ τῆς σκηνῆς ἐκείνης, καὶ δραμῶν πρὸς με:

— Σῆκω, νὰ πηγαίνωμεν! μοὶ λέγει καὶ σπευδεὶ ἐμπρός.

Ἠγέρθη καὶ ἐξηκολούθησάμεν σιωπηλοὶ τὸν περίπατον.

Ὁ Τάκης ἐδάκρυε. Σχεδὸν ἔκλαιε. Δὲν διετάραξα τὸ ἐπίσημον τῆς σιγῆς. Ἦσθάνομην διὰ τῶν παλμῶν τῆς ἰδίας μου καρδίας, ὅτι τὰς στιγμὰς ἐκείνας συνεκρούετο θύελλα αἰσθημάτων εἰς τὰ ἄδουτα τῆς ὠραίας του ψυχῆς.

Ἄθῆναι, Ἰούλιος 1888.

Κωνστ. Φ. Σκόκος

Η ΠΛΑΗ ΤΩΝ ΑΙΓΥΠΤΙΩΝ ΚΑΙ Ο ΗΡΟΔΟΤΟΣ

Οἱ λαοὶ εἶναι ὡς τὰ ἄτομα ἐγώισταί. Οἱ Ἑβραῖοι ἐκαυχῶντο ὅτι ἦσαν ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς τοῦ Θεοῦ. Οἱ Πέρσαι ὅτι ἦσαν οἱ πορθηταὶ τῆς οἰκουμένης (Πέρσης, πέρθω), τὸν δὲ βασιλεῖα αὐτῶν Μέγαν Βασιλέα προσηγόρευον. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληγες ἐνησμενίζοντο νὰ λέγασιν « πᾶς μὴ Ἕλλην βάρβαρος », οἱ δὲ νεώτεροι ζητοῦσι νὰ πείσωσι τὸν κόσμον ὅτι εἶνε ὁ εὐφρέστερος τῶν λαῶν εἰς πείσμα τοῦ Φαλμεράδερ καὶ τοῦ Ἄμποιτ. Οἱ δὲ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι :

Οὔτοι ἐφρόνουσι ὅτι πρώτη ἡ χώρα των ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ χάους καὶ ὅτι εἶνε ὁ πρῶτος λαὸς ὁ ὅποιος εἶδε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τοὺς κροκοδείλους. Τοῦτο ὅμως ἐσκανόλασε τὸν Ἡρόδοτον, ὅστις, λαμβάνων ἀνὰ χεῖρας διάφορα κογχύλια ἀπολελιθωμένα, καὶ ὄστρακα, καὶ ὀδόντας θαλασσίων τεράτων κλπ. διημφισθῆτε τὴν ἀλήθειαν ταύτην εἰς τοὺς αἰγυπτίους ἱερεῖς. Ὅντως δὲ αἱ διάφοροι αὐταὶ θαλάσσιαι ὑπάρξεις, ἡ ἄλμη ἡ ἀνὰ τὰς πυραμίδας ἐπανθοῦσα, ἡ ἄμμος ἐνιαχοῦ, τὸ ἔδαφος προεῖχον τῆς συνεχομένης γῆς καὶ ὃν μελανὸν καὶ κατεσχασμένον, καθὸ σχηματισθὲν ἐξ ἰλύος τὴν ὁποίαν συμπαρασύρει ὁ Νεῖλος ἐκ τῶν ἄνω, τὰ ἐρείπια ἀρχαίων μνημείων κερωσμένων ἐν τῷ ἔδαφει, πάντα ταῦτα ἀριδιθῶς καταδεικνύουσιν, ὅτι θάλασσα ἦν ἡ Αἴγυπτος εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν, οὐδὲ ἦτο δυνατὸν οἱ Αἰγύπτιοι νὰ ὑπάρχωσι πρὸ τῆς Αἰγύπτου, ἐκτὸς ἐὰν ὑποθῆσωμεν ὅτι ἔζων ὑπὸ τὴν θάλασσαν ὡς οἱ ἐγγέλει.

Οἱ σοφοὶ τῶν Αἰγυπτίων, ἀντὶ νὰ στρέψωσι τὴν κεφαλὴν πρὸς τοὺς ἀστῆρας ἵνα τὰ μέλλοντα προλέγωσιν, ἐὰν ἔρριπτον βλέμμα ἐν πρὸ τῶν ποδῶν των καὶ ὀλίγον πέραν τῆς ῥινός των, θὰ ἤδυναντο εὐκοπώτερον καὶ ἀσφαλτέστερον δι' ἐνὸς κοχλίου νὰ ματεῦσασιν τῆς χώρας των τὸ παρελθόν, οὐδὲ θὰ περιήρχετο εἰς τὴν ἀνάγκην ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Ψαμ-

μήτιχος· νὰ παραδώσῃ τὰ δύο ἐκεῖνα νεογνὰ εἰς ποιμένα, διατάττων ὅπως οὐδεὶς προφέρῃ λέξιν ἐνώπιον αὐτῶν, συνάμα νὰ ἐπιτρέπηται ἢ εἴσοδος ἐν τῇ καλύβῃ αὐτῶν μόνον εἰς τὴν διατρέφουσαν ταῦτα αἶγα, ὀλόκληρος δὲ ἡ προσοχὴ τοῦ ποιμένου νὰ συγκεντρῶται εἰς τὰ χεῖλη αὐτῶν, ὅπως ἀρπάσῃ τὴν λέξιν ἐκείνην, ἣν πρώτην ἤθελον ψελλίσαι. Τὰ νήπια ἐφέλλισαν τὴν λέξιν *θεωός*, ὁ δὲ Ψαμμήτιχος ἐρευνήσας ἔμαθεν ὅτι οὕτω καλοῦσιν οἱ Φρύγες τὸν ἄρτον, κατ' ἀκολουθίαν οὗτοι δέον νὰ ὦσιν ὁ ἀρχαιότερος λαός. Οὕτως ἐφρόνει ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης· πᾶς τις ὁμως ἐννοεῖ, ὅτι τὰ πρωτεῖα ἔδει νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν προφῶν αἶγα, ἣτις τὰ βρέφη καθ' ἐκάστην πλησιάζουσα *θεεεκεδρ* ἀπηύθυνεν αὐτοῖς ὡς χαιρετισμόν.

Ἄλλ' οἱ Αἰγύπτιοι, παριδόντες τὸν ἐπιγενῆ σχηματισμόν τῆς πατρίδος αὐτῶν, ἐξ ἐτέρου θεοποιῶσι τὸν Νεῖλον εὐεργέτην αὐτῶν ἀποκαλοῦντες, καὶ ἴσως ληληθῆτος παραδεχόμενοι τὴν φράσιν τοῦ Ἡροδότου, ὅτι « ἡ Αἴγυπτος εἶναι δῶρον τοῦ Νεῖλου », καὶ ὅτι ἐὰν οὗτος πρὸ τῆς ὀριθῆς του δὲν διερρήγγυε τὸ ἐκ γρανίτου ὄρος τοῦ Ἄσουάν, ἔνα κατελθὼν ἐπὶ τὴν θάλασσαν καταχώσῃ αὐτὴν διὰ τῶν συμφορημάτων αὐτοῦ, βεβαίως ἡ εὐρεῖα αὕτη καὶ παχεῖα χώρα δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἄλλο ἢ κόλπος τις τῆς Μεσογείου, τὸν ὅποιον ἀναμφισβόλως δὲν ἤθελε σήμερον καταστήσει μῆλον τῆς ἔριδος ἢ ἀπληστος κεφαλὴ τῆς Διπλωματίας.

Οὕτως ἢ ἄλλως ἦτο ἀναφαίρετον δικαίωμα τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ καθῆκον ἐπεβάλλετο αὐτοῖς νὰ θεοποιῶσι τὸν Νεῖλον, μᾶλλον τοῦτον ἢ τὸν πράγον ἐκεῖνον εἰς οὗ τὸν θάνατον ἐβυθίζοντο εἰς ἄλγηστον πένθος, τὸν Νεῖλον, λέγω, ὡς διατηροῦντα ἀεῖποτε τὴν χώραν των ἀρχαίαν διὰ τῶν περιοδικῶν αὐτοῦ πλημμυρῶν καὶ μεταβάλλοντα αὐτὴν εἰς κοιλάδα εὐφορίας καὶ πλοῦτου. Ἐκ τούτου ὁμως δὲν ἐπεται ὅτι ἐπετρέπετο αὐτοῖς νὰ ἐναθρύνωνται διὰ τοῦτο καὶ νὰ κηρύττωσι μακαρίως ὅτι οὐδεὶς λαὸς εὐδαιμονέστερος αὐτῶν. Πρὶν ἢ ὁ Ἡρόδοτος ἐπισκεφθῇ τὴν Αἴγυπτον ἴσως ἡ αὐταρέσκεια αὕτη τῶν Αἰγυπτίων ἦτο δεδικαιολογημένη, καθόσον ἠγνόουν τότε ἐκεῖνο τὸ ὅπεῖον ὁ Ἕλλην περιηγητὴς εἶπε περὶ τοῦ Νεῖλου, ὅτι δηλαδὴ ἡ εὐτυχία αὐτῶν αὕτη δὲν θέλει διαρκέσει· ἐπ' ἄπειρον, καθότι ἐκ τῆς ἰλῦς, ἣνπερ ἐκάστοτε συμπαρασύρει ὁ Νεῖλος καὶ ἀναποθέτει ἀνά τὰς ὄχθας του, τὸ ἔδαφος θέλει ὑψωθῆ εἰς σημεῖόν τι· μέχρι τοῦ ὁποῖου ἀδύνατον ἔσται νὰ φθάσῃ ἡ ἐπιφάνεια

τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐπομένως θάττον ἢ βράδιον θέλει παύσει τοῦ νὰ κατακλύζῃ τὴν Αἴγυπτον.

Βεβαίως καὶ ὁ Ἡρόδοτος ἠπατήθη δεινῶς εἰς τοὺς ὑπολογισμούς αὐτοῦ, ὡς κατωτέρω θέλομεν δεῖξει· οὐχ ἦττον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐποχῇ, καθ' ἣν οἱ Αἰγύπτιοι σοροὶ ἦσαν ἀνίκανοι ν' ἀνασκευάσωσι τὰς γνώμας τοῦ Ἡροδότου, ἢ ἰδέα περὶ μελλούσης δῆθεν ἀνεπαρκείας τοῦ Νεῖλου ὑπῆρχεν εὐστοχος ἀντεκδίκησις ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Αἰγυπτίων εἰπόντων ἄλλοτε, ὅτι ἐὰν οἱ Ἕλληνες ψευσθῶσι ποτε μεγάλοι ἐλπιδες δεινῶς θὰ πεινάσωσιν, ἐννοοῦντες ὅτι, ἐῖν, ὀργισθεὶς ὁ θεὸς τῶν Ἑλλήνων, δὲν βρέξῃ, θ' ἀποθάνωσι τῆς πείνης μὴ ἔχοντες ἄλλην ὕδατος πηγὴν ἢ ἐκείνην τὴν ἐξ οὐρανοῦ. Καὶ ὁ μὲν θεὸς τῶν Ἑλλήνωνς μυριάκις μέχρι τοῦδε ὀργισθεὶς ἠρέκσθη ἀπλῶς εἰς τὸ νὰ στέλλῃ τοὺς κατὰ καιρὸν δημάρχους τῶν Ἀθηναίων διὰ νὰ μὴ καταβρέχῃσι τοὺς δρόμους, ὁ δὲ θεὸς τῶν Αἰγυπτίων, ὁ Νεῖλος τοῦτέστιν, ἐναποθέτων τὴν ἰλὺν αὐτοῦ ἀνά τὰς ὄχθας του ἐφρόντισε νὰ ἐπιφυλάξῃ μέρος· ταύτης δι' ἐκυτόν, ἦτο· διὰ τὸν πυθμένα του, πρὸς ὃν αὕτη καθιζάνουσα ὑψοῖ ἀναλόγως τὸν ποταμόν, τοῦ ὁποῖου ἡ κοίτη εὐρίσκειται τοιοῦτοτρόπως πάντοτε ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν γαιῶν 1). Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ζητήσαντες ἀμοιβαίως οἱ τε Αἰγύπτιοι καὶ ὁ Ἡρόδοτος νὰ διαψεύσωσιν ἀλλήλους, ἐψεύσθησαν ἀμφότεροι εἰς τοὺς ὑπολογισμούς αὐτῶν τοὺς ὁποίους ἔκαμον χωρὶς τὸν *ξεροδόχρον*.

— Τὸ δὲ συμπέρασμα ὅλης αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως :

— Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν σκέψεων καὶ τῆς δικαιοδοσίας ἐκάστου. Ὁ γεωλόγος λ. χ. δύναται νὰ μᾶς εἴπῃ, ὅτι καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς τῆς Σουδερσέη κόλπος οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ τελευταῖόν τι τῆς θαλάσσης λείψανον, ἣτις κατὰ τοὺς παναρχαιοτάτους χρόνους ἐκάλυπτε τὴν νῆσον Βατάθαν. Ὁ ἱστορικός, ὅτι ὁ Μέγας Ναπολέων εἶχε τείνει τὴν σιθβαρὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπὶ τῆς Ὀλλανδίας, διατεινόμενος ὅτι τὸ βασίλειον ἐκεῖνο ἄλλοτε δὲν ἦτο ἢ ἰλὺς ἀχθεῖσα ἐκ τῶν γαλλικῶν ποταμῶν Μοζέλα, Ρήνου καὶ Σκάδου. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ὁ θεολόγος θὰ μᾶς ἐπιβάλλῃ νὰ πιστεύωμεν μὲν, ἀλλὰ νὰ μὴ ἐρευνῶμεν, ὁ δὲ φιλόσοφος δὲν θὰ λησμονήσῃ νὰ μᾶς εἴπῃ ὅτι ὁ *ἐγωϊσμός* εἶναι ἔμφυτος εἰς τὸ

1) Σημ. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν καὶ τὰ ὑδραυλικά ἔργα τῆς νεωτέρας τέχνης δι' ἣν ἐπιτεγγίνεται ἡ ἀρθεύσις τῶν γαιῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐν αἷς ἀκόμη περιστάσεων ὁ Νεῖλος δεινῶς ὑψοῦται ἀνεπαρκῆ.

ἔθνη ὡς ἡ λέπρα εἰς τοὺς Ἑθραίους. Ἐγὼ ὁμως οὐδόλως ἤθελον δι-
στάσει ν' ἀποτρέψω τὰς ὠραίαις μου ἀναγνωστρίας καὶ δλόκληρον
τὸ ἥμισυ ἄσχημον αὐτῶν τοῦ νὰ μιμηθῶσι τὰ ἔθνη εἰς τὸν ἄχαριν καὶ
μωρὸν αὐτῶν ἐγωϊσμόν, διότι οὗτος ἀνήκει εἰς τοὺς παλίμπαιδας,
θὰ ἦτο δὲ πολὺ νόστιμον νὰ συνίσταται ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐκ πα-
λιμπαιδων!

Ἐν Καίρῳ, τῆ 2 Αὐγούστου 1884.

Α. Γραμματικὸς

Εἰς Οὐψιπλοῦτον

[Ἐξ ἀνεκδότου σειρᾶς κοινωνικῶν Σατυρῶν]

Ἐπλοῦτησες καὶ σύ! . . . Ἐὰρὰ 'ς τὸν τόπο!
Σοῦ εἶχουμαι κι' ἐγὼ πολλὰ τὰ ἔτη.
Ἔνας τίτλος σοῦ πρέπει γιὰ τὸν κόπο . . .
κάμε γὰρ σὲ βαφτίσων Ἐὐεργέτη.

Εἶν' εὐκόλο γιὰ σὲ γὰρ καλοπιάσης
καμμιάς ἐφημερίδος τὸν συντάκτην
πλήρωςέ τον καλὰ γὰρ τὸν χορτάσης,
γιὰ γὰρ βίξῃ 'ς τὸν κόσμον λίγη στάκτην.

Τὰ παράσημα — ξέριε — δὲν θὰ λείψων,
καὶ στιχοῦργοι μὲ ζέστη θὰ σ' ὑμνήσων
δῶσε χοροὺς, συμπόσια, γιὰ γὰρ σκύψων
ὄλ' οἱ μεγάλοι γὰρ σε προσκυνήσων.

Καὶ κοράσια θὰ θρῆς γὰρ σ' ἀγαπῶνε
ἀλλὰ — με συγχωρεῖς — πλύνε τὰ χέρια
καὶ πάστρευε τὰ νύχια, μὴν εἰποῦνε
τοῦ μιά φορά 'πουλοῦσες χοιρομέρια.

ΜΑΡΚΟΣ ΠΕΝΙΕΡΗΣ
Διοικητὴς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ*

ΜΑΡΚΟΣ ΡΕΝΙΕΡΗΣ

Qὺν διοικητῆς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης κ. Μάρκος Ρενιέρης καταγόμενος ἐξ ἐπιφανοῦς ἐν Κρήτῃ οἴκου, ἐγεννήθη ἐν Τεργέστη τὸν Νοέμβριον τοῦ 1885. Ὁ προπάτωρ αὐτοῦ Μάρκος Ρενιέρης, ἐκ τῶν πλουσίων κτηματιῶν εἰς Ῥεῦματα Χανίων τῆς Κρήτης, ἔσχε δύο υἱούς, τὸν Νικόλαον καὶ τὸν Ἰωάννην, ἐξ ὧν ὁ πρῶτος σπουδάζσας τὴν ἰατρικὴν ἐν Montpellier τῆς Γαλλίας καὶ ἐγκαταστάς εἶτα εἰς Χανία, ἐνθα ἐξήσκει τὸ ἰατρικὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα, μετέσχεν ἐνεργῶς τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ἀποσταλεὶς βραδύτερον ὡς πληρεξούσιος τῆς Κρήτης εἰς τὰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις τοῦ Ἀγῶνος, ἐκλεγεί· Πρόεδρος τοῦ Βουλευτικοῦ, καὶ διατελέσας ἐπὶ Ὄθωνος μέλος τῆς Γερουσίας. Ὁ ἕτερος υἱὸς Ἰωάννης μετακληθεὶς εἰς νεαρὰν ἔτι ἡλικίαν ὑπὸ τοῦ ἐν Τεργέστη θείου του μεγαλεμπόρου Νικολάου Ρενιέρη ἐγκα-

* ΣΗΜ. — Τὸ ἀνὰ χεῖρας Ἡμερολόγιον, ὡς ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε πορείας αὐτοῦ κατεδείχθη, ἐξεπλήρωσεν καὶ ἐκπληροῖ ὡς ἔνεστι τὸν χρονογραφικὸν κυρίως σκοπὸν, πρὸς ὃν ἀποβλέπει, ἤτοι τὴν ἐν μικρῶ ὑποτύπωσιν τῆς φιλολογικῆς καὶ κοινωνικῆς φυσιογνωμίας τοῦ ἔτους διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῶν δοκιμωτέων ἐν Ἑλλάδι λογοτεχνικῶν καλῶν καὶ διὰ τῆς ἀναγραφῆς διατριβῶν κοινωνιολογικῆς καὶ ἠθιογραφικῆς πρὸ πάντων φύσεως. Ἡδὴ συμφῶνως πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἀποστολὴν ταύτην τοῦ ἡμετέρου Ἡμερολογίου ἀπεφασίσθη ὅπως ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «*Βιογραφικὴ Πινακοθήκη*» παραβῆται τὰς προσωπογραφίας καὶ συντόμους βιογραφικὰς σημειώσεις τῶν διαπρεπεστέρων παρ' ἡμῖν ἀνδρῶν, τῶν ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς πολιτείας, τῶν γραμματέων, τῶν τεχνῶν, καὶ τῆς κοινωνικῆς ἐν γένει ἱεραρχίας σημαινόντων. Ὁ σκοπὸς ἡμῶν πρόκειται ἀπλοῦστατος καὶ καταφα-

τέστη αὐτόθι, συζευχθεὶς ἐν Γενούῃ τὴν ἰταλίδα Θηρεσίαν Σακχομάνου. Τούτων υἱὸς ὑπῆρξεν ὁ Μάρκος Ρενιέρης. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἰωάννης διορισθεὶς τῷ 1818 Γενικός Πρόξενος τῆς Τουρκίας παρὰ τῇ ἀρτισυστάτῳ Ἰονικῇ Πολιτείᾳ ἐκάλεσε καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ εἰς Κέρκυραν, ἐξ ἧς ὅμως μετὰ τινα χρόνον κατέφυγεν ἐν ἀρχῇ μὲν εἰς Ἀγκῶνα τῆς Ἰταλίας, καθύστερ, ἐκραγείσης τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ Ἰωάννης ἐγκατέλειπε τὴν ὀθωμανικὴν ὑπηρεσίαν, βραδύτερον δὲ τῷ 1828 εἰς Βενετίαν, ἔθθα καὶ ἐξεπαιδεύθη ὁ Μάρκος Ρενιέρης. Παῖς ἔτι ὁ Ρενιέρης ἔσχε τὸ ἐξαιρετικὸν εὐτύχημα νὰ ἀγαπηθῇ ἰδιαζόντως ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Αἰμιλίου Τυπάλλου, στενοῦ φίλου τοῦ πατρὸς του, καὶ νὰ ἐμπνευσθῇ παρ' αὐτοῦ τὸν ὑψηλὸν καὶ εὐγενῆ ἔρωτα πρὸς τὰ γράμματα. Ὁ Τυπάλλος ἔθεσε εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ρενιέρη τὴν πλουσιωτάτην αὐτοῦ βιβλιοθήκην καὶ ἐσχέτισεν αὐτὸν μετὰ τῶν διαπρεπῶν φιλόλογων, οἵτινες ἐθάμιζον εἰς τὸν οἶκόν του. Ἐκτοτε χρονολογεῖται ἡ πρὸς τὸν Μάρκον φιλία τοῦ μεγάλου Ἰταλοῦ Νικολάου Tommaseo, ὅστις συχνάκις ποιεῖται μνεῖαν τοῦ νεαροῦ ἑλληνοσυνεμένου του ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ (*Studii Critici*, καὶ *Canti popolari*.)

Κατὰ τὸ 1833 συνέλαβεν ὁ Τυπάλλος τὴν ἰδέαν νὰ ἐκδώσῃ πολύτομον Βιογραφίαν πάντων τῶν κατὰ τὸν ἸΗ' αἰῶνα διαπρεπῶν εἰς τὰς ἐπιστήμας, τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας Ἰταλῶν. Τὰς βιογραφίας αὐτῶν ἔμελλεν νὰ συγγράψῃ οὐλοὶς φιλόλογων, κατὰ μίμησιν τῆς *Biographie Universelle* τοῦ Michaud. Ὁ Ρενιέρης κατὰ προτροπὴν τοῦ φίλου Τυπάλλου συνέγραψε, καίπερ νεώτατος τότε, διὰ τὸν α' Τόμον τοῦ ἔργου τούτου τοὺς βίους τοῦ ποιητοῦ Ο. Minzoni καὶ τοῦ φιλοσόφου Γ. Φιλαγγιέρη. Ἐνθαρρυνθεὶς δὲ ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῆς πρώτης ἐμφανίσεως αὐτοῦ

νῆς, σκοποῦμεν τούτεστι χάριν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ πολυπληθῶν ἀναγνωστῶν καὶ φίλων τοῦ Ἡμερολογίου, τῶν μαχρόθεν μετ' ἐνδιαφέροντος οὐχ ἥττον καὶ στοργῆς θερμῆς παρακολουθούντων τὴν παρ' ἡμῖν ἐτελισσομένην σύγχρονον κοινωνικὴν δρᾶσιν καὶ ζωῆν, νὰ γνωρίζωμεν αὐτοῖς ἐκάστοτε δι' ὀλίγων γραμμῶν τὴν φυσιογνωμίαν καὶ τὸν βίον τῶν σπουδαιοτέρων δημοσίων ἐν Ἑλλάδι προσώπων, ὅσα σχετίζονται πρὸς τὴν ζωσαν ἱστορίαν αὐτῆς. Διουνοῦμεθα μόνον ὅτι ἐφέτος, ἐνεκεν τῆς σπουδῆς περὶ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ Ἡμερολογίου καὶ τῆς καθυστερήσεως πολλῶν εἰκόνων, ἧς ἡ κατασκευὴ παρηγγέθη ἐν Εὐρώπῃ, ἡ *Βιογραφικὴ Παναχοθήκη* δὲν ἐγένετο πλουσία ὡς ἐπεθυμοῦμεν. Ἄλλ' ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι ἀπὸ τοῦ ἐπομένου ἔτους θέλομεν παρέχει πλουσιωτέραν καὶ καλλιτεχνικωτέραν τὴν *Βιογραφικὴν Παναχοθήκην* τοῦ ἡμετέρου Ἡμερολογίου.

εἰς τὸν φιλολογικὸν τῆς Ἰταλίας κόσμον, ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν *Strenna Italiana di Milano* ἐν ποίημα ἐπιγραφόμενον *il Deforme*, εἶτα δὲ *Lettere Ateniesi*.

Βραδύτερον ὅμως, συμπληρώσας τὰς νομικὰς σπουδὰς, ὁ Ρενιέρης ἐνόησεν ὅτι ἐπέστη ὁ καιρὸς νὰ ἀποχαιρέτησῃ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὰ ἰταλικά γράμματα καὶ ν' ἀφιέρωσῃ τὸν βίον αὐτὸς τὰς κεκτημένας γνώσεις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος. Οὕτω δὲ κατὰ τὸ 1835 ὁ Ρενιέρης ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας ὅπου ἠπάσθη τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα. Μετὰ διετίαν δὲ διωρίσθη Ἐφέτης καὶ εἶτα Ἀρειοπαγίτης. Ἀλλὰ τῷ 1844 ἀπελύθη ἕνεκα τοῦ περὶ ἑτεροχθόνων ψηφίσματος. Τῷ 1841 εἶχεν ἐκδώσει τὴν *Φιλοσοφίαν τῆς Ἰστορίας*, ἔργον ὅλως νεανικόν μετέφρασε δὲ μετὰ τῶν φίλων τοῦ Εὐστ. Σίμου καὶ Π. Χαλκιοπούλου τοὺς *Μελλονόμους* τοῦ Manzoni.

Κατὰ δὲ τὸ 1842 συνέγραψε καὶ ἐδημοσίευσεν εἰς τὸν *Εὐρωπαϊκὸν Ἐραριστήν*, τὸν ὑπὸ τοῦ Ἐμμ. Ἀντωνιάδου ἐκδιδόμενον, διαφόρους πολιτικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς διατριβάς, οἷον «περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Δαντῶνος», περὶ «τῆς σχέσεως τοῦ λόγου πρὸς τὴν πίστιν» περὶ τοῦ «Τί εἶναι ἡ Ἑλλάς», κλπ.

Τῷ 1853 ἐταράσσοντο καὶ ἐδεινούοντο τὰ πράγματα τῆς Ἀνατολῆς, ἠπειλοῦν δὲ εὐρωπαϊκὸν πόλεμον, τοῦ μὲν αὐτοκράτορος Νικολάου θεωροῦντος ὡς ἐπιστάσαν τὴν ὥραν τοῦ θανάτου δὲ l'homme malade, τῆς δὲ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας συνασπιζομένων ὅπως διατηρήσωσι τὴν ἀκεραιότητα τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ Ἑλλάς δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ μείνῃ ὅλως οὐδετέρα εἰς πάλιν, ἀφ' ἧς ἐξήρτητο τὸ μέλλον τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ Ὄθων προσχωρήσας ὡς εἰκὸς εἰς τὴν βωσοικὴν πολιτικὴν, ὑπεκίνησε καὶ ὑπέβαλεν ἐπαναστατικὰ κινήματα ἐν Ἠπειρῷ καὶ Θεσσαλίᾳ. Ἄλλ' ἡ τοιαυτὴ ἐκπεφρασμένη καὶ ἐνεργὸς, ὡς εἶπειν, πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος ἔπρεπε νὰ δικαιολογηθῇ καὶ ὑποστηριχθῇ διὰ τοῦ τύπου ἐνώπιον τῆς κοινῆς γνώμης τῆς Εὐρώπης. Πρὸς τοῦτο πέντε ἐγκριτοὶ ἄνδρες, ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων καὶ ἐν τοῖς γράμμασιν, φίλοι δὲ πρὸς ἀλλήλους ἄριστοι, ὁ Μάρκος Ρενιέρης, ὁ Κωνστ. Παπαρηγόπουλος, ὁ Ἀλέξανδρος Ρ. Ραγκαβῆς, ὁ Ν. Δραγοῦμης καὶ ὁ Γ. Α. Βασιλείου ἀνέλαθον τὸ δυσχερὲς ἔργον ἀποφασίσαντες τὴν ἐν γαλλικῇ γλώσσῃ ἐκδοσὴν τοῦ *Spectacle de l' Orient*, οὗ σκοπὸς ἦν ἡ διεκδίκησις τῶν δικαιωμάτων τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ Ρενιέρης τότε, ἔμπλεως πατριωτικοῦ πυρός, ἀνεδέξατο τὴν διὰ τῆς ἰδίας ὑπογραφῆς τοῦ φύλλου εὐθύνην, ἐδημοσίευσεν δὲ ἐν αὐτῷ πλεῖστα περισπούδαστα ἄρθρα, βαθύναν τὴν ἐμποίησαντα αἰσθησὶν πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης οἷον: la So-

ciété Grecque, les Revelations, le Dualisme grec, l'occupation du Pyrée, de l'impopularité de la causé grecque en occident, l'empereur Nicolas et la Grèce, Cyrille Lucaris, άτινα και έλληνιστί μετεφράσθησαν υπό του Κ. Παπαρρηγοπούλου, προς δε και τὰ έξής: Napoleon III et la Grèce, Comment les Royaumes finissent en Orient, κλπ. κλπ.

Ο Μάρκος Ρενιέρης, και μετά την έπελθούσαν κατοχήν και την σύλληψιν του εφημεριδογράφου Φιλήμονος υπό του γάλλου ναυάρχου, όποτε ή ιδιότης του ύπευθύνου συντάκτου του Spectateur δέν ήτο άμοιρος κινδύνων, έξηκολούθησεν έν τούτοις μετ' άδιαπτώτου φρονήματος ύπογράφων ώς τοιούτος, έτόλμησε δε μάλιστα την έπιούσαν τής εις Πειραιά άποβιβάσεως των ξένων στρατών να δημοσιεύση τό μεστόν δριμύτητος και πατριωτικού πόνου άρθρον l' occupation du Pyrée.

Κατά τό 1860 αί ένεκεν τής συντάξεως του Spectateur γινόμεναι μελέται περί του ανατολικού ζητήματος και τὰ έντεύθεν προσκομισθέντα πορίσματα ύπηγόρευσαν εις τον Ρενιέρην έμβαίθεις ύπόμνημα περί τής υπό τής Έλλάδος τηρητέας πολιτικής προς έπίσπευσιν αίσίας αυτού λύσεως. Τό ύπόμνημα τούτο επί τοσοούτον έφείλκυσε την προσοχήν του Όθωνος, ώς τε μετ' όλιγον διώριζεν ούτως τον Ρενιέρην πρέσβην έν Κωνσταντινουπόλει. Άλλά δέν ειχον ειςέτι παρέλθει μήνες τινες από τής αύτόθι έγκαταστάσεως του Ρενιέρη, όποτε μετεκαλείτο τηλεγραφικώς έν σπουδή εις Άθήνας όπως συμμετάσχη των συγχροτούμένων ύπουργικών συμβουλιών επί των προτάσεων και των σχεδιών περί εκστρατείας του Γαριβάλδη εις Ήπειρον, άτινα έκόμιζεν ό Λουβάρδος έλθών εις την πρωτεύουσιν. Άλλ' ή μετά μικρόν έπελθούσα επανάστασις του Ναυπλίου διέκοψε τας μετά του Γαριβάλδη διαπραγματεύσεις, ως άπεκάλυθεν ό Κρίσπησ κατά την συνεδρίασιν τής Ιταλικής Βουλής τή 3^η Ιουνίου 1862 (*). Άποκαταστάσης τής τάξεως έν Ελλάδα, ό Γαριβάλδης καθ' ύποκίνησιν τής Άγγλίας, μοχλούσης ν' άποσοβήση την κατά τής Τουρκίας έξεγερρομένην θύελλαν, έπεχείρησε την κατά τής Ρώμης ιστορικην εκείνην εκστρατείαν, ήτις έσχεν οίκτρον τέλος, και καθ' ήν ό Γαριβάλδης συνελήφθη τραυματίας υπό του Ιταλικού στρατού. Ούχ' ήττον αι περί επαναστατικών κινήματων έν Ήπειρω και Θεσσαλία διαπραγματεύσεις έξηκολούθησαν άπ' εύθείας μετά του Βικτωρος Έμμανουήλ, θέντος ως αναπόφευκτον όρον πάσης συμπράξεως τον σχηματισμόν μεταβατικής έθνοφυλακής, καθ'

ύπόδειγμα τής Ιταλικής Guardia nazionale mobile, συνεπέια δε τούτων συνεκλήθησαν την 7^η Απριλίου ή Βουλή και ή Γερουσία και έψήφισαν τον περι Έθνοφυλακής Νόμον. Μετά την ψήφισιν ταύτην ό πρώην ύπουργός των Στρατιωτικών Δ. Βότσαρης έστάλη εις Τουρίνον, όπου έσχεδιάσθη μυστική σύμβασις, δι' ής ό Βικτωρ ύπέσχετο προκαταβολικώς δύο εκατομμύρια επί ενός δανείου 30,000,000 όπερ ήθελε ένεργήσαι να λάβη ή Έλλάς εκ του έξωτερικού, χορηγήσιν 20 χιλιάδων όπλων, προς δε την άποστολήν συγγροικού λεγεώνας διατηρηθησομένου δαπάναις αυτού. Η σύμβασις αύτη επρόκειτο να ανακοινωθή εις τον Ναπολέοντα, ούτινας ήλπίζετο ή μυστική ύποστήριξις. Πάντα όμως τὰ σχεδια ταύτα έματαιώθησαν διά τής εξώσεως του Όθωνος.

Έν τούτοις ό Ρενιέρης βλέπων ότι ή επάνοδος αυτού εις Κωνσταντινουπολιν δέν ήτο πλέον πρόσφορος, υπέβαλε τον Αύγουστον του 1862 την από τής ύπηρεσίας ταύτης παραίτησιν του, επανελθών δε εις τον ιδιωτικόν βίον ανέλαθε θέσιν τρίτου ύποδιοικητού τής Έθνικής Τραπεζής, ήτις τω ειχεν έπιφυλαχθή ένώ διετέλει άκόμη πρεσβευτής. Μετά την όκτωβριανήν επανάστασιν παρητήθη και από τής θέσεως τακτικού καθηγητού έν τω Πανεπιστημίω, από του 1869 δε, ότε απέθανεν ό Γεώργιος Σταυρος έξελέγη τρίς Διοικητής τής Έθνικής Τραπεζής. Μεθ'όλας δε τας πολυπληθείς και σοβαράς δημοσίας ασχολίας ό Ρενιέρης δέν έπαυσε τον προς την φιλολογίαν και τας επιστημονικάς μελέτας έρωτα, εξ εναντίας δε, όσάκις τω επέτρεπε τό πολυάσχολον αυτού, άφιερότο εις αυτάς μετά ζήλου και άκαταπόνητου ενεργητικότητας. Ούτως έφιλοπόνησε δύο συγγραφάς, καταλαβούσας περιβλεπτον θέσιν έν τή συγχρόνω ιστορία των έλληνικών γραμμάτων, την περι Βλοσσιόν και Διοφάνου, μεταφρασθεΐσαν και έν τή Ιταλική, και τας Ιστορικάς Μελέτας, προς δε και πλείστας ιστορικάς διατριβάς καταχωρηθείσας έν τω Ημερολογίω του κ. Είρ. Ασωπίου.

*) Vra Guerzoni, Garibaldi. Firenze. 1882 P. 67. n. 283.

ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΚΑΛΛΙΓΑΣ

Μητροπολίτης Ἀθηνῶν

Οπὸ μικροῦ ἀναρρηθεὶς εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος Γερμανὸς Καλλιγᾶς ἐγεννήθη ἐν Κεφαλληνίᾳ τῇ 4ῃ Μαρτίου 1844. Ἐκεῖθεν, διακούσας τὰ πρῶτα μαθήματα ἐν τῷ Λυκείῳ Ἀργοστολίου, ἀπεδήμησεν εἰς Ῥωσίαν, ἐν ἡλικίᾳ δεκαπέντε ἐπιπέτου ἐτῶν, παρὰ τῷ αὐτοῦ πλοιαρχεῦντι πατρὶ τοῦ Ἐκ Ῥωσίας παλινστῶν εἰς Κεφαλληνίαν καὶ διεργόμενος τῆς Πάτμου διέτριψεν αὐτοῦ παρὰ τῷ ἐκ Κεφαλληνίας ἡγουμένῳ Παρθενίῳ Καλλιγᾶ, ὅστις διὰ τῶν ἐξαιρέτων προσόντων ἦθος, πνεύματος καὶ ψυχῆς εἰς τὸν σε-

μὸν καὶ φιλομαθῆ νεανίαν, πρόετρεψεν αὐτὸν νὰ ἀφιερῶσθαι τὸν βίον αὐτοῦ εἰς τὴν ἱερωσύνην καὶ τὴν ἐλληνικὴν Ἐκκλησίαν, ἐλπίζων ὅτι ἡμέραν τινὰ ὁ νεαρὸς Γερμανὸς ἤθελεν ἀποβῆ ἐπίζηλον αὐτῆς σέμνωμα. Αἱ χρῆσταί προσδοκίαι τοῦ Παρθενίου δὲν ἐψεύσθησαν. Ὁ νέος Γερμανὸς περιβλήθεις ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Θεολόγου τὸν μοναχικὸν μανδύαν καὶ προχειρισθεὶς εἰς ἱεροδιάκονον ἐν ἡλικίᾳ μόλις δεκαεπτὰ ἐτῶν διέτριψεν εἰς Πάτμον ἐπὶ τετραετίαν, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁποίας ἐνωρὶς ἐξετιμῆθησαν καὶ ἐθαυμάσθησαν αἱ πολλαπλαῖ ἀρεταὶ αὐτοῦ, ἡ σύνεσις, ἡ θεοσέβεια, ὁ εὐλαβὴς θρησκευτικὸς ζῆλος καὶ τὰ σπάνια αὐτοῦ καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα. Εἶτα ἔνεκεν μοναστηριακῶν ὑποθέσεων ἀπελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔμεινεν παρὰ τῷ Μητροπολίτῃ Σελευκείας Ἀνθίμῳ τῷ Μαζαράκῃ, διευθύνοντι τότε τὴν ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴν Σχολήν. Ὁ Γερμανὸς διψῶν εὐρυτέρας μαθήσεως καὶ διαφλεγόμενος ἐκ τοῦ πόθου νὰ ἐγκύψῃ συστηματικώτερον περὶ τὴν μελέτην τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας εἰσῆλθῃ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Μαζαράκῃ εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολήν τῆς Χάλκης, ἔνθα ἐμορφώθη ἐγκυκλοπαιδικώτερον καὶ ἐπέδωθῃ περὶ τὴν σπουδὴν ὑψηλοτέρων θεολογικῶν μαθημάτων. Μόλις ἀποφοιτήσας τῆς Σχολῆς προσελήφθη παρὰ τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας εἰς Αἴγυπτον, ἔνθα εἰς εὐρύτερον κύλλον πρακτικῆς δράσεως ἐπεδείξατο τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ χαρακτῆρος τὰ ἐξαιρετὰ χαρίσματα εὐδοκίμως διατελέσας κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς ἀρχιδιάκονος καὶ ἱερογραμματεῦς εἶτα δὲ ὡς Πρωτοσύγκελλος καὶ Διευθυντῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Γραφείου. Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἡσθάνετο ἰδιαιτέραν ὄλως ἐκτίμησιν καὶ ἀγάπην εἰς τὸν Γερμανόν, ὅστις εἰς πολλὰς ἐθνικὰς καὶ σπουδαίας ὑποθέσεις ὑπῆρξεν ὁ νοῦς καὶ ὁ δεξιὸς αὐτοῦ βραχίον, καὶ πρὸς ὃν διεπιστεύετο ὕψιστα ζητήματα τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ σύμπασα ἡ ἐλληνικὴ κοινότης Ἀλεξανδρείας καὶ οἱ ἄλλαγοὶ τῆς Αἰγύπτου ὁμογενεῖς πληθυσμοὶ τὰ αὐτὰ αἰσθήματα σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης ἡσθάνοντο πρὸς τὸν Γερμανόν, οὗ ὁ βίος ὑπῆρχεν ἀεὶ ποτε ἄψογον ὑπόδειγμα καθήκοντος, φιλανθρωπίας, ἐνεργητικότητος, πόνου καὶ στοργῆς καὶ ἀγάπης καὶ χριστιανικῆς παραμυθίας πρὸς τὸ πνευματικὸν ποίμνιον τοῦ Πατριάρχου. Ἄλλ' ἢ ἀκούραστος δραστηριότης καὶ ὁ ἀσβεστός ζῆλος περὶ τὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα ἐκλόνησαν, ὡς εἰκόσ, τὴν ὑγείαν τοῦ Γερμανοῦ, ἀναγκασθέντος βραδύτερον νὰ μὴ ἀποκρούσῃ τὴν ἐκ Μασσαλίας πρὸς κληρίν, ὡς ἄλλοτε εἶχεν ἀποποιήθῃ τὴν ἐκ Λιβερπούλ, διὸ μετέβη εἰς Μασσαλίαν ὡς προϊστάμενος τῆς αὐτοῦ ἐλληνικῆς καὶ ὀρθοδόξου κοινότητος. Ἐν Μασσαλίᾳ διέτριψεν ἐπὶ τέσσαρα

ἔτη, μεθ' ἧ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον Κεφαλληνίας, ὃν διηύθυνεν ἐπὶ πενταετίαν καὶ πλέον. Ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία τοῦ Γερμανοῦ ὡς ἀρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας ὑπῆρξεν ἀληθῶς ἀπαράμιλλος, ἄψογος, πλήρης ἐναρέτων ἔργων, μετριοπαθείας, εὐποίας ἀδιαλείπτου καὶ δραστηριότητος ἀκαταβλήτου. Ἀπὸ τῶν πρώτων ἤδη ἡμερῶν, μάλιστα περιδλῆθεις τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν ἀξίωμα, ἠδυνήθη νὰ ἐπιβληθῆ εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ πνευματικοῦ ποιμνίου τῆς προσφιλοῦς του ἰδιαίτερας πατρῆδος, διὰ τῆς εὐκρινοῦς ἀγάπης, τῆς ἀδιαφιλονεικίτου ὑπολήψεως καὶ τοῦ ἀπείρου σεβασμοῦ, ὃν ἐνέπνεεν εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως. Προσεπάθησε, καὶ τὸ κατώρθωσε, νὰ διοργανώσῃ τὰ τοῦ κλήρου ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ νὰ ἀνυψώσῃ τὸ γόητρον αὐτοῦ, αὐτὸς πρώτος γιγνόμενος ὑπογραμμὸς ἀρετῆς καὶ ἔργων χριστιανικῶν, προσερχόμενος προστάτης καὶ παρήγορος εἰς τοὺς πάσχοντας, συμφιλῶν κατὰ τὸ δυνατόν τοπικὰ μίση καὶ ἀντιζηλίαις, εἰς πάντα δὲ ἀνοίγων τοὺς θησαυροὺς τῆς ἀγάπης καὶ ἀγαθοεργίας αὐτοῦ καὶ ἐνθαρρύνων εἴτε διὰ συμβουλῶν εἴτε δι' ἔργων. Τσαύτης δὲ ἀγαθῆς φήμης καὶ ἀδιαπτώτου ἐμπιστοσύνης ἀπολαύει ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐγκατεστημένων πλουσιῶν ὁμογενῶν καὶ ἰδίως τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ Κεφαλλήνων, ὥστε εἰς πᾶσαν φιλόφρονον ἐπικλησιν τοῦ σεβαστοῦ των Ἱεράρχου ἀνοίγουσι πρόθυμοι τὰ θαλάττια αὐτῶν εἰς ἐνίσχυσιν καὶ ἐπιτέλλουσιν χριστιανικῶν καὶ θεαρέστων σκοπῶν ὑπὲρ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος.

Τοιοῦτος ἐν σκιαγραφίᾳ ὁ βίος καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀρτι ἀνεληθόντος εἰς τὸ ὑπατον ἐκκλησιαστικὸν ἀξίωμα τῆς Ἑλλάδος Μητροπολίτου Γερμανοῦ Καλλιγᾶ, ὃν ὑπέδειξεν ὡς μόνον κατάλληλον ἡ Ἱερά Σύνοδος καὶ ὡς τοιοῦτον ἀνεγνώρισεν ἐκθύμως ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις. Κοινὴ ἐπικρατεῖ πεπειθήσις ὅτι ὁ νέος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος, τῶν προσωπικῶν ἀρετῶν, τῆς εὐρείας μορφώσεως καὶ τῆς πεφωτισμένης διοικητικῆς ἰκανότητος, πρὸς δὲ καὶ τῆς σιδηρᾶς θελήσεως καὶ τοῦ ἄκραφνοῦς πόθου ὑφ' ᾧ διαπνέεται, θέλει ἀναδιοργανώσῃ τὰ ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησιαστικὰ πράγματα καὶ ἀνυψώσῃ τὴν θέσιν καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἑλληνικοῦ κλήρου.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΚΟΥΛΟΥΔΗΣ

Ο βουλευτὴς Κυκλάδων κ. Στέφανος Σκουλούδης καταγόμενος πρὸς πατρός μὲν ἐκ Κρήτης μητρόθεν δ' ἐκ Χίου ἔσχε τὰς πρώτης ἐγκυκλίου σπουδὰς ἐν Ἀθήναις, ἃς ἤρυνε καὶ ἐτελειοποίησε βραδύτερον διὰ τῆς κατ' ἴδιαν μελέτης καὶ φιλοπονίας. Φύσει ἐπιγίγνηματικὸν πνεύματος καὶ δι' ὑπερόχου τραπεζιτικῆς ἰκανότητος πεπρωκισμένος μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου τῶν Α. Α. Ράλλη. Τῷ 1867 διαμένων ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἰργάσθη τσοσούτον πυρετωδῶς καὶ μετὰ τοιοῦτου πατριωτικοῦ σθένους ὑπὲρ τῆς κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐκραγείσης ἐν Κρήτῃ ἐπαναστάσεως, ὥστε ὑποπεσὼν εἰς τὴν δυσμένειαν τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως κατεδιώχθη καὶ προεγράφη ἔνεκεν τούτου. Τῷ 1871 ἔλαβεν ἐνεργητικώτατον καὶ ἀποτελεσματικὸν μέρος εἰς τὴν ὑπὸ τῆς συνόδου τῶν Πατριαρχῶν κήρυξιν τοῦ Σχίσματος, ὅπερ ἐθεώρει ὡς τὸ μόνον παλλάδιον τῶν δικαιομάτων τῆς ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἅτινα ὑπεσκάπτοντο

ὕπὸ τῶν ἀπορροφητικῶν ἀντενεργειῶν τοῦ Σλαβισμού. Εἰς τὰς ἐπιμόρους δὲ αὐτοῦ καὶ ἐπικαίρους ἐνεργείας ὀφείλεται κατὰ μέγιστον μέρος ἡ μεταίωσις τῶν πρὸς κατάργησιν τοῦ Σχίσματος ἐπανειλημμένων ἀποπειρῶν. Τῷ 1874 καὶ 1875 καθ' ἣν ἐποχὴν ἐξεκαίνοντο τὰ ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ Σερβίᾳ κινήματα τῶν Σλαβῶν καὶ παρεσκευάζετο ὁ μετὰ μικρὸν ἐκραγεῖς ρωσσοτουρκικὸς πόλεμος, δεινὸς δὲ διεξήγετο ἀγῶν ὑπὸ τῶν σλαβοφίλων κατὰ τὸ ἐν Τουρκίᾳ ἑλληνισμόν, ὁ Σκουλούδης πρωτηγωνίστηκε πάντοτε μεταξὺ τῶν συνηγῶρων καὶ ὑπερασπιστῶν αὐτοῦ ἐπιδρῶν πάσῃ δυνάμει κατὰ τῶν ὑποκώφων σλαβικῶν δολοφραγιῶν, εἴτε δι' ἄσθρων σθεναρῶν δημοσιευομένων εἰς ἔγκριτα εὐρωπαϊκὰ φύλλα, εἴτε διὰ πολιτικῶν φυλλαδίων καὶ δι' ἀνταποκρίσεων ἰδιαιτέρων πρὸς ἐπίσημα πρόσωπα ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ, μεθ' ὧν συνεδέετο δι' αἰσθημάτων αμοιβαίας προσωπικῆς ἐκτιμῆσεως καὶ φιλίας. Οὕτω δὲ ὡς ἐκ τῶν σχέσεων καὶ τῶν ἀπυθῶν αὐτοῦ ἐνεργειῶν ὁ Σκουλούδης κατώρθου καθ' ὅλην τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐκείστον σοβαρῶν ζητημάτων νὰ ἀνακοινοῖ εἰς τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον καὶ τὴν κυβέρνησιν πᾶν ὅ,τι ἄξιον λόγου καὶ ἐνδιαφέροντος. Πρῶτος ὁ Σκουλούδης διὰ τῆς Ὄρας εἶχε καταστήσει γνωστὸν τὸ κείμενον τοῦ ὑπὸ τῶν τριῶν Ἀυτοκρατόρων ὑπογραφέντος ἐν Βερολίνῳ ὑπομνήματος, ὡς καὶ τὴν συνυμοσίαν τῶν σοφτάδων, τὴν ἀπόφασιν τῆς καθαιρέσεως τοῦ Σουλτᾶν Ἀζίζ κλπ. κλπ. Τῷ 1876 ἀπελθὼν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐγκατέστη ὀριστικῶς ἐν Ἀθήναις καταλαβὼν τὴν ἐμπρέπουσαν θέσιν ἐν τῇ κοινῶν καὶ τοῖς πολιτικαῖς κύκλοις ἐπαξίως τῆς μορφώσεως, τῶν προσωπικῶν ἀρετῶν καὶ τοῦ πλοῦτου, ὃν διὰ τῆς ἰδίας φιλοπονίας καὶ δραστηριότητος ἀπεκόμισεν. Διὸ ἔκτοτε ἐγρημάτισε μέλος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου, μέλος τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἑθνικῆς Ἀμύνης, σύμβουλος τῆς Τραπεζίης καὶ πλείστων ἄλλων ἐθνικῶν καθιδρυμάτων. Τῷ 1878 ἀνετέθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ τότε ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ἐμπιστευτικὴ ἐντολὴ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἐτέρα τοιαύτη βραδύτερον ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου Κουμουνδούρου. Τῷ 1879 ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων ὅπως συνηγορήσῃ παρὰ τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευταῖς τῶν Δυνάμεων ἵνα συμπεριληθῶσι καὶ τὰ Ἰωάννινα εἰς τὸ παραχωρητέον τῇ Ἑλλάδι ἔδαφος. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος κατελθὼν τὸ πρῶτον εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς ἀγῶνας ἐξελέγη βουλευτὴς ἐκ Σύρου, τῷ δὲ 1881 ἐγένετο καὶ αἰθὴ ἀντιπρόσωπος τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ἐπιτυχῶν μεθ' ὅλου τοῦ συνδυασμοῦ αὐτοῦ. Τῷ 1880 ἀνέλαβε τὴν ἀποξήρασιν τῆς Κωπαίδος καὶ τὴν ἐπὶ

τούτῳ ἴδρυσιν τῆς Γαλλικῆς Ἐταιρίας. Τὸ ἐπόμενον ἔτος διωρισθὴ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος εἰς Ἰσπανίαν, ἐκ τῆς θέσεως δὲ ταύτης παρητήθη περὶ τὰ τέλη τοῦ 1881. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο σφοδρὰς εἶχεν ἐξεγερθῆ κατ' αὐτοῦ πάταγος ὑπὸ τῆς πολιτικῆς κερδοσκοπίας, μογθούσης νὰ παραστήσῃ ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ κόσμου ὡς ἐπισηφαλῆ καὶ ἐπιζημιᾶν δῆθεν τὴν ἐπιχείρησιν τῆς Κωπαίδος. Ἄλλ' ὁ Σκουλούδης ἀδιάσειστον πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν καὶ τὸ κοινωφελὲς τοῦ ἔργου τρέφων πεποιθήσιν, ἀντιπαρήχρητο μετ' ἀδιαφορίας καὶ περιφρονήσεως τὰ βέλη τῶν ἐχθρῶν ἐπαναλαμβάνων συχνάκις πρὸς τοὺς ἀδημονοῦντας τῶν φίλων του ἐπὶ τῇ τερατῶδιᾳ τῶν ἐκ συστήματος κατασκευαζομένων θρυλημάτων, ὅτι ἡ καταλληλοτέρα πρὸς τὰς λοιδορίας ἀπάντησις ἔσται ἡ προσεχὴς τοῦ ἔργου περάτωσις. Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 7ης Ἀπριλίου, καθ' ἣν τὸ γόητρον τῆς κυβερνήσεως εἶχε συμπαρασυρθῆ ἐπὶ μικρὸν ὑπὸ τοῦ σχηματισθέντος ἐκ τῶν γνωστῶν περιστάσεων ρεύματος τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὁ Σκουλούδης ἀπέτυχε δι' 70 μόνον ψήφων. Ἄλλὰ κατὰ τὰς ἐπόμενας ἐκλογὰς τοῦ 1887 ἐξελέγη βουλευτὴς Κυκλάδων μεθ' ὀλοκλήρου τοῦ δωδεκαμελοῦς συνδυασμοῦ τοῦ πλην ἑνός. Ἀπὸ τοῦ 1874 διατελεῖ ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων πολιτικῶν φίλων τοῦ κ. Τρικούπη, πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ὁποίου καὶ τῆς μερίδος αὐτοῦ ἀδιαλείπτως ἐργάζεται, ἐκ πεποιθήσεως καὶ εὐκρινεῶς ἐκτιμῆσεως πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ἐλευθόμενος.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΔΑΜΑΛΑΣ*

[καλλιτεχνική σκιαγραφία]

ΠΑΛΙΝΟΣΤΟΥΝΤΑ εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος ὑπεδέχθησαν, κατὰ τὸ ἀπογόμενον ἔτος, αἱ Ἀθηναῖοι τὸν συμπαθῆ καλλιτέγγην, ἀλλὰ παλινστούντα αἰμοῖ! ἵνα καταλάβῃ τὴν εἰμαρμένην θέσιν ἐν τῇ νεκρικῇ κρύπτῃ. Ἡ μητρό-πολις τοῦ κόσμου πρόεπεμφεν εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἀκτὰς τὸν νεκρὸν ἐκείνου, ὃν αὐτὴ ἐδόξασεν, ἐπευφύγησε καὶ ἐλάτρευσε τὸν περι-καλλῆ Ἑλληνα, ὅστις ἐπὶ τῆς ἐνδόξου σανίδος τῆς γαλλικῆς σκηνῆς ἐξεπροσώπησε τὸν ἐθνικὸν τύπον καὶ τὸ ἐθνικὸν πνεῦμα — ἀστὴρ καλλιτεχνικὸς ἐπιτείλας ἐν τῷ κυκνέῳ τοῦ ἀπτικοῦ αἵ-θέρας καὶ σθεσεῖς ἐν τῇ θυέλλῃ τοῦ παρισινοῦ ὀρίζοντος. Αἱ τε-λευταῖαι ἀπῆχθήσεως τῶν ἐπευφημιῶν σθένουνται ἦδη ἐν τῷ ἀγαθεῖ τῆς μεγαλοπόλεως καὶ ἡ θεατρικὴ κριτικὴ πρὸ πολλοῦ ἐσημείωσε τὴν τελευταίαν αὐτῆς λέξιν. Ἐπὶ τοῦ ὄχρου καὶ ἀπε-ψυγμένου μετώπου τοῦ καλλιτέγγου συνοδεύουσιν αὐτὸν μόνον τὰ χρυσταλλωθέντα δάκρυα τῆς ἐνδόξου συζύγου καὶ τὸ θάλλος τοῦ ἀσπασμοῦ τῆς, ἐστιάδος τῆς Τέχνης, ἐκπροσωπησάσης, ὡς ἐν

(*) Ὁ Ἀριστείδης Δαμαλᾶς ἐγεννήθη ἐν Πειραιεῖ τῷ 1855, τρίτος υἱὸς τοῦ αἰοδήμου δημάρχου Ἐρμουπόλεως Ἀμβροσίου Δαμαλᾶ καὶ τῆς Κυρίας Καλλιόπης Δαμαλᾶ, θυγατρὸς τοῦ ἐκ τῶν πρώτων δημάρ-χων Πειραιῶς Χίου εὐπατρίδου Λουκᾶ Ῥάλλη. Ἐν Πειραιεῖ ὁ Ἀρι-στείδης Δαμαλᾶς διήνησε τὰς ἐγκυκλοπαιδικὰς αὐτοῦ σπουδὰς, μεταθὰς κατόπιν πρὸς εὐρύτεραν παιδείαν εἰς Παρίσιους καὶ Λονδίον. Κατὰ τὴν ἐπιστρατείαν τοῦ 1878, ὀρμηθεὶς ἐκ γενναίων αἰσθημάτων, κατε-τάχθη ὡς ἐθελοντῆς ἐν τῷ ἱππικῷ καὶ ὑπῆρέτησε μετὰ ζήλου τὴν πα-τρίδα ἐπὶ τετραετίαν. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνῆλθε τὴν Γαλλικὴν σκηνὴν νυμφευθεὶς τὴν μεγαλάνυμον καλλιτέγγιν Σάρραν Βερνάρ, καὶ κατακτήσας τὴν παγκόσμιον ῥῆμν. Ἀπεβίωσεν ἐν Παρίσιος τὴν νύκτα τῆς 5 πρὸς τὴν 6 (v) Αὐγούστου 1889. Ὁ νεκρὸς αὐτοῦ μετακομιθεὶς ἐν Ἀθήναις ἐκνήδευθη μετὰ πρωτοφανοῦς μεγαλοπρεπείας καὶ σεμνό-τητος τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1889 συνεκφερούσης τῆς ἐκλεκτοτέρας Ἀθη-ναϊκῆς κοινωνίας καὶ παντὸς τοῦ φιλολογικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ κόσμου.

ὑψηλῇ ἀλληγορίᾳ, παρὰ τὴν ἐπιθανάτιον κλίνην, τὴν εὐγενῆ Θεόν. Ἄλλ' ἐν ἐσίγησεν ἦδη ἡ κριτικὴ, δὲν ἐλάλησεν ἔτι ἐπαρ-κῶς περὶ τοῦ Ἀριστείδου Δαμαλᾶ, ἡ ἀπ' ὑψηλοτέρης σκοπιᾶς ἐποπτεύουσα ψυχολογία, εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ὁποίας δὲν προσ-πίπτει μόνη ἡ μονομερῆς ἐκδήλωσις τῆς ἰδιοφυίας, ἀλλ' ἡ ὅλη αὐτῆς διαμόρφωσις καὶ ἀνέλιξις, διὰ μέσου τοῦ βίου καὶ τῶν ποικιλωνύμων αὐτοῦ διευθύνσεων.

Ἡ ἀνέλιξις ὄντως τῆς καλλιτεχνικῆς ἰδιοφυίας τοῦ Ἀριστείδου Δαμαλᾶ παρουσιάζει πολυπλοκὸν ψυχολογικὸν καὶ αἰσθητικὸν φαινόμενον. Γόνος πατριαρχικοῦ οἴκου, γεννηθεὶς ἐν μέσῳ δόξης καὶ λαμπρότητος, προτοῦ ὑπάρξῃ καλλιτέγγης, ὑπῆρξεν ἀνθρω-πος τοῦ κόσμου. Καὶ ὅτε ἐξαπίνης ἤμεσαν τινὰ ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς παρισινῆς σκηνῆς, παρὰ τὴν μεγαλειότεραν καλλιτέγγιν τοῦ αἰῶνος, ἐμψυχῶν τοὺς δραματικούς τύπους τοῦ Δυμᾶ καὶ τοῦ Ὀνέ, ἄγνωστοις ἀν τὴν ψάσιν ταύτην τοῦ βίου τοῦ Δαμαλᾶ δύ-ναται νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς τελικὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἰδιοφυίας του, ἢ ὡς ἀπλοῦν ἐπεισόδιον. Ἐνταῦθα κεῖται ἐν τῶν σπουδαιότερων ζητημάτων, αἵτινα παρουσιάζει ἡ μελέτη τῆς καλλιτεχνικῆς ἀνελιξεως αὐτοῦ. Ἄλλοτε, ἐν ἐποχῇ ὅτε ἡ ψυχολογία δὲν εἶχεν ἔτι ὑψωθῆ εἰς τὴν παράλληλον τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, τὰ δια-νοητικὰ καὶ ψυχολογικὰ φαινόμενα ἐλύοντο καὶ ἠρευνῶντο εὐγε-ρέστερον. Ὑπῆρχε δαψιλὲς τὸ ἐφόδιον τῶν κενῶν λέξεων καὶ τῶν πεφυστημένων φράσεων, τῶν καλυπτουσῶν τὴν ἐρημίαν τῶν ἐν-νοιῶν. Διὰ τῶν ὄρων: κλήσις, προσορισμός, τάλαντον, ἡρητηνεύοντο αἱ ποικιλώτεροι διευθύνσεις τῆς διανοίας, ἡ δὲ ἰδιοφυία ἐθεωρεῖτο θεσόδοτον οἶονεῖ χρίσμα, ὀδηγοῦν ἀσφαλῶς πρὸς τὴν ὁδὸν, ἀνεξαρ-τήτως πῆχης ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως. Μεταπεθένας ἦδη ἄρῃν τοῦ πεδίου τῆς ψυχολογικῆς ἐπισκοπήσεως, μετεβλήθη ῥιζικῶς καὶ ἡ μέθοδος τῆς ψυχολογικῆς ἐρευνῆς, ἥτις ἀποκατέστη ἐρευνα καθαρῶς πειραματικῆ, ἀναλύουσα καὶ ἀνατέμνουσα τὸν βίον ἐν πάσις αὐτοῦ ταῖς ἐκδηλώσεσι. Διαγράφοντες ἡμεῖς ἐνταῦθα ἀτε-λεῖς ψυχολογικὸν σκιαγράφημα τοῦ ἐπιφανοῦς καλλιτέγγου δὲν ἀξιοῦμεν ὅτι παρέχομεν τελείαν καὶ ἀπῆκριθωμένην ἀνάλυσιν τῆς ἰδιοφυίας αὐτοῦ. Ἡ ταξιθέτησις τῶν διαφορῶν αὐτῆς μορφῶν, τῶν προκυπτουσῶν ἐκ τῶν ποικίλων διευθύνσεων καὶ διαθέσεων τοῦ πνεύματος, ἀποτελεῖ κατὰ τὸν Wunt, ἐν τῶν σπουδαιότερων ζητημάτων τῆς Φυσιολογικῆς Ψυχολογίας, τῆς ἀληθοῦς ψυχολο-γίας τοῦ αἰῶνος. Οὔτε τὰ ὅρια, οὔτε τὸ εἶδος τῆς παρουσίας δια-κριθῆς ἐπιτρέπουσι τὴν ἐμπεριστατωμένην ταύτην ἀνάλυσιν. Ἄλλ'

ἵνα ἐπανεέλθωμεν εἰς τὸ ζήτημα, ὅπερ ἐτέθη ἀνωτέρω, ἢ εἰς τὸν κλάδον τῆς θεατρικῆς ἠθοποιίας ἐπίδοσις δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ παρὰ τῷ Δαμαλᾷ ὡς ὁ κυρίως χαρακτήρ τῆς ἰδιοφυίας του, ἀλλ' ὡς προϊόν συνδρομῆς διαφόρων ἐξωτερικῶν συνθηκῶν. Ὁ ἐπ' ἄπειρον καταμερισμὸς τοῦ τάλαντου, εἰς πολυάριθμους εἰδικότητας, δὲν εἶνε πιθανὸς ἐν τῇ συγχρόνῳ ἐπιστήμῃ. Ἀναμφισβητήτως ὅμως ὁ Δαμαλᾶς κατεῖχε τὴν διανοητικὴν ἐκείνην δύναμιν, ἣν ὁ Wunt ὠνόμασεν *θεωρητικὴν φαντασίαν* καὶ ἣν ὁ μέγας ψυχολόγος θεωρεῖ ὡς βῆσιν πάσης τεχνικῆς δημιουργίας. Ἡ δημιουργία αὐτῆς δύναται νὰ τραπῇ πρὸς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῆς τέχνης, ἀλλ' ἀναγκαῖος χαρακτήρ παντὸς καλλιτέχνου εἶνε τὸ εἶδος τοῦτο τῆς φαντασίας. Δὲν ἐπιχειροῦμεν νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα ἐὰν ἢ ὄχι ὁ Δαμαλᾶς ἤδυνάτο ἐπίσης νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς ἄλλον κλάδον καλλιτεχνικῆς δημιουργίας· τοῦτο θὰ ἔφερον ἡμᾶς μακρὰν. Ὅτι θέλομεν νὰ εἰπωμεν ἐνταῦθα, εἶνε, διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν συνήθη ἀλλὰ χαρακτηριστικὴν ἔκφρασιν, ὅτι ὁ Δαμαλᾶς ἐγεννήθη καλλιτέχνης, καὶ... ἐγένετο ὑποκριτής. Ἐγένετο ὑποκριτὴς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν συνδρομῆς ὀρισμένων περιστάσεων, τῶν περὶ τὰς αἰτίας διεκέντησαν τὴν ἰδιοφυίαν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκδήλωσιν ταύτην. Ἐὰν ὀφίστατο τὴν ἐπίδρασιν τούτων πρὸ μιᾶς δεκαετίας, ὁ ἄνθρωπος τοῦ κόσμου ἤθελεν εἶσθαι ἕκτοτε καλλιτέχνης, ἐὰν δὲν παρουσιάζοντο ὀλοτελῶς ἴσως ἔτι καὶ σήμερον ὁ καλλιτέχνης θὰ ἐκρύπτετο ὑπὸ τὸν ἄνθρωπον τοῦ κόσμου. Τὸ φαινόμενον τοῦτο δὲν ἄπαντᾷ μόνον ἐν τῷ βίῳ τοῦ Δαμαλᾶ. Ἡ ἱστορία τῆς τέχνης βρῖθει τοιοῦτων παραδειγμάτων. Τὸ σύνολον τῶν ἐπιδράσεων καὶ τῶν συνθηκῶν, αἰτίνας ἐξεκόλαψαν ἐν τῷ ἡμετέρῳ καλλιτέχνῃ τὸ καλλιτεχνικὸν τάλαντον, συγκεντροῦνται εἰς μίαν γυναῖκα, τὴν Σάρραν Βερνάρ, καὶ μίαν πόλιν, τοὺς Παρισίους. Ἄνευ τούτων ὁ θεατρικὸς κόσμος θὰ ἔστρεφετο τοῦ Darius—τὸ ψευδώνυμόν του— καὶ ὁ Δυμᾶς, ὁ Ὀνέ, ὁ Κάτσιλος Μανδῆς, τοῦ ἀπαραμίλλου δημιουργοῦ τῶν δραματικῶν αὐτῶν τύπων. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐκφράζει ποιητικώτερον περίπου καὶ ὀμέγας κριτικὸς τοῦ «Figaro» ὁ Volffo. Ὑπάρχουσι παρῶδοξοὶ στιγμαῖ, λέγει, καθ' ἅς, τὸ ἰδεῶδες, τὸ ἀνέφικτον πολλᾶκις τοῖς καλλιτέχναις, προσεγγίζει αὐτοὺς ἐξ ἄπηνις. Οὕτως ὁ συγγραφεὺς ἢ ὁ ποιητὴς ἐπὶ μακροῦς χρόνους φέρει ἰδίαν συγκεχυμένην ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του, ἥτις μίαν ἡμέραν ἐμφανίζεται ὡς τέλειον ἔργον ὑπὸ τὴν γραφίδα του. Ἡ ἡμέρα αὕτη εἶνε ἡ κρίσιμος ἡμέρα τῆς ἰδιοφυίας. Εἶνε τὸ μητρικὸν θάλλπος τὸ ἐκκόλλετον τὸν νεοσσὸν ἀπὸ τοῦ ἀψύχου ὡοῦ, εἶνε ἡ γονιμοποιὸς γῆρις ἢ φερομένη ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἵνα ἐπι-

καθήσῃ ἐπὶ τῶν στημάτων καὶ τῶν ὑπέρων τοῦ ἄνθους, εἶνε ἡ ἀκτίς τοῦ φωτός καὶ τῆς θερμότητος, ἢ γονιμοποιούσα τὰ ἐν τῷ ἀέρι αἰωρούμενα σπέρματα τῆς ζωῆς. Διὰ τὸν ἡμέτερον καλλιτέχνην τὴν κρίσιμον ταύτην στιγμὴν σημειοῦσι, ὡς εἰπομεν, μία γυνὴ καὶ μία πόλις, ἡ Σάρρα καὶ οἱ Παριῖοι. Καὶ δυνάμεθα, παρωδῶντες τὸ τοῦ Δαμαρτίνου πρὸς τὸν Sainte-Beuve, νὰ εἰπωμεν περὶ τοῦ Δαμαλᾶ:

«Son talent était l'or caché dans le filon,
Qui n'attend pour briller que l'heure et le rayon...»

Πρὸ τοῦ καλλιτέχνου ὁ Δαμαλᾶς ὑπῆρξεν, εἰπομεν, ὁ ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, ὁ ἀβρός, ὁ εὐφυῆς, ὁ ἀνεπιτυγμένος. Ἡ φάσις αὕτη τοῦ βίου τοῦ Δαμαλᾶ εἶνε λίαν ἐνδιαφέρουσα, διότι ἐπέδρασε μεγάλως καὶ ἐπὶ τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἰδιοφυίας του. Βλαστὸς πατριαρχικοῦ οἴκου ἔφερον ὁ Δαμαλᾶς ἐφόδια δαψιλῆ, εὐγένειαν ἔμφυτον, καὶ κάλλος ἄφθογον, πολῦτιμον κληροδοσίαν τῆς ἡγεμονικῆς μητρὸς του. Οἱ φυσικοὶ οὗτοι χαρακτῆρες, προϊόντα μακρὰς γενεαλογικῆς ἀνεξίσεως καὶ διαπλάσεως, εἰσὶν δυσἀπόκτητοι ὠραῖσμοι. ἀνήκοντες εἰς προνομιοῦχας μόνον φύσεις. Τὴν φυσικὴν ταύτην, τὴν ἐνδιάθετον τελειότητα ἀνέπτυσεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ ἐκάλλυνεν ὑπέροχος ἀνατροφή. Ἡ τέχνη εὗρεν ἐν τῷ Δαμαλᾷ τὸ φυσικὸν ἔδαφος ἐκτάκτως γόνιμον. Ἡ τέχνη καὶ ὁ βίος, λέγει Γάλλος κριτικὸς, συγγέονται καὶ συναυξάνονται καὶ ἐξευγενίζονται ἀμοιβαίως. Οὕτω ἐκ τοῦ βίου αὐτοῦ ὁ Δαμαλᾶς ἤντησε, χάριν τῆς τέχνης, τὰ στοιχεῖα, ἅτινα ἄλλοι κτῶνται διὰ μακρῶς καὶ ἐπιπόνου διδασκαλίας. Ὁ Δαμαλᾶς ἐποιήσατο τὴν ἐμφάνειαν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐξ ἐφόδου, οὕτως εἰπέην. Ὁ Τάλμας ἔσχε διδασκάλους τὸν Μολέ, τὸν Φλερύ, τὸν Λαζενκούρ· ὁ Ρόσσης καὶ ὁ Σαλβίνης κατέτριψαν ὅλον αὐτῶν τὸν βίον ἐν τῇ μελέτῃ τῶν Σαιξπηρειῶν τύπων. Ὁ Δαμαλᾶς διδάσκαλον ἔσχεν ἐαυτόν. Ὡς ἐκ τούτου ὑπῆρξε πλειότερον ἢ ὑποκριτής. Τοῦς τύπους οὗς ὑπεδύθη μετουσίωσεν ἐν ἑαυτῷ. Τὸ ἀναγκαῖον ἰδεῶδες, ὅπερ προσδίδει εἰς τοὺς δραματικούς τύπους ἡ ὑποκριτικὴ, ἔλειπεν ἀπὸ τῆς υποκρίσεως τοῦ Δαμαλᾶ. Πάντες οἱ κριτικοὶ ὀμολόγησαν τὴν ἀπαραμίλλον, τὴν ἀπότομον φυσικότητα τῆς υποκρίσεως αὐτοῦ. Τοῦτο βεβαίως ἀπήτησε κατανάλιστον μεγάλης δυνάμεως καὶ ἐπήνεγκεν ἀνυπολόγιστον νευρικὴν ἐξάντλησιν. Ἡ διδασκαλία καὶ ἡ ἄσκησις αἱ παρέχουσι τοὺς κανόνας τῆς κατὰ τὸ δυνατόν ἀβλαβοῦς μιμήσεως, ἐστέρησαν

τῆς συνδρομῆς των τὸν Δαμαλᾶν, καὶ ἡ νευρική κατανάλωσις, ὡς ἀναγκαία συνέπεια, ὠδήγησε τὸν καλλιτέχνην εἰς τὴν ἐπιζήτησιν τῆς ἐπισφαλοῦς καὶ δολοφόνου διεγέρσεως τῆς μορφίνης, ἣτις κατέφερε κατ' αὐτοῦ τὸ ὕστατον καὶ καίριον πλήγμα.

Ἡ ὅλη ἡ βιωτικὴ ἱστορία τοῦ Ἀριστείδου Δαμαλᾶ, ὡς ἀνθρώπου τοῦ κόσμου καὶ ὡς καλλιτέχνην συγκεντροῦται εἰς ὀλίγας λέξεις. Εἰς τὸν βωμὸν τῆς Τέχνης συνεισένεγκε πᾶν ὅ,τι ἡ φύσις, τὸ γένος καὶ ἡ ἀνατροφή τῷ ἐδώρησε, κενώσας σταγόνα πρὸς σταγόνα τὸ αἷμά του πρὸ ἀιμοδιψοῦς θυμέλης!

(Ἐν Πειραιεῖ)

Π. Κ. Ἀποστολίδης

Εἰς τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα

[ἀπόσπασμα ἐκ τῶν «Ἐπιτομῶν ἁγμάτων»]

Κρυφά, κρυφά· νύχτα βαθειά, καὶ μαῦρον σάν τὸν ἄδην,
Σὲ μνήμα, νόθοι, ὄψετε τῆς Μάνας σας τὸ σῶμα,
Τὴν Μάνα ποῦ σκοτώνετε... ἀπάνω του σημάδι
Βάλτε τὸ Βουλευτήριο καὶ τὸν καιρὸ σας... χῶμα!
Μ' ἐφημερίδες στρώστέ το γεμάταις μυρολόγια
Γεμίστε το μὲ θούρια τοῦ δρόμου... καὶ μὲ λόγια.
Κάντε συλλαλητήριο εἰς τὸ μικρὸ τῆς μνήμα,
Ῥήτορες ν' ἀναβαίνουνε σημερινοὶ ἔς τὸ βῆμα..
Βάλτε τὸ μπτροκτόνο σας, ἀντὶ σταυρό, μαχαίρι
Καὶ γράψτε μὲ τὸ ἄκοφτο τοῦ Γορτυνίου χέρι:
«Ἐδῶ γιὰ πάντα ἡ Ἑλλάς ἀπλώνει τὸ κορμί της
Τὸν Ἀχιλλεῖα γράφτηκε νὰ θάψῃ ὁ Θεοσίτης»

Ἀχιλλεὺς Παράσχος

ΗΛΙΑΣ ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΗΛΙΑΣ ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

Ο Ἡλίας Τανταλίδης ἐγεννήθη ἐν Φαναρίῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῷ 1818. Περαιτώσας τὰς πρώτας ἐγκυκλίους σπουδὰς κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ πατριαρχικῇ τοῦ Γένους σχολῇ, εἶτα δὲ ἐν τῇ τῆς Σηροκρήνης, συνεπλήρωσεν εἶτα αὐτὰς εἰς τὴν ἐν Σμύρνῃ ἀκμάζουσαν τότε Εὐαγγελικὴν Σχολὴν καὶ καταρτισθεὶς ἄριστος φιλόλογος ἐπανέκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα προσελήφθη παρὰ τοῦ δεινοῦ ἑλληνιστοῦ καὶ διαπρεποῦς ἱατροῦ Στεφάνου Καραθεοδωρῆ ὡς διδάσκαλος τῶν τέκνων του. Ὁ Ἡλίας Τανταλίδης ἦτο ἐκ τῶν σοφωτέρων ἀνδρῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, βαθὺς δὲ γνώστης τῆς ἀρχαίας γλώττης καὶ φιλολογίας, ἀναντιρρήτως δὲ ἤθελε καταστῆ ἐπιφανέστατος ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἐὰν μὴ σκληρὰ μοῖρα ἀπεστέρει αὐτὸν τῆς ὁράσεως ἐν νεαρᾷ εἰσέτι ἡλικίᾳ, τῷ 1845. Καὶ ὅμως, μολονότι παθὼν ἐξ ἀμαυρώσεως κατέστη τυφλὸς δι' ὅλης τῆς ζωῆς, οὐχ ἤττον ἐξηκολούθησε διδάσκων ὡς καθηγητῆς τῶν Ἑλληνικῶν εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Θεολογικῇ Σχολῇ ἐπὶ τριακονταετιᾷ ἕκτοτε ὅλην μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐπισυμβάντος τῷ 1876. Πλὴν τῆς φιλολογικῆς δεινότητος τὸν Τανταλίδην ἐχαρακτήριζε καὶ ἐξαίρετος ποιητικὴ ἰδιοφυΐα. Ἐν ἡλικίᾳ μόλις δεκαεῖς ἐτῶν ἐξέδοτο ἐν Σμύρνῃ τὸ πρωτόλειον αὐτοῦ, τὴν «Ὠδὴν εἰς τὸν Μάϊον» ἀσθενὲς μὲν ἀληθῶς ποιητικὸν δοκιμῖον, προδίδον ἐν τούτοις θερμότητα αἰσθήματος καὶ ἀγνὴν ἔμπνευσιν ποιητοῦ. Εἰκοσαέτης ἐδημοσίευσεν τὰ «Παίγνια» του δι' ὧν εὐθὺς κατέλαβε διαπρεπῆ θέσιν ἐν τῷ Παρνασσῷ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, διότι ἐν αὐταῖς διαλάμπει ἕκτακτος εὐφυΐα, χάρις ἀπέριττος εἰς τὴν στιγουργίαν καὶ ζωηρὸς λυρικός χρωματισμὸς. Τὰ «Παίγνια» κατέστησαν αὐτὸν δημοφιλέστατον πανταχοῦ τῆς δούλης καὶ ἐλευθέρας Ἑλλάδος κοσμοῦντα ἀείποτε τὰς δημόδεις ἀνθολογίας καὶ τὰς χάριν τοῦ λαοῦ ποιητικὰς συλλογὰς. Ἐν Τεργέστῃ ἐξέδωκεν ἐν ἔτει 1860 τὰ «Ἰδιωτικὰ στιγουργήματα» ἐν οἷς τὸ πρῶτον μετεχειρίσθη ἐπιτυχῶς τὴν καθαρῶς ἑλληνικὴν. Εἶνε δὲ ἄξιον ἀπορίας καὶ καταδεικνύει τὴν ἰσχυρὰν τοῦ ἀνδρὸς θέλη-

σιν και τήν μεγάλην ψυχὴν ὅτι, καιπερ εἰς ἄλυτον σκοτίαν ἔνεκεν τῆς ἀπωλείας τῶν ὀφθαλμῶν ζῶν, διετήρησεν ὁμως ἀπαραιμείωτον φαιδρότητα και εὐθυμίαν εἰς ὅλα αὐτοῦ τὰ στιγουργήματα. Οὐκ ὀλίγα ποιήματα και ἰδίως ἐπιγράμματα ἐξεπόνθησεν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰς ἰάμβους και δακτυλικὸν ἑξάμετρον. Ἄλλα και τοῦ πεζοῦ λόγου ἦν ἐγκρατέστατος, καταλιπὼν ἀξιολόγους συγγραφὰς ὧν ἡ μᾶλλον περισπούδαστος ἦν ἡ βιογραφία τοῦ Στεφάνου Καραθεοδωρῆ, ἣν συνέταξε κατ' ἐντολὴν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Συλλόγου.

ΕΥΕΛΠΙΣΙΑ

Ἄφ' ὅτου ὁ Κόσμος 'στήθηκε — τὸ ξεύρω, τὸ λογιάζω — ἡ Τύχη στρέφει τὸν τροχόν, κι' αὐτός, 'ς τὸ κύλημά του, παίρνει 'ς τὴ σβάρα ὅ,τι βρῆ, τὸ ἄνον κάμνει κάτον, κάμνει φτωχὸ τὸν πλοῦσιο κι' ἀθῆντη τὸν βασιλά.

Μὰ ξεύρω κι' ἄλλο κάτι τί, θωρῶ και κάτι ἄλλο :
Ἡ Τύχ' εἶν' ἄλλοπρόσαλλη δουλεύτρια τοῦ Πλάστον,
ποῦ κάμνει, τόσορ ἄστατη, τὰς σταθερὰς βουλὰς Του,
ὡς γὰ γενῆ τὸ σχέδιο τοῦ Κόσμου, τὸ μεγάλο.

Πρέπει λοιπόν, ἄρ ἐχθρικά μία στιγμὴ μ' ἐστάθη
ἡ Τύχη, πῶχει ἔργο της αὐτὸ τὸ νταραβέρι,
ξεχνῶντας κάθε χειμωτιὰ πῶς φέρνει καλοκαῖρι,
τὰ χάσω ἀπ' τὴν ἀεελπισιὰ τ' αὐγὰ μὲ τὸ καλάθι :

Ὅχι! Κι' ἄν χάσω θησαυρός, κορώνα ἀπ' τὸ κεφάλι,
ποῦ ἦταν δίκιο κτήμα μου, ποῦ τ' ἄξιζα ἀπ' ἀλήθεια,
Τύχη στραβὴ μὲ μάχεται, μοῦ εἶν' ὁ θεὸς βοήθεια, —
μὲ ὑπομονὴ και θέλλει θὰ τ' ἀποκτῆσω πάλι.

Γ. Μ. Βεζυηνός

ΤΟ ΔΙΔΡΑΧΜΟΝ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ὁ φίλος ἐβάδιζε πλησίον μου· ἐστήριξε τὰ βλέμματα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· ἦτο σιωπηλός, περίσκεπτος· σημεῖον ὅτι διωργάνιζεν ἐναντίον μου μακράν τινα αἰσθηματικὴν ἀνακοίνωσιν, ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας πολλὰκις ὑφιστάμην ἐξ αὐτοῦ. Εἶμαι δι' αὐτὸν τὸ λεύκωμα ἐν ᾧ συνηθίζει νὰ ἐμπιστεύεται τὰς σκέψεις και τὰς ἐντυπώσεις του, τὰς χαρὰς και τὰς θλίψεις του, μίαν πτερυγὴν παραδοξολογίαν, ἐν ἀτάκτως συνυφασμένον διήγημα, ἐν ποίημα χωρὶς μέτρων και ὁμοιοκαταληξιῶν. Τοῦ λέγω ἐνίοτε, ἀφοῦ τὸν ἤκουσα προσεκτικῶς :

— Μὰ γιατί δὲν τὰ γράφεις αὐτά ;

Και μοῦ ἀπαντᾷ σοβαρῶς :

— Τὸ δύσκολον εἶνε ὄχι πῶς νὰ γράφῃ κανεὶς, ἀλλὰ πῶς νὰ μὴ γράφῃ.

Ἐξηκολούθει ἡ ἄσκοπος ἡμῶν περιπλάνησις, ὅτε τὸν βλέπω ἐξαφνα κύπτοντα ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου και λαμβάνοντα ἐκεῖθεν κάτι· ἐν δίδραχμον.

— Ἐκαμες τὴν τύχη σου, λέγω μειδιῶν.

Ἄλλ' ἐκεῖνος, δίχως ν' ἀπαντήσῃ, ἵσταται ἀκίνητος ἀτεινίζων πρὸς τὸ εὐρημα τόσον τρυφερὰ ὥστε δὲν ἤδυνήθη νὰ κρατήσω τὸν γέλωτα. Μόνον ὁ Πετράρχης προσέβλεψε τοιοῦτοτρόπως τὸ χειρόκτιον τῆς Λαύρας ὅτε τὸ ἔρριψεν ἡ τύχη ἐπὶ τῆς οδοῦ του. Ἡ ὑπερρομαντικὴ ἀπάθεια τοῦ φίλου μου ἐπλησίαζε και πρὸ τῶν ὀμμάτων μου εἰς τὰ σύνορα τοῦ γελοίου. Ἡδυνάμην νὰ δικαιώσω τὴν συγ-

κίνησιν του, ἀποδίδων αὐτὴν εἰς θετικώτερα αἷτια· ἀλλ' ἐγίνωσκον ὅτι κατὰ πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους ἐθαλλεν αἰείποτε ἐντός τῶν θυλακίων του ἕαρ. . . ἀργυρόχρυσον.

Ὁ φίλος μου ἀνακύψας ἐνόησε τὰς σκέψεις μου· καὶ μὲ τὴν συνήθη του συνοφρῶσιν, ἐν ἣ ἐκδηλοῦται τὸ μελαγχολικὸν καὶ τὸ βεμβῶδες τῆς φύσεως αὐτοῦ, καὶ μὲ τὴν σιγαλὴν φωνὴν του, ἐν ἣ ἀποτυπῶνται ἡ ἡρεμία τοῦ χαρακτῆρός του, μοῦ εἶπε:

— Νὰ ἤξευρες, καυμένης, τί μοῦ ἐνθυμίζει αὐτὸ τὸ δίδραχμον. . . τί μοῦ ἔφερον ἔτσι ἕξαινα μπροστά μου. . . πῶς μὲ τράβηξε δώδεκα χρόνια πίσω. . . τί καλοκαίρι μοῦ παρουσίασε μέσα εἰς αὐτὸν τὸν χειμῶνα. . . δὲν θὰ γελοῦσες. Σημείωσε ὅτι αὐτὸ εἶνε τὸ δεῦτερον πρᾶγμα ποῦ εὗρισκω, καὶ ποῦ μοῦ ἐνθυμίζει τὸ πρῶτο μου εὕρημα. . . ἀλλὰ στάσου πρῶτα νὰ τὸ ἀποδώσω· ἂν δὲν τοῦ ἀνήκη, ἀλλ' εἶνε δίκαιον νὰ τοῦ ἀνήκη.

Καὶ λέγων ἀπέθηκε τὸ δίδραχμον ἐπὶ τῆς ἠνεωγμένης χειρὸς τυφλῆς γραίας, ἐπαιτούσης ἐπὶ τῆς ἄκρας τῆς ὁδοῦ, δι' ἧς διηρχόμεθα.

Καὶ μετ' ὀλίγον ἐξηκολούθησεν ὡς ἐξῆς:

— Δὲν ἤμουν περισσότερον ἀπὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν παιδί· ἀκόμη δὲν εἶχα ἐβγῆ ἐξω ἀπὸ τὸν τόπον μου, δὲν ἤξερα τί θὰ εἶπῃ ταξεῖδι· ἡ μόνη θάλασσα, μὲ τὴν ὁποίαν ἄφροβα εἶχα νὰ κάμω, ἦτον ἐκεῖνη ποῦ ἐτριγύριζε τὸ ἀκρογιαλὶ μας· κάθε μέρα σχεδὸν εὕρισκόμουν μέσα σὲ μιὰ βάρκα, κ' ἐπήγαινα μαζῆ μ' ἄλλα παιδιὰ ἐπάνω εἰς ἓνα μεγάλο μεγάλο καΐκι, παλῆθ' χωρὶς κατάρτια, σαπισμένο, τρυπημένο, θλιβερό σὰν μνημα· ἦτον ἀραγμένο ὡς δέκα λεπτὰ μακρὰν ἀπ' τὴν ἀκρογιαλιά. Ἦτον αὐτὸ τὸ μόνον ταξεῖδι ποῦ εἶχα ἐπιχειρήσει ὡς τότε. Καὶ ὅμως ὅταν ἤκουσα νὰ γίνεταί λόγος εἰς τὸ σπίτι δι' ἐκείνους ποῦ ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν ναυτίαν εἰς τὴν θάλασσαν, ἀπαντοῦσα ὑπερήφανος ὡς νὰ εἶχα περᾶσει τὸν ὠκεανόν: « Ἐμὲ ποτὲ δὲ μὲ πιάνει

ἡ θάλασσα!» Καὶ ὅμως ἓνα ἦτον τὸ γλυκὸ ὄνειρο μου· τὸ ταξεῖδι. Ὅταν κάθε Σεπτέμβριον ἐσυνώδευεν ἡ οἰκογένεια ὡς ἐπάνω εἰς τὸ ἀτμόπλοιον τὸν μεγάλον ἀδελφόν μου ποῦ ἔφευγε διὰ τὰς Ἀθήνας, ἐγύριζα εἰς τὴν πόλιν γεμάτος ἀπὸ ἀνέκφραστον μελαγχολίαν. Ἡ θεὰ τοῦ πλοίου, ὅπως ἦτον ὑψηλὸ καὶ πλατύ, ὁ καπνὸς τοῦ φουγάρου, οἱ κρότοι ποῦ ἔβγαιναν ἀπὸ τὰ βᾶθῃ του, ὁ θόρυβος ποῦ ἔκαμναν βαρκάρηδες καὶ ναῦται, ὁ φόβος ποῦ ἔπιανε τοὺς ἐπιβάτας, ἡ θάλασσα ποῦ ἄφριζεν ὡσὰν θυμωμένη τριγύρω του, μ' ἐξάφνιζαν καὶ μ' ἐγοήτευαν. Ὁ ἀδελφός μου ἔφευγε διὰ τὰς Ἀθήνας, δηλαδὴ διὰ τὸν παράδεισον, ὅστις ἤρχιζεν ἀπ' ὅπου ἔβαζε τὸ πόδι του εἰς τὸ βαπόρι. Πῶς ἐζήλευα τοὺς μικροὺς συντρόφους μου τοὺς ὁποίους τὸ καλοκαίρι ἔπερναν μαζῆ των οἱ γονεῖς εἰς τὰ ταξεῖδια. Διὰ τοῦτο ἐπέταξα ἀπὸ τὴν χαρὰν μου καὶ δὲν ἐτόλμησα νὰ τὸ πιστεύσω ἀμέσως, ὅταν ἔμαθα ὅτι ὁ θεὸς μου θὰ μὲ πάρῃ μαζῆ του εἰς τὴν Κεφαλληνίαν διὰ νὰ ἰδωμεν ἓνα ἄγνωστον συγγενῆ μας.

Καὶ ἦλθεν ἡ ποθητὴ ἡμέρα. Μοῦ ἐφάνη ἀπὸ τότε ὅτι ἐμβῆκα εἰς νέαν περίοδον βίου· μοῦ ἐφάνη ὅτι ἐμεγάλωσα πρὸ τοῦ νὰ μεγαλώσω τὰ χρόνια μου. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται νῦν νὰ σοῦ περιγράψω τὰς συγκινήσεις τοῦ πρώτου ταξιδίου, τὴν ζωὴν μου μέσα εἰς χαριτωμένα χωριά, ὅπου ἐπέρασα δυὸ μῆνες, γεμάτους καλωσύνη, δροσιά, πρασιναδά, σὰν καναρίνι μέσα εἰς τὰ χέρια τῆς ὠραιότερας καὶ περιποιητικώτερας κόρης. Οἱ δύο ἐκεῖνοι μῆνες ἀνάμεινα εἰς τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν ζωὴν τῆς φύσεως μὲ ἔκαμε νὰ αἰσθανθῶ καὶ νὰ γνωρίσω περισσότερα ἀπ' ὅσα εἰς ὀλόκληρα ἔτη θὰ μ' ἐμάθαιναν σχολεῖα καὶ βιβλία. Αἰῶνια θὰ ἐνθυμοῦμαι ταῖς ἰσκιεραῖς καὶ μεγάλαις ἐλαιαῖς, ἕκατὸ χρονῶν ποῦ ἦσαν, τοὺς περιπάτους ποῦ ἐχύνονταν εἰς αὐτοὺς κάθε δειλινὸν ἢ εὐωδίας τῶν γιασεμιῶν ἀπὸ τὰ περιβόλια· τοὺς ἐστόλιζαν τὰ κορίτσια, τὰ ὁποῖα ἀντά-

μωναν με την ἀφελειαν τῆς ἐξοχῆς τὴν ἀρχοντιαν τῆς πόλεως. Καὶ τὰ πανηγύρια των δὲν θὰ τὰ λησμονήσω. Κ' ἐκείνας τὰς θαλασσιὰς ἱστορίας, γεμάτες ἀπὸ συμβάν-
τα καὶ κινδύνους· τὰς ἤκουον κάθε βράδῳ ἐμπρὸς εἰς τὴν ἐξώθυρον ἢ γύρω εἰς τὸ τραπέζι μετὰ τὴν πρέφραν ἀπὸ τοὺς γέροντας ναυτικούς, παλαιούς καπετάνιους, ἀπομά-
χους τῆς θαλάσσης. Καὶ ἡ σελήνη μὰς ἐφώτιζε γλυκύτερα μὲς' ἀπὸ τοὺς κλάδους τῶν δένδρων, καὶ ἀνάθειν ἢ φαν-
τασία μου καὶ ἔτρεχεν εἰς τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου καὶ τὰ κύματα τῆς Ἀζοφικῆς μετὰ τὰς διηγῆσεις των.

Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξύ ἐφρευαν αἱ ἡμέραι, τὸ καλοκαίρι εὐρίσκετο εἰς τὸ τέλος, ὁ Σεπτέμβριος ἐσυμμάχευε τοὺς μικροὺς μαθητὰς εἰς τὰ σχολεῖα των. Ἐπρεπε κ' ἐγὼ νὰ φύγω, ὁ πατέρας ἔγραφεν εἰς τὸν θεῖον νὰ με στείλῃ τὸ ταχύτερον. Ἄλλ' ὁ θεῖός μου ἦτον ἠναγκασμένος διὰ πολὺν καιρὸν ἀκόμη νὰ μείνῃ ἐκεῖ. Μὲ ποῖον νὰ με στείλῃ; ἢ συγκοινωνία εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν δὲν ἦτο τόσο εὐκολός· τοῦ κάκου ἐκύτταζε νὰ εὕρῃ ἕνα γνώριμον εἰς τὸν ὅποιον νὰ με ἐμπιστευθῇ· καὶ ἔπρεπε πρὸ πολλοῦ νὰ εὐρίσκωμαι εἰς τὸ σπίτι. Ὁ μόνος τρόπος, ὅστις ὑπελείπετο, ἦτο νὰ με στείλῃ μοναχόν. Καὶ λοιπὸν ἐν δειλινόν, ἐνῶ ἐγυρίζαμεν ἀπὸ μακρυνὴν καὶ ὠραίαν ἐκδρομὴν μου ἀναγγέλλει ὁ θεῖός μου ὅτι αὐριον τὸ πρωτὶ θὰ ἀνεχώρουν μόνος.

— Μὴ σὲ μέλλῃ· δὲν εἶσαι πλέον μικρός· θὰ σοῦ βγάλω τὸ εἰσιτήριον· πρώτη θέσι μάλιστα· θὰ εἶσαι μέσα εἰς τὸν καλλίτερον κόσμον· θὰ σὲ ὀδηγήσω εἰς τὸ βαπόρι, καὶ θὰ σὲ συστήσω ἔς τὸν καμαρωτό. Πρέπει νὰ μάθῃς ἀπὸ τώρα νὰ ταξιδεύῃς. Ὁ πατέρας θ' ἀρθῇ νὰ σὲ πάρῃ ἀπὸ τὸ βαπόρι.

Εἰς ἄλλην περίστασιν τὸ ἄκουσμα τῆς ἀναχωρήσεως θὰ μοῦ ἐπροξένει λύπην καὶ δάκρυα. Ἀλλὰ τότε ὕστερον ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ θεῖου τὸ ὑπέστην πολὺ γενναϊότερον. Ἡ σκέψις ὅτι θὰ ἐταξίδευα μόνος, ἢ ὑπερήφανος συναίσθησις ὅτι θὰ κατάρθωνα κάτι τι, ὡς νὰ ἤμουν μεγάλος Κύριος,

τὴν ἔκαμε γλυκιά, σχεδὸν εὐχάριστη, τὴ λύπη μου. Ναί! θὰ ἄφινά ὕγειαν εἰς τοὺς ὠραίους τόπους μετὰ τὰ εὐμορφα περιβόλια καὶ ταῖς εὐμορφες ἱστορίας· ἀλλ' ὅταν θὰ ἐγύ-
ριζα εἰς τὴν πατρίδα, θὰ εἶχα τόσα νὰ διηγῶμαι εἰς τοὺς φίλους, κ' ἐκεῖνοι θὰ με ἀκούουν καὶ θὰ προσέχουν καὶ θὰ τὰ χάνουν, καὶ μάλιστα ὅταν φθάσω εἰς τὸ θαυμαστότερον σημεῖον τῆς περιηγήσεως, εἰς τὴν ἐπιστροφὴν. Σημείωσε ὅτι ἔπασχα τότε φοβερὰ ἀπὸ τὴν μεγαλομανίαν τῶν παι-
διῶν· ποτὲ δὲν ἐπικραινόμην τόσο ὅσον ὅταν ἤκουα νὰ με φωνάζουν «ὁ μικρός.» Καὶ φαίνεται ὅτι ἡ φύσις, ὡς τιμωρίαν διὰ τὴν ἀνοησίαν μας ἐκείνην, μὰς κἀμνει, ἀφοῦ μεγαλώσωμεν, νὰ λαχταροῦμεν αἰωνίως τὸν θησαυρὸν τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὅστις ποτὲ πλέον δὲν ἐπανευρίσκεται.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν πρωτὶ πρωτὶ μ' ἔφερον ὁ θεῖος εἰς τὸ βαπόρι καὶ ἐφρόντισε περὶ ἐμοῦ ὅπως ἤμποροῦσε καλλίτε-
τερα. Μοῦ ἐσύστησε νὰ μένω κάτω εἰς τὴν κοκκέταν, ἀλλὰ μόλις μ' ἐφίλησε, καὶ ἔφυγε, καὶ τὸ βαπόρι ἐκινήθη, ἀνέ-
βηκα εἰς τὸ κατὰστρωμα καὶ ἤρχισα νὰ κινουμαι ἄνω κάτω, νὰ ἐξετάζω τὰ πάντα, καὶ νὰ ἐπιδεικνύω με ἀνδρικήν σο-
βαρότητα πρὸ σπιθαιμαῖον ἀνάστημά μου ἀνάμεσα εἰς τὸ πλῆθος τῶν συνεπιβατῶν. Ἡ πρωία ἦτον καθαρωτάτη, ὁ ἥλιος ὀλόχρυσος ἐχύνετο ἐπάνω εἰς τὰ κύματα, κ' ἐλάμ-
πρνε τὴν ἀνθηροτάτην σειρὰν τῶν βουνῶν τῆς Κεφαλλην-
νικας. Οἱ ἐπιβάται χαίρονται τὸν ὠραῖον καιρὸν, θορυβοῦν, περιπατοῦν, συνδιαλέγονται, γελοῦν, καπνίζουν. Ἄλλ' ἐξ ὅλων τὴν προσοχὴν μου ἰδιαιτέρως προσελκύει ἐν ζευγος.
Ἐνος ὑψηλὸς ἀξιοπρεπέστατος Κύριος με λευκὰ γένεια, ἀρχοντικὴν ἐνδυμασίαν καὶ ἐπιβλητικούς τρόπους, κάθηται πλησίον εἰς μίαν κόρην, ἢ ὅποια μόλις θὰ ἦτο δεκαεὶς ἐτῶν, θυγατέρα του ἴσως. Λυγερὴ καὶ ὀλόδροση, με ἀνάστημα ἀγάλματος, καὶ δύο μάγουλα χνουδωτὰ καὶ χρωματισμένα ὡς ῥοδάκινα, με μάτια σκιερὰ μαζῇ καὶ λαμπερὰ, ὡς ἡ ὦρα τῆς δύσεως. Φαίνεται ὡς νὰ μὴν ἐννοοῦν τί γίνεται τρι-

γύρω των, και νομίζεις πώς εἶνε συμμαζευμένοι ὁ ἕνας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ ἄλλου. Δὲν ἀσωτεύουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὰ βλέμματα των· τότε συνομιλοῦν ἤσυχα, και ποτὲ γυρίζουν τὰ φύλλα ἐνὸς εἰκονογραφημένου βιβλίου. Δὲν ἠξεύρω διατι δὲν ἤμποροῦσα, ἀφοῦ τοὺς ἐκύτταξα πρώτην φορὰν, νὰ γυρίσω ἄλλοῦ τὰ μάτια μου. Μοῦ ἐφαίνοντο σὰν δύο μεγάλας θαυμασταῖς ζωγραφαιάς, ὁ γέρος μετὰ τὰ λευκὰ γένηια, και ἡ κόρη μετὰ τὰ ξανθὰ μαλλιά, τὰ ὁποῖα ἐπεφταν εἰς δύο μακρὰς πλεξίδας ἐπάνω εἰς τὴν πλάτην, και θὰ μοῦ ἐνθούμιζαν τὼρα τοὺς στίχους ἐκείνους:

Εἰς τοὺς ἀγγέλους τὰ πτερὰ ἐγάρισε στολήν,
Κ' εἰς τὰς γυναῖκας ὁ Θεὸς ἐδώρησε τὴν κόμην.

Τὸ μεσημέρι κατέβηκαν εἰς τὰ καμαράκια των· τὸ ἀπόγευμα ἐφάνηκαν πάλι και ἐκάθισαν εἰς τὴν σάλαν. Ἀντικρῶ των παρηκολούθουν προσεκτικὰ ὅλα των τὰ καμώματα, γεμᾶτα ἀπὸ σεβασμὸν και ἀπὸ στοργήν, και μέσα εἰς ἐκείνην τὴν προσήλωσιν ἔν παρὰ πονον μόνον ἐκρυπτα. Ἡ ὠραία κόρη, ἡ μεγάλη κυρία, δὲν κατεδέχθη οὔτε μίαν φορὰν νὰ γύρω ἐπάνω μου τὸ βλέμμα της. Τὸ πρᾶγμα μ' ἐλυποῦσε κατὰ καρδίαν. Εἶχα τὴν ἀπαίτησιν νὰ μὴ με βλέπουν πλέον σὰν παιδί και ἀφοῦ εἶχα λησιμονηθῆ ἔμπροσθέν της, διατι κ' ἐκείνη νὰ μὴ προσέξῃ εἰς ἐμέ;

Μετ' ὀλίγον ἐσηκώθησαν διὰ νὰ ἀνέβωῦν εἰς τὸ κατὰστρωμα. Ὁ κύριος λαμβάνει τὸ ἐπανωφόρι του ἀπὸ ἕν κάθισμα ὅπου τὸ εἶχε ῥίψει. Ἀφοῦ ἔμεινα μόνος κάτω, ἐσηκώθηκα και ἐγὼ, ἀλλ' ἔξαφνα διακρίνω σιμὰ εἰς τὸ κάθισμα ῥιγμένον ποῦ εἶχε ὁ κύριος τὸ ἐνδυμὰ του κάτι τι ποῦ ἔλαμπε· τὸ πέρνω και βλέπω ὅτι εἶνε χρηματοφυλάκιον ἀπὸ ῥωσσικὸν δέρμα μετὰ ἀργυρὰ θηλυκώματα. Ἡμιάνοικτον, παρουσιάζει εἰς τὰ μάτια μου παχεῖαν δέσμη ἀπὸ χαρτονομίσματα· βέβαια θὰ εἶνε δικὰ τους. Τὸ κλείω, και τρέχω ἐπάνω.

— Κύριε, κύριε!

Ὁ κύριος στρέφεται βαρὺς κ' ἐκείνη μετὰ παρατηρεῖ ὡς νὰ μ' ἔβλεπε τότε πρῶτον.

— Δικό σας εἶνε μοῦ φαίνεται, αὐτό;

— Ἄ! τὸ πορτοφόλι μου! ἀνέκραξεν ὁ Κύριος ἀπλῶν μετὰ ὀρμὴν τὸ χέρι πρὸς αὐτό.

— Σὺ εἶχε πέσει κάτω σ' τὴν σάλα, προσθέτω, και ἀπομακρύνουμαι ἀξιοπρεπῶς, ἀφοῦ εὐσεβάστως ἐχαίρετῃσα, και τὴν εἶδα νὰ στρέψῃ πρὸς ἐμέ με φιλικώτατον χαμόγελον, μετὰ βλέμμα ὅλον εὐγνωμοσύνης, και τὴν ἤκουσα νὰ λέγῃ:

— Γιὰ φαντάσου μπαμπᾶ, νὰ πεφταν σ' ἄλλα χέρια και εἶνε ὀλόκληρος περιουσία.

Ἀπόρησα μετὰ τὰ λόγια της. Ἐπρεχαν κίνδυνον τὰ χρήματα των ἂν ἐπεφταν εἰς ἄλλα χέρια! Δὲν ἤμποροῦσα, πίστευσέ με, νὰ καταλάβω ὅτι ὑπῆρχαν ἄνθρωποι, οἵτινες θὰ ἐπροτιμοῦσαν νὰ κερδίουν τὰ χρήματα, και νὰ χάσουν τὸ βλέμμα και τὸ χαμόγελον μιᾶς κόρης ὡς ἐκείνη. Ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἤμουν τόσον ὑπερήφανος ὅσον τότε διὰ τὸ κατόρθωμά μου. Κ' ἐχρεωστοῦσα χάριν εἰς τὸ ταξεῖδι μου. Ὑστερον ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἀφοῦ ἔπαυσα, κατὰ τὴν ἰδέαν μου, νὰ εἶμαι παιδί δι' αὐτάς, ἔπαυσε κ' ἐκείνη νὰ εἶνε δι' ἐμέ ἡ ἀκατάδεκτος κυρία, ἡ ὁποία σχεδὸν μ' ἐπικραῖνε. Ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὰ μάτια της ἐσταματοῦσαν ἐπάνω μου, ὡς νὰ εἶμεθα παλαιοὶ φίλοι. Καὶ μ' ἐπροσκέλεσε σιμὰ της και μ' ἐρώτησε πολλὰ πολλὰ, και ἦτον ὅλη προσοχὴ και χαμόγελον. Καὶ ὅταν ἐτελειώσε τὸ ταξεῖδι μου — τὸ ἰδικὸν των ἐξακολουθοῦσε ἀκόμη, — και ἤμουν ἑτοιμος νὰ κατέβω, μοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι μέσα εἰς τὸ χεράκι της. Τὸ χέρι ἐκεῖνο ἔδιδε τὴν εὐτυχίαν και εἰς μεγάλους και εἰς μικροὺς, και ὅταν ἀκόμη τὴν ἐχρεωστοῦσαν εἰς ἕν χρηματοφυλάκιον.

Ἄλλοι κρατοῦν φυλαγμένας εἰς τὰ βᾶθη τῆς καρδίας

των τὰς παλαιὰς γνωριμίας ὡς ἄνθη ξηρὰ εἰς τὰ βάθη τοῦ
συρταρίου των, μὲ τὰ ὅποια εἶχον στολίσει ἄλλοτε τὰ στή-
θη, τὰ μαλλιά των τὰ εἶχον κρατήσει εἰς τὰ χέρια των,
κ' ἐχόρτασαν τὴν εὐωδίαν των. 'Αλλ' ἡ κόρη ἐκείνη, τὴν
ὅποιαν οὐδέποτε ἐπανεῖδα, μένει εἰς τὴν ἐνθύμησίν μου ὡς
διαμάντι, τὸ ὅποion ἀντίκρυσά ποτε ὀπίσω ἀπὸ τὰ κρύ-
σταλλα ἐνὸς κοσμηματοπωλείου, καὶ δὲν ἤμποροῦσα οὔτε
νὰ τὸ ἐγγίσω, οὔτε νὰ τὸ ἀγοράσω... "Ὀλην αὐτὴν τὴν
ἀπλὴν ἱστορίαν, τὴν ὅποιαν σοῦ εἶπα μὲ πολλὰ λόγια, μοῦ
τὴν ἐνθύμησεν ἔξαφνα τὸ δίδραχμον ποῦ εὐρέθη ἐμπρὸς
μου. Καὶ ὅταν ἐνόηζες ὅτι κυττάζω τὸ εὔρημα, ἔβλεπα
τὸ διαμάντι ποῦ ἀκτινοβολοῦσε...

— Ἴσως, προσέθηκα. Ἀλλὰ τὸ δίδραχμον, καθὼς τὸ
ἐχρησιμοποίησες, δὲν ἀξίζειν ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸ παλαιόν
σου εὔρημα, ὅταν τὸ ἀπέδιδες εἰς τὸν κύριόν του. Ἴσως
μάλιστα βαρύνει περισσότερο ἀπὸ τὴν εὐγνωμοσύνην μιᾶς
ῥαϊκῆς ἢ εὐχὴ μιᾶς δυστυχομένης.

Κωστής Παλαμᾶς.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΟΙΗΤΑΣ

ΤΟΥ ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΘΑΥΜΑΣΜΟΥ

ΤΟΥΣ ἀθανάτους στίχους σας, νεώτεροί μου ποιηταί,
μὴ μὲ τὸ ὄνομα ὑμῶν τοὺς ὑπογράφετε ποτέ!
Οὕτω κρατεῖτε τ' ὄνομα τὸ ἀληθές σας μυστικόν...
Μηδὲν νὰ ὑπογράφετε ὑπὸ... μηδενικόν!!...

Φιλοπαίγμων

ΑΝΑΤΟΛΙΚΑΙ ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑΙ

Ο ΣΑΑΔΗ

[Ὁ Σααδὴ εἶναι ὁ μέγιστος τῶν ποιητῶν τῆς Περσίας,
ἧς ἡ πλουσία φιλολογία ἀριθμεῖ πλείστας ἐξοχότητας.
Ἐγεννήθη εἰς Χιράζ τῷ 1184, καὶ τοι οἱ περὶ αὐτοῦ
συγγραφεῖς ἀμφισβητοῦσι τὸ ἀληθές ἔτος τῆς γεννήσεώς
του· ἔζησε δ' ἐπὶ αἰῶνα καὶ πλέον, ἀποθανὼν εἰς ἡλικίαν
ἑκατὸν ὀκτὼ ἐτῶν. Κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦ μακροῦ
τούτου βίου, πλήρους ταξιδίων καὶ περιπετειῶν παρα-
δόξων, καθ' ἃς ἐμάχετο πρὸς τοὺς ὀπαθοὺς τοῦ Βράχμα
ἐν Ἰνδία ἢ συνελαμβάνετο αἰχμαλωτος ὑπὸ τῶν σταυρο-
φόρων ἢ μετήρχετο τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὕδροπαλητοῦ ἐν
Ἱερουσαλήμ. ἢ ἀπεχώρει εἰς ἐρημητήριον ἀφοσιούμενος
εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Ἀλλάχ, — ἔγραφε πλείστα ἔργα
ποιητικά, ἅτινα διακρίνουσι τόσῳ διὰ τὴν ἐξοχὸν σύλ-
ληψιν τῶν θεμάτων ὅσῳ καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν ἐκτέλε-
σιν, — μὴ ἀπαντῶντα παρ' οὐδενὶ τῶν συγχρόνων καὶ
μεταγενεστέρων αὐτοῦ ποιητῶν.

Τὰ πλείστα τῶν ἔργων τούτων καὶ τιμιώτερα συμ-
περιελήφθησαν ἐν δυσὶ συλλογαῖς: τῷ *Boostār* (1257)
καὶ *Γκιουλιστār* (1258), ὧν τὸ μὲν θρησκευτικώτερον
καὶ πλήρες μυστικισμοῦ ἔγραψε ὄλως εἰς στίχους, τὸ δὲ
τολμηρότερον καὶ ποικιλώτερον εἰς αἰσθήματα ἔγραψε
ἀναμιξ εἰς στίχους καὶ λόγον πεζόν.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο θεωρεῖται ὡς τὸ ἀριστούργημα
τοῦ Σααδὴ, περιέχον ἐν ἑπτὰ κεφαλαίοις συλλήθδην
ἠθικὰ παραγγέλματα καὶ λυρικὰς ᾠδὰς (Γκαζέλ), ἱστο-

ρικά ανέκδοτα και ἀλληγορικὰς ὑποθήκας, ἐπιγράμματα και εὐφρολογίας· ἐφ' ὧν δὲ τῶν ἔργων τούτων, μεστῶν ποιητικῶν μεταφορῶν και ἀνκτολικῆς ἐξάρσεως, ἐπιπνέει μετὰ τῆς χάριτος και ἰδιορρυθμίας, ἡ ἠθικὴ και σεμνοπρέπεια, ἅτινα πολλαχοῦ μὲν — και ἰδίᾳ εἰς τὸν ἔρωτα, ἀπευθυνόμενον κυρίως πρὸς νέους — φαίνονται καθυστεροῦντα ἢ και ἐλλείποντα τελείως, ἀλλ' ἔνεκα και μόνον τῆς διαφορᾶς τῶν ἡθῶν, τόσον ἀντιθέτων πρὸς τὰ σύγχρονα ἡμέτερα. Δι' ἅπαντα δὲ ταῦτα τὰ προσόντα οὐδεὶς Πέρσης ποιητῆς ἐτιμήθη τοσούτῳ ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων του ὅσῳ ὁ Σεΐχης Σααδῆ. Διὰ τοὺς συγχρόνους αὐτοῦ εἶχε καταστῆ μυθικόν τι πρόσωπον ὑπερέχου ἀξίας, χάριν ἧς ὑπουργοὶ και ἐμίρκα και σοφοὶ και μεγιστάνες ἐπεσκέπτοντο αὐτὸν ἐν τῷ ἐρημητηρίῳ του και τῷ ἐξεδήλουν αἴσθημα θαυμασμοῦ και λατρείας διὰ δώρων πλουσίων. Οἱ δὲ μεταγενέστεροι ἀνήγειρον αὐτῷ μαυσωλεῖον μετὰ Ἱερατικῆς Σχολῆς, ἐνθα, ὡς εἰς τόπον ἁγίου, μεταχάινουσιν ἐπὶ τοῦ λόφου αὐτοῦ και προσεύχονται.

Τοιοῦτος ἐν ὀλιγίστοις σήμερον και ἐν σημειώματι ὁ Σααδῆ. Ἐκ τοῦ ἀριστουργήματος αὐτοῦ, τοῦ *Γκιου.λιστὰν (Φοδῶτος)*, οὐ κατ' ἐκλογὴν και ἐλευθέρως μεταφράσαμεν τινὰ τῶν ποιημάτων ἐμμέτρως, δημοσιεύομεν τὰ κατωτέρω, ὡς μικρὸν ὄχρον δείγμα τοῦ ὕφους, τῆς χάριτος και ἰδιορρυθμοῦ ἀνκτολικῆς φαντασίας τοῦ μεγίστου τῶν περσῶν ποιητῶν.]

ΤΟ ΦΩΣ ΜΟΥ!

Μιά νυχτιὰ — πῶς τὸ θυμοῦμαι! — ἡ ἀγάπη μου ἡ γλυκεῖα
 μπῆκε μες σ' τὴν κάμαρά μου
 Πῆδησ' ἀπὸ τὸ διόανι κ' ἦταν τόσο ξαφνιακιὰ
 ἡ λαχτάρα κ' ἡ χαρά μου,
 ποῦ με τ' ἀπαλὸ τ' ἀγέρι
 Ἐξάρνου δούσθηκε τὸ φῶς μου, ὅπως ἀπλῶνα τὸ χέρι.

Και ἐκάθησ' ἡ καλὴ μου εἴπλα δίπλα πεταχτὴ
 και με τὸ γλυκὸ της στόμα
 Ἄρχισε νὰ με μαλώνη: Τάχα πῶς και διατι
 πρὶν νὰ τὴν ἰδῶ ἀκόμα
 Ἔσβυσα με μῖας τὸ φῶς μου ἀπ' ἀντίκρου μάνυ — μάνυ.
 Και τῆς εἶπα: — Τί τὸ θέλω μιά π' ὁ Ἥλιος μου ἐφάνη!...

Η ΖΗΛΕΙΑ

Εἶχα ταῖρι· και μαζύ του τόσο ἀχώριστα ἐλοῦσα,
 Σὰν σ' ἀμύγδαλο ἀφράτο, πῶχει δίμελο καρπό.
 Ἐφυγε μακρὰ ἐκεῖνο . . . Ἐγὼ ἔρω πῶς πονοῦσα!
 Και σ' ἂν γύρισε μοῦ εἶπε: « Μιὰ ποῦ τόσο σ' ἀγαπῶ,
 γιὰτι τάχα νὰ μὴ στείλῃς ἔναν ἀνθρωπο μιὰ μέρα,
 νὰ μοῦ φέρῃ δυὼ σου λόγια, μες σ' τὴν ἐρημιὰ μου πέρα; »
 Και τῆς εἶπα: « Ὅχι! Ὅχι! δὲν τὸ ἤθελ' ἡ καρδιά μου,
 νὰ φωτίσ' ἡ ὠμορφιά σου ἄλλον κ' ὄχι τὴ θωριά μου.»

Η ΑΓΑΠΗ

Δερβίσηςς ἐταεῖδευε μαζύ μας, με κισβάνι.
 Κ' ἕνας Ἐμίρης ἑακουστός μ' ὀλόχρσο καφτάνι
 Λίγα φλουριά τοῦ χάρισε ἀπ' τὰ πολλὰ δικά του,
 Γιὰ τὸ φτωχὸ του σπητικὸ και τὰ φτωχὰ παιδιὰ του.
 Ἐάφνου σ' τὸν κάμπο κλεφτουριά ἀπάντεχτη, μιὰ μέρα,
 Πέφτουν, σὰν λύκοι, ἀρπάζουσε και φεύγουν πέρα — πέρα.
 Οἱ ταεῖδιῶταις κλαίγανε . . . τὰ δάκρυα τί θένε! . .
 — Δὲν στρέφει ὁ κλέφτης τὰ φλουριά, και ἂν προσκυνοῦν κ' ἂν
 [κλαῖνε . . .

Μόν' ὁ Δερβίσηςς ἐμεινεν ἀκίνητος σ' τὴν ἄκρη·
 Δὲν ἐθάλα' ἕνα στεναγμό, δὲν ἔχυσ' ἕνα δάκρυ·
 Και ὅταν τὸν ἐρώτησα ἂν πῆραν τὰ φλουριά του,
 Ἐκεῖνος με τὴν ἤσυχη, τὴ πρωτινὴ λαλιὰ του:
 — Τὰ πῆραν, εἶπε· μὰ ἐγὼ δὲν τ' ἀγαποῦσα τόσο,
 γιὰ νὰ πενέσω ὕστερα, σὰν μοῦ ἔπαν νὰ τὰ δώσω.

Ποτέ, σέ τίποτε γερά μὴ δένης τὴν καρδιά σου,
Γιατὶ τὸ πῶς θὰ ξεθεθῆς ὅ τὰ ὑστερνά, στοχάσου...

..

Και εἶπ': 'Αλήθεια! "Αχ! κ' ἐγὼ ὅ τὰ πρῶτα μου τὰ νειάτα
Κ' ἐγὼ ἀγάπησα μιὰ νειά, γιομάτη κάλλη ἀφράτα
Και ἦταν ἡ ἀγάπη μου και ἡ φωτιά μου τόση,
Ὡσάν τὴν ὠμορφάδα τῆς, ποῦχε ὁ 'Αλλάχ τῆς δώσει.
"Αγιο Κιβλάχ· μ' ἐγίνηκε ἐκείνη πειὰ ὅ τὰ μάτια,
Κι' ὄλω σιμά τῆς μ' ἔφερνε, μὲ χάρδια, μὲ γινάτια,
Γιὰ νὰ μοῦ δώσει, σέ γλυκαίς κουθένταις και τοιμπούσια.
'Απὸ τὰ πλοῦτη τῆς ζωῆς, τὰ κέρδη τὰ πειὸ πλοῦσια...
"Αχ! ὥσως θὰ τῆς μοιάζουνε ἐπάνω τ' ἀγγελουδία!
'Αλλοῖως, ἐχάθ' ἡ ὠμορφιά στοῦ κόσμου τὸ περὸ ὀλι
Και δὲν θ' ἀνθίσουνε ποτὲ ὡσάν αὐτὴν λουλούδια.
Τ' ἐρκίζομαι σέ φίλο μου, και νὰ τὸ μάθουν ὄλοι:
Πῶς τὸ καλλίτερο νερὸ κι' ἂν τῶχουν στάξει κρῖνοι,
Δὲν θενά γίνη ἀγγελος ποτὲ ὡσάν 'Εκείνη...

..

Μὰ ξάφνου, μιὰ κακιὰ στιγμή, τὸ πόδι τῆς τ' ἀφράτο,
ὅ τὴ λάσπη ἐδοῦτήχθηκε τοῦ χάρου, ἐδῶ κάτω.
Και ὁ καπνὸς τοῦ χωρισμοῦ, ποῦχ' ἡ ψυχὴ σκορπίσει,
ἐπέταξ' ἀπὸ τὸ σπῆτι τῆς ἐπάνω. — Εἶχε σδύσει...

..

Μέραις πικραῖς ἐπέρασα ὅ τοῦ τάφου τῆς τὸ χῶμα,
Και σέ τραγουδία ἐδογαῖναν τὰ λόγια μ' ἀπ' τὸ στόμα:
« Ἄς ἦταν, τὴ κακιὰ στιγμή ἐκείνη ποῦχα μάθει
πῶς σ' ἐκεντούσε ἄπονα τοῦ χάρου τὸ ἀγκάθι,
Μὲ μιὰ σπαθιά του ἄπερνε ὁ Θάνατος κ' ἐμένα
Νὰ μὴ θωροῦν τὰ μάτια μου τὴ γῆς — χωρὶς Ἐσένα.
Γέρνω στὸ μαῦρο μνημα σου κι' ἀπ' τὴ καρδιά μου λέω:
"Ἄς ἤμουν κ' ἐγὼ δίπλα σου!.. Μὰ σὺ σιωπᾶς και κλαίω...»

..

* Τὸ μέρος πρὸς ὁ στρέφουσι τὰ ὄμματα οἱ μουσουλμάνοι, ὅταν προσεύχωνται.

'Απὸ ἐκεῖνο τὸν καιρὸ ἀπόφασι τὸ πῆρα
Ν' ἀφήσω ἤσυχο τὸ νοῦ και τὴν καρδιά μου χήρα.
Ποτὲ μου πειά, σέ τίποτε νὰ μὴ δεθῶ ὀπίσω
Νὰ πνίξω τῆς λαχτάραις μου και... νὰ μὴν ἀγαπήσω.

..

Εἶναι καλὴ ἡ θάλασσα, μ' ὄλω νησιά διαμάντια,
Μὰ... ἔχει μαῦρα κύματα μὲ πεινασμένα βάθεια.
Καλὸ ἔναι τὸ τραντάφυλλο γιὰ χάρδια ἀπ' ἀγνάντια,
Μάχει μελίσσια μέσα του και πλάγια του ἀγκάθια.
Χθὲς ἤμουν ὅ τῆς ἀγάπης μου, ὅ τὸ μόνο μου στολίδι,
Μὰ τώρα... μακριὰ ἀπ' αὐτὴ στριφογυρνῶ, σάν φῖδι...

Η ΚΑΚΟΓΛΩΣΣΙΑ

'Αρῶτησαν τρανὸ σοφὸ, σοφὰ και ν' ἀπαντήση:
« Ἡ Τύχη φέρνει κάποιονε, μονάχος νὰ καθίση
Μὲ τ' ἀκριβὸ του ταίρι·
'Ἡ πόρταις εἶν' ὀλόκλεισταίς και ἔρημα τὰ μέρη
Γύρω κοιμοῦνται... Σιωπὴ... Ὅ τὰ στήθεια του ἀνοιώθει:
Νὰ τὸν ζεσταίνουν, ὅ ἂν φωτιά, ἀγάπης, γλυκαίς πόθοι,
Κι' — ὅπως τὸ λέγει ὁ ποιητὴς — τὸ σύκο εἶν' ἀφράτο,
'Ὀ περβολάρης ἄκακος και... μιὰ... δύο... φάτο!..
Μπορεῖ ἡ Τιμιότης του ποτὲ νὰ ἦναι τόση,
'Ἄπ' ἔνα τέτοιο πειρασμὸ σιμά του νὰ τὸν σώση;»
Και ὁ σοφὸς ἀπήντησε: — « Καὶ νὰ σωθῆ, τί βγαίνει;
'Απὸ ταῖς γλώσσαις ταῖς κακαῖς δὲν σώζεται· τοῦ μένει!...»

Ο ΔΕΡΒΙΣΣΗΣ

* Ἐνας ἔρημος Δερβίσσης ὅ ἔνα φτωχικὸ τζαμί
χάρισμα, γιὰ τὴ ψυχὴ του τὸ ναμάζι τραγωδεῦσε.
Μὰ ἦταν ἡ φωνὴ του τέτοια, ὅπου ὀποιος ἐπερνοῦσε,
τῶκοβε μὲ γληγοράδα και μὲ φόβο ὅ τὴ στιγμή.
'Ὀ Ἐμίρης τοῦ τζαμιοῦ του ἦταν ἄνθρωπος σωστὸς
και δὲν ἤθελε ὁ καυμένος τὸν φτωχὸ νὰ τὸν λυπήση.

Τὸν φωνάζει καὶ τοῦ λέγει μίαν ἡμέρα: — αἱ Δερβίση!
 Εἶσαι ἄνθρωπος μ' ἀξία καὶ ὁ τὸν κόσμον ἔακουστός.
 Εἶναι κρίμα ἢ φωνὴ σου ἐδῶ μέσα νὰ χαθῆ! . .
 Κ' ἐπειδ' οἱ παλαιοὶ χοντζάδες, ἀπὸ ποῖο παλιὰ συνήθεια,
 Πέρνουν ἀπὸ πέντε ἄσπρα ὁ καθένας γιὰ βοήθεια,
 Πάρε δέκα, καὶ πορεύσου ὅπου ἢ Δόξα σὲ ποθεῖ! . . .
 Ἐσυμφώνησ' ὁ δερβίσης κ' ἔφυγε ὅσ' τὰ πεταχτά.
 Μὰ σὲ ἴλιγαις πάλι μέραις νὰ σου τὸν καλὸ σου ἴπσω:
 — "Ἄχ! μ' ἐλημώσωσε ἐφένδη κ' ἦλθα νὰ σ' τ' ὁμολογήσω:
 Μώχεις δώσει γιὰ νὰ φύγω, δέκα ἄσπρα μαζεχτά.
 Μὰ ἐκεῖ ποῦ ἴπῃγα, μώχουν δώσει εἴκοσι τὴν ὥρα,
 γιὰ νὰ φύγω. . . τί τὰ νὰ κάμω; Δὲν τὰ δέχθηκα ὡς τώρα. . ."
 Γέλασ' ὁ Ἐμίρης κ' εἶπε: — "Ὅχι μὴ δεχθῆς ποτέ,
 Γιατί ἐτζι θά σοῦ δώσουν ἴσως κ' ἑκατό, κουτέ! . .

ΛΟΓΙΑ ΣΟΦΑ

I

Βλέπει τὸ στᾶρι τὸ πουλί, καὶ φεύγει ἀγάλι—γάλι
 Σὰν νσιώση μέσα ὅσ' τὸ κλουβὶ σιμὰ φτωχὸ πουλί.
 Πάρε καὶ σὺ ἀπ' τοὺς καυμοὺς τῶν ἄλλων συμβουλή,
 Για νὰ μὴν πάρουν ὕστερα ἀπ' τοὺς δικούς σου ἄλλοι.

II

Ἄρωτησαν τὸν βασιλῆά: — Γιατί τὰ δαχτυλίδια
 Τὰ βάνουνε — ὅσοι τᾶχουνε! . . — στὸ χέρι τὸ ζερβό,
 Μιὰ ποῦναι τ' ἄλλο στὴ δουλειὰ καθῶς καὶ ὅσ' τὰ παιχνίδια
 Χίλιαις φοραὶς καλλίτερο καὶ περὶτερ' ἀκριβό;
 Κι' ὁ βασιλῆας ἀπήντησε: — Καὶ δὲν τὸ ἔξερεῖς τάχα;
 Ὅπ' ἔχει τὴν ἀξία του μένει μ' αὐτὴ μονάχα.

III

Σὰν δὲν τὸ θέλει ὁ Θεός, τὸ δίχτυ τοῦ ψαρρᾶ
 Ψαράκι δὲν θά πιάσῃ.
 Καὶ ψάρι, ποῦ ἢ ὥρα του δὲν ἔχ' ἀκόμα φθάσει,
 Δὲν θενὰ σβύση καὶ σ' αὐτὴ ἀκόμα τὴν ξηρά.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

IV

Εύκολα βγάνεις μάλαμμα ἀπ' τοῦ βουνοῦ τὰ βάθη,
— Φθάνει κανεὶς νὰ ξέρη. —

Μὰ γιὰ νὰ βγάλῃς μάλαμμα ἀπὸ καρμίρη χέρι
Πρέπ' ἡ ψυχὴ του πειρὸ μπροστά νὰ ἔδῃ καὶ νὰ πάθῃ.

V

Κανεὶς δὲν νοιώθει τῆς ζωῆς τὴν γλύκα καὶ ἀξία
πρὶν δοκιμάσῃ μιὰ φορὰ καὶ λίγη δυστυχία.

VI

Σὰν θωρεῖ κανεὶς μὲ μάτια ὄλο κάκια κι' ἀγριωπά,
Καὶ τὸν Ἰωσήφ ἀκόμη ἄσχημο θὰ ζωγραφίσῃ.
Μὰ σὰν βλέπῃ μὲ γλυκάδα ἐκείνου ποῦ ἀγαπᾷ
Καὶ τὸν Βελζεβούλ ἀκόμη ἀγγελουδί θὰ νομίσῃ.

VII

Βλέπ' ὁ Θεὸς τὰ λάθη σου, ὅμως σιωπᾷ καὶ κλαίει...
Ὁ γείτονας σου τίποτε δὲν βλέπει... κι' ὄλο λέει...

VIII

Ὅταν κανεὶς ἀπελπισθῇ ξεχύνεται καὶ βρίζει,
Ὡσὰν τὴν γάτα ποῦ, κλειστή, καὶ στὸ σκυλί χυμίζει.
Ὅταν τὸ μάτι μαυρισθῇ καὶ κιτρινίσ' ἡ ὄψι
τὸ χέρι ἀρπάζει τὸ σπαθὶ ἀκόμα κι' ἀπ' τὴ κόψι...

X

Ἡ μυρωδιὰ τοῦ κρομμυδιοῦ στῆς ὠμορφῆς τὸ στόμα,
Καλλίτερο ἔναι ἀλήθεια,
Ἀπ' τοῦ γλυκοῦ τραντάφυλλου τὸ μῦρο καὶ τὸ χρῶμα
ὅσ τῆς ἄσχημης τὰ στήθια.

IX

Ψευτιά ποῦ σοῦ κολλήσανε ὁμοιάζει μαχαιριά,
Ποῦ γιὰ καιρὸ, πολὺ καιρὸ σὲ λυώνει, σὲ πεθαίνει...
Μπορεῖ νὰ γιάνῃ μιὰ φορὰ μὲ κόπο καὶ φλουριά,
Μά... τὸ σημάδι μένει.

(Ἐν Σμύρῃ)

Μιχαὴλ Ἀργυρόπουλος

ΧΑΡΑ ΟΛΕΘΡΙΑ

Δ Ι Η Γ Η Μ Α

« Ἡ χαρὰ πάντα ἔδω κάτω
« Ἀδελφὴ τῆς συμφορᾶς »
Ἰουλ. Τυπάλδος.

ΕΚΕΙΝΗ ὠνομάζετο — ἂν δὲν μὲ ἀπατᾷ ἡ μνήμη —
Σμαράγδω* εἶχε δέκα ὀκτὼ ἔτη, μαύρους καὶ ἐκ-
φραστικούς ὀφθαλμούς, πυκνὴν δὲ καὶ οὐλὴν τὴν
κόμην ὡς εἴαν ἦτο αἰθιοπὶς.

Ὅσακις ἐμειδία τὰ ρόδινα χεῖλη της μετὰ τοσαύτης χάριτος
διεστέλλοντο, ὥστε αἱ δύο λευκαὶ σειραὶ τῶν ὀδόντων της
ἐφαίνοντο στιλπνότεραι τῶν μαργαριτῶν ἐν τῷ ροδίῳ αὐτῶν
πλαισίῳ.

Ἡ χροιά τοῦ προσώπου της ἦτο λευκὴ, πρὸς τὸ σιτόχροον
μᾶλλον ἀποκλείουσα. Ἡ κατατομὴ αὐτῆς ἀγέρωχος καὶ ὑπε-
ρήφανος κατατομὴ, ἦτο ὁμολογουμένως ἀξία μεγάλης καλλι-
τεχνικῆς χειρὸς. Ἡ πρὸς τὰ κάτω κλίσις τῆς ρινός, αἱ ἐξοχαὶ
καὶ τὰ κοιλώματα τῶν χειλῶν ὡς καὶ τῶν βλεφάρων, ἡ τὸρ-
νευσις τῶν μῆλων τῶν παρεῶν καὶ τοῦ πώγωνος, αἱ μικραὶ
καὶ μαῦραι βλεφαρίδες, αἵτινες ἐξηπλοῦντο ἐπὶ τῶν κοιλωμάτων
τῶν ὀφθαλμῶν, ὅταν αὕτη μάλιστα ἐθεώρει πρὸς τὰ κάτω, — κα-
θίστων αὐτὴν τελείαν ὠραιότητα.

Ἡ Σμαράγδω ἦτο ζωηροῦ χαρακτῆρος κόρη, ἀποφασιστικὴ
καὶ γενναίωφρων, εὐσεβὴς δὲ καὶ εἰς ἄκρον ἐλεήμων καίτοι πτω-
χῆ, καρδία εὐαίσθητος καὶ ἀγαθὴ.

Πατέρα καὶ μητέρα δὲν ἐγνώρισεν ἦτο μόλις τριῶν ἐτῶν
κοράσιον ὅτε ἀπώλεσεν αὐτούς, ἡ μόνη δὲ συγγενὴς της ἐπὶ
τῆς ἡγῆς, ἡ μάμη της, ἥτις καὶ τὴν ἀνέθρεψε. βλεπούσα αὐτὴν
ταχέως αὐξανομένην καὶ τὸ μικρὸν αὐτῆς στῆθος ἐξογκούμενον,
τῇ εἶπε μίαν ἡμέραν:

— Αἶ εἶνε καιρὸς περὶ, Σμαράγδω μου νὰ εὐροῦμε ἓνα καλὸ
σπίτι, μὰ καλὴ καὶ τίμια φαμίλια δι' ἐσέ, νὰ μπῆς νὰ προ-

φυλαχθῆς, κόρη μου, νὰ οἰκονομήσης τίποτε χρήματα ὡς ποῦ
ὁ παντοδύναμος Θεός, ἂν εἶνε γραφτό σου, νὰ σοῦ στείλῃ καμ-
μιά καλὴ τύχη. Ἀπὸ ἐμὲ τί ἠμπορεῖς νὰ περιμένῃς περὶ; τὸ
ἓνα παθάρι μου εἶνε ἔς τὸν τάφο, ἔπειτα ξεύρεις ὅτι δὲν ἔχεις
καὶ τίποτε.

— Ναί, καλότυχη, τὸ σκέπτομαι καὶ ἐγὼ αὐτό, ἀλλ' ἐσὺ
τί θὰ γείνης;

— Θὰ κοιμῶμαι ἡσυχότερα, ἀφοῦ θὰ ξέρω ὅτι εἶσαι σὺ προ-
φυλαγμένη ἀπὸ τοῦ κόσμου ταῖς πονηραῖς καὶ τὰ κακά, ἔπειτα
λίγο ψωμί δὲν θὰ χαθῆ καὶ γιὰ μένα, ἔχει ὁ Θεὸς παιδί μου...

— Ἀφοῦ τὸ θέλεις νὰ γίνῃ! ἀπεκρίθη ἡ καλὴ κόρη.

Καὶ ὄντως ἐγένετο* πρὸ ὀκτὼ ἡδὴ μηνῶν ἡ Σμαράγδω ὑπη-
ρετεῖ ὡς θαλαμηπόλος παρὰ τινι καλῇ καὶ τίμια οἰκογενεῖα
ἣς ἀπέκτησε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην.

Ἐκεῖνος ὠνομάζετο Γεώργιος, εἶχε συμπληρώσει τὸ εἰκοστὸν
πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ ὑπηρετεῖ ἐν τῷ στρατῷ ὡς
κληρωτὸς τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς. Ἦτο εὐσαρκος καὶ ῥω-
μαλέος, ἀνὴρ μᾶλλον ἢ νεανίας, μὲ ὠραίους γαλανοὺς ὀφθαλ-
μοὺς καὶ ξανθὴν κόμην, μ' ἓνα μικρὸν ἀλλὰ μετᾶξινον μύστακα
καὶ δύο στρογγύλους καὶ ροδίνοὺς παρεῖας ὡς μῆλα, μ' ἓνα
μειδιάμα πάντοτε εἰς τὰ χεῖλη, ἀποκαλύπτον ὅλην τῆς ψυχῆς
αὐτοῦ τὴν ἀγαθότητα, καὶ ἐν ἀνάστημα ἐξ ἐκεῖνων ἅτινα εἰσὶν
ἡ ζωηρότερα ἔκφρασις τῆς ψυχικῆς καὶ σωματικῆς ἰσχύος*
ἀφ' ἐτέρου δὲ τὸ βαθυκόκκινον χρῶμα τῆς στρατιωτικῆς στολῆς,
μετὰ τῶν ἐρυθρῶν περιρραμιμάτων καὶ τοῦ περιλαιμίου, τὸ
ξίφος, ἡ ζώνη, τὸ πιλίκιον, τοσοῦτον ἤρμοζον εἰς τὸ διαφανὲς
ἐκεῖνο καὶ ροδόξανθον πρόσωπον, ὥστε πᾶς τις θὰ ἐδυσκολεύετο
νὰ πιστεῦσῃ ὅτι ὁ νεανίας ἐκεῖνος ὁ τὸσον εὐγενεὶς ἔχων τοὺς
χαρακτῆρας, πρὶν ἢ καταταχθῆ ἐν τῷ στρατῷ ἦτο πτωχὸς τις
ξυλουργός, οἱ δὲ γονεῖς τοῦ ἀφανεῖς καὶ πτωχοὶ γεωργοί.

Ὁ ἀξιώτιμος λοχαγὸς εἰς τὸν λόχον τοῦ ὁποίου κατετάχθη ὁ
Γεώργιος, ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας ἐξεφράσθη εὐμενέστατα ὑπὲρ
αὐτοῦ, διέγνω εἰς αὐτὸν ἓνα τίμιον ἄνθρωπον καὶ ἓνα καλὸν
στρατιώτην.

Ἰπῆκουεν ὡς παιδίον εἰς τὰς διαταγὰς τῶν ἀνωτέρων του
πάντοτε, ἀλλ' ἐξανίστατο καὶ ἐβρουχᾶτο ὡς λέων ἐάν ποτε

ἄξεστός τις λοχίας τὸν ἐξύβριζε μὲ τὴν συνήθη εἰς τοὺς στρα-
τῶνας ἀσέβειαν.

Οἱ συστρατιῶται τοῦ πάντες τὸν ἠγάπων καὶ τὸν ἐσέβοντο· οἱ γλυκεῖς τρόποι τοῦ, ἡ φυσικὴ καὶ εἰλικρινὴς καλοκαγαθία τοῦ, ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη, ἦν πρὸς πάντας ἀνεξαιρέτως ἐδείκνυε, κατέστησαν αὐτὸν τὸν ἀγαπητότερον ἐν τῷ στρατῶνι.

Μίαν ἡμέραν παρεπονέθη ὅτι ἔπασχε ἀπὸ πονοκέφαλον ἐνῶ ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ κάμῃ τὴν ὑπηρεσίαν, καὶ πρὶν ἐκστομίσει τὸ παραπονὸν τοῦ, πέντε στρατιῶται ἐπαρουσιάστησαν νὰ τὸν ἀντικαταστήσωσιν.

Τὴν μόνην χάριν, ἣν ἐζήτει παρ' ὅλων, ἦτο νὰ μὴ τὸν ἀπο-
μακρύνωσι τοῦ στρατῶνος· ἀπάσας τὰς ὑπηρεσίας ἀνελάμβανε εὐχαρίστως, ἔφθανε μόνον νὰ μὴ ἐξήρχοντο τῶν ὀρίων τοῦ ἀγα-
πητοῦ τοῦ στρατῶνος. Καὶ τοῦτο τὸ κατώρθωσε διὰ τῆς ἀγα-
θότητός τοῦ.

* *

Ἡ οἰκία, ἐν ἣ ὑπηρετεῖ ὡς θαλαμηπόλος ἡ Σμαράγδω καὶ ὁ στρατῶν τοῦ Γεωργίου ἔκειντο ἀκριβῶς ἀντικρυ, ἀλλ' ὀλίγον μακρὰν τὴν ἀπόστασιν ταύτην κατεμέτρησε μίαν ἡμέραν ὁ Γεώργιος καὶ εὗρεν ὅτι ἐξήκοντα βήματα μόνον τὸν ἐχώριζον ἀπὸ τὴν καλὴν τοῦ Σμαράγδω, ἦν τόσον ἠγάπα καὶ παρὰ τῆς ὁποίας τόσον ἀντηγαπᾶτο.

Καὶ ἠγαπῶντο ἀληθῶς μετὰ πάθους, ὡς ἀγαπῶσι πάντες οἱ κατὰ πρώτην φορὰν ἀγαπῶντες.

Κατ' ἀρχὰς ἀντήλλαξαν τὰ πρῶτα τῆς συνεννοήσεως βλέμ-
ματα, κατόπιν τὰ συνήθη ἄνθη, καὶ κατόπιν τὰ τετριμμένα μὲν ἀλλὰ πάντοτε νέα καὶ ὠραία τῆς ἀγάπης λογία· καὶ ὅμως δὲν ἦσαν εὐτυχεῖς, παρεπονοῦντο ἀμφοτέροι κατὰ τῆς τύχης των, ἐστέναζον, χωρὶς νὰ γνωρίζωσι διατί, ἤσθάνοντο ὅτι κάτι τι ἐπίειξεν, ἐθάρυνε τὴν καρδίαν των, ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο νὰ ὀρί-
σωσιν αὐτό· καὶ ὁσάκις κατελαμβάνοντο ὑπὸ τοῦ ἐφιάλτου τούτου τῆς μελαγχολίας, μίαν μόνην εὕρισκον παρηγορίαν, τὰ δάκρυα καὶ νὰ βλέπωσιν ἀλλήλους. Βραδύτερον ἐνόησαν ὅτι ἡ ἀγωνία των αὕτη προήργετο ἐκ τοῦ πόθου τοῦ νὰ θλιψῶσιν ἀμφοτέροι τὰς γειῖρας καὶ νὰ ἀνταλλάξωσιν ἐν θερμὸν ὡς ὁ ἔρωσ των φίλημα.

Ἐβλέποντο μακρόθεν, ἐκ τοῦ παραθύρου, καθ' ἑκάστην, δεκάκις ἴσως τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ δὲν ἤρκει τοῦτο μόνον ἦδη

δι' αὐτούς, τὰ χεῖλη των ἐδίψων φιλήματος καὶ τὰ στήθη των ἐναγκαλισμῶν!

Ἡ νεότης καὶ ὁ ἔρωσ εἰσὶν ἀκόρεστοι θεότητες!

Μίαν ἐσπέραν ἀπεφάσισαν νὰ συμπεριπατήσωσι μέχρι τῆς παραλίας ἀπεχούσης ἡμίσειαν ὥραν τοῦ στρατῶνος. Ἦτο ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν θὰ ἐβλεπον ἐκ τοῦ πλησίον ἀλλήλους δι' αὐτὸ ὅλη ἐκεῖνη ἡ ἡμέρα τῆς προσδοκίας ἐφάνη αἰωνία δι' αὐτούς.

«Νὰ σὲ περιμένω λοιπὸν χωρὶς ἄλλο ἀπόψε, Σμαράγδω μου;

— Βεβαίότατα, ἔλαβα τὴν ἀδειαν καὶ ἀπὸ τὴν κυρίαν.

— Δόξα σοι ὁ Θεὸς, ἐπὶ τέλους τὸ ἀπεφάσισε.

— Ναι ἀλλ' ἀφοῦ τῆς τὸ ἔκαμα πλέον ζήτημα: ἡ θὰ μὲ ἀφίρει νὰ περιπατῶ κάποτε μαζί σου ἢ θὰ φύγω... Τῆς εἶπα ὅτι εἶσαι συγγενὴς μου.

— Σμαράγδω μου.....

— Ναι... Σμαράγδω σου... καὶ ἔπειτα παραπονεῖσαι ὅτι δὲν σὲ ἀγαπῶ!»

Καὶ οἱ ἐσπερινοὶ περίπατοι ἐγένοντο συχνότεροι...

Περιεπλανῶντο ἡσύχως.

Στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχιόνος τοῦ ἡ Σμαράγδω περιεπάτει, θεωροῦσα μετὰ προσοχῆς τοὺς χάλικας, οὓς ἐξετόπιζε διὰ τῆς ἄκρας τοῦ ἐλαφροῦ καὶ εὐστρόφου ποδὸς τῆς, καὶ ἀκροαζομένη ἐκεῖνον, ἐνῶ μὲ ὑγροὺς ὀφθαλμοὺς καὶ καταπόρφυρος τῇ ὠμίλει.

Τὶ ἔλεγον ὑπὸ τὸ γλυκὺ φῶς τῆς σελήνης, κρατούμενοι ἐκ τῆς χειρὸς, ὡς μαθηταὶ δημοτικοῦ σχολείου; μῦρια πράγματα βεβαίως, ἅτινα δὲν λέγονται, οὐδὲ δύναται τις καλῶς νὰ ἀκροασθῇ αὐτὰ εἰμὴ μόνον ὅταν εὕρισκται εἰς τὴν ἡλικίαν ἐκεῖνην.

Ἐνεθυμήθησαν τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ ἔρωτός των.

«Θυμοῦμαι, τῆς ἔλεγεν ὁ Γεώργιος, ποῦ κάθε πρωὶ σ' ἐβλεπα τακτικὰ εἰς τὸ παράθυρό σου καὶ ἀπὸ μακρὰ σὲ ἀκουα νὰ τραγουδᾷς τρυφερὰ τραγουδάκια, ἐγὼ ἐκαμίνουμου ὅτι κάποιον ἐπερίμενα εἰς τὸ δρόμο, ἀλλ' ἐσὺ ἔπαυες τότε τὸ τραγοῦδι διὰ μιᾶς καὶ μιλοῦσες μὲ τὸ καναρίνι σου ἢ ἐπότιζες τὴν γάστρα μὲ τὸ βασιλικό, καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ ἐκαμνες μὲ μᾶ τέτοια μαγευτικὴ χάρι, ὅπου μὲ ἐτρέλλαινες.

Θυμοῦμαι ἀκόμη τὴν πρώτην φορὰ ποῦ μοῦ χαμογέλασες, ἐφοροῦσες ἕνα μεταξωτὸ κίτρινο μαντήλι 'ς τὸ λαιμό σου, καὶ

μέ τὰ μαῦρα μάτια σου καί τὸ μελαγχρινό σου πρόσωπο σοῦ ἔπιανε τόσῳ καλά!»

— «Ὅλα τὰ ἐνθυμοῦμαι — ἀπεκρίνετο ἐκείνη — ὅταν τὰ μάτια σου ἐγύριζαν κατ' ἐπάνω μου καί ἀπὸ μακρὰ ἐβλεπα τὰ χεῖλη σου κάτι νὰ μοῦ λένε, χωρὶς νὰ τὰ ἀκούω, χαρὰ καὶ λύπη μαζὺ μοῦ ἔσφιγγαν τὸ στήθος καὶ ἡ πνοή μου δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἐβγῆ. "Ἀχ! ὅταν ὅλοι μαζὺ οἱ στρατιῶται πρῶτ' πρῶτ' καὶ ἀπὸ τέσσεροι εἰς τὴ γραμμὴ ἀπερνούσατε ἀπὸ τὸ παράθυρό μου διὰ τὰ γυμνάσια καὶ τὰ μάτια μου ἐσκοτίζοντο ἀπὸ τὸ λαμποκόπισμα τοῦ ἔκαμναν ἡ λόγχεις εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἐγὼ ἀνάμεσα σὲ τόσοις ἐσένα ἐξακρίβωνα ἀμέσως καὶ μὲ βλέμμα σταθερὸ σὲ ἀκολουθοῦσα ὡς ποῦ πάλι σὲ ἔχανα.»

Καὶ τὴν διήγησιν τῶν ἀναμνήσεών των διέκοπτον ἢ διὰ νὰ ἐναγκαλισθῶσιν ἢ διὰ νὰ ἀνταλλάξωσι φιλῆμα.

Διαπρεπῆς μυθιστοριογράφος παρεπονεῖτο πρὸ τινος καιροῦ ὅτι θερμὸς καὶ εἰλικρινὴς ἔρωσ δὲν ἀναπτύσσεται πλέον μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὅτι αἱ γυναῖκες ἀπώλεσαν τὸ φύλον αὐτῶν καὶ οἱ νέοι δὲν ἔχουσι πλέον τὴν ἡλικίαν των! ἐκ τοῦ γεγονότος δὲ τούτου διέβλεπε τὴν πτώσιν τοῦ αἰσθηματος, τῆς καλλιτεχνίας καὶ τῆς καλαισθησίας.

Καὶ ὅμως ἐάν ὁ ἀπελπισ συγγραφεὺς ἔβλεπε τοὺς ἐραστὰς μας εἰς τοὺς μακρυνούς ἐκείνους περιπάτους των, διερχομένους ὡρας ὀλοκλήρους ὅτε μὲν ἐν εὐδαιμονίᾳ εὐγλωττία, ὅτε δὲ ἐν εὐγλωττῷ σιωπῇ ἐάν τοὺς ἔβλεπεν καθημένους πλησίον ἀλλήλων, πότε μὲν ἐρυθριῶντας ποτε δὲ ὠχριῶντας ἢ ἀτενῶς προσβλεπομένους ἐν ἀγία σιωπῇ — θὰ ἐπέθετο ὅτι ὑπάρχουσιν ἀκόμη ὑπὸ τὸν ἥλιον κάρδια γινώσκουσα καὶ νὰ λατρευοῦσιν καὶ νὰ ἀγαπῶσιν, ὡς ἡ μεγάλη αὐτοῦ καρδιά ἐπεπόθει.

Εὐτυχῆς διέρρεεν ὁ βίος των καὶ εὐτυχεστέρας ὠνειροπόλουεν ἡμέρας.

Ἐφαντάσθησαν τὴν ἡμέραν τῶν γάμων των, προησθάνθησαν τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀγαλλίασιν, τὴν ὅποιαν θὰ ἠσθάνοντο κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἶδον μὲ ἀνοικτοὺς ὀφθαλμούς ὡς ἐν πανοράματι, τὴν μικρὰν ἀλλὰ κομψὴν καταικίαν των μὲ τὰ μικρὰ της δώματα καὶ τὸ κατώγειον εἰς τὸ ὅποιον ἐκεῖνος θὰ εἰργάζετο ὡς ξυλουργός, διὰ νὰ ἦναι πάντοτε πλησίον ἀλλήλων,

ἐφαντάσθησαν τὰς διασκεδάσεις των κατὰ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας, τὴν ἀπόκτησιν ἐνὸς παιδίου — ὠραίου ὡς ὁ πατήρ του, κατ' ἐκείνην, — ἀγγέλου ὡς ἡ μήτηρ του κατ' ἐκείνον, ὠνειροπόλησαν καὶ αὐτοὶ ὡς τόσοι ἄλλοι, πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ἀγαθὰ, χωρὶς νὰ σκεφθῶσιν, ὅτι ἡ ζωὴ ἡμῶν ὁμοιάζει μὲ ἴστον ἀράχνης τὸν ὅποιον καὶ ἡ ἐλαφροτέρα τοῦ ἀνέμου πνοὴ δύναται νὰ καταστρέψῃ, λησμονήσαντες ὅτι ἡ εὐτυχία ὁμοιάζει μὲ διαυγῆ ρύακα τοῦ ὁποίου τὰ κρυσταλλώδη νάματα ἀρκεῖ νὰ θολώσῃ τυχαῖον περιστατικόν, ὡς ἡ ἰδιοτροπία φιλοταράχου παιδὸς

Παρήλθον τρεῖς ἡμέραι καὶ ἡ Σμαράγδω δὲν εἶδε τὸν Γεώργιον εἰς μάτην τὸν περιέμενον εἰς τὸ παράθυρον ἐπὶ ὡρας ὀλοκλήρους, εἰς μάτην ταχὺ ὡς ἀστραπὴ διέτρεχε τὸ βλέμμα της τὸν λόχον τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες διήρχοντο καθ' ἐκάστην πρῶϊαν ὑπὸ τὰ παράθυρά της, ἀναζητοῦν ἐκείνον — ὁ Γεώργιος οὐδαμοῦ ἐφαίνετο.

«Μετετέθη ἀρά γε; ἀσθενεῖ; εἶνε τιμωρημένος; ἢ μὲ ἐγκατέλειψεν; ὦ Θεέ μου, τί συνέβη λοιπόν; θὰ παραφρονήσω...»

Καὶ ἐσκέπτετο πάντα ταῦτα, ἀλλὰ βασιανίζουσα τὸν νοῦν της οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ τὰ φρονήματα τοῦ Γεωργίου καὶ τὴν καρδίαν του τὴν ἐγνώριζε κατὰ βάθος, καὶ ἔκλαιεν, ἔκλαιεν ἡ δύσμοιρος παρὰ τὸ παράθυρον, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θὰ ἐπανεβλέπεν αὐτόν! ἀλλ' εἰς μάτην. Ἀπέπητ' ἡ ἄσμα καὶ τὸ μεῖδιμα ἐκ τῶν χειλέων της, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐργασθῆ, νάρκη κατέλαβε τὸ σῶμα της. οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐσκιάσθησαν ἐν τοῖς κοιλώμασι αὐτῶν ἐκ τῶν ἀγρυπνῶν.

Εἰς τὴν κυρίαν της, ἦτις τόσον τὴν ἠγάπα, καὶ ἡ ὅποια μετ' ἐκπλήξεως τὴν ἠρώτησε τί εἶχεν, ἀπεκρίθη ὅτι πρὸ ἡμερῶν τῆς ἡμερῶν οὐδὲν εἶδεν τὸ κεφάλι της.

— Νὰ κρᾶζωμεν λοιπὸν τὸν ἰατρὸν;

— Ἄ ὄχι, εὐχαριστῶ κυρία μου, κάποτε ὑποφέρω ἀπὸ αὐτὸν τὸν κεφαλόπονον, ἀλλὰ μόνος του μοῦ ἀπερνᾷ, δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορὰ αὕτη.

Εὔρε μυσίας δικαιολογήσεις νὰ κρύβῃ τὸν πόνον της, τίς οἶδε διατί ἴσως διότι ἐφοβεῖτο τὴν κατακλιθῆναι τῆς ἐγκαταλείψεως.

Τὴν τρίτην ἡμέραν κατέληθη ὁ ἀγωνίας, ἀπεφάσισε νὰ

ὑπάγη μόνη της τὴν ἐσπέραν μέχρι τοῦ στρατώνος, ὅπως πληροφορηθῆ περί αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔπραξε.

Εὗρε τὸν σκοπὸν ἔξωθεν τοῦ πυλῶνος καὶ τρέμουσα τὸν ἠρώτησεν.

« Εἶνε ἐδῶ ὁ στρατιώτης Γεώργιος Δ . . ; — Τί ἔγινε ;

— Εἶνε συγγενῆς σου ;

— Ναὶ συγγενῆς μου, εἶνε ἐδῶ ; πές μου σὲ παρακαλῶ . .

— Εὐρίσκεται εἰς τὸ νοσοκομεῖον, κυρία μου, πρὸ τριῶν ἡμερῶν εἶνε ἄρρωστος.

— Βαρειά ;

— Βαρειά λέει ; ὑπέφερε πολὺ ὁ δυστυχισμένος· τώρα ὁμως καθὼς λέγει ὁ κύρ γιατρός, πηγαίνει καλλήτερα. »

Ἡθελήσε κάτι νὰ εἶπῃ, ἀλλ' ἐκρατήθη εἰς τὰ χεῖλη της ἡ φωνή, ἀνελύθη εἰς δάκρυα μετὰ λυγμῶν, καὶ ἔφυγε κλονομένη, ὡς νὰ ἔφευγε τὸ ἔδαφος ὑπὸ τοὺς πόδας της. Μόλις ἔφθασεν εἰς τὴν οἰκίαν, τὴν ὁποίαν ἐνεπιστεύθη φεύγουσα εἰς τὴν ὑπέρτριαν (διότι ἡ κυρία εἶχεν ἐξέλθει τὴν ἐσπέραν ἐκείνην) ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς κλίνης της καὶ ἔκλαυσε τόσο, ὥστε ἀνεκουφίσθη ὀλίγον.

Κατόπιν ἤρχισε νὰ ἐξετάζῃ τὸ πρᾶγμα μετὰ σκέψεως καὶ ἐν τῇ θλίψει της εὗρε παρηγορίαν τινά, ὅτι δηλαδὴ δὲν τὴν ἐγκατέλειψεν ἐκεῖνος, ὡς ἐπὶ στιγμὴν ὑπόπτεισε καὶ δευτερον ὅτι ἡ θέσις τῆς υγείας του ἐβεβλιωτο. Ἀλλὰ καὶ ἡ κατάστασις της αὐτῆς ὑπῆρξε μεταβατικὴ, διότι ἐπανῆλθε τὸ πνεῦμα της εἰς ὠρισμένον ἤδη πλεόν κύκλον ἀγωνίας καὶ φόβου, εἰς τὴν ἀσθενείαν του. Ἡθελε νὰ τὸν ἐπισκεφθῆ, νὰ καθήσῃ παρὰ τὸ προσκεφάλαιον αὐτοῦ, νὰ γίνῃ ἐκείνη ἡ νοσοκόμος του, νὰ μείνῃ νύκτας ὀλοκλήρους ἄγρυπνος πλησίον του, ἀλλὰ σκεπτομένη ταῦτα πάντα ἠρυθρία καὶ τρόπον τινὰ δικαιολογοῦσα ἑαυτὴν ἔλεγε : « Ἐγὼ ἐντὸς τοῦ στρατώνος ; ἐνώπιον τῶνων στρατιωτῶν ; μία κόρη ; ὦ εἶναι ἀδύνατον ! ἀδύνατον ! »

Ἡ ταλαίπωρος κόρη εἶχε τὴν ὑπερφάνειαν τῆς παρθενίας της καὶ τὸ ἠθικὸν σθένος τῆς ἀγνότητός της. Μὴ δυναμένη νὰ εὕρῃ διέξοδον ἐγκατέλειπε ἑαυτὴν εἰς τὴν τύχην . .

Κατῶρθωσε νὰ μάθῃ ἐκ νέου τὴν παρήγορον εἶδησιν, ὅτι ὁ Γεώργιος εὐρίσκειτο ἐν ἀναρρώσει, καὶ ὅτι ὁ ἰατρός θὰ τοῦ ἐπέ-

τρέπε τὴν ἐξοδὸν ἐκ τοῦ νοσοκομείου. Ἡ χαρὰ της ὑπῆρξεν ἀπερίγραπτος, ἐνόμιζεν ὅτι τὸν ἐβλεπεν εἰς τὸ ἀγαπητὸν προαύλιον τοῦ στρατώνος, ὡχρὸν καταβεβλημένον, ἀλλὰ τέλος πάντων ὑγιᾶ.

Κατ' οὐδένα λόγον δὲν ἐνόει νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ παράθυρον ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ὁποίου ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θὰ τὸν ἐβλεπεν μετὰ δωδεκαήμερον χωρισμόν. Τὰς ἐργασίας της ἐξετέλει ἤδη μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος καὶ τοῦτο ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ἀγαπητὸν παράθυρόν της.

Αἶφνης, ἐνῶ εὐρίσκειτο ἐπὶ τοῦ παραθύρου ἔχουσα τὰ βλέμματα προσηλωμένα εἰς τὴν ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ στρατώνος θέσαν, διακρίνει τὸν Γεώργιον, . . Ἐγείρεται, ὑψώνει τὰς χεῖρας θέλουσα καὶ μακρόθεν νὰ τὸν χαιρετήσῃ· θέλει νὰ φωνάξῃ, νὰ τὸν κράξῃ, ἀλλ' ἡ βιαία πνοή της δὲν τὴν ἀφίνει, τὰ δάκρυα τῆς χαρᾶς πλημμυροῦσιν καὶ σκοτίζουσι τοὺς ὀφθαλμούς της, γονατίζει ἀσυνειδήτως ἐπὶ τοῦ χαμηλοῦ βάρθρου τοῦ παραθύρου, ἐκτείνει τὰς χεῖρας της εἰς τὸ κενὸν ὡς νὰ ἦτο πλησίον της ἐκεῖνος, διὰ νὰ τὸν ἐναγκαλισθῆ. . . ἀλλ' οἴμοι ! τὸ εὐχαρῖ σῶμα κλίνει μοιραίως πρὸς τὰ ἐμπρός, χάνει τὴν ἰσορροπίαν καὶ πίπτει . . πίπτει . . ἐκ τοῦ μεγάλου ἐκείνου ὕψους, ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου τῆς ὁδοῦ, ἵνα μὴ ἐγερθῆ πλεόν.

Ὁ φρικώδης δοῦπος ἀντήχησεν ἀπαισίως εἰς τὸν ἀέρα καὶ τίποτε πλεόν

Δύσμοιρος κόρη, τίς θὰ ἠδύνατο ποτὲ νὰ μαντεύσῃ ὅτι τοιοῦτον ἐπεφυλάσσετο εἰς σὲ τέλος ;

Ἐπέφερες, ἐστέναζες, ἔκλαυσες, διήλθες ἡμέρας ἀγωνιῶν καὶ πόνων καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἐνόμισες ὅτι ἡ τύχῃ ἤρχισε νὰ σοὶ προσμειδιᾶ, καθ' ἣν στιγμὴν ἔτεινες τὰς χεῖρας ἵνα συλλάβῃς τὴν μάγον εὐτυχίαν, σκληρὰ μοῖρα σὲ ὤθησε καὶ ἔπεσες, ἔπεσες εἰς τὸν τάφον !

Οἴμοι οὕτω πίπτουσιν εἰς τὸ χάος ἐκ τοῦ ὕψους, εἰς ὃ ἀνέρονται πᾶσαι αἱ εὐγενεῖς ὑπάρξεις !

Ἡ πτώσις σου, ταλαίπωρος κόρη εἶνε ἡ ἀλληγορικὴ εἰκὼν τοῦ βίου μας. Ὑψούμεθα, ἐκτεινομεν τὰς χεῖρας, ἵνα συλλάβωμεν τὴν ποθουμένην εὐτυχίαν, καὶ πίπτομεν, πίπτομεν, ὃ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον εἰς τὸ χάος !

«Όταν οί γείτονες τήν ἀνήγειραν νεκράν πλέον ὅπως τήν μεταφέρωσιν εἰς τήν οἰκίαν, περιέδεσαν τήν αἰμόφυρτον καί φρικωδῶς συντετριμμένην κεφαλὴν τῆς διὰ τοῦ ἐκ μετάξης κιτρίνου ἐκείνου μανδηλίου, ὅπερ ἔφερον εἰσέτι εἰς τὸν λαιμόν τῆς.

Ἐκείνη ἡμερὰ ἡμετέρας πόλεως ἐγένετο ἡμετέρας πόλεως. Ὁ ἀτυχῆς Γεώργιος τίποτε δὲν ἐνόησε. Κατὰ τύχην καθ' ἣν στιγμήν τὸ ἀπαίσιον γεγονός συνέβαινε, εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰ κάτω ἐστραμμένους, δύο δὲ φίλοι καὶ συστρατιῶται του οἵτινες καὶ ἐγνώριζον τὸ μυστικόν του καίτοι ἔμκθον τὸ δυστύχημα τὸ ἀπέκρυψαν εἰς αὐτόν. Ἐκείνος τὴν περιέμενε νὰ τὴν ἴδῃ εἰς τὸ παράθυρον ἐνῶ ἐκείνη τὸν ἐπρόσμενε εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν παρεπονεῖτο κατ' αὐτῆς, διότι μόνον ἐπὶ στιγμήν ἐνεφανίσθη εἰς τὸ παράθυρον.

— «Μὲ μιᾶς ἐχάθη ἀπὸ τὰ μάτια μου—ἔλεγε— διατί λοιπόν νὰ μὴ βγαίνῃ ἀφοῦ ἔχει τόσον καιρὸ νὰ μὲ ἴδῃ καὶ νὰ τὴν ἴδῶ;»

Ἦθελε νὰ τὴν δικαιολογήσῃ ἀλλὰ δὲν εὗρισκε ἰσχυροὺς πρὸς τοῦτο λόγους· τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἡ ἀγωνία του ἔφθασε πλέον εἰς τὸ κατακόρυφον.

— «Κλεισμένο τὸ παράθυρό τῆς; καὶ διατί; ὦ αὐτὸ εἶναι φρικτὸ πρᾶγμα, αὐτὴ εἶναι σκληρότης χειροτέρα ἀπὸ τὸ θάνατο»

Καὶ ὅλοι τοῦ ἔκρυπτον τὸ φοβερὸν μυστικόν.

Ἐσκέφθη νὰ ὑπάγῃ μέχρι τῆς οἰκίας τῆς· ἐδοκίμασε μάλιστα, ἀλλ' οἱ τρέμοντες ἐκ τῆς ἀσθενείας πόδες του ἠρνήθησαν αὐτῷ τὴν χάριν.

Ἐκάλεσεν ἓνα τῶν πιστοτέρων φίλων του καί:

«Νικόλα—τῷ εἶπε—μῖαν χάριν ζητῶ ἀπὸ ἐσέ, ἀλλὰ δὲν θὰ μοῦ τὴν ἀρνήθῃς.»

Ὁ δυστυχῆς Νικόλας ὠχρίασεν, ἐνόησε περὶ τίνος ἐπρόκειτο

«Λέγε, φθάνει νὰ εἰμπορῶ, ξέρεις πόσο σὲ ἀγαπῶ καὶ εἶναι περιττὸν νὰ μὲ παρακαλῆς.

— Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ· ἀλλὰ τὴ χάρι αὐτὴ δὲν θὰ σ' τὴν λησμονήσω, θέλω νὰ πᾶς μὲ κάθε τρόπο 'ς τὴν Σμαράγδω καὶ νὰ τῆς πῆς ἀπὸ μέρους μου, ὅτι μὲ ἔχει νὰ τρελλαθῶ μὲ τὸν τρόπο τῆς, νὰ τῆς πῆς ὁ Γεώργιος μούπε; αὐτοὶ εἶνε οἱ ὄρκοι σου; θέλω νὰ μάθῃς ἀπὸ αὐτὴ τί τῆς ἔκαμα καὶ ἐχάθηκε· νὰ τῆς πῆς ὅτι ἡμουν ἀσθενῆς καὶ αὐτὴ ἦτον ἡ αἰτία ὅπου μὲ

ἔχασε, γιατί αὐτὸ θὰ ἦνε τὸ παράπονό τῆς, ὅπου δὲν θέλει νὰ προβάλῃ, νὰ τῆς πῆς ἀκόμη ὅτι ἂν ἐξακολουθήσῃ νὰ μὴ βγαίνῃ, νὰ μὴ τὴν βλέπω, θ' ἀποθάνω ἀπὸ τὸν πόνο μου.»

Καὶ ταῦτα λέγων ἐνηγκαλιζέτο τὸν φίλον του τρέμων, καὶ μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸν παρεκάλει . . .

Τὴν ἴδιαν ἐκείνην στιγμήν ἀκριβῶς οἱ κώδωνες τῆς γειτονικῆς ἐκκλησίας ἔκρουον πενθίμως οἰνοεῖ ἀποχαιρετίζοντες διὰ τελευταίαν φοράν τὸ κηδευόμενον σῶμα τῆς ἀτυχοῦς Σμαράγδως.

Ὁ ταλαίπωρος Νικόλας ὁ ἐπιστήθιος φίλος δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῇ· ἔκλινε τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ στήθος τοῦ φίλου του καὶ ἀνελύθη εἰς δάκρυα.

— Ὑπομονὴ Γεώργη μου, πρέπει νὰ σοῦ τὸ πῶ, γραφτὸ τῆς ἦταν, ἡ κακὴ τύχη Σμαράγδω σοῦ ἀπέθανε

— Ἀπέθανε; ἀπέθανε; ἡ Σμαράγδω μου εἶπε; ἄχ! »

Μία σπαραξικάρδιος κραυγὴ ἐξῆλθε τοῦ στήθους του, δι' ὑπερανθρώπου δυνάμειος ἐξέφυγε ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ φίλου του, ἔφθασε ὡς ἐξηγηριωμένη λέαινα μέχρι τῆς μεγάλης θύρας τοῦ στρατῶνος, καὶ ὡς κεραυνόπληκτος ἔπεσε λιπόθυμος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Δύο νοσοκόμοι καὶ ὁ φίλος του τὸν μετέφερον εἰς μίαν αἰθουσαν τοῦ νοσοκομείου ἀναίσθητον, καὶ τῷ παρέσχον τὰς δεοῦσας περιθάλψεις, ὅταν δὲ ἀνέλαθε καὶ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς του, εἶπε μὲ ἀσθενῆ καὶ διακεκομμένην φωνὴν εἰς τὸν φίλον του.

— «Νικόλα, μὴ φύγῃς· ἔχω ἀνάγκην νὰ σοῦ πῶ. . .»

Οἱ δύο φίλοι ἔμειναν μόνοι ἐν τῇ αἰθούσῃ· πρῶτος ὁ Γεώργιος διέκοψε τὴν σιωπὴν. Ὑπεκρίθη γενναϊότητα εἰς τὸν φίλον του, ὑπομονὴν καὶ σθένος ψυχῆς, ἠθέλησε νὰ μάθῃ λεπτομερῶς τὰ καθέκαστα τοῦ θανάτου τῆς ἀτινα καὶ ἡκροάσθη ψυχρὸς καὶ ἄφωνος, συστρέφων μόνον ἐκάστοτε τοὺς ὀφθαλμούς ἢ συσπῶν τὰ κάτωχρα χεῖλη του.

Ἡ αἰνιδικὰ αὐτῆ μεταβολὴ ἐφάνη παράδοξος εἰς τὸν φίλον του, ἀλλὰ μόνος του ἔσπευσε νὰ διασκεδάσῃ πᾶσαν τυχὸν ὑπόνοιαν, λέγων:

«Πρέπει νὰχω ὑπομονὴν εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα» καὶ ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς παλάμης σύνουος καὶ ἄφωνος!

Τὴν ἐπαύριον, ἐνῶ οἱ στρατιῶται ἐξετέλουν γυμνάσια τάγματος ἐν τῇ μεγάλῃ πλατείᾳ τῆς πόλεως, καὶ ὁ στρατῶν σχε-

δὸν ἦτο ἔρημος, ὑπὸ τὰς εὐρείας αὐτοῦ στοὰς ἀντήχησεν εἰς πυροβολισμός.

Οἱ μάγειροι, οἱ θαλαμοφύλακες καὶ δύο γραφεῖς, ἔσπευσαν ἀμέσως καὶ εὗρον τὸν ἀτυχῆ Γεώργιον κυλισμένον εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἀλλὰ πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ τὸν ἀνεγείρῳσιν, εἶχεν ἐκπνεύσει.

Ὁ δύσμοιρος ἐγίνωσκε ὅτι ἡ Σμαράγδω του τὸν περιέμενε, ἠθέλησε νὰ ἐπαναλάβῃ τοὺς μετ' αὐτῆς περιπάτους του εἰς τὸν κόσμον ἐκεῖνον, ὅπου ἡ ἀποχώρησις δὲν κτυπᾷ τὴν ἐνάτην ἐσπερινὴν ὥραν! . . .

Οἱ ἄνθρωποι τὸν ἐκλάσαν καὶ τὸν ἐσυγχώρησαν ἄλλ' ἐσυγχωρήθη ἄρά γε καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ;

Ζάκυνθος

Διονύσιος Ἡλιακόπουλος

ΗΘΕΛΑ

Τῆς κεφαλῆς σου ἤθελα νὰ εἶμωνα στολίδι
Μὲ τὰ χρυσὰ μαλλιάκια σου νὰ παίζω νὰ γελῶ,
Καὶ τοῦ χερσοῦ σου ἤθελα νὰ ἤμουν δακτυλίδι
Τὰ κονδυλίστρα δάκτυλα ὀλοένα νὰ φιλῶ.

Τῆς τραχηλῖδος σου ἤθελα νὰ εἶμουν ἡ δαρτέλα
Τοῦ βελουδέγγου σου λαιμοῦ τὰ κάλλη νὰ θωρῶ,
Καὶ τοῦ κορσέ σου ἤθελα νὰ εἶμουν ἡ κορδέλλα
Εἰς τ' ἄγια τοῦ στήθους σου κ' ἐκεῖ νὰ προχωρῶ.

Νὰ εἶμουν τοῦ καθρέπτη σου ἤθελα τὸ χρυσάλλι
Ν' ἀτανάκλω τὰ κάλλη σου στὸ ἄργυρὸ γυάλι.
Τῆς κλίτης σου νὰ εἶμωνα ἤθελα προσκεφάλι
Ἐπάνω μου νὰ ἀκουμβῶς τὴ θεία κεφαλῆ.

Ἄχ, ἤθελα καὶ πρὸ πολὺ, νὰ εἶμουν συντροφός σου
Καὶ φίλος σου ἀχώριστος ἐγὼ ὅσον κι' ἄν πᾶς,
Νὰ σ' εἶχω γυναικοῦλα μου κ' ἐγὼ νᾶμαι δικός σου,
Νὰ σὲ λατρεύω ἄπειρα καὶ σὺ νὰ μ' ἀγαπᾷς.

Ἐν Καλάμαϊς 1888

Δ. Μπενῆ Ψάλτης

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Ὁ ἔθνος κατὰ δυστυχίαν, δὲν γινώσκει ἀκριθῶς τίς ἐτάφη πρὸ τίνος καιροῦ ἐν Ἀθήναις. Ἀπλῶς ἔμαθεν ὅτι ἀπέθανεν ὁ Ν. Νικολαΐδης, πρῶην καθηγητῆς εἰς τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον. Ἡ εἴδησις ὅτι ὑπῆρξε διακεκριμένος μαθηματικὸς δὲν χορηγεῖ ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς ἀξίας αὐτοῦ, οὐδὲ παρέχει ἡμῖν εἰκόνα ζωηράν τοῦ τρικυμιώδους, κατὰ τὸ πλεῖστον, βίου του, τῶν ἔργων του καὶ τῆς ἐν τῇ ἐπιστήμῃ δόξης του.

Ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος εἶχε κλίειν φυσικὴν εἰς τὸ «λάβε βιώσας,» ἀγαπῶν τὸν βίον τῆς ἀπομονώσεως ὡς πάντα τὰ ἔξοχα πνεύματα, καὶ ὑπέστη τὰ δεινοπαθήματα τῆς σιωπῆς ἀρετῆς, τὰ ἀφόρητα κατὰ τὸν μέγαν τραγικὸν τῆς Ἀγγλίας.

Διὰ τοῦτο θέλομεν ἐπιτελέσει ἔργον δικαιοσύνης καὶ καθήκοντος πρὸς συντριβείσαν καὶ ἐκλιπούσαν ἀώρως μεγαλοφυΐαν σκιαγραφοῦντες ἐν ὀλίγοις τὸν βίον τοῦ καθηγητοῦ Νικολαΐδου ὅπως γνωρίσῃ τὸ ἔθνος ὅποιον ἀπόλεσε πνευματικὸν θησαυρόν.

Ἀρξαμένου τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, κατήλθεν εἰς Ἑλλάδα ἐξ Ἑλβετίας, ἔνθα ἐσπούδαζε, νεαρὸς καὶ ἐνθουσιώδης Ἕλλην καλούμενος Νικολαΐδης ὑπρέτησε μετὰ φιλοπατρίας τὸν ἀγῶνα, συνέγραψε τὸ πρῶτον βιβλίον περὶ τακτικῆς, ἐδημοσίευσε ποιητικὴν τινα συλλογὴν, καὶ ἐγένετο ἔπειτα τακτικὸς δικαστής, διακριθεὶς ἐπὶ ἀκραιότητι: χαρακτῆρος καὶ χρηστότητι. Λαβὼν δὲ γυναῖκα ἐκ Τριπόλεως, ἐγέννησε τέσσαρα τέκνα. προικισθέντα πάντα ὑπὸ τῆς φύσεως μὲ εὐφυΐαν ἔξοχον. Τὰ ἔξοχα πνευματικὰ προτερήματα ὑπῆρξαν κληρονομικὰ πράγματι εἰς τὸν οἶκον τοῦ Νικολαΐδου. Ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, ἀριστεύσασα ἐν τῷ Ἀρσακίῳ, ἀνεδείχθη ἀριστος διδάσκαλος τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς γαλλικῆς, ἦν μόνη τῆς ἐξέμαθεν ὁ μικρότερος υἱὸς Γεώργιος, διαπρέπων ἐν τῷ φιλολογικῷ σταδίῳ, συνέγραψε νεαρὸς τὴν Μυρσίνην, ὠραῖον ἀληθῶς μυθιστόρημα, καὶ ἔστη δυστυχῶς εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου, τὰς φρένας παθῶν ὁ δὲ Δημήτριος σπουδάζσας τὴν μηχανουργίαν ἐν Γαλλίᾳ συνηγωνίσθη μετὰ διακοσίων πενήτηντα Γάλλων μαθητῶν καὶ ἐπρώτευσεν! Ἄλλα

πάντας τοὺς υἱοὺς ὑπερέβαλεν ὁ πρῶτότοκος υἱὸς Νικόλαος Νικολαΐδης, πρῶτην καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, ὁ χθὲς ἀσήμως καὶ πενιχρῶς κηδευθεὶς.

Παιδίον ἔτι, ὁ Νικολαΐδης οὗτος, εἰσελθὼν εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Εὐελπίδων, ἀνέπτυξεν ἔκτακτον ἐν τοῖς μαθηματικοῖς εὐφυΐαν, καὶ ἐθαυμάσθη, ἀνακαλύψας νέα θεωρήματα καὶ νέας μεθόδους λύσεως μαθηματικῶν προβλημάτων. Διαγωνισθεὶς δὲ πρὸς ἄλλους, ἤριστους καὶ λαῶν ὑποτροφίαν, ἀπῆλθεν εἰς Γαλλίαν πρὸς σπουδὴν τῶν μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ἐκεῖ δέ, ἐν Παρισίοις, ἠνεώχθη αὐτῷ τάχιστα τοῦ θριάμβου καὶ τῆς δόξης τὸ στάδιον. Ἐπὶ ἐξαετίαν δολόκληρον ἐχώρει ἐν τῇ ἐπιστήμῃ δι' ἀλμάτων καταπληκτικῶν, ἄρθρα δὲ ἐπιστημονικὰ ἀδιαλείπτως δημοσιεύων, ἢ παλαιῶν κατὰ συναδέλφων ἢ ὑποβαλλόμενος εἰς τὰς δοκιμασίας τῶν ἐξετάσεων, ἐπλήρου τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον διὰ τῆς φήμης αὐτοῦ καὶ ἐπέσυρε τὸν κοινὸν θαυμασμόν. Νέος Ἕλληνας συσπουδαστὴς ἔγραψε τότε ἐκ Παρισίων ὅτι δὲν ἄρηνον αὐτὸν νὰ ἡσυχάσῃ τὰ ἐπιστημονικὰ τρόπαια τοῦ μαθηματικοῦ Νικολαΐδου. Μετὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τῆς ἐν τῇ Πολυτεχνικῇ Σχολῇ φοιτήσεως ἐτόλμησε, τοὺς πάντας ἐκπλήξας, νὰ προσέλθῃ εἰς ἐξετάσεις ἀπολυτηρίου καὶ ἔλαβε τὸ δίπλωμα. Οἱ καθηγηταὶ ἐκάλεσαν αὐτὸν Oriental, διότι ἔλυσε τὰ δοθέντα αὐτῷ προβλήματα, καὶ διετύπωσεν αὐτὰ ἐν γαλλικῇ γλώσσῃ, ἧς τὴν χρῆσιν ἔτι ἠγνόει. Λαθῶν ἐν τούτοις τὸ δίπλωμα δὲν ἡσύχασεν. Ἐδῶκεν ἀμέσως νέας ἐξετάσεις καὶ κατετάχθη εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Γεφυροδοπιῶν. Ἐν τῇ σχολῇ ὅμως ταύτῃ ἐφοίτησεν ἐν μόλις ἔτος, καὶ ἐφυγεν ἔπειτα ἐκεῖθεν διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν. Ὁ Μπραῖς, καθηγητὴς διακεκριμένος καὶ πλεῖστα συγγράμματα συγγραψάς περιεπλάκη εἰς ἐπιστημονικὰς ἔριδας μετὰ τοῦ μαθητοῦ. Ὁ Νικολαΐδης δὲν ἠδύνατο νὰ χωρῆ ἐν τῇ Μηχανικῇ αὐτοῦ καὶ ἀνεξήτει πάντοτε λύσεις προβλημάτων διαφόρους πρὸς τὰς λύσεις τοῦ συστήματός του· αὐτὸ δὲ τοῦτο ἔπραξε καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν ἐξετάσεων. Ὁ κ. Μπραῖς, ὡς ἦν ἐπόμηνον, προσβληθεὶς, ὠργίσθη καὶ ἔδωκε μέτριον βαθμὸν εἰς τὸν Νικολαΐδην. Εὐσυνείδητος ὅμως ὢν, ἔγραψεν εἰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ βαθμολογικοῦ πίνακος ὅτι «ὁ νεαρὸς οὗτος Ἕλληνας εἶναι πνεῦμα ἔσοχον» ἀλλὰ δὲν ἐνοῶν διατί δὲν δύναται νὰ ἀγακῆσῃ τὴν μηχανικὴν μου».

Ὁ Νικολαΐδης μαθὼν ὅτι ὁ Μπραῖς ἔδωκεν αὐτῷ μέτριον βαθμὸν, ἐθυμώθη λίαν καὶ ἐγκατέλιπε τὴν σχολὴν τῶν Γεφυροδοπιῶν. Ἐκτοτε δὲ κυρίως ἤρξατο ἡ ἐποχὴ τῆς φήμης του, τῆς δόξης του. Κλεισθεὶς εἰς τὸ δωμάτιον αὐτοῦ, ἐκήρυξεν ἀδυσώπητον πόλεμον κατὰ τοῦ ἀδικήσαντος καθηγητοῦ καὶ τῶν κατήνεγκε βαθείας ἐπιστημονικὰς πηλλγὰς. Ἐδημοσίευσεν ἀδιακόπως ἄρθρα καὶ πραγματείας ἐπιστημονικὰς ἀνα-

γνωσκομένας ἀπλήτως ὑπὸ τῶν ἐπιστημόνων, ὁ δὲ διευθυντὴς «Τῶν Κόσμων», περιοδικοῦ ἐπιστημονικοῦ, Ἀθῶν Μοσῶν ἐζήτησε παρὰ τῶν ἀναγνωστῶν του συγγνώμην, ὡσάκις δὲν εἶχεν ἄρθρον τοῦ Νικολαΐδου. Ἀλλὰ τὴν φήμην τοῦ Νικολαΐδου ἔτι μᾶλλον ἀνύψωσε τὸ σκάνδαλον τοῦ Λέοντος Φουκῶ. Ὁ ἀκαδημαϊκὸς οὗτος εἶνε διάσημος διὰ τὸ εὐφυὲς μηχανήμα αὐτοῦ, δι' οὗ ἔλυσε πρακτικῶς τὴν παραγωγὴν τοῦ ἡλιακοῦ χρώματος ἐκ τῶν ἐπτά χρωμάτων. Ὅτε εἰσῆχθη εἰς τὴν ἀκαδημίαν ἀνέγνω εἰσιτήριον ἐπιστημονικὸν λόγον χειροκροτηθέντα καὶ πολὺν προξενήσαντα ἐντύπωσιν διὰ τὰς νέας ἐπιστημονικὰς ἀληθείας. Ἐπέπρωτο ὅμως εἰς τὸν Λέοντα Φουκῶ νὰ ὑποστῇ ἀδόκητον ἀτύχημα. Ὁ Νικολαΐδης μετέβαλε τὸν ἐπιστημονικὸν λόγον εἰς κωμωδίαν. Τὸν λόγον αὐτοῦ ἀναγνοῦς, εὗρεν αὐτὸν κατὰ βάσιν ἐσφαλμένον καὶ τὴν ἐπισοῦσαν ἐδημοσίευσεν περὶ αὐτοῦ εἰς τοὺς «Κόσμους» βραχέως σημειώσιν, ἧτις μέγα παρήγαγε σκάνδαλον. Συνεκινήθη ὀλικληρὸς ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος τῶν Παρισίων, ὁ δὲ ταλαίπωρος Φουκῶ ἠναγκάσθη περιβληθεὶς τὴν στολήν καὶ τὰ παράσημα τοῦ στρατηγοῦ, νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Νικολαΐδην εἰς τὸ μικρὸν του δωμάτιον, ὅπως ἱκετεύσῃ αὐτὸν νὰ μὴ παρατείνῃ τὸ σκάνδαλον, ἐκέθη δὲ αὐτὸν εἰς τὸν περιγελῶν τῶν ἀπανταχοῦ ἐπιστημόνων. Τὴν φήμην του, τέλος πάντων ἐκορύφωσαν αἱ διδακτρικαὶ ἐξετάσεις του. Αἱ θέσεις αὐτοῦ, πλήρεις ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων, ἠγοράσθησαν πᾶσαι ἀμέσως καὶ ἐπέχουσιν ἔκτοτε θέσιν συγγράμματος ἐπιστημονικοῦ. Ὅτε δὲ προσῆλθεν εἰς τὴν δοκιμασίαν τῶν διδακτορικῶν ἐξετάσεων καὶ ἐπεχείρησε νὰ υποστηρίξῃ τὰς ἐπιστημονικὰς θεωρίας τῶν θέσεων αὐτοῦ συνέβη γεγονός μεγαίστην προξενήσαν ἐντύπωσιν. Κόσμος παρίστατο πολὺς ἐπιστημόνων· ὁ Νικολαΐδης ἤρξατο λύων προβλήματα ἐπὶ τοῦ πίνακος αἰφνης δὲ ἔστη κεκνήως πρὸ τοῦ πίνακος, ἀπέχων νὰ γράφῃ καὶ τμηρῶν σιωπῆν. Παρῆλθον πέντε, δέκα, δέκα πέντε λεπτά, καὶ πάντες ἠγωνίον, πιστευόντες ὅτι ὁ Νικολαΐδης ἀπέτυχεν, ἀδυνατῶν νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐξίπωσιν. Ἐπὶ τέλους οἱ ἐξετασταὶ ἀπώλεσαν τὴν ὑπομονὴν καὶ ὁ πρόεδρος Βερτρὰν εἶπεν αὐτῷ· «Κύριε Νικολαΐδη δὲν δυνάμεθα περισσότερον νὰ περιμένωμεν· ἀφοῦ δὲν δύνασαι νὰ προχωρήσῃς ἀποσύρθητι». Ὁ Νικολαΐδης τότε στραφεὶς πρὸς τὸν Βερτρὰν, ἀπήτησεν αὐτῷ μειδίων· «Κύριε πρόεδρε δύναμαι νὰ προχωρήσω, ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ἀνεύρον ἄλλην ἀπλουστέραν λύσιν τοῦ προβλήματος». Ἀμέσως τότε ἀπαλείφει ὅσα εἶχε γράψῃ ἐπὶ τοῦ πίνακος καὶ προβαίνει τάχιστα εἰς τὴν λύσιν αὐτοῦ διὰ νέας ὁδῶν μεθόδου. Ὡς ἐνοεῖται, ραγδαῖα χειροκροτήματα ἀνεκήρυξαν τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Νικολαΐδου, ἡ δὲ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ ἀπένευκεν αὐτῷ ὁμοφώνως, θερμῶς αὐτῷ συγχαρεῖσα τὸν βαθμὸν τοῦ διδάκτορος τῶν μαθηματικῶν καὶ φου-

σι κ ὤ ν ἐ π ι σ τ η μ ὶ ν [docteur des sciences mathématiques et physiques].

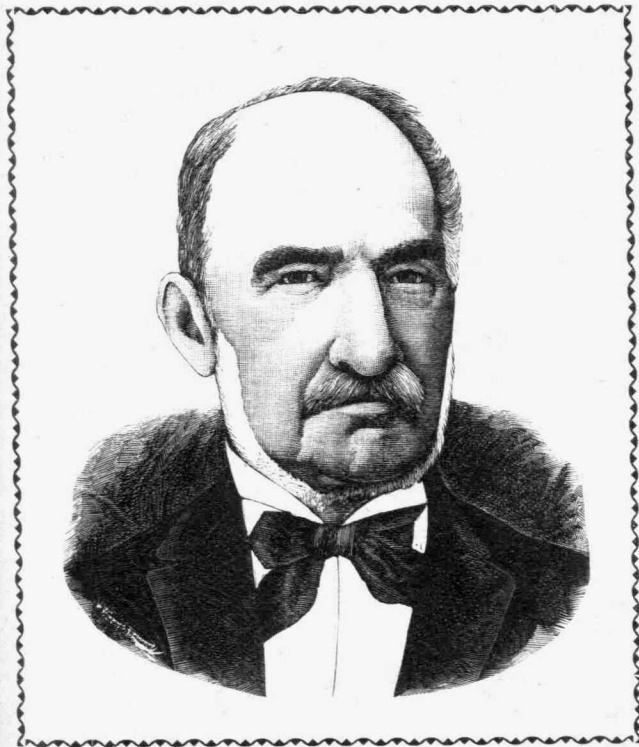
Ὅπως δὲ κατανοήσωσιν οἱ ἀναγνώσται τὴν σημασίαν τοῦ διδακτορικοῦ τούτου διπλώματος πρέπει νὰ μάθωσιν ὅτι σπανίως ἐχορηγήθη εἰς Γάλλους, σπανιώτατα δὲ εἰς ξένους, καὶ ὅτι οὐδεὶς κέκτηται διπλωμα τοιοῦτον ἐν Ρωσίᾳ καὶ καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν !

Μετὰ ταῦτα, ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ Νικολαΐδης ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα ἀξιωματικοῦ τοῦ μηχανικοῦ καὶ διορίσθη καθηγητὴς ἐν τῇ σχολῇ τῶν Εὐελπίδων. Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ συνέβη τότε γεγονός ἀξίον ἀναγραφῆς. Ἐξητάζοντο οἱ ἑννέα μαθηταὶ τῆς ἀνωτέρας τάξεως, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ λύσωσιν ἐν τῶν δοθέντων αὐτοῖς τριῶν προβλημάτων, ὑπέδειξαν τὴν στενοχωρίαν αὐτῶν εἰς τὸν Νικολαΐδην. Οὗτος δὲ λαθὼν τὸ πρόβλημα καὶ ἀποσυρθεὶς εἰς δωμάτιον ἔδωκεν αὐτοῖς, ἐντὸς δέκα λεπτῶν, ἑννέα διαφόρους λύσεις ! Ἄλλ' ἐπῆλθε ταχέως ἡ Κρητικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1866 καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς ἄλλο στάδιον.

Ἀπῆλθεν εἰς Κρήτην ἐκ τῶν πρώτων, διεκρίθη ἐπὶ γεναιότητι καὶ καρτερίᾳ, σχηματίσας δὲ ἐπὶ τέλους σῶμα ἴδιον, συνεκρότησεν εὐτόλμως τινὰς τῶν σπουδαιότερων μαχῶν, καθ' ἃς πολλοὺς μὲν ἀπώλεσε, πλείστους δὲ ἐφόνευσε τῶν πολεμίων, ἐπανῆλθε δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἐπαναστάσεως.

Δυστυχῶς, οἱ κυβερνῶντες κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν κατενόησαν τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Νικολαΐδου, ἐπέτρεψαν δὲ αὐτῷ νὰ μεταβῇ εἰς Ἀκαρνανίαν, ὅπως καταδιώξῃ τὴν ληστείαν. Νομίσας ἕκ εἰ ὅτι θὰ κατενέγκῃ κáιριον κατὰ τῆς ληστείας κτύπημα, ἐπολιόρησε τὸν μακαοίτην Δημ. Γρίβαν εἰς τὴν Κούλιαν, καὶ ἠνάγκασε τὴν κυβέρνησιν τοῦ μακαοίτου Ζαΐμη νὰ ἐπιτιμήσῃ καὶ ν' ἀνακαλέσῃ αὐτὸν εἰς Ἀθήνας. Ὁ Νικολαΐδης συνησθάνθη ἰσχυρῶς τὴν προσβολήν, ἐδημοσίευσε τέσσαρα ἐκθέσεις ἀνευ ἀδείας τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ καὶ ἐγένετο σκοπὸς καταδιώξεων, αἰτινας ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ παραιτηθῇ τὸν στρατιωτικὸν βαθμὸν !

Ἐπελθόντος μετὰ ταῦτα τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου, ἔσπευσε νὰ ἀπέλθῃ ὡς ἔθελοντῆς εἰς Παρισίους, ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τοῦ 174 τάγματος τῶν ἑθνοφυλάκων τῆς Βελγίλλης καὶ διεκρίθη διὰ τῶν τομηροτάτων αὐτοῦ κατοπετεύσεων. Ἡ κυβέρνησις τῆς Ἑθνικῆς Ἀμύνης, μεγάλως ἐκτιμήσασα τὰ στρατιωτικὰ αὐτοῦ προτερήματα παρεκάλεσεν αὐτὸν διὰ τοῦ στρατηγοῦ Καλλιῆ νὰ καταταχθῇ εἰς τὸν τακτικὸν στρατόν, λαμβάνων ἀνώτερον βαθμὸν. Οὗτος ὁμως ἠρονήθη, μὴ θελήσας νὰ δυσαρσετήσῃ τὸν φίλον αὐτοῦ Γουσταῦον Φλουράν, ὄντα τότε διὰ τῆς ἑθνοφυλακῆς παντοδύναμον, καὶ κατὰ τὴν στάσιν τοῦ Δεκεμβρίου κατ-

Σ. ΠΡΩΙΟΣ

Ὁ ἱδρυτὴς τοῦ ἐν Σύρῳ ἀνδριάντος τοῦ Ναυάρχου Μισούλη.

έλαθεν αὐτὸς διὰ τοῦ τάγματος αὐτοῦ τὸ δημαρχεῖον τῶν Παρισίων. "Ὅτε ὅμως οἱ Πιερσίσοι παρεδόθησαν τοῖς Πρώσοις καὶ ὁ πόλεμος ἔληξεν, αὐτὸς ἔσπευτε νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς Μισσαλίαν καὶ ἐκείθεν εἰς Ἀθήνας μὴ συγκαταμεύτης, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ, νὰ μετάρχη τοῦ ἀδελφοκτόνου τῆς κοινοῦτητος πολέμου!

Ἐν Ἀθήναις τότε ὑπέστη τὰ θεινὰ τῆς ἀπορίας. Διέμενον ἐν Ἀμπελοκήποις ἀσχολούμενος εἰς τὰς προσφιλεῖς αὐτῷ ἐπιστημονικὰς ἐργασίας, ἕως οὗ ὁ ἀείμνηστος Κυβερνήτης Πετμεζᾶς κατανοήσας τὴν μεγάλην ἐπιστημονικὴν ἀξίαν τοῦ Νικολαΐδου, διώρισεν αὐτὸν καθηγητὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, κατανικήσας τὰς μεγάλας ἀντιπράξεις τῆς Αὐλῆς, ἧς δὲν ἠνείχετο νὰ ἀκύσῃ κ' ἔτι περὶ τοῦ δῆθεν δημοκρατικοῦ Νικολαΐδου. Ἐκτοτε ἐπεδόθη ἀκράτητος εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας καὶ ἐδημοσίευσεν γαλλιστὶ σειρὰν ὑπομνημάτων ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀνάλεκτα» διατελῶν εἰς σχέσεις μετὰ πλείστων εὐρωπαίων σοφῶν. Ἠσυχολεῖτο εἰς τὰ ἅπαντα καὶ δυσχερῆ προβλήματα τῶν μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν ἐπιστημῶν, μὴ καταβαίνων μέχρι τῶν γνωστῶν καὶ συνήθων μαθημάτων τῆς διδασκαλίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Ἐπιρμένως ὀλίγον ὑπῆρχεν ὠφέλιμος εἰς τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, μὴ δυναμένου νὰ κατανοήσῃσι τὰ ὑπ' αὐτοῦ διδασκόμενα. Ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἠγνόησαν τὴν μεγάλην ἀξίαν καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας τοῦ Νικολαΐδου, ἐδιδάχθησαν δὲ αὐτῆν παρ' Ἀγγλοῦ σοφοῦ, ἐρωτήσαντος τὸν τότε πρύτανιν Κόκκινον καὶ ἐπισκερθέντος αὐτὸν ἐν τῷ σῶκῳ του μετὰ βιβλίου σεβασμοῦ! Ὁ Νικολαΐδης εἶχε σεμνότητα κόρης ἐν τῇ συμπεριφορᾷ, ἀπλότητα δὲ καὶ μετριοφροσύνην, αἵτινες ἀπέκρυπτον τὴν μεγάλην ἀξίαν του. Δυσκόλως δὲ ἠδύνατό τις ν' ἀποκαλύψῃ τὸν ἐπιστημονικὸν αὐτοῦ θησαυρὸν. Πρὸς ἐμὲ δὲ τὸν ἐπιστήθιον φίλον του, εἶπε πολλάκις ὑπερηφάνως «Ὁλος αὐτὸς ὁ κόσμος θὰ πνιγῇ εἰς τὰ ὕδατα τῆς λήθης, καὶ μόνον θὰ ἐπιπλεύσῃ τὸ ὄνομά μου. Αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀποκαλύψεις μου ἀκόμη δὲν κατενοήθησαν· θὰ κατανοηθῶσι καὶ θὰ μελετηθῶσιν ἀπλήστως, ὅταν ἐγὼ δὲν θὰ ὑπάρχω πλέον. Εἰς τὰς τέσσαρας ριζικὰς ἀρχὰς τῆς Μηχανικῆς ἐγὼ ἔχω προσθέσει δέκα τοιαύτας καὶ πλέον!»

Εἰργάζετο, ἐν τούτοις, λυσιπυρῶς καὶ τὰ σπουδαιότερα δυστυχῶς τῶν ὑπομνημάτων του ἐφύλαττεν, ἵνα δημοσιευθῶσι μετὰ θάνατον. Ὑπάρχουσιν ἄρα γε καὶ θὰ σωθῶσιν; Ἐπὶ δύο μῆνας εἰργάσθη ἀδιαλείπτως ποτὲ πρὸς λύσιν αὐτοῦ προβλήματος, ἀναφερομένου εἰς τὰς τρεῖς ἐπιφανεῖς, καὶ ὅταν ἔλυσεν αὐτὸ ἔμαθε μετ' ἀράτου θλίψεως ὅτι πρὸ ἔτους εἶχε λύσει αὐτὸ δι' ἄλλης μεθόδου ὁ Ἀγγλος μαθηματικὸς Κεϋλέϋ. Προσῆλθωσιν δὲ εἶχε μεγάλην τελευταῖον εἰς τὰς θεωρίας τῆς ἀκουστικῆς καὶ τοῦ φωτός, ἣ δὲ προσήλωσις αὐτῆ συνετέλεσε εἰς τὴν

διατάραξιν τῆς διανοίας του. Ἡ μεγαλοφυΐα, ἐνταθεῖσα, κουρασθεῖσα, ἀποκαμουσα, συνετρίθη καὶ ἀπώλετο !

Ἀνεζητήθη ἡ σωτηρία τοῦ μεγάλου πνεύματος διὰ τοῦ γάμου, καὶ ὁ γάμος ἐκεῖνος τὸν μὲν Νικολαΐδην ὤθησεν εἰς πνευματικὰ ἐξάψεις μείζονας, τὴν δὲ ἐνάρτεον καὶ ἀξίαν λόγου σύζυγον, τὴν Εὐρυδικὴν Καστανάκου κατέστησε διὰ παντὸς δυστυχῆ. Ἡ συμβίωσις ἦτο ἐντελῶς ἰσχύουσα, ἡ δὲ δυστυχὴς σύζυγος, παραλόγως βασιανίζομένη, περιέστη εἰς ἀπόγνωσιν. Ἐπῆλθεν ἀναγκαιῶς τὸ διαζύγιον· ἀλλ' ὁ Νικολαΐδης, ἀναγνωρίζων τὰς ἀρετὰς τῆς συζύγου του καὶ ἔρωτα θερμὸν αἰσθανόμενος πρὸς τὴν Εὐρυδικὴν του, περιέπεσον εἰς μελαγχολίαν, συνεταράχθη ἰσχυρῶς, καὶ τέλος ἔπαθεν ἀνίατον πνευματικὴν διατάραξιν.

Ἐκτοτε δὲν ἦτο πλέον ὁ Νικολαΐδης. Εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας εἶχεν ἔτι τὴν διάνοιαν αὐτοῦ φωτεινὴν, εὐρον δὲ αὐτὸν ἐν Παρισίοις, ἐν ἔτει 1875, συνοικοῦντά μετὰ πέντε μαθηματικῶν, οἵτινες προσεπάθουν νὰ ἐκμεταλλεύωνται τὸν ἐπιστημονικὸν αὐτοῦ θησαυρόν. Κατὰ τὰ ἄλλα ὁμῶς ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ παρελογίζετο καὶ τοιοῦτος ὢν, μετέσχε τῆς Θεσσαλικῆς ἐπανάστασεως. Τὴν ἐν Παρισίοις δὲ φήμην του χαρακτηρίζει προσηκόντως τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον : "Οτε ἐκ νέου ἀνεζήτησα αὐτὸν ἐν Παρισίοις, αὐτὸς ὁ ὑπὸν ἡγετῆς τοῦ Ξενοδοχείου μοι εἶπε : «Monsieur, tous les grands hommes sont un peu fourrie est part pour faire un petit voyage !» Περαιτῶν τὴν βραχεῖαν ταύτην ἀπεικόνισιν τοῦ βίου τοῦ Νικολαΐδου ὀφείλω νὰ δηλώσω αὐτῆς ὅτι ἦτο πρότυπον ἀρετῆς, φιλοστοργίας, εὐσεθείας, αἰσθημάτων εὐγενῶν καὶ γενναίων· ἐν τῷ προσώπῳ δὲ αὐτοῦ, ἀπώλετο ὁ Νεύτων τῆς νεωτέρης Ἑλλάδος, ἄσημος, ἀκλαυστος, ἀγνωθῆεις κατὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀγνωμονήσαντος Πανεπιστημίου, οὗ ἔσται δόξης ἀδάμας ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ὀδηγηθεὶς δὲ εἰς τὴν ἐσχάτην αὐτοῦ κατοικίαν ὡς τυχαῖος τις ἄνθρωπος.

Ἀθήναι, Ἰούλιος 1889.

Πέτρος Κανελλίδης

Υ Ψ Ι Π Υ Δ Η

Φεῦ, τῶν βροτειῶν ὡς ἀνώμαλοι τύχαι !
(Εὐρυπιδῆς)

ΥΟ καὶ τριάντα αἰῶνες παρῆλθον ἔκτοτε. Ἦτο ἐποχὴ, καθ' ἣν ἐξῆ ἐπὶ τῆς γῆς τὸ θεῖον γένος τῶν ἡρώων, τῶν καὶ ἡμιθέων καλουμένων. Εἶχε παρέλθει τὸ χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν γένος τῶν θνητῶν, ἀλλὰ τὸ σιδηροῦν ἔμμενεν ἀκόμη πολὺ ὄπισθεν.

Γλυκυτάτη καὶ πλήρης ποιήσεως, περιπετειῶν καὶ ἀνδραγαθημάτων περιδῶζον ἐποχὴ. Ὑπὸ τὸ γοητευτικὸν σέλας τῶν μύθων καὶ τῶν παραδόσεων διεπλάττετο ὁ βίος θελκτικὸς καὶ λαμπρὸς, ὑπὸ πύσας αὐτοῦ τὰς φάσεις καὶ ἀνάγκας ἀνελισσόμενος. Ἦ δὲ Ἑλλάς, σφριγῶσα, ῥοδαλὴ καὶ χρυσάνειρος παιδικῆ, ἔπαλλε καὶ ἐξιστρεῖτο πρὸς πᾶν ὅ,τι ὠραῖον, μέγα καὶ ἰδεῶδες.

Διὰ τῆς λαμπρᾶς αὐτῆς καὶ γονιμοτάτης φαντασίας ἐδημιούργει τοὺς θεοὺς, τοὺς Οὐρανίωνας, τοὺς Ὀλυμπίους, τοὺς Θαλασσίους, τοὺς Νερτερίους καὶ ἄλλους. "Ο,τι μεγαλοπρεπὲς καὶ χάριεν ἡδύνατο νὰ συλλάβῃ ἐν θείοις οἴστοις ἡ ἀνθρωπίνη φαντασία περιεκλείετο ἐν τῷ θεῷ Ὀλύμπῳ, ἔνθα εἶχε τὸν θρόνον του τὸ λαμπρὸν δωδεκάθεον, ἐσθίον ἀμβροσίαν καὶ πίνον νέκταρ καὶ διέπον τὰ οὐράνια καὶ γῆνα, ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ ἀνακτος ἀνδρῶν τε θεῶν τε καὶ πολυῦμνότητο Διός.

Οἱ θεοὶ δὲ αὐτοὶ καθήρχοντο εἰς τὴν γῆν πολλὰκις καὶ εἰς πολλοὺς καὶ ποικίλους μετὰ τῶν θνητῶν δεσμούς καὶ ἐπικοινωνίας. Θεοί, Τιτᾶνες, Γίγαντες, Κύκλωπες, Ἡμίθεοι, αἰ πολυῶνοι καὶ πολυειδεῖς Νύμφαι, πνεύματα ποικίλα τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, αἱ Χάριτες, αἱ Μοῦσαι, αἱ Σειρήνες, αἱ Μοῖραι, αἱ Ἐρινυῖδες καὶ ὅ,τι ἄλλο περιελάμβανεν ἡ θρησκευτικὴ τῶν χρόνων ἐκείνων ἐποποιία ἀπετέλουν μετὰ τοῦ τότε θνητοῦ κόσμου τὸ μεγαλοπρεπέστατον τοῦ σύμπαντος πανόραμα, ὅπερ ἡ φαντασία περιέβαλλε καθ' ὅλα δι' ἀθανάτου λαμπηδόνας.

Οἱ θεοὶ ἦσαν ἀνθρώπινοι καὶ οἱ ἄνθρωποι ἦσαν θεοί, ὡς εἶπεν ἔσχατος ποιητῆς. Ὁ αἰδὸς καὶ ὁ ποιητῆς, τὰ χρηστήριμα καὶ οἱ

μάντις ἦσαν οἱ μυσταγωγοὶ τοῦ λαοῦ ἢ φύσις παρεῖχεν εἰς αὐτὸν ἀνεξαντλήτους ἐμπνεύσεις καὶ θέληγτρα καὶ τὸ πνεῦμα ὑψοῦτο ὑπεράνω τοῦ αἵθερος. Οἱ βουκολιασταὶ ἤρῳντο τῶν τρυφερῶν Ἀμαρυλλίδων καὶ αἱ φαρμακεῦτριαι ἐξοίστρουν τὰς παγετώδεις καὶ ὑπερψάνους καρδίας· οἱ δὲ ἤρωες ἐδάμαζον καὶ τὰ ἀγριώτατα τῶν θηρίων, κατενίκων καὶ τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ ἀνυψοῦντο ἐνώπιον αὐτῆς ἀκαταμάχητοι καὶ τρισμείστοι. Τὰ δάχη, τὰ ὄρη, οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ κρήναι ἦσαν πλήρη θεοτήτων, Νυμφῶν καὶ πνευμάτων. Τὸ κάλλος, ἡ ἀνδρεία καὶ πᾶν τὸ ἰδεῶδες ἐνέπνεον τὸν κόσμον. Ἐλλάλουν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους οἱ θεοὶ καὶ τὰ ἄψυχα κτίσματα. Θνητοὶ κατήρχοντο εἰς τὸν Ἄδην ἢ ἀνηρπάζοντο εἰς τὸν οὐρανόν, θεοὶ δὲ κατήρχοντο εἰς τὴν γῆν καὶ συνήπτον ἐπιγαμίας, ἔρωτας, φιλίας ἢ μάχας μετὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ μόνον ἡ ἀθανασία καὶ ἡ παντοδυναμία διεκρινον ἐκείνους ἀπὸ τῶν θνητῶν.

Διέφρην οὕτως ὁ βίος, ὡς εἰδυλίων χαριέστατον ἢ μεγαλοπρεπῆς ἐποποιία. Τὸ πᾶν ἦτο πνεῦμα, αἴσθημα καὶ ποίησις. Ὑπέφωσκεν ἡ Ἥως τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὁ κόσμος ἦτον, ὡς ἡ Ἥως, εὐχαρις, θελκτικὸς καὶ ποιητικώτατος.

II

Ἡμέραν τινὰ ἐμελαγχόλα ὀργίλη ἡ Ἀφροδίτη καὶ συνέφεια ἐκτακτὸς ἐσκίαζε τὰς λαμπράς καὶ αἰθρίας τοῦ Ὀλύμπου κορυφάς. Τίνα θλίψιν εἶχε, τίς φαγίδαίνα μίσους ἐσπάρατε τὰ ἀβρότατα τῆς θεῆς στήθη;

Ἐκεῖνη, ἡ θεότης τοῦ κάλλους, ἡ μήτηρ τοῦ Ἔρωτος, ἡ παντοδύναμος Ἀφροδίτη, κατεφρονεῖτο ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπὸ τῶν Λημνίων γυναικῶν αἰτινας δὲν ἐτίμων τὴν λατρείαν αὐτῆς.

Ἔϊνε περίεργος ἡ ἱστορία τῆς ἀφορμῆς. Ἡ ἐκ τοῦ λευκοτάτου ἀφροῦ τῆς θαλάσσης γεννηθεῖσα καὶ ὑπὸ τῶν Ὠρῶν ἀνατραφεῖσα καὶ διὰ θεληγῆτρων καὶ χαρίτων μυρίων κατακοσμηθεῖσα, Ἀφροδίτη, ἦτον ἡ τελειοτάτη προσωποποίησις τοῦ ἰδεώδους καὶ ἀπαρμιλλου κάλλους. Εἶχε δὲ καὶ μυστηριώδη τινὰ ζώνην, τὸν περιλάλητον κερτόν,

«ἔνθα οἱ θελκῆρια πάντα τέτυκτο.»

ὅστις ἦσκει ἔλξιν ἔρωτος ἀκράτητον ἐπὶ παντός θεατοῦ.

Ἐθαύμασαν καὶ ἐξέστησαν οἱ θεοὶ ἐπὶ τῇ θεᾷ αὐτῆς καὶ παρὰ τὴν ζηλοτυπίαν τῆς Ἥρας καὶ τῆς Ἀθηνᾶς ἐδέχθησαν αὐτὴν εἰς τὸν Ὀλύμπου καὶ τὴν κατέταξαν μετὰ τῶν δώδεκα θεῶν.

Δεινὴ ἔρις ἐπῆλθε τότε μετὰ τῶν θεῶν, ποθοῦντος ἐκάστου νὰ λάβῃ τὴν Ἀφροδίτην, ὡς γυναῖκα. Ἐπὶ τέλους δὲ συνεβιάσθησαν καὶ καθισχύχασαν, ἀφροῦ ἔδωκαν αὐτὴν εἰς τὸν χολόν, δυσειδέστατον καὶ βνάουσον Ἡφαιστον, υἱὸν τῆς Ἥρας, πιθανῶς δὲ καὶ τοῦ Διός.

Τοιοῦτος ὅμως γέλοτος γάμος δὲν ἤδύνατο νὰ ἔχη ἀρμονίαν καὶ ἀγάπην. Διὰ τοῦτο ἡ Ἀφροδίτη, ἀδιαφοροῦσα περὶ τῆς συζυγικῆς πίστεως, ἠγάπησε τὸν Ἄρη. Ὁ ἔρωσ αὐτός, ἔρωσ νεότητος θείας, σφογιώσης καὶ τρελλῆς, βαθμηδὸν κατέστη τολμηρὸς καὶ ἀπρόσεκτος· ὁ δὲ πανοῦργος Ἡφαιστος, μαθὼν τὴν ἀπιστίαν τῆς συζύγου του, ἐγάλλευσεν περίεργον ἐκδίκησιν. Ἔστησεν εἰς τὴν κλίνην των τοὺς περιλαλήτους ἀρρήκτους καὶ ἄλύτους, ἀλλ' ἀφανεῖς, δεσμούς, ἀπεκόμισεν τὸν ὑπέρετην τοῦ Ἄρεως καὶ Ἀλεκτρούνα, φρουροῦντα εἰς τὴν θύραν καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ χαλκεῖόν του. Ὁ Ἥλιος, φίλος τοῦ Ἡφαιστού καὶ σκοπιᾶν ἔγων, εἶδε καὶ εἰδοποίησεν αὐτόν, ὅτι ὁ Ἄρης ἦλθε παρὰ τῆς συζύγου του Ἐν τῷ μετὰ τὸν Ἄρη καὶ ἡ Ἀφροδίτη, φιλότῃτι μιγνύμενοι, περιεπλάχτησαν καὶ ἐδουλοῦντο εἰς τὴν στηθεῖσαν ἄλυσαν καὶ ἀρρηκτον τῶν δεσμῶν παγίδα. Ὁ δὲ Ἡφαιστος ἀγρίως χολωθείς, ἐκάλεσεν ἐκεῖ ὅλους τοὺς θεοὺς πρὸς πίστωσιν τοῦ συμβάντος καὶ χλεύην τῶν ἐραστῶν, πικρότατα παραπονούμενος.

᾽Ως ἔραθ' οἱ δ' ἀγέροντο θεοὶ ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ.

Ἦλθε Ποσειδάων γαίηχος, ἦλθ' ἑριούνης

Ἑρμείας, ἦλθεν δὲ ἀναξ' ἐκάεργος Ἀπόλλων·

θηλύτεραι δὲ θεαὶ μένον αἰδοῦ οἴκου ἐκάστη.

Ἔσταν' δ' ἐν προθύροισι θεοί, δωτῆρες ἑάων·

Ἄσθετος δ' ἄρ' ἐνώροτο γέλωσ μακάρεσσι θεοῖσιν

Τέχνας εἰσορόωσι πολύφρονος Ἡφαιστοιο. . . .

Καὶ ἔλυσε μὲν τοὺς ἐραστὰς ὁ Ἡφαιστος, παρακλήσει τοῦ Ποσειδῶνος, πλὴν ἐκεῖνοι ἐξῆλθον ἐκ τῆς σκηνῆς, ἀμφοτέροι καταπόρφοροι ἐξ αἰσχύνης καὶ ὀργῆς, ὡς ἐκ τῆς ὀπίας ὁ Ἄρης ἀποδίδων τὸ συμβᾶν εἰς τὴν ἀπροσεξίαν τοῦ ὑπέρετου τοῦ Ἀλεκτρούνος, μετεμόρφωσεν αὐτόν εἰς τὸ ὁμῶνυμον πτηνόν. Διὰ τοῦτο δ' ἔκτοτε ὁ Ἀλεκτροῦν κατὰ πᾶσαν αὐγὴν, ἐνθυμούμενος τὸ συμβᾶν ἐκεῖνο, φωνάζει διὰ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν κύριόν του, ὅτι πλησιάζει ν' ἀνατεῖλῃ ὁ Ἥλιος!

Φυσικῶ τῷ λόγῳ ὅμως ἡ Ἀφροδίτη ἦτο πολὺ νευρικὴ καὶ δεινῶς ἐξωργίζετο ἐκ παντός ὅτι ὑπεμείνησθε τὴν εἰρημένην διακόμπευσιν αὐτῆς.

Αἱ Λημνίαι τότε περιεφρόνησαν καὶ ἀπεστράφησαν τὴν Ἀφρο-

δίτην διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἡφαιστον ἀπιστίαν τῆς. Εἶχον δὲ λόγον σπουδαῖον ἢ ἀναμιχθῶσι μετ' ἐνδιαφέροντος εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτῆν.

Ἡ Λήμιος, ἡ ἐναντι τῶν παραλίω τῆς Μακεδονίας νῆσος, ἦν πεφημισμένη. Ὁ Ὀμηρος ἀποκαλεῖ αὐτὴν *ἐκτιμένην, ἠγαθέην, ἀμιχθαλίθεσαν, ἐκτίμενον προλίεθρον*, ἄστυ καὶ πόλιν θεῖοιο θάνατος. Ἀξιοσημειωτόν δὲ εἶνε, ὅτι ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον λαβύρινθος καὶ ἠφαιστῖον. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ κατοῦν ἀφῆχαν οἱ εἰς Τροίαν ἐκστρατεύσαντες Ἀχαιοὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸν ἡγεμόνα τῶν Θεσσαλῶν Φιλοκλήτην, δηχθέντα ὑπὸ δηλητηριάδους ὄψεως, «Ἐλκεῖ μοχθίζοντα κακῶ ὀλοόφρονος ὕδρου» καὶ κατοῦν πολλοὶ τῶν ἠρώων Ἑλλήνων τὸν ἐπισκέφθησαν ἐκεῖ διὰ τὰ τὸν παραλάβωσιν εἰς Τροίαν, ἀπαραίτητον πρὸς ἄλωσιν αὐτῆς.

Ἡ Λήμιος ἦν ὑπὸ τὴν εὐνοίαν τοῦ Ἀχιλλέως κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Τὸ ἐν Τροίᾳ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον ἐπρομηθεύετο οἶνον ἐξ αὐτῆς, παραγούσης τοιοῦτον καλὸν καὶ ἄφθονον. Οἱ πῶτοι οἰκιστὰὶ τῆς νήσου ἐκαλοῦντο Σίντιες ἢ Σιντοί, ἦσαν δ' ἔθνος θρακικὸν καὶ ἀγριόφρωνοι. Ἀλλ' οἱ μετέπειτα Λήμινοι, ἐξημερωθέντες ὅπως οὖν, ἐκαλλιέρουν τὴν γῆν καὶ ἐγκατέλιπον τὸν ληστρικὸν βίον. Τοῦτο συνάγει τις ἐκ τοῦ ὅτι ἠγάπων καὶ ἀνωμολόγουν, ὡς εὐεργέται των, τοὺς κολοιοὺς, καὶ ἐψήφισαντο μάλιστα δι' αὐτοὺς δημοσίας τροφάς, διότι τὸ πτηνὰ αὐτὰ ἠφάνιζον τὰ ὠὰ καὶ τὴν ἐπιγονὴν τῶν ἀκείων, λυμαινομένων τοὺς καρπούς των. Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον εἶνε, ὅτι ἐν Λήμνῳ ἐπεκράτει ἀρχαιοθεν ἡ λατρεία τοῦ Ἡφαιστοῦ ὅστις ἦτο πολιοῦχος καὶ προστάτης αὐτῆς θεός, προσεπικαλούμενος καὶ Λήμιος. Ὑπῆρχεν ἐκεῖ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡφαιστοῦ καὶ πόλις καλουμένη Ἡφαιστία καὶ κατ' ἄλλους ὅλη ἡ νῆσος ἐπωνομάζετο Ἡφαιστίας. Λέγεται μάλιστα, ὅτι ὁ μετὰ τῆς Λήμνου δεσμὸς οὗτος τοῦ Ἡφαιστοῦ προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι ὁ πατὴρ του Ζεὺς, χολωθείς ποτε, διότι ἠθέλησε νὰ βοηθήσῃ τὴν μητέρα του Ἦραν ἐναντίον αὐτοῦ τὸν ἐκρήμισεν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, ὁ δὲ Ἡφαιστος ὄλην τὴν ἡμέραν καταφερόμενος εἰς τὸν ἀέρα, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς νήσου Λήμνου καὶ ἐκεῖ συνέτριψε τὸν ἕνα τῶν ποδῶν καὶ θανασίμως ὑπέφερεν, ὅτε οἱ Σίντιες τὸν παρέλαβον καὶ τὸν περιεποιήθησαν συμπαθῶς καὶ ἀφιέρωσαν εἰς αὐτὸν τὴν νῆσόν των, ἐν ἣ εὐαρέστως ἔμεινεν ἔκτοτε. Ἐν Λήμνῳ συνόκει μετὰ τοῦ Ἡφαιστοῦ ἡ ἑτέρα αὐτοῦ ὠραιότατη σύζυγος, ἡ Χάρις, ἣν εἶχεν ἐκτός τῆς Ἀφροδίτης, διατριβούσης ἐν τῷ Οὐρανοῦ, ὁ σκαίος καὶ δυσειδέστατος χαλκεὺς πρὸς μέγιστον φθόνον καὶ ἀγανάκτησιν τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος διὰ τὴν ἐξαιρέτην αὐτῆν εὐτυχίαν του κατὰ τὸν Λουκιανόν. Ἐπὶ πλεόν δὲ ὁ Ἡφαιστος εἶχεν ἐκεῖ τὸ περίφημον χαλκεῖον

του, ἐν ᾧ εἰργάζετο τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διὸς καὶ τὰ τοῦ Ἑρωτο βέλη κατὰ τὴν χαριεστάτην ὠδὴν τοῦ Ἀνακρέοντος:

*Ὁ ἀνὴρ ὁ τῆς Κυθήρης
παρὰ Λημνίαις χαμίνοις
τὰ βέλη τὰ τῶν Ἑρώτων
ἐποίει, λαθὼν σίδηρον
Ἀκίδας δ' ἔβαπτε Κύπρις,
μέλι τὸ γλυκὺ λαβοῦσα
Ὁ δ' Ἑρὸς χολῆν ἔμισγε...*

Ἐνεκα τούτων ἡ Λήμιος ἦν πασῶν τῶν ἄλλων ἡ πολὺ φιλότατη τῶ Ἡφαιστῶ γῆ, αἱ δὲ Λήμνιαι εἶχον ἰδιαιτέραν λατρείαν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς αὐτόν, κατασκευάζοντα ἴσως δι' αὐτάς τὰ δεύτερα καὶ ἀσφαλέστερα τῶν ἐρωτικῶν βελῶν. Καὶ φυσικώτατον ἦτον, ὅτε εἶδον καὶ τὸν αὐτοῦ Ἡφαιστον, προδοθέντα ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης καὶ βαρβαλοῦντα, νὰ συμμεριθῶσι τὸ μίσος του καὶ ἀποστραφῶσι καὶ αὐταὶ ἐκείνην διὰ τὴν ἀπιστίαν τῆς καὶ ὕβριν αὐτῆν.

Ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτη ἦτο θεὰ καὶ πανίσχυρος καὶ δὲν ἑνόει τοιαύτην συμπάθειαν καὶ πολυπραγμοσύνην τῶν θνητῶν Λημνίων, οὐδὲ ἠδύνατο νὰ υποφέρῃ, περιφρονομένη ὑπ' αὐτῶν ἐν τῷ ἐγωισμῷ καὶ τῇ ἐπάρσει τῆς.

Διὰ τούτα ἐμελαγχόλα ὀργίλη κατὰ τῶν Λημνίων καὶ ἐσκέπτετο τρόπον ἐκδικήσεως αὐτῶν σκληροτάτων.

III

Ἀνάστατος ἐγένετο μετὰ τινα χρόνον ἡ Λήμιος. Βοή, ἀλαλαγοὶ καὶ θῆρον ἐπλήρουν τὴν νῆσον ὅλην. Ἐλυμαίετο αὐτὴν ἐμφύλιος σπαραγμὸς τρομερώτατος καὶ σφαγῆ φρικαλέα. Αἱ Λήμνιαι, μαινόμεναι, ὡς Ἐρινυῖδες, ἐφόνευον ὅλους τοὺς ἄνδρας τῆς νήσου, συζύγους, πατέρας καὶ τέκνα καὶ τὸ αἷμα ἔρρεε ποταμῶδόν.

Ἴδου δὲ τί εἶχε συμβῆ. Ἡ Ἀφροδίτη, φοβερὰ εἰς τὴν κατὰ τῶν γυναικῶν τῆς Λήμνου μῆνιν αὐτῆς, σκληροτάτην ἐξύφανε κατ' αὐτῶν ἐκδικήσιν. Ἐνέβαλεν εἰς τὰ στόματα αὐτῶν τοιαύτην καὶ τοσαύτην δυσωδίαν, ὥστε ἀδύνατον κατέστη νὰ πλησιάζωσιν οὐ μόνον τὰς συζύγους οἱ ἄνδρες, ἀλλ' οὔτε οἱ παῖδες τὰς μητέρας αὐτῶν.

Τὸ κακὸν ἦτο μέγιστον καὶ δυστυχῶς παρετεινέτο ἀνιάτως. Ἡ κοινωνία ἔπαυσε δεινῶς. Οἱ οἰκογενειακοὶ δεσμοὶ ἐγαλαροῦντο,

αἱ γυναῖκες ἐτήκοντο καὶ οἱ ἄνδρες ἐμαραίνοντο κατηρεῖς καὶ δυσέλπιδες, κεχωρισμένοι τῶν γυναικῶν αὐτῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι δὲν εἶχον δυστυχῶς τὴν σπανίαν ἀγνότητά καὶ ἀρετὴν τῆς συζύγου τοῦ, μετὰ τὸν Γέλωνα τυράννου τῶν Συρακοῦστων, Ἰέρωνος, ὅστις, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Πλούταρχος, λοιδορηθεὶς ποτε ὑπό τινος ἐπὶ τῆ δυσωδία τοῦ στόματος αὐτοῦ ἤπιατο τὴν γυναῖκά του, διότι οὐδέποτε τῷ εἶχεν εἶπει τι περὶ τούτου· ἢ δὲ σπανία γυνὴ τῷ ἀπεκρίθη τὸ θαυμασίον ἐκεῖνη, «Ὀμῆην τοιοῦτον ἄπαντας τοὺς ἄνδρας ὄζειν!» Οὕτως ἐν Ἀθήνῃ αἱ ἔριδες καὶ διχοστασίαι δὲν ἐβράδυναν νὰ ἐπέλθωσιν.

Ἐν τούτοις οἱ Ἀθηναῖοι, πίνοντας μάλιστα τὸν ὄραιον οἶνον τῆς πολυοῖνου νήσου των, ἐσκέφθησαν βραδύτερον, ὅτι δὲν ἴδύναντο νὰ ζήσωσιν ἄνευ γυναικῶν. Ἐγγὺς ἦτον ἡ Θράκη μὲ τὰς ὠκείας καὶ σφοδρῶσας αὐτῆς γυναῖκας. Προεκάλεσαν λοιπὸν κατ' αὐτῆς πόλεμον, καθ' ὃν νίκησαντες, ἐλαφραγωγῆσαν γυναῖκας, ἅς μετήγαγον αἰχμαλώτους εἰς Ἀθήνας. Ἐκεῖ ὅμως κατέστησαν αὐτὰς συζύγους των, τὰς δὲ πῶς τοιαύτας μετεχειρίζοντο, δὲ δούλας.

Ἀπεριγράφτος ὁδὸν καὶ ζηλοτυπία κατέλαβε τὰς Ἀθηναῖας ἐπὶ τῇ νέᾳ ταύτῃ συμφορᾷ. Ἦτον ἀδύνατον νὰ ὑποπέρωσι τόσον ὄνειδος καὶ ἐξευτελισμὸν, ἀπέναντι τῶν δορυαλῶτων Θρασασῶν, αἰτίνας μάλιστα ἐκόμπαζον ἀγερώχως ἐνώπιόν των. Δὲν ἤρκει αὐταῖς τῶν συζύγων ἡ ἐγκατάλειψις, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ προστεθῇ τάχα καὶ ἡ πανηγυρικωτάτη ὕβρις τῆς προτιμῆσεως τῶν ξένων καὶ ἡ ἀπέναντι ἐκείνων ὑποδούλωσις αὐτῶν.

Ἡ φλέγουσα τὰ στήθη των ζηλοτυπία καὶ λύσσα ἐκδικήσεως δὲν εἶχε πλέον ὄρια, ἐξαντλήσασα πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ ἐλπίδα. Ἡ θυγάτηρ τῆς φιλαυτίας καὶ ἀδελφὴ τοῦ φθόνου ζηλοτυπία εἰς τὴν καρδίαν τῶν γυναικῶν ἀνοίγει ἀθύσους καὶ Ταρτάρους ζοφώδεις καὶ ἀποθηριώνει, νεκροῦτα ὅλα τὰ τρυφερὰ αἰσθητά καὶ αποτυφλοῦσα τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν. Ἡ ζηλοτυποῦσα γυνὴ μεταβάλλεται εἰς τίγριν καὶ ὕαιναν φρικώδη.

Αἱ Ἀθηναῖαι συνέλαβον τρομερὸν σγῆδιον ἐκδικήσεως κατὰ τῶν ἀπίστων ἀνδρῶν αὐτῶν. Σπανιώτατον εἶνε νὰ διεξαχθῶσι γυναῖκες τοιοῦτο τεράστιον ἔργον ἐν πλήρει μυστικότητι· ἀλλ' ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἀφορμὴ ἦσαν τοιαύτης φύσεως, ἐκεῖναι δὲ γυναῖκες ἔκτακτοι, ὥστε τὸ κατώρθωσαν.

Συνώμοσαν λοιπὸν νὰ φονεύσωσιν ὅλους τοὺς ἄνδρας τῆς νήσου καὶ ἰδρύσωσι βασιλεῖον γυναικῶν!

Ἡμέραν τινά, πρὸς μεγάλῃ ἐκπλήξιν τῶν ἀνδρῶν, αἱ Ἀθηναῖαι ἐπεφάνησαν εἰς αὐτοὺς χαρίεσσαι καὶ προσηγεῖς. Ἀνεξηρευνήτοι

εἶνε αἱ πανουργαὶ τῶν γυναικῶν καὶ ἀδιόρθωτοι. Μειδιῶσι διὰ νὰ προδώσωσι καὶ περιπέτυσσονται διὰ νὰ πνίξουν. Γαληνιώσιν, ὡς ἡ μαλακὴ ἐν ἐαρινῇ πρωΐᾳ θάλασσα, ἀλλ' εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς των ἐγκλείουσι τρικυμίας ἀγρίου χειμῶνος καὶ ὑφάλους τρομεράς.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπλανήθησαν καὶ ἐνέπεσον εἰς οἰκτρὰν παγίδα. Διεγύθησαν εἰς δεῖπνα πάνδημα διὰ νὰ πανηγυρίσωσι τὴν χαρὰν καὶ ἀρμονίαν τῆς νήσου. Ἀλλὰ τὰ δεῖπνα ἐκεῖνα ἦσαν δεῖπνα φρικτὰ Ἐριννύων. Αἱ γυναῖκες, συνεθυμοῦσαι, ἐμέθυσαν εἰς οἰκτρὸν βαθμὸν τοὺς Ἀθηναίους. Ὅτε δὲ εἶδον αὐτοὺς, ἀναισθητοῦντας πλέον ἐκ τῆς κραιπάλης, τότε αἱ Μέγαιραι ἐξηγέρθησαν ἄγριαί, φρικώδεις καὶ ἐκδικητικαί. Ἀρπάσασαι τὰ ὄπλα τῶν ἀνδρῶν, ἐφόνευσαν θηριωδῶς αὐτοὺς ἄπαντας, συζύγους, πατέρας καὶ τέκνα, μηδὲ τούτων φεισθεῖσαι. Συνεφόνευσαν δὲ καὶ τὰς αἰχμαλώτους Θρασάσας ἐν τῇ λύσσει τῆς μανίας των. Ἐκ τοῦ φρικτοῦ τούτου συμβάντος παρέμεινεν ἔκτοτε καὶ ἡ παροιμία «*Λήμνια ἔργα ἢ Λήμνια κακὰ*» δηλοῦσα τὰς κακουργίας τῶν Ἀθηναίων γυναικῶν. Ἐν ᾧ δὲ ἡ Ἀἴμωνος καθίστατο οὕτω θέατρον ἀπαισιωτάτου καὶ αἰματοφόρου δράματος καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ τόμος παμμέλανες εὐσυκῶντο ἐν αὐτῇ, ἡ Ἀφροδίτη, κεκλιμένη νοσηλῶς ἐπὶ κλίνῃς ῥόδων ἐμεῖδία ἐξ ἀγορίας ἡδονῆς, ἐκδικηθεῖσα.

Ἐν τούτοις ἐκ τῆς γενικῆς αὐτῆς ἀνδρωλεθρίας τῆς Ἀίμωνος διεσώθη εἰς ἀνῆρ. Ἀνάλογον δρᾶμα εἶχεν ἴδει πρὸ πολλοῦ ὁ τότε κόσμος ἐν Ἀργεῖ, ἔνθα αἱ πεντήκοντα θυγατέρες τοῦ Δαναοῦ εἶχον φονεύσει ἐν μιᾷ νυκτὶ τοὺς πεντήκοντα συζύγους των, υἱοὺς τοῦ Αἰγυπτοῦ καὶ ἐξαδέλφους των. Μεταξὺ ὅμως τῶν Δαναίδων εὐρέθη μία, ἡ Ὑπερμήστρα, ἧτις καὶ μόνη ἐφείσθη τοῦ συζύγου τῆς Λυγκείως. Καὶ ἡ Ἀἴμωνος ἐπίσης ἔσχε τὴν Ὑπερμήστραν τῆς κατὰ μοναδικὴν ἐξαίρεσιν.

Βασιλεὺς τῆς Λήμωνος ἦτο τότε ὁ Θόας, υἱὸς ἡ ἔγγονος τῆς Ἀριάδνης καὶ τοῦ Διονύσου, υἱοῦ τοῦ Διός. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ὀμῆρος ἀπεκάλεσεν αὐτὸν θεῖον Θόαντα. Ὁ Θόας εἶχε συζυγον τὴν Μυρίαν, θυγατέρα τοῦ Κρηθέως καὶ θυγατέρα τὴν Ὑψιπύλην· εἶχε δὲ καὶ υἱὸν τὸν Σίκιον ἐκ τῆς Ναϊάδος Νύμφης Οἰοΐνης, κατὰ τὸν Ἀπολλώνιον τὸν Ῥόδιον.

Ἡ Ὑψιπύλη ἦτο τρυφερωτάτης καρδίας, νοήμων, πολὺ ὠραία καὶ πλήρης χαρίτων κόρη· ὡς ἀπὸ θεῶν δὲ καταγομένη καὶ πορφυρογέννητος βασιλόπαις, φυσικῶ τῷ λόγῳ εἶχε καὶ εὐγενεστάτην ανατροφὴν καὶ τὸ αἰσθημα τῆς φιλοστοργίας ἰσχυρότερον. Τοῦτο δ' ἄλλως ὑπέκαιε καὶ ἡ ἀγαθότης καὶ ἄλλαι ἀρεταὶ τοῦ πατρὸς Θόαντος.

Μόνη αὐτὴ ἐξ ὅλων τῶν Λημνίων γυναικῶν, μόνη αὐτὴ ἡ καλὴ καὶ φιλόστοργος Ὑψιπύλη δὲν ἐφόνευσε τὸν πατέρα τῆς ἐν τῇ γενικῇ ἐκείνῃ σφαγῇ. Δὲν μαντεύομεν, τί θὰ ἔπραττε, προκειμένου περὶ συζύγου, διότι, φαίνεται, ἦτο ἀγάμος· ἀλλ' ἡ ὑπόνοια καὶ ὑπόθεσις δὲν δύνανται ν' ἀμαυρώσωσι τὴν αἰγλήν τῆς ἀρετῆς αὐτῆς, καθόσον πολλαὶ ἄλλαι Λήμνιαι ἐφόνευσαν καὶ τοὺς ἰδίους πατέρας. Ἡ Ὑψιπύλη λοιπὸν διέσωσε τὸν πατέρα τῆς Θόαντα, ἀποστείλασα αὐτὸν εἰς Οἰνοίην, νῆσον ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει· τὴν μεθύστερον κληθεῖσαν Σίκινον ἀπὸ τοῦ ὁμωνύμου υἱοῦ τοῦ Θόαντος. Τὴν διάσωσιν ὁμοῦ τοῦ πατρὸς διενήργησεν ἡ Ὑψιπύλη κρύφα καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῶν συμπολιτῶν αὐτῆς, ὅπως μὴ φωραθῆ ὑποδοτικῶς καὶ ἐπισύρη καθ' ἑαυτῆς τὴν τρομερὰν μῆνιν τῶν.

Αἱ Λήμνιαι μετὰ ταῦτα ἴδρυσαν βασιλείον γυναικῶν, ἀνεκῆ-ρῦζαν δὲ βασιλίσσαν αὐτῶν τὴν πασῶν ὑπέροχον κατὰ γένος Ὑψιπύλην καὶ ἐπολιτεύοντο γυναικοκρατούμεναι.

IV

Μακρὰ, μεγαλοπρεπῆς καὶ ἐξαισία πεντηκόντορος ναῦς ἐπεφάνη εἰς τῆς Λήμνου τὴν θάλασσαν, διασπρίζουσα ὑπερηφάνως καὶ ἑλαφρὰ, ὡς νῆσσα, τὰ γλαυκὰ νερὰ καὶ τῶν κυμάτων τοὺς ἀφρούς.

Τὸ ὄρατον καὶ περίφημον τοῦτο πλοῖον εἶχε ναυπηγηθῆ περὶ τὸ Πήλιον τῇ ἀρωγῇ θεῶν, ἦτοι τῆς Ἥρας καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, ἧτις προσήρμωσεν εἰς τὴν πύραν ξύλον ἐκ τῆς ἐν Δωδώνῃ δρυός, ὅπερ ὠμίλει καὶ ἐχρησίμευεν, ὡς μαντεῖον τῶν ναυατῶν. Λέγουσι μάλιστα, ὅτι ὀλόκληρος ἡ ναῦς εἶχε ναυπηγηθῆ ἐκ τοῦ ξύλου τῆς Δωδωναίας δρυός καὶ ὠμίλει, διὰ τοῦτο δὲ οἱ ναῦται τῆς ὀνομάζον αὐτὴν *λάληθρον κίσσαν*. Τὸ σκάφος αὐτῆς δὲν ἐσήπετο ἐν τῷ ὕδατι, οὐδ' ἐκαίετο ἐν τῷ πυρὶ. Ἐπλεε δ' ἑλαφρὰ καὶ ταχύτατα, καὶ ἐπωνομάσθη καὶ Ἐνάλιον δόρυ. Τὸ δ' ἐξωτερικὸν αὐτοῦ ἦτο πεποικιλμένον διὰ διαφόρων ὄρατων εἰκόνων, αἵτινες παρίσταν τοὺς γάμους τοῦ Πηλέως καὶ τῆς Θέτιδος, τὸν ἔρωτα τοῦ Πολυφῆμου καὶ τῆς Γαλατείας, τὴν Κενταυρομαχίαν καὶ ἄλλας παρρησίας μεγάλας καὶ ποιητικωτάτας σκηνάς.

Ἐπὶ τῆς θαυμασίας ταύτης νηός, ἧτις, ὡς μακρὰ ναῦς, εἶνε ἡ πρώτη ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ναυπηγηθεῖσα, εἰ μὴ ἀμφισβητεῖ τὰ πρωτεῖα ἡ πεντηκόντορος, δι' ἧς ὁ Δαναὸς ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐπέβαινον λαμπροὶ καὶ πολυένδοξοι ἦρωες οὔτε ἐλάσσονες τῶν 44, οὔτε πλείονες τῶν 68 κατὰ τὰς πρῶτὰς σεις, τὸ ἄθος τῶν ἠρώων καὶ τῶν ἐπιφανῶν τοῦ τότ

Ἑλληνικοῦ κόσμου, υἱοὶ θεῶν, ἄνακτες λαῶν, παῖδες βασιλέων, ἦρωες, ποιηταί, μουσικοὶ δαιμόνιοι, μάντιες, ἰατροί, τοῦ Βορέως οἱ περρωτοὶ οἱ καὶ ἄλλοι ἐπιφανέστατοι, ἀνδρειότατοι καὶ σφριγῶντες νεοί.

Ἡ ναῦς ἦτον ἡ πολυφύημος καὶ πασιμέλουσα Ἀργὴ καὶ οἱ ἐπ' αὐτῆς ἦρωες ἦσαν οἱ ὀνομαστότεροι Ἀργοναῦται, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ μεγάλου καὶ πολλοῦ Ἴάσονος πάντες, ἐν οἷς διεπρεπον καὶ οἱ Ἀμφιάραος ὁ μάντις, Ἄργος, Ἀσκληπιός, Δευκαλίων, Ἡρακλῆς, Θησεύς, Κάλαις καὶ Ζήτης οἱ περρωτοὶ, Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης, Λαέρτης, Μελέαγρος, Ναύπλιος, Πηλεὺς, Νέστωρ καὶ οἱ διάσημοι μουσικοὶ Φιλάμμων καὶ Ὀρφεύς. Ὁ τελευταῖος δὲ οὗτος ὑπέφρε διασημότητος. Υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Μούσης Καλλιόπης, παραλαβὼν τὴν λύραν τοῦ πατρὸς του καὶ προσθεὶς δύο ἐτι χορδὰς, ὁ ἀθάνατος Ὀρφεύς, ἔθελε δι' αὐτῆς καὶ τῶν ὠδῶν του οὐ μόνον τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ τ' ἄγρια θηρία, συνεχίειν τὰ δένδρα καὶ τοὺς λίθους, ἀνεχαίτιζε τὸν ῥοῦν τῶν ποταμῶν, κατηύναζε τῶν ἀνέμων τὰς μανίας, διεροῖγγυε τοῦ Ἄδου τὰς πύλας, ἐνάροκου πυρίπνοας δράκοντας καὶ αὐτὰς δὲ τὰς περιαλήτους Σειρήνας εἰς τοιαύτην περιήγαγεν ἀπελπισίαν νικήσας, ὥστε ἠνάγκασε νὰ πνιγῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν αὐτοκτονοῦσαι.

Κατεγορευθεῖσα ἡ φαντασία τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἐκ τῆς φήμης τῆς περιωνύμου ἐκείνης Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας, τῶν ἀμυθητῶν αὐτῆς περιπετειῶν καὶ τῶν ἠρωϊκωτάτων ἀνδραγαθημάτων.

Ἡ θεὰ Νεφέλη, θέλουσα νὰ σώσῃ τὸν ἐκ τοῦ βασιλείως τῶν Θεσσαλῶν Ἀθάμαντος υἱὸν τῆς Φριξῶν, κινδυνεύοντα ἐκ τῆς ζηλοτυπίας τῆς θνητῆς συζύγου τοῦ Ἀθάμαντος Ἰνοῦς, ἀνῆρπασεν αὐτὸν μετὰ τῆς θυγατρὸς τῆς Ἑλλης καὶ τοῖς ἔδωκε κριόν. χρυσοῦν ἔχοντα δέρας, ὃν εἶχε λάθει παρὰ τοῦ Ἐρμού καὶ ἐφ' οὐ ἐπιβάς ὁ Φριξὸς μετὰ τῆς Ἑλλης, ἀπήλθον. Ἡ Ἑλλη ἐπνίγη καθ' ὅδον εἰς τὸν πόντον, ὅστις ἔλαβεν ἔκτοτε τὸ ὄνομα τῆς, ὁ δὲ Φριξὸς ἀφίχθη εἰς Κολχίδα, ἔνθα ὁ ἀναξ Αἰήτης τὸν δέχεται εὐμενῶς καὶ νυμφεύει αὐτὸν μετὰ μιᾶς τῶν θυγατέρων του τῆς Χαλκιόπης. Ὁ Φριξὸς ἔθυσσε τὸν κριόν εἰς τὸν Φύβιον Δία, τὸ δὲ δέρας αὐτοῦ ἔδωκε τῷ Αἰήτῃ, ὅστις ἀνέθηκεν αὐτὸ εἰς τὸ ἱερὸν ἄλμα τοῦ Ἄρεως ὑπὸ λόγμην βαθεῖαν, ἔνθα ἄγρυπτος καὶ φοβερός δράκων τὸ ἐφορούει μετὰ ταύρων πυρίπνων. Ὁ δράκων αὐτὸς ἦτον ἄγριος, ἔχων λαβροτάτους ὀδόντας, κατὰ δὲ τὸ πάχος καὶ τὸ μῆκος ἐξισοῦτο πρὸς σιδηρᾶν πεντηκόντορον ναῦν!

Πηλίας, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰωλκοῦ, ἀνέθετο εἰς τὸν εἰκοσαετῆ καὶ ὠραῖον, διακεκριμένον δ' ἐπὶ ῥώμῃ σώματος καὶ ψυχῆς λαμπρό-

τητι, υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ του Αἴσωνος, Ἰάσωνα, ὃν ἐφοβεῖτο ἔκ τινος χρῆσμοῦ, ν' ἀπέλθῃ εἰς Κολχίδα καὶ φέρῃ ἐκεῖθεν τὸ χρυσοῦν δέρας, ὑποσχθεὶς τὸν θρόνον του ὡς ἀμοιβήν. Ὁ φιλόδοξος Ἰάσων ἐδέχθη, συνήθροισε περὶ ἑαυτὸν τοὺς ἀρίστους τῆς τότε Ἑλλάδος ἥρωας καὶ διὰ τῆς Ἀργεῶς μετὰ μυριάς καὶ καταπληκτικῆς περιπετειᾶς φθάνον εἰς Κολχίδα. Ἡ κόρη τοῦ Λιήτου, καὶ διάσημος φαρμακίς καὶ μάγισσα, ἄτε μαθήτρια τῆς φεβερᾶς Ἐκάτης, Μήδεια ἐράται ἐμπαυῶς τοῦ Ἰάσωνος καὶ συντρέχει αὐτὸν εἰς τὸ ὑπεράνθρωπον τόλμημα καὶ σώζει τοὺς Ἀργοναυτάς, οὓς ὁ Λιήτης ἐμελέτα νὰ φονεύσῃ καὶ κατακαύσῃ τὴν Ἀργῶ. Φονεύον τοὺς ταύρους καὶ τὸν δράκοντα καὶ λαβόντες τὸ χρυσοῦν δέρας ἀποπλέουσι νύκτωρ μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν. Ὁ Αἰήτης δώκει αὐτοὺς καὶ ἡ μαινομένη ἐξ ἔρωτος Μήδεια κρεουργεῖ τὸν μικρὸν ἀδελφὸν τῆς Ἀψυρτον, ὃν εἶγε λάθει μεθ' ἑαυτῆς καὶ ῥίπτει τὰ μέλη του πρὸ τοῦ διώκτου πατρός, οὗ τὴν ὀρμὴν ἀνακόπτει οὕτως, ἀναγκασθέντος νὰ συλλέξῃ τὰ μέλη τοῦ υἱοῦ του, καὶ σώζονται οἱ φεύγοντες.

Μετὰ πολλὰς περιπλανήσεις ἐπανέρχεται ὁ Ἰάσων, κραιφύων τὸ χρυσοῦν δέρας, εἰς Ἰωλκὸν καὶ δίδει αὐτὸ τῷ Πελεῖ. Εἶτα δὲ ἀπέρχεται εἰς τὸν Ἴσθμὸν μετὰ τῶν ἀριστέρων καὶ ἀνατίθησιν εἰς τὸν Ποσειδῶνα τὴν Ἀργῶ, ἣν οἱ θεοὶ κατέταξαν ὕστερον εἰς τοὺς ἀστερισμοὺς.

Ἐπανέρχεται ὁμοῦ εἰς Ἰωλκὸν καὶ ἐκδικούμενος τὸν Πελεῖαν, θανατώσαντα τὸν πατέρα του καὶ τὸν ἀδελφὸν του Πρόμαχον, οὗ ἕνεκα ἠτύκτονῃσε καὶ ἡ μήτηρ του, πείθει διὰ τῆς Μηδείας τὰς θυγατέρας τοῦ Πελεῖου νὰ διαμελίσωσι καὶ βράσωσιν αὐτὸν ἐντὸς λέβητος, ἐλπίζουσαι, ὅτι θ' ἀνέκτα οὕτω τὴν πρώτην νεότητά του. Παρέπεισε δὲ εἰς τοῦτο αὐτάς ἡ Μήδεια, ἐνώπιον αὐτῶν κρύον διαμελίσθεντα, ἀναστήσασα εἰς ἄρνιον. Μετὰ τοῦτο ὁ υἱὸς τοῦ Πελεῖου Ἄκαστος ἐκδιώκει τὸν Ἰάσωνα καὶ τὴν Μήδειαν, οὗτοι δὲ ἦλθον εἰς Κόρινθον καὶ ἐζήσαν ἐκεῖ δέκα ἔτη εὐτυχοῦντες. Εἶτα ὁμοῦ νέα τελοῦσιν ἐκεῖ δράματα. Ἡ ὀξύγυλος καὶ ζηλότυπος Μήδεια φονεῖει σκληρότατα τὸν βασιλέα Κρέοντα, τὴν ἀντίζηλον αὐτῆς θυγατέρα του Γλαύκην καὶ τοὺς δύο υἱοὺς τῆς. Καὶ ἐπὶ τέλους, ἡ μὲν Μήδεια, κατασφάζασα τοὺς ἐκ τοῦ Ἰάσωνος τρεῖς υἱοὺς τῆς ἐκ ζηλοτυπίας πρὸς τὸν ἄπιστον σύζυγον αὐτῆς, καὶ λαβοῦσα παρὰ τοῦ Ἥλιου περωτὸν ἄρμα πτηνῶν δρακόντων, φεύγει ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ἐράται τοῦ ἄνακτος Αἰγέως ἀποτυχοῦσα δ' ἐκεῖ νὰ δηλητηρήσῃ τὸν Θησέα, ἀπέρχεται εἰς Κολχίδα, ὅπου ἐφόνευσε τὸν Πέρσον, ἄρπαγα τοῦ θρόνου καὶ ἀδελφὸν τοῦ πατρός τῆς, καὶ ἀποκαθίστησι τοῦτον εἰς τὴν βασιλείαν.

ὁ δὲ Ἰάσων μετὰ τὴν θήραν τοῦ Καλυδωνίου Κάπρου, ἧς μετέσχε καὶ βίον πλάνητα καὶ περιπετειώδη, κοιμηθεὶς ποτε εἰς τὸν Ἴσθμὸν ἐντὸς τοῦ κύτους τῆς καταστραφείσης Ἀργεῶς, ἐφονεύθη ὑπὸ καταπεσούσης δοχοῦ, καὶ ἡ Ἀργῶ ὑπῆρξεν αὐτῷ οὕτω καθ' ὅλον του τὸν βίον ἡ ἀχώριστος σύντροφος καὶ κιβωτὸς τῆς δόξης καὶ ὀλέθρου, τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

Τοιαυτὴ ἦτον ἡ τύχη τῆς ἐκστρατείας αὐτῆς καὶ τοῦ Ἰάσωνος, ἣν ἡ ποίησις περιεκόσμησε διὰ τῆς ὑψηπεστετέρας φαντασίας. Ὁ Ἰάσων, λαμπρὸς κυβερνήτης καὶ ἡγεμὼν, ἐράσμιος δὲ, ὅσον καὶ μεγάλονους καὶ ἀνδρείους ἥρωας, τοῦ ἔρωτος τοῦ ὁποίου θῦμα ὑπῆρξεν ἡ περιλάλητος καὶ φοβερὰ διὰ τὰς τραγωδίας, ὡν ἐγένετο ἥρωϊς, Μήδεια, ὁ Ἡρακλῆς, τὸ ἰδεῶδες τῆς ἀνθρωπίνης ἀνδρείας, ὁ Ὀρφεὺς τὸ ἄκρον ἄκτων τῆς μελωδίας καὶ τῆς μουσικῆς, ὁ Προμηθεὺς ἐπὶ τοῦ Κουκάσου προσηπεσσαλευμένος, καὶ δονῶν τὴν γῆν διὰ τοῦ στεναγμοῦ του, ἐν ᾧ γυψ ἔτρωγε τὸ ἦπαρ αὐτοῦ, διότι εἶγε κλέψει τὸ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, αἱ Σειρήνες σαγηνεύουσαι διὰ τῆς λιγυρᾶς καὶ θεσπεσίας αὐτῶν μελωδίας καὶ καταφθίρουσαι τοὺς προσεγγίζοντας αὐταῖς θνητοῦς. Τιδάνες, ἥρωες, ἄγριοι, τέρατα, δράκοντες πυρίπνοες, τὸ χρυσοῦν δέρα καὶ μυρία ἄλλα εἶνε οἱ ἀδάμαντες, οἱ κατακοσμοῦντες τὴν ἐποποιίαν ἐκείνην, ἧτις ἀπὸ χιλιῶδων ἐπῶν δὲν ἐξηγητήθη, ἐμπνέουσα τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς μυθογράφους καὶ καταθέλουσα τὸν κόσμον ὅλον.

V

"Ὅτε ἐπεφάνη εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Λήμνου ἡ Ἀργῶ, ἠκούσθη ἐκ τῆς πύρας αὐτῆς γλυκεῖα φωνὴ καὶ περιπαθῆς, ὡσεὶ ἄσμα ἀηδόνος. Ἡ Λάληθρος κίσσα ὠμίλει πρὸς τοὺς πολυπλάγκτους Ἀργοναυτάς καὶ ὑπεδήλου αὐτοῖς εὐάρεστον καὶ τερψίθυμον λιμένα.

Ἄλλ' αἱ Λήμνιαι, ἀγνοοῦσαι τοὺς καταπλέοντας εἰς τὴν νῆσον των, ἐξέλαβον αὐτοὺς, ὡς Θρακκας, ἐκστρατεύοντας κατ' αὐτῶν πρὸς ἀντεκδίκησιν καὶ, συκεντρωθεῖσαι εἰς τὴν ἀκτὴν ἑνοπλοῖ, ἀνθίσταντο εἰς τὴν ἀπόβασιν τῶν νεηλίδων.

Παρόμοιον ἱστορικὸν πολέμου γυναικῶν ἀπαντᾷ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ἀργεῶς.

Ἡ περιώνυμος Τελέσιλλα, Ἀργεῖα ποιήτρια διάσημος, εὐγενὴς καὶ ἀνδρεία κόρη, ἐρημαθέντος ἀνδρῶν τοῦ Ἀργεῶς, συνήθροισεν ὑπ' αὐτὴν τὰς γυναῖκας τῆς πόλεως καὶ ἀντίστη, πολεμοῦσα, κατὰ τοῦ Κλεομένους, βασιλέως τῆς Σπάρτης, ἐφορμῶντος μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. Ἄλλ' οἱ Σπαρτιάται ὑπεχώρησαν πρὸ τῶν

Ἀργείων γυναικῶν. Οἱ Ἀργοναῦται ὁμῶς, μολίς ἐλιμενίσθησαν εἰς Λῆμνον καὶ μετὰ μικρὰν ἀντίστασιν ἐγνώσθησαν, ἐγένοντο δεκτοὶ φιλίως παρὰ τῶν Λημνίων γυναικῶν. Ἐνα δὲ μόνον ὄρον αἱ Λήμνιαι προέτειναν εἰς τοὺς εὐσταλεστάτους ἤρωας, νὰ μείνωσι δὴλ. ἐκεῖ διαπαντός. Ἐκείνοι ἐν τούτοις ἐπὶ τέλους συνεφώνησαν καὶ ἐξῆλθον εἰς τὴν νῆσον, ἔνθα καὶ ἐτέλεσαν ἀγῶνας πρὸς ἐπίδειξιν τῆς βώμης των.

Ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἔμειναν ἐν Λήμνῳ οἱ Ἀργοναῦται, βεβαίως ὑπῆρξεν ἡ πολυθέλητος ἄσας τῶν περιπετειωδῶν αὐτῶν καὶ ἀπειρῶν περιπλανήσεων καὶ κινδύνων. Ἐζῆσαν δ' εὐδαιμόνως μετ' αὐτῶν καὶ αἱ Λήμνιαι, ἀντικαταστήσασαι τοὺς ἐξολοθρευθέντας συζύγους των διὰ τοιούτων ἠρώων. Συνῆψαν μάλιστα οὗτοι καὶ διαφόρους ἐπιγαμίας μετὰ τῶν ὠραίων Λημνίων καὶ πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἐγέννησαν τέκνα, ἅτινα ὠνομάσθησαν Μινυαί, διότι οὕτω προσεπεκαλοῦντο καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν. Ὁ Ἰάσων, διαθήκτος γυναικοθήρας καὶ ναύαρχος τῆς Ἀργοῦς, ἔλαβεν ἐρωμένην καὶ σύνευον τὴν κρατίστην πασῶν ἐπὶ κάλλι καὶ περιωπῆ, τὴν βασιλίσσαν Ὑψιπύλην, ἐξ ἧς ἐγέννησε τέκνα δύο τὸν Εὐνεον καὶ Νεβροφόνον ἢ κατ' ἄλλους τέσσαρα, τὸν Εὐνεον, τὸν Δηΐφιλον, τὸν Ἄπιν καὶ τὴν Ἀταλάντην. Ἐκ τούτων πάντων ἀποδεικνύεται βεβαίως, ὅτι αἱ Λήμνιαι ἦσαν ὠραῖαι καὶ θελκτικαὶ γυναῖκες καὶ ὅτι, καθ' ὃν χρόνον οἱ Ἀργοναῦται ἀπέβησαν καὶ ἐζῆσαν εἰς τὴν νῆσον των, ἡ μῆνις τῆς Ἀφροδίτης εἶχε παρέλθει καὶ ἡ φρικτὴ νόσος τῆς δυσωδίας τῶν στομάτων τῶν Λημνίων γυναικῶν εἶχε πλέον θεραπευθῆ, διότι δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀγαπήσῃ καὶ συζήσῃ μετ' ἐκείνων οἱ λαμπροὶ καὶ ἐπιφανέστατοι τῆς Ἀργοῦς ἤρωες. Ἐνισχύει δὲ τοῦτο καὶ ἡ παράδοσις, ὅτι ἐξ ὄλων τῶν Ἀργοναυτῶν ὁ Ἡρακλῆς δὲν ἐξῆλθεν ἐκ τῆς Ἀργοῦς, ἐγκρατέστερος τῶν ἄλλων συντρόφων του· καὶ τὸ γεγονός τοῦτο ἔθεωρήθη εὐτύχημα, διότι, ἂν ἔλειπεν ὁ σιδηροῦς αὐτὸς ἦρας, οἱ Ἀργοναῦται δὲν θά ἐπέστρεφον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Παρῆλθον δύο περίπου ἔτη ἡδυπαθοῦς καὶ ἡρέμου ζωῆς. Ἐπειτα ὁμῶς οἱ Ἀργοναῦται εἴτε διότι ἐκορέσθησαν, εἴτε διότι ἡσθάνθησαν τὸν ἠρωϊκὸν αὐτῶν ἐγωϊσμὸν διαμαρτυρούμενον κατὰ τοιαύτης ἀπράγμονος ζωῆς, εἴτε διότι συνῆλθον εἰς ἑαυτοὺς ἐκ τῆς ἀντιδράσεως τοῦ Ἡρακλέους, μίαν πρῶαν ἐγκατέλιπον τὴν Λῆμνον μετὰ τῆς Ἀργοῦς, πρὸς μεγάλην θλίψιν τῶν συνένων αὐτῶν, εἰς ἃς ἐν τούτοις ἀφῆκαν τὰ τέκνα των.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἠρώων, αἱ Λήμνιαι ἐξηκολούθησαν τὸν πρότερον βίον καὶ τὴν γυναικοκρατίαν των ὑπὸ τὴν αὐτὴν βασιλίσσαν, τὴν Ὑψιπύλην.

Μετὰ τινα ὁμῶς χρόνον νέον συμβὰν ἐτάραξε τὴν Λῆμνον Φθονερός καὶ προδότης ὀφθαλμὸς ἀνεκάλυφεν, ὅτι ὁ πρῶην βασιλεὺς τῆς νήσου Θόας, τῆς Ὑψιπύλης ὁ ἀγαθὸς πατήρ, ὃν αἱ Λήμνιαι ἐνόμιζον συμφωνευθέντα πρὸ πολλοῦ μετὰ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν τῆς νήσου, ἐξῆ διασωθεὶς καὶ ἀποκρυβεὶς ὑπὸ τῆς θυγατρὸς του.

Ἡ βασιλισσα προδότις τῶν ὑπηκόων της καὶ ἐπίορκος! Ἡτο ἀνήκουστον καὶ ἀφόρητον ἐγκλημα καθοσιώσεως. Ἄμα διελαλήθη ἡ ἀπιστία αὐτῆς τῆς Ὑψιπύλης, ἡ Λῆμνος συνεταράχθη ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον.

Νέα ἐπανάστασις ἐξεργάγη πάραυτα. Μνησικακοὶ, βλοσυραὶ καὶ ἄγριαὶ ἐξηγέρθησαν πάλιν αἱ Λήμνιαι. Βοῆ καὶ ἀλαλαγμοὶ ἐπλήρουν τὴν νῆσον. Ἐδραμον σφιγθὼν εἰς ἀναχτήτην τοῦ Θόαντος, ὃν, καὶ ἀνευροῦσαι, κατέσφαξαν ἄγριως τὸν δυστυχῆ, διὰ νὰ συμπληρωθῆ οὕτω τῶν Λημνίων ἀνδρῶν ἡ προτελεσθεῖσα πανωλεθρία.

Ἄλλ' ἡ ἐκδικησις ἐμαίνετο ἔτι καὶ κατὰ τῆς προδότιδος βασιλίσσης. Ὅθεν ἅμα τῇ σφαγῇ τοῦ Θόαντος, αἱ ἐπαναστάτιδες Λήμνιαι ἐξεθρόνισαν τὴν Ὑψιπύλην.

Οὐδ' εἰς τοῦτο ἐν τούτοις ἠρέκεσθησαν. Ἄλλ' ἐκδικούμεναι σκληρότερον ἢ θέλουσαι νὰ ὦσιν ἡσυχὸν διαπαντός ἀπὸ τῆς πολυμηχάνου καὶ ἐπικινδύνου γυναικός, αἱ φοβεραὶ Λήμνιαι δὲν ἐφύευσαν τὴν Ὑψιπύλην, ἀλλ' ἐξεδίωξαν ἐκ τῆς νήσου καὶ ἐπάλησαν αὐτὴν εἰς πειρατὰς!

Ὁ ἀσπὴρ τῆς εὐτυχίας καὶ δόξης τῆς μεγάλης Λημνιαίας ἤρξατο ὠχρῶν ἐντεῦθεν. Μολοντοῦτο ὁ πολυκύμαντος αὐτῆς βίος δὲν ἔληξεν ἀκόμη. Ὅτ' αὐτὴ ἐπανιδωμεν ἐν μέσῳ ἄλλων μεγάλων καὶ περιφημῶν σκηνῶν καὶ συμβάντων.

Πόσον χρόνον ἐζῆσε παρὰ τοῖς πειραταῖς ἡ ἐκπτώσις καὶ ἐξόριστος τῆς Λῆμνου βασιλισσα, δὲν γνωρίζομεν. Εἶνε δὲ μόνον γνωστόν, ὅτι οἱ πειραταὶ ἤγαγον αὐτὴν ἐπὶ τέλους εἰς Νεμέαν καὶ τὴν ἐπώλησαν εἰς τὸν ἐκεῖ βασιλέα.

Οὕτω κατ' ἰδιοτροπίαν καὶ εἰρωνεῖαν τῆς παραδόξου αὐτῆς εἰμαρμένης ἡ ὠραία καὶ πορφυρογέννητος βασιλισσα Ὑψιπύλη ἐξεπατρίσθη καὶ κατήνησεν εἰς ξένην γῆν δούλη!

VI

Φρικτότερα δράματα συνέβαινον ἐν Θήβαις.

Ὁ δυστυχῆς βασιλεὺς Λάιος, ἀπόγονος τοῦ Κρόνου, φοβούμενος, ὅτι, κατὰ τινα χρησμόν, ἤθελε φονευθῆ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ,

ἀπέφυγε τὴν σύζυγον αὐτοῦ καὶ βασιλίσσαν Ἰοκάστην ὅτε δὲ αὐτὴ ἔτεκεν υἱόν, ὁ Λαῖος ἐξέθετο τὸ δῶσμοισιν βρέφος εἰς τὸν Κιθαιρῶνα.

Ἄλλὰ τὸ βρέφος, ὅπερ ὠνομάσθη Οἰδίπους, διασωθέν, ἠνδρώθη ἐν Κορίνθῳ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ κόσμος ἐνέπαιζεν αὐτόν, ὡς νόθον, ἠρώτησε τὸ περίφημον μαντεῖον τῶν Δελφῶν περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἡ Πυθία τῷ ἀπεκρίθη νὰ μὴ ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του, διότι ἐπέπρωτο νὰ φονεύσῃ τὸν πατέρα, λάβῃ δὲ σύζυγον τὴν μητέρα του.

Ἐφαίξεν ὁ Οἰδίπους ἐπὶ τῷ ἀπαισίῳ χρησμῷ καὶ φεύγων τὴν Κορίνθον, ἣν ἐγνώριζεν, ὡς πατρίδα αὐτοῦ, ἀνεχώρησε πρὸς τὴν Βοιωτίαν καὶ Φωκίδα.

Εἰς μάτην ὅμως ὁ τάλας ἔφευγε τὸ πεπρωμένον του! Τίς ποτε θνητὸς ἠδυνήθη νὰ τὸ διαφύγῃ; Ἡ θεία ἄρὰ παρηκολούθει τὰ βήματα αὐτοῦ πανταχοῦ καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ εκπληρωθῇ ἀπαισίαις.

Καθ' ὁδὸν ὁ Οἰδίπους συνήντησεν ἀκολοθίαν, συνοδεύουσαν ἄμαξαν, ἐφ' ἧς ἐπαγγέτο ἀνὴρ μεγαλοπρεπῆς καὶ ἀξιοσέβαστος. Ὁ Οἰδίπους συγκρούεται πρὸς τοὺς ἀκολούθους καὶ φονεύει τὸν ἐποχούμενον, ὃν δὲν ἐγνώριζε καὶ ὅστις ἦτο... ὁ πατὴρ αὐτοῦ βασιλεὺς Λαῖος.

Ἐξοργίζονται οἱ θεοὶ κατὰ τῆς ἐπαράτου πόλεως τῶν Θηβῶν καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῇ τὴν Σφιγγα, φοβερὸν τέρας, ἔχον πρόσωπον παρθένου, στήθος δὲ καὶ χεῖρας καὶ πόδας καὶ ὄνυχας λέοντος, οὐρὰν δὲ δράκοντος, καὶ πτερὰ ὄρνέου, δι' ὧν ἵπτατο. Ἡ Σφιγὴ ἐμάστιζε τὰς Θήβας, τρώγουσα τοὺς κατοίκους τῆς, ἀδυνατοῦντας νὰ λύσωσιν αἰνίγμα, ὅπερ ἐδίδαξαν αὐτῇ αἱ κόραι τοῦ Διὸς Μούσαι. Ὁ διάδοχος τοῦ Λαίου καὶ γυναικάδελφος, φιλόλαος δὲ βασιλεὺς Κρέων, περιελθὼν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀμηχανίαν διὰ τὴν συμφορὰν τοῦ λαοῦ του, προσέβη εἰς μεγάλην θυσίαν καὶ ὑπεσχέθη τῷ λύτῃ τοῦ αἰνίγματος τὸ λαμπρότατον τῶν βραβείων, δηλ. τὸν θρόνον τῶν Θηβῶν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ἰοκάστην. Ἐξ ἀπαισίας συμπτώσεως ἀναφαίνεται τότε ἐκεῖ ὁ Οἰδίπους καὶ λύει τὸ αἰνίγμα. Ἡ Σφιγὴ, ἐκ τῆς θλίψεως τῆς ἤττης, ἔρριπεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως καὶ ἀπέθανεν οἰκτρῶς, ἀπηλλάγησαν δὲ οὕτως αὐτῆς αἱ Θήβαι· ὁ δὲ Οἰδίπους ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τῶν Θηβῶν καὶ ἔλαβε σύζυγον τὴν Ἰοκάστην! Οὕτως ἐξεπληρώθη ὁ χρησμός καὶ τὸ τρωερόν πεπρωμένον.

Ὁ τριστάλας Οἰδίπους ἠγνόει, ὅτι ἐφόνευσε τὸν πατέρα του καὶ ἔλαβε σύζυγον τὴν ἰδίαν μητέρα. Ἄλλ' οἱ θεοὶ δὲν τὸν ἠτύχησαν καὶ μετ' ὀλίγον ἡ φοικώδης ἀλήθεια διεκρινώθη. Ζοφερὰ ἰδύνη ἐπικάθηται τότε εἰς τὰς Θήβας καὶ πληροὶ ἀπογνώσεως καὶ αἰσχους τὰ ἀνάκτορα.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Ἡ δυστυχὴς Ἰοκάστη ἀπαγχονίζεται· ὁ δὲ Οἰδίπους καταρᾶται βαρύτερα τοὺς αἰμομικτογεννήτους υἱούς του Ἐτεοκλέα καὶ Πολυεῖκη «θηκτῶ σιδήρῳ μερίσαι τὴν βασιλείαν» καὶ ἐξορύσσει τοὺς ὀφθαλμούς του. Φεύγει ἐκ τῶν Θηβῶν, διωχθεὶς καὶ χειραγωγούμενος ὑπὸ τῆς θυγατρὸς του Ἀντιγόνης, ἔρχεται εἰς τὸν ἐν τῇ Ἀττικῇ τερπνότατον Κολωνόν πρὸς τὸ ἄλσος τῶν Εὐμενίδων, ἔθθα μετ' ὀλίγον καὶ ἀποθνήσκει παρὰ ταῖς θεαῖς.

Δεινὴν φέροντες ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των τὴν πατρικὴν ἄραν οἱ ἐκ τῆς Ἰοκάστης υἱοὶ τοῦ Οἰδίποδος ἤρισαν τότε πρὸς ἀλλήλους λυσσῶδῶς περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου. Εἰς τοιαύτην δὲ περιῆλθον διαμάχην, ὥστε ὁ Πολυεῖκης μένεα πνέων, κατέφυγεν εἰς τὸν βασιλέα τοῦ Ἄργους Ἄδραστον, ζητῶν τὴν συνδρομὴν του πρὸς ἀνάκτησιν τῆς βασιλείας τῶν Θηβῶν.

Ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης προῆλθεν ἡ σημαντικωτάτη καὶ διάσημος, ὅσον καὶ ἡ Ἀργοναυτικὴ, εἰς τοὺς ἡρωϊκοὺς ἐκείνους χρόνους ἐκστρατεία τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας, δι' ἣν ὁ μέγας Αἰσχύλος ἐποίησατο ἀθάνατον τραγωδίαν. Οἱ ἑπτὰ δὲ οὗτοι ἐκστρατεύσαντες ἦσαν ὁ Ἄδραστος ὁ κλεινὸς βασιλεὺς τοῦ Ἄργους, Ἀμφιάραος ὁ ἀγακλειτὸς μάντις, ὁ χαλκεοστευγὴς Καπανεὺς, ὁ γαῦρος, φοβερός, καὶ γίγαντι προσόμοιος Ἴππομέδων, ὁ ἔχων τὸν Ἄρη ἐν τοῖς στέρνοις του Τυδεύς, ὁ καταβόστρυχος καὶ ὠραιότατος Παρθενόποιος καὶ ὁ Πολυεῖκης, πάντες ἐπιφανεῖς καὶ διάσημοι ἥρωες καὶ στρατηλάται. Τούτους συνήθροισε πάντας ὁ Ἄδραστος, χάριν τοῦ Πολυεῖκου, πρὸς ὃν, ἐλθόντα εἰς Ἄργος, ἔδωκεν εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα του Ἀργείαν καὶ ἐκτός τοῦ ἰπποτισμοῦ, νὰ ὑπεράσπισῃ τὸν ἀδικούμενον ἡγεμονίην, εἶχε ν' ἀγωνισθῇ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἰδίου γαμβροῦ.

Πρὶν ἢ ἀναχωρήσωσιν ἐξ Ἄργους, ὁ Πολυεῖκης καὶ οἱ συνεχ-στρατεύοντες Ἀργεῖοι ἐπεκαλέσθησαν καὶ τὴν συνδρομὴν τῶν θεῶν. Ὀλίγον ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἐπὶ τῆς εἰς Μαντίνειαν ἀγούσης ὁδοῦ ὑπῆρχεν ἱερὸν διπλοῦν καὶ πρὸς δυσμὰς καὶ πρὸς ἀνατολάς ἔχον εἰσοδόν. Εἰς τὸ ἱερὸν δ' ἐκεῖνο προσῆλθον εὐλαβῶς καὶ ἀνέθηκταν ξόανα τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἄρεως. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐν τῇ πόλει βωμοῦ τοῦ Ἰετίου Διὸς ὤμοσαν «νὰ μὴ ἐπανεέλθωσι ζῶντες, εἰὰ μὴ κυριεύσωσι τὰς Θήβας.»

Οἱ ἑπτὰ ἡγεμόνες, ἐκστρατεύσαντες ἐξ Ἄργους ἐπὶ Θήβας ἐστάθμευσαν ἐν Νεμέᾳ, ἔθθα ἀνέμενον αὐτοὺς ἀξιωματημῶν σκηνηή.

VII

Βασιλεὺς τῆς Νεμέας ἦτο ὁ Λυκοῦργος, ἱερεὺς τοῦ Διὸς καὶ υἱὸς τοῦ Φέρητος, εὐγενὴς τὴν καταγωγὴν ἀνάξ, ὡς ἔλκων τὸ

γένος ἀπὸ τοῦ Δευκαλίωνος, υἱοῦ τοῦ ἐκ τῶν Τιτάνων Προμηθεὺς εἶχε δὲ σύζυγον τὴν Εὐρυδικὴν ἢ κατ' ἄλλους, Ἀμφιθέαν.

Ἐξ αὐτῆς ἐγέννησεν ὁ Λυκοῦργος ἕνα καὶ μόνον υἱόν, τὸν Ὀφέλτην, ὃν ὑπερηγάπα καὶ ὡς μονογενῆ καὶ ὡς ὠραῖον καὶ χαριστάτου πλάσμα, συνεχέντρον δὲ εἰς αὐτὸν τοὺς γλυκυτέρους παλῶσας καὶ πόθους του, καὶ τὰς ἐλπίδας τῆς δυναστείας αὐτοῦ.

Ἔνεκα τούτου, ὅτε, ὡς εἴρηται, οἱ πειραταὶ μετήγαγον εἰς Νεμεάν τὴν ἀτυχῆ καὶ ἐξόριστον τῆς Λήμνου βασιλίσσαν Ὑψιπύλην καὶ τὴν ἐπώλησαν πρὸς αὐτὸν, ὁ Λυκοῦργος ἀσιμένως ἠγόρασε καὶ παρέλαβεν αὐτὴν εἰς τὰ ἀνάκτορα αὐτοῦ. Ἡ Ὑψιπύλη ἦτο ὠραία καὶ θελκτικῆ, ὅτε δὲ διηγῆθη εἰς τὸν βασιλέα καὶ κυρίον τὰ κατ' αὐτὴν, τὰ ἐν Λήμνῳ δράματα καὶ τὰ τῶν Ἀργοναυτῶν, ὁ Λυκοῦργος κατεθέληθη ἐξ ὅλων τούτων καὶ ἰδὼν ὅτι βασιλίσσαν εἶχεν ἀγοράσει, ὡς δούλην, ἐτίμησεν αὐτὴν καὶ τὴν κατέστησε τροφὸν τοῦ προσφιλοῦς τοῦ Ὀφέλτου, νομίζων αὐτὸν εὐτυχῆ διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοιαύτης ἐπιφανεστάτης τροφῆς.

Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐγγυηθῶμεν, ἂν μείζων τι τούτου καὶ σθεαρώτερον συνέβη, οὔτε περὶ τῆς μετὰ ταῦτα ψυχικῆς γαλήνης τῆς βασιλίσσης Εὐρυδικῆς καὶ τῆς ἀρμονίας τῶν σχέσεων αὐτῆς μετὰ τοῦ Λυκοῦργου καὶ τῆς Ὑψιπύλης. Ἀλλὰ γυνὴ, ὠραία, νοήμων καὶ μεγάλη, τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα διαδραματίσασα ἦδη ἐν Λήμνῳ καὶ κατακτῆσασα τὴν καρδίαν τοῦ Ἰάσονος, δὲν ἦτο δύσκολον ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἐξαιρετικὴν εὐνοίαν καὶ ἐμπιστοσύνην τοῦ Λυκοῦργου καὶ διὰ τοῦτο ἴσως ὁ βασιλεὺς ἐνεπιστεύετο αὐτῇ τὸν υἱὸν τοῦ Ὀφέλτην ἄνευ ἀκολουθίας καὶ εἰς μακρυνούς ἀκόμη περιπέτους.

Ἡμέραν τινα ἡ Ὑψιπύλη, κρατοῦσα εἰς τὰς ἀγκάλας τὸν Ὀφέλτην, ἀπεμακρύνθη πολὺ τῶν ἀνακτόρων καὶ περιεπλανᾶτο εἰς τὸ ἄλσος τῶν κυπαρίσσιων, ῥεμβάζουσα. Ἀνεπτόλει τὰς ἡμέρας τοῦ παρελθόντος, ἐνεθυμείτο τὸν φίλτατον αὐτῆς Ἰάσονα καὶ τοὺς λαμπροὺς Ἀργοναύτας, τὸν καιρὸν τῆς εὐτυχίας καὶ δόξης αὐτῆς καὶ ἑλαφρὸν δάκρυ ἔρρεεν ἐκ τῶν ὕγρων τῆς ὀφθαλμῶν....

Αἴφνης ἐκεῖ εἰς τὸ ἄλσος ἡ γαλήνη τῆς μοναξίας καὶ ὁ κύκλος τῶν ῥεβασμῶν τῆς ἐταράχθησαν. Προέβαλον ἐνώπιον αὐτῆς λαμπροὶ καὶ εὐσταλεῖς ἥρωες, οἱ Ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας στρατεύοντες. Βεβαίως ἡ Ὑψιπύλη δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ περιφρονήσῃ τοιούτους ξένους καὶ τραπῆ εἰς φυγὴν ἢ μείνῃ ἀπαθῆς εἰς τὴν θέαν των. Ὅτε μάλιστα εἶδε μεταξὺ αὐτῶν καὶ τὸν Ἀμφιάραον, ὃν εἶχε γνωρίσει ἐν Λήμνῳ μεταξὺ τῶν Ἀργοναυτῶν, ἠσθάνθη τὴν ἡδονήν, ἣν αἰσθάνεται τις ἐπαναβλέπων μετὰ χρόνους παλαιὰν προσφιλῆ γνωριμίαν, ἔμαθε παρ' αὐτοῦ τὰς τύχας τῶν Ἀργοναυτῶν

ἐγνωρίσει τὰ κατ' αὐτὴν ἐπισυμβάντα καὶ ἐφάνη περιποιητικώτερα εἰς τοὺς νεήλυδας ἥρωας.

Οἱ ξένοι, ἐζήτησαν παρ' αὐτῆς ὕδωρ, διψήσαντες. Ἡ δὲ Ὑψιπύλη ἐφάνη προθυμοτάτη· τὴν δὲ ἦτο ἡ συγκίνησις καὶ γὰρ αὐτῆς, ὥστε ἀφῆκε τὸ ἐν ταῖς ἀγκάλας αὐτῆς βρέφος γαμαὶ εἰς τὴν χλόην ἀνεπιτήρητον καὶ ἔδραμε νὰ δεῖξῃ εἰς τοὺς ἥρωας τὴν πηγὴν, ἀπώτερον κειμένην, ἣτις ἔκτοτε ἐπωνομάσθη Ἀδράστεια.

Σπαρακτικὸν ὄμως θέαμα ἀνέμενε πάντας ἐπανεληθόντας ἐκεῖ, ἔνθα ἦτο ὁ Ὀφέλτης. Ἐπανεῖδον τὸ ἀτυχὲς βρέφος ὕπτιον, τρομώδεις ἀνατείνον τὰς χεῖρας καὶ ἐπωδύνως θνήσκον. Ὅφρις παμμεγέθης καὶ ἀπαίσιος, κατέπνιγεν αὐτό, ὡς σπάρξανον ἐλισσόμενος περὶ τὸ τροφερὸν σῶμά του. Ἡ Ὑψιπύλη λυτῖκουα, ἔντρομος καὶ ἀνατείνουσα σπασμωδῶς τὰς χεῖρας, ἐκβάλλει ὀδυνηρὰν κραυγὴν καὶ ὀλοφύρεται· οἱ δὲ ἥρωες φρονέουσιν ἀμέσως τὸν δράκοντα καταθλιβέντες ἐπὶ τῷ δυστυχίματι.

Ἡ εἰδησις ἐπλήρωσεν ἄλλους τὰ ἀνάκτορα. Σπεύδει ὁ δυστυχὴς βασιλεὺς Λυκοῦργος μετὰ τῆς βασιλίσσης καὶ περιπτύσσονται τὸν νεκρὸν Ὀφέλτην των τὴν μόνην τῆς ζωῆς των χαρὰν καὶ ἐλπίδα μετὰ δακρῶν καὶ στῶνων φλογεσῶν.

Εὐλόγος δὲ ἦτο ἡ ἐκ τῆς βαρυτάτης θλίψεως ἐπελθοῦσα εἰς τὴν ψυχὴν των θύελλα. Ἡ Εὐρυδικὴ ἐμάνθη κατὰ τῆς Ὑψιπύλης καὶ φυλακίσασα αὐτὴν, ἐμελέτα νὰ τὴν φονεύσῃ. Πλήν κατ' εὐτυχίαν τῆς Λημνίας δύο Ἰασονίδαι υἱοὶ αὐτῆς, νεανία· ἦδη, εἶχον ἔλθει εἰς Νεμεάν, ἀναζητούντες τὴν ἀπολεισθεῖσαν μητέρα των, μαθόντες δὲ παρὰ τοῦ ἀρχαίου οἴλου τῆς Ἀμφιαράου τὴν κάθειρξιν αὐτῆς τὴν ἀπληλευθέρωσαν. Ἔνεκα τούτου ὄμως ὁ Λυκοῦργος, συναισθανόμενος τὴν δικαίαν ὀργὴν καὶ τὸ ἄλλος τῆς συζύγου του, ἤρισε καὶ συνεκρούσθη πρὸς τὸν Ἀμφιάραον, προελήφθη δὲ πᾶν περαιτέρω κακὸν τῇ παρεμβάσει τοῦ Ἀδράστου καὶ Τυδέως, οἵτινες διεχώρισαν αὐτούς.

Οἱ Ἐπτὰ ἥρωες ἐν τούτοις συνησθάνθησαν βαθέως τὸ δυστύχημα, οὗ αὐτοὶ κυρίως ἐγένοντο ἀφορμῆ. Καὶ διὰ τοῦτο ἦ καὶ διὰ νὰ πράξωσι τὸν πόνον καὶ τὴν μῆνιν τῶν γονέων τοῦ δυστυχίου παιδός, ἔθαψαν τὸν Ὀφέλτην ἐν πομπῇ. Ὁ Ἀμφιάραος ὄμως ἦτο πάντων μελαγχολικώτερος καὶ σύννοος. Μάντις διάστημα, ἐζήγησε τὸ δυστύχημα, ὡς ἀπαίσιον οἰωνὸν τῶν δεινῶν τῆς ἐπὶ Θήβας ἐκστρατείας των, ὡς ἀρχὴν τοῦ μέρου, ἦτοι τῆς δυστυχίας αὐτῶν. Ἐφ' ᾧ καὶ ἐπωνόμασαν οἱ Ἐπτὰ τὸν Ὀφέλτην τότε Ἀρχέμορον.

Καὶ ἡ ἀπαίσια τοῦ Ἀμφιαράου προαίσθησις ἐξεπληρώθη ὕστερον. Οἱ θεοὶ ἐπροστάτευσαν τὰς Θήβας καὶ πρὸ τῶν πυλῶν αὐτῆς

οικτρῶς κατεστράφησαν οἱ ἐπιδραμόντες. Ἠνεώθη ἡ γῆ καὶ κατέπιε τὸν Ἀμφιάραον, τὸν ἵππου καὶ τὸ ἄρμα αὐτοῦ κατακεραύνησεν ὁ Ζεὺς τὸν Καπανέα. ἀναβάντα εἰς τὰ τεῖχη καὶ περιφρονήσαντα αὐτόν. Φοβερὸν λίθον βάλλει κατὰ τοῦ Παρθενοπαίου ὁ Περικλύμενος καὶ τὸν ἀφίνει νεκρόν. Ὁ Ἴππομέδων φονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἰσμάρου καὶ ὑπὸ τοῦ Μελανίππου ὁ Τυδεύς. Ὁ δὲ Πολυνεΐκης ἔρχεται εἰς μονομαχίαν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἐτεοκλέους καὶ ἀλληλοφονεύονται λυσσῶδῶς. Εἰς δὲ μόλους ἐσώθη ἐκ τῶν Ἑπτὰ, ὁ Ἄδραστος γάρ τις εἰς τὴν ἀπαράμιλλον ταχύτητα τοῦ ἵππου τοῦ Ἀρείου, ὅστις ἴτο γόνος θεῶν. Τοιαυτὴ ἴτο ἡ ἀπαισία ἔκθασις τῆς διασημοῦς ἐκείνης ἐκστρατείας καὶ μόνον οἱ υἱοὶ τῶν Ἑπτὰ, οἱ ἐπικληθέντες Ἐπίγονοι, ἰκανοποίησαν ὕστερον τῶν πατέρων τὴν μνήμην, κατανικήσαντες τοὺς Θηβαίους, κυριεύσαντες τὰς Θήβας καὶ ἀναγορεύσαντες βασιλεῖα αὐτῶν τὸν υἱὸν τοῦ Πολυνεΐκου Θέρανδρον. Οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἔστησαν ἀνδριάντας τῶν ἡρωϊκῶς πεσόντων Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας ἡρώων. Πολυνεΐκου καὶ λοιπῶν, ἐν Ἀργεὶ παρὰ τὸ ἱερόν τῶν Ὠρέων.

VIII

Ἐν τούτοις ὁ θάνατος τοῦ Ὀφέλτου ἐγένετο ἀφορμὴ καὶ ἄλλου σημαντικοῦ γεγονότος, ὅπερ μεγάλως συνετέλεσεν εἰς τὴν λαμπρότητα καὶ δόξαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Οἱ Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας, πρὶν ἢ ἀπέλθωσιν ἐκ Νεμεῆας καὶ μετὰ τὴν ταφὴν τοῦ Ὀφέλτου, πρὸς τιμὴν τῆς μνήμης αὐτοῦ καὶ παρηγορίαν τοῦ βασιλέως Λυκούργου καὶ τῆς βασιλίσσης, βαρυαλγόντων, συνέστησαν ἐκεῖ τὸ πρῶτον ἀγῶνα, διαχωρισθέντες πρῶτοι μάλιστα ἀμέσως αὐτοὶ λαμπρῶς. Καὶ εἰς μὲν τὸ ἵπποδρομίον ἐνίκησεν ὁ Ἄδραστος, εἰς δὲ τὴν πυγμὴν ὁ Τυδεύς, εἰς τὸ ἄλμα καὶ τὸν δίσκον ὁ Ἀμφιάραος, εἰς τὴν πάλην ὁ Πολυνεΐκης, εἰς τὸ τόξον ὁ Παρθενοπαῖος καὶ εἰς τὸ στάδιον καὶ ἀκόντιον οἱ δύο ἄλλοι.

Οἱ ἀγῶνες αὐτοί, οὓς, λέγεται, ἐπανελάθον καὶ οἱ Ἐπίγονοι, ὑπῆρξαν ἡ πρώτη ἀρχὴ τῶν περιφήμων μετὰ χρόνους πολλοὺς καταστάτων Νεμεῶν ἀγῶνων, μιᾶς τῶν τεσσάρων μεγάλων ἐθνικῶν ἑορτῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἧτις ἐλέγετο Νεμεῖα, Νεμεῖα καὶ Νεμαῖα. Ἐτελοῦντο δὲ εἰς τὸ ἄλμα τῆς Νεμεῆας, ἔνθα κατόπιν ἀνηγέρθη εἰς τιμὴν τοῦ Νεμείου Διὸς ἀξιοπρεπέης ναός, ἐξάστυλος περίπτερος, δωρικῆς ῥυθμοῦ, ἔτι δὲ καὶ θέατρον, στάδιον καὶ ἄλλα δημόσια οἰκοδομήματα. Ἐν τινι δὲ τῶν κύκλω τῆς κοιλάδος ταύτης ὄρεων ὑπῆρχε τὸ σήγλαιον, ὅπου ἐνεφέ-

λευεν ὁ διαβόητος λέων, ὃν κατὰ διαταγὴν τοῦ Εὐρυσθέως ἐφ' οὐθεν ὁ Ἡρακλῆς.

Ὁ Πίνδαρος ὕμνει τοὺς ἀγῶνας τούτους διὰ τῶν ἀθανάτων αὐτοῦ ἀναξίφορμιγγων ὕμνων καί, θαυμάζων τοὺς ἀθλητάς, ἐψάλλε μετ' ἐνθουσιασμοῦ λυρικωτάτως,

Ἐν ἀνδρῶν, ἐν θεῶν γένος!

Τὰ Νεμεῖα ἴσαν ἀγῶν ἐπιμνημόσυνος τοῦ δυστυχήματος τοῦ Ὀφέλτου. Οἱ πρόεδροι καὶ οἱ κριταὶ τοῦ ἀγῶνος περιεβάλλοντο μέλανα ἢ φαῖα ἐνδύματα, τὰ δὲ βραβεῖα τῶν νικητῶν ἴσαν στέφανος σελίνου γλωροῦ εἰς ἔνδειξιν πένθους, διότι τὸ σέλινον ἐθεωρεῖτο γόρπον τῶν νεκρῶν καὶ ἔσπερον δι' αὐτοὺς τοὺς τάφους. Ἐν τούτοις βραδύτερον ἐτελοῦντο εἰς τιμὴν τοῦ Νεμείου Διὸς.

Ἦσαν ἀγῶνες πολεμικοῦ χαρακτήρος τὸ πᾶσι καὶ διὰ τοῦτο μόνον στρατιωτικοὶ διηγωνίζοντο ἐν αὐτοῖς. Κατόπιν δ' ἐπετρόπη τοῦτο καὶ εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας. Διηγωνίζοντο δὲ εἰς τὸν ἵππον, στάδιον, πυγμὴν, ἄλμα, δίσκον, ἀκόντιον, πάλην, τόξον καὶ μουσικὴν.

Προϊστάντο τῶν ἀγῶνων αὐτῶν, ὅτε μετὰ χρόνους ἀνεπτύχθησαν εἰς ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων ἑορτὴν ὅτε μὲν οἱ Κλεωναῖοι ὅτε δὲ οἱ Ἀργεῖοι καὶ ἄλλοτε οἱ Κορινθιοί. Ἀναφέρεται δὲ θαυμάσιον παράδειγμα δικαιοσύνης αὐτῶν. Οἱ Ἀργεῖοι προϊστάμενοι τῶν ἀγῶνων καὶ κρίναντες μεταξύ δύο ἀθλητῶν πυγμῆς, ἔδωκαν τῶν Νεμειῶν τὸν στέφανον εἰς τὸν καταβληθέντα καὶ τεθνεῶτα Κρέυγαν, καὶ ἀνήρτησαν τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν Ἀργεὶ εἰς τὸ ἐπιφανέστατον ἱερόν τοῦ Λυκίου Ἀπόλλωνος, τὸν δὲ νικητὴν Δαμόξενον τὸν Συρακούσιον οὐ μόνον δὲν ἐστεφάνωσαν, ἀλλὰ κακῶς ἐξεδίωξαν, ὡς ὑπερβάντα δολίως τοὺς συντεθειμένους τοῦ ἀγῶνος ὄρους.

Τὰ Νεμεῖα ἴσαν ἀγῶν τριετηρικός τὸ πρῶτον, βραδύτερον δ' ἐτελοῦντο κατὰ διετίαν. ἴσαν δὲ χειμερινὰ καὶ θερινὰ. Τόσον δὲ ἡ φήμη αὐτῶν ἐμεγαλύνθη, ὥστε περὶ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης ἤρξαντο ἐν Ἀργολίδι νὰ μετρώσι τὸν χρόνον κατὰ Νεμεάδας.

Ἡ ἱστορία ἀναφέρει σὺν ἄλλοις καὶ δύο ἀξιωματικόμενευτα γεγονότα, σχετιζόμενα μετὰ τῶν ἀγῶνων τούτων. Κατὰ τὸ 208 π. Χ. ἔτος οἱ Ἀργεῖοι τιμῆς χάριν παρεχώρησαν τὴν προεδρίαν τῶν Νεμείων εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Μακεδονίας Φίλιππον, τὸν υἱὸν τοῦ Δημητρίου, ἴσως διότι αἱ Μακεδονικαὶ φάλαγγες παρέσχον ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν πόλιν των, καταστρέψασαι τὸν δηρώσαντα αὐτὴν Κλεομένη τῆς Σπάρτης. Μετὰ τινα δὲ ἔτη ὁ στρατηγός τῶν Ῥωμαίων Τίτος Κοϊντίος Φλαμίνιος, κατανικήσας τὸν Φί-

λιππον, ἀνεκίρυσεν εἰς τὰ Νέμεα τὴν ἐλευθερίαν τῶν Ἀργείων, ὡς ἐν τοῖς Ἰσθμίοις τὴν τῆς Κορίνθου καὶ ἄλλων Ἑλληνικῶν πολιτειῶν, διὰ κήρυκος, φωνήσαντος πρὸς τὸν ἐν τοῖς Νεμείοις συρρεῦσαντα λαὸν τοῦ Ἄργου, ὅτι «Ἡ Σύγκλητος ἡ Ῥωμαίων καὶ Τίτος Κοίντιος, στρατηγὸς ὑπατος, κατὰπολεμήσαντες βασιλεῖα Φίλιππον καὶ Μακεδόνας, ἀφῆσαν ἐλευθέρους, ἀφροσύνητους, ἀφορολογίτους, νόμοις χρωμένους τοῖς πατρίσι, Ἀργείοις.»

Μέχρι τίνος χρόνου διήρκεσαν ἀκριθῶς τὰ Νέμεα, ἄδηλον. Ὁ μεγαλοπράγμων Ἀδριανὸς ἀνασυνέστησε τὸν εἰς ἀγροτικὴν περὶ τὸν Ἰππικὸν τῶν παιδῶν ἀγῶνα. Ἀλλὰ τὰς προσπάθειάς αὐτοῦ ἐματαιώσεν ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀδριανοῦ ὀλίγον ἔτι καιρὸν διήρκεσαν οἱ περίφημοι Νεμεῖοι ἀγῶνες, ἀνετελέσθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ οὐνευροπολιτήσαντος ἡ ἀναστήσει τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα αυτοκράτορος Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου, καὶ ἐξέλιπον διὰ παντός πλέον.

IX

Εἶνε ἀξιοπεριεργον, ὅτι τὸ ὄνομα τῆς Ὑψιπύλης συνδέεται καὶ μετὰ τοῦ διασημοτάτου Τρωϊκοῦ πολέμου διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Εὐνέου.

Ὁ ἐκ τοῦ Ἰάσονος υἱὸς αὐτῆς οὗτος ὅστις μετὰ τὴν ἐξορίαν τῆς μητρὸς του ἔμεινεν ἐν Λήμνῳ, κατέστη ἐπιφανής. Ἐξ αὐτοῦ δὲ κατάγεται τὸ ἐπίσημον γένος τῶν μουσικῶν, οἱ καλούμενοι Εὐνηῖδαι.

Ὁ Εὐνεὸς ἐνηλικιωθεὶς, ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Λήμνου ἐκτός δὲ τῶν βασιλικῶν φροντίδων ἐνήργει καὶ ἐμπόριον μετὰ τῆς Τροίας καὶ Ἑλλάδος. Κατὰ δὲ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ἦτο ἐν τούτοις λίαν εὐνοῦς τῷ Ἀχιλλεῖ, ὡς ἐκ τῆς μετὰ τοῦ πατρὸς Ἰάσονος ὁμοθυμίας τοῦ Ἀχιλλεῶς, ἧς ἕνεκα οὗτος, ἐν ᾧ ἐπόρθησε τὴν Λέσθον καὶ ἄλλα χωρία, ἀπέσχε τῆς Λήμνου καὶ τῶν πλησίον νήσων.

Ὁ Εὐνεὸς ἀπέστειλεν ἐκ Λήμνου πολλὰ πλοῖα, φέροντα οἶνον εἰς τὸ παρὰ τὸ Ἴλιον στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ὀμηρος.

*Nῆες δ' ἐκ Λήμνοιο παρόστασαν οἶνον ἄροσαι
Πολύαι, τὰς προέηκεν Ἰησοῖδης Εὐνηος.
Τὸν δ' ἔτεχ' Ὑψιπύλη ἐπ' Ἰήσοι, ποιμένη λαῶν
Χωρὶς δ' Ἀτρείδης, Ἀγαμέμνονι καὶ Μεγείλῳ,
Δῶκεν Ἰησοῖδης ἀγέμεν μέθην, χίλια μέτρα
Ἐρθερ ἄρ' αἰνίζοντο κερηκομόωντες Ἀχαιοί....*

Τὸ ἀνδρὸς τούτου εὐφημον μνεῖαν ποιεῖται ὁ Ὀμηρος καὶ δι' ἄλλην αὐτοῦ πρᾶξιν εὐγενῆ. Ὁ Εὐνεὸς ἔσωσέ ποτε τὸν Λυκάονα, υἱὸν τοῦ Πριάμου ἐξαγοράσας παρὰ τοῦ συλλαβόντος αὐτὸν αἰγμάλωτον ἤρωος Πατρόκλου, δούς τῷ Πατρόκλῳ περικαλλέστατον ἀργυροῦν κρατῆρα, πολυτίμον οἰκογενειακὸν αὐτοῦ κειμήλιον καὶ καλλιτέγνημα πολυδαίδαλον Σιδῶνων, ὅπερ Φοῖνικες εἶχον δωρήσει πρὸς τὸν πάππον του Θόαντα.

Περιεργὸς ὅμως εἶνε ἡ τύχη τοῦ Λυκάονος αὐτοῦ διότι καὶ ἄλλοτε ἠγμάλωτισθη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλεῶς καὶ μετήχθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς Λῆμνον, ἔνθα πάλιν ἐξηγόρασεν αὐτὸν ὁ υἱὸς τοῦ Ἰάσονος Ἡετίων, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰμβροῦ, φίλος καὶ ξένος τοῦ Πριάμου καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἀρσίβην, πόλιν τῆς Τρωϊκῆς χώρας. Ἐν τούτοις ὁ δυστυχὴς Λυκάων ἐνέπεσε καὶ πάλιν ὑστερον εἰς χεῖρας τοῦ Ἀχιλλεῶς, ὅστις ὅμως τότε ὑπέρβεν ἀμειλίχον, ὡς ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ φιλάτου του Πατρόκλου, καὶ τὸν κατέσφαξε διὰ τοῦ ὀξυτάτου ξίφους του.

X

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ Ὑψιπύλη, ἡ περιφανεστάτη τῆς ἀρχαϊότητος Λημνία, τῆς ὁποίας ὁ βίος ἦτο τοσοῦτων περιπετειῶν πλήρης, τὸ δὲ ὄνομα συνδέεται μετὰ τῶν σημαντικωτάτων γεγενησάντων τοῦ ἀρχαίου κόσμου καὶ ἰδίως μετὰ τῶν περιφημῶν ἐκστρατειῶν τῶν Ἀργοναυτῶν, τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας καὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου καὶ ἧτις προεκάλεσε τὴν ἀφορμὴν τῆς συστάσεως τῶν Νεμείων ἀγῶνων.

Δύναται τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι ἡ Ὑψιπύλη μακρὰν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον περιόδον τοῦ βίου αὐτῆς διήλθεν ἐν περιπλανήσει παρὰ τοῖς πειραταῖς, πρὸς οὓς τὴν ἐπώλησαν αἱ Λήμνιοι ἐκθρονίσασαι καὶ ἐξορίσασαι αὐτὴν ἐκ Λήμνου καὶ ὅτι τοιαύτη γυνὴ συνῆψε καὶ εἶχε πιθανώτατα ἐρωτικὰς σχέσεις μετὰ τῶν πειρατῶν, τῶν κυρίων αὐτῆς, πρὶν ἢ οὗτοι τὴν πωλήσωσιν εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Νεμέας. Δὲν ἐξηγεῖται ἄλλως, πῶς ἡ Ὑψιπύλη ἐγαλοῦργησε τὸν Ὀφέλτην, ἐν ᾧ δὲ οὗτος ἐφανεύθη ὑπὸ τοῦ δράκοντος ῥήπιον, πῶς οἱ υἱοὶ αὐτῆς ἦλθον εἰς Νεμέαν καὶ τὴν διέσωσαν τότε ἀπὸ τοῦ κινδύνου, ὃν διέτρεξεν ἐκ τῆς παραφορᾶς τῆς Εὐρυδίκης, (διὰ νὰ κατορθώσωσι δὲ τούτο θὰ ἦσαν ἡδὲ νῆοι τουλάχιστον) ἐν ᾧ ἡ Ὑψιπύλη, φυγοῦσα, ἀφῆκεν αὐτοῖς ἐν Λήμνῳ παιδία μικρά. Τὸν διάμεσον αὐτὸν χρόνον τῆς ἐνηλικιώσεως τῶν υἱῶν τῆς ἡ Ὑψιπύλη διήλθε βεβαίως μετὰ τῶν πειρατῶν, εἰ μὴ παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Νεμέας, πρὶν ἢ οὗτος νυμφευθῆ ἢ

ἀποκτήσῃ τέκνον, μετὰ τοῦ Λυκούργου ὁμως ἢ ἄλλου μεγιστάνου συζυγικῶς βιοῦσα, ἀφ' οὗ εὐρέθη ἐτοίμη νὰ γαλουχήσῃ τὸν γεννηθέντα βασιλόπαιδα Ὁφέλτην. Ἐν τούτοις ἡ τελευταία ὑπόθεσις φαίνεται ἀσθενεστέρα, διότι ἡ μυθολογία πάντως ἤθελε μνημονεύσει αὐτῆς σχετικῶς πρὸς τὸν παρὰ τῷ Λυκούργῳ ἐν Νεμέα βίον τῆς, περὶ οὗ ἐλάλησεν ἐν ᾧ περὶ τοῦ παρὰ πειραταῖς οὐδόλως ἐμερίμησεν.

Ἀπὸ τοῦ δράματος ὁμως τοῦ Ὁφέλτου ἄδηλον, ποῦ καὶ πῶς ἢ Ὑψιπύλη διήλθε τὸν ὑπόλοιπον βίον, ἂν δηλ. ἔμεινεν ἐν Νεμέᾳ, συνδιαλλαγεῖσα μετὰ τῶν γονέων τοῦ Ὁφέλτου ἢ ἂν οἱ υἱοὶ αὐτῆς, οἵτινες τὴν ἔσωσαν ἐκ τῆς παραφορᾶς τῆς Εὐρυδικῆς καὶ ἐπανῆλθον εἰς Ἀθήμνον, μετήγαγον αὐτὴν πάλιν ἐκεῖ, ὅπερ πιθανώτερον. Ἡ διασωθεῖσα μυθολογία, ἡ ἐν πλείστοις πολυπραγμανήσασα, δὲν παρηκολούθησε πλέον τὰ ἔγνη τοῦ βίου τῆς ἐκτάκτου ταύτης καὶ πολλοῦ λόγου ἀξίας γυναικός, εἰ καὶ περὶ τῶν προτέρων δὲν ἐλεπτολόγησε, καὶ κατέλιπεν αὐτὴν, λησμονηθεῖσαν πλέον νὰ περατώσῃ ἐν ἀφανείᾳ καὶ λήθῃ τὴν πολυτάραχον καὶ περιπεσιώδη ζωὴν.

Ἀφ' ἡμῶν ἤδη τὴν γραφίδα μετὰ μίαν, οὐχὶ περιττὴν ἴσως, παρατήρησιν ἐφ' ὅσων διηγήθη. Ὅλα σχεδὸν εἶνε ἀρχαῖοι μῦθοι, παραδόσεις τῶν αἰδῶν καὶ τῶν ποιητῶν τοῦ παλαιστάτου ἑλληνικοῦ κόσμου, τοὺς ὁποίους ἡ ἀρχαιότης ἐπίστευε καὶ ἐνόει, ὡς ἀληθῆ καὶ γνησίαν ἱστορίαν τῶν ἡρωικῶν χρόνων. Πρὸς ἐκείνους δὲ, οἵτινες θὰ εἶχον τὸ ἐνδιαφέρον νὰ ἐξηγήσωσιν αὐτοὺς καὶ νὰ ἐξαγάγωσιν ἐκ τῆς μυθικῆς ἀγλῦος τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν καὶ φῶς καὶ οἱ ὅποιοι ἤθελον ἐρωτήσῃ, διατὶ δὲν ἀνασύρομεν τὸ παραπέτασμα, ἵνα ἴδωσι τὴν ὄπισθεν αὐτοῦ κρυπτομένην εἰκόνα, ὁ πολὺς Γρότε ἀπαντᾷ, ὡς ἀπήντησεν ὁ περίφημος Ἑλλήν ζωγράφος Ζεῦξις εἰς ὁμοίαν ἐρώτησιν, γενομένην παρ' ἀνθρώπων, οἵτινες εἶδόν ποτε τὸ ἀριστοτέλγημα αὐτοῦ: «Τὸ ἐνώπιον ἡμῶν παραπέτασμα εἶνε ἡ εἰκὼν, τὴν ὁποίαν ἐζωγράφησα.»

(Ἐξ Ἀργού, Αὐγούστου 1889).

Δημήτριος Κ. Βαρδουνιώτης

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

ΤΩΝ ΚΑΠΝΙΖΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΜΗ

Οἱ ἱστορικὲς μᾶς ἐδίδαξαν διὰ διαφόρων δημοσιευμάτων τὴν ἱστορίαν τοῦ φυτοῦ ἐκείνου, ὅπερ εἰς μὲν τοὺς καπνίζοντας γεννᾷ ἰδέας, — ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, — εἰς δὲ τοὺς ἐπιδιώκοντας τὸ ἰσοζύγιον τοῦ προὑπολογισμοῦ ὄνειρα μυθῶν ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ταμεῖου εἰσπράξεων ἐννοεῖται βεβαίως, φίλε κύριε Σκόκε, εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ καπνοῦ, ὅστις τὰ μὲν θυλάκια τῶν κυρίων πληροῖ ἀπὸ προμηθείας παντοειδέας, — μὴδὲ τῶν εὐφλέκτων ὑλῶν ἐξαιρουμένων, — εἰς δὲ τὴν εἶνα τῶν κυρίων προκαλεῖ ἀηθίαν, ὁσάκις θελήσωσι νὰ πλησιάσωσι τὸ στόμα τῶν καπνίζόντων. . . . δι' οἰονόηστε λόγον.

Οἱ ἰατροὶ ὑπέδειξαν ἡμῖν πλέον ἢ ἀπαίτας εἰς τὴν ὑγίαν ἐλευθρία τῆς νικοτιανῆς συνεπείας, ἅς οὐδεὶς πλέον τολμᾷ ν' ἀρνηθῆ σπουδαίως. Πάντες οἱ ἔρασταὶ τοῦ σχηματίζειν τὰ λίαν εὐκόλως διαλυόμενα τοῦ καπνοῦ νέφη ὁμολογοῦσι μὲν διὰ χριστιανικῆς φιλαλήθειας, ἢν ἤθελον ζηλεύσει καὶ αὐτοὶ οἱ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἐπὶ τοῦ εὐαγγελίου ἔρκιζόμενοι μόνον καὶ μόνον ἵνα ψευθῶσιν, — ὀχυροῦνται ὁμως πρὸ τῆς ἀπολύτου ὀρθῆς ἀδυναμίας νὰ κόψωσι τὸν καπνὸν μετ' εὐγλωττίας, οὐχὶ ὅμως λίαν πειστικῆς, ἥτις ἐν τούτοις ὑπηγόρευσε καὶ ὠραίαν εὐφυσιολογίαν εἰς τίνα ψυχολόγον πρωθυπουργόν, θελήσαντα νὰ καθησυχᾷ ὀλόκληρον τὴν φάλαγγα τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἀνησυχούσης ἐν ἱερᾷ ἀναστατήσει χάριν τῆς ἀτυχοῦς πατριδος διὰ τὴν μείωσιν τῶν εἰσπράξεων τοῦ δημοσίου ὡς ἐκ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἐπι τοῦ καπνοῦ φόρου «Ἡσυχάσατε, Κύρισι! — εἶπεν ὁ πρωθυπουργὸς ἐκεῖνος πρὸς τοὺς πατέρας τοῦ ἔθνους, οἵτινες ἐφοβοῦντο, ἔτι πολλοὶ φρορογούμενοι διὰ μιᾶς ἤθελον κόψει τὸν καπνὸν — ὁ ἄνθρωπος εὐκόλως κόπτει πλεονεκτήματα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐλαττώματα.» Καὶ εἶχε δίκαιον! διότι δὲν εἶναι σπάνιον τὸ φαινόμε-

νον και άσθενών έτι, κατασπαταλωμένων προς βελτίωσιν τής υγείας των, αλλά μη έχόντων τήν θέλησιν νά παύσωσι δηλητηριάζοντες τó αίμα των και νά μολύνωσι τήν άτμοσφαιραν διά τοῦ καπνοῦ τοῦ βρωμεροῦ και βλαβεροῦ φυτοῦ διότι και πολλοί άλλοι, στερούμενοι τών προς τροφήν, προτιμῶσι πολλακις και αὐτοῦ τοῦ ἄρτου... τόν καπνόν!

Οἱ διδάσκαλοι και οἱ γοετές δέν παύουσι κακοσυνιστώντες τήν συνήθειαν τών μικρομεγάλων νεανίσκων, οἵτινες έκ πόθου τοῦ νά συγκαταριθμηθῶσι μεταξύ τών ηλικιωμένων, έκ νεαρωτάτης ηλικίας προς σκάνδαλον τών νεωτέρων καπνίζουσι μεθ' ὕφους μαχμουρ λή ὀθωμανοῦ τó σιγαρέτον των. Κόποι μάταιοι! Οἱ νεανίσκοι ἀρχίζουσιν έκ συνηθείας και καταλήγουσιν εἰς πάθος ὀλέθριον....

Οἱ Εἰσαγγελεῖς κατακεραυνοδολοῦσι διά ῥητορικῶν μύθρων τοὺς ἐπί τοῦ ἔδωλιου τών κατηγορουμένων καθημένους πυρπολητάς δασυῶν ἢ οἰκιῶν έκ τοῦ ἀφελῶς ῥιφθέντος σιγάρου των. Οὐδεὶς συστέλλεται ἴσως διότι κατά τó διάλειμμα τής διασκέψεως πράττουσι τοῦτ' αὐτό καθήγοροι, δικασταί και δικηγόροι, ἐκθέτοντες εἰς κίνδυνον και αὐτά τά δικαστικά ἀρχεῖα.....

Ἡ πρόθεσις λοιπόν ἡμῶν δέν εἶναι νά σφετερισθῶμεν ἄλλων δικαιώματα· ἀφίνομεν εἰς τοὺς ἀρμοδίους τήν ἐξέτασιν τοῦ ἀμερικανικοῦ δώρου ὑπὸ ἱστορικῆν, Ιατρικῆν, ἠθικῆν, φορολογικῆν, ποινικῆν και... ἔρωτικῆν ἐποψιν. Ἴσως, ἴσως μάλιστα πάντα ταῦτα ἐξητάσθησαν ἐν τῷ πρὸ μικροῦ συγκροτηθέντι ἐν Παρισίοις περὶ καπνοῦ συνεδρίῳ, οὔτινος δέν ἀνέγνωμεν ἔτι ἀτυχῶς τά πρακτικά. Ὁ σκοπὸς ἡμῶν εἶναι μετριώτερος, ἀλλά και «συνταγματικώτατος». Σκοποῦμεν νά ἐρωτήσωμεν τοὺς καπνίζοντας, ἐάν μᾶς ἐπιτρέπωσιν: «Ἐν τίνι δικαιώματι »ἐνοχλοῦσι δεινῶς τοὺς πλησίον των διὰ τής »ἀνθυγιεινῆς δυσωδίας τοῦ σιγαρέτου, τοῦ σιγάρου, τοῦ τσιμπουκίου ἢ τοῦ ναργιλῆ των;»

Νομίζομεν, ὅτι δέν εἴμεθα ἀναρμόδιοι, ὅπως ἀπευθύνωμεν τήν τοιαύτην ἐρώτησιν: α) διότι δέν καπνίζομεν· β) διότι ἔχομεν ἔλλην τήν πεῖραν τών καπνιζόντων, ἀροῦ και ἡμεῖς ἄλλοτε ὑπέπεσαμεν εἰς τó ἔγκλημα τοῦ καπνίζεῖν, ἀλλ' ἐξηγγίσθημεν πρὸ δεκαετηρίδων δύο περίπου.

Πιθανόν ἄλλα ἐπικαιρότερα θέματα νά προκαλῶσι μεῖζον ἐνδιαφέρον διά τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Ἡμερολογίου σας, ὡς τó περὶ καταργήσεως τής θανατικῆς ποινῆς προς... ἐξάλειψιν

τῆς ληστείας ἢ διά τὰς ἀναγνωστρίας σας τó περὶ καταργήσεως τῆς τournure, ἣτις παρεμόρφου τερατωδῶς ἐν τμήμα τοῦ γυναικείου σώματος· ἀλλ' ἐπιτρέψατέ μοι, παρακαλῶ, νά φρονῶ ὅτι και τó ὑπὸ ἐξέτασιν δέν στερεῖται ἐντελῶς ἐνδιαφέροντος τινος, ἀφοῦ ἐν μέγα μέρος τῆς ἀνθρωπότητος και δὴ ἡ πλειοψηφία αὐτῆς, συγκεκλιμένη μάλιστα κατά τó πλεῖστον ἐκ τοῦ ὠραίου φύλου, δεινῶς μαστίζεται ὑπὸ τῶ ἀμειλίκτου τών καπνιστῶν πολέμου. Εἶναι ἀληθές, ὅτι εἰς τήν τελευταίαν στατιστικῆν τó ἀρμύδιον τοῦ Ὑπουργείου τών Ἐσωτερικῶν τμήμα δέν ἐσκέφθη νά ζητήσῃ τήν ἀπαριθμῆσιν τών ἐχόντων τó πάθος τοῦ καπνοῦ, ἵνα γνωρίζωμεν και τόν ἀριθμὸν τών μη καπνιζόντων και ἀναξιοπαθούτων· ἀλλ' οὐδεὶς δύναται σπουδαίως ν' ἀμφισβητήσῃ,—εὐτυχῶς διά τήν ἀνθρωπίνην φύσιν,—ὅτι οἱ δεῦλοι τῆς Α. Μ. τοῦ τυράννου καπνοῦ, ἀνά πᾶσαν τήν ὑψηλὸν διασπαρέντες, ὑπερχρκοῦσιν εἰς παρενόγησιν πάντων και πασῶν. Ἐν συγκρίσει ὅμως προς τόν ἔλον πληθυσμὸν βεβαίως εὐαριθμότεροι τυγχάνουσιν, ἐκτός ἐάν ὑπῆρχέ τις και ἐν εἰσι 1890 ὁ τολμῶν, ὡς ἄλλοτε ἐν συνόδῳ πατέρων ἁγίων, νά ὑποστηρίξῃ πιστικῶς, ὅτι ἡ γυνή εἶναι μὲν ζῶον, ἀλλ' οὐχι και ἄνθρωπος,—τοῦθ' ὅπερ, ἡμεῖς τὸν ἀπὸλάχιστον, ἀποκρούομεν μετ' ἀγανακτήσεως και δι' ὄλης τῆς δουλείας τών πνευμένων ἡμῶν εἰς αἰῶνα, καθ' ὃν ἡ γυνή ἔχει ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς δίκην ὑπηκόου, ἵνα μὴ εἴπωμεν δούλου, τόν ἄνδρα.

Πιθανόν οἱ ἄγαν φιλελεύθεροι, οἵτινες χόριν δημοκρατίας δέν δυσκολεύονται ἐνίοτε νά κολακεύωσι και αὐτοὺς τοὺς εἰς οἰαδῆποτε πάθη ὑποκειμένους, ν' ἀνακράξωσι λέγοντες, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος ἀπεριόριστως, δυνάμενος ἐπομένως και ν' αὐτοκτονῇ, ἔταν τó ἀποφασίζῃ εἴτε διά μῖα εἴτε βαθμηδόν... ἔστω! πρὸς ἀποφυγὴν μακρῶν συζητήσεων δεχόμεθα τοῦτο· ἀλλ' ὑπενθυμίζομεν ὅτι, ἐδίδασκεν ἡμῖν ὁ τοῦ Συνταγματικοῦ δικαίου καθηγητής: Πᾶν δικαίωμα, μᾶς ἔλεγεν, ἔχει και ἀντίστοιχον καθῆκον, προς κανονικῆν δὲ και εὐρυθμον λειτουργίαν πνιτῆς πολιτεύματος ὁ πολίτης ἔχει σφαῖραν δικαιωμάτων, ἀτίνα λήγουσιν ἐκεῖ ἔνθα ἄρχονται τὰ δικαιώματα τοῦ ἄλλου.

Ἐάν οὐ μόνον οἱ πολῖται, ἀλλά και πάντες οἱ κάτοικοι μῖα πόλεως ἀδιακρίτως γένουσι, ηλικίας και ἐθνικότητος εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τών νόμων τῆς υγιεινῆς και τῆς καθαριότητος, νομίζομεν, ὅτι οὐδεὶς ἔχει δικαίωμα μεθυσίαν τῆς υγείας και τῆς εὐχαριστήσεως τών ἄλλων νά θεραπεύῃ τὰ πάθη και τὰ ἐλαττώματά του.

Ἐπιθυμοῦμεν ν' ἀκούσωμεν, εἰ δυνατόν, τοὺς κυρίους κα-

πνιστάς, ποῦ ἄρα γε ἐξειδόμενοι εἰσάγουσιν ἐκ προμελέτης καὶ ἔσκεμμένως εἰς τοὺς ρῶθυνας, τοὺς δὲ θαλοὺς, τὰ ὕδατα καὶ τὸ στόμα τῶν μὴ καπνίζόντων τὴν βρωμερὰν καὶ νοσηρὰν νικωτιανὴν των; Δὲν λυποῦνται τοῦλάχιστον τοὺς δημότας Ἀθηναίους, ὅτινες ἐκ τρυφερότητος δημοαρχικῆς ἔχουσιν ἐπιτρέψει τὴν κατοχὴν ἔλων τῶν ἀσκαπῶν ὅσων τοῦ σώματός των εἰς τὸν κοινορτὸν τῆς κλασικῆς γῆς τῶν Ἀθηνῶν;

Ἐν τίνι, ἐρωτῶμεν καὶ αὖθις, δικαίωματι οἱ κύριοι οὗτοι μολύνουσιν οὕτω ἐγωιστικῶς τὸ μόνον πολῦτιμον παντός ἀνθρώπου ὄψρον, — τὸν καθαρὸν καὶ ὑγιεινὸν ἀέρα; Ὁ χασμώμενος χωρὶς νὰ θέσῃ τὴν χεῖρα πρὸ τοῦ στόματος θεωρεῖται ἀγροίκος. Ὁ τρώγων σκόροδα, — ἔστω καὶ κατὰ παραγγελίαν λατοικῆν, — συναναστρεφόμενος δὲ μετὰ τῶν μὴ τρωγόντων τοιαῦτα, καλεῖται χλευαστικῶς σκορδοφάγος βρωμερός. Ὁ διὰ φασουλῶν ἐν καιρῷ νηστείων πρὸς ἐξίλασμον τῶν ἐαυτοῦ ἀμαρτιῶν ἐκτεθεὶς εἰς κοιλιακάς ἀνωμαλίας ὀρεῖται ἀπαραιτήτως νὰ κλεισθῇ ἐρμητικῶς εἰς μέρος, ἐνθα καὶ αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς πορεύονται ἀνευ ὑπασπιστῶν καὶ διαγυγέλων, ἄλλως θεωρεῖται ἀνάγωγος καὶ δικαίως. . . . Ἀλλὰ διατὶ ἄρα γε πάντες οὗτοι ὀρεῖσθε νὰ λάβωσι τόσα προφυλακτικὰ μέτρα, ἵνα μὴ παρενοχλῶσι τοὺς λοιποὺς ἢ ὅπως μὴ καταταχθῶσι μετὰ τοῦ χαμάλλη λαοῦ, ὡς αὐταρέσκως ἐβάπτισαν οἱ ψευδοαριστοκράται τῆς σήμερον τοὺς διὰ τῆς ἐργασίας των ἐργαζομένους, οἱ δὲ τὸν καθαρὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα μολύνοντες ἐπὶ βλάβῃ τῆς ὑγείας τῶν ἄλλων εἰς οὐδένα ὑποβάλλονται περιορισμῶν;

Εὐρίσκεσθε ἐργαζόμενος ἐν τῷ γραφεῖω σας* εἰσέρχεται ἐν ἀειοσέδατον ποῦρον, — καὶ σημειώσατε ἐν παρενθέσει, ὅτι τὸ ποῦρον δὲν καπνίζει ὁ χαμάλλης λαός, διότι εἶναι ἀκριβόν, — σὰς πληροὶ τὰ δωμάτιον μετὴν εὐωδῶν του καὶ τοὺς τάπητάς σας μετὴν λευκόχρουν καὶ σπινθηροβόλοισαν ἐκ κινδύνων πυρκαϊᾶς τέτραν, εἶτα δὲ ἀναχωρεῖ. Ἀνοιγετε τὰ παράθυρά σας, ἀλλ', ἐάν εἶναι χειμῶν, κρουλογεῖτε. . . Εἰσέρχεσθε εἰς λεωφορεῖον, εἰς σιδηροδρόμον, — οὐδέλωσ ὠφελούμενος ἐκ τοῦ εἰς πάσας τὰς γλώσσας γεγραμμένου «ἀπαγορεύεται τὸ καπνίζειν», — εἰς καφεῖον, εἰς λέσχην, εἰς ἐνοδοχοτεῖον, εἰς θέατρον, εἰς δωμάτιον διασκέψεων, εἰς αἰθουσαν δικαστηρίου. . . ἑλληνικοῦ. Πανταχοῦ πολιορκεῖσθε ἀπὸ σιγάρων καὶ σιγαρέτων πάσης ὀλικῆς καὶ μεγέθους, πνίγεσθε καὶ δὲν δύνασθε νὰ καταγγεῖλητε τοὺς παρενοχλοῦντάς ὑμᾶς εἰς τὸν κύριον πάρεδρον ἢ εἰς τὸν ἀστυνόμον, ἢ εἰς τὸν εἰσαγγελέα, ἢ εἰς τὸν ὑπουργόν, ἢ εἰς τὴν Βουλὴν· διότι, ἐάν, ὡς συνήθως συμβαίνει,

καπνίζουσι πάντες οὗτοι, θέλουσι λύσει τὸ ζήτημα μεροληπτικῶς, μυκτηριζόντες ὑμᾶς. Γώρα δ' ἐννοῶ, διατὶ αἱ γυναῖκες παραπονοῦνται κατὰ τῶν νόμων, τῶν ἀφορώντων αὐτάς, πικρῶς ἐπαναλαμβάνουσαι: «Βέβαια κατεσκευάσατε εἰς εἰ ἀνδρες τοὺς νόμους κατὰ τὰ συμφέροντά σας!» — Οὕτω λοιπὸν καὶ εἰς ἀνὴρ ἢ γυνὴ ἀδιάφορον, ἐξαρτᾶσθε ἀπὸ τὸ ἔλεος καὶ τὴν διάκρισιν τῶν καπνιστῶν, ἐάν ἀμφοισθητεῖτε τὰ θέληγτρα τοῦ καπνοῦ. Ἀλλὰ τοῦτο μοι φαίνεται ἀδικον, ἀδικαιολόγητον καὶ δὴ ἄτοπον. Οὐδαμοῦ δυναμένου νὰ παραπονεθῶ, φίλε μου κύριε Σκόκε, διὰ τὴν προσγινομένην ταύτην ἀδικίαν, καταφεύγω εἰς τὸ Ἡμερολόγιόν σας καὶ ἐνὸνόματι τοῦ δικαίωματος τῶν συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν περὶ ἰσότητος πάντων, νομίζω ὅτι διερμηνεύω τὸ φρόνημα ἔλων τῶν μὴ καπνιζόντων καὶ ἰδίως τῶν μὴ καπνιζουσῶν, ἀβρῶν καὶ μὴ, Κυριῶν, παρακαλῶν, ὅπως ὑποδειχθῶσιν, εἰ δυνατόν, ταῦτα ἐν εἰδεί ἀξιωματῶν:

α) Πάντες οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ καπνίζειν τὰς εἰκοσι τέσσαρας ὥρας τοῦ ἡμερονοκτίου, ἀλλὰ καὶ τὸ καθήκον νὰ μὴ ἐνοχλῶσι τοὺς μὴ καπνίζοντας, οὐδὲ ν' ἀπειλῶσι τὴν ὑγείαν αὐτῶν.

β) Οἱ μὴ καπνίζοντες ἔχουσι τὸ καθήκον νὰ μὴ ἐπεμβαίνουσιν εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν καπνιζόντων, ὅτινες ὑπερέβησαν τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἀλλὰ καὶ τὸ δικαίωμα ν' ἀναπνεύωσι, τὸν πλησίον αὐτῶν τοῦλάχιστον ἀέρα, καθαρὸν, νὰ μὴ κινδυνεύωσι δ' ἐκ τοῦ πυρὸς τῶν σιγάρων.

* Ἐν Καλλιθέῃ (Ἀθηνῶν) τῇ 31 Αὐγούστου 1889.

Γεώργιος Ν. Φιλάρετος

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΚΙΘΑΡΑΣ

Τὴν ὥρα ποδ' ἐγεννήθηκες σ' ἐμοίραναν ἢ μοῖρες,
ἐπῆρες χάρες κι' ἐμμορφιατε, μόνον καρδιὰ δὲν πῆρες.

Μ' ἀρρώστησες κι' ἀπάντησα 'ς τὴν πόρτα σου τὸ χάρω
καὶ τοῦ εἶπα: σὺρε ἀπ' ἐδῶ, ἐγὼ θε νὰ τὴν πάρω.

Τὰ μάτια τὴν καρδιὰ ρωτοῦν: καρδιὰ γιατί' ἔχεις Ἀόπη;
— ματάχα μου δὲν βλέπετε τὸ ταῖρι σας πῶς λείπει;

Πάρε μαχαῖρι, κτύπα με' μὰ ἄχι 'ς τὴν καρδιά μου,
γιατὶ ἐκεῖ μέσα βρῖσκεσαι, θὰ πληρωθῆς κερὰ μου.

ΑΠ' ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣ ΠΑΝΤΣΟΒΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΚΥΡΙΑΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄

Κυρία μου,

ἐκ τῶν «Ψαρρῶν» σᾶς γράφω τὴν παροῦσαν...
 ἀλλὰ προτοῦ ἀποταθῶ εἰς τὴν πτωχὴν μου Μούσαν,
 παρακαλῶ τὴν προσφιλῆ Λουλοῦκα, νὰ ζητήσῃ
 μιὰ μαργαρίτα κάτασπρη καὶ νὰ τὴν ἐρωτήσῃ,
 ἂν ἔρα γε τὸ πλοῖόν μας στὴ Βενετιὰ θὰ φθάσῃ,
 ἢ ἂν θὰ μείνῃ διαρκῶς ἐν ἀνοικτῇ θαλάσῃ;
 διότι, ὅπως ἔμαθον ἀπ' τὸν Καρακατσάνη,
 μᾶς συγχοσπάζουν οἱ αὐλοὶ ποῦ εἶναι στὸ καζάνι...
 — Πῶς! στὸ καζάνι ἢ Αἰ.λῆ; ἀνέκραξα, μ' ἐκπλήττεις!
 ἀλλ' ἡ Αἰ.λῆ εὐρίσκειται ἐντὸς τῆς «Ἀμφιτρίτης»...
 Ἀργότερον ἐμάνθανον διὰ πολλῶν ἀγώνων,
 πῶς οἱ αὐλοὶ τοῦ πλοίου μας ἦσαν σωλῆνες μόνον,
 οἵτινες σπάζουν κάποτε στοῦ ταξειδιοῦ τῆ μέση,
 καὶ τότε μένουν τὰ «Ψαρρᾶ» στὴν ἴδια πάντα θέσι!..
 Ἐν τούτοις μόλις ἤκουσα τὴν βλάβην τῶν λεβήτων,
 κ' ὑπέθεσα πῶς κίνδυνος στὸ πλήρωμά μας ἦτον,
 ἀμέσως παρεκάλεσα ἐκ τῶν ναυτῶν μας ἕνα,
 νὰ φέρῃ μὲ τὸν πλοίαρχον, πρὸς τοὺς αὐλοὺς καὶ μένα!
 Μετὰ μικρὸν εὐρέθημεν στοῦ πλοίου τὸ κατώι,
 σπρωγόμενοι καὶ σπρώχοντες, πλὴν ἀβλαβεῖς καὶ σῶοι...!

Καὶ τότε ποῖον θέαμα παρίστατο ἐμπρὸς μου!
 ὦ Δάντη, σὺ τὴν δύναμιν νὰ περιγράψω δὸς μου!..
 Δώδεκα φοῦρνοι στὴ γραμμὴ κυκλωτερεῖς τὸ σχῆμα,
 ἦτο καθένας πύρινον καὶ φλογοκαῖον μνημα,
 ἐκ τοῦ ὁποίου ἔβγαине καπνός, φωτιὰ καὶ λαύρα!..
 Οἱ ναῦται, ὡς φαντάσματα, περιεπάτουν μαῦρα...
 Ἄπ' τὰ καζάνια σταῖς φωτιαῖς νερὰ ποτάμια τρέγουν,
 καὶ οἱ αὐλοὶ ἐκρήγνυνται, διότι δὲν ἀντέγουν!!
 Ἄλλὰ τοὺς τρύπιους μας αὐλοὺς βουλόνουν ναῦται πάλιν,
 ἡ μηχανὴ βροντοκτυπᾷ μὲ δύναμιν μεγάλην,
 καὶ καθένας τῶν ζητεῖ νὰ δώσῃ καὶ νὰ πάρῃ,
 ἕνας στουπί, ἄλλος σφυρὶ καὶ τρίτος ἄλλος φτιάρι...
 ἀκούεται ἀπὸ ψηλὰ κατερχομένων κρότος,
 εἰς τὸ ναυτοκατέβασμα γλυστρᾶ ὁ καμαρωτός,
 ὄρμῳ κ' ἐγὼ λίγο νερὸ νὰ χύσω στὸ καζάνι,
 ἀλλὰ ἡ Φλόξ—ἕνα σκυλί—ἀπ' τὸ παλτὸ μὲ πιάνει!..
 — Ὅξω, φωνάζω, τὰ σκυλιά, ἐν μέσῳ τῶν κινδύνων,
 ἐν μέσῳ ὕδατος, φλογῶν καὶ τρυπητῶν σωλήνων
 καὶ ιδιώχοντες τὸν μὲν ἐδῶ καὶ σπρώχοντες τὸν ἄλλον
 ἀνῆλθον στὸ κατάστρωμα τὸν ἐθνικὸν μας ψάλλον!..

Μαΐου 22

Μὲ τὸν λαμπρό μου πλοίαρχο στεναῖς φιλίαις πιάνω
 κ' ὅτ' εἶναι φίλος σας στενός μετὰ χαρᾶς μαθάνω
 σᾶς εἶδε, σᾶς ἐγνώρισε, σᾶς ἐκτιμᾷ ἐπίσης...
 Ἄλλὰ pardon, ἐφθάσαμε κατέναντι τῆς Λύσσης
 καὶ πρὸς στιγμὴν στεκόμεθα νὰ κάνωμε σινιάλα:
 Κ' ἰδοὺ ἐγὼ τὰ ἐξηγῶ ἀπ' τῶν «Ψαρρῶν» τῆ σάλα
 κόκκινο, ἄσπρο καὶ μαθὶ μὲ χίτρινο σειρήτη:
 «παρακαλῶ σας εἶδατε καθόλου Ἀμφιτρίτη;»

ἄσπρο, γαλάζιο, ἄχρῳ μὲ βισυνὶ ἄσπερι :
 «Ἐπέρασε ἀπ' τῆς ἐπτά μετὰ τὸ μεσημέρι.»
 ἄσπρο καὶ μαῦρο καὶ μαθὶ «μετὰ ἢ πρὸ μᾶς λέτε ;»
 μαῦρο καὶ ἄσπρο ἔχουν «πρὸ» — γαλάζιο «ἀνὰ μᾶς κλαῖτε!»
 διότι μᾶς ἐπέρασε ὀκτὼ καὶ πλέον ὥραις
 νι' ἀκολουθοῦμε Βασιλείᾳ! ο tempora ο mores!!
 Καὶ φαντασθῆτε νᾶχωμε ἀντίθετο ἄερα!
 καὶ φαντασθῆτε οἱ αὐλοὶ νὰ σπάζουν νύχτα μέρα!
 καὶ φαντασθῆτ' ἡ θάλασσα ὀλίγο ν' ἀγριεύῃ!
 καὶ φαντασθῆτε τῶν «Ψαρρῶν» τὸ σκάφος νὰ χορεύῃ!
 καὶ νὰ βρισκώμεθα μακρὰν ἀκόμη κι' ἀπ' τὸ Φιοῦμε!!..
 Μὲ συγχωρεῖτε μιὰ στιγμή, διότι ἐνοχλοῦμαι
 νὰ γράψω περισσώτερα, Κυρία, μὴ ζητήτε...
 μὴ ἐρωτᾶτε τὸ γιατί... μὴ μὲ στενοχωρῆτε...
 ὅταν θὰ φθάσω, σὺν θεῷ, στὴ νύμφη τοῦ Ἄδρια
 ἐκεῖθεν ἐξακολουθῶ τὴ στιχοφλυαρία,
 γράφω τινὰ γιὰ τὰ «Ψαρρᾶ», πολλὰ γιὰ τὸν Ὅθέλλο,
 πρὸς τὸ παρὸν ἀφήστέ με... τὸν καμαρῶτο θέλω!...

Δ. Κόκκος

Σ Κ Ε Ψ Ε Ι Σ

Ὁ εἰσερχόμενος εἰς τὸ κοιμωτήριον τῆς συζύγου του δέον
 νὰ εἶνε ἢ ἔξοχος φιλόσοφος ἢ ἔξοχος βλάξ.

*

Τὸ παραφρονεῖν καθ' ἕκαστον λέγεται ὄνειρον· τὸ ὄνειρεῖν
 εἶναι ἐν ἐρηγήσει καλεῖται παραφροσύνη.

*

Ἡ ἀρετὴ ἐνίοτε εἶνε τὸ κινδυνωδέστερον ἔπλον, τὸ ὅποσον
 χειρίζεται ἢ κακία.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΟΝΤΗΦΗΣ

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΡΙΣΥΠΟΣΤΑΤΟΣ

[Ψυχολογικὴ μελέτη]

ΕΙΝΕ στενοχωρημένος ὁ κύριος Ρακῆς καὶ ἡ στενοχωρία του χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς γθῆς, προκαλέσασα κυριολεκτικῶς καὶ αὐπνίαν, ἣτις ἀν' δι' ὄλον τὸν κόσμον εἶνε δεινόν, διὰ τὸν κύριον Ρακῆν εἶνέ τι ἀποτρόπαιον, ἀφοῦ ὁ ὕπνος ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς ὀλίγας ἀσχολίας τοῦ εὐδαίμονος βίου του.

Ὀλίγαι γραμμαὶ χαραχθεῖσαι ἐν σπουδῇ ὑπὸ τῆς ἐν Πάτραις πρὸ ἑβδομάδος διατριβούσης Ἀθηναίας χήρας κυρίας Ἀθηνᾶς Ἀρπάγου καὶ ποικιλοτρόπως συμπληρωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ εὐφραντάστου κ. Ρακῆ, πρὸς ὃν ἀπηυθύνοντο, ἐπέφερον σύγχυσιν εἰς τὰς εὐαρίθμους ιδέας του καὶ ἐπιμελῆ καταμέτρησιν τοῦ δωματίου του καθ' ὄλην τὴν νύκτα ὑπὸ ὄλας τὰς δυνατάς μὴ ἐνδυμασίας, μέχρις οὗ φωνῆ ἀκουσθεῖσα περὶ τὴν πρωίαν ἀπὸ τοῦ γειτονικοῦ οἰνοπωλείου ἐν μέσῳ τῆς γλύκας ἀνατολικοῦ ἄσματος.

— «Ἄς φέξῃ λοιπόν...»

ἐφαίδρυνε μοιραίως τὸν αὐπνοῦντα ἀτυχῆ καὶ ὤθησεν αὐτὸν μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἀνοίξῃ τὸ παράθυρόν του καὶ ἐν φράσει κοινοβουλευτικῇ ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸ κοιμώμενον σύμπαν ν' ἀνακράξῃ ἐν νευρικῇ ἀπογνώσει:

— Συμφωνῶ πληρέστατα μὲ τὸν ἀξιότιμον προλαλήσαντα καὶ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ φέξῃ!

Ἡ Βουλῆ δι' ἀναστάσεως παρεδέχθη καὶ μετ' ὀλίγον πράγματι τὰ ἀπομένοντα ἄστρα ὑπεχώρουν εἰς τὸ ἐρχόμενον φῶς τῆς ἡμέρας.

II

Δὲν πρόκειται περὶ ἐφευρέσεως νέας τινὸς ἱστορίας ἢ περὶ λύσεως προβλήματος ὅπως ἐκ τῶν δεδομένων εὐρωμεν τὸ ζητούμενον. Τουναντίον ἐκ τῶν ἤδη γνωστῶν, γνωστὰ σχεδὸν ἀναμείνομεν, λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι μᾶς ἐδόθη μία χήρα—ὀμιλοῦμεν μαθη-

ματικῶς—καὶ εἰς κύριος Ῥακῆς, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν δύναμιν ἢ μᾶλλον τὴν ἀδυναμίαν νὰ μὴν ἄυπνος, ὁτὰκις ἡ κυρία Ἀθηνᾶ ἐνθυμουμένη τὸν μακαρίτην ἢ δι' ἄλλους λόγους τῷ γράφει, παρὰ τὸ σύνθημα, πράγματα, ἐπιφέροντα τὸ ἐναντίον ἀποτελεσμα τῆς μορφῆς ἢ τῆς ἀναγνώσεως συγχρόνως δραματικῶν ἔργων.

Ὁ κ. Ῥακῆς ἔχει τὸν ἀδελφὸν τοῦ πατρὸς του ἐν Ῥωσίᾳ, ἀλλὰ τὸ θεῖον αὐτὸ δῶρον ἀντὶ νὰ τὸν προφυλάσῃ ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν, τῷ ἐνισχύει αὐτὰς διὰ χηλιοσφράγκου μηνιαίας ἐπιγορηγῆσεως, ἣν ἀπὸ δεκαετίας λαμβάνει ὅπως σπουδάζῃ ἐν Ἀθήναις! Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ διαμονὴ τοῦ νέου κ. Ῥακῆς εἰς τὴν ἡμετέραν πρωτεύουσάν ἀπέδωκε τὴν ἡσυγίαν τῷ χορηγῶ θεῖω, ὅστις ἔγνω ἐγκαίρως νὰ ἐξορίσῃ τὸν πολυδάπανον ἀνεψιὸν ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς παραγωγικωτάτης ἐργασίας του διὰ λόγους, τοὺς ὁποῖους ὡς χαρακτηριστῆρος καθαρῶς οἰκογενειακοῦ κωλύουμεθα νὰ ἐκθέσωμεν δημοσίᾳ.

Ἐν Ἀθήναις ὁ ἀνεψιὸς τοῦ θεῖου του φέρει διαρκῶς τὸν ἀσφαλῆ τίτλον τοῦ τελειοφοίτου τῆς Νομικῆς καὶ ἄνευ ἄλλου ἐπαγγέλματος καλλιπεργεῖ σχέσεις εἰς ὅλα τὰ στρώματα καὶ τὰ παπλώματα τῆς κοινωνίας, τῇ δὲ συμπράξει ἀγαθιστῶν τοῦ χημητιστηρίου ἀνδρῶν, διευκολυνόντων αὐτόν, παίζει ἐνίστη χάριν διασκεδάσεως καὶ εἰς μερικὰ Λαύρια. Καὶ εἶνε μὲν βέβαιον ὅτι κατὰ τὰς ἀνεκνώστες τῶν συμβολαίων ἐνοικιάσεως τῆς ἐν Ἀθήναις κατοικίας του ἐδυσκολεύθη ἐκάπτετε νὰ δηλώσῃ, ὡς εἴθισται, ἐπάγγελμα καὶ ὁ συμβολαιογράφος ὑπεγράωθη νὰ μνημονεύσῃ ὅτι ὁ κ. Ῥακῆς ἀσχολεῖται εἰς ἔργα οἰκιακὰ, τοῦτο ὅμως δὲν ἐμποδίζει νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ὁ νέος εἶνε ἀγαπητὸς παρ' ἅπασιν τοῖς κύκλοις, ὧν ἀνέλαβε τὸν τετραγωνισμόν, καὶ ὅτι ὁ τὰ μάλιστα ἐρελκύσας αὐτὸν κλάδος τῆς Νομικῆς ἐπιστήμης εἶνε τὸ Κληρονομικὸν δίκαιον.

Αἱ πρὸς τὸν θεῖον του σχέσεις εἶνε καὶ ἔσονται ἀρισταί: διότι ὁ ἀνεψιὸς ἔσχε τὴν φρόνησιν νὰ κολακεύσῃ ὅλας τὰς ἀδυναμίας τοῦ γηράσκοντος ἑκατομμυριούχου, ἀφοῦ καὶ ἰππότην τοῦ Σωτήρος διὰ τῶν μικρῶν του ἐνταῦθα οἰκονομιῶν τὸν ἀνέδειξε καὶ ἐρίτιμον κατώρθωσε νὰ ἀποκαλέσωιν αὐτόν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ οἱ δύσκολοι εἰς τὰ τοιαῦτα Ἀθηναῖοι δημοσιογράφοι!

III

Ἄν ὁ ἐργατικώτατος ἐν Ῥωσίᾳ ὁμογενὴς κ. Εὐάγγελος Ῥακῆς ἔχῃ ὡς σύμβολον τοῦ πρακτικοῦ τοῦ βίου τὸ ἀρχαῖον λόγιον «σὺν Ἀθηνᾶ καὶ χεῖρα κίρει», τὸ αὐτὸ λόγιον ἔχει καὶ ὁ ἀνεψιὸς διὰ τὸν ἀπλοῦστατον λόγον ὅτι ἐκεῖνη δὲν εἶνε μόνον χεῖρα

ἀλλὰ καὶ Ἀθηνᾶ. Καὶ ἰδοὺ ὅτι ἐπανεργόμεθα εἰς τὸ ἀπασχολοῦν ἡμᾶς θέμα, δηλαδὴ τὴν στενοχωρίαν τοῦ θεοῦ ἡμῶν συμπολίτου ἐπὶ τῇ γηθεσινῇ ἐκ Πατρῶν ἐπιστολῇ τῆς ὥραιας Ἀθηνᾶς.

Διατὶ ὁ ἀπλοῦς καὶ ἄκακος ὑπανιγμός ὁ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῆς γῆρας περὶ εὐγενεοῦς τινος λοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ διαμεινόντος ἐν Πάτραις ἐπυρπόλησε τὴν καρδίαν τοῦ τῆως παρηγόρου ἀγγέλου τῆς πενθούσης, ὅστις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἔτι ὡς Ἀθηνᾶς πλέον κτηματίας ἠρόθιμει μετὰ ζήλου τὰς ἐλαίας ἐν τῷ ἐλαίῳ τῆς Πολιούρου; Ὑπόπτεισεν ἴσως καταπάτησιν;

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου θὰ ἀποφανθῇ ὁ χρόνος.

Ἐν τούτοις ὁ κ. Ῥακῆς ἔγνω νὰ δειχθῇ ἀνὴρ καὶ λαβὼν τὸν κάλαμον ἐσκέυθη ὅτι εἶνε ἐπὶ τέλους ἐξευτελιστικὸν νὰ καταντᾷ μέγχις αὐτοῦ τοῦ σημείου ὑπογείριος μιᾶς γῆρας, ὅτι δὲ ἔδει νὰ σπῆ κύριος ἐαυτοῦ καὶ ἔγραψε μὲ στερορὰν ἀπόφασιν σιωπῶσης τῆς καρδίας τὴν ἀκόλουρον νόταν εἰς ἀπάντησιν:

Ἀγαπητὴ μου φίλη,

«Ἄν θὰ εὖς γράω περὶ τῆς λυπηρᾶς ἐντυπώσεως, τὴν ὁποίαν ἔσχον ἐκ τοῦ γράμματός σας, ἀφοῦ βιάσις ὀλίγον περὶ αὐτῆς φροντίζετε. Μοὶ ἀρίσκου ὅμως αἱ ἐξηγήσεις καὶ ἐπιθυμῶ νὰ ἰσχυρίζω ἂν ἱσχυροῦσθε νὰ ἀισθανθῆτε τι δι' ἐμεῖ. Ἐν περιπτώσει ἐν τούτοις, καὶ ἡμᾶς πρὸς μὲν τρυφερότης σας εἶνε ἐπιθύνατος, ποιοῦμαι ἐκκλησίαν εἰς τὴν εὐκλειμένῳ σας καὶ σας ζητῶ μίαν λέξιν ὁρισμένην ὅπως κανόνισαι τὴν μέλλουσαν πορίαν μου»

Ὁ κ. Ῥακῆς ἐσφράγισε τὴν ἐπιστολὴν καὶ παρεδόθη εἰς σκέψεις, ἃς μηχανικῶς ἐζήτησε μετ' ὀλίγον νὰ ποικίλῃ δι' ἀναγνώσεως ποιημάτων τοῦ Gautier καὶ κατὰ σύμπτωσιν ἤνοιξε τὸ τομίδιον εἰς τὸ τρυφερώτατον διαλογικὸν ἀριστοῦργημα *la fuite* τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἀνεγίνωσκε μετὰ τῆς Ἀθηνᾶς ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ μὲ τὰ σχετικὰ σχήματα καὶ ἰδιώματα. Ἀλλ' ὡς ἦτο ἐπόμενον ὁ Gautier δὲν τὸν ἐνεθυσίασε τὴν φωνὴν ταύτην διὰ τὸν ἀπλοῦστατον λόγον, ὅτι ὁ κ. Ῥακῆς εἶγεν ἄλλοθι τὸν νοῦν του. Ἐκλείσει λοιπὸν τὸ βιβλίον καὶ μετὰ τοῦ βιβλίου τοὺς ὀφθαλμοὺς κατόπιστος καὶ ἀγανακτῶν διὰ τὴν ἀνοήσιαν, ἣν εἶχε νὰ μὴ κοιμηθῇ τὴν νύκτα. Πλὴν μάτην, ὅτι δὲν ἔβλεπε πρὸ μικροῦ μὲ ἀνοικτούς ὀφθαλμοὺς, παρίστατο ἤδη ἐνώπιόν του, δηλ. ἡ Ἀθηνᾶ πάνοπλος μὲ τὸ εἰρωνικὸν τῆς μειδίαμα καὶ ἔτοιμος νὰ τὸν κυριεύσῃ κατὰ κράτος!

Ἡ ψυχολογικὴ του κατάστασις δὲν ἐπιτρέπει τοιαῦτα ἀστεῖα καὶ ὁ κ. Ῥακῆς εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀποφασίζει νὰ περιφρονήσῃ τὴν ἄρπαγα τῆς καρδίας του κυρίαν Ἀρπάγου, ἣν οὕτως ἐννοεῖ ἐφεξῆς νὰ ἀποκαλῇ καὶ θεῖς τὴν γείρα ἐπὶ τῆς καρδίας ἀνεφώνησε σαρκαστικῶς:

— Περᾶστε ἔξω κυρία Ἀθηνᾶ.

Τετέλεστα! 'Ο κ. 'Ρακῆς πείθει ἑαυτὸν ὅτι ἔθεραπεύθη ἐντελῶς ἀπὸ τοῦ ἐρωτικοῦ τοῦ πάθους καὶ εἶνε ἑτοιμος νὰ μεταβῆ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, ὅτε διακρίνει ἐπὶ τοῦ γραφείου του τὸ γθεσινὸν αὐτόγραφον τῆς Ἀθηνᾶς ἀποπειρώμενον νὰ τὸν διαψεύσῃ. Ὁρμᾶ ὡς λέων καὶ τὸ καταξυσεγίζει καὶ ἐν τῇ λύσσει του δὲν φειδεται οὐδὲ τῆς γενομένης ἤδη ἀπαντήσεως, εἰς ἣν ἔννοεῖ νὰ δώσῃ τύπον ultimatum καὶ γράφει ὡς ἑξῆς:

Κυρία,

«Φαίνεται ὅτι ἐπιθυμεῖτε διακοπὴν σχέσεων. Ἔστω. Σὺς βεβαίω, ὅτι δὲν ἔλλοπον τὴν ὄραν ὅπως δώσω πέρασ εἰς τὴν κομψοδίαν αὐτήν. — Συγχαρήσατε τὴν μορτίαν, ἣν ἴδειατε νομίζον ὅτι ἔχετε καρδίαν. Χαίρετε.»

Ἡδὴ ἡ κ. Ἀρπάγου παρίστατο ἐνώπιον τοῦ ἐπιστολογράφου ὅλως ἀπὸ τὴν ἀνάποδῃ ἢ δὲ μνήμη του ἐσημείου μόνον τὰ μελανὰ μέρη τοῦ παρελθόντος καὶ μὲ πόνον ἀνελογίζετο τὰς ὑλικὰς καὶ ἠθικὰς θυσίας, εἰς ἃς εἶχεν ὑποβληθῆ χάριν τοιοῦτου τέρατος. — Πρὸς στιγμὴν ἐμελέτησεν ἐκδίκησιν, ἀλλ' ἡ γενναιότης του ἤρακῆσθι εἰς τὸ σύντομον γράμμα, τὸ ὅποιον θὰ ἐλάμβανεν ἡ χήρα τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ὡς κεραυνόν.

Καὶ ἔστη πρὸς στιγμὴν ὅπως ἀναμετρήσῃ τὴν ἐντύπωσιν, ἣν θὰ προξενήσῃ ἡ ἐπιστολὴ του εἰς τὴν κ. Ἀρπάγου. Τὴν ἐφαντάσθη εἰρωνικῶς προσβλέπουσαν εἰς τὸν χαρακτῆρα τῆς ὑπογραφήσῃ καὶ ζητούσαν τὸ κομψὸν χαρτομάχιον τῆς ὅπως τὴν ἀνοίξῃ! . . . τὸ χαρτομάχιον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον τῇ προσέφερεν αὐτὸς καὶ τὸ ὅποιον δίκαιον ἐνεφανίζετο ὅπως πλήξῃ τὴν καρδίαν του, ἵνα εὐρεθῇ πάλιν φεῦ! ἐντὸς αὐτῆς ἡ Ἀθηνᾶ! ἡ ἀχάριστος! Πόσα ἄλλα προσέτι ἐνθυμήματα τῇ εἶχε προσφέρει!

Καὶ ἀπὸ τῶν ἐνθυμημάτων μηχανικῶς ὁ νοῦς του μεταβαίνει εἰς ἀναμνήσεις σχετικὰς καὶ γίνεται παράταξις τῶν στιγμῶν, καθ' ἃς ἕκαστον τῇ ἐδόθη καὶ τῶν συγχινήσεων, ἃς προεκάλεσεν, ἢ δὲ καρδία του βαθμῆδὸν μαλασσεται ὡς πρόστυχον κηρίον καὶ ὡς ἄνθρωπος δίκαιος ἀνομολογεῖ ὅτι ἡ καυμένη ἡ Ἀθηνᾶ ἔχει καὶ τὰ καλὰ τῆς καὶ καταντᾶ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ὀψῆξις τῶν σχέσεων πρέπει μὲν ἀφεύκτως νὰ γίνῃ, ἀλλὰ μὲ τρόπον ἥπιον, δηλ. ὅτι πρέπει νὰ χωρισθῶσιν ὡς καλοὶ φίλοι.

— Ἐντυχῶς, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, δὲν ἐστάλη καὶ ἡ ἐπιστολὴ αὐτῇ ἡ βάνουτος! θὰ γράψω ἄλληλ. Καὶ ἀρχίζει τὴν τρίτην ἐπιστολήν, ὡς ἑξῆς:

Ἀγαπητῇ μοι Ἀθηνᾶ,

«Μετὰ βεβαίας λύπης ἀνέγνω τὸ τελευταῖόν σου γράμμα. Φαίνεται, ὅτι ἡ εὐτυχία εἶνε βαρὺ φορτίον! Εἶσαι τῶντι σκληρᾶ, ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἐμελούησεν ὅτι οὐδὲ στιγμὴν μίαν εἰ ἐλύθησα κατὰ τὸ διάστημα . . .»

Αἰφνης ὁ γράφων διέκοψε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐπιστολῆς, ἀφοῦ ἠσθάνθη μέγα δάκρυ κυλιόμενον ἐπὶ τῆς παρειᾶς του ὅπου βρέξῃ τὴν τελευταίαν γραφείσαν λέξιν, ἐνῶ οὐλαμὸς ἀναστεναγμῶν παρετάσσετο πρὸς συμπλήρωσιν τῆς συντελεσθείσης ἐπαναστάσεως ἐντὸς τοῦ κ. 'Ρακῆ καὶ ἀνακίρυσεν τῶν νέων ἀρχῶν.

IV

Πρώτην φοράν ἡττημένος παρίστατο μετὰ τόσης εὐχαριστήσεως πρὸ τοῦ καθρέπτου του ὅπως θαυμάσῃ τὴν τέχνην, μεθ' ἧς διεξήγαγε τόσον ἀκανθῶδες ζήτημα καὶ συγχαρῆ ἑαυτὸν διὰ τὴν ἐπινόησον εἰς τὸ πρῶτον καθεστὸς.

Ἐννοεῖται ὅτι τὸ τρίτον γράμμα, ὅπερ φυσικῶς ἀνεμένετο μᾶλλον ἐκτεταμένον δὲν ἐγράφη, ἀφοῦ ὁ κ. 'Ρακῆς ἐν τῇ πρὸς τὸν ἔρωτα μονομαχίᾳ ἐπλήγη μὲν καιριῶς, ἀλλ' ἀναιμάκτως.

Καὶ ἀπωλέσθη μὲν αὐτάνδρος, ἐσώθη ὅμως ἀπὸ χωρισμοῦ, ὅστις θὰ διέκοπτε τὸν ἐξωραϊσμόν τῆς ζωῆς του καὶ ἐν ἐνθουσιασμοῦ παρεσύρθη εἰς συγγραφὴν τηλεγραφήματος πλέον πρὸς τὴν κ. Ἀθηνᾶν Ἀρπάγου εἰς Πάτρας συμβολικῶς κατὰ τὸν μεταξὺ των κώδικα μὲ τὴν ἀκόλουθον ἔννοιαν:

«Μὴ ἀντέχων πλέον ἀφοῦ αἰσθάνομαι ὅτι μὲ καλεῖς πλησίον σου, πετῶ διὰ τοῦ πρώτου συρμοῦ εἰς τὰς ἀγκάλας σου. Αἱ Ἀθῆναι ἄνευ Ἀθηνᾶς εἶνε Ἄδης εἰς τὸν ἀνυπομονοῦντα νὰ σὲ περιπτυθῇ.»

'Ρακῆς

Τὴν φοράν ταύτην ἔλαβε τὸν πῖλόν του καὶ ἐφ' ἀμάξης διηθύθη εἰς τὸ τηλεγραφεῖον ἵνα ἐπιδώσῃ τὴν τελευταίαν του θέλησιν. Καὶ τὸ ἐπραξεν.

Ἄλλ' ὅτε ἐξήρχετο τῆς αἰθούσης τοῦ τηλεγραφείου παραδόξως ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσε βομβοῦσαν εὐκρινῶς εἰς τὰ ὠτὰ του τὴν λέξιν: — Βλάκα! . .

Ἐστράφη: ἀλλ' ὁ ὑπάλληλος κατεγίνετο ἀπαθῶς εἰς τὴν ἐρωγασίαν του. . . .

Δικαίως λοιπὸν ὁ κ. 'Ρακῆς ἐσχημάτισε τὴν ἰδέαν ὅτι ἦτο ἐγγαστρομυθος καὶ διηθύθη εἰς τὸν σταθμὸν ΣΠΑΠ ὅπως μᾶθῃ τὴν ἀκριβῆ ὄραν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ συρμοῦ. . .

⊙ . . .

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΠΟΧΗ καύσωνος ἀφορήτου ἐν Ἀθήναις.

Μὴν Ἰούλιος καὶ ὥρα ἐνάτη τῆς νυκτός.

Ἡ σκηνὴ ἔν τινι θερινῷ θεάτρῳ τῆς πόλεως.

Ἡ πλατεῖα τοῦ θεάτρου πλήρης καὶ καθόσον ἡ ὥρα παρέρχεται κατὰ τοσοῦτον αἱ ῥάβδοι τῶν ἀκροατῶν καταπίπτουσι βαρεῖς ἐπὶ τῶν ξυλίων θρονίων, γνωστῇ ἐκδήλωσι τῆς ἀνυπομονησίας τοῦ κοινοῦ ὅπως ἀπολαύσῃ ὅσον τὸ δυνατόν ἐνωρίτερον τοῦ θεάματος διὰ πολλοὺς λόγους. Ἡ μουσικὴ ἀνίλογος πάντοτε μετὴν ἐποχὴν καὶ τὸ θέατρον, τελειώνει μεγάλῃν εἰσαγωγὴν, δὲν ἐνθυμοῦμαι τίνας μελοδράματος, οἰκτρῶς δολοφονηθεῖσαν, ἀποκοπεῖσαν, κατακερματισθεῖσαν, μετασχηματισθεῖσαν... καὶ τὰ λοιπὰ.

Τὸ κοινὸν ἀνυπομονεῖ· οἱ ἡσυχώτεροι τῶν ἀκροατῶν διαμαρτύρονται διὰ παραπονετικῶν πρὸς τοὺς παρακαθημένους ἐκφράσεων ἐπὶ τῇ βραδύτητι τῆς ἐνάξεως, οἱ δὲ νευρικώτεροι διὰ φωνῶν καὶ βρόδου τῶν ἐπαναστατικῶν.

Τέλος ἡ αὐλαία αἴρεται.

Παριστάνεται, νομιζῶ, δρᾶμα θεαματικόν.

Ἄποτεινομαι πρὸς τινὰ φίλον μου:

— Θὰ μείνης κάτω εἰς τὴν πλατεῖαν ἢ θέλεις νὰ ἔλθῃς μαζί μου μέσα ἔς τὴν σκηνήν; Τι λέεις; ἔρχεσαι;

— Ὅχι... θὰ καθίσω ἔς τὴν θέσιν μου.

— Ποῦ καλὰ λοιπόν... ἐγὼ πηγαίνω μέσα καὶ σε ἔβρισκα ἔς τὸ τέλος...

— Au revoir ἔπειτα

— Νὰ μὴ σὲ χάσω.

Τὸ *καμαρίνι* τοῦ ἡθοιοῦ κυρίου Α' εἶνε ὀλίγον τι εὐρυχωρότερον τῶν ἄλλων τοῦ μικροῦ θεοῦ θεάτρου. Ἐπιφάνεια δύο περίπου τετραγωνικῶν μέτρων καὶ ὕψος μόλις δύο πήχεων. Πρὸς τινὰ πλευρὰν ὀλίγον ἄνωθεν μικρὸν παράθυρον, κάτωθεν δὲ τούτου μικρὸς καθρέπτης τοῦ προστυχωτέρου εἶδους στηριζόμενος

ἐπὶ τοῦ τοίχου· πλαγίως κηρίον ἀνημμένον εὐτίνος ἢ φλοῦ ἤρεμος, ἀκίνητος ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατούσης νηνεμίας, ἀπολήγει κωνοειδῶς εἰς λεπτοτάτην πεπυρακτωμένην βελόνην. Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς τραπέζης, ἐφ' ἧς στηρίζεται ὁ καθρέπτης καὶ τὸ κηρίον, ἔνα κουτί με πούδραν ἐκ Ζακύνθου, δύο ἢ τρεῖς φελοὶ ἀπὸ φιάλας οἴνου ἴσως, ἀπηνθρακωμένοι κατὰ τὸ ἥμισυ, μικρὸν ψαλιδάκι, βελόνη μετὰ κλωστῆς, κτένιον, ψήκτρα τῶν ἐνδυμάτων, ἑτέρα τῆς κεφαλῆς, ψιμμύθιον ἐρυθροῦν καὶ λευκόν, μικρὸν ὠρολόγιον ἀργυροῦν ἄνευ καθένας καὶ χειρόγραφον ὀλιγοσέλιδον κατερρυπωμένον, φέρον τὰς ρυτίδας τῆς πολυκαιρίας, κατὰστικτον ἐκ τοῦ στάχτου ἐνίοτε κηροπηγίου, ἐπὶ τῶν σελίδων, ἐν αἷς παρὰ τοὺς διὰ μελάνης καλλιγραφικῶς ὅπως οὖν κεχαραγμένους ἑλληνικοὺς χαρακτῆρας διακρίνονται εὐκόλως διορθώσεις καὶ ἀπαλείψεις με μολυβδοκόκκιδον τεφρόχρουν ἢ παχέϊα γραμμαὶ ἐπισημειώσεων δι' ὁμοίου ἐρυθροῦ χρώματος ἢ κυανοῦ, φιλογικαὶ παρατηρήσεις ἀνεξελεγκτοὶ ἐκ μέρους τοῦ ἡθοιοῦ διορθοῦντος προχεῖρας τὸν ποιητὴν. Ἐπὶ τοῦ τοίχου δεξιᾷ, σειρὰ παχυτάτων καὶ ὀξέων πῶς τὸ ἐν ἄκρον ἤλων, ἐμπτηγμένον στερεῶς ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἐξ ὧν κρέμανται ἀναμιξὶ στολῇ ἰππότου τοῦ Μέσου αἰῶνος καὶ φράκον τοῦ τελευταίου, κατὰ φαντασίαν, παρισίου συρμού, ἐρυθροῦν δόμινον καὶ μανθῶας τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους, ψιάθινος πῖλος ἐκ τοῦ πάλαι ποτὲ καταστήματος τοῦ κ. Γάτ, κράνος μακεδονικόν, λουστρίνια ἀποστίλθοντα καὶ ὑψηλὰ κρητικὰ ὑποδήματα — τιθάνον διὰ τὸ δοῦνα τοῦ κ. Ἀμπελά. «Κρήτες καὶ Βενετοί,» ὑποκρίμινον ἐκ λινοῦ καὶ βράκκα τῆς Πλάκας ἐν σχήματι Μοχολφιερίου σφαιρας, πρωτοφανῆς συνταυτισμὸς τῶν αἰῶνων, ἀπρόοπτος συνάντησις τῆς ἀνιούσης καὶ κατιούσης σταδιοδρομίας τῆς Μόδας à travers les âges et les siècles, ἀνεπίσημον παράρτημα ἐμπορικῶν καταστήματος ἐνοικιάζοντος παντὸς εἶδους ἀμφισμῖν ὡς τὰ κατὰ τὸς Ἀπόκρεω παρόμοια τοιαῦτα ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ ὁδῷ Ἐρμοῦ καὶ Αἰόλου, θέαμα μοναδικόν καὶ περίεργον πράγματι, ἐπισύρον τὰ βλέμματα τοῦ κατὰ πᾶντων εἰσερχομένου. Ἐπὶ τῆς γωνίας τοῦ τοίχου ῥάβδος, μαστίγιον, ξίφος ἐκχωριασμένον καὶ ὀλίγον κάτωθεν πιστόλιον ἐρριμένον μετὰ δύο δολοφονικῶν στιλέτων. προσωρισμένων, ἄνευ ἀμφιβολίας, διὰ τὸν *radio-ἔργον* τοῦ θιάσου. Κάτωθεν τῆς τραπέζης μικρὰ ἐρυθροῦ χρώματος στενωλαίως ὑδρία πεπληρωμένη ὕδατος καὶ τεμάχια ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων πεπατημένων, ἀναγράφοντα ἴσως ἐγκώμια προφηγηθείσης παραστάσεως. Τὰς τέσσαρας πλευρὰς τοῦ μικροῦ δωματίου καλύπτουσι κεκολλημένα διάφορα μικρὰ καὶ μεγάλα θεατρικὰ προγράμματα διαφόρων χρωμάτων καὶ ἐποχῶν τοῦ ἰδίου θιάσου, *tapisserie origi-*

nale, ἢ πρόσωπα φανταστικῶν ἡρώων ἀρειμανίως τὸν μύστακα ἀνεστραμμένον ἔχοντα ἢ γυμνάσματα πρόχειρα ἀτέχνων σκηνογράφων ἐκλαμβανόμενα ἢ ὡς συμβολικὰ παραστάσεις ἀγνώστου τέχνης ἢ ὡς μορφαὶ ὄντων ἀγνώστου ὑπάρξεως. Μικρὰ θύρα, ἐφ' ἧς ἐπὶ τοῦ ἔξω μέρους εἶνε, προφανῶς διὰ τοῦ λιγανοῦ ἐμβαπτισθέντος ἐντὸς μελάνης ἢ πρασίνου χρώματος, γεγραμμένη κακῶς αὐστηροτάτη ἀπαγόρευσις τῆς εἰσόδου «εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας ἐργασίαν», φέρει πρὸς τὸν κυκλωτεροῦς περιζώνοντα τῆ σκηνὴν διάδρομον, μεθ' ὃν ἡ σκηνή.

Τὸ δρᾶμα ἤρχισε πρὸ πολλοῦ, ἡσυχία δὲ βασιλεύει εἰς τὴν πλατείαν τοῦ θεάτρου, τῶν πάντων παρακολουθούντων τὴν ἀνέλιξιν τῆς περιπετειώδους ὑποθέσεως τοῦ ἀφανοῦς καὶ ἀσῆμου δραματούργου, κύριος οἶδε τίνος ἐθνικότητος, συρράφαντος ἐκτρωματικῶς τὰς ἀηδεστέρας σκηνὰς μετὰ τῶν φρικωδεστέρων ἐγκλημάτων, δραματούργου ἔχοντος ὡς τύπον ἰδανικοῦ Πραντζίνης καὶ Ἀντεροβγάλας τοῦ Λονδίνου, ἀναμίξαντος τοὺς ἀπιθανωτέρους διαλόγους μετὰ τῶν τερατωδεστέρων ἐπεισοδίων, τῶν μελοδραματικωτέρων ἐχύσεων βρωμοισθημάτων ποταπῶν καὶ χυδασιότων, ἐγκατασπεύραντος τετριμμένας δημοκοπικὰς ἰδέας κατὰ τῶν πλουσίων καὶ τῆς βσιλείας, συσσωρεύσαντος κοινούς τόπους καὶ ψευδεῖς συγκινήσεις, διαπράξαντος καθαροῦς φιλολογικὸν πραξικόπημα ἐπιτρεπόμενον μόνον εἰς Βουλγαρον δραματούργον ἐσχάτης τάξεως, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὅμως, φίλτατε ἀναγνώστα, μάθε ὅτι ἐξαρτᾶται δυστυχῶς ἡ ζωὴ, ἡ συντήρησις καὶ ὁ σιτισμὸς ὀλοκλήρου τοῦ θιάσου, κατ' ἀνάγκην ὀφειλομένη εἰς τὰς καλαισθητικὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου ἐννοοῦντος σήμερον τὴν συγκίνησιν ποταμοῦς δακρύων καὶ ἀγωνίων καὶ ἀγωνίων καὶ στήθεος φρικώδη, τὸν γέλωτα προῖόν ἀσέμνων κινήσεων καὶ χοιδροειδεστάτων κωμικῶν ἐκφράσεων τοῦ 1830, τὸ θεάτρον μπακάλικον ὅπου ὁ καθέννας κάνει ὅτι τοῦ κατέβει 'ς τὸ κεφάλι

Horror! Horror! Horror!

— Καλησπέρα φίλτατε Α... .

— *Ω! Καλησπέρα... τί κάνεις;... με συγχωρεῖς... βιάζομαι νὰ ντυθῶ... δὲν κἄθεσαι;

Εἰσήλθον εἰς τὸ καμαρίνι καὶ ἐκάθησα χωρὶς νὰ ἐνογλήσω τὸν φίλον μου ἡθοποιόν, ὅστις περιρροόμενος ἀπὸ τὸν ἰδρωτα ἐπρόκειτο νὰ ὑποδυθῇ πρόσωπον Ῥώσσοῦ στρατηγοῦ καταφθάνοντα ἐκ Σι-

θηνίας καὶ φέροντος στολὴν ἐν καιρῷ χειμῶνος μετ' ἐπενδύτου μακροτάτου καὶ βαρυτάτου.

— Μωρὲ ἀδελφε, τῷ εἶπεν, τί ζήτη ἦτανε αὐτὴ σήμερα;

— Ἄυ! τί νὰ πῶ ἐγὼ ὁ κακομοίρης τοῦ στάζω... μοὶ ἀπήντησε στένων ὁ δυστυχής... δὲν βλέπεις τί φορῶ... πῶ! πῶ! πῶ! κοντεύω νὰ σκάσω... τί διάβολο τοῦθε κι αὐτονοῦ (καὶ ἐπρόφερε τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως) νὰ βάλῃ μέσα 'ς τὸ δρᾶμα Ῥώσσο στρατηγό... Καὶ σάματις κἄνω καὶ τίποτε... μονάχα τοῦ ντύνομαι καὶ λέω δυὸ λέξεις 'ς τὴν πρώτη καὶ 'ς τὴν τελευταία προῆξι... φαντάσου λοιπὸν τί τραβῶ... Ὄψ!

Καὶ ἐξηκολούθει νὰ μοὶ ὀμιλῇ, ἐνδύόμενος καὶ προσέχων συγχρόνως εἰς τὸ δρᾶμα ἀπὸ τῆς θέσεώς του.

Αἴφνης μετὰ τινος στιγμᾶς τὸν βλέπω σπασμωδικῶς στρέφοντα τὴν κεφαλὴν καὶ ἀναζητοῦντα τὸ ξίφος του.

— Τὸ σπαθὶ μου... μωρὲ τὸ σπαθὶ μου... ποῦ 'ς τὸ διάβολο εἶνε... ἄ, νὰ το... ὄχι... δὲν εἶνε αὐτό... Βρὲ Κωστή... Διονύση... ποῦ εἶνε τὸ σπαθὶ μου, μωρὲ σκυλιά;... Τὸ σπαθὶ, μωρὲ Κωστή...

Ἡ σκηνὴ καθ' ἣν ἐπρόκειτο νὰ λάβῃ μέρος ἐπλησίαζεν, ἤκουετο δὲ ἐν τῇ σκηνῇ ὁ διάλογος:

— «Λοιπὸν πρέπει νὰ μάθης ὅτι θὰ σὲ φονεύω...»

*Ἐσῶθεν δὲ ἡ φωνὴ τοῦ ἡθοποιοῦ:

— «Φέρτε μου τὸ κασκέττο γρήγορα...»

*Ἐν τῇ σκηνῇ:

— «Ποῦ εἶνε ὁ ἀξιωματικός; ποῦ εἶνε ὁ στρατηγὸς τῆς Ῥωσίας; ὁ Καραγιαννῶς Ἰβάν; αἱ;...»

*Ἐσῶθεν δὲ:

— «Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος τὸν πατέρα σου... βρὲ ξεκουτιάρη Κωστή... καχοχρονονάχεις... παληῖ ἀνθρώπε... πεῦ τῷβαλες, βρὲ χαμάλη, τὸ σπαθὶ μου;...»

*Ἐπὶ τέλους τὸ ξίφος εὑρέθη καὶ ὁ στρατηγὸς εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν, καθ' ἣν στιγμὴν ἐξέρχεται μελανείμων κυρία δυσχυροσοῦσα καὶ ἀποτεινομένη πρὸς ἐμὲ ἰστάμενον πλησίον τῶν παρασκηνίων:

— «Μὰ τί τὰ θέλεις... κατήντησε πλέον αὐτὸς ὁ ὑποβολεὺς ἀνυπόφορος... δὲν ἀκούεται καθόλου... ὁ παληῖ ἀνθρώπος ἀλήθεια κι' ἀπαλήθεια... ἔτσι μοῦρθε νὰ τοῦ δώσω μιὰ κλωτσιὰ 'ς τὰ μούτρα...»

Καὶ εἰσήλθεν εἰς τὸ καμαρίνι τῆς μανιώδης ἐξ ὀργῆς.

Αἴφνης πυροβολισμὸς ἐν τῇ σκηνῇ.

*Ἐπὶ τῶν ἀντιθέτων πρὸς ἐμὲ παρασκηνίων τρεῖς ἄλλοι ἡθοποιοὶ χαριτολογοῦντες καὶ ψιθυρίζοντες:

— «Βάρ' του κι' ἄλλη μία... βάρ' του Γρηγόρη... μπήχτου τήνε... ἀπάνω του... φωτιά...»

Ὁ στρατηγὸς φέρεται πληγωμένως ἔξω τῆς σκηνῆς, ἀλλ' ἐγείρεται αὐτοστιγμῆι καὶ διατάσσει μίχρον ὑπὸ πρῆτον :

— «Ρὲ μικρέ... τρέχα πὲς κάτω ἔς τοὺς μουζικάντες νὰ στείλουν τὸ βιολί, τὴν τρόμπα καὶ τὰ δύο κλαρινέτα... μὰ γρήγορα... τὰ θέλουμε τώρα...»

Μετ' ὀλίγον τέσσαρες μουσικοὶ ἐκ τῆς δοχῆστρας τοποθετοῦνται εἰς μίαν γωνίαν τῆς σκηνῆς καὶ ἀνακρούουν τὸ γνωστὸν πένθιμον ἐμβατήριον τῆς Ἴόνης, ἐνῶ γελοῦν ἀκαταπαύστως καὶ οἱ τέσσαρες βλέποντες τὸν κωμικὸν τοῦ θιάσου ἐνδυσμένον καὶ μορφάζοντα ἀπὸ τὸ ἀντίθεον μέρος.

Τὸ μέλος παύει, οἱ μουσικοὶ ἐξέρχονται, ὁ γέλωθ καθίσταται ἄσβεστος καὶ ἀρχίζουσι πλέον ἢ φάπαις μεταξύ των.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν ἡ μελανείμων κυρία ἐκπνέει ἐπὶ σκηνῆς, ἔσθωθεν δὲ ἀκούεται φωνή: — «Ψόφα...» Αἰφνης μεταλλαγῆ τῆς σκηνῆς. Ἀκούονται αἱ φωναὶ τοῦ μηχανικοῦ πρὸς τοὺς ὑπὸ πρῆτον, σπάζουσι δύο καρούλια. ἔσχιζεται ἡ σκηνή, ὁ διευθυντῆς θυμωθεὶς ὠρύεται καὶ ἐν τῇ παραφορᾷ του ἀπειλεῖ τὸν μηχανικόν, ὅστις σιωπᾷ μὲν ἐνώπιόν του, ἀλλ' ἔκστομιζει τὰς χυδαιότερας ὕβρεις κατ' ἴδιον ἐναντίον του.

Τὸ δράμα καθίσταται περιπλοκώτερον. Αἱ κυριαὶ πᾶσαι ἀνεξαιρέτως ὑγραίνουσι τὰ μανδῆλιά των καὶ οἱ κύριοι διαμαρτύρονται ἰδίᾳ λέγοντες :

— «Ὦχ ἀδερφέ... ὅλη τὴν ἡμέρα σκοτούραις, βάσανα, τὸ βράδυ θέλομε καὶ ὀλίγα γέλοια... τί εἶν' αὐτά!...»

Ἐν τούτοις τὸ δράμα συναρπάζει πάντας.

Εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται ὅλοι οἱ ἠθοποιοὶ τοῦ θιάσου λαθόντες μέρος ἐξαιρετικῶς κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν.

Ἡ συγκίνησις κορυφουται καὶ παχυτάτη κυρία παντοπώλου λιποθυμῆι ἀνακράζουσα μετὰ φωνῆς διακοπεύσας ἀποτόμως : — «Ἀμάν...»

Τὸ κοινὸν ἔξαλλον χειροκροτεῖ καὶ φωνάζει ἐνῶ μερικοὶ καθαλιέροι προστρέχουν βοηθοῦντες τὴν λιποθυμήσαντα κυρίαν παντοπώλου.

Ὁ θόρυβος ἔσθωθεν καὶ ἔξωθεν καθίσταται ἀνυπόφορος. Ὁ ὑποβολεὺς δὲν ἀκούεται, ὁ κ. ὑπαστυνόμος συνοδευόμενος ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς κλητῆρας ἐπεμβαίνει, ὀργίζεται ὁ πρωταγωνιστής, ἔσθωθεν δύο λουστροὶ ἀποτελοῦντες τὴν τιμητικὴν φρουρὰν τοῦ Ῥώσου στρατηγοῦ ἀρπάζονται καὶ πέφτει ξύλο, τὸ δὲ κοινὸν χειροκροτεῖ τὸ δράμα, ὅπερ εὐρίσκει ἔξωγον. Εἰσέρχεται ὁ Ῥώσος στρατηγός

μετὰ στρατιωτῶν. Συμπλοκὴ ἐν τῇ σκηνῇ. Ὁ κοριοτὸς ἐγείρεται καὶ πλημμυρεῖ τὴν σκηνὴν μετὰ τῶν παρασκηνίων. Οἱ μὲν βήχουσι, οἱ δὲ πταρνίζονται, ὁ καύσων ἀνυπόφορος, ὁ ἰδρῶς τρέχει ἀπὸ τοῦ προσώπου πάντων τῶν ἠθοποίων καὶ τέλος ἡ αὐλαία πίπτει μετὰ φοικώδη ἀγωνίαν κοινῶ καὶ ἠθοποίων ἐπὶ τετράγωνον, ἐνῶ σπεύδω νὰ εὕρω τὸν ἐγκαταλειφθέντα φίλον μου, ὅστις ἡ τύχη ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν θὰ ἦτο καλλιτέρα τῆς ἰδιότης μου.

[Ἀθήναι, Ἰούλιος, 1889.

Στέφανος Ι. Στεφάνου

ΕΝ ΣΦΑΛΜΑ ΤΟΥ ΥΨΙΣΤΟΥ

Συγχώρεσέ με Πλάστη μου ἐὰν τοι μῆσω
μὲ μιά μου παρατήρησι νὰ σ' ἐνοχλήσω,
γὰρ πρὸς μου θεέ, ἔς τοὺς μῆρες τούτους τοὺς ὄραιους
τί σου κατέβηκε νὰ φτιάσῃς τοὺς κορέους ;

Μὲ ἔκαμαν πολλὰς νυχτιὰς νὰ ξενοχτίσω,
μοῦ πῆραν αἶμα δίχως νὰ χρονολογήσω,
νὰ συχαθῶ μ' ἐκάνανε τὸν ἐαυτό μου,
μὲ ἔκαμαν νὰ βλαστημηθῶ... τὸ θεό μου!..

Σ τὸν ὄρατό ψηλά, Μεγαλοδύναμέ μου,
ἔχεις καὶ σὺ κορέους ;... αἱ ! γὰρ πέ μου !
ἂν ἔχεις, σὲ λυποῦμαι... Καὶ τὸ δίχως ἄλλο
τὰ ἐννοιωσες τί σφάλμα ἔκαμες μεγάλο !..

[Ἀθήναι, Μάιος, Ἰουνίος, Ἰούλιος, 1889]

Νίκος Α. Κοτσελόπουλος

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΥΙΟΙ ΚΑΙ ΘΥΓΑΤΕΡΕΣ

ΗΤΟΙ

ΣΧΕΙΔΕΣ ΕΚ ΤΟΥ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΒΙΟΥ

Harroldt γρή...
[ἀρχαία παροιμία]

Α΄.

ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

οικία τοῦ ἐφημερίου κείτα· πρὸς τὸ θυτικὸν μέρος τοῦ χωρίου, περιστοιχίζεται δὲ ὑπὸ ὑψηλῶν καὶ πυκνοφύλλων καστανεῶν. Εἶναι μικρὰ διώροφος οἰκία μόνον τὴν ἐμπροσθίαν πλευρὰν ἔχουσα ἀλειμμένη δι' ἀσβέστου, τὰ πλεῖστα δὲ τῶν παραθύρων στεροῦνται ὑάλων.

Πρὸ τῆς θύρας παίζουντι φλυαροῦντα διὰ χρυσταλλίνων φωνῶν πτωχικὰ ἐνδεδυμένα τέσσαρα κοράσια μικρὰ—τὸ μεγαλύτερον ἕως δώδεκα ἐτῶν, τὸ δὲ μικρότερον ἕως πέντε.

Ἐπὶ τῶν προσώπων των εἶναι ἐζωγραφημένη ἡ παιδικὴ χαρὰ, ἣν μάτην θὰ ζητήσῃ ν' ἀνεύρη ἐν τῷ κόσμῳ ὁ διεθλὼν τὴν ἡλικίαν ταύτην. Δὲν βλέπουνσι οὔτε τὴν πτωχίαν οὔτε τὴν ἀπελπισίαν τῶν γονέων των. Ὁμοιάζουσι μὲ ἀγγέλους τιμωρηθέντας νὰ κατέλθωσιν εἰς τὴν γῆν ὅπως ἐκτίσωσι τὴν ποιήν των καὶ οὔτινες καὶ ἐκεῖ ἔτι δὲν παύουσι τὰ γέλοια, ταῖς χαραῖς καὶ τὰ παιγνίδια των.

Τώρα τρέχουσιν ἐπὶ τῶν χόρτων τῆς αὐλῆς ὡς τάρνακια εἰς τὸ λειβάδι, κυνηγοῦνται, προσποιοῦνται ὅτι κλέπτουσι σταφυλὰς κόπτοντα χόρτα, ἐν ᾧ τὸ μικρότερον ὑποκρίνεται τὸν ἀγοροφύλακα καὶ διώκει τὰ μεγαλύτερα χωρὶς νὰ δύναται νὰ συλλάβῃ κανὲν ἐξ αὐτῶν.

Τώρα ροδοκόκκινα ἐκ τοῦ κόπου σχηματίζουσι κύκλον καθήμενα ἐπὶ τῶν χόρτων ὅπως ἀποφασίσωσιν ἀλλαγὴν παιγνιδίου, διότι

ἡ Λενίτσα κουράστηκε πλεῖα ὄλο νὰ τρέχῃ χωρὶς νὰ πιάσῃ κάμμιναν. Δὲν μπορεῖ. Εἶδες ἐκεῖ! Τὴν ἐπόνεσε καὶ ὁ λαϊμός της ἀπὸ τὸ τρέξιμον! Ἡ τσαμένη ἡ Λενίτσα! Ἄλλη φορὰ κι' αὐτὴ δὲν παίζει τέτοια παιγνίδια!...

— Ἄ, ἄρχα! Νὰ παίζωμε ταῖς γιαγιαῖς, εἶπε κτυπῶσα τὰς χεῖρας ἐκ τῆς χαρᾶς ἡ Πολυζένη, ἥτις ἦτο ὡς ὀκτὼ ἐτῶν.

— Ταῖς γιαγιαῖς, ταῖς γιαγιαῖς, εἶπαν μὲ τὴν ἀγγελικὴν των φωνὴν ὅλα καὶ ἐσηκώθησαν ὅπως ἐκλέξωσιν ἐκείνην, ἥτις ἐμελλε νὰ ὑποκριθῇ τὸ πρόσωπον τῆς κυρίας.

— Ἐγὼ, εἶπεν ἡ Καλλιόπη ἡ μεγαλύτερα ὄλων, ἐγὼ νὰ εἶμαι κυρία καὶ ἡ Λενίτσα τὸ παιδί μου· ἔ; Θέλεις Λενίτσα;

Δὲν ἠύχαριστήθη ἐκ τῆς προτάσεως ἐκείνη, ἤνοιξεν ὅσον ἤδυνηθῃ περισσότερον τοὺς ὠραίους μαύρους ὀφθαλμούς της καὶ εἶπε σιγὰ διὰ τῆς τραυλιζούσης φωνῆς της:

— Ἐγὼ θέω νὰ εἶμαι κυία!...

Εἰς τὸ παράθυρον διὰ μέσου τῶν σιδηρῶν κυκλίδων φαίνεται τὸ πρόσωπον τῆς μητρὸς. Ἡ φυσιογνωμία της εἶναι κατηφῆς καὶ σύννου. Φαίνεται ὡς ἀφηρημένη, οἱ δὲ ὑπερμεγεθῶς ἀνοιγμένοι ὀφθαλμοὶ της δεικνύουσιν ὅτι ὁ νοῦς της ταξιδεύει μακράν. Ἐλητμόνησε πρὸς ποῖον σκοπὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸ παράθυρον. Ὀνειροπολεῖ ἄλλ' αἱ ὄνειροπολῖαι της οὐδόλωσ τὴν εὐφρασίαν. Ἡ ψυχὴ της ἀλγεῖ. Δὲν βλέπει πρὸ αὐτῆς παίζοντα τὰ τέσσαρα κοράσια. Βλέπει τέσσαρας θυγατέρας ἀπὸ εἰκοσι μὲχρις εἰκοσιν ἐπτὰ ἐτῶν, τελείας γυναῖκας, ὅλας μὲ τὰ στήθη φορτωμένα... Ὅλας τὴν κυτάζουσι μὲ ὀφθαλμούς ἀγρίους ἐκ τῆς ἀπελπισίας, φωνάζουσαι ἐκ περιτροπῆς «Ἐγὼ νὰ εἶμαι κυρία! Ἐγὼ νὰ εἶμαι κυρία!...» Τὶ νὰ κάμη ἡ κακομοῖρα; Δὲν ἔχει! Εἶναι πτωχοί! Ὁ παπᾶς εἶναι γέρος καὶ μόλις ἀρκεῖ νὰ τοὺς προμηθεύῃ τὸν ἄρτον... Θὰ πῆς εἶναι κι' ὁ Γιάννης! Αἱ, καλὰ. Τὶ νὰ σου κάμη κι' αὐτό; Ποῦ νὰ πρωτοθᾶσῃ; Μήπως εἶναι μία; μήπως εἶναι δύο; Εἶναι τέσσαρες! Ποιὰ νὰ πρωτοδώσῃ; Καὶ καλὰ νὰ ἔχῃ ἄλλ' ἂν δυστυχῆσῃ κι' αὐτό; Τὸ καῦμένο τὸ παιδί, βάσανα εἶχε, ἀμαρτίας... — Ναί!... Ἐγὼ θέω νὰ εἶμαι κυία!... ἐπαναλαμβάνει βραδέως ἡ μικρὰ κάτωθεν.

— Τὶ θὰ γένωμε; τί θὰ γένωμε. Παναγία μου... ἐξακολουθεῖ σκεπτομένη ἄνωθεν ἡ μήτηρ, χωρὶς ν' ἀκούῃ τίποτε. Τὶ θὰ γένωμε;... Ἐτσι μῶργεται ὥραις, ὥραις νὰ σκάσω ἀπὸ τὸ κακό μου. Ἀνάθεμα χιλιαῖς φοραῖς τὴν ὥρα ποῦ γεννιήθηκα!... Συχώρω με, Θεέ μου... Τοῦλάχιστο νὰ εἶχα ἀκόμη τρία ἀγόρια...

Μὰ δὲν ἔχω! Τέσσαρα κορίτσια, τέσσαρες σκύλαις... "Αχ, τί καλὰ ποῦ πέθανε τὸ πρῶτο... Ὁὐ ἦταν πέντε, ἀν δὲν πέθανε κι' ἐκεῖνο!... Τότε νὰ ἰδῶ τί θὰ ἔκανε ὁ παπᾶς! 'Ακοῦς νὰ κάθεται νὰ με περιπαίξει! 'Εγὼ νὰ κλαίω γιὰ τὸ κακὸ ποῦ θὰ μας ὄρῃ ὕστερα ἀπὸ λίγα χρόνια, κι' αὐτὸς νὰ λέγῃ: «Σῶπα, βρέ γυναίκα... ἔχει ὁ Θεός!...» "Αν εἶγες καὶ γιὰ μᾶς ὁ Θεός, δὲν κάναμε πέντε κορίτσια σωρὸ... Βλέπω τῆς φιληνάδαις μου ποῦ κάνομε ἀγόρια καί..."

— "Ὁχι. 'Εγὼ ποῦ φορῶ καὶ ποδιά, ἔλεγεν ἡ 'Αριστέα, ἐγὼ νὰ εἶμαι κυρία!

— "Ὀλαὶς θὰ γένετς! εἶπεν ἐλθὼν ἐκ τῆς ἀγορᾶς ὅλος χαρὰ ὁ ἱερεὺς καὶ λαθὼν εἰς τὰς ἀγκάλας του ἐφιλεῖ τὴν μικρὰν Ἐλένην. Ἐλάτε τώρα ἀπάνω, προσέθηκεν εἰσερχόμενος εἰς τὴν θύραν, νὰ ἰδῆτε τὸν Γιάννη! "Ἐχομε καὶ γράμμα!

Τὰ κορίτσια εἰς τὰς τελευταίας λέξεις τοῦ ἱερέως εὐθὺς ἐλησμόνησαν καὶ παιγνίδια καὶ φιλοδοξίας καὶ ἔτρεξαν κατόπιν του φωνάζοντα:

— "Ἐχομε γράμμα! "Α! ἔχομε γράμμα!

Ἡ παπαδιά διακόψασα τοὺς ρευθασμούς τῆς ἔτρεξεν εἰς τὴν κλίμακα ἵνα ὑποδεχθῇ τὸν σύζυγόν τῆς ἢ μᾶλλον τὴν ἐπιστολὴν τοῦ υἱοῦ τῆς.

Ὁ ἱερεὺς λάμπων ἐκ τῆς χαρᾶς ἀπὸ τῆς κλίμακος ἔτι τῆ ἐφώναξε:

— Καλῶς τὰ δεχτήκαμε!

— Πάντ' με τὸ καλὸ! ἀπήντησεν ἐκείνη. Τί λέεις;

— Τώρα θὰ ἰδῆς, εἶπεν ὁ ἱερεὺς καὶ ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ κόλπου του ἐπιστολὴν διπλωμένην ἔλαθεν ἐξ αὐτῆς φωτογραφίαν καὶ συγκεκινημένους τὴν προσέφερren εἰς τὴν σύζυγόν του εἰπὼν:

— Τὸν γνωρίζεις;

— Ὁ Γιάννης! ἔκραξεν ἐκείνη καταφιλοῦσα τὴν φωτογραφίαν. Ὁ Γιάννης!... Δύο δὲ δάκρυα ἐκυλίσθησαν ἐπὶ τῶν παρεῖων τῆς. "Αχ!...

Τὰ κορίτσια ἐκρέμαντο ἀπὸ τῶν βραχιόνων τῆς μητρὸς των ζητοῦντα νὰ ἰδῶσι τὸν ἀδελφόν των καὶ φωνάζοντα:

— Δός μᾶς τον, μητέρα, νὰ τὸν ἰδοῦμε κι' ἐμεῖς!... Δός μᾶς τον!

— Καθῆστε κάτω, εἶπε κατηχηματισμένος ἐκ τῆς σκηνῆς ταύτης ὁ ἱερεὺς, καθῆστε κάτω νὰ τὸν ἰδῆτε ὅλαις. Ἐχει καὶ γράμμα. Ἀκοῦτε νὰ σας τὸ διαβάσω.

Καὶ καθῆσας ἐπὶ τινος προσκεφαλαίου ἐξεδιπλωσεν ἐντελῶς τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἤρχισε ν' ἀναγινώσκῃ:

«Κωνσταντινούπολις, τῆ 23 Ἰουλίον 18... Φιλοταργότα-
»τοί μου γονεῖς πάτερ καὶ μητέρα. Πρῶτον ἔρχομαι νὰ ἐρωτήσω
»διὰ τὴν καλὴν σας ὑγείαν, διὰ τὴν ὅποιαν προσκυνοῦ τὸν Θεόν
»νὰ εἴσθε πάντα καλά καὶ δεύτερον νὰ σας φανερώτω καὶ διὰ
»λόγου μας ἕως τὴν ὥραν ὅπου σας γράφω δόξα νάχῃ ὁ μεγαλο-
»δύναμος Θεός καλά εἶμαι, ὁ θεὸς μου Νικόλαος σᾶς χαιρετᾶ ἔχει
»παράπονο γιὰτὶ δὲν του ἐστειλετε γράμμα...

— Ἀκοῦς: εἶπε πρὸς τὴν τὺζυγόν του διακόπτων τὴν ἀνά-
γνωσιν ὁ ἱερεὺς.

— Ἀκούω, ἀπήντησεν ὡσεὶ ἀπὸ ληθάργου ἐξεγειρομένη ἐκείνη.

Ἄλλὰ δὲν ἤκουεν! Ἀφηρημένη ὑπὸ τῶν σκέψεων τῆς οὔτε ἤκουεν οὔτε ἔβλεπεν ἡ μητέρα τῶν τεσσάρων θυγατέρων... Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἦσαν καρφωμένοι ἐπὶ τῆς φωτογραφίας τοῦ δεκαε-
»ξαιτοῦς υἱοῦ τῆς, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἄνω χειλοῦς του ἔβλεπε δύο μαύ-
»ρους μύστακας κλίνοντας πενθίμως πρὸς τὰ κάτω, τὴν δὲ σιαγόνα
του ἔβλεπε περιβαλλομένην ὑπὸ γενείου, τὸ πρόσωπόν του ἦτο
»φωνωφρωμένον, ἀπὸ δὲ τοῦ τραχήλου του ἐκρέμαντο κυρτοῦτα
τὴν ῥάχιν του τέσσαρες γυναίκες, αἱ τέσσαρες θυγατέρες τῆς...
Τὸ ταλαίπωρο τὸ παιδί!...

— Μητέρα, μητέρα, κύτταξε—ἔλεγεν ἡ Ἀριστέα—μὲ κυττά-
»ζει καὶ γελάει ὁ Γιάννης! Δικός μου εἶναι. Ἐ μητέρα:

Ὁ ἱερεὺς ἐξηκολούθησε τὴν ἀνάγνωσιν:

«ἀλλὰ δὲν πειράζει: ἐδιάβασε τὸ ἰδικό μου τὸ γράμμα καὶ εὐ-
»χαριστήθηκε ὅπου εἶστε καλά, ἐγὼ σᾶς ταπεινοπροσκυνῶ καὶ
»μέσα εἰς τὸ γράμμα μου σᾶς στέλνω καὶ τὸ κέντρο μου, ἀπὸ
»τὸν καπετὰν Παναγιώτη θὰ πάρετε καὶ ὀχτῶ (8) λίρας Τουρ-
»»κικίας...

— Τ' ἀκοῦς; ἠρώτησε πάλιν τὴν σύζυγόν του δακρῶν ὁ ἱερεὺς.

— Τὸ καὶμένο... ὁ Θεός νὰ το πολυχρονῆ, εἶπε δακρῶσα
καὶ ἐκείνη, ὡς ἤκουσε τὴν τελευταίαν φράσιν.

— Ἀκόμα δὲν ἔχει τρία χρόνια ποῦ τον ταξειδέψαμε καὶ μᾶς
ἔστειλε: πέντε καὶ ἐφτά δώδεκα καὶ ὀχτῶ εἴκοσι λίραις!...

Ἡ ἀνάγνωσις ἐξακόλουθεῖ.

«νὰ φκιάσετε φουστάνια τῆς ἀδελφάδαις μου καὶ ὅτι ἄλλο σᾶς
»χειρίζεται, ὡς τὸν οὐρανὸ μεγάλη εἶναι ἡ λύπη μου ὅπου δὲν
»ἤμωρὸν νὰ σᾶς στείλω σῆμερα πλειότερα ἀλλὰ ἔχω ἐλπὶδα εἰς
»τὸν Θεὸν νὰ στείλω καὶ πλειότερα καὶ ἡ μητέρα τὸ χεῖρ τῆς
»φιλῶ καὶ νὰ μὴν ἀπελπίζεται...

— "Αχ! τί νὰ μὴν ἀπελπίζωμαι... ἐπιθύρσειν ἐκείνη, ἀμφο-
»τεροι δὲ, μητέρα καὶ πατήρ, ἐθέβαλον τὰ μανδύλιά των καὶ ἐσπῶγ-
»γισαν τοὺς δακρυδρέκτους ὀφθαλμούς των.

«πρῶτα ὁ Θεὸς θὰ ἡμπορέσωμε νὰ παλαίψωμε, ἔβαλα τὴ δου-
 »λειά μου στὴ σειρά μου ἄνοιξε ὁ θεϊὸς μου Νικόλας ἕνα μαγα-
 »ζάκι κοντὰ εἰς τὸ Γιοφύρι καὶ ἐλπίζω τὸ ἐρχόμενο νὰ ἔχω
 »μεγάλα κέρδη τρία χρόνια κοντεύουν ὅπου ἔχω τώρα στὸ ταξεῖδι
 »καὶ τοῦτο μόνον ἐκατάλαβα πῶς ὅποιος πηγαίνει μετὰ τὴ δύναμι
 »τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχει ἐλπίδα εἰς αὐτὸν καὶ ὁ Θεὸς τὸν βοηθάει εἰς
 »ὅλα μετὰ τὸν καπετὰν Παναγιώτη σὰς στέλνω καὶ ἕνα μου φέσι
 »Πολίτικο γιὰ τὴν μητέρα καὶ ἕνα ζευγάρι παπούτσια γιὰ τὴ
 »μικρὴ τὴν Ἐλενίτσα, τὰ μάτια τῆς φιλῶ καὶ γράψετε μου ἂν
 »πηγαίνουν εἰς τὸ σχολεῖο καὶ ἢ ἄλλαις ἀδερφάδαις ἢ Καλλιόπῃ
 »τὰ μάτια τῆς φιλῶ ἢ Ἀριστέα τὰ μάτια τῆς φιλῶ, ἢ Πολυ-
 »ξένη τὰ μάτια τῆς φιλῶ καὶ ἢ μικρὴ μικρὴ Λενίτσα τὰ μάτια
 »τῆς φιλῶ καὶ τὰ Χριστούγεννα θὰ στείλω καὶ εἰς αὐταῖς παπού-
 »τσια γιὰ νὰ μὴν ἔχουν παράπονο, χαριετίσματα εἰς ὅλους τοὺς
 »συγγενεῖς μας καὶ τοὺς γειτόνους καὶ ὅσοι ἐρωτοῦν γιὰ τὸ ὄνομά
 »μου αὐριο εἶναι ἢ γιορτὴ μου καὶ λυποῦμαι ὅπου δὲν θὰ εἶμαι
 »αὐτοῦ νὰ φῶμε ὅπως πάντα τηγανίταις ἀλλὰ ἔχει ὁ Θεὸς ἄς
 »εἶμαστε καλὰ νὰ εἶμαι ἐγὼ ὑγιής καὶ δὲν πεiràζει, ἀλλοιωτικά
 »πῶς θὰ καταλάβω ὅτι εἶμαι ζενιτεμένος ;

— Ἡ ἀγάπη μου ! . . . εἶπεν ἡ μήτηρ. Γράφει κι' ἄλλα ἀκόμα ;

— Νό, ἐτελείωσεν, ἀπήντησεν ὁ ἱερεὺς καὶ ἀπήγγειλε τὴν
 τελευταίαν φράσιν: «Τὴν δεξιάν σας ἀσπάζομαι ὁ ταπεινὸς υἱὸς
 »σας Ἰωάννης.» Καὶ ἀφήσας χαμαὶ τὴν ἐπιστολὴν ἐξῆλθεν ὅπως
 κλαύσῃ ἐκ τῆς συγκινήσεως.

Ἡ μήτηρ κρατοῦσα τὴν φωτογραφίαν ἔκλαιεν, ἡ δὲ Πολυξένη
 τῇ συνεβούλευε νὰ τὴν βάλῃσι κοντὰ εἰς τὰ εἰκονίσματα. ἐν ᾧ
 ἡ Ἐλενίτσα λαβοῦσα τὴν ἐπιστολὴν τὴν ἤνοιξε καὶ προσποιου-
 μένη δῆθεν ὅτι ἀνεγίνωσκεν ἐκελάδει διὰ τῆς ἀγγελικῆς φωνῆς τῆς:

— Γάμμα Γιάννη, γάμμα Γιάννη !

Β'.

ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΥἱΟΥ

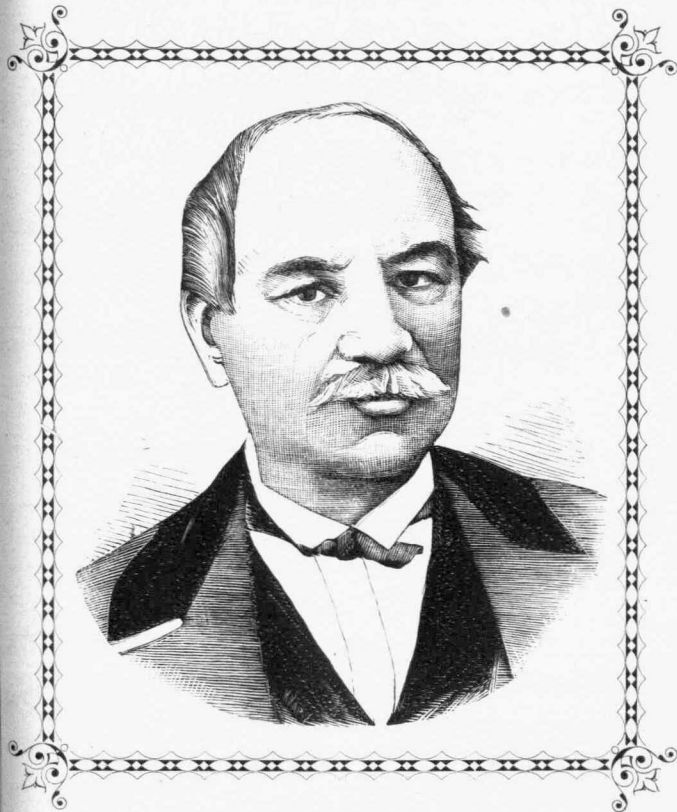
Εἶναι νύχτα βαθεῖα. Οἱ πετεινοὶ λαλοῦσι μεσονύκτιον. Ἡ χρυ-
 σῆ σελήνη παίζουσα μετὰ τὰ νέφη ἐκρύβη ὀπισθεν ἐνὸς ἐξ αὐτῶν
 καλύψασα τὸ χωρίον ἐνὰ σκότους. Ἦσυρία. Ἦ φύσις κοιμᾶται.
 Μόνον πρὸ τῆς θύρας τῆς μαυμῆς ἴσταται ἄνθρωπός τις.

— Τάκ, τάκ !

— Ποῖος εἶναι ;

— Ἐγώ, ὁ παπᾶς.

— Τοῦ λόγου σου εἶσαι, Παπᾶ-Στάθη ;

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΚΑΣΤΟΡΧΗΣ

— Ναί.

— Τι θέλεις;

— Ἡ παπαδιά σὲ θέλει...

— Ἐφθασα.

Καὶ κλείσασα τὸ παράθυρον ἢ μαμμὴ ἐνεδύθη ἀμέσως καὶ ἐξεληθοῦσα διηυθύνθη πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ ἱερέως συνοδευομένη ὑπὸ τούτου.

Ἡ σελήνη ἐπρόβαλε διὰ μέσου τῶν νεφῶν ὅπως φωτίσῃ τὸν δρόμον.

— .. "Ἄν γεννηθῇ ἀγόρι, ἔλεγεν ὁ ἱερεύς, τὸ τάζω στὸν ἅγιο Δημήτρη—μεγάλῃ ἢ χάρι του ὅπου εἶναι σήμερα—Δημήτρη νὰ το 'πῶ...

— Πρῶτα ὁ Θεός, ἀγόρι θὰ γεννηθῇ, Παπᾶ-Στάθη.

— "Ἄν γείνη ἀγόρι θὰ σου κάμω καὶ ἓνα φουστάνι παραπάνω, Κυρὰ Σταματά. "Ὅχι ἄλλο, γιὰ νὰ λείψῃ καὶ ἡ φαγοῦρα τῆς παπαδιάς. Δὲν ἤμπορῶ νὰ τὴν ἀκούω... Μὰ δὲν ξέρεις. Κάθε μέρα γίνια: τί θὰ γίνωμε; τί θὰ γίνωμε; Δέ μου φτάνει ἡ δικὴ μου συλλοή... Σὰν νὰ μὴν τὰ ἔχω ἐγὼ παιδιά μου καὶ σὰν νὰ μὴν ἔχω κι' ἐγὼ τὴ φροντίδα τους! Νᾶξερεις Κυρὰ Σταματά πῶς τῶχω καὶ μὸ μεγάλο τέσσερα κορίτσια...

— Καθένα μὲ τὴν τύχη του, Παπᾶ-Στάθη!

— Αὐτὸ λέγω κι' ἐγὼ καὶ παρηγοριοῦμαι καμμιὰ φορά. "Ἐχω καὶ ἐλπίδα εἰς τὸν Θεὸν καὶ λέγω: ἔχει ὁ Θεός! "Ἐνα μόνον κυτάζω σήμερα, νὰ μὴν τάφήσω νηστικά... Μὰ δὲ δείχνω καὶ καὶ τὴν καρδιά μου εὐκολα! ἄλλα ἔχω μέσα μου καὶ ἄλλα λέγω. Τί νὰ κάμω; "Ἐπειτα ἔχομε καὶ τὸν Γιάννη: ἄς εἶνε καλά ἐκεῖνος, ὁ Θεὸς καλὴ 'γεία νὰ του χαρίζῃ καὶ δὲν φοβοῦμαι!

Οὕτω δὲ συνομιλοῦντες ἔφθασαν πρὸ τῆς οἰκίας.

* *

Περὶ τὰ χαράγματα ὁ Παπᾶ-Στάθης ἴστατο εἰς τὸ παράθυρον βλέπων τὴν λαμπρότητα τοῦ ὀρίζοντος πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἀκούων τὰς ἐκ τῶν ὠδίνων φωνὰς τῆς συζύγου του. Ἡ καρδιά του κτυπᾷ ὡσεὶ θέλουσα νὰ θραύσῃ τὸ στῆθός του. Στρέφει τὸ βλέμμα πρὸς τὴν κλειστὴν θύραν τοῦ δωματίου τῆς συζύγου του, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξεβλήθη χάρις εἰς τὰς ἰδιοτροπίας τῆς μαμμῆς καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀναμένει τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ φωτίσῃ τὰ σκότῃ τοῦ μέλλοντός του, καὶ ἀνυπόμονος ψιθυρίζει «ἀκόμα;» Προσπαθεῖ νὰ συγκεντρώσῃ τὸν νοῦν του, ἵνα ὑπολογίσῃ τὴν λύπην, ἣν μέλλει νὰ αἰσθανθῇ, ἂν γεννηθῇ θῆλυ, ἢ τὴν χαρὰν, ἂν γεννηθῇ ἄρρεν, καὶ δὲν τὸ κατορθώνει· ἀγωνιᾷ ὅμως.

Τούλάχιστον ἄς ἐγνώριζεν ἀπὸ τοῦδε τί θὰ γεννηθῆ... καὶ ἄς ἦτο καὶ κορίτσι! Ὁ πνιγμένος νερὸ δὲν φοβᾶται!

Αἴφνης φωνὴ βρεφικὴ «οὐά! οὐά!» τὸν εἰλκυσεν ὡς μαγνήτης εἰς τὴν θύραν. Τὴν ἤνοιξε τρέμων καὶ ἐπρόβαλε τὴν κεφαλὴν.

— Τὰ συχαίρια μου! ἐφώναξεν ἡ μαμμή.

— Δυὸ μετζίτα!

— Παλῆκαρος! Νά σας ζήση! εἶπε τότε ἐκείνη περιποιουμένη τὴν παπαδιάν, ἐν ᾧ ὁ ἱερεὺς ἐλάμβανεν εἰς τὰς ἀγκάλας τὸ βρέφος.

*
* *

Ἦδη ἐξύπνησαν τὰ τέσσαρα κοράσια καὶ πλήρη χαρᾶς περικυκλοῦσι τὴν κλινὴν τῆς λεχοῦς ἵνα ἴδωσι τὸν καινούργιον ἀδελφόν των.

— Ἐγὼ θὰ τον κουνῶ στὴν κούνια γιὰ νὰ κοιμᾶται, ἔλεγεν ἡ Ἀριστέα.

— Κι' ἐγὼ θὰ τὸν τραγουδῶ! ἔλεγεν ἡ Πολυξένη.

— Ἐγὼ θὰ του κεντήσω μία σκουφίτσα! ἔλεγεν ἡ Καλλιόπη.

— Κι' ἐγὼ θὰ κεντήσω!... εἶπε μὲ τὴν χαριτωμένην γλωσσίσσα τῆς ἡ Ἐλενίτσα.

— Κι' ἐσύ, κόρη μου, κι' ὄλαις θὰ του κεντήσετε, εἶπεν ἀσπαζόμενος αὐτὴν ὁ Παπᾶ-Στάθης. Πηγαίνετε τώρα νὰ φάγετε, νὰ μὴν τον ξυπνήσετε. Τὸ γάλα σᾶς καρτερεῖ.

Σὰν κοπαδάκι ἐξῆλθον ἐκεῖνα ἀριθμοῦντα ἐν φλυαρίαις παιδικαῖς τὰ καλὰ ὅπου θὰ κάμη ἐκάστη εἰς τὸν νέον ἀδελφόν τῆς καὶ μετροῦσαι διὰ τῶν μικρῶν των ὄργων τὴν ἀγάπην τοῦ θὰ του κάνουν. Ἐμειναν δὲ μόνον ὁ ἱερεὺς μετὰ τῆς συζύγου του—ὁ δρακοῦλης ἐκοιμᾶτο.

— Τὰ βλέπεις λοιπόν; εἶπε τότε πρὸς τὴν λεχῶ σύζυγόν του ὁ ἱερεὺς.

— Δόξα νᾶχῃ ὁ Θεός!

— Φοβᾶσαι πλεῖα τί θὰ γένωμε;

— Αἶ... .

— Ὅταν σοῦ λέγω ἐγὼ μὴ φοβᾶσαι, ὁ Θεὸς εἶναι μεγάλος καὶ κἀνένα δὲν ἀφίνει παραπονέμενο, ἐσὺ δὲν μ' ἀκοῦς! Νά ὅπου ἀποχτήσαμε κι' ἄλλον γυιό!

Ἄλλ' ἐκείνη δὲν ἱκανοποιεῖτο. Ναὶ μὲν ἐχάρη ὑπερβολικὰ διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ υἱοῦ, ἀλλὰ τί νὰ σὲ κάμη καὶ τοῦτο; Τί νὰ ἐλπίζῃ ἀπὸ ἓνα μωρό; Ἔστω, ἐμεγάλωσε καὶ αὐτὸ καὶ ἴπρόκοψε σὰν τὸν Γιάννη· τί νὰ κάμη μὲ τέσσερες ἀδελφαῖς μπροστὰ; Ὅα στεκῶνται σὰν κάστρα ἴμπροστὰ σῆς δουλειαῖς του... Ἄφινε

ὅπου δὲν θὰ ἰδῆ μιὰ καλὴ ἡμέρα. Ὅα δουλεύῃ, θὰ δουλεύῃ σὰν τὸν Γιάννη καὶ ποτὲ δὲν θὰ μπορῆ νὰ πῆ κι' αὐτό: Ἐγὼ μιὰ πεντάρια στὴν τσέπη μου! Τὸ καῦμένο! Πῶς τὸ λυπεῖται!...

— Ἄς ἔχῃ ἡ γειά ἀπ' τὸ Θεό! εἶπε τότε κινῶσα πενθίμως τὴν κεφαλὴν ὡς συμπέρασμα τῶν σκέψεων τῆς.

— Ἀμὴν Παναγία μου, ὄλα νὰ ἔχουν ἡ γειά!.. ἀπήνητησεν ὁ ἱερεὺς.

Γ'.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ἄπισθεν τῆς οἰκίας τοῦ Παπᾶ Εὐσταθίου παλαιὰ τις καστανέα ἀπλώνει τοὺς κλάδους τῆς ὑπὲρ τὴν στέγην τῆς οἰκίας, εἰς δὲ μάλιστα κλώνος προσέξει ταύτης εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος. Ἐπὶ τοῦ κλώνου τούτου κρῶζει πενθίμως ἀπὸ τινος φῶρας ἓνα νυχτοπούλι. Ὁ κῶν ἐπὶ τοῦ αὐδοῦ τῆς θύρας ἐξηπλωμένος οὐρλιάζει τρομακτικὰ.

«Κάποιο κακὸ θὰ μᾶς ἔβρῃ... Εἶναι τόσαις ἡμέραις τώρα ποῦ ὐρλιάζει τὸ σκυλί... ἐμονολόγει ἡ παπαδιὰ Στάθαινα, ἐν ᾧ ὁ νοῦς τῆς ὑπέθετε χιλιάς συμφορὰς μελλούσας νὰ ἐπέλθωσι κατὰ τῆς κεφαλῆς τῆς. Κι' ἐκεῖνο τὸ νυχτοπούλι, πῶς σκούζει τὸ καταραμένο!... Σὰν νὰ φωνάζῃ: Γιάννη! Γιάννη! Μὴν ἔπαθε τίποτε ὁ Γιάννης; Ὡ Θεέ μου! ἡ ἐλπίδα τῆς... Κοντεύουν νὰ περάσουν δυὸ μῆνες καὶ γράμμα δὲν ἔλαβαν! Γιατί δὲν ἔστειλε; Τὰ καλόμοιρα! Τὰ στέλνουν ἡ μανάδες τους στὸ ταξεῖδι κι' αὐτὰ δὲν γράφουν οὔτε δυὸ λέξεις τακτικὰ γιὰ νὰ μαθαίνουν οἱ γονιοὶ των πῶς εἶναι!... Καὶ ὁ παπᾶς πῶς ἀργεῖ; Τί ἔπαθε κι' αὐτός;...

— Μητέα, τὸ φοβοῦμαι τὸ σκυί... λέγει κρυπτόμενος εἰς τὸν κόλπον τῆς ὁ τριετὴς Δημητράκης.

— Γουάι! γουάι! σκούζει τὸ νυχτοπούλι.

— Μητέα!...

— Σῶπα, παιδάκι μου, θὰ πάγω νὰ το χτυπήσω ἐγὼ, κοιμήσου... .

Καὶ σκεπάσασα διὰ τοῦ ἐφαπλώματος τὸν μικρὸν Δημήτριον πλησίον τῶν τεσσάρων κορασιῶν ἤρπασε ξύλον τι καὶ ἠνέωξε τὴν θύραν ἵνα διώξῃ τὸ σκυλί, τὸ παληρόσκυλο! Ἄλλ' ἰδοὺ ὁ ἱερεὺς ἐρχόμενος. Τὸ βλέμμα του εἰς τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῆς σεληνῆς φαίνεται ἀπλανές, τὸ πρόσωπόν του κατηφές, βαθεῖα λύπη σπαράσσει τὴν καρδίαν του, τὰ γόνατά του τρέμουν. Μόλις ἤδυνήθη νὰ βαδίσῃ μέχρι τῆς θύρας καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς συζύγου του.

— Τί ἔχεις; ἠρώτησεν ἀνήσυχος αὐτῆ.

— Νά σε φιλήσω, παπαδιά μου, τῇ ψιθυρίζει πενθίμως ὁ ἰερεὺς καὶ φίλημα ἐγκάρδιον, παρατεταμένον κολλᾷται ἀπὸ τοῦ στόματός του εἰς τὰ χεῖλη τῆς συζύγου του, ἀμφοτέρων δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ δακρυσσίν.

Ἐκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ὤμου της καὶ ἔπειτα μετὰ τινὰς στιγμὰς σπαραξικαρδίῳ σιωπῆς ἤγειρε τὸ δακρύνετον πρόσωπόν του πρὸς τὴν σύζυγόν του καὶ εἶπε μετὰ ψυχῆς ἀλγούσης:

— Δὲν ἔχομε Γιάννη πλειά!...

— Ἄχ! ἡ σκύλα ἐγώ! ἔκραξε βυθίζουσα τοὺς ὄνυχας εἰς τὰς παρειὰς τῆς ἡ παπαδιά. Ἦρθαν τὰ μαντάτα τὰ κακὰ!... Γυιέ μου, Γιάννη μου! Ἄχ! Κακὸ μεγάλο πού μας ἔβρηκε!.. Ἄχ!..

Ὁ κύων ἔφυγε μακρὰν γαυγίζων καὶ τὸ νυχτοπούλι τρομάζων ἐκ τῶν κραυγῶν ἐπέταξε καὶ ἐκεῖνον μακρὰν, ὥσει θέλοντα νὰ δεῖξωσι διὰ τῆς ἀναγωρῆσεώς των τὰ ζῶα ὅτι ἐξεπλήρωσαν τὸν προορισμὸν των...

Ἡ σελήνη προβαλοῦσα ἐκ τινος νέφους ἐφώτισεν ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς θοῆρας τοὺς δύο συζύγους κλίνοντας πενθίμως τὰς κεφαλὰς ὁ μὲν ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ δέ.

Ὁ Ἰωάννης ἀπὸ ἐπταετίας μετῆργετο τὸν ἔμπορον φιλικῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἡ τιμιότης τοῦ χαρακτήρος του, ἡ πρὸς τοὺς πελάτας εὐπροσηγορία του, ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ εὐφυΐα του τὸν ἀνέδειξαν ταχέως ἐν τῇ συνοικίᾳ τῆς Γεφύρας ὡς ἓνα τῶν καλλιτέρων ἐμπόρων. Ἐν ὀλίγοις ὁ κόσμος ἤτο ηὔχαριστημένος ἐξ αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ κόσμου ἐκέρδιζεν. Ἄλλ' ἴσως εἶναι ἡ Τύχη ὁ γαλινὸς ἐκεῖνος, ὅστις δὲν ἀφίνει εὐκόλα τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐξέλθωσι τῆς σφαιρας, ἐν ἧ ἐγεννήθησαν. Ὁ Ἰωάννης ἦτο, ἀφ' οὗ τὸ ἐπίστευε καὶ ὁ ἴδιος, εὐτυχῆς. Καὶ τίνα ἄλλην εὐτυχίαν ἐτόλμα νὰ προῖδῃ ὁ υἱὸς πτωγῶν γονέων, ὁ ἀδελφὸς τεσσάρων κορῶν ἀναμεινυσῶν τὰ πάντα ἐκ τῶν χειρῶν του, ὁ ἀγράμματος νέος ἀπὸ τοῦ νὰ κερδίξῃ κατ' ἔτος 40—50 λίρας, ἐκτὸς ἐκεῖνων, ἃς ἐκ διαλειμμάτων ἐστέλλεν εἰς τοὺς γονεῖς του; Ὁ θεὸς του Νικόλαος ἦτο ἐπίσης εὐχαριστημένος ἐκ τῆς προκοπῆς τοῦ ἀνεψιῦ του. Ἀλλὰ... σκληρὸν ἀλλά!... Νύκτα τινὰ κλέπτει ἀνοίξαντες δι' ἀντικλειδὸς τὸ μαγαζίνον του, αὐτὸν μὲν κοιμώμενον ἐφόνευσαν, τὰ δὲ χρήματά του ἀφῆρσαν! Οἱ κλέπτει τὴν πρωΐαν συνελήφθησαν καὶ τὰ χρήματα παρεδόθησαν εἰς τὸν θεῖον Νικόλαον, ὅστις μετὰ τινὰς ἡμέρας, ἀφ' οὗ ἐξεποίησε καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐμπορεύματα τοῦ ἀνεψιῦ του, ἔγραψε πρὸς τὸν γαμβρόν του Πατᾶ-Εὐστάθιον τὰ καθέκαστα μεθ' ὅλου τοῦ δυνατοῦ παρηγορητικοῦ ὕφους.

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, φέρουσαν ἐπὶ τοῦ φακέλλου τρία καύματα διὰ σιγᾶρου ὡς δηλωτικὰ πένθους, ἀνεγίνωσκε δακρύνων ὁ ἰερεὺς πρὸς τὴν ὀλοφυρμένην σύζυγόν του.

«... Ὁ Θεὸς νὰ χύσῃ βλάσμον παρηγορίας εἰς τὴν καρδίαν σας καὶ νὰ σᾶς παρηγορήσῃ, ὅπως ἐπαρηγόρησε καὶ ἐμένα... Ἀμέσως ἄμα τὸ πρᾶγμα ἐμαθευτήκε, ἡ Κωνσταντινουπόλις ὅλη ἐσηκώθηκε εἰς τὸ πόδι γιὰ τὸν φόνον τοῦ μακαρίτου ἀνεψιῦ μου, τοῦ ἀγαπημένου μας Γιάννη. Οἱ κλέφταις ἐμαρτυρήθησαν ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, γιὰτὶ ἦταν τρεῖς καὶ ἐμάλωσαν εἰς τὴν μοιρασίαν. Τέλος πάντων τοὺς ἔπιασαν καὶ τοὺς φυλάγουν εἰς τὴν φυλακὴν, ἕως ὅτου ἀποφασισθῇ ἡ ἡμέρα διὰ νὰ τοὺς κόψουν. Τὰ ἐμπορεύματα τοῦ μαγαζιῦ τοῦ τὰ ἐπούλησα ὅλα καὶ ἔτσι μὲ αὐτὰ καὶ μ' ἐκεῖνα ὅπου εἶχαν πάρῃ οἱ κλέφταις συμποσοῦνται εἰς τὸ ποσὸν διακόσαις δεκαοχτῶ (ἀρ. 248) λίραις Τουρκίας. Τὰ χρήματα αὐτὰ τὰ φυλάγω ἐγὼ καὶ περιμένω τὰς διαταγὰς σας. Μὲ αὐτὰ πιστεύω ὅτι ὑπορεῖτε νὰ ὑπανδρέψητε τὰ δύο κορίτσια· ἂν πάλιν σᾶς χρειασθῶν καὶ ἄλλα ἀκόμη, ἐγὼ εἶμαι πρόθυμος νὰ σας βοηθήσω. Κυτᾶξετε πρὸ πάντων νὰ εὔρητε νέους ἐργατικούς καὶ τιμίους. Μὴ ζητεῖτε μέγала...»

Δ'.

ΜΕΤΑ ΔΕΚΑ ΕΤΗ

Καὶ πάλιν γαραις καὶ τραγούδια εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐφημερίου. Δὲν συνεπληρώθησαν δύο ἔτη ἀπὸ τοῦ γάμου τῆς Καλλιόπης καὶ ἰδοὺ πάλιν νέος συνωστισμὸς τῶν προσκεκλημένων εἰς τὰς κλιμακας, τοὺς διαδρόμους καὶ τὰ δωμάτια τῆς μικρᾶς οἰκίας. Δι' ἴσους τῆς γειτονίας περιστοιχίζουσαι ἐντὸς τοῦ καλλιτέρου δωματίου τὴν νύμφην ἐστολισμένην ἀναμένουσι τὴν ἐμφάνισιν τοῦ γαμβροῦ. Ἡ νύμφη ὠρὰ ἐκ τῆς συγκινήσεως προσπαθεῖ ἀνεπιτυχῶς νὰ μειδιᾷ πρὸς τὰς φίλας τῆς, αἵτινες ἀμιλλῶνται τίς νὰ τῇ ἐπιδαψιλεύσῃ τὰς περισσοτέρας περιποιήσεις καὶ τὰς καλλιτέρας εὐχὰς. Δὲν ὑπάρχει εὐτυχιστέρα στιγμή δι' ἐκεῖνον, ὅστις δυνήθη νὰ ἰδῇ πέντε δέκα κόρας στολιζούσας νύμφην, χωρὶς αὐτὸς νὰ φαίνεται. Ἡ μὲν διορθῶν τὴν κόμην της κατ' ἀρέσκειαν, ἐπαينوῦσα τὰς τριχὰς τῆς κεφαλῆς της, ἔρχεται ἄλλη καὶ λέγει ὅτι θὰ ἦτο καλλίτερον ἂν ἡ κόμμωσις ἐγίνετο κατὰ τὴν ἰδέαν αὐτῆς, καὶ ἀρχίζουσι πλέον φιλονεικίαν χαριτωμένην τῇ ἀληθείᾳ περὶ τοῦ τίς ἤξευρε καλλίτερον· ἡ μὲν θὰ εἶπῃ ὅτι παρ ευρέθη εἰς τὸν στολισμὸν τῆς δεινα νύμφης, ἡ ἄλλη θὰ τῇ ἀντιτάξῃ ὅτι δι' αὐτὸ ἴσα, ἴσα ἦτο τόσον καλὰ στολισμένη! Καὶ ἡ νύμφη ὑπὸ τὰς τρυφεράς

θωπείας τῶν φίλων της καὶ τὰς μικροφιλοτιμίας αὐτῶν, ἀγαλλιᾷ, μεθύσκειται, εἶναι εὐτυχής. Καὶ ἡ Ἀριστέα εἶναι εὐτυχής. Ἡ παπαδιά πλήρης φροντίδων ἔρχεται μέχρι τῆς θύρας, ρίπτει ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς κόρης της καὶ πάλιν χάνεται. Ἡ Πολυξένη μετὰ τῆς Ἐλένης πηγαίνουσιν ὑποδεχόμεναι τοὺς προσκεκλημένους, ὁ δὲ παπᾶς ὀμιλεῖ ἀστεριολογῶν ἐν εὐρείᾳ κύκλῳ φίλων. Μακρόθεν ἀκούονται πέντε σύγχρονοι πυροβολισμοὶ καὶ πάντες ἐγειρόμενοι ἐκ τῶν θέσεων των πλησιάζουσιν εἰς τὰ παράθυρα καὶ ἐπαναλαμβάνουσιν «ἔρχονται! ἔρχονται!» Οἱ ἀδελφοὶ τῆς νύμφης, ὁ Δημήτριος, ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Γεώργιος παραιτήσαντες τὰ καλάμινα πιστόλιά των σπεύδουσι ν' ἀναγγείλωσιν εἰς τὴν ἀδελφὴν των τὴν ἄφιξιν τοῦ γαμβροῦ. Τὰ φίλῃ ἐκείνη γλυκά, γλυκὰ καὶ τὰ τρία εἰς τὰ στόματά των, ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν της λάμπουσι μαργαρίται ἐκ δακρῶν. Αἱ φίλαι της τοῦτο ἰδοῦσαι σπεύδουσι νὰ τὴν ἀσπασθῶσι πᾶσαι ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην, ἢ δὲ παπαδιά φανεῖσα εἰς τὴν θύραν ταῖς εὔχεται καὶ εἰς τὰ ἰδικὰ των. Ὁλαὶ δακρῶσιν ἐκ τῆς συγκινήσεως, ἀπὸ δὲ τοῦ παραθύρου φυτήσασα ἢ δροσερὰ αὔρα ἐπλήρωσε τὸ δωμάτιον ἡχῶν χαρμωσύνων ἐκ τῆς ἐγγυρῖου μουσικῆς, ὑφ' ἧς συνοδεύεται τὸ συμπθερικὸν τοῦ γαμβροῦ. Νέοι πυροβολισμοὶ κροτοῦσιν εἰς τὸν ἀέρα ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἐφημερίου.

Κύπτει μία ἀπὸ τοῦ παραθύρου καὶ στρέψασα λέγει ἐν χαρᾷ :
— «Ἐφθασαν, πωπῶ πόσοι εἶνε!

Κύπτει ἄλλη καὶ στρέψασα λέγει εἰς τὴν νύμφην!

— Νὰ ἰδῆς, Ἀριστέα μου, τί ὡμορφος ὅπου εἶναι ὁ γαμβρός! ἄγγελος, ἄγγελος! Ματάκια μου! Νὰ ζήσης, Ἀριστέα μου!

Καὶ φίλημα ἡχηρὸν κολλᾷ ἐπὶ τῶν ὠρῶν χειλέων τῆς νύμφης.

— Καὶ στὰ ἰδικά σου, τῇ ψιθυρίζει ἡδέως ἐκείνη.

Πρὸ τοῦ εἰκονίσματος τῆς Θεοτόκου ὁ Παπᾶ-Στάθης ἐν στολῇ εὐλογεῖ τοὺς ἀραβῶνας τῆς κόρης του μετὰ τοῦ Ἰωάννου Δ., νέου ἐργατικῆς τιμίου καὶ ὡς ἐφόδιον τοῦ βίου του ἔχοντος τὴν τέχνην τοῦ ὑποδηματοποιοῦ. Ἡ παπαδιά ἐνθυμεῖται τὸν μακαρίτην υἱὸν της καὶ νυμίζει ὅτι εἶναι καὶ τοῦτο μία ἐκ τῶν εὐτυχῶν της τὸ νὰ ἔχη ὁ γαμβρός της τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωάννου της. Οἱ περὶ τοῦ μέλλοντός των φόβοι ἐκλείπουσιν ὀσημέραι. Ἡ ἐλπίς περὶ τῆς καλῆς ἀποκαταστάσεως τῶν θυγατέρων της καταναγάζει τὸ πρόσωπόν της δι' ἀκτινοβόλου χαρᾶς, ὥστε νὰ μεταδῇ ταύτην εἰς ὅλους τοὺς παρόντας.

— Στερωμένοι! φωνεῖ τέλος ὁ ἱερεὺς καὶ ἀσπάζεται θερμῶς εἰς τὸ μέτωπον τὸν γαμβρὸν καὶ τὴν κόρην του.

— Στερωμένοι! νὰ ζήσους!... ἐπαναλαμβάνουν πάντες καὶ σπεύδουσι νὰ χαιρετήσωσι τοὺς νεόνυμφους.

Οἱ μουσικοὶ ἐτοιμάζουσι τὰ ὄργανά των, ὄμιλος δὲ νέων προσπαθεῖ νὰ στήσῃ χορὸν ἐν τῇ αὐλῇ. Περαιτέρω κἀθηται ἐπὶ τῶν χορῶν γυναϊκῆς τινες περιμένουσαι τὴν διάβασιν τῆς νύμφης καὶ ἐπιφέρουσαι ἄπειρα σχόλια ἐπὶ τοῦ ἐνός καὶ τοῦ ἄλλου πράγματος. ὅπου ἤθελεν ἔλθῃ εἰς τὸν νοῦν των. Ἀποτελοῦσιν τὴν ταξίν ἐκείνην τῶν ἀνθρώπων—τῶν γυναικῶν δηλαδὴ—, οἵτινες, μὴ δυνάμενοι αὐτοὶ νὰ ἐκτελέσωσι γενναῖόν τι ἀρέσκονται σχολιάζοντες ποικιλοτρόπως τὰ ἔργα τῶν ἄλλων.

— Σὰν εἶναι ἔτσι, ἔλεγε μίζοπόλιός τις πεντηκοντοῦτις γραῖα, παντρεύω ἐγὼ ὄχι τέσσερες, δεκατέσσερες παντρεύω!...

Ὁ λόγος ἦτο λοιπὸν περὶ τοῦ γάμου τῆς Ἀριστέας. Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐρρήθη, οἵτινες τέρονται—τρέφονται μᾶλλον—κρίνοντες, ἀνυψοῦντες εἰς οὐρανοὺς ἢ καταδικάζοντες εἰς ἀπώλειαν, ἐν τοῖς στενοῖς ὄριστοι τοῦ πνεύματός των, τοὺς ἄλλους. Τρέφονται διὰ τῶν εἰδήσεων τῶν περὶ τοῦ βίου τῶν περὶ αὐτοῦς.

Ἐγνώρισα γραῖαν δυναμένην νὰ διηγῆται μετὰ προφανοῦς εὐχαριστήσεως ἀπὸ πρωίας μέχρι ἐσπέρας περὶ τῶν πράξεων, τῶν περιουσιῶν καὶ τῶν σχέσεων τοῦ ἐνός καὶ τοῦ ἄλλου, ἐνθυμουμένην μετὰ τόσης ἀκριβείας τὸ ἔτος, τὸν μῆνα καὶ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐγεννήθησαν πᾶσαι σχεδὸν αἱ κόραι καὶ αἱ γυναῖκες τοῦ χωρίου, ὥστε ἐδικαίωσα ἐκείνους, οἵτινες τὴν ὠνόμασαν ἀπὸ δευτέρας τοῦ χωρίου—τῇ ἀληθείᾳ καὶ μητρῶν τοῦ δήμου κάλλιστα ἡδύνατο νὰ ὀνομασθῇ. Καὶ τὰ διηγείτο μετὰ τσαούτης ἀφελείας, ὥστε προελάμβανε πᾶσαν τυχὸν ἐνστασιν ἢ ἀμφιβολίαν ἐκ μέρους τοῦ ἀκούοντος.

Ἡ οἰκία τοῦ Παπᾶ-Εὐσταθίου μὲ τὰς τέσσαρας θυγατέρας, ἦτο ὁ σκοπός, ἐφ' οὗ ἔβαλλον ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν αἱ καταδικαστικαὶ ἀποφάσεις τῶν γειτόνων. Νὰ ἰδοῦνε τί θὰ κάμουν! Αὐτὸ τὸ σπίτι προκοπὴ δὲν θὰ ἰδῆ καμμιά φορὰ... Τί θὰ τὰ κάμουν τέσσαρα κορίτσια; Ποῖς θὰ τὰ παντρεύῃ; Ὁ παπᾶς; Μακάρι νὰ ἐμπορούσε νὰ τα ζήσῃ νὰ μὴν πεθάνουν ἀπὸ τὴν πείνα... Ἡ καυμένη ἢ παπαδιά... πῶς τὴν ἐλυποῦντο! Καλὴ γυναῖκα, μὰ ἔλα ποῦ δὲν της ἐπερίσσευε τίποτε γιὰ νὰ δώσῃ εἰς αὐτάς!... Νὰ ἰδοῦνε! Αὐτὸ τὸ σπίτι ἔτσι θὰ πάη... κακὴν κακῶς! Τὰ κορίτσια θὰ μεγαλώσουν, θὰ γυρεύουν πανδρῆν καὶ ποῦνε λίραις; Ὁ παπᾶς θαρρεῖ πῶς θὰ τοῦ τα ρίξῃ ὁ Θεὸς ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ ταβάνι!... Νὰ ἦταν ἔτσι, γὰρ εἰς ὅλους τοὺς γονιούς! Ὅθ' εἶχαν καὶ αὐτοὶ τὰ κορίτσια των παντρεμένα τόσα χρόνια τώρα!...

Τὰ ἔτη ὅμως παρήρχοντο καὶ ὁ οἶκος τοῦ ἱερέως ἀντὶ νὰ πέσῃ ὡς ἀνέμενον οἱ γείτονες ἡμέρα τῆ ἡμέρα, ἐφαίνετο ὅτι δὲν εἶχε τοιοῦτον σκοπὸν. Ὁ ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως; στύλος τὴν ἡρώδου καὶ τὴν ὑπεβάσταζε πολὺ καλά. Ἄλλ' ὁ στύλος ἐκόπη καὶ ὁ οἶκος ἐφάνη πρὸς στιγμὴν κλονούμενος. Ἐχάρησαν οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ πεινασμένοι, διότι ἔμελλον νὰ συγκαταριθμώσιν εἰς τὴν τάξιν των καὶ νέον θῆμα τῆς τύχης, ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐμπόρου ἀδελφοῦ τῆς παπαδιᾶς ἦλθεν ὡς ράπισμα κατὰ τῆς ἀναιδεΐας αὐτῶν, στύλος δὲ ἐστὶ ἰσχυρότερος τοῦ ταλαντευομένου οἴκου. Ἡ παπαδιὰ ἀνεθάρρησεν ἀναλογισθεῖσα ὅτι ἤδη εἶχεν ἐτοίμην ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ υἱοῦ τῆς, τὴν προίκα τῶν τριῶν θυγατέρων τῆς καὶ ὄχι τῶν δύο μόνων, ὅπως ἔγραψεν ὁ ἀδελφός τῆς. Δὲν ἤθελε μεγάλα πράγματα. Τὸ ἔγραψε καὶ ὁ Νικόλας νὰ εὗρουν γαμβροὺς πρὸ πάντων ἐργατικούς καὶ τιμίους. Καθένας εἰς τὴν τάξιν του! Ὁ πρῶτος γαμβρός τῆς ἦτο παντοπώλης· σήμερον εἶναι εὐτυχής. Ὁ δεύτερος εἶναι ὑποδηματοποιός· θὰ εὗρεθῶν καὶ δύο ράπται, δύο κτίσται, δύο τεχνῖται τέλος πάντων, ἵνα τοῖς δώσῃ τὰς ὑπολοίπους θυγατέρας τῆς. Ἐπειτα εἶναι τάξιόρα τῆς! Τρεῖς υἱοὶ ἵνα τὴν γηροκομήσωσι. Βεβαίως θὰ ἐπροστίμα καὶ αἱ θυγατέρες νὰ ἦσαν καὶ ἐκεῖναι υἱοί, ἀλλὰ καὶ οὗτω δὲν φοβεῖται πλέον πολὺ διὰ τὸ μέλλον των.

Ὁ ὄμιλος τῶν ἐπὶ τῶν χόρτων καθημένων γυναικῶν ἐξακολουθεῖ φλυαρῶν ὅτι ἂν εἶχον καὶ αὐταὶ ἓνα υἱὸν σὰν τὸν Γιάννη καὶ ἓνα ἀδελφὸν σὰν τὸν Νικόλα, θὰ εἶχον ὅλαι τὰς θυγατέρας των ὑπανδρευμένας, ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς θύρας τῆς οἰκίας ἐν μέσῳ γενικῆς συγκινήσεως ὁ Παπᾶ-Στάθης παραδίδει τὴν κόρην του ἀπὸ τῆς χειρὸς εἰς τὸν γαμβρὸν εὐχόμενος αὐτοῖς τοῦ Ἀβραάμ τὰ ἀγαθὰ.

Ε΄.

ΑΔΕΛΦΟΚΤΟΝΙΑ

— Σύχασε Κωνσταντίνε μου... Ἀδελφός σου εἶναι... Ἔτσι κάνουν τὰ δέφρια;...

— Θὰ τον σκοτώσω, σοῦ λέγω!

Ἡ χήρα παπαδιὰ, μετὰ δέκα πέντε ἔτη ἀπὸ τοῦ γάμου τῆς Ἀριστέας, κρατούσα ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸν Κωνσταντῖνον ἰκέτευεν αὐτὸν ἄνωθεν τῆς κλίμακος νὰ μετριάσῃ τὴν ὀργὴν του κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Δημητρίου. Ἐκεῖνος ἀμετάπειστος εἰς τὴν ἀπόφασιν του ὤθησεν ἰσχυρῶς ὑβρίσας φοβερὰ τὴν μητέρα του καὶ κατῆλθε δρομαίως τὴν κλίμακα.

— *Αχ, Θεέ μου!... Ἐψιθύρισε λιποθυμοῦσα ἡ μήτηρ, τέτοια παιδιὰ!...

— Τὰ τοιαῦτα συμβαίνουνσι συχνὰ ἐκεῖ ὅπου ὁ μὲν μεγαλιέτερος ἀδελφός θελεῖ διὰ παντός τρόπου νὰ ἐπιβάλληται εἰς τὸν μικρότερον, οὗτος δὲ δὲν ἔχει ἰδέαν εὐπειθείας καὶ ὑποταγῆς εἰς τοὺς μεγαλιέτερος του.

Οἱ υἱοὶ τῆς παπαδιᾶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἐγένοντο αὐτεξούσιοι, θεία ὁ Δημήτριος ἤϊστο νὰ ὑπακούωσι τυφλῶς εἰς τὰς προσταγὰς αὐτοῦ οἱ μικρότεροι. Ὁ Κωνσταντῖνος ἦτο θυμώδης καὶ κατ' οὐδένα τρόπον ἤθελε ν' ἀναγνωρίσῃ αὐτὸν ὡς ἀνώτερόν του. Μόνον ὁ Γεώργιος διέσφωρεν ἦτο νέος δεκαεπταετής καὶ ἠπίου χαρακτήρος, σπανίως δὲ ἐφαίνετο μετὰ τῶν ἀδελφῶν του. Ἦτο τὸ ἀγαπημένον παιδί τῆς παπαδιᾶς ὁ Γιωργάκης. Δὲν ἔμοιαζε τοὺς ἄλλους ἀδελφούς, τὰ κακόπαιδα. Ἐξηκολούθει τακτικὰ τὰ μαθημάτα του καὶ οὐδέποτε δυσηρέστησε τὴν μητέρα του.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Δημήτριος συνωμίλει· ἐν τινι καφενεῖῳ πλησίον τῆς ἀγορᾶς πίνων με τοὺς φίλους του. Ὁ Κωνσταντῖνος ἐπλησίασεν ἀναιδῶς παρὰ τὸ πλευρὸν του διὰ ν' ἀκούσῃ τί λέγουν. Ἐκεῖνος, ἵνα τὸν ἀπομακρύνῃ εὐσχήμως, τῷ εἶπε νὰ πάρῃ τὸ κρέας ὅπου εἶχεν ἀγορασμένο καὶ νὰ τοῦ ὑπάγῃ εἰς τὴν οἰκίαν ταχέως. Ὁ Κωνσταντῖνος τῷ ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἦτο χαμᾶλης τοῦ καὶ ἂν θέλῃ ἄς τὸ ὑπάγῃ ὁ ἴδιος. Τὸν ὤβρισεν ὁ Δημήτριος. Ἐπέστρεψε τὰς ὑβρεῖς τετραπλασίας ὁ Κωνσταντῖνος. Ὁ Δημήτριος κατήνεγκε ράπισμα κατὰ τῶν παρειῶν τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ ἐκεῖνος ἐξαγριωθεὶς ἐγύθη ὡς τίγρις, ἵνα σχίσῃ αὐτόν. Καὶ θὰ ἐλάμβανε χῶραν συμπλοκῆ ἀγρία ἐκεῖ μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν, ἂν μὴ ἠμποδίζον τοῦτον οἱ παρόντες.

Μένει πνέων ὁ Κωνσταντῖνος τρέγς: τότε εἰς τὴν οἰκίαν, λαμβάνει κρυφίως μάχαιραν, τὴν κρύπτει ὑπὸ τὰ ἐνδύματά του καὶ ἔξαλλος ἐκ τῆς ὀργῆς τρέχει, μὴ ἀκούων μῆτε μητέρα, μῆτε συνείδησιν, μῆτε Θεὸν φοβούμενος, ἵνα λάβῃ ἐκδίκησιν διὰ τὴν ὕβριν.

Ἡ ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὴν οἰκίαν ἄγουσα κατὰ τὸ μέσον περιβάλλεται ὑπὸ μικροῦ δάσους καστανεῶν καὶ μικρῶν θάμνων. Ὁπισθεν καστανεᾶς γονδοῆς ὁ Κωνσταντῖνος ἀναμένει τὸ ἐσπέρας τὴν διάβασιν τοῦ ἀδελφοῦ του ἐμπήγων τὴν μάχαιραν εἰς τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου, ἵνα δοκιμάζῃ τὴν δύναμίν τῆς· ἀλλ' αὕτη δὲν τῷ φαίνεται ἀρκητή. Κόπτει τότε ρόπαλον γονδρὸν καὶ δι' αὐτοῦ ὠπλισμένος ἀναμένει ἀγωνιῶν. Βήματά τινα ἀκούονται ἐν ρυθμῷ πλησιάζοντα. Βλέπει διὰ μέσου τῶν κλάδων καὶ ἀναγνωρίζει τὸν ἀδελφόν του. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἐξαγριούνται, οἱ ὀδόντες του τρίζουσι, ἄχ! τρομακτικὸν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ στόματος του καὶ τὸ ρόπαλον ἐγειρεται. «Νά!» κράζει τότε καὶ τὸ ρόπαλον πίπτει βαρὺ ἐπὶ τοῦ κρανίου τοῦ πλησιέσαντος ἀδελφοῦ. Κυλιεταί ἐκεῖνος

κατὰ γῆς, ὁ δὲ μικρότερος ἀδελφός του ἐμπήγει καὶ δύο τρεῖς φερούσας τὴν μάχαιραν εἰς τὸ στήθος του καὶ φεύγει ὡς τρελλὸς πρὸς τὰ ὄρη!

Ἄμεσως τὸ πρᾶγμα ἐγνώσθη εἰς ἅπαν τὸ χωρίον. Τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα ἐτέθησαν ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ φονεῦς, ἐν δὲ τῇ οἰκίᾳ τῆς παπαδιᾶς οἱ γείτονες καὶ οἱ τέσσαρες γαμβροὶ μετὰ τῶν θυγατέρων της δακρύνοντες προσεπάθουν νὰ παρηγορήσουν τὴν δυστυχῆ μητέρα, ἣτις ὠλοφύετο ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ υἱοῦ της. Τώρα πλέον τῆς κακῆς ἐκτός τοῦ μεγέθους τοῦ ἴτου καὶ ἀπροσδόκητον ἄλλοτε φοβουμένη διὰ τὰς θυγατέρας της ἐπερίμενεν ἡμέραν παρ' ἡμέραν τὴν στιγμὴν τῆς δυστυχίας της, ἀλλὰ νῦν; Νῦν, ὅτε εἶχεν ὑπανδρευμένη καὶ τὰς τέσσαρας θυγατέρας της, τὰς μὲν τρεῖς ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ Ἰωάννου, τὴν δὲ τελευταίαν διὰ τῶν οἰκονομῶν τοῦ παπᾶ, τοιαύτην συμφορὰν ποῖος τὴν ἤλπιζε; Τί; Οἱ υἱοὶ της, ἀπὸ τῶν ὁποίων περιμένει νὰ ἴδῃ κατὰ τὸ γῆρας της ἡμέραν τινὰ ἀνακουφίσεως ἀντὶ τῶν καθ' ὄλον τὸν βίον της; ταλαιπωριῶν καὶ ἀγωνιῶν, οἱ υἱοὶ της, διὰ τὴν ἀπόκτησιν ἑνὸς ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἐθυσίαζεν εὐχαρίστως, πρὶν τοὺς ἀποκτήσῃ, καὶ τὰς τέσσαρας θυγατέρας της, οἱ υἱοὶ της, διὰ τὴν στέρησιν τῶν ὁποίων ἄλλοτε ἀνεθεμάτιζε τὴν ὥραν τῆς γεννήσεώς της, οἱ υἱοὶ της σήμερον τὴν καθιστῶσιν ἐν μιᾷ στιγμῇ δυστυχῆ; Τί ἔγειναν λοιπὸν αἱ ἐλπίδες της, αἰτινες τὴν ἐθαυκάλισαν ἐπὶ εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη περὶ τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας της; Ἡ τάλαινα! ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰωάννου ὄλην τὴν προσοχὴν της εἶχεν ἐστραμμένην πρὸς τοὺς τρεῖς νεωτέρους υἱούς της, πολλὰ εἶς αὐτῶν ἐλπίζουσα, ὅτε δὲ ἀπέθανε καὶ ὁ σύζυγός της ἡ παρουσία τῶν τριῶν νέων μεγάλως ἐμετρίασε τὴν λύπην της—ἀλλ' εἰς τοῦτο ἴσως συνέτεινε καὶ τὸ ὅτι εἰς τὴν κηδεῖαν του παρίσταντο καὶ οἱ τέσσαρες γαμβροὶ της.— Ἐκτοτε οἱ τρεῖς ἐκείνοι νέοι σκεπτόμενοι ὅτι οὐδεμίαν ἢ ἐλαχίστας εἶχον ὑποχρεώσεις πρὸς τὴν οἰκογενεῖαν των τὸ ἔρωψαν, ὅπως λέγουν συνήθως, ἔξω. Αἱ ἀδελφαὶ των ἦσαν ἀποκαταστημέναι, τί ἄλλο ἤθελον; Πολὺ ὀλίγον ἐφρόντιζον, καὶ μάλιστα οἱ δύο μεγαλύτεροι, διὰ τὴν μητέρα των, ἔζων δὲ ὡς ξένοι πρὸς ἀλλήλους, μέχρις ὅτου ὁ Κωνσταντῖνος ἐφόνευσε τὸν Δημήτριον!

Τώρα ἡ μήτηρ θρηνηεῖ καὶ ὀδύρεται ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ φονευθέντος, ἐν ᾧ ὁ φονεὺς φεύγει ἀνὰ τὰ ὄρη.

Ἡ δημοσία ἀρχὴ μὴ δυνθεῖσα διὰ τῶν ἀστυνομικῶν της ὀργάνων νὰ συλλάβῃ τὸν δράστην τοῦ ἐγκλήματος ἐπελήφθη ἀνα-

κρίσειν, ἵνα μάθῃ τὰ κύρια αἷτια τοῦ φόνου, ὑποπτεύουσα μήπως εἰς τοῦτο συνετέλεσε κατὰ τὸ μέρος της καὶ ἡ μήτηρ. Ἦχθη λοιπὸν μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ αὕτη ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, ἐξητάσθη, ἐπροφυλακίσθη.

Τέλος ἐκηρύχθη ἄθωα καὶ ἀπελύθη μετὰ δύο μηνῶν βάσανα καὶ ταλαιπωρίας μάρτυρος.

Ἐπὶ πολὺν καιρὸν οὐδεμίαν εἰδήσιν ἐγνώριζε τις ἐν τῷ χωρίῳ περὶ τοῦ Κωνσταντίνου, ὅτε ὁ Γεώργιος ἀνέγνωσε τυχαίως ἐν τινὶ ἐφημερίδι ὅτι εὐρέθη τὸ πτώμα τοῦ φονεῦς ἐπὶ τινος ῥάχεως φέρον εἰς τὸ στήθος ἐμπηγμένην τὴν μάχαιραν, δι' ἧς ἐφόνευσε τὸν ἀδελφόν του, ἡ δὲ χεῖρ του κρατοῦσα τὴν λαβὴν ἐμαρτύρει αὐτοκτονίαν. . . Δακρῶν τότε ὁ Γεώργιος ὅπως ἦτο μαῦρα ἐνδεδυμένος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν μητέρα του τὸ ἀπαίσιον τέλος τοῦ υἱοῦ της, ἐκείνη δὲ λυσίκομος ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ ἀσπαζομένη αὐτὸν μετὰ δακρῶν τῷ ἔλεγε:

—Νὰ μὴ γείνης ἐσύ, Γιωργάκη μου, τέτοιος, νὰ μὴ γείνης! . . .

ΣΤ'.

ΜΕΤΑ ΔΩΔΕΚΑ ΕΤΗ.

Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς χήρας παπαδιᾶς ἐντὸς προσωρινῆς κούνας κοιμᾶται ἡ μικρὰ της ἐγγονὴ Μαριγίτσα, τὸ μικρότερον τέκνον τῆς θυγατρὸς της Ἑλένης, παρ' αὐτὴν δὲ πλέκουσαν περικνημίδας ἵνα μὴ μένωσιν ἀργαὶ συνομιλοῦσι χαρμωσύνως μητέρες τινές, ἐν ᾧ ἀνωτέρω παίζουσι τὰ λοιπὰ τῆς παπαδιᾶς ἐγγονάκια.

Τὸ βρέφος ἀφυπνίζετο ἐκ τοῦ θορύβου, ὃν προξενοῦσι τὰ παίζοντα παιδιὰ καὶ ἡ γραῖα παπαδιά κουνεῖ αὐτὸ νανουρίζουσα μὲ τὰ γλυκύτερά της τραγούδια:

Κοιμήσου, ἀγγελουδί μου, Κοιμήσου
νάني, νάνι, νάνι, νάνι.

Κοιμήσου καὶ παράγγελα στὴν Πόλιν τὰ προικιά σου

Ἐστὴ Βενετιά τὰ ρούχα σου καὶ τὰ διαμαντικά σου,

νάني, νάνι, νάνι, νάνι.

Ἐστὸν Ἥλιο δὲν ἐράνηκε ἀκόμα ἡ θωριά σου

Κι' ὁ Ἥλιος; Ἐπάμωσε ἀπὸ τὴν ἀμφορρίαν σου,

νάني, νάνι, νάνι, νάνι.

Κοιμήσου, ἀγγελουδί μου, Κοιμήσου,

νάني, νάνι, νάνι, νάνι.

Ὁ βασιλεὺς μας ἔμαθε τὰ κάλλη σου τὰ τόσα,

Προειρητάδες ἔστειλε καὶ μᾶς ἐπερίζωσα,

νάني, νάνι, νάνι, νάνι.

Τὸ βρέφος ἀπεκοιμήθη καὶ πάλιν. Ἡ παπαδιά ἐπλησίασε πρὸς τὰς θυγατέρας της καὶ ἐξηκολούθησε τὴν συνομιλίαν, περὶ τοῦ

καιροῦ, περὶ τοῦ ἐν Παρισίοις σπουδάζοντος τὴν ἰατρικὴν Γεωργίου, περὶ τοῦ βίου τῶν θυγατέρων τῆς καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων.

Οἱ σύζυγοι τῶν εἶνε εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν. Πάντες εἶνε εὐτυχεῖς. Κερδίζουσιν ὥστε νὰ ζῶσιν ἀνετίως καὶ ἀλίστα ἐκ τοῦ περισσεύματός των ἀπεφάσισαν ἐκ συμφωνίᾳ νὰ πληρῶνωσι τὰ ἔξοδα τοῦ γυναικαδέλφου τῶν, ὃν ἀπέστειλαν εἰς Παρισίους, ἵνα γείνη ἰατρός.

Ἐκ τῶν γαμβρῶν τῆς ἡ γραῖα παπαδιὰ ἔχει τακτικῶς τὸ ἄλευρόν τῆς, τὰ ὑποδήματά τῆς, τὰ φορέματά τῆς καὶ τέλος ὅτι ἐπιθυμήσῃ ἡ καρδίᾳ τῆς· ἀλλ' οὐδὲν τὴν εὐχαριστεῖ τόσον, ὅσον ἡ ἀγάπη τῶν. Ὑπὸ πάντων θεωρεῖται ὡς μία τῶν εὐτυχετέρων οἰκοκυρῶν, χάρις εἰς τὴν οἰκίαν μέρειναν τῶν γαμβρῶν καὶ τῶν θυγατέρων τῆς. Οὐδεὶς πτωχὸς φεύγει ἐκ τῆς θύρας τῆς μὲ τὰς χεῖρας κενὰς. Οἱ ἐλεοῦμενοι εὐλογοῦσιν αὐτήν, αὐτὴ δὲ ἀποδίδει διπλασίας τὰς εὐλογίας εἰς τοὺς γαμβρούς καὶ τὰς θυγατέρας τῆς.

Ἡ δὲ ἰδέα ὅτι ἐντὸς ὀλίγου μέλλει νὰ γείνη ἰατρός ὁ Γιωργάκης τῆς τὴν πληροῖ ἀρρήτου χαρῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς αὐτούς. Ἄς εἶνε καλὰ τὰ κορίτσια τῆς, τὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ νᾶχουν! Ποῖος τὸ ἤλπιζεν αὐτὸ ποτέ; Τὰ κορίτσια τῆς, ποῦ τὰ ἐροβεῖτο τόσον, ὅταν ἦσαν μικρά, αὐτὰ τώρα τῆς παρέχουν τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην, ποῦ δὲν ἐμπόρετε νὰ τὴν εὐρῆ εἰς τὸν κόσμον. . . Ὅταν ἦσαν μικρά, ἦσαν σκύλαις, τώρα τὴν τρέφουν μὲ τὴν ἀγάπην τῶν! Καὶ τὰγόρια, ποῦ τόσον τὰ ἀγαποῦσε, τὴν ἐπότισαν χίλιαις φοραῖς τὸ φαρμάκι! . . . Ὁ Γιάννης, ὅπου ἦτον καλός, πέθανε ἀπάνω ἵστην ἀκμὴ του εἰς τὴν ξενιτεῖά, τὴν ἄλλα τῆς τὰγόριας πῆγαν κακοὶ κακῶς, καὶ μόνον ὁ Γιωργάκης τῆς ἔμεινε καὶ σπουδάζει ἰατρός εἰς τὰ Παρίσια, μὰ κι' αὐτὸς ἄς μὴν ἦσαν τὰ κορίτσια τῆς νὰ παρακαλέσουν τοὺς ἀνδρας τῶν νὰ τον στείλουν, καὶ ἄς ἐσπουδάξῃ, σὰν ἡμποροῦσε! . . .

— Μάνα, συχαριάτης θὰ μᾶς ἔλθῃ, εἶπον αἱ θυγατέρες τῆς ἰδοῦσαι ἀράχνην τινὰ πίπτουσαν ἐκ τοῦ ταβανίου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς γραίας.

— Σὲ καλὸ μας! ἀπήντησε μετ' εὐχαριστήσεως ἐκ τοῦ σημείου ἐκείνη.

Τὴν ἰδίαν δὲ στιγμὴν ὁ σύζυγος τῆς Καλλιόπης, ὁ παντοπώλης, κάθιδρος καὶ χαίρων διὰ τὴν εἰδησιν, ἣν ἐκόμιζεν, ἐφάνη εἰς τὴν θύραν ἀσθμαίνων καὶ ῥίψας ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῶν τηλεγράφημα πρὸ ὀλίγου ἔλθον ἐκ Παρισίων διὰ τοῦ νεοσυστάτου ἐν τῷ χωρίῳ τηλεγραφείου εἶπε μετὰ φωνῆς διακεκομμένης ἐκ τοῦ δρόμου:

— Ὁ Γιωργάκης μας ἔγεινε ἰατρός!

Τίς δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν χαρὰν τῶν πέντε γυναικῶν ἐπὶ

τῆ εἰδήσει ταύτῃ; Πᾶσαι ἠγέρθησαν ἐρωτῶσαι αὐτὸν τὰ καθεύαστα διὰ τοῦ στόματος, διὰ τῶν χειρῶν, διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.

— Ἐτληγράφησεν ὁ ἴδιος, εἶπε τότε ὁ σύζυγος τῆς Καλλιόπης, ἐν ᾧ ἡ μήτηρ ἐσπόγγιζε τὰ ἐκ τῆς χαρᾶς τῆς δάκρυα. Νὰ τὸ τηλεγράφημα!

Καὶ λαβὼν αὐτὸ ἀνέγνωσε:

« Χθὲς ἐτελείωσα ἐξετάσεις μου. Ἐγεινα ἰατρός. Ἐπιτυχία » λαμπρά. Μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἐβδομάδος ἀναχωρῶ διὰ πατρίδα. » Πᾶσα ἐλπίζω εἶμαι αὐτοῦ. Γεώργιος Παπαευσταθίου ἰατρός.»

— «ὦ! χαρὰ μας! Ὁ Γιωργάκης μας ἔγεινε ἰατρός!

— Μάνα, θὰ γιαιτρέψῃ καὶ τὰ πόδια σου ὅπου σὲ πονοῦν!

— Μάνα, ἅμα ἔρθῃ, ἐγὼ θὰ τοῦ δεῖξω τὴ Μαριγίτσα μου.

— Μάνα, ξέρεῖς ἴψηλός ποῦ θᾶναι!

— Μάνα θὰ φορῇ καὶ ἴψηλό καπέλλο! Σὲ ποῖο καρφὶ θὰ τὸ κρεμᾷ; Νὰ τὸ βάνῃ στὸ ράφι, μάνα, νὰ μὴν το φτάνουν τὰ παιδιὰ!

Αὐτὰ καὶ παρόμοια ἐλέγχθησαν ἐν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ τῆς μέθης καὶ τῆς παραφορᾶς ἐκ τῆς χαρμωσύνης εἰδήσεως ἀπὸ τῶν στομάτων τῶν τεσσάρων γυναικῶν, ἐν ᾧ ἡ γραῖα ἐκ τῆς συγκινήσεως δὲν ἠδυνήθη ν' ἀπαντήσῃ οὐδὲ λέξιν.

* *

Ἡ παπαδιὰ μὴ δυναμένη ἔνεκα τοῦ γῆρατός τῆς νὰ ἐπισκέπτηται τὰς θυγατέρας τῆς, εἶνε εὐτυχῆς δεχομένη αὐτάς ἢ τὰ τέκνα αὐτῶν καθ' ἐκάστην ἐν τῇ μικρᾷ οἰκίᾳ Παπᾶ—Στάθῃ καὶ καμαρώνουσα τὸν υἱὸν τῆς κύπτοντα ἐπὶ τραπέζης φορτωμένης βιβλίων καὶ ἰατρικῶν ἐργαλείων.

Ἐμαθε δὲ καίτοι ὀλίγον ἀργά ὅτι οἱ γονεῖς δὲν πρέπει νὰ διακρίνωσι μεταξὺ τῶν τέκνων τῶν ἀγόρια καὶ κορίτσια.

Καὶ ἐπειδὴ ἐκ τοῦ μαθήματος τούτου δὲν δύναται πλέον νὰ ὠφελῆθῃ τι αὐτὴ, συμβουλεύει τὰς θυγατέρας τῆς ν' ἀγαπῶσιν ἐς ἴσου τὰ τέκνα τῶν, εἴτε ἄρρενα εἴτε θῆλεα εἶναι ταῦτα, καὶ ποτὲ νὰ μὴ ἀπελπίζωνται, διότι ὅπως ἔλεγε καὶ ὁ μακαρίτης ὁ Παπᾶς πάντοτε ἔχει ὁ Θεός, ἡ δὲ εὐτυχία, καθὼς καὶ ἡ δυστυχία, εἶναι ἀδηλον πόθεν μέλλει νὰ ἔλθῃ.

* Ἐγράφη ἐν Τσαγκαράδᾳ (Βόλου) κατὰ 76ριον 1889.

Γεώργιος Ἀδρακτᾶς

ΤΑ ΔΥΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ

ΠΑΡΑΔΔΑΓΗ

ΣΕ κῆπο μαρμαρόχτιστο μὲ βρούσας, μὲ στολίδια,
 ποῦ τὸ νερὸ γκρεμίζεται ἔς τὴ χλόη μὲ παιχνίδια,
 γάστρα ψηλὴ, ἑρηφάνη στεκόταν' μὲ χαμῆρι.
 Ἐκεῖ σιμὰ ἔς τὰ πόδια τῆς ἔνα ξερὸ κλωνάρι,
 παληόχορτο τοῦ χωραφιοῦ μὲ φύλλα μαραμμένα,
 μὲ φύλλα ἀπὸ τὸν ἀνεμο ξερά, παραδαρμένα,
 ὅπου ποτὲ δὲν ἔβρέθηκε γι' αὐτὸ κατέρα μᾶτι
 νὰ ἰδῆ πῶς τρέμει ἔς τὸ βορριά, νὰ ἰδῆ μὲ τί γινάτι
 χτυπᾷ τὰ γάστρα, ποῦ πατᾷ τὴ βίβλα, τὴ ζωὴ του,
 καὶ τί σκληρὴ ἐκδίχῃσι προμελετᾷ ἡ ψυχὴ του
 Καὶ τὸ λουλοῦδι ποῦτаре ἔς τὴ γάστρα φυτεμένο,
 κρυμμένο μέσα ἔς τὰ ρυαλιά, ὄχρὸ, ξεπαριασμένο
 γιὰτὶ χειμῶνας ἔρχεται — κακὸ ποῦ τὸ φοβᾶται —
 δὲν ἔννοιωσε ποῖος τοῦ χτυπᾷ τὸ σπῆτι, καὶ κοιμᾶται . . .

Β'.

Ἔρχεται ἡ ἀνοιξὶ γοργὰ καὶ φεύγουνε τὰ χιόνια
 καὶ κελαῖδοῦνε τὰ πουλιὰ κι' ἀνθίζουν τὰ μυρσόνια.
 Τὸ χόρτο ποῦταν χαμηλὰ ἔς τῆς γάστρας τὸ ποδάρι
 τώρα σηκώθηκε ψηλά, καὶ γύρω του ξαολίγει,
 καὶ τ' ἀγεράκι χαιρετᾷ λιγύλοιστα μὲ χάρι,
 γέρονε ἔς τὴ γλάστρα δίπλα του καὶ τὸν ἀρθὸ τῆς σμίγει
 — Γιὰτί, τοῦ λέει, ῥόδο μου, νὰ με καταφορέσης,
 τὸ γείτονα ποῦ σ' ἀγαπᾷ γιὰτί νὰ μὴν πορέσης,
 ἔνα λουλοῦδι φτωχικὸ μὰ ὄρατο σὰν κ' ἐμένα;
 δὲν τῶξερес πῶς θὰ γινῶ ἑψηλότερο ἀπὸ σένα ;

— Σόπα, κλαρὶ τοῦ χωραφιοῦ, ἔρημο, πατημένο,
 ὅπου σηκώθηκες ἑψηλὰ νὰ ἰδῶ τ' ἀνάστημά σου,
 ἔς τὸ μαρμαρένιο σπῆτι μου τί θεὸς ἀκουμπισμένο ;
 ἐγὼ εἶμαι ῥόδο ἑξακουστό . . . ποῦ εἶνε τῶνομά σου ;
 — Μὲ λέει ἀγριολούλουδο ἡ φύση εἶν' ἡ ζωὴ μου,
 τὰ ρέφη μὲ ποτίζουνε, τὸ χιόνι μὲ δροσίζει,
 ἀγκάθ.α ὀλοτρόγυρα φυλᾶνε τὸ κορμί μου
 καὶ τ' ἀρθι μου μοσχοβολᾷ, τῆς ῥεμματιῆς στολίζει.
 Γιὰ ἔλ' ἀρχοτολούλουδο, ἔλα νὰ γίνωμ' ἔνα
 ἢ δύραμί μου στολίσμα θάχῃ τὴν ἐμμορφιά σου,
 ἴσ' ἀν δὴ ἀδέλφια ἑγκαρδιακὰ θὰ ζοῦμ' εὐτυχισμένα,
 εἰς τὸ κορμί μου ν' ἀκουπᾷς τ' ἀδύνατα κλωνιά σου.
 ῥόδο, γιὰτί δὲ μοῦ μιλεῖς ; — « Δὲ χάρω τὸν καιρὸ μου
 μ' ἐσὲ φτωχό . . . φύγ' ἀπ' ἐδῶ . . . μὴ πίνης τὸ νερὸ μου. »
 Τοῦ εἶπε τὸ ῥόδο ἀγέρωχο μέσ' ἔς τὸ ριαλι κρυμμένο,
 καὶ τὸ χορτάρι ἑσώπασε βουθὸ καὶ πικραμένο . . .

Γ'.

Εἶαφρον βορριάς ἐφύσηξε, βορριάς κι' ἀνεμοζάλη . . .
 τὸ φτωχολούλουδο μὲ μῦς σκόνει τὸ κεφάλι
 καὶ βλέπει γάστρα καὶ ριαλι καὶ ῥόδο σκορπισμένα
 παράμαρα ἔς τὰ πόδια του ἀπ' τὸ βορριά ῥιχμένα.
 Λυπήθη τ' ἀγριολούλουδο, τοὺς κλώνους του ἀπλώνει
 καὶ τὸν περήφανο ὄχτρο — τὸ ῥόδο — σαβαρόνει

Δ'.

Κατεῖς δὲν ἔξερει νὰ σοῦ πῆ : τὸ ῥόδο, τὸ ριαλί του
 ποῦ ἦτατε, τί γίνεσαν τὰ ζηλεμμένα κάλλη.
 Μὰ τὸ χορτάρι χαίρεται τὴ φτωχικὴ ζωὴ του,
 γιὰ δὲ τὸ σκιάζει ὁ βορριάς μηδὲ ἡ ἀνεμοζάλη . . .

Ἐν Πάτραις, 1889.

Προκλῆς Παπαρρούπας

ΑΙ ΚΥΡΙΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΕΜΠΟΡΙΚΑ

[ἀθηναϊκὴ εἰκὼν]

ΥΠΗΡΞΕΝ εποχή ἄλλοτε, ἡμιαγρία καὶ βάρβρος ἀληθῶς, καθ' ἣν ἡ γυνή, τὸ θελκτικώτερον δηλαδὴ ἀριστοτέχνημα τῆς δημιουργίας κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν ποιητῶν, ἀντὶ νὰ τελειοποιῆ πρὸ τοῦ κατόπτρου τὴν τέχνην τοῦ ἀρέσκειν διὰ τῆς χάριτος καὶ τῶν πολυδαπάνων κόσμων, τούναντιον ἠσχολεῖτο ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων, τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ οἴκου καὶ τοιαύτας ἄλλας χυδαίας καὶ ταπεινάς ἀσχολίας. Καὶ τὸ νόστιμον ὅτι ὁ ἀνὴρ πάλιν ἀντὶ νὰ εὐλαθῆται τὰ νεῦρα καὶ τὰς ποιητικὰς φαντασιοπληξίας τῆς γυναικός, ὡς οἱ εἰδωλολάτραι τὰ ξόανά των, ἤξιου νὰ εἶνε αὐτὸς ὁ μόνος καὶ πραγματικὸς κύριος τῶν τέκνων του, τοῦ χρήματός του, τοῦ οἴκου καὶ τοῦ μετώπου του.

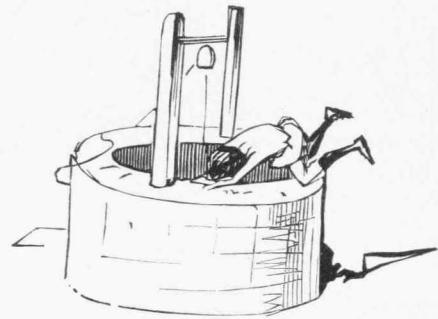
Οἶα ἡλιθιότης!

Ἐννοεῖται ὅτι τοιαύτη ὀπισθοδρομικὴ σκαιότης οἰκογενειακῶν ἔξεων οὔτε ποίησιν εἶχεν, οὔτε ῥωμαντισμόν, οὔτε θελκτικὰ σκάνδαλα, οὔτε συγκινήσεις, οὐδ' ἀφορμὰς ἔδιδε πρὸς μονομαχίας καὶ αὐτοκτονίας καὶ ἄλλα ἐπεισόδια ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα καθιστῶσι μυθιστορικὸν τὸν βίον, πλήρη ποικιλίας καὶ μυστηρίου. Καὶ οἱ σχολαστικοὶ σύζυγοι, ὧν ἡ ζωὴ ἐκλονίζετο μονότονος, ὡς μηχανὴ ὠρολογίου, οὐδὲν ἄλλο εἶχον νὰ ἐπιδειξώσιν εἰμῇ, τὸ πολὺ πολὺ, τέκνα ἐνάρετα εἰς τὴν πατρίδα, ἐπὶ ζημίᾳ ὅμως τῆς ἐγχωρίου φιλολογίας, διότι ὑπὸ τοιούτους ὅρους πεζοτοίης πῶς ν' ἀναπτυχθῆ, πρὸς Θεοῦ, τὸ δρᾶμα καὶ ἡ μυθιστοριογραφία!

Εὐτυχῶς ὁ νεώτερος πολιτισμὸς μοχθεῖ νὰ διαλύσῃ αὐτάς

τὰς ἀνοήτους προλήψεις, νὰ καταργήτῃ τὴν πατριαρχικὴν ἰεραρχίαν τοῦ οἴκου καὶ νὰ χειραφετήσῃ τὴν γυναῖκα.

Βεβαίως ἡ πρόδοσις δὲν ἐγενικεύθη ἀκόμη. Ὑπάρχουν κακῆ μοῖρα ἀρκεταὶ οἰκογένειαι, ἔχουσαι τὴν μαρίαν νὰ μένωσι προσκεκολλημένοι, ὡς ὄστρακόδερμα, εἰς τὰ πάτρια. Ἄλλ' ἀρχὴ τὸ ἥμισυ παντός. Ἡ γυνὴ τῆς προόδου σήμερον οὐ μόνον δὲν υπέχει λόγον, ἀλλὰ τούναντιον κέκτηται καὶ τὸ ἀπαράγραπτον δικαίωμα τοῦ ξυλοκοπεῖν κάποτε τὸν σύζυγον, παρεμβαίοντα αὐθαδῶς εἰς τὰ ἰδιαίτερά της καὶ παραβιάζοντα τὸν σιδηροῦν φραγμὸν τῶν οἰκογενειακῶν της ἀπορρήτων. Πλήν τούτου διακαίεται νὰ ἐξέρχεται τοῦ οἴκου καθ' ἃς ὥρας ἐπιστρέφεται ὁ σύζυγος· νὰ διανυκτερεύῃ εἰς τοὺς χοροὺς, ὅταν οὗτος μένη καθηλωμένος ἐπὶ τῆς κλίνης ἐκ ποδάγρας ἢ πονοκεφάλου· νὰ παραπέμπῃ τὰ τέκνα της εἰς τὴν παραμάναν καὶ τοὺς δανειστάς της εἰς ἐκεῖνον· νὰ κλονίζῃ κατὰ τὴν

Α'. Τὶ κἀμεν ὁ μικρὸς Νίκος ὅταν ἡ Κυρία διημερεύῃ εἰς τὰ ἔμπορικά.

ἰδίαν της καλαισθησίαν τὰς σχέσεις... τοῦ συζύγου της, καὶ, ὅταν οὗτος τρέχῃ ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, αὐτὴ νὰ τρέχῃ ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ἐξ Εὐρώπης νεωτερισμῶν διημερεύουσα εἰς τὰ ἔμπορικά της ὁδοῦ Ἐρμού.

*

**

Ἐκαστος δηλαδὴ εἰς τὴν θέσιν του καὶ εἰς τὸν σκοπόν, δι' ὃν ἐτάχθη ὑπὸ τῆς φύσεως. Οἱ μύρμηκες ἔρπον χαμαὶ ἐργαζόμενοι καὶ ἀποταμιεύοντες· αἱ χρυσαλλίδες ἐπλάσθησαν διὰ τὰ πετῶνι ἀμέριμοι ἀπὸ ἄνθους εἰς ἄνθος. Ἄν ὁ λιναρὸσπορος χρυσιμεύῃ διὰ τὰ καταπλάσματα καὶ οἱ ἄνδρες διὰ τὴν ἐργασίαν, βεβαίως τὰ ῥόδα ἐδημιουργήθησαν διὰ νὰ ἀποπνεύουν εὐω-

διάν και αὶ γυναῖκες διὰ τὰ θέλγουν. Παίζετε μὲ τὰς ἰδιοτροπίας τῆς φύσεως; Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι μερικοὶ σχολαστικοὶ νομίζουσιν ὅτι τὰ ῥόδα προωρίσθησαν μόνον διὰ τὸ τριανταφυλλοῦξειδον. Ἄλλ' ὁ ἀνεπτυγμένος κόσμος ὀφείλει νὰ ταξινομηῇ προσηκόντως ὅλα τὰ πράγματα, τὰ ἄνθη, τὰ ἔντομα καὶ τὰς γυναῖκας.

Ἐπειτα πᾶσα ἐπίσκεψις εἰς τὰ ἐμπορικὰ ἔχει ἀναντιρρήτως τόσας συγκινήσεις καὶ θέληγητρα καὶ φιλόδοξα ὄνειρα καὶ κατκτητικὰ σχέδια διὰ κάθε κυρίαν ὅπως πρέπει, ὥστε θὰ ἦτο γελοῖον, νῆ τὴν Ἄρτεμιν, νὰ κατακλείηται ἐν τῷ οἴκῳ ἐπιβλέπουσα τὴν ὑπρέτριαν μὴ τῇ κλέπτῃ τὸ βούτυρον καὶ τὴν ζάχαριν, ἢ τὸν μικρόν της Νῆκον ἀτακτοῦντα, ἐνῶ δύναται ἀξιόλογα νὰ ἀναπτύσῃ τὴν αἴσθησιν τοῦ καλοῦ, τὰ δάνεια τοῦ συζύγου της ἢ τὰς τελωνιακὰς προσόδους τοῦ Κράτους ἐρευνῶσα ἀπὸ πρῶτας μέχρι ἐσπέρας τῆς βιτρινιαῖς καὶ τῆς μόστριας ὄλων τῶν ἐμπορικῶν, αἱ ὁποῖαι μαζῇ μὲ τὰ πολυδαίδαλα γαργαλιστικὰ τῶν ἀθύρματα περικλείουν καὶ τὴν μυστικὴν, τὴν μαγικὴν κλειῖδα τῶσαν καὶ τῶσαν ὄνειροπολουμένων ἀπολύσεων. . . . Ἄφινω ὅτι συντελεῖ καὶ εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ ἐμπορίου, τὸ ὁποῖον μάλιστα ἀναξιοπαθεῖ ἀπὸ τινος ἕνεκα τοῦ κρητικοῦ ζητήματος καὶ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας.

Εὐτυχῶς αἱ κυρίαι ὅσαι ἀκολουθοῦσι τὸ ῥεῦμα τῆς προόδου κατενόησαν ὅλους αὐτοὺς τοὺς σοβαροὺς λόγους καὶ δι' αὐτὸ ἐπισκῆπτουν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἐρμού ἀθρόα καθ' ὁμάδας, ἢ κατ' ἀνθοδέσμας ἐπὶ τὸ ποιητικώτερον, περισυλλέγουσαι ὡς αἱ χρυσαιλίδες ἀπὸ ἐμπορικῶν εἰς ἐμπορικὸν ὅτι ὠραῖον ἐπινοεῖ ἡ καλαισθητικὴ καὶ ὁ πολιτισμὸς τῶν Εὐρωπαϊκῶν commissionnaires εἰς οὗς ὀφείλει ἀίδιον εὐγνωμοσύνην ἡ νεωτέρα γενεὰ καὶ ἡ τελωνιακὴ ὑπηρεσία. . . .

Δι' αὐτὰς ἡ ἐπίσκεψις εἰς τὰ ἐμπορικὰ ἀπασχολεῖ, καὶ ὀφείλει ν' ἀπασχολῇ, τὸν καιρὸν των, τὴν φαντασίαν των, τοὺς ἐμποροῦπαλλήλους, τὰς κακὰς γλώσσας καὶ τὰ βλαάντια τῶν συζύγων. Καὶ δι' αὐτὸ ἀποφασίζεται μίαν ἢ δύο ἡμέρας πρὶν.

— Πᾶμε αὐριον εἰς τὰ ἐμπορικὰ ;

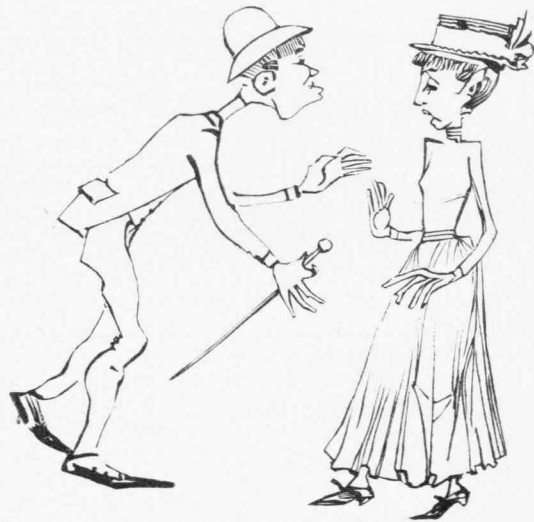
— Πᾶμε, ἂν καὶ χθὲς εἴμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν.

— Δὲν ἔχεις νὰ ψωνίσῃς τίποτε ;

— Ἄν εὐρῶ τίποτε τοῦ γουστου μου κατὶ ἡμπορῶ νὰ ψωνίσω.

— ὦχ! ἀδελφῆ, μήπως εἶσαι ὑποχρεωμένη νὰ ἀγοράσῃς ; Πᾶμε νὰ ξεσκᾶσωμε καὶ λίγο διότι σήμερα δὲν ἐβγήκα διόλου ἀπὸ τὸ σπῆτι καὶ ἐπληξά ! . . .

Καὶ οὕτω προεξοφλεῖται ἡ αὐριον. Ἡ κυρία, ἡ μεγαλειτέρα της κόρη, ἡ ἐξαδέλφη της, ἡ φίλη τῆς ἀνδραδέλφης της, ἡ γειτόνισσα καὶ δὲν ἤξεύρω ποία ἄλλη ἀκόμη, στρατολογοῦνται ἀφ' ἐσπέρας, ἀνταλλάσσουν μηνύματα καὶ γραπτὰς συνεννοήσεις,

Τὶ κάμεν ἡ μικρὰ κόρη μὲ τὸν νεαρόν της γείτονα ὅταν ἡ μαμά της λείπῃ εἰς τὰ ἐμπορικὰ.

καὶ τὴν ἐπομένην ὄρθρου βαθύς ξεκινοῦν σὺν Θεῷ διὰ τὰ ἐμπορικὰ !

Καὶ δὲν εἶνε μόνον ζήτημα καλαισθησίας ἡ ἐκστρατιὰ των αὐτῆ ὑπάρχουσιν καὶ ἄλλοι λόγοι ἐπίσης σπουδαῖοι. Ἡ κυρία ἐλπίζει νὰ συναντήσῃ τόσας ἄλλας φίλας μὲ τὰς ὁποίας ἔχουν νὰ εἰπουν τόσα καὶ τόσα. Ἡ κόρη της ἡμπορεῖ νὰ ἀγοράσῃ ὀλίγον ρούς, ἀλλ' εἴμπορεῖ πιθανώτερον καὶ νὰ συναντήσῃ καθ' ὅδον τὸν κομψὸν ἐκείνον ἀνθυπολοχαγόν, ὅστις τῇ ἐψιθύρισε

τόσα γλυκά λόγια όταν έχορευον τὸ βάλς εἰς τὸν παρελθόντα χορόν. Ἡ ἄλλη ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ περάσῃ ἐν τῷ μεταξὺ ἀπὸ κάποιον μέρος, ἐνῶ ἡ ἀνδραδέλφη τῆς ἔχει ἐνδιαφέρουσαν συνέντευξιν εἰς τὸ δεῖνα ἐμπορικὸν τὴν δεῖνα ὥραν.

Ἄλλ' ἐνῶ ἡ κυρία μετὰ τῆς πρωτοτόκου θυγατρὸς καὶ τοῦ λοιποῦ ἐπιτελείου καταγίνονται νὰ ἐπισκερθῶσιν ὅλα ἀνεξαίρετως τὰ ἐμπορικὰ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ, ἐν τῷ οἴκῳ διαδραματίζονται ἄλλαι σκηναί, ἃς οὐδὲ μαντεύει κἀν ἡ ἄκακος καὶ πλήρης τριχάπτων καὶ μεταξωτῶν φαντασία αὐτῆς.

Ἐσήμενεν ἤδη ἡ δωδεκάτη.

Ὁ σύζυγος μεταβαίνει οἰκᾶδε ἀσθμαίνων ἐκ τοῦ καμάτου,

διὰ νὰ προγευματίσῃ καὶ νὰ ἀναπαυθῇ ὀλίγον, ἀλλ' εὐρίσκει τὸν οἶκον ἔρημον καὶ πάλιν.

Ἡ Μαρία λείπει ἐκ τοῦ μαγειρείου ἀπὸ δύο ὥρῶν, διότι

Τὶ γίνεται εἰς τὸ μαγειρεῖον τῆς Μαρίας ὅταν ἡ κυρία ἐπιτελεῖ τὰ ἐμπορικὰ.

συνδιαλέγεται μετὰ τοῦ ἐπίδραμόντος ἐξαδέλφου τῆς ἐπάνω εἰς τὸ μικρὸν δωμάτιον τῆς ὄψεως.

Ὁ μικρὸς ἐπιταστὴς Νίκος, διαφυγὼν πᾶσαν ἐπίβλεψιν ἐξώρμησεν ἀπὸ πρωίας εἰς τὰς ὁδοὺς παρακολουθήσας ἐν τοῖς παιγνίοις δύο - τρεῖς ῥακοβλήτους ἀγυιόπαιδας τῆς αὐτῆς ἢ μεγαλειτέρας ἡλικίας μετ' ὧν λιθοβολεῖ τοὺς διαβάτας, προσκολλᾶται ἀναρριχώμενος ἐπὶ τῶν νώτων των διερχομένων ἀμαξῶν, ὑπεξαιρεῖ τὰ μῆλα τοῦ πλανοδίου ὀπωροπώλου καὶ ἀναστατώνει ὁλόκληρον τὴν συνοικίαν.

Ἡ μικροτέρα κόρη δεκαπενταετίας ἀπόφοιτος τοῦ Ἀρσακείου, πλήξασα ἐκ τῆς μονώσεως μεταβαίνει ἀντικρὺ εἰς τῆς γειτονίσσης τῆς ὁποίας ἄλλως τε ὁ υἱός, πρωτοετῆς τοῦ Πανεπιστημίου, εἶνε τόσον ἐράσιμος καὶ κομψός.

Ἐπὶ τέλος ἡ Μαρία ἀνευρίσκειται

μετὰ πολλὰς ἐρεύνας ἀλλ' οὐδεμίαν πληροφορίαν περὶ τῶν φυγάδων εἶνε εἰς θέσιν νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἐρωτῶντα σύζυγον ὑφ' οὗσα τοὺς ὄμους καὶ ἀνασπῶσα τὰς ὄψεις.

Καὶ ὁ ἀπορφανισθεὶς σύζυγος νυττόμενος ἐκ τῆς πείνης καταφεύγει εἰς τὸ προστυχὸν ξενοδοχεῖον, ὅπου ἀντὶ δύο δραχμῶν ἐπὶ πλέον τοῦ ἡμερησίου προϋπολογισμοῦ ἐξασφαλίζει τὸ πρόγευμά του καὶ . . . ἀρκετὰς γαστρικὰς ἐνοχλήσεις.

Ἐν τούτοις ἡ ἀνά τὰς ὁδοὺς Ἑρμοῦ κατακτητικὴ ἐκστρα-

Δ'. Πὰς μεφροῦται ὁ μικρὸς τῆς Νίκος ὅταν ἡ μαρία τοῦ ἀποσταίξῃ καὶ ἐκστῆν εἰς τὰ ἐμπορικὰ.

τεία τῶν κυριῶν δὲν ἔληξεν εἰσέτι. Κάπου κατέφυγον τὴν μεσημέριαν, ἐπρογευμάτισαν ἐκ τοῦ προχείρου διὰ νὰ ἐπαναλάβουν μετ' ὀλίγον τὴν συνέχειαν.

Ἐπειτα δὲν εἶχον μόνον νὰ περιεργασθῶσιν ὅλα τὰ ἐσχάτως κομισθέντα εἶδη τῶν νεωτερισμῶν περὶ ὧν ἀνίχνευσαν τὴν τελευταίαν στήλην τῶν ἐφημερίδων. Συνέπεσε νὰ συναντήσῃσαι καθ' ὁδὸν ἢ ἐντὸς τῶν καταστημάτων τόσας γνωρίμους καὶ ἔπρεπε νὰ ἀνακοινώσωσιν ἀλλήλαις τόσα καὶ τόσα νέα περὶ τοῦ συνοικεσίου τῆς δεῖνα, τῶν ἐρώτων τῆς ἄλλης ἢ τῶν τρυφερῶν παρεκτροπῶν ἐκείνης, νὰ καταστρώσουν ἐν ἄλλαις λέξεσι μίαν ἀκόμη φεράν τὰ κατὰστιχα τὰ ὁποῖα ἐκάστη κυρία ἀνεπτυγμένη κρατεῖ διὰ τὰς ἄλλας ἐν θαυμαστῇ ἀληθῶς λεπτομερείᾳ καὶ ἀνκλυτικότητι.

Καὶ οὕτω πως, ἀνεπαίσθητως χωρὶς νὰ τὸ ἐνοήσουν σχεδόν, παρῆλθεν ἡ ὥρα. Ἐπὶ τέλους καὶ κατὰ ἡγύρασαν, μικρὰ πράγματα ἀξίας μόλις 30—40 δραχμῶν, τὰ ὁποῖα παρηγγέληθ ὁ μικρὸς ὑπηρετῆς τοῦ καταστήματος νὰ φέρῃ τὸ ἐσπέρας εἰς τὸν οἶκον μετὰ τοῦ λογαριασμοῦ.

Καὶ πρὶν ἐπανακάμψουν οἴκαδε ἐθεώρησαν καλὸν νὰ κάμουν ἓνα δύο γύρους εἰς τὴν ὁδὸν Σταδίου, διότι ἦτο ἡ ὥρα τοῦ περιπάτου.

Ὁ σύζυγος ἐπανέρχεται τὸ ἐσπέρας βλασφημῶν καὶ πυρέσων Ἡ αὐτὴ καὶ πάλιν ἐρημία ἐν τῷ οἴκῳ.

Μετὰ μικρὸν κρούεται ἡ θύρα. Δόξα τῷ Θεῷ! ἐπέστρεψαν τέλος πάντων! Καὶ ὅμως...

Δὲν ἦσαν ἐκεῖναι. Ἦτο ὁ ὑπηρετῆς τοῦ καταστήματος, κομίζων τὸ δέμα καὶ τὸν λογαριασμὸν εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου ἐμφανισθέντα σύζυγον, ὅστις μένει ὡσεὶ ἀπολιθωθείς με ἐσταυρωμένως τὰς χεῖρας καὶ χαῖνον τὸ στόμα.

Ἐν τῷ μεταξύ καταρθάνει καὶ ἡ κυρία μετὰ τῆς πρεσβυτέρας θυγατρὸς τῆς. Εἶνε κατὰκοποι καὶ νήστεις σχεδόν. Ἐχουν ἀνάγκην φαγητοῦ καὶ ὀλίγης ἡσυχίας.

Ἄλλ' ἡ Μαρία, ἡ ἀπρόσεκτος, ἀρῆκε τὸ φαγητὸν καὶ ἐχάλασε, διότι κατεζήτει μετὰ τοῦ ἐξοδελφου τῆς τὸν λωποδύτην ὅστις ὑπεξήρσε πρὸ μικροῦ τὰς ὄρνιθας ἐκ τῆς αὐλῆς καὶ μερικὰ σκεύη ἐκ τοῦ μαγειρείου...

Ἡ νεωτέρα κόρη ἐπανέρχεται μελαγχολικῇ καὶ σύννουσ

παρακαλοῦσα τὸν ἀδελφόν τῆς νὰ τῇ προμηθεύσῃ τὰ «Ἀπόκρυφα τῶν Παρισίων» καὶ τὸν «Βοκκάκιον», περὶ ὧν τῇ εἶχε λαλήσει ὁ εὐαίσθητος φοιτητῆς, ὁ υἱὸς τῆς γειτονίσσης.

Καὶ πρὸς συμπλήρωσιν τῆς εἰκόνας δύο γείτονες μεταφέρουν ἐπὶ τῶν χειρῶν τὸν ἄτακτον Νίκον ἀπολοφυρόμενον, μεμωλωπισμένον, καταβορβορωμένον, διότι ἀμαξᾶ τις τὸν εἶχε κατακυλίσει χαμαὶ καὶ ὀλίγου δεῖν συνέτριψε τοὺς πόδας του...

Καὶ

Πρέπει νὰ ἦνε τις πολὺ ἡλίθιος ἢ ἀπειρόκαλος διὰ νὰ ἀρνηθῇ ὅτι αἱ ἀνωτέρω σκηναὶ δὲν ἔχουν πλοκήν, δραματικότητα, ποίησιν, συγκινήσεις, ρομαντικότητα, ἀξίαν τῆς γραφίδος τοῦ Δωδέ, ποικίλλουσα: τὴν μονοτονίαν τοῦ εἰκογενειακοῦ βίου εἰς ἣν μένουσιν ἀτυχῶς καταδεδικασμένα πλεῖστα ἀκόμη ἀπλοῖκαὶ οἰκογενεῖαι, σηπόμεναι ἐν τῇ ἀδιαταράκτῳ οἰκιακῇ τῶν γαλήνη, ὡς τὰ λιμνάζοντα ὕδατα, μεριμνῶσαι μόνον περὶ τοῦ ἄρτου, τῆς ἡθικῆς καὶ τῆς ἡσυχίας των καὶ κοιμώμεναι, ὡς αἱ ὄρνιθες, ἀπὸ τῆς ὀγδότης ἐσπερινῆς ὥρας! . . .

Ἀθήνησι

Κωνσ. Φ. Σκόκος

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

Τοῦτο τὸ κοινὸν ἔχει ἡ γυνὴ μετὸν ἄγγελον, ὅτι τῇ ἀνήκουσι τὰ πάσχοντα ὄντα.

Τὰ πάντα δύναται νὰ σοῦ ἐμπιστευθῇ ἡ γυνὴ, τὴν ψυχὴν τῆς, τὴν ἀφοσίωσιν τῆς, τὴν ζωὴν τῆς, τὴν τιμὴν τῆς: Ἐν μόνον δὲν θὰ σοῦ ἐμπιστευθῇ ποτέ: τὴν πραγματικὴν τῆς ἡλικίαν.

Μόνον ὁ τελευταῖος ἔρωσ τῆς γυναίκος δύναται νὰ ἰκανοποιήσῃ τὸν πρῶτον ἔρωτα τοῦ ἀνδρός.

Ἐὰν θέλῃς νὰ κερδίσῃς τὴν εὖνοιαν τῆς γυναίκος, μὴ λείψῃς νὰ κηρύξῃς ἕλας τὰς ἄλλας, γνωστὰς καὶ μὴ, ἀσχήμους.

ΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΦΑΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

Α'. Πῶς τὴν ἔπλασεν ἀρχικῶς ἡ φύσις.

ΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΦΑΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

Β'. Πῶς τὴν θέλει ἡ ποιησις.

Γ'. Πως την κατήντησεν ὁ συρμός.

ΜΙΑ ΚΗΔΕΙΑ

Ο φίλος μου Μαστορίδης ἦτο λαμπρὸς ἄνθρωπος. Τὰ προτερήματά του ἦσαν πάμπολλα. "Ὅλοι τὸν ἐγγάπων, ὅλοι τὸν ὑπελήπτοντο" καὶ ἐὰν δὲν ἐγενετο ποτὲ βουλευτὴς ὑποθέτω ὅτι τὸ ἔπαθε διότι δὲ, ἐξέβηκε ποτὲ του κάλπην. Μεταξὺ ὁμῶς τῶν διαφόρων προτερημάτων του εἶχε καὶ ἐν παράδοξον ἐλάττωμα τοῦ νὰ λυπῆται αἰωνίως διὰ τὰ ξένα θεινά. Μεταξὺ ἐχθρῶν καὶ φίλων ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο δὲν ἔκαμνε καμμίαν διάκρισιν. Καὶ τὸ δυστύχημα τοῦ ἐνὸς καὶ τὸ πάθημα τοῦ ἄλλου καὶ ἡ ἀσθένεια τοῦ πατρὸς καὶ τὸ ὀλίστημα τῆς κόρης, ἦσαν δι' αὐτὸν ἀνεξάντλητοι πηγαὶ δακρῶν. Ὅποταν δὲ ἡ εὐαισθησία του δὲν εὑρίσκεν ἀφορμὴν ἐκδηλώσεως ἐν τῷ πραγματικῷ βίῳ, κατέφευγε μετὰ πάθους εἰς τὰ βιβλία. Δὲν ὑπῆρξεν ἥρως τὸν ὅποιον νὰ μὴ εἶχε κλαύση, δὲν εὑρίσκετο μάρτυς τὸν ὅποιον νὰ μὴ εἶχε θρηνησῆ. Ἀπὸ τοῦ "Ἀβελ" τὸν ὅποιον ἐφόνευσεν ὁ ἀδελφός του μέχρι τοῦ Ναβουχοδονόσορος ὁ ὅποιος συνέζησε μὲ τὰ ἄγρια θηρία καὶ ἀπὸ τοῦ Αἰσώπου, τὸν ὅποιον οἱ Δεῖλοι ἐκρήμνισαν ἀπὸ τοῦ βράχου, μέχρι τοῦ Σωκράτους τὸν ὅποιον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπότισαν τὸ κώνειον, ὅλοι εἶχον λάβει τὴν ἀνάλογον μερίδα τῶν δακρῶν του. Ὑποθέτω δὲ ὅτι, κατ' ἀναλογίαν, διὰ τὰ νήπια τὰ σφαγέντα ἐν τῇ Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἢ ἀ εἶχε χύσει ποταμούς δακρῶν. Ἡ προθυμία μεθ' ἧς ἐλυπεῖτο διὰ τὰ ξένα θεινά καὶ ἡ εὐαισθησία μεθ' ἧς ἔχυνε τὰ δάκρυα ἦτο ἀπαραδειγμάτιστος. Ἐκλαιε διὰ τὴν γῆραν, ἔκλαιε διὰ τὸ ὄρφανόν, ἔκλαιε διὰ τὸν τυφλόν, ἔκλαιε διὰ τὴν ἀμαρτωλὴν, ἔκλαιε διὰ τοὺς ζωντανούς, ἔκλαιε διὰ τοὺς ἀποθαμμένους, ἔκλαιε τέλος πάν-

των δι' ὄλον τὸν κόσμον. Ὁ τρόπος οὗτος ἦτο δι' αὐτὸν ἐν εἰδος ἀβροσσύνης μεθ' ἧς ἔσπευδε νὰ συμμερισθῇ τὴν θλίψιν τὴν ὁποίαν ἠθέλετε τῷ ἀνακοινώσαι. Εἰς τὰς πρώτας λέξεις διὰ τῶν ὁποίων θὰ τῷ ἠγγέλλετε τὸ δυστύχημά σας, ἐρρίπτετο εἰς τὸν λαιμόν σας καὶ μετ' ὀλίγα λεπτά οἱ ὀλοφυρμοὶ τοῦ σᾶς ἔκαμον νὰ λησμονήσητε πᾶσαν ἄλλην λύπην διὰ νὰ κερηγορήσητε τὴν τρωθεῖσαν εὐαισθησίαν του. Ἦτο ἀμίμητος εἰς τὸ νὰ ὑποκαθιστᾷ τὸν πάσχοντα. Σᾶς ἐπάται τὸν πόδα; ἐξέφερον ἀνθ' ὑμῶν ἀναφώνησιν πόνου. Σᾶς ἔκαμον ἐγχειρήσιν ἐπὶ πάσχοντος μέλους; Αἱ κραυγαὶ τῆς ὀδύνης τοῦ ἠμπόδιζον ν' ἀκουσθῶσιν αἱ ἰδικαί σας καὶ ἐνθυμούμαι ὅτι δὲν ἐκαμῆθη διὰ λογαριασμόν μου τρία ὀλόκληρα ἡμερονύκτια, διότι εἶχεν ἀποθάνει μία τρίτη ἐξαδέλφη μου, τὴν ὁποίαν ἀπὸ πολλοῦ εἶχον λησμονήσει ἐὰν ὑπάρχη εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον.

Ἡμέραν τινὰ διερχόμενος τὴν ὁδὸν Σταδίου εἶδον κηδεῖαν παρελαύνουσαν πρὸ ἐμοῦ μεθ' ὅλης τῆς ἐπιβλητικότητος τοῦ μεγαλείου καὶ τοῦ πένθους. Ἔστην ἀποκαλυφθεὶς μετὰ σεβασμοῦ καὶ παρατηρήσα' τὰ ἐξαπτέρυγα ἐπροχώρουν μεγαλοπρεπῶς, οἱ ἱερεῖς ἐψάλλον καὶ οἱ ψάλται ἐπεκαλοῦντο ἐν διατόροις κραυγαῖς τὴν συγχώρησιν τοῦ Ὑψίστου. Ἐκαμα ὀλίγα βήματα ὅπως ἀπομακρυνθῶ, ὅτε παρατήρησα τὸν περιεργον τοῦτον φίλον μου ὀλοφυρόμενον τοσοῦτον γοερῶς ὅπισθεν τοῦ φερέτρου μεταξὺ τῶν συγγενῶν τοῦ νεκροῦ ὥστε ἐπροχώρησα πρὸς αὐτὸν συγκεκινημένως, ἀγνοῶν ἐὰν ἔπρεπε δι' ἀκαίρων συλλυπητηρίων νὰ κορυφώσω τὴν ὀδύνην του. Μόλις μὲ εἶδεν ἔλαβε τὴν χεῖρα μου, τὴν ἔθλιψε μετὰ συγκινήσεως καὶ μὲ παρέσυρε λεληθῶτως εἰς τὸ νεκροταφεῖον.

Τὸν ἠκολούθησα σιωπῶν. Ἡ ὀδύνη του διετηρεῖτο τοσοῦτον βαθεῖα ὥστε δὲν ἐτόλμων νὰ τὸν διακόψω. Ἐφθασα εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἤκουσα τὰς τελευταίας ψαλμωδίας, ἤκραόσθη τούς ἐπιταφίους ρήτορας καὶ ἡ ἀπάθειά μου ἐκλονίσθη ἐκ τῶν ἀλγυνῶν κραυγαῶν τὰς ὁποίας ἐξέφερον ὁ φίλος μου τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ νεκρὸς κατεβιβάζετο εἰς τὸν τάφον. Τέλος ἀφοῦ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ νεκροθάπται ἐτελείωσαν τὸ ἔργον των καὶ τὸ πλήθος ἀπεσύρετο, ἔλαβόμεν μίαν ἀμαξάν καὶ διηρθύθημεν πάλιν εἰς τὴν πόλιν. Ἐπὶ πολὺν ὥραν ἐτηροῦμεν ἀμφοτέροι ἀκραν σιωπὴν καὶ δὲν ἤκούετο ἄλλο τι ἀπὸ τὸν μελαγχολικὸν κρότον

τῶν τροχῶν τῆς ἀμαξῆς, κυλισμένων ἐπὶ τῆς λεωφόρου τῶν κυπαρίσσω.

Δὲν λησμονεῖται κανὲν πρᾶγμα εὐκολώτερον εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον ὅσον ὁ θάνατος ἐνὸς ταφέντος, καὶ μεταξὺ ἐκείνων οὔτινες ἐπιστρέφουσιν ἐκ τοῦ νεκροταφεῖου δὲν ὑπῆρξε κανεὶς ὅστις νὰ ὠμίλησε ποτὲ καθ' ὁδὸν περὶ τοῦ νεκροῦ τὸν ὁποῖον ἔθαψε πρὸ ὀλίγου.

Εἶχομεν προχωρήσει ἀρκετά. Ἡ ἀμαξά μας ἀναμιχθεῖσα μεταξὺ τοῦ πλήθους τῶν περιπατητῶν μὲ ἔκαμε ν' ἀποβάλω ὀλίγον καθ' ὀλίγον τὰς πενθίμους σκέψεις. Ἐστράφη πρὸς τὸν φίλον μου καὶ τότε μόλις ἐτόλμησα νὰ τὸν ἐρωτήσω περὶ τοῦ νεκροῦ:

- Ἦτο θεῖος σας;
- Ὁχι, μοὶ ἀπεκρίθη.
- Ἐξαδέλφός σας;
- Οὔτε.
- Φίλος σας λοιπόν;
- Δὲν τὸν γνωρίζω, μοὶ ἀπεκρίθη ἀφελῶς ὁ παράδοξος

φίλος μου.

Ἦτο ἡ πρώτη φορά καθ' ἣν ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ κλαύσω καὶ ἐγὼ διὰ λογαριασμόν ἄλλου.

Ἀθήναι, 10 Σεπτεμβρίου 1889.

Δ. Οἶκ. Καλαποθάκης

Ε Δ Ω Κ' Ε Κ Ε Ι

— Μπᾶ! ἀκόμα φορεῖτε μαύρα ἀφοῦ εἶνε ἕνας χρόνος ποῦ πέθανεν ὁ σύζυγός σας;

— Τὰ φορῶ, γιατί ὁ κόσμος ἔμπορεῖ νὰ ἐσχάσῃ πῶς εἶμαι χίρα.

Ἐν ὥρᾳ κυνηγίου.

— Γιατί δὲν τοῦ ρίχνεις, κύρ Γιάννη; νά τος ὁ λαγός, ἔμπροστά σου πηδᾷ.

— Ξεύρεις; μοῦ ἔμεινε μόνον μιὰ ριζία καὶ τὴν φυλάω γιὰ κάθε ἐνδεχόμενον ...

ΤΟ ΙΔΑΝΙΚΟΝ ΤΟΥ

(Ε Ι Κ Ω Ν)

Si rien n'est plus doux que le souvenir
du bonheur, rien n'est plus affreux que
s'apercevoir que le bonheur passé était
un mensonge.

ALFRED DE MUSSET

ΠΡΟΙΕΡΓΟΝ! Ὁ φίλος μου Ἀνδρέας, ὁ τόσον αἰσθηματίας, ὁ τόσον ῥωμαντικός μετέβαλεν ἀπό τινος χαρακτήρα. Ἐγένετο δύστροπος καὶ ἔκκεντρικός εἰς ἄκρον. Καὶ ἐνῶ πρότερον τὸ πάντα τὸν ἔβλεπον καὶ παντοῦ προσήρχετο ὡς φαιδρὸς σύντροφος, ἤδη κατέστη σκαῖος καὶ κατὰ πάντων μεμψιμοιρεῖ, ἰδίως δὲ κατὰ τῶν ἀθροτέρων τῆς γῆς πλασμάτων—ἤθελον νὰ εἶπω, τῶν γυναικῶν,—ἀκράτητον ἔχθει τὸν γόλον αὐτοῦ. Ὅσακις γίνεται λόγος περὶ αὐτῶν μεταξύ φίλων—θέμα ἀναπόρευκτον διὰ πάντα κύκλον ἀθρώπων—ἐπιτίθεται λάβρος καθ' ὀλοκλήρου τοῦ ὠραίου φύλου. Ἴδὼν ἠρώτησα ἐμπιστευτικῶς, ἂν ἀσταθῆ τις ἀπόγονος τῆς Εὐσας ἐτάραξε τὴν εὐαίσθητον αὐτοῦ καρδίαν. «Ἀπεναντίας, μοὶ ἀπήνησες, μειδιῶν, ἐξεπληρώθησαν πρό τιων ἡμερῶν τὰ ὄνειρά μου· εὐρήξα τὸ ἰδανικόν μου, φίλε μου, καὶ διὰ τοῦτο ὀμιλῶ τοιουτοτρόπως.» Ἡ μεταβολὴ αὕτη τοῦ χαρακτήρος του μὲ ἐνέβαλεν εἰς ὑπονοίας. Διέβλεπον ὑπὸ τὸ πικρὸν καὶ εἰρωνικὸν μειδίαμα, ὅπερ ἐπήθει ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ Ἀνδρέου, ὅπταν ὠμίλει περὶ γυναικός, περὶ ἔρωτος, δάκρυ ἄλλοις καὶ ἀπογοητεύσεως. Ἡ ἀσυνήθης πρὸς ἐμὲ μυστικότητα του, ὅσον ἀφορᾷ τὸ αἴτιον τοῦ μίσους του κατὰ τοῦ θελκτικωτέρου ἡμίσεος τῆς ἀνθρωπότητος, μὲ ἐσκανδάλισεν. Ἐπεθύμουν ἀντὶ πάσης θυσίας νὰ ἐξακριθῶσω τὸ μυστήριον τοῦτο. Ἐπὶ τέλος ἐσπέραν τινά, πρό τιων μόλις ἡμερῶν, κατάρθωσα, ἐπωφελοῦμενος ψυχολογικῆς καταστάσεως, ἐν ἧ τὸν ἔφερον ποτήρια τινὰ ζύθου, νὰ ἐκπορθήσω τὴν σιγὴν του, καὶ μάθω τὸ αἴτιον τῆς τελεθεισῆς ἐν αὐτῷ μεταβολῆς:

Ἐπὶ τινὰ ἡμέραν, πρὸ διμήνου περίπου, ὁ Ἀνδρέας μετέβη εἰς τὸ ἐνταῦθα κατάστημα εἰδῶν πολυτελείας Γ. Γκαλέκα ὅπως προμηθευθῆθαι θερινὸν πῖλον, εὐρῶν δὲ τοιοῦτον τῆς ἀρεσκείας του, καὶ καταβαλὼν τὸ ἀντίτιμον, διηυθύνθη πρὸς τὴν θύραν μὲ τὸν καινουργῆ πῖλον ἐπὶ κεφαλῆς.

Μόλις ἐξελθὼν, συνήντησεν ἰσταμένην ἔξωθεν τοῦ καταστήματος· παρὰ τὴν ἀριστερὰν προθήκην οἰκογένειαν Ἀγγλων—ἐξ ἐνός κυρίου γηραλέου, μεσήλικος κυρίας, καὶ μιᾶς νεάνιδος—ἀπασχολημένην εἰς τὴν θέαν τῆς ἐν τῇ προθήκῃ ἐκτεθειμένης εἰς μέγα μέγεθος εἰκόνας τῆς Α. Υ. τοῦ διαδόχου τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου, φέροντος στολὴν λοχαγοῦ μετὰ τῆς μεγάλης ταινίας τοῦ μεγαλοσταύρου ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἡ εἰκὼν αὕτη ἐφαίνετο ὅτι προῦκίλεσε παρ' αὐτοῖς θεωρῶδῃ συζήτησιν ἐν Ἀγγλικῇ γλώσσῃ. Διεκρίνετο τῶν ἄλλων ἡ ἀργυρόχρους φωνὴ τῆς νεαρᾶς Ἀγγλίδος. «Μὰ σοῦ λέγω, μπαμπᾶ, ὅτι ἐνθυμοῦμαι πολὺ καλὰ, εἶνε ὁ πρίγκηψ Κωνσταντῖνος· εἶδον πέρυσιν εἰς ἓν γερμανικὸν περιοδικὸν τὴν εἰκόνα του, ἔλεγεν.» Ἀπατάσαι, κόρη μου· ὄν εἶναι αὐτός, ἀπεκρίθη ὁ γέρων Ἀγγλος.

Ὁ Ἀνδρέας εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς ἁρμονικῆς φωνῆς τῆς νεάνιδος, διηυθύνεν ἐξεταστικὸν τὸ ὄμμα ἐπὶ τῶν ξένων καὶ πλησιάσας πρὸς τὴν ἑτέραν προθήκην τοῦ καταστήματος, προσεποιεῖτο ὅτι παρητήρει τὰ ἐν αὐτῇ κομψοτεχνήματα, τὰ ὧτα ἔχων προσηλωμένα εἰς τοὺς γείτονας αὐτοῦ καὶ προσβλέπων αὐτοὺς διὰ τοῦ καθοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ.

«Ἄ! λοιπὸν βάζω στοίχημα, μπαμπᾶ, ὅτι εἶναι αὐτός, ἀνεκράξεν ἡ νεάνις, καὶ χωρήσασα πρὸς τὴν θύραν ἠρώτησεν ἀγγλιστὶ ἓνα τῶν ἐντός ὑπαλλήλων, ἐὰν τῷ ὄντι ἡ ἐν λόγῳ εἰκὼν ἦτο τοῦ Διαδόχου τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου. Ἐκεῖνος ὅμως μηδὲν ἐννοήσας, διηυθύνθη ἔξω ὅπως ἴδῃ τὸ ἀντικείμενον, ὅπερ παρητήρουν ἐν τῇ προθήκῃ. Ἡ Ἀγγλὶς τῷ ὑπέδειξε τὴν εἰκόνα διὰ τοῦ δακτύλου, ἐπαναλαμβάνουσα τὴν ἐρώτησιν.

«Venti granchi!» ἔσπευσε νὰ τῇ ἀπαντήσῃ ὁ ὑπάλληλος τοῦ καταστήματος, ὑποθέτων ὅτι τὸν ἠρώτων περὶ τῆς ἀξίας τῆς.

«No! No!» ἐκραύχασεν ἡ δεσποινὶς μετὰ ζωηρότητος.

Ὁ δυστυχὴς ὑπάλληλος βλέπων τότε ὅτι οὐδὲως ἠδύνατο νὰ τὸν ὠφελήσῃ τὰ ὀλίγα ἰταλικά του, ἐστράφη περίεξ αὐτοῦ, ζητῶν τινὰ διὰ τοῦ βλέμματος δυνάμενον νὰ τὸν βοηθήσῃ ὅπως κάμῃ νὰ ὀμιλήσῃ τὸ πλήρες βαλάντιον τῶν Ἀγγλων. Κατὰ τὸ ἐμπορικὸν λείψαν, Ἀγγλος

περιγηγής σημαίνει: Κροῖσον πετώντα λίρας στερλίνας ἐξ ἰδιοτροπίας εἰς τὰς ὁδοὺς.

Ὁ ἀπωτέρω ἱστάμενος Ἄνδρέας ἐβάνη εἰς τὸν ὑπάλληλον ὡς εὐρημα, καὶ ἀπετάθη αὐτῷ πρὸς τοῦτο μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης. Ὁ ἦρωας μας φύσει εὐγενὴς ἄνθρωπος καὶ ὠθούμενος ἐκ τῆς περιεργίας ὅπως ἴδῃ ἐκ τοῦ σύγγενου τὴν νεαρὰν ἐκείνην Ἀγγλίδα, ἐπλησίασε πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς μετὰ τοῦ ὑπαλλήλου καὶ ἀποκαλυφθεὶς τὸν ἠρώτησε ἀγγλιστί, καθὸ ἐντελῶς κάτοχος τῆς γλώσσης, τί ἐπεθύμουν. Ἡ νεαρὰ Ἀγγλίς ἔσπευσε ἀντ' ἐκείνου νὰ ἐρωτήσῃ, ἐὰν ἡ εἰκὼν ἐκείνη ἦτο τοῦ Διαδόχου. Ὁ Ἄνδρέας ἀπεκρίθη καταφατικῶς, ἐρυθριῶν ὑπὸ τὸ ἔταστικὸν καὶ πως ἀλλόκοτον βλέμμα τῆς νεανίδος, ἐκδηλοῦσης παταγωδῶς τὴν χαρὰν τῆς ἐπὶ τῇ πληροφορίᾳ τῇ ἐπιθεβαιούσῃ τὴν γνώμην τῆς. Ὁ ταλαίπωρος νέος ἴστατο μηχανικῶς ἐκεῖ μὲ καρδίαν βιαίως πάλλουσαν. Ἡ καλλονὴ τῆς Ἀγγλίδος τὸν εἶχε θαμβώσει, πρὸ πάντων δὲ τὸ βλέμμα τῆς, ἐν ᾧ ἀπετυπώτο κόσμος ὀλόκληρος τρυφερότητος καὶ περιπαθείας. Ἦτο τῷ ὄντι θαυμασίας ὠραιότητος, δεκαοκταετίς περίπου καὶ ἀναστήματος μετρίου. Ἡ χρυσαυγὴ κόμη τῆς, ἐνόμιζέ τις, ὅτι διέχυνε ρῶς ἐπὶ τοῦ ἀπαστρέπτοντος προσώπου καὶ τοῦ ἀγαλαματώδους μετώπου τῆς, ὡς ὠραῖον λυκαυγὲς ἔσκινης πρωΐας χρυσίζει ἄθικτον χιονοσκεπῆ κορυφὴν ὑψηκαρῆνου ὄρους. Αἱ γραμμαὶ τοῦ ραδινοῦ προσώπου τῆς ἦσαν ἀδιαπτώτου κανονικότητος. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς χρώματος γαλιηνάιας θαλάσσης ἐπεσιάζοντο αἰδημόνως ὑπὸ μακρῶν βλεφαρίδων. Ἡ βίς διεγράφετο σιμῆ, διαφανῆς, διαστελλομένη ἑλαφρῶς ὑπὸ τῆς ἀναπνοῆς. Τὸ στόμα ὁμοιάζε πρὸς ἡμιανοιγμένον κάλυκα ὠραίου ἐρυθροχρόου ῥόδου. Τὸ μὲν κολπούμενον στήθος τῆς, αἱ παιδικαὶ αὐτῆς κινήσεις εἶχόν τι τὸ ἐναρμόνιον, τὸ ἀγγελικόν. Ἦν τέλος ἐκ τῶν γυναικῶν ἐκείνων ἃς ὁ Θεὸς πλάττει ἐν ἡμέραις εὐφρασεύειας, ὡς λέγει ὁ Ἑρρῆκος Χάινε.

Ἐν τούτοις μετ' ὄλην τὴν τρυφερότητα καὶ ἀγγελικὴν αὐτῆς ἀγνότητα, τὸ βλέμμα τῆς εἶχε τι τὸ παράδοξον. Ἦτο μὲν πλήρες ἡδέος θεληγέρτου κατακτώντος ἐξαπίνης πᾶσαν ἀνθρωπίνην καρδίαν, ἀλλ' ἐν ταύτῳ, ὑπῆρχον σιγαιαί, καθ' ἃς ἦτο τοῦτο ἀπλανές, ἢ προσηλοῦτο ἔταστικόν, πλήρες λάμψεως ἀγρίας. Αἱ παρατηρήσεις ὅμως αὐταὶ διέφευγον τὸν ἀπλοῦν παρατηρητήν, ὅστις οὐδὲν ἄλλο ἠδύνατο νὰ εἴπῃ, ἢ ὅτι τὸ βλέμμα τῆς ἦτο κίνδυνος μεθύων καὶ γοητεύων τὸν εὐδαίμονα θνητόν, ἐφ' οὗ προσηλοῦτο, ὡς παραδείσου ἀνταύγεια.

Ἀπὸ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν φράσεων ἐκείνων, ὁ Ἄνδρέας παρέμενε

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΙΑΣ ΚΟΡΗΣ

ΑΛΘΗΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΔΕΚΑΤΑ

1) ΠΡΩΤΗ ΑΠΟΦΙΣ. Πῶς τὴν παραλαμβάνει ἀπὸ τῆς φύσιν ἡ βωμική ἀνατροπὴ.

πλησίον τῶν ξένων, ὑφιστάμενος μυστηριῶδες θέληγερτον ἐκ τῆς παρατάσεως τῆς εὐαρέστου προσπελάσεως πρὸς τὴν καλλίμορφον ἐκείνην θυγατέρα τῆς Ἀλβιῶνος, ἧς ἀκορέτως ἐθαύμαζε τὴν χάριν καὶ ἐκπαγλον καλλονήν.

Ἐνόμισεν ὅτι εὗρεν ἐπὶ τέλους τὸ ἰδανικόν του, τὴν προσωποποίησιν τῆς κόρης, ἣν μάτην ἐκάλει πρὸ καιροῦ νὰ ἠδύνη τὸν πλήρη πικριῶν βίον του, τὴν κόρην ἐκείνην, εἰς ἣν ὤνειροπόλει νὰ συγκεντρώσῃ πᾶν τὸ πῦρ τῆς φλεγούσης αὐτοῦ καρδίας.

Ὁ Ἄνδρέας ἦτο φύσεως εἰς ἄκρον εὐαισθητό. Εἰς τὰς ζωηρὰς ταύτας φύσεις, ὁ ἔρωας ἐκρήγγυται ὡς ἀνεμοστρόβιλος, διότι κυριαρχοῦσιν αἱ αὐθαίρετοι ὁρμαὶ τῆς καρδίας, ἀπέναντι τῶν ὀπίων, οὔτε λογικῇ

ίσχυει, οὔτε χαλινός. Τὴν ἠγάπησεν ἀμέσως ὁ τάλας, ὡς ἀγαπᾷ ἡ χρυσαλλίς τὸ φῶς, ὡς ὁ ὀδοιπόρος τῆς Ἀφρικῆς τὴν ὄασιν τῆς ἐρήμου. Καὶ ἴστατο ἐκεῖ ἀλλοφρονῶν ἔμπροσθεν ἐκείνης, τῆς κόρης τῶν ὄνειρων του.

Τὴν ἤρθεῖν αὐτοῦ βέβαιον διέκοιψεν ὁ πατήρ τῆς νεάνιδος, ἐρωτήσας, ἂν ὑπάρχωσιν ἀρχαιότητες ἐν Πάτραις. Ὁ Ἀνδρέας ἐδυσκολεύθη κατ' ἀρχὰς νὰ ἀπαντήσῃ, ἀλλὰ συγκεντρώσας ἀπάσας τὰς σκέψεις του, ἀνεμνήσθη τὸ ἐσχάτως ἀνακαλυφθὲν Ὁδεῖον ἐν τῇ ἄνω πόλει καὶ ἔδωκε περὶ τούτου πληροφορίας τινάς.

«Καὶ εἶναι μακρὰν ἀπ' ἐδῶ;» ἠρώτησε μετ' ἐνδιαφέροντος ὁ Ἄγγλος.

«Ἀπεναντίας πολὺ πλησίον· ἂν ἠθέλετε μάλιστα ἠδυνάμην νὰ σᾶς ὀδηγήσω μέχρις ἐκεῖ εὐχαρίστως.»

Ὁ ἀρχαιόφιλος Τζῶν Μπούλ, ἄνευ χρονοτριβῆς ἀπεδέχθη τὴν γενομένην αὐτῷ πρότασιν, ζωηρῶς ἐπικροτηθεῖσαν καὶ ὑπὸ τῶν μετ' αὐτοῦ κυριῶν.

*

Διηυθύνθησαν ἅπαντες ἐν σώματι πρὸς τὴν πλατεῖαν τοῦ Γεωργίου, ἐκεῖθεν δὲ χωρήσαντες πρὸς τὰ ἄνω ἀνήλθον τὴν συνδέουσαν τὴν κάτω πρὸς τὴν ἄνω πόλιν λιθίνην κλίμακα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Μετὰ τινὰ λεπτὰ τῆς ὥρας ἀρίχθησαν ἐντὸς τοῦ ἀπώτερον δεκάδας τινὰς μέτρων ἀπέχοντος ἐκεῖθεν ὠδείου. Ἐξήτασαν τὰ πάντα ἐν αὐτῷ μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ εὐλαθείας. Ὁ Ἀνδρέας ἐπωφελοῦμενος τῆς περιστάσεως ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην του τὰς ἀρχαιολογικὰς αὐτοῦ γνώσεις καὶ ἀνεκοίνωσε τοῖς ξένοις πᾶσαν περὶ τούτων λεπτομέρειαν. Ἰκανῶς ἐνδιατρίψας περὶ τῶν ὠδείων ἐν Ἑλλάδι καὶ τῆς χρησιμότητος αὐτῶν, ὠμίλησε κατόπιν εἰδικώτερον περὶ τοῦ τῶν Πατρῶν καὶ τοῦ ἐν Ἀθῆναις τοιούτου, Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, γοητεύσας κυριολεκτικῶς τὴν Miss Fanny, ἣτις συχνάκις διέκοπτεν αὐτὸν ἐκδηλοῦσα παντοιοτρόπως τὸν ἐνθουσιασμόν της διὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν πολυμαθεῖαν τοῦ νεαροῦ ἥρωός μας — πράγμα τόσο ἀσύνηθες δι' Ἀγγλίδα ἀριστοκράτιδα.

Αἱ ἐκ μέρους τῆς Ἀγγλίδος ἐπιδοκιμασίαι συνεπλήρωσαν τὴν ὑποδούλωσιν τοῦ ἀτυχοῦς ἐρωτολήπτου. Ἐνῶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ ἐνησχολεῖτο συνταράσσουσα τὸν βυθὸν τοῦ παρελθόντος, τὸ πνεῦμα αὐτοῦ κατὰ τὰς διακοπὰς τοῦ λόγου, καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς πρὸς αὐτὴν προσεγγίσεώς του, ἔτρεχε ρεμβῶδες εἰς ἄλλους κόσμους τωρινῆς εὐδαιμονίας καὶ χρυσῶν νεανικῶν ὄνειρων.

2) ΔΕΥΤΕΡΑ ΑΦΟΡΗΣ. Πᾶς τὴν διαπλάττει ἡ μίμησις καὶ ἡ τέχνη τοῦ συρμού.

«Ὁ! ἂν μὲ ἠγάπα ἡ κόρη αὕτη, ὅποια εὐτυχία δι' ἐμὲ διελογίζετο. Ἀλλὰ δὲν παραλογίζομαι, τολμῶν νὰ ὑψώσω τὰ βλέμματά μου ἐπὶ τοῦ ἀγγέλου τούτου, τοῦ ὅσον ὠραίου τόσο ἴσως καὶ μυριοπλούτου, ἐγὼ ἄσημος τῶν γραμμάτων ἐργάτης ὁ μόλις ἀποζῶν διὰ τῆς γραφίδος μου; Στροβιλίζω τὸν νοῦν μου ὁ δύσμοιρος πολὺ ὑψηλά! καὶ ἡ πτωσίς μου θὰ εἶναι φρικώδης!»

*Ἐπειτα ἡ ψυχρὰ λογικὴ ὑπεχώρει πρὸ τῆς θεραπευτικῆς εἰκόνας ἣν

ἐπλαττεν ἡ φαντασία του, καὶ ἐπεθύμει νὰ πείσῃ πᾶσιν ἑαυτὸν, ὅτι αἱ σκέψεις του δὲν ἦσαν ὅλως ἄτοποι, καὶ ἐτέρπετο ἀνακυκλῶν ἰδέας εὐαρέστους, πληρούσας τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἡδυστάτων συναισθημάτων. «Τίς οἶδεν, ἔλεγε, γίνονται τόσα παράδοξα εἰς τὸν κόσμον! Αὐτὰ αἱ Ἀγγλίδες εἶναι γεμάται ἀπὸ ἰδιοτροπίας, καὶ δὲν εἶναι καθόλου δύσκολον νὰ ἐκυριεύθῃ καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὸ πάθος, ὅπερ τοσοῦτον σφοδρὸν μοὶ ἐνέπνευσε.»

Καὶ οἶονοι, ἐπιθεβαιούντα τὴν τελευταίαν αὐτοῦ σκέψιν τὰ φωσφορίζοντα ὄμματά της, προσηλοῦντο διαρκῶς ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὡς κρυστάλλινοι φακοὶ συγκεντρωμένοι ἀποστέλλοντες ἠλιακὰς ἀκτῖνας, ἐπυρπόλουν, ἐξ ἐγγυτάτης ἀποστάσεως τὴν ἐξ ἐνθέρμου νεανικοῦ αἰσθήματος σφριγῶσαν καρδίαν του.

Ὅποταν ἐξῆλθον τοῦ ὄψεως, ἠρώτησεν ἡ μήτηρ τῆς νεάνιδος, ἂν τὸ ἐπὶ τοῦ ἄνωθι λόφου ἡγούμενον φρούριον εἶχε τι τὸ ἀξιοπεριεργον. Ἐκεῖνος τῇ ἀπεκρίθη ὅτι μόνον ὑπὸ ἔποψιν θεάς ἢ τοποθεσίας του ἦτο ἀρίστη. Ἡ νεαρὰ ἄγγλις ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὸ ἐπισκεφθῶσι.

✱

Μετὰ παρέλευσιν βραχείας χρονικοῦ διαστήματος εὐρέθησαν ἔξωθεν τοῦ τοῦ χρόνου τῆς ἐνετικῆς κατακτήσεως τῆς Πελοποννήσου ἀναμνησκοντος ἡρειπωμένου ἐκείνου τείχους. Ἐπιφάνημα θαυμασμοῦ ἐξῆλθε τῶν χειλέων ἀπάντων πρὸ τῶν κάτωθι, ὡς ἐν καλειδοσκοπίῳ ἐξελισσομένων ἐξαισίων εἰκόνων. Ὁ πατραϊκὸς κόλπος ἠπλοῦτο γαλανός—γαλανός, ῥυτιδούμενος τῆδε κάκεισε ὑπὸ τῶν βραδέως πομπορούντων πλοιαρίων, ἐνῶ ὁ πορφυρόχρους ἥλιος ἐβυθίζετο ἡμέρα εἰς τὴν ἀντίπεραν αἰτωλικὴν ὄχθην, στέφων διὰ χρυσοτεκτοῦ ἀκτινωτοῦ τὴν κορυφὴν τοῦ γερω-Βωδῆα. Ὁ Ἄνδρέας πολλάκις εἶχεν ἀνέλθει ἐκεῖ ἐπάνω, ὅπως θαυμάσῃ τὸ πανόραμα τῆς πόλεως, οὐδέποτε ὅμως τῷ εἶχε φανῆ τόσοσιν ὠραῖον καὶ ἐπιβλητικόν. Ἡ μειδιῶσα πρὸ αὐτοῦ φύσις καθίστα γοητευτικώτερον τὸ νεανικὸν αὐτοῦ ὄνειρον, ὡς καλλιτεχνικὸν πλαίσιον ἐξαισίαν εἰκόνα, ὡς διαυγῆ ἀδάμαντα ὁ περιβάλλων αὐτὸν χρυσός.

Ὅλιγον ἀσχοληθεῖσα εἰς τὴν θέαν τοῦ κάτωθεν ἐκτυλισσομένου πανοράματος ἡ νεαρὰ Ἀγγλίσ, ἐστράφη ἀποτόμως καὶ παρεκάλεσε τὸν Ἄνδρέαν, ὅπως τὴν συνοδεύσῃ διὰ νὰ δρῆσῃ ἀγροτικά τινα ἄνθη ἐκ τοῦ ἀπώτερον κειμένου καταφύτου λοφίσκου. Ὅποταν δὲ ἔφθασαν ἐκεῖ διὰ φωνῆς γλυκειάς τῷ εἶπε :

3) ΑΠΟΨΙΣ ΤΡΙΤΗ ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ. Τὸ πρῶτον συμπεράσμα.

«Φαίνεσθε πολυμαθέστατος, κύριε! θὰ ἀνεγνώσατε πολλά! Σὰς ἀρέσκει λοιπὸν ἡ ἀνάγνωσις; Καὶ ἐγὼ ὡσαύτως τρελλαίνομαι διὰ πᾶν ὠραῖον βιβλίον. Κατ' ἐξοχὴν ὅμως προτιμῶ τὰ ῥωμαντικά καὶ ὄχι τῆς σημερινῆς σχολῆς ὧ! δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε πόσον ἐντροφῶ ὄποταν ἀναγινώσκω περιγραφὴν ἀληθοῦς ἐρωτικοῦ αἰσθήματος! Νομίζω ὅτι εἶμαι ἐγὼ ἐκεῖνη...»

«Καὶ ἐγὼ, δεσποινίς, ἀρέσκομαι πολὺ εἰς τὸν ῥωμαντισμὸν καὶ διὰ τοῦτο, ὡσάκις γράφω, κλίνω πάντοτε πρὸς αὐτὸν, χωρὶς νὰ τὸ θέλω.

«Ἄ! λοιπὸν γράφετε, κύριε! Κάμνετε βεβαίως καὶ ποιήματα.» Ω

πόσον ἐπεθύμουν νὰ τὰ ἔβλεπα! Δὲν δύνασθε, dear sir, νὰ φαντασθῆτε πόσον μὲ ἐνθουσιάζουν οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων, οἱ ποιηταὶ! "Ἀχ! ἓνα τοιοῦτον ὄνειροπολῶ πάντοτε. . . .»

Ὁ ἥρωας μας εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην φράσιν ἠσθάνθη ἑαυτὸν λιποψυχοῦντα καὶ τὸ ἔδαφος ἐκπεύγον ὑπὸ τοὺς τρέμοντας πόδας του.

"Ὡ πόσον εἶσθε ὠχρὸς, τῷ ἐπιθύρισε ἐκείνη, θλιβερώς μειδιῶσα καὶ ἐρχομένη ἐγγύτατα πρὸς αὐτόν. Πάσχετε λοιπόν; "Ἄλλὰ καὶ ἐγὼ ὑποφέρω. . . . Ἐὰν ἤξεύρετε πόσον σᾶς ἀγαπῶ. . . . θέλετε νὰ μὲ νυμφευθῆτε; . . . θὰ ἦσθε ἡ μόνη μου εὐτυχία, oh my love, my love; . . . καὶ συνενώσασα τοὺς δακτύλους τῷ ἐπιμψε δι' αὐτῶν ἡχηρὸν φίλημα ἐνώ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς της ἀπεικονίζετο παράδοξος ἔκφρασις.

Πρὶν δὲ ὁ Ἄνδρέας συνέλθῃ ἔτι ἐκ τῆς ἐκστάσεως, εἰς ἣν τὸν εἶχον βυθίσει· αἱ γλυκεῖαι ἐκεῖναι φράσεις, ἡ νεαρὰ Ἄγγλις εἶχε γίνει ἄφαντος κληθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς της ὅπως ἀναχωρήσωσιν.

Ἐκεῖνος ἔσπευσεν εἰς συνάντησιν τῶν ἀκτινοβολῶν ἐκ χαρᾶς. Κατῆλθον ἐκείθεν βραδεῖ βήματι, διευθυνόμενοι πρὸς τὴν πλατεῖαν Γεωργίου, ἣν διασχίσαντες κατηνύθησαν πρὸς τὸ «Ξενοδοχεῖον τῶν Πατρῶν.» Καθ' ὁδὸν ὁ πατήρ της νεάνιδος ἠρώτησε τὸν βεμῶδη Ἄνδρέαν, ἂν ἤθελε νὰ τοὺς συνοδεύσῃ τὴν ἐπαύριον μέχρις Ὀλυμπίας, ὅπου ἔμελλον νὰ μεταβῶσιν. Ἐκεῖνος ἀναλογισθεὶς τὴν ἥκιστα εὐάρεστον οἰκονομικὴν του κατάστασιν ἐσκέφθη νὰ ἀρνηθῇ ὅταν αἴφνης, πλησιάζουσα αὐτὸν ἡ νεαρὰ Ἄγγλις τῷ λέγει :

« Ἄλλὰ δὲν θὰ μᾶς ἀρνηθῆτε ταύτην τὴν χάριν κύριε· δὲν εἶναι ἀληθές; »

« Ἐρρέτωσαν τὰ πάντα, εἶπε καθ' ἑαυτὸν τότε ὁ ἐξ ἔρωτος ἄλλοφρονῶν νεανίας. Ὅα δανεισθῶ καὶ θὰ τὴν ἀκολουθήσω εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Εἶναι τρελλῆ δι' ἐμέ. »

« Μάλιστα, δεσποινίς, μάλιστα θὰ ἔλθω, ἐφώνησε σχεδὸν ἐν ἐξέψει. »

*

Μετὰ τινα λεπτὰ ἀφίκοντο ἔξωθεν τοῦ «Ξενοδοχείου τῶν Πατρῶν.» Ὁ Ἄνδρέας ἐξαγαγὼν τὸν πῖλον ἐν συντριβῇ καρδίας, ἔτεινε τὴν χεῖρα ὅπως ἀποχαιρετίσῃ πρώτῃ τὴν γραῖαν μητέρα, ὅταν μετὰ προφανοῦς ἐκπλήξεως βλέπει τὸν Ἄγγλον κύριον ἐξάγοντα τοῦ θυλακίου του ἀργυροῦν νόμισμα καὶ λέγοντα :

« Λάβετε διὰ τὸν κόπον σας, κύριε! Αὐρίου ἔλθετε εἰς τὰς ἐξ τῆς πρωΐας διὰ ν' ἀναχωρήσωμεν. »

Ὡσεὶ δὲ μὴ ἤρκει ἡ ὀδυνηρὰ αὕτη παρενόησις τῆς ιδιότητός του ἐκ μέρους τοῦ Ἄγγλου, ἐκλαθόντος αὐτὸν ὡς διερμηνέα ἐξ ἐπαγγέλματος, ἕτερον γεγονός τὸν ἀπεσθλόησε κυριολεκτικῶς. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς προσφορᾶς τοῦ νομίματος ἡ νεαρὰ Ἄγγλις ἀποσταθεῖσα πρὸς τὸν πλησίον τῆς ἐξωθύρας τοῦ ξενοδοχείου ἰστόμενον ὑπηρετὴν Θανάσῃν, τῷ εἶπεν ἄγγλιστὶ γελῶσα παραδόξως :

— «Ὡ εἰς ἡξεύρετε πόσον σᾶς ἀγαπῶ! . . . Ὁλέτε νὰ μὲ νυμφευθῆτε; . . . Ὅα εἶσθε ἡ μόνη μου εὐτυχία. . . Oh! my love, my love! . . . »

Ἄν κεραυνὸς ἐνέσκηπτεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἄνδρέου ὀλιγωτέραν βεβαίως αἰσθησιν ἤθελε τῷ προξενήσει. Ἡθέλησε νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν, ἀλλ' αἱ κνῆμαι του οἰκτρῶς ἐκλονίζοντο, ὁ δὲ καινουργὴς πῖλος του ἐκυλίσθη, ἐκφυγὼν τῶν χειρῶν του χαμαί, ἐντὸς τοῦ βορβοροῦ τοῦ βρείθρου τοῦ λιθοστρώτου.

*

Αἱ δύο ὀδυνηρόταται ἀπαγοητεύσεις ἐπῆλθον ταυτοχρόνως : Ὁ Ἄγγλος ἐξηυτέλισε τὸν υπερήφανον νέον μεταχειρισθεὶς αὐτόν, ὡς ἐξ ἐπαγγέλματος διερμηνέα, ἡ δὲ νεαρὰ θυγάτηρ του, ἡ αἰθερία ἐκείνη κόρη, ἔπασχεν, οἴμοι, ἐξ. . . . ἐρωτομανίας!

Ἐκ Πατρῶν, Αὐγούστου 1889.

Λεωνίδας Κανελλόπουλος

ΔΥΟ ΑΡΝΗΣΕΙΣ ΚΑΝΟΥΝ... ΕΝΑ ΞΥΛΟΚΟΠΗΜΑ

[Διήγημα ἐκ τοῦ... φυσικοῦ].

Ο ἦρωσ μου ὀνομάζεται Πλάτων· εἶνε μαθητῆς γυμνασίου καὶ ἀγαπᾷ, ὡς ὁ φιλόσοφος τοῦ ὁποίου φέρει τὸ ὄνομα, τοὺς διαλόγους — κατὰ τὴν ὥραν τοῦ μαθήματος — καὶ τὴν δεσποινίδα Ἑλένην — κατὰ τὰς ἄλλας ὥρας. Ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ σταδίου του ἔτρεφεν ἄσβεστον ἔρωτα πρὸς τὴν γείτονα αὐτοῦ δεσποινίδα Ἀντιγόνην, ἀλλ' ἀπ' ὅτου ὁ καθηγητῆς του εἶχε τὴν ἀπρονοησίαν νὰ διδάξῃ τὸ ἁμώνυμον δρᾶμα τοῦ Σοφοκλέους, χάριν τοῦ ὁποίου ἔμεινεν εἰς τὴν ἰδίαν ταξίν, ὁ ἦρωσ μετετρέπη εἰς φοβερὸν μῖσος. Ὑπάρχει ὅμως καὶ γνώμη, ὅτι ὁ ἦρωσ ἐσθέσθη διὰ ραβδισμού τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς καὶ γενναίας ψυχρολουσίας, ἀλλ' αὐτὸ δὲν τὸ ἐπιβεβαιοῦσιν οὔτε οἱ γείτονες, οὔτε τὸ ἀτυνομικὸν Δελτίον.

Τὸ ἴνδαγμα τοῦ Πλάτωνος, εἰπομεν, ὀνομάζεται Ἑλένη. Τὶ ὄνομα πεζὸν δι' ἓνα ρομαντικὸν ἐραστὴν! Ἀλλ' ἡ καλλονὴ της; Ἐκεῖνη ἠδύνατο νὰ τρώσῃ τὴν καρδίαν καὶ τοῦ μᾶλλον ἀναισθητοῦ φοιτητοῦ τῆς φιλολογίας. Ἡ Ἑλένη ἦτο μαθήτρια — ἄς εἴπωμεν — τοῦ Ἀρσακείου καὶ οὐδέποτε διανοήθη νὰ ἐκδώσῃ ἐφημερίδα ἢ νὰ γράψῃ εἰς περιοδικὸν· ἀπλῶς ἐσκέπτετο πῶς νὰ λάβῃ τὸ

πτυχίον της καὶ ἐπροτίμα ν' ἀναγινώσκῃ μᾶλλον τὰ διδασκόμενα ἐν τῷ σχολείῳ δράματα ἢ τὰ «Δράματα τῶν Παρισίων» τοῦ Ponson de Terrail, τὰ ὅποια ὁ Πλάτων εἶχεν ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιόν του, ὡς ὁ μέγας Ἀλέξανδρος τὸν Ὅμηρον.

Ἐννοεῖτε τώρα εὐκόλως, ὅποσον ἠδύνατο ὁ ἦρωσ νὰ συμβιβάσῃ τοὺς δύο αὐτοὺς χαρακτῆρας!

Ἦτο ἡ ὥρα 5^η μ. μ.

Ἡ Ἑλένη εἶχεν ἐπιστρέψει ἐκ τοῦ σχολείου καὶ ἐκάθητο ἐν τῷ δωματίῳ της μελετῶσα πρὸ τοῦ κομποῦ αὐτῆς γραφείου τὰ μαθήματα τῆς ἐπομένης ἡμέρας. Καὶ ὁ Πλάτων ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ σχολείου του, ἀλλ' αὐτὸς ἔριψε τὰ βιβλία καὶ ἤρχισε νὰ μελετᾷ... σχέδια κατακτήσεως τῆς καρδίας ἐκεῖνης. Ἐσκέφθη νὰ τὴν ἀρπάσῃ, ὡς ὁ Πάρις τὴν Ἑλένην τοῦ Μενελάου, καὶ ἀποτόμως νὰ τῇ ἐκφράσῃ οὕτω τὸν διακαῆ πόθον του, ἀλλ' ἐφοβεῖτο δεύτερον Τρωικὸν πόλεμον μεταξύ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς της, εἰς τὸν ὅποιον ἦτο βέβαιος, ὅτι δὲν θὰ ἐξήρχετο νικητής.

Τί νὰ κάμῃ λοιπόν;

Νὰ μαλακῆ τὴν σκληρὰν καρδίαν της διὰ τῆς πειθοῦς. Τὸ ἀπεφάσισε καὶ ἤρχισε νὰ τὸ πραγματοποιήσῃ. Εἰσῆλθε συγκεκινημένος εἰς τὸ δωμάτιόν της — εἶχε τὸ δικαίωμα αὐτό, ἀφοῦ ἦσαν πάροικοι αἱ δὲ οἰκογένειαι των συνεδέοντο διὰ στενῆς φιλίας — καὶ δι' ἐπιδειξίου τρόπου ἀφῆκε νὰ κλεισθῇ ἡ θύρα.

— Αἰωνίως θὰ διαβάξῃς, Ἑλενίτσα, αὐτὰ τὰ σχολαστικά βιβλία; Ἦτο ἡ πρώτη ἐπίθεσις.

— Μὰ δὲν βλέπω τί ἄλλο πρέπει νὰ κάμω. Ἦτο ἡ πρώτη ἄμυνα.

Ἐγένετο ἀνακωχή πέντε λεπτῶν. Τὰ χεῖλη ἐκείνου ἦσαν ἔτοιμα διὰ γενναίαν ἐπίθεσιν· αἱ χεῖρες ἐκείνης προπαρσκευάζοντο διὰ γενναιοτέραν ἄμυναν, ἥτις ἠδύνατο νὰ φέρῃ καὶ χαρακτῆρα ὑπερβάσεως.

— Λοιπὸν δὲν αἰσθάνεσαι κανένα ζῆλον πρὸς ἄλλα ἀντικείμενα ἐκτὸς τῶν ἀνοητῶν αὐτῶν βιβλίων;

— Οὐδένα.

— Καὶ ἐὰν εὐρίσκειτο κανεὶς νὰ σοῦ ἔλεγεν ὅτι;...

— Ὅ ἀ τὸν ἐθεώρουν ἀνόητον.

— Καὶ ἐὰν ἤμην ἐγώ;

— Ὅ ἀ ἐπέμενον εἰς τὴν γνώμην μου.

— Δὲν με ἀγαπᾷς λοιπὸν, Ἐλενίτσα μου;

— Ὅχι.

— Ν' ἀπελπισθῶ δὲν με ἀγαπᾷς;

— Ὅχι, σὰς λέγω ἐκ δευτέρου.

Ἡ σιωπηρὰ ἀνακωχή ἐπανελήφθη. Ὁ Πλάτων ἐστήριχθη ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ γλαφυροῦ γραφείου καὶ παρετήρει με ἀπλανές βλέμμα ἐπ' ἀνοικτοῦ βιβλίου.

— Με ἀγαπᾷς, ἀνεφώνησεν ἑξαλλος ἐκ τῆς χαρᾶς, με ἀγαπᾷς, Ἐλενίτσα...

— Καὶ πῶς τὸ ἀνεκάλυψες; Ἠρώτησεν ἐκπληκτος ἐκείνη.

— Μοῦ τὸ εἶπεν αὐτὸ τὸ βιβλίον. Εἶνε ἡ γραμματικὴ σου, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχεις τυφλὴν ὑπακοήν. Δις μοὶ ἠρνήθης, ὅταν σοῦ εἶπον, ὅτι με ἀγαπᾷς· λοιπὸν παρατήρησε τί γράφεις ἐδῶ: «Δύο ἀρνήσεις κάνουν μίαν κατάφασιν.»

Ἐλύθης ὡς ἐτελείωσε τὴν τελευταίαν λέξιν ἐπανελάβε τὴν ἐπίθεσιν ὁ ἀκαταπόνητος ἐραστής, ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην διὰ χειραψιῶν. Ἡ σκληρὰ κόρη ἀντέταξε τὰ αὐτὰ ὄπλα καὶ ἰσχυρὰς φωνάς.

Ἐπὶ τέλους ἀνοίγεται ἡ θύρα καὶ φαίνεται ἡ αὐστηρὰ φυσιογνωμία τοῦ εὐσώμου πατρὸς τῆς πολιτορκηθείσης νεάνιδος.

— Μιὰ ὦρα ἔχω, βρωμόπαιδο, ποῦ σέ ἀκούω νὰ

βασανίζης τὸ κορίτσι μου, ἀλλὰ 'περίμενα νὰ ἰδῶ ποῦ θὰ φθάσης... εἶπεν ἐξηγριωμένος. Αὐτὴ ἡ γραμματικὴ μετὰ τὴν ὁποίαν ἔκαμες τὴν ἀνακάλυψιν εἶνε παλαιὰ ἐκδοσις. Ἡ ἰδική μου λέγει, ὅτι *ἀδύο ἀρνήσεις κάνουν... ἓνα ξυλοκόπημα* καὶ ἰδοὺ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ κανόνος.

Ἠκούσθη μεγάλη ταραχὴ ἐν τῷ δωματίῳ. Ὁ ἐρωτύ-

λος νεανίσκος ἐξῆλθεν αὐτοῦ τρέχων βιαζόμενος καὶ διωκόμενος ὑπὸ τοῦ κακοῦ του δαίμονος. Ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Ἐλενίτης ἔρρευσαν δύο δάκρυα ὡς μαργαρίται, ὅταν δὲ ἤρχισεν νὰ διευθετῇ τὰ πραγματὰ καὶ τὰ βιβλία, ἔρριψε τὰ βλέμματα τῆς ἐπὶ τῆς γραμματικῆς καὶ τὸ κατηραμένον αὐτὸ βιβλίον εἰς δύο τοῦ σελίδας ἐπεδείκνυε προπετῶς τὸ ρῆμα... «τύπτω».

Εὐάγγελος Κουσουλάκος

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Θ. ΓΡΙΒΑΣ

Η οικογένεια τοῦ Γρίβα ἀναντιρρήτως κατέχει ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους θέσιν ἐπιζήλον διότι παρήγαγεν ἄνδρας πολλὰς ὑπηρεσίας παρασχόντας. Ἀπὸ τῆν ἐπανάστασιν τοῦ 1769 μέχρι σήμερον ἡ οἰκογένειά του ἐπέδρασε σπουδαίως ἐπὶ τῆς τύχης τῆς πατρίδος μας. Ἀπὸ τοῦ Δράκου Γρίβα μέχρι τοῦ ἐγγόνου του Δημητρίου βλέπομεν αὐτὴν πρωταγωνιστοῦσαν. Εἶνε γνωστὰ τὰ κατορθώματα τοῦ τε πάππου του, τοῦ πατρὸς του, καὶ τοῦ θείου του Γαρδικιώτου Γρίβα καὶ ὅσοι συνέγραψαν τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος σχεδὸν εἰς πᾶσαν σελίδα ἀναφέρουσι περὶ αὐτῶν. Ὁ Παπαρηγόπουλος μάλιστα ἄρχεται ἀπὸ τὸν Μπούαν Γρίβαν περιφημον ὄπλαρχηγόν τῆς μυθικῆς οὕτως εἰπεῖν ἐποχῆς τῆς πατρίδος μας καὶ ὁ Μπούας αὐτὸς ἴπτον πρόππαπος τοῦ Γρίβα. Τοιούτους ἔχων προγόνους ὁ Δημήτριος Γρίβας ἐγεννήθη ἐν Ναυπλίῳ τὸ 1829 ἐν ἐποχῇ λίαν κρίσιμῃ. Αὐξανόμενος τὴν ἡλικίαν δὲν ἐβράδυνε νὰ δεῖξῃ ὅτι εὐμοῖροί ὄλων τῶν προτερημάτων τὰ ὅποια διέκρινον τὴν ὄντως στρατιωτικὴν οἰκογένειάν του. Παῖς ἔτι εἰσῆλθεν ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ, ἀλλὰ μὴ δυνήθεις νὰ διαμείνῃ ἐν αὐτῇ ὡς ἐκ τοῦ ὑπερῆφάνου καὶ ἀτιθήσσου χαρακτῆρός του ἐξῆλθε μετ' ὀλίγον χρόνον μετ' ἄλλων τινῶν υἱῶν πρωτευόντων ὀπλαρχηγῶν. Κατὰ τὸ 1850, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, ὁ βασιλεὺς Ὅθων μὴ θέλων ὁ μόνος υἱὸς τοῦ Θ. Γρίβα νὰ μένῃ μακρὸν τοῦ οἰκογενειακοῦ του σταδίου, διώρισεν τὸ πρῶτον ἀνθυπασιπιστὴν εἰς τὴν ὄραφυλακίαν ὅτε δὲ κατὰ τὸ 1853—1854 συνεταράχθη ἅπανα ἡ Ἀνατολὴ καὶ ὁ βασιλεὺς Ὅθων ὁ μέγας ἐκείνος πατριώτης δὲν εἰδίστασε νὰ κλινῇ πρὸς τὴν ρωσικὴν πολιτικὴν καὶ ἀβροσίᾳ ἐκ τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος οἱ τότε ἐπιζῶντες ἀγωνισταὶ καὶ στρατηγοὶ ἔτρεξαν εἰς τὸ πεδίον τῆς Θεσσαλίας, καὶ εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἠπείρου, ὁ Δημήτριος Γρίβας νεανίας εὐσταλής καὶ ὠραίως ἠκολούθησε τὸν τότε πρεσβύτερον πατέρα του στρατηγόν Θ. Γρίβαν εἰς ἀπελευθερώσιν τῆς εὐάνδρου Ἠπείρου. Ζῶσιν εἰσέτι πολλοὶ οὔτινες ὁμολογοῦσιν ὅποιαν ἀνδρείαν καὶ ὅποια στρατιωτικὰ προτερήματα ἀπέδειξεν ὁ νεανίας Δημήτριος Γρίβας. Δυστυχῶς ἡ τότε πολιτικὴ κατάστασις τῆς Εὐρώπης ἐμπόδιεν τὴν πρόσδον

τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, καὶ ὁ πατριώτης βασιλεὺς, εἶδον ξενικοὺς στρατοὺς γάλλων καὶ ἀγγλων κατασχόντας τὸν Πειραιᾶ, καὶ κυβερνήσιν μὴ προερχομένην οὔτε ἐκ τῆς πρωτοβουλίας τοῦ βασιλέως, οὔτε ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἔθνους. Ἐπέστρεψαν τοῦτου ἕνεκα οἱ ἐπαναστάται καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐλευθερίαν Ἑλλάδα, ἐπανεστρεψε καὶ ὁ νεανίας Δ. Γρίβας βαρυσάλγων ὅτι τὸσον ταχέως ἀνεκόπη τὸ ἐνδοξον στάδιόν του. Ἐπανήλθεν εἰς τὰς τάξεις τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ καὶ διήνυσεν ἐν αὐτῷ τὴν τακτικὴν καὶ τυπικὴν ὑπηρεσίαν του. Ἄλλ' ἡ χαρακτηριστικὴ δὲν τὸν ἄφιναν νὰ ἡσυχάζῃ ἐξῆρται ἐν τῷ προσώπῳ του νὰ προσθέσῃ δόξαν καὶ δὲν ἤργησε νὰ τῷ παρουσιασθῇ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία. Ἀφ' ἑνὸς ἡ ξενικὴ ραδιουργία, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ περρωμένον ἀληθῶς τοῦ καθ' ὅλα ὄντως ἑλληνοσ ἐκείνου βασιλέως Ὅθωνος εἶχον ἐξεγείρει κατὰ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως ἅπαν τὸ ἔθνος. Τὸ ἔθνος, δὲν ἠδύνατο πλέον ν' ανεχθῆ νὰ καταπατῶνται τὸσον ἀσυστόλως αἱ πολιτικαὶ του ἐλευθερίαι. Δυστυχῶς οὔτε ὁ Ὅθων εἶχε γνωρίσει καλῶς τὸν χαρακτῆρα τῶν ἑλλήνων, οὔτε οἱ ἑλλήνες τὰ προτερήματα τοῦ Ὅθωνος ληληθῶτως ἔβαινον τὰ πράγματα πρὸς τὴν καταστροφὴν, καὶ κατὰ τὸ 1862 τὸν φεβρουάριον διάφοροι νέοι ἀξιωματικοὶ σεβαστῶν οἰκογενειῶν, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀρτέμη Μίχου, τοῦ Κορωναίου, τοῦ Ζυμβρακάκη ἤγειραν τὴν γνωστὴν ναυπλιακὴν ἐπανάστασιν. Ἐν τῷ ὀμίλῳ ἐκείνῳ τῶν νέων ἀξιωματικῶν εὐρίσκετο καὶ ὁ Δημήτριος Γρίβας, ἀποδείξας καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπαναστάσεως ὅτι ἴπτον γνήσιον τέκνον τῆς οἰκογενειακῆς του παραδόσεως, διότι καὶ ἀνδρείαν, καὶ θέλησιν, καὶ διοικησιν ἀπέδειξεν ἔκτακτον μάρτυρα ὁ προσηπτής Ἠλίας ἀπόδειξις ὅτι δὲν λέγομεν ὑπερβολάς, εἶνε ὅτι εὐθύς μετ' ὀλίγον ὁ Δημήτριος Γρίβας συνεκέντρωσεν ἐν ταῖς χερσίν αὐτοῦ ἅπασαν τὴν ἐξουσίαν, ἐθεωρήθη αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ τότε ὑπολαγαθὸν φέρων βαθμόν. Ἡ ἐπανάστασις ἐκείνη ἀπέδειξεν ὅτι ὁ Δ. Γρίβας ἔμειλλε νὰ διαδραματίσῃ πρόσωπον πρωτεύον, καὶ αἱ μετὰ ταῦτα ἐπεληθούσαι περιστάσεις τὸ ἐπεβεβαίωσαν. Διότι τίς δὲν ἐνθυμεῖται ποία ἴπτον ἡ θέσις του ἐν τῇ ἐθνοσυνελεύσει; πάντες σχεδὸν οἱ πρωτεύοντες ἢ μετ' αὐτοῦ συνετάχθησαν, ἢ μετ' αὐτοῦ συνεμάχθησαν. Καὶ τώρα ὅτε πλέον δὲν ὑπάρχει ὁ Δ. Γρίβας, ἅς εἰπώμεν τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἐν ταῖς θλιβεραῖς ἐκείναις περιστάσεσι διέψευσε τοὺς ραδιουργοὺς, ἀποδείξας σύνεσιν καὶ μετριοπάθειαν ἀληθοῦς πατριώτου.

Ἡ συνέλευσις ἐκείνη ἀποβλέπουσα καὶ εἰς τὰ οἰκογενειακά του

δικαιώματα και εις τὰς προσωπικάς ἀρετάς του δὲν ἐδίστασε· ν' ἀποστείλῃ αὐτὸν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς μετὰ τοῦ Κανάρη, καὶ Ζαΐμη, ὅπως προσφέρωσι τὸ στέμμα τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν ἐπ. αἰσίαις βασιλευόντα Γεώργιον, πρίγκηπα τότε τῆς Δανίας. Ἀναντιρρήτως καὶ εἰς τὴν περίστασιν ἐκείνην ἂν καὶ ξένην οὕτως εἰπεῖν τῆς δικαιοδοσίας του, ἀπέδειξε τὰ οἰκογενειακὰ προτερήματά του, τὴν δέουσαν δηλ. καὶ ἀξιοσέπεια.

Ἐπανελθὼν ἐκ τῆς ἀποστολῆς του διήνυσε πλέον καθαρῶς πολιτικὸν στάδιον. Διὰ τοῦτο εἶδομεν αὐτὸν ἐπανειλημμένως ἀνεληθόντα τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν τὸ ὅποιον ἤσθάνετο καλῶς τὴν διέπουνσαν χεῖρα ὡσάκις τὸ διηύθυνεν ὁ Δημήτριος Γρίβας· διότι εἶχεν εἰς ὑπατον βαθμὸν τὴν θέλησιν καὶ τὴν ἀξιοσέπεια, μέχρις ἐλαττώματος δύναται τις εἰπεῖν. Κατὰ τὸ 1882 ἀπέτυχεν τῆς βουλευτικῆς θέσεως ἢ δὲ τότε κυβερνησις τοῦ κ. Τρικούπη ἀπέβλεπε πρὸς αὐτὸν, καὶ δικαίως, οὐδεὶς κάλλιον αὐτοῦ ἤδυνατο τὴν Θεσσαλίαν τότε νὰ διοικήσῃ μόνῃ ἢ σιβαρὰ χεῖρ τοῦ Δ. Γρίβα ἤδυνατο νὰ ἐπαναγάγῃ τὴν σσαλευμένην τάξιν ἐν τῇ γῶρᾳ ἐκείνῃ μόλις μετὰ τὴν προσάρτησιν.

Ὁ κ. Τρικούπης προεβίβασε αὐτὸν ὑποστράτηγον ἀπέστειλεν εἰς Θεσσαλίαν ἀρχηγὸν τοῦ ἐκεῖ στρατοῦ, καὶ ἐπαναλαμβάνομεν νὰ εἰπώμεν ὀρθῶς ἔκρινε περὶ τοῦ ἀνδρός. Παρατηρηθεὶς μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς Παρισίους ἵνα καὶ γνώσεις προσκτήσῃ καὶ ἀνάπαυσιν ἀπολαύσῃ, ἀλλ' ἐπελθούσης τῆς διαλύσεως τῆς βουλῆς ἐκείνης, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του ἐπαρχίαν, τὴν γενναίαν Ἀκαρνανίαν, τὴν θρηνοῦσαν τὴν στέρησίν του σήμερον, συνηώθη μετὰ τοῦ πολιτικοῦ τοῦ ἀντιπάλου Τατσέλου Γ. Μαυρομαμάτη, καὶ ἐξῆλθον διὰ καταπληκτικῆς πλειοψηφίας βουλευταί. Ἐν τῇ βουλῇ τῆς 7 ἀπριλίου ὁ Δ. Γρίβας ἐτήρησε θέσιν μᾶλλον ἐπιφυλακτικῆν. Ἐν δὲ τῇ νομαρχιακῇ ἐκλογικῇ περιφερείᾳ εἶνε γνωστοὶ οἱ λόγοι δι' οὓς ἀπέτυχε. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν του ταύτην μετέβη καὶ πάλιν εἰς Γαλλίαν, ὅπου καὶ ἀπέθανεν ἡδῆ.

Ἡ ἀπώλεια τοῦ Δ. Γρίβα, ἐν ταῖς παρούσαις μάστιχα περιστάσει, πρέπει νὰ θεωρῆται ἀπώλεια ἐθνικῆ· διότι καὶ ὁ στρατὸς ἀπόλλυσι σπουδαῖον στρατιωτικὸν πρόσωπον καὶ τὸ ἔθνος ἀνδρὰ δυνάμενον πολλὰ ὑπὲρ αὐτοῦ νὰ πράξῃ, διότι, πρέπει νὰ τὸ εἰπώμεν. εἰς οὐδεμίαν ἄλλην περίστασιν τὸ ἐλληρικὸν ἔθνος ἐφάνη τόσον στεῖρον πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀνδρῶν Ἀλλὰ καὶ ἡ ἰδιαιτέρα του πατρίς, ἡ Ἀκαρνανία, ἐθρήνησε τὴν στέρησιν τοιοῦτου ἐξόγου τέκνου της.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Χ. ΡΟΝΤΗΡΗΣ

Ὁ Ἀθανάσιος Χ. Ροντήρης ἐγεννήθη ἐν Πλατάνῳ τῆς Ναυπακτίας κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1823. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Χρῆστος Σωτηρ. Ροντήρης μεμνημένος τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας εἰργάσθη ὡς ἀπόστολος τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ναυπακτίας, ἐξ οὗ καὶ ἐπὶ πολλὴ ἀκολουθίᾳ μετὰ τὸ κύριον ὄνομα τοῦ Ἀποστόλου ἐγνωρίζετο. Κατὰ τὴν κρίσιμον ὥραν ἐξεγείρας τοὺς Πλατανιώτας εἰς ἐπανάστασιν ἐπῆλθεν ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν εἰς πολιορκίαν τῆς Ναυπακτοῦ καὶ εἴτα μετέσχε πολλῶν μαχῶν ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἀρχηγίαν τοῦ Καραϊσκάκη, «μέχρις ὅτου παρέδωκε τὸ ὑπ' αὐτὸν σῶμα εἰς τὸν ἀδελφόν του Γεωργάκην, ὁ ὁποῖος χιλιάρχων ἐφρονεῦθη κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου ἐν τῇ φοβερᾷ πάλῃ πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ σπουδαιότερου ἐκείνου προμαχώνος, ὁ ὁποῖος διετήρησε μέχρις ἐσχάτων τὸ ἄξιον αὐτοῦ ὄνομα «Τάπια περιμπιλε» ἢ «Προμαχῶν τῶν Ἀτρομήτων» Ἐκτὸς τοῦ Γεωργάκη Ροντήρη ἕτεροι ἐξ πολεμιστῶν ἐφρονεῦθησαν κατὰ τὸν ἀγῶνα ἐκ τῆς οἰκογενεῖας ταύτης, ἐξ ὧν ὁ Ἀναγνώστης Σωτηρ. Ροντήρης, ἐπίσης χιλιάρχος, ἐφρονεῦθη ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Ἀνατολικοῦ «ἐνδόξως», κατὰ τὴν ἐκφρασίαν τῆς ἀπὸ 12 Μαΐου 1828 ἐκθέσεως τοῦ στρατηγοῦ Γ. Τσοῦρτα.

Οἱ ὄπλαρχογγοὶ οὗτοι, ὡς ἐξῆγεται ἐξ ἐπισήμων ἐγγράφων, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος διετήρουν ἐπὶ ἕτη ἰδίᾳ αὐτῶν δαπάνην τὰ ὑπ' αὐτοῖς σώματα. Ἐντεῦθεν ὁ στρατηγὸς Τσοῦρτα ἐν ἐγγράφῳ αὐτοῦ ἐκτίθησιν ὅτι «ἡ οἰκογένεια αὐτῆ ἐπόσφραεν ἀρκετὰς θυσίας καὶ αἵματος καὶ περιουσίας διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος.» Ὁ δὲ Καραϊσκάκης ἐν ἰδιοχειρῶ αὐτοῦ ἐγγράφῳ ἀπὸ 25 Δεκεμβρίου 1822 ἐκφράζεται ὅτι «τὸ σπῆτι αὐτὸ εὐρίσκειται πάντα εἰς τὴν δούλεισιν τοῦ γένους».

Αἱ θυσίαι δ' αὐταὶ λαμβάνουσιν ἔτι ἀνώτερον χαρακτήρα, θεωρουμένου, ὅτι ἡ οἰκογένεια Ροντήρη δυνάμει διατάγματος τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ ἀπὸ 13 Αὐγούστου 1818 ἦν ἀπηλλαγμένη διηγεκῶς ἀπὸ τῆς πληρωμῆς παντὸς φόρου καὶ ἀπὸ πάσης ἀγγαρείας, ἐνοχλήσεως καὶ πάσης πρὸς τὸ τουρκικὸν δημόσιον ὑποχρέσεως.

Ὁ Ἀθανάσιος Ροντήρης ἔλαθεν ἐν Ἀθήναις ἰσχυρὰν ἐγκυκλοπαιδικὴν ἐκπαίδευσιν ὑπὸ τὸν ἀείμνηστον τοῦ γένους διδάσκαλον Γεννάδιον. Τὰς πρώτας βῆσεις τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ μορφώσεως ἔθετο ἐν τῇ Νομικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἔθνα ἡχροόσθη ἰδίᾳ τοῦ Herzog, τὰς βῆσεις δὲ τῆς

εὐρύτερας αὐτοῦ ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως ὤφειλεν εἰς συλλογὴν, οὐχὶ μὲν ἰκανῶς σπουδαίαν κατ' ἀριθμὸν, ἀλλὰ πολὺτίμω καθ' ὕλην, νομικὴν καὶ πολιτικὴν, ἐκ γερμανικῶν συγγραμμάτων, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε κατὰ τὸ 1840. Τοιοῦτοτρόπος ὅτε ἐπισιευξαετῆς, κατὰ τὸ 1849, διωρίσθη πρωτοδίκης, ἦν ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων μελῶν τοῦ δικαστικοῦ ἡμῶν κλάδου.

Ταχέως ὅμως ἀπεσύρθη τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας, μὴ ἀνερόμενος τὴν ἀντισυναγματικὴν διοίκησιν τοῦ Ὁθωνος τῶν ὁποίων καὶ πρότερον ἐπολέμησεν ὡς ἐπαναστάτης ὑπὸ τὸν Θεόδωρον Γρίβαν καὶ συνεξορισθεὶς μετ' αὐτοῦ εἰς Ἀλεξάνδρειαν.

Ὡς δικηγόρος ἐν Μεσολογγίῳ διαμένων ἐξηκολούθει μὲν τὰς μελέτας αὐτοῦ, τὰς ὁποίας οὐδ' ἐπὶ μίαν σχεδὸν ἡμέραν καθ' ὅλον τὸν βίον του διέκοψεν, εἰργάζετο δὲ μετὰ τῶν κατὰ τὴν δικτικὴν Ἑλλάδα ἀποστεργόντων τὴν τότε κατάστασιν τῶν πραγμάτων, τὴν ὁποίαν διέκρινεν ἀδράνεια μὲν περὶ τὴν θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου, προφανῆς δὲ δολιεύσεις τῶν στοιχειωδισταίων συναγματικῶν ἐλευθεριῶν, καὶ κατεστῆ ὁ Ἀθανάσιος Ροντήρης εἰς τῶν κυριωτάτων παραγόντων τῆς κατὰ τοῦ Ὁθωνος ἀντιδράσεως ἐν τῷ ἐλευθερόφρονι νομῷ τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας. Τὴν κατὰ τοῦ Ὁθωνος σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως ἤγειρε πρῶτος ὁ Θεόδωρος Γρίβας ἐν Βονίτῃ τὴν 4 Ὀκτωβρίου 1862. Μετὰ τρεῖς δ' ἡμέρας ἤτοι τὴν Κυριακὴν 7 Ὀκτωβρίου ἐκπαγεῖσθαι τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Μεσολογγίῳ ὁ Ροντήρης ὀνομάσθη μέλος τῆς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς διευθυνούσης τὴν ἐπαναστάσιν. Ἀκολούθως ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς ἐπαρχίας Ναυπακτίας ὡς πληρεξούσιος εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, ἔνθα διεκρίθη μεταξὺ τῶν διαπρεπεστάτων λογάδων τοῦ Πανελληνίου ἐπὶ μαθήσει, εὐθυκρίσιᾳ καὶ εὐγλωττίᾳ. Ἐννοεῖται, ὅτι ἀπετέλεσε μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συντάγματος, ἀλλ' ὁ Ροντήρης τὴν συντακτικὴν ἐξουσίαν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως δὲν ἐνόμιζε μόνον περιοριζομένην εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ συναγματικοῦ χάρτου. Βαθέως μελετήσας τὰ τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης καὶ εἰλικρινῆς ὦν μεταρρυθμιστῆς ἐπίστευεν, ὅτι τὸ ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1862 ἔδει νὰ συντελεσθῆ διὰ τῆς ψηφίσεως ὀργανικῶν νόμων ἀρμοζόντων μὲν πρὸς τὸ φιλελεύθερον πολιτεύμα, πληροῦντων δ' ἀπειρα κενὰ τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας· πολλὰκις δ' ὤκτειρε τὴν πρόωρον παῦσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἐξ ἧς ἐπῆλθεν ἡ διακοπὴ τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ τῆς ἐπαναστάσεως ἔργου.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, μετὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ ἀνακήρυξιν τοῦ βασιλέως Γεωργίου καὶ πρὸ τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ, ἐνέργειαι σοβαραὶ ἐγίνοντο ἐν Λακωνίᾳ, ὑποκινούντος καὶ δαπανῶντος

τοῦ ἐν Καλύμῳ γερμανοῦ προξένου Μπερνάου, πρὸς ἐξέγερσιν ἀντεπαναστάσεως χάριν παλινορθώσεως τοῦ Ὁθωνος. Ἦδη ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Λακωνίας τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως Γεωργίου δὲν ἐμνημονεύετο πλέον, σῶμα δὲ ἀντεπαναστατικὸν ἐκ τετρακοσίων ἐθνοφυλάκων δὲν ἐπέθετο νὰ καταθέσῃ τὰ ὄπλα. Ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις, ἀνησυχοῦσα ἐπὶ τῷ ἐπαπειλούμένῳ κινδύνῳ ἀνέθετο μετὰ παρακλήσεων τὴν διασκέδασιν αὐτοῦ εἰς τὸν Ἀθ. Ροντήρη. Οὗτος ἀποδεχθεὶς τὴν δυσχερῆ ἐντολὴν καὶ μεταβὰς εἰς Σπάρτην ὡς ἔκτακτος ἀντιπρόσωπος τῆς κυβερνήσεως μετὰ στρατιωτικῆς δυνάμεως καὶ πυροβολικοῦ κατέβαλε τὴν συνομοσίαν, διαλύσας καὶ τὸ ἀντεπαναστατικὸν τῶν ἐθνοφυλάκων σῶμα. Τότε ὑπὸ τῶν δυστηρημένων ἐν Σπάρτῃ ἐπεχειρήθη κατ' αὐτοῦ δολοφονία, ἀλλ' ἡ ἐκ τῶν νώτων οὐχὶ πολὺ ἀδεξίως βληθεῖσα σφαῖρα ἤστόχησεν.

Δὲν εἶναι δὲ μόνον ἡ περίστασις αὕτη, καθ' ἣν ἐκινδύνευεν ὁ Ἀθαν. Ροντήρης χάριν τοῦ καθήκοντος. Κατὰ τὰ Ἰουνιακά, τὸν ἐμφύλιον τοῦτέστι πόλεμον, προκειμένης συνεδριάσεως τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως, δύο μόνον ἂν δὲν ἀπατώμεθα, ἀπεφάσιον ἐκ τῶν πληρεξούσιων νὰ μεταβῶσιν εἰς αὐτήν: ὁ Ἰωάννης Μεσσηνέζης καὶ ὁ Ἀθ. Ροντήρης. Ἀμφότεροι δὲ ἐπυροβολήθησαν, καὶ ὁ μὲν Ἰωάννης Μεσσηνέζης ἐπλήγη οὐχὶ ἐλαφρῶς, ἡ δὲ κατὰ τοῦ Ἀθ. Ροντήρη βληθεῖσα σφαῖρα ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ.

Διαρκούσης τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ὁ Ἀθ. Ροντήρης διωρίσθη γεν. γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης. Κατὰ τὴν ἔλευσιν δὲ τοῦ βασιλέως ἐξελέγη μέλος τῆς ἐπιτροπείας, ἡ ὁποία ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως προυπεδέχθη τὸν Βασιλέα ἐπὶ τοῦ Ἀτμοδρόμονος μέχρι τῆς Ὑδρας καὶ ἡ ὁποία μετὰ τῶν μελῶν τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως ἐγκαθίδρυσεν τὸν Βασιλέα ἐπὶ τοῦ θρόνου. Μετέπειτα δὲ ἐπὶ βραχὺ διετέλεσεν ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν ὑπὸ τὸν ἀείμνηστον Βούλγαρην.

Βουλευτῆς τῆς Ἐπαρχίας Ναυπακτίας ἐξελέγη ἐπὶ πόλλας περιόδους. Ἦ ἐν τῇ Βουλῇ ἐργασία αὐτοῦ ὡς νομοθέτου ἡδύνατο ν' ἀποβῆ ἀντικείμενον ἰδίας μελέτης. Ἐν τῶν σπουδαιωτάτων προϊόντων τῆς νομοθετικῆς αὐτοῦ δράσεως εἶναι ὁ ὑπάρχων περὶ ληστείας νόμος, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλομεν τὴν θεμελίωσιν τῆς δημοσίας ἡμῶν ἀσφαλείας. Τὸν νόμον τοῦτον ὑπέβαλεν εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν ὁ Ἀθ. Ροντήρης τῷ 1868 ἐπὶ ὑπουργείας Βούλγαρη, μετὰ τοῦ ὁποίου συνέπραττε. Μεθ' ὅλην δὲ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ἐν τῇ Βουλῇ κομμάτων, ὁ Ἀθ. Ροντήρης ἀγωνιζόμενος πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς ὑπαρχούσης ἀνωμάλου καταστάσεως, (διότι οἱ λησταὶ τότε ἀφόβως περιεφέροντο καὶ ὠρροῦντο ἐν ταῖς πλα-

τείαις τῶν κωμοπόλεων τῆς Σπερσεᾶς (Ἑλλάδος) κατώφθασε διὰ τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ ἐπιρροῆς νὰ ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιόν του ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Ἀλλὰ τὸ ὑπουργεῖον Βούλγαρη δὲν ὑπέβαλεν αὐτὸ εἰς τὴν κύρωσιν τοῦ βασιλέως ἕνεκα λόγων οἰκτρῶς ἐννοουμένου ἐθνικοῦ συμφέροντος. Συνέπεια τούτου ἦν ὁ μετ' ὀλίγον ἐθνικός ἐξευτελισμὸς διὰ τῆς σφαγῆς τοῦ Δήλσιου. Τὸν ὄμον τοῦ Ροντήρη, τῆ ἐπιμῶνῃ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ, υἱοθετήσας ἀκολούθως ὁ ἀείμνηστος Κουμουνδούρος ὑπέβαλε μετὰ τινων τροποποιήσεων, εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ἐγένετο ὁ ὑπάρχων περὶ ληστείας νόμος.

Ὡς ῥήτωρ ὁ Ροντήρης διεκρίνετο διὰ τὴν δύναμιν τοῦ λόγου αὐτοῦ, ὁμιλῶν δ' ἐξήντιλε: τὸ θέμα καὶ κατὰ τὴν βᾶσιν καὶ κατὰ τὰς λεπτομερείας αὐτοῦ. Ἐκ φύσεως, δύναται τις εἰπεῖν, ἀνῆκεν εἰς τὴν νέαν σχολὴν τῆς ρητορικῆς, καθ' ἣν ἡ ἐξωτερικὴ λαμπρότης τοῦ λόγου ὑποχωρεῖ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ εὐρωστίαν. Ἄριστα χαρακτηρίζει τὸν τρόπον τοῦ λέγειν αὐτοῦ φράσαις τις τοῦ κ. Βασιλάδου γραφεῖσα ἐν τῷ Νεολόγῳ Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὰς περὶ τοῦ λαυρεωτικοῦ ζητήματος ἐν τῇ βουλῇ συζητήσεως: Ὁ Ροντήρης ἀνέρχεται τὸ βῆμα ὡς παιδίον καὶ καταλείπει αὐτὸ ὡς λέων. Συνήθως προκειμένου ν' ἀγορεύσῃ ὁ Ροντήρης, τὴν πρὶν τυχὸν ἐπικρατοῦντα σάλον διαδέχεται ἄμεσως βαθυτάτη σιγή. Ἐνίστα δὲ ἡ ἐπὶ τῆς Βουλῆς ἐπιρροὴ αὐτοῦ ἦν τοιαύτη, ὥστε ὑποστηρίζων ποτὲ ἰδέαν ἀντίθετον πρὸς τὰς πεποιθήσεις τῆς τε συμπολιτεύσεως καὶ ἀντιπολιτεύσεως ἠνάγκασεν ἀμφοτέρω τὰ κόμματα ν' ἀπέλθωσι τῆς Βουλῆς διαστάσαντα νὰ προβῶσιν εἰς ψηφοφορίαν. Ἄν δὲν ἀπατώμεθα, τὸ γεγονός τοῦτο ἠποδεικνύει τὸν μέγιστον βαθμὸν τῆς δυνάμεως, τὴν ὅποιαν κοινοβουλευτικὸς ἀνὴρ ἀπέκτησέ ποτε παρ' ἡμῖν ὡς ἄτομον.

Ἐκ τοῦ λόγου αὐτοῦ μεγίστην ἐντύπωσιν καὶ ἐν εὐρυτάτῳ κύκλῳ παρήγαγεν ὁ ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς Ζακύνθου τῷ 1868 ἐκφραθῆσαι, δι' οὗ ὁ Ροντήρης ὑπερήσπισε τὸ κύρος τῆς ἐκλογῆς τοῦ Λομβάρδου, ἂν καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτοῦ ἀείμνηστος Βούλγαρης ἐξήτει τὴν ἀκύρωσιν αὐτῆς. Μετὰ τὴν ἀγορεύσιν ταύτην ὁ ἀείμνηστος Θρ. Ζαΐμης στραφεὶς πρὸς τὸν ποιητὴν Ἄριστ. Βαλαωρίτην εἶπε γαλλιστὶ «ὁ λόγος οὗτος ἤξιζε ν' ἀκουσθῇ ἐντὸς εὐρωπαϊκοῦ κοινοβουλίου.» Τὴν ἐσπέραν δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τέσσαρες ἐκ τῶν προϋχόντων τῆς ἀντιπολιτεύσεως προσεπάθον νὰ ἐλκύσωσι τὸν Ροντήρην εἰς τὴν ἀντιπολιτευσὶν ὑποσχόμενοι τὴν προεδρίαν τῆς Βουλῆς ἐν μελλούσῃ συνόδῳ, ἀλλ' ὁ Ροντήρης ἐνόη: ἐν συνειδήσει, ὅτι εἶναι συμπολιτικὸν τῆς πολιτείας τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἐξηγεῖ πολυλάς τῶν ἐκλείψεων τοῦ πολιτικοῦ σταδίου του, δεικνύον τὴν ἀντί-

θεσιν, ἡ ὅποια ὑπῆρχε μεταξὺ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐνόησε τὸ πολιτεύεσθαι ὁ Ροντήρης καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἀντιλαμβάνονται αὐτοῦ οἱ πολλοί.

Ἐπίσης δὲν ἐδέχθη νὰ μετὰσχῃ τοῦ Ἵπουργεῖου Ζαΐμη κατὰ τὸ 1869 μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ πρωτοκόλλου, καίτοι δὲν εἶχε διατάσει, παρὰ τὰς κραυγὰς καὶ στάσεις τοῦ ἐκθεθαχθεμένου πλήθους νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν εἰρηνικὴν λύσιν τῆς πρὸς τὴν Τουρκίαν διαφορᾶς. Καὶ ὀρθῶς διότι τὸ μὲν πρωτόκολλον τῶν δυνάμεων δὲν περιεῖχεν εἰμὴ στοιχειώδεις ὄρισμούς τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου, ἔργον δ' ἀφροσύνης θὰ ἦτο ὁ κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμος.

Κατὰ τὸ 1881 διωρίσθη καθηγγητὴς τοῦ Διοικητικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ὁπόθεν ἀπελύθη μετὰ τινὰς μῆνας διὰ λόγους ἀσχέτους πρὸς τὴν ἐπιστήμην, διότι καὶ αὐτοὶ οἱ ἀντίπαλοι αὐτοῦ ἔθετον πάντοτε ἐκτὸς ζητήματος τὴν ἐπιστημονικὴν τοῦ ἀνδρὸς ὑπεροχὴν.

Αἱ περὶ πολιτευμάτων ἰδέαι αὐτοῦ ἐκτίθενται ἐν τῷ περὶ Ὁργανώσεως τοῦ Κράτους συγγράμματι του καὶ τοῖς λοιποῖς αὐτοῦ ἔργοις, τὰ ὅποια ἀποτελοῦσιν εὐρείαν τῶν σπουδαιότερων θεμάτων τῆς κοινωνικῆς ἐπιστήμης ἀνάπτυξιν καὶ εἰς τὰ ὅποια ἐβουλίασε τὸ ἄριστον καὶ μέγιστον μέρος τῆς ζωῆς αὐτοῦ, μηδὲμίαν ποτὲ λαθῶν, μηδὲ προσδοκῆσας κἄν ἐκ τούτων ὑλικὴν ὠφέλειαν. Καὶ ὡς δεῖγμα δὲ τῆς ὁμολογουμένης ἄλλως τε ἐκτάκτου βαθυνοίας αὐτοῦ καὶ τοῦ ὕψους, τὸ ὅποιον κακῶς πολλακίς ἐχαρακτηρίσθη ὡς δυσνόητον, μεταφέρωμεν ἐνταῦθα περικοπὴν ἐκ τινος μικροῦς αὐτοῦ πραγματείας, συνοψίζουσαν ἐν ζωηρᾷ καὶ ἰσχυρᾷ φράσει τὰς περὶ πολιτεύματος ἰδέας του, καθ' ἃς ἄριστον πολιτεῦμα εἶναι τὸ βασιζόμενον οὐχὶ ἐπὶ τῆς ψήφου ἀπλῶς, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ψήφου καὶ τοῦ κλήρου. «Κληρωτὸς ἐξ αἰρετῶν εἶνε ὁ κάλλιστος ἄρχων. Διὰ τοῦ κλήρου ἡ Ἀρχὴ γίνεται κοινὴ τοῖς πᾶσι, διὰ τῆς ψήφου γίνεται ἀρχὴ τῶν πολλῶν ἐπὶ τῶν ὀλίγων ἢ ἀρχὴ τῶν ὀλιγοτέρων ἀλλὰ πονηροτέρων ἐπὶ τῶν πλειοτέρων. Ὁ κληρὸς μὴ διαιρῶν εἰς πολλοὺς καὶ ὀλίγους καθιστᾷ τὴν ἐνότητά καὶ τὴν δύναμιν. Ἄν ὁ Δαρεῖος ἐστελλε τὸν Ἄτιν καὶ Ἀρταφέρνην τριάκοντα ἔτη πρότερον, στασιαζούσης τῆς πόλεως, αἱ Ἀθῆναι θὰ ἦσαν ἄλας ἢ κρηθὴ σπαρεῖσα. Κοινότητά ἀρχῆς ἔσχον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις αἱ Ἀθῆναι διὰ τοῦ κλήρου. Συνοίκησις Θεσέως καὶ κλήρος τοῦ μεγάλου Κλεισθένης εἰςῆγαγον καὶ ἑστερέωσαν τὴν ἐνότητα τῆς Ἀττικῆς, ἥτις ἔστι τὸ Α καὶ τὸ Ω τῆς ἐλληνικῆς ἀκμῆς ἀπάσης, ἐπιδρώσης μέχρι σήμερον. Ἄν ἄρρητε παρ' ἡμῖν τὴν βασιλείαν, θὰ ἴδητε ἕκαστον παρ' ἡμῖν ἀγροτικὸν δῆμον καθιστάμενον ἕνεκα τῆς ψήφου σφαγεῖον ἀδελφῶν

ἀλληλομαχούντων... Μὴ βλέπετε τὴν Εὐρώπην. Ἐκεῖ βάσις εἶναι ἡ αὐθεντεία κληροδοτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ρωμαϊκοῦ πνεύματος. Ἐκεῖ τὸ ἄδικον, νικῶν, ἀναγνωρίζεται ὡς ὄν ἐν τάξει καὶ ὡς ἀσπάσιον, ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ ἢ νορμανδικῇ κατάκτησις. Παρ' ἡμῶν δὲ βάσις μοναδικὴ εἶναι τὸ δίκαιον καὶ δὴ ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἰσότης ἐπὶ τεσσαράκοντα σχεδὸν αἰώνας ἢ ἀσχομένη ἢ δι' ἀπείρων μαχῶν ἐπιζητούμενη».

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΚΑΣΤΟΡΧΗΣ

Ο Εὐθύμιος Καστόρχης ἐγεννήθη ἐν Δημητσάνῃ τῷ 1819, διήκουσε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν Αἰγίνῃ συνεπλήρωσε δὲ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου ἐστάλη ὡς ὑπότροφος τῆς Κυβερνήσεως. Ἐπανελθὼν ἐκεῖθεν τῷ 1845 διωρίσθη καθηγητῆς τῆς λατινικῆς ἐν τῇ Ριζαρείῳ σχολῇ τῷ δὲ 1852 διωρίσθη καθηγητῆς ἐν τῷ ἀρτισυστάτῳ δευτέρῳ ἐν Ἀθήναις γυμνασίῳ καὶ ἅμα ἐπίτιμος καθηγητῆς τῆς λατινικῆς φιλολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. Τῷ 1858 διωρίσθη τακτικὸς καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ἦν θέσιν διετήρησε μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἐγρημάτισε πολλάκις συγκλητικὸς καὶ κοσμητῶρ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς, κατὰ δὲ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1871—72 πρύτανης, ἐπὶ δὲ τῆς πρυτανείας αὐτοῦ ἐξωραίσθη ἡ τοῦ Πανεπιστημίου πλατεῖα διὰ τοῦ κήπου ὃν ἐφύτευσε καὶ ἐστήθη ὁ ἀνδριὰς τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου, οὗ πανηγυρικώτατα ἐτελέσθησαν τάποκαλυπτήρια. Ἐταῖρος ὢν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τῆς Ἀρχαιολογικῆς εταιρίας, σύμβουλος αὐτῆς πολλάκις καὶ ἅπαξ πρόεδρος, εἰργάσθη μετὰ ζήλου ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς τοῦ ἔθνικοῦ τούτου ιδρύματος, εἰς οὗ τὴν ἀνοδιοργάνωσιν πρό τριακονταετίας ἐκ τῶν πρώτων συνετέλεσεν.

Πρώτων φιλολογικῶν ἔργων τοῦ Καστόρχη ἦν ἀξιόλογος μονογραφία «Περὶ τῆς ἐν Δημητσάνῃ ἑλληνικῆς σχολῆς καὶ περὶ τῶν καθιδρυτῶν καὶ πρώτων αὐτῆς διδασκάλων» (ἐν Ἀθήναις, 1874). Τῷ 1851 μετέφρασεν ἑλληνιστὶ τὴν γραμματικὴν τῆς λατινικῆς γλώσσης τοῦ Μαδδιδγιού, ἐξέδωκε δὲ τὸ δεύτερον μετὰ προσθηκῶν καὶ τὰ πρὸς διδασκαλίαν τῆς λατινικῆς γλώσσης ἐγγυριδία τοῦ Ἐρ. Οὐλερίχου. Τῷ 1872 ἐδημοσίευσε μελέτην «Περὶ τῆς ἀρχαίας κοινωνίας τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Ἰταλοὺς καὶ Ρωμαίους καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἐπενεργείας αὐτῶν πρὸς ἐκπολιτισμὸν τούτων», ἧς περιλήψις ἦν ὁ ἐν ἔτει 1872 ἀναγνωσθεὶς ἀκαδημαϊκὸς λόγος αὐτοῦ ὡς πρυτάνεως. Ἀπὸ τοῦ 1871 μέχρι τοῦ 1881 διη-

θυσε μετὰ τοῦ σεβαστοῦ συναδέλφου του Στεφάνου Κουμανοῦδη τὸ περιοδικὸν Ἀθηναίον, ἐν ᾧ πολλάς ἐδημοσίευσε πραγματείας περὶ θεμάτων τῶν ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τῆς λατινικῆς λογοτεχνίας.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΒΟΥΓΙΟΥΚΑΣ

Ο ἀείμνηστος Παναγιώτης Βουγιούκας ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως σπανία καὶ ἀνεκτίμητος προσωπικότης ἐν τῇ ἰστορίᾳ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ὑπὸ ἔποψιν στρατιωτικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς μορφώσεως, διανοίας ὑπερόχου, ἀελλήσεως χαλυβδίνης πρὸς τὸ καθῆκον καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ καρδίας εὐγενεστάτης. Ἐν ἄλλῃ πολιτικῇ ἀτμοσφαιρῇ, μὴ τεθλωμένην τοσοῦτον ὑπὸ τῶν πολιτικῶν παθῶν καὶ τῆς ἰδιοτελείας, ὁ αἰσθητικὸς Βουγιούκας ἤθελεν ἀναλάμψει ὡς μοναδικὸν μετῶρον. Ἄλλ' ἐδῶ ἀτυχῶς ἀκόμη, ὑπὸ τοὺς γνωστούς ὅρους τῆς ἀνελευστομένης κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς δράσεως καὶ ζωῆς, ἄνδρες πράγματι ἀκεραίας ἰκανότητος καὶ ἀρετῆς, πιστευόντες μετὰ φανατισμοῦ εἰς τὸ καθῆκον καὶ τὴν τιμὴν, ἢ παραγνωρίζονται ἢ συντρέπονται καὶ πίπτουν ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς ζωῆς.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ Βουγιούκας τύπος ἀληθοῦς ἐπιστήμονος, στρατιώτου ὑπερηφάνου, ὑπαλλήλου ἀφωσιωμένου, συναδέλφου πολυτίμου, πατριώτου ἀκραίφου, οἰκογενειάρχου ἀπαραιμίλλου. Ὑἱὸς ὀπλαρχηγοῦ ἐκ Κορινθίας διακριθέντος εἰς πολλὰς μάχας καὶ πεσόντος ἐν Θήβαις, ἐξῆ παιδεύθη τὸ πρῶτον ἐν τῇ στρατιωτικῇ Σχολῇ τῶν Εὐελπίδων, τῇ ὑπὸ τοῦ Καποδιστρίου τὸ πρῶτον ἰδρυθείσῃ. Διψῶν εὐρείας μαθήσεως καὶ ἀκάθεκτον ἔρωτα πρὸς τὰς φυσικὰς ἰδίως ἐπιστήμας τρέφων, εἰδικώτερον δὲ πρὸς τὴν ὀρυκτολογίαν, ἐξεπαιδεύθη ὡς ἀριστα ἐν Φραιβέργῃ καὶ Βερολίνῳ, διαπρέψας πάντοτε μετὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν συσπουδαστῶν του. Οὕτω συμπληρώσας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ καὶ ἐντοίθεστατος περὶ τὴν ὀρυκτολογίαν γενόμενος, ἐπανήλθεν εἰς Ἑλλάδα, εἰς ἐποχὴν ἀκόμη, καθ' ἣν οἱ μεταλλευτικοὶ αὐτῆς θησαυροὶ ἦσαν ἄγνωστοι καὶ ἀνεκμετάλλευτοι. Οὕτως ἐπόμενον ἴτο ν' ἀποθῶσιν πολῦτιμοι αἱ γνώσεις τοῦ Βουγιούκα, οὗ τὸ ὄνομα συνδέεται στενῶς πρὸς τὴν μεταλλευτικὴν καὶ πλουτολογικὴν ἔκτοτε ἀνάπτυξιν τῆς χώρας.

Ὡς ὀρυκτολόγος τοῦ ὑπουργείου τῶν οικονομικῶν ὁ Παναγιώτης Βουγιούκας διαφόρους μελέτας, ὀρυκτολογικὰς καὶ γεωλογικὰς, ἐποιήσατο, περιηγηθεὶς πολλὰ τῆς Ἑλλάδος μέρη, παρηκολούθησε

δ' ἐκ τῶν πρώτων προσδραμῶν τὴν κατὰ τὰ 1866 ἐπισυμβῶσαν ἔκρηξιν τοῦ ἡφαιστείου Θήρας ἐν προφανῶς κινδύνῳ, μετὰ μεγίστου ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος τὸ ἀξιοπεριεργον γεωλογικὸν φαινόμενον ἐξετάζων κατέγραψε δὲ πάντα τὰ ἐν Ἑλλάδι ἀπαντῶντα κυριώτερα ὄρυκτὰ καὶ τὰ εἶδη τῶν μαρμάρων καὶ τῶν οἰκοδομησίων λίθων καὶ ἐκ πάντων τούτων κατήρτισεν ἀξιολογητάς τας συλλογὰς, αἱτινες κατέστησαν γνωστὸν ἐν ταῖς διαφόροις παγκοσμίαις ἐκθέσεσι τὸν ὄρυκτολογικὸν πλοῦτον, ὃς οὐ φῶσει ἐπροικίσθη ἢ Ἑλλάς.

Δικαίως λοιπὸν καὶ ἐπαξίως τῆς τοσαύτης αὐτοῦ ἐπιμελείας ἀντεπροσώπευσε τὴν Ἑλλάδα εἰς διάφορα ἐπιστημονικὰ συνέδρια καὶ παγκοσμίους ἐκθέσεις προκλήθει' μετεγλώττισε δὲ χρησιμωτάτην περὶ θηραϊκῆς γῆς πραγματείαν ὁδηγήσασαν τοὺς ἐν τοῖς δημοσίοις ἔργοις ἀκαμάτως ἐργαζομένους τότε ἀξιωματικούς τοῦ μηχανικοῦ εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ πολυτίμου τούτου τῆς Θήρας ἡφαιστειογενεῶς προϊόντος.

Ἐπὶ τῆς τμηματογραφίας αὐτοῦ ἐυστηματοποιήθη ἡ καλλιέργεια τῶν ἀλυκῶν τοῦ κράτους δι' ὧν τὴν σήμερον μεγάλη ἐξασφαλίζεται τῷ δημοσίῳ πρόσοδος, ἐβεβλιώθη δὲ σπουδαίως ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ πολυτίμου τῆς Νάξου προϊόντος καὶ ἤρξατο ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου καλλιέργεια τῶν ὄρυξεων τῆς γύψου καὶ τῶν μυλοπετρῶν τῆς Μήλου. Αἱ πολύτιμοι αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων ὁδηγία ἀποτελοῦσι τὸν καὶ νῦν χρησιμώτατον τῆς ὑπηρεσίας ὀγκώδη τόμον, ὃν κατήρτισεν ἱερεὶ τῆς νομοθεσίας τῶν μεταλλείων. Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς παρ' αὐτοῦ διευθύνσεως τοῦ τμήματος τῶν μεταλλουργειῶν αἱ διάφοροι κυβερνήσεις τὴν ἐμβρίθειαν αὐτοῦ καὶ τῶν γνώσεων τὸν πλοῦτον ἀναγνωρίζουσαι, τῷ ἀνέθεσαν καὶ ἄλλας ἐμπιστευτικὰς ὑπηρεσίας καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐγένετο διευθυντῆς τοῦ ἐθνικοῦ τυπογραφείου, κατόπιν δὲ τοῦ ἐθνικοῦ σφραγιστηρίου· ἐπὶ πολλὰ ἔτη διεύθυε τὸν πόλιν τῷ ἔθνει ὑπηρεσίας παρασχόντα γεωμετρικὸν κλάδον, καὶ συνειργάσθη ὡς ἀδέκαστον καὶ δραστήριον μέλος εἰς τὰς διὰ τὸ ζήτημα τῶν ἐκβολῶδων συσταθείσας ἐπιτροπὰς πανταχοῦ δὲ ἐπιδείξας δικαίαν καὶ ἀμέριστον κρίσιν αἰετοπε συγκατελέγετο μεταξὺ τῶν ἑλληνοδικῶν τῶν Ὀλυμπίων ἐκθέσεων τιμηθεὶς ὡς ἑλληνοδίκης καὶ ἐν αὐτῇ τῇ παγκοσμίῳ τῆς Βιέννης ἐκθέσει, εἰς ἣν ἀπεστάλη ἀξίως καὶ πρεπόντως παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐκτιμώμενος. Ἐν γένει δὲ εἰς πάσας τὰς περὶ σχετικῶν ταῖς γνώσεσιν αὐτοῦ ζητημάτων ὑπὸ τῶν διαφόρων κυβερνήσεων ἐκστότε συγχροτουμένας ἐπιστημονικὰς ἐπιτροπὰς ἔβλεπέ τις καὶ τὸ ὄνομα τοῦ εὐζοκου τούτου καὶ δραστηρίου ὑπαλλήλου τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας.

Ἄλλ' ὅτι πρὸ πρὸ πάντων καθίστα τὸν Βουγιούκαν ὑπέροχον ἐν τῇ συνειδήσει τῶν φίλων καὶ συναδέλφων καὶ τῆς κοινωρίας ὅλης, ἥτο ἡ μυθώδης ἀνεξαρτησία τοῦ χαρακτήρου του καὶ ἡ ἀκλόνητος πρὸς τὸ καθήκον ἀφοσίωσις. Οὐδέποτε ἐκολαύκευε τοὺς ἰσχυροὺς τῆς ἡμέρας οὐδ' ἐπηρέασθη ἐπ' ἐλάχιστον τοῦδέποτε. Διὰ τὴν ἐνοήθη πᾶς τις κατὰ πόσον ὁ ἀνὴρ ὑπῆρξεν ἢ ἐσαρκώσαστο τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς τιμῆς, ἀρκεῖ νὰ ἀναλοισθῇ ὅτι ἐνῶ ἐπὶ δεκάδας ἐτῶν πάντες σχεδὸν οἱ θησαυροὶ τῶν μεταλλείων καὶ ὄρυξεων ἐν Ἑλλάδι διήλθον διὰ τῶν χειρῶν του. ἐν τούτοις, καθ' ὃν χρόνον ἄλλοι ἐπιτήδειοι συνεσώρευον ἐντεῦθεν ἑκατομμύρια, μόνος ὁ Βουγιούκας διήλθεν ἄσπιλος καὶ τῆς ἀπωτάτης ὑπονοίας, προτιμήσας τὴν ἔντιμον καὶ ἐπίζηλον πενίαν, ἐνῶ ἠδύνατο νὰ καταστῇ ἑκατομμυριούχος. Δι' ὅλα λοιπὸν ταῦτα τὰ σπάνια προσόντα ὁ Ὄθων τὸν ἠγάπα καὶ τὸν ὑπελήπτετο ἰδιαζόντως, ἤρκετο δὲ νὰ συνδιαλέγηται ἐν οἰκίᾳ μετ' αὐτοῦ καταβροχθόμενος ἐκ τῶν ἀνεξαντλήτων γνώσεων τοῦ ἀνδρός· πολλάκις δὲ τῷ ἀπέστειλε δῶρα εἰς ἔνδειξιν τῆς ὑψηλῆς πρὸς αὐτὸν βασιλικῆς εὐνοίας. Ἀπέφυγε νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὴν πολιτικὴν, μολοντί ἐκέκτητο ἄπειρα κεφάλαια συμπαιθεῖαν καὶ δημοτικώτατος. Οἱ Νάξιοι, παρ' οἷς ἐν τῇ καλλιέργειᾳ τῆς σμύριδος ἠγαπήθη καὶ ἐξετιμήθη μεγάλως, τὸν παρεκάλεσαν πολλάκις νὰ ἐκτεθῇ ὡς βουλευτής. Ἄλλ' ὁ Βουγιούκας ἀπεποιεῖτο, συναισθανόμενος ὅτι ἀνεξαρτησία φρονήματος καὶ πολιτικῆ ἐν Ἑλλάδι εἰσὶν ὅλως ἀσυμβίβαστα. Οὐδέποτε ἐπάτησε τὸ κατώφλιον τῆς οἰκίας ὑπουργοῦ ὅπως μὴ τῷ ἀποδοθῇ οὐδ' ἡ ἐλάχιστη πλαγία μομφή, διότι ἤθελε νὰ ἀνήκη μόνον εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὸ καθήκον. Ὅταν ὁ αἰδιδμος Δεληγιώργης τὸν παρεκάλει, ὡς μόνον ἐδικώτατον, νὰ ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῶν Μεταλλείων τοῦ Λαυρίου, ὁ Βουγιούκας ἐπιμόμως ἀπεποιήθη ὅπως μὴ ὑπάρξῃ οὐδ' ἡ ἐλάχιστη ὑπόνοια περὶ αὐτοῦ ὅτι ἀναμιγνύεται εἰς ἐπιχειρήσιν δυναμένην νὰ τὸν καταστήσῃ, ὡς πλείστους ἄλλους ἔκτοτε, καὶ θεμιτῶς ἔτι, πλούσιον. Ὡς οἰκογενεὶς ἀρχῆς ὁ Βουγιούκας ἦτο σπάνιον ὑπόδειγμα στοργῆς, χρηστότητος καὶ ἀγαθότητος. Τοιοῦτος ὁ αἰδιδμος Βουγιούκας ἐξυπηρετήσας τὴν πατρίδα καὶ τὴν κοινωρίαν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος, καὶ ἀδικηθεὶς πλείστορον παντός ἄλλου, καθόσον ἀποβήσκει ἐν τῷ πεδίῳ τῆς τιμῆς καὶ τοῦ καθήκοντος, οὐδὲν ἄλλο εἶχε νὰ κληροδοτήσῃ εἰς τὴν ἀπορφανισθεῖσαν οἰκογενεῖαν αὐτοῦ, εἰμὴ ὄνομα ἔντιμον καὶ μνήμην προσφιλή.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ο αείμνηστος ἀρχίατρος τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ Ἀναστάσιος Βασιλείου, ἀδελφὸς τοῦ ἐν Κρήτῃ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1867 ἡρωϊκῶς πεσόντος Ἰωάννου Βασιλείου, ἐγεννήθη τῷ 1827 ἐν Κρανιδίῳ τῆς Ἐρμιονίδος ἐξ ἐγκρίτου οἰκογενείας, πολλὰς καὶ ποικίλας προενεγκούσης ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ὑπηρεσίας. Διανύσας ἐν Ἀθήναις τὰ πρῶτα ἐγκύκλια μαθήματα ὑπὸ τὸν ἀείμνηστον Γεννάδιον, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων διέπρεπεν ἐπὶ ἐκτάκτῳ νοσημασίῃ, φιλομαθείᾳ καὶ ἤθους ἀμέμπτῳ χρηστότητι, συνεπλήρωσε, μόλις εἰκοσαέτης γενόμενος τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ σπουδὰς, ἀνακηρυχθεὶς διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς καὶ προσληφθεὶς ὡς δόκιμος ἰατρός εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀοιδίμου Πετσάλη, ἐνωρὶς ἐκτιμήσαντος καὶ ἀγαπήσαντος τὸν νεαρὸν ἀλλ' ἐμβριθῆ ἐπιστήμονα. Ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ὁ ἀοίδιμος Βασιλείου ὑπῆρξεν ἐνθουσιώδης καὶ πιστὸς θεράπων τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ καθήκοντος, ὑπὲρ ὧν καὶ ἠγωνίσθη καὶ ἔπεσεν. Ὁλος ὁ βίος αὐτοῦ συνοψίζεται εἰς τὰς τρεῖς ταύτας ἀπαραβάτους συνθήκας: ἐργασία, μελέτη, καθήκον. Καὶ δὲν ἴτο μόνον ἐκ τῶν σπανίων ἱεροφαντῶν τῆς ἱερᾶς τέχνης τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἀλλὰ καὶ φιλόλογος ἄριστος, εὐρυτάτων ἐγκυκλοπαιδικῶν γνώσεων κάτοχος, ἀληθῶς φιλόσοφος ἰατρός. Μελετῶν ἐτήρει ἀείποτε σημειώσεις καὶ παρατηρήσεις ἐφ' ὧν συγγραμμάτων διήρχετο, ἐξ ὧν βρῖθουσι τὰ ἀρχεῖα τῆς οἰκογενείας του, καὶ αἱ ὁποῖαι, ἀποτελοῦσαι πολῦτιμον σειρὰν ἐπιστημονικῆς ὕλης, ἐλπίζομεν ὅτι θέλουσιν ἐκδοθῆ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἐπιστήμης. Εἰς τὰς κατ' ἰδίαν εἶτε μετὰ τῶν συναδέλφων διαλέξεις ἐγογγύευσεν πάντοτε τοὺς ἀκούοντας, διότι ἴτο ἀνεξάντλητος θησαυρὸς γνώσεων καὶ στωμιλίας, μ' ὄλην τὴν σοβαρότητα τοῦ ἥθους. Μυθώδης καὶ παραδειγματικῆ ἰδίως ὑπῆρξεν ἡ πρὸς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀσθενεῖς πατρικὴ αὐτοῦ μέριμνα, οἷς ἐπεδαψέλευεν ὅτι τῷ παρεῖχεν ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ ἀληθὴς φιλανθρωπία. Ὡς ἰατρός καὶ ὡς διευθυντὴς νοσοκομείων κατέλιπεν ἀξιωματικὰς ἀποφάσεις καὶ ἐπιφθονοὺς ἐποχῆν. Ἦτο ἀμείλικτος ἐργάτης τοῦ καθήκοντος, ἀκούρατος, ἐνεργητικώτατος, προλαμβάνων πάσας τὰς ἀνάγκας τῆς πολυσχιδοῦς ὑπηρεσίας δι' εὐρείας ἀντιλήψεως. Τοιοῦτον δὲ γόητρον ἐνέπνευεν εἰς τὸ ὑποδέεσθαι προσωπικὸν τῆς ὑπηρεσίας, ὥστε ἐνώ πλῆνες ἠσθάνοντο ἄπειρον ἐμπιστοσύνην καὶ ἀγάπην πρὸς αὐτόν, ἔτρεμον προσέτι μὴ τοῖ φαραθῶσιν ἀμελεῖς περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἑαυτῶν καθήκοντων, διότι ὅσον προσήγης καὶ

γλυκὺς ἦτο, τοσοῦτον ἀδυσώπητος ἐγένετο εἰς τὴν τιμωρίαν τῶν παρεκκλιόντων τοῦ καθήκοντος. Ἦτο ὑπερηφάνου καὶ ἀξιοπρεποῦς χαρακτήρος, μηδέποτε καταφυγὼν εἰς τὰ συνήθη πλάγια μέσα καὶ κολακεύσας τοὺς ἰσχυροὺς τῆς ἡμέρας. Διὰ τοῦτο κατὰ τὸ τεσσαρακονταετὲς διάστημα τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ὀλίγιστον χρόνον διετηρήθη ἐν Ἀθήναις, καθόσον τὸ προνόμιον τοῦτο ἐπεφυλάσσετο ὑπὸ τῆς πολιτικῆς μόνον δι' ὅσους ἠδύνατο νὰ διαθέτωσι πλεονεκτήρα μέσα ἢ ἰκανότητα ἀληθῆ. Ἀλλὰ καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἴναι ἀνεκτή ἡ ὑπηρεσία αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις, ἔθνα ἢ πίσις καὶ οἱ ἠθικοὶ ἐξαναγκασμοὶ τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας εἰσὶ μεγαλείτεροι, ἀνδρός, ὅστις εἰς οὐδένα ἀπολύτως ἐνόει νὰ χαρισθῆ ἢ νὰ καμφθῆ πρὸ τῆς εὐλαβοῦς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος. Καίπερ δὲ τηλικαύτης ἰκανότητος καὶ ἀξίας ἐγκρατῆς, ἴν ἐν τοσοῦτα μετριοφρονέστατος, μηδέποτε καταφεύγων εἰς ἀκαίρους ἐπιδείξεις διὰ νὰ καταπλήξῃ τοὺς πολλοὺς. Ἀλλ' ὅσοι ὅμως στρατιωτικοὶ ἰατροὶ ὑπηρετήσαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ, πάντοτε ἀπεκόμισον αἰσθητάματα εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης, διότι πολλὰ ἐδιδάσκοντο ἐκ τῆς πολυτιμῆς μετὰ τοῦ ἀνδρὸς συνεργασίας. Τόσῳ δὲ μετρίοφρονι περὶ ἑαυτοῦ προκατάληψιν εἶχεν ὁ σπουδαῖος οὗτος τῆς ἐπιστήμης μύστης, ὥστε εἰλικρινῶς ἀπεποιήθη τὴν πολλακίς προενεγκθεῖσαν αὐτῷ ἔδραν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἀξίῳν ὅτι τοιαῦτα ἀξιώματα δέον νὰ ὦσιν ἐμπειστημένα μόνον εἰς τοὺς ὑπερόχους πρυτάνεις τῆς ἐπιστήμης. Ἀλλὰ πλὴν τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ, καὶ εἰς τὸν κατ' ἰδίαν προσέτι βίον ἐδείκνυεν ἄπειρα χαρίσματα συμπεριφορᾶς ἀμέμπτου, εὐπροσῆγορος, ἀγαθὸς, δίκαιος, φιλάνθρωπος, δωρεὰν εἰς τοὺς πάσχοντας προσφερόμενος, ἀκριβὴς, ἀψευδὴς ἀείποτε καὶ ἔντιμος εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς σχέσεις καὶ συναλλαγὰς. Διὰ τοῦτο ἐθρηνήθη εἰλικρινῶς ὁ θάνατος τοῦ αἰμνῆστου Βασιλείου, διότι ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ, ἡ ἐπιστήμη, ὁ στρατός, ἡ πατρίς, ἡ κοινωνία καὶ ἡ βαρυνεμένη αὐτοῦ οἰκογένεια ἀπεστερήθησαν καλλίστου καὶ μοναδικοῦ σεμνώματος. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τὸ παρελθὸν θέρος καταλιπὼν μνήμην ἀφθιτον καὶ ὄνομα σεβαστὸν εἰς τὸν ἀποφρανισθέντα αὐτοῦ καὶ ἀγαπητὸν οἶκον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΜΠΙΡΗΣ

Ο ἐκ Κεφαλληνίας Γεώργιος Λαμπίρης ἴτο γνησία καλλιτεχνικῆ φύσις. Παιδιθεὶς ἐγκύψας εἰς τὴν σπουδὴν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς μουσικῆς ἔμεινε δι' ὅλου αὐτοῦ τοῦ βίου πιστὸς

εἰς τὴν ὠραίαν ταύτην τέχνην, ἀφοσιωθείς ὀλοψύχως εἰς αὐτὴν καὶ ἐκ τῶν ἐμπειροτάτων αὐτῆς μουσῶν γινόμενος. Ἐνωρὶς ἤρχισε νὰ διακρίνηται διὰ τὰς μουσικὰς αὐτοῦ συνθέσεις μεγάλην κεκτημένος εὐκολίαν περὶ τὴν εὕρεσιν ἀπλῶν καὶ περιπαθῶν μελωδιῶν. Ἡ ἐν Ἑλλάδι μουσικὴ τέχνη ὀφείλει πολλὰ εἰς τὸν Λαμπίρην, ἰδιαίτερώς δὲ ἢ πρωτεύουσα, εἰς ἣν πρὸ εἰκοσαετίας καὶ πλέον ἔλθων ἐκ τῆς πατρίδος του Κεφαλληνίας ἐγκατέστη καὶ διαρκῶς διεβίωσεν, ὀφείλει εἰς αὐτὸν μέγα μέρος τῆς μουσικῆς τῆς μορφώσεως. Καθηγητὴς τῆς μουσικῆς εἰς τὸ Ἀρσάκειον καὶ εἰς ἄλλα ἐκπαιδευτήρια, πολυάριθμα δ' ἔχων κατ' οἶκον μαθήματα τῆς διδασκαλίας τοῦ κλειδοκυμβάλου, συνήργησεν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος εἰς τὴν διάδοσιν καὶ τὴν μόρφωσιν τοῦ μουσικοῦ αἰσθήματος παρ' ἡμῖν, τὸ δὲ ὄνομά του κατέστη δημοτικώτατον διὰ τῶν μουσικῶν του συνθέσεων. Πασίγνωστα τυγχάνουσι τὰ παμπληθῆ μουσικὰ του ἔργα, ἐφ' οἷς ἴτο τετιμημένος καὶ διὰ τοῦ ἀργυροῦ σταυροῦ τοῦ Σωτήρος, δημῶδεις δὲ κατέστησαν πρὸ πολλοῦ αἱ μελοποιαὶ του ἐπὶ στίχων τοῦ Παράσχου, τοῦ Βαλαωρίτου, τοῦ Βασιλειάδου καὶ ἄλλων ποιητῶν.

Πρὸ ὀλίγων ἔτι ἐτῶν, νύμφευθεὶς τὴν ἐπὶ ἀρίστη ἀνατροφῇ καὶ μορφώσει πρωτότοκον θυγατέρα Ἀγγελικὴν τοῦ διαπρεποῦς ἐν Κεφαλληνίᾳ ποιητοῦ Ἀνδρέου Λασκαράτου, ἐξ ἀγνωστάτου ὄλωσ αἰσθήματος ἐκτιμήσεως καὶ συμπαθείας πρὸς τὰς οἰκογενειακὰς αὐτῆς ἀρετάς, ἔζη βίον γαλήνιον καὶ ἐπίζηλον, ἔμπλεων τρυφερότητος καὶ στοργῆς, ἀγαθὸς πάντοτε, προσηνής, φιλόξενος, τύπος σπανίου πατρὸς καὶ συζύγου. Ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς δὲ αὐτοῦ σχέσεσιν ἴτο ὑπόδειγμα ἀκρίβειας καὶ χρηστότητος, διὰ τοῦτο δὲ ἠγαπᾶτο παρ' ὅλων ὅσοι διημεῖθοντο μετ' αὐτοῦ, τῶν συγγενῶν, τῶν φίλων καὶ τῆς κοινωνίας ὀλοκλήρου. Διὸ πάντες ἐβρήθησαν εὐλικρινῶς τὸν θάνατον τῆς ἐκλεκτῆς ταύτης καλλιτεχνικῆς ὑπάρξεως, ἐπισυμβάντα τὴν 13 Ἰουλίου τοῦ 1889.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐποχαί. — Ἐκλείψεις τοῦ ἔτους 1890. — Πασχάλιον τοῦ 1890. — Ὁραὶ τοῦ ἔτους. — Σεληνοδρόμιον τοῦ 1890. — Ἐορτολόγιον τῶν 12 μηνῶν.	Σελ. 1—20
Οἱ Πρῶτοι Στίχοι, ποίημα Κ. ΠΑΛΑΜΑ.	21
Ἡ ἐκ Βερολίνου εἰς Βιένναν ἐπιστροφὴ μου ὑπὸ Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ.	22
Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς δεσποινίδος Α. Ε. Σ. ποίημα ΓΕΩΡΓ. ΔΡΟΣΙΝΗ.	24
Πρόποσις ὑπὲρ Βίκτωρος Οὐγγῶ, ποίημα (μετ' εἰκόρος) ὑπὸ ΑΧΙΑ. ΠΑΡΑΣΧΟΥ.	25
Ἐμμετρος προσηφώνησις εἰς τὸν ἐν Σύρῳ ἀνδριάντα τοῦ Ναυάρχου Ἀνδρέου Μιαούλη, ὑπὸ Ιω Γ. ΦΡΑΓΚΙΑ.	27
Ποῦλλα καὶ Λυγερινός, ποίημα ΑΝΔΡΕΟΥ ΝΙΚΟΛΑΡΑ.	32
Κατὰ τί διαφέρομεν πολιτικῶς τῶν Ἑγγλῶν, ὑπὸ ΘΕΩΔ. Ν. ΦΛΟΓΑΪΤΟΥ.	33
Εἰκονοκλάσται, ἔξ ἀνεκδότου δράματος ὑπὸ ΚΛΕΩΝΟΣ ΡΑΓΚΑΒΗ.	39
Μωσαϊκόν.	55
Εἰς τὴν πτῆσιν μικροῦ ἀγγέλου, ποίημα ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΑΡΤΣΟΚΗ.	56
Ὁ πρῶτος καὶ τελευταῖος χορὸς, ἠθογραφικὴ σελὴς ὑπὸ ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ.	57
Θρῆνος, ποίημα φιλελληνίδος ἀγνώστου, ὑπὸ ΑΔ. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ.	69

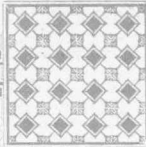
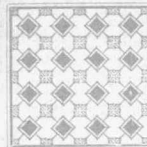
Ὁ σιδηρουργός Μαστρο — Κρόγιας ὑπὸ Ἰ. ἸΣΙΩΡΙΑΟΥ ΣΚΥΔΑΙΣΗ	σελ. 73
Ὁ Ἑλλήν ἀστρονόμος Δημήτριος Αἰγινητής, σκια- γραφία ὑπὸ ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ.....	81
Παρεξήγησις, ποιημάτων Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ.....	86
Ἱστορία καὶ Συμβολικὴ τοῦ Ἰου, ὑπὸ ΕΜΜ. ΓΑΛΑΝΗ Τὸ Σχολεῖον τοῦ χωρίου, ἐπαρχιακὴ ἐπιστολὴ ὑπὸ Δ ΒΙΚΕΛΑ.....	87 93
Ἡ παραμονὴ τῆς Ἀπογραφῆς, ὑπὸ ΤΙΜΟΔ. ΑΜΠΕΛΑ.	98
Ὁ Μανάβης, ποιημάτων Δ. ΚΟΚΚΟΥ.....	105
Μία μου ἀπόκρισις, ποίημα ἀνέκδοτον ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΒΑΛΑΒΑΝΗ.....	106
Ἡ Ζαῖρα, διήγημα ΓΡΗΓ. Δ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ.....	107
Ἐρωτήσεις, ποίημα Ἰω. ΠΟΛΕΜΗ.....	109
Μία σελὶς ἐκ τοῦ βιβλίου τῆς αἰχμαλωσίας μου, ὑπὸ ΔΙΟΝ. ΦΩΚΑ.....	130
Ἐδῶ κ' ἐκεῖ.....	136
Ἡ Κυρία δέχεται, διαλογὴ ὑπὸ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ.....	137
Σκόρπια φύλλα, ἐκ καθημερινοῦ σημειωματαρίου ὑπὸ ΒΛ. ΣΚΟΡΔΕΛΗ.....	157
Νικόλαος Μάντσαρος, βιογραφικὴ σημείωσις (μετ' εἰκόνας).....	161
Γνώμη ἂν μὴ συμβουλὴ, κοινωρικὸν διήγημα ὑπὸ ΔΑΜΗΤΡΟΥ ΕΝΥΑΛΗ.....	162
Ἰωάννης Ζαμπέλιος, βιογραφικὴ σημείωσις (μετ' εἰκόνας).....	177
Ἡ Εὐτυχία, ἀλληγορικὸν διήγημα ὑπὸ Ἰω. ΠΟΛΕΜΗ.	178
Ἐπίγραμμα εἰς τὸν ἀνδριάντα τοῦ Μιαούλη, ὑπὸ ΓΕΩΡΓ. ΣΟΥΡΗ.....	183
Τὸ δακτυλίδι τοῦ νεκροῦ, ὑπὸ ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΑΡΓΕΩΚΗ.	184
Τὰ μικρόβια, ἐπιστημονικὴ μονογραφία, ὑπὸ ΣΠΥΡ. ΚΑΝΕΛΛΗ.....	186

Τραγουδάκια τῆς στιγμῆς: Τὸ μυστικόν, ὑπὸ ΔΙΟΝ. ΗΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ.....	σελ. 190
Ἡ Μαρουσώ, ἐλεγεῖον ὑπὸ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΟΥ	191
Σπάνιον φαινόμενον τῆς παρ' ἡμῖν γυναικείας ἐκπαι- δεύσεως, ὑπὸ ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ.....	193
Ὁ Τριβουλέτος ἐν τῇ Ἱστορίᾳ, ὑπὸ ΧΑΡ. ΑΝΝΙΝΟΥ.	199
Ἡ Φτωχοῦλα, ποίημα Δ. ΜΑΡΓΑΡΗ.....	206
Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης, βιογραφικὴ σημείωσις (μετ' εἰκόνας).....	208
Ὅρισμός τοῦ Συντάγματος, ποίημα ἐκ τῶν τοῦ ΦΑΤΣΕΑ.....	210
Ἀττικὸς Φακός, σκαλάθρομα ὑπὸ Ἰω. Δ. ΝΙΚΟΛΑΡΑ.	211
Ἀμαρυλλίς, σιφριακὴ παράδοσις ὑπὸ ἸΑΚ. Χ. ΔΡΑΓΑΤΗ	217
Ἐπίγραμμα εἰς ἔρωτα γεγλυμμένον ἐπὶ κρήνης ὑπὸ ΤΣ. Κ.....	224
Δόρα δ' Ἰστρία, βιογραφικὴ σημείωσις (μετ' εἰκόνας Πόσον σ' ἀγαπῶ, ποίημα ΦΡ. ΚΑΡΡΕΡ.....	226
Κυνηγετικά, ὑπὸ ΕΜΜ. ΛΥΚΟΥΔΗ.....	227
Ὁ νέος Κάδμος ἐν τῇ Ἐδέμ τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ ΧΡ. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ.....	237
Στὴν πρελλή γειτονοπούλα, ποιημάτων ὑπὸ Π.....	239
Σπυριδὼν Βασιλειάδης, βιογραφικὴ σημείωσις (μετ' εἰκόνας).....	240
Ἀλλὰ, ὑπὸ ΣΠ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ.....	241
Τὰ βᾶθη τῆς καρδίας, κοινωρικὴ σελίς, ὑπὸ ΚΩΝΣΤ. ΣΚΟΚΟΥ.....	245
Ἡ πλάνη τῶν Αἰγυπτίων καὶ ὁ Ἡρόδοτος ὑπὸ Α. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ.....	253
Εἰς ὀψέπλουτον, κοινωρικὴ σάτυρα ὑπὸ '.....	256
Βιογραφικὴ Πινακοθήκη: ΜΑΡΚΟΣ ΡΕΝΙΕΡΗΣ, βιογρα- φικὴ σημείωσις (μετ' εἰκόνας).....	257
Ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΚΑΛΛΙΓΑΣ, βιο- γραφικὴ σημείωσις (μετ' εἰκόνας).....	262

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΚΟΥΛΟΥΔΗΣ, βουλευτής Κυκλάδων, βιογραφική σημείωσις (μετ' εικόνας).....	σελ. 265
'Αριστείδης Δαμαλάς, καλλιτεχνική σημείωσις (μετ' εικόνας), ὑπὸ Π. Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ.....	268
Εἰς τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα ἐκ τῶν ἐπιτομῶν ἁσμάτων ὑπὸ ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ.....	272
'Ηλίας Τανταλίδης, βιογραφική σημείωσις (μετ' εικόνας).....	273
Εὐελπίσια, ποίημα Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ.....	274
Τὸ δίδραχμον, διήγημα ὑπὸ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ.....	275
Πρὸς τοὺς ποιητὰς τοῦ ἀμοιβαίου θυμασμοῦ ὑπὸ ΦΙΛΟΠΑΓΜΟΝΟΣ.....	282
'Ο Πέρσης ποιητῆς Σααδῆ, ἀνατολικὴ σκιαγραφία ὑπὸ ΜΙΧΑΝΑ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ.....	283
Χαρὰ ὀλεθρία, διήγημα ὑπὸ ΔΙΟΝ. ΗΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ.....	290
'Ηθελα, ποίημα Δ. ΜΠΕΝΗ - ΨΑΛΤΗ.....	300
Νικόλαος Νικολαΐδης ὁ Ἕλληρ μαθηματικός, βιογραφική σημείωσις (μετ' εικόνας) ὑπὸ ΠΕΤΡΟΥ Κ. ΚΑΝΕΛΛΙΔΟΥ.....	301
'Υψιπέγη, ὑπὸ ΔΗΜ. Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΟΥ.....	307
Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τῶν καπνιζόντων καὶ μῆ, ὑπὸ ΓΕΩΡΓ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ.....	329
Τραγούδια τῆς κιθάρας.....	333
'Απ' Ἀθηνῶν εἰς Πάντσον, ἔμμετρος ἐπιστολὴ πρὸς Κυρίαν, ὑπὸ ΔΗΜ. ΚΟΚΚΟΥ.....	334
Σκέψεις.....	336
Μία ἐπιστολὴ τρισυπόστατος, ψυχολογικὴ μελέτη ὑπὸ Θ'.....	337
Θεατρικὰ παρασκηνία, ὑπὸ ΣΤΕΦ. Ι. ΣΤΕΦΑΝΟΥ.....	342
'Εν σφάλμα τοῦ ὕψιστου ποίημα ΝΙΚΟΥ ΚΟΤΣΕΛΟΠΟΥΛΟΥ.....	347
Υἱοὶ καὶ θυγατέρες, ἦτοι σελίδες ἐκ τοῦ ἐπαρχιακοῦ βίου, κοινωρικὴ μελέτη ὑπὸ ΓΕΩΡΓ. ΑΔΡΑΚΤΑ.....	348

Τὰ δύο λουλούδια, παραλλαγὴ ὑπὸ ΠΡΟΚΛΕΟΥΣ ΠΑΡΡΟΥΠΑ.....	366
Αἱ Κυρίαὶ εἰς τὰ ἐμπορικὰ, ἀθηναϊκὴ εἰκὼν, μετὰ γελοιογραφικῶν σκηνῶν, ὑπὸ ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ.....	368
Αἱ διάφοροι φάσεις τῆς γυναικός, γελοιογραφικὴ παράστασις εἰς τρεῖς σκηνάς.....	376
Μία κηδεῖα, ὑπὸ Δ. ΟΙ. ΚΑΛΑΠΘΟΑΚΗ.....	379
Τὸ ἰδανικόν του, εἰκὼν ὑπὸ ΛΕΩΝΙΔΑ ΚΑΝΕΛΟΠΟΥΛΟΥ.....	382
Σύντομος ἱστορία τῆς Ἀθηναίας κόρης, εἰς τρεῖς γελοιογραφικὰς παραστάσεις.....	385
Δύο ἀρνήσεις κάμνουν... ἐν ξυλοκόπημα, διήγημα ἐκ τοῦ φυσικοῦ μετὰ πέντε γελοιογραφικῶν σκηνῶν, ὑπὸ ΕΥΑΓ. ΚΟΥΣΟΥΔΑΚΟΥ.....	392
Βιογραφικαὶ σημειώσεις ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡΙΒΑΣ.....	396
» » ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Χ. ΡΟΝΤΗΡΗΣ.....	399
» » ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΚΑΣΤΟΡΧΗΣ.....	404
» » ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΒΟΥΓΙΟΥΚΑΣ.....	405
» » Α. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.....	408
» » Γ. ΛΑΜΠΗΡΗΣ.....	409

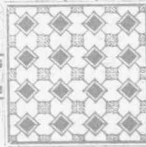
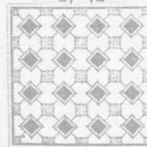

ΧΟΡΟΥ ΚΡΥΦΟΜΙΛΗΜΑΤΑ

ΡΟΛΚΑ ΜΑΖΟΥΡΚΑ

ΥΠΟ

ΠΑΥΛΟΥ ΚΑΡΡΕΡΗ

ΧΟΡΟΥ ΚΡΥΦΟΜΙΛΗΜΑΤΑ

ΠΑΥΛΟΥ ΚΑΡΡΕΡΗ

POLKA
MAZURKA

The first system of musical notation is written for piano in 3/4 time. It features a treble and bass clef. The key signature has one flat (B-flat). The melody in the treble clef begins with a forte dynamic marking (*f*) and includes accents. The bass clef accompaniment consists of chords and single notes.

The second system continues the piece. The treble clef melody features a repeat sign and a crescendo leading to a fortissimo dynamic marking (*sf*). The bass clef accompaniment provides harmonic support with chords and single notes.

The third system concludes the piece. The treble clef melody includes a trill (*tr*) and accents. The bass clef accompaniment continues with chords and single notes.

First system of music on page 4. The piano part consists of chords and single notes in both hands. The vocal line features a series of notes with slurs and accents.

Second system of music on page 4. The piano part continues with chords and single notes. The vocal line has slurs and accents over the notes.

Third system of music on page 4. The piano part includes chords and single notes. The vocal line has slurs and accents. A *Fine* marking is present, followed by a *f* dynamic marking.

Fourth system of music on page 4. The piano part consists of chords and single notes. The vocal line features triplets and a first ending bracket labeled '1'.

First system of music on page 5. The piano part consists of chords and single notes. The vocal line has slurs and accents. A '2' marking is visible above the first measure.

Second system of music on page 5. The piano part continues with chords and single notes. The vocal line has slurs and accents.

Third system of music on page 5. The piano part consists of chords and single notes. The vocal line has slurs and accents.

The image displays a musical score for a piece in 3/4 time, marked "D. C. al. S.". The score is written for piano and violin. The piano part is in the upper staves, and the violin part is in the lower staves. The score is divided into four systems. The first system shows the beginning of the piece, with the piano part starting with a treble clef and a 3/4 time signature. The violin part enters in the second measure. The second system continues the piano part with a treble clef and the violin part with a treble clef. The third system features a first ending bracket labeled "1" over the piano part and a second ending bracket labeled "2" over the violin part. The fourth system concludes the piece with a double bar line and repeat dots. The score includes various musical notations such as notes, rests, slurs, and dynamic markings like "V" (piano) and "S" (staccato).

D. C. al. S.